

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΕΡΟΙΑΣ

+200

Αριθ. είδ. 708

ΔΩΡΕΑ Άντων Τσολωτή

GRYER-00209

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ

Η Τ Ο Ι

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤ ΑΤΤΗΝ ΗΘΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ
ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΓΙΑΙΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙΣ,
ΕΝ ΤΑΙΣ ΚΥΡΙΑΚΑΙΣ ΤΑΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΑΧΡΙ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ

ΤΟΥ ΠΑΤΛΟΥ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ
ΕΝ ΤΑΙΣ ΛΟΙΠΑΙΣ ΚΥΡΙΑΚΑΙΣ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΤΟΥΣ,
ΣΥΝΤΕΘΕΝ

ΤΗΟ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΗΚΗΦΟΡΟΥ
ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΑΣΤΡΑΧΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΑΤΡΟΠΟΛΕΩΣ,

ΑΦΙΕΡΩΘΕΝ ΔΕ

ΤΗ ΠΑΝΣΕΠΤΩ ΤΕΤΡΑΚΤΤΙ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΤΑΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ

ΤΗΟ ΤΟΥ ΤΙΜΙΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΖΩΗ ΖΩΣΙΜΑ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΓΑΔΕΛΦΩΝ ΑΥΤΟΥ, ΤΩΝ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

ΙΔΙΑ ΤΕ ΑΥΤΩΝ ΔΑΠΑΝΗ ΕΚΔΟΘΕΝ, ΙΝΑ ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΑΝΕΜΗΘΗ,
ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΓΙΑΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙΣ.

Τ Ο Μ Ο Σ Α.

Ε Ν Μ Ο Σ Χ Α.

Εν τῷ τῆς Κοινότητος Τυπογραφίῳ.

Ἔτα 1808.

Αρ. Εισ. 708

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΗ ΠΑΝΣΕΒΑΣΤΩ ΘΕΙΟΤΑΤΗ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΗΤΩ
ΤΕΤΡΑΚΤΥ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΤΑΤΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΔΟΞΑΣΤΩΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ,

ΤΩ ΤΕ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΩ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ
ΚΤΡΙΩ ΚΤΡΙΩ
ΓΡΗΓΟΡΙΩ,

ΤΩ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ
ΠΑΠΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΚΤΡΙΩ ΚΤΡΙΩ

ΘΕΟΦΙΛΩ,

ΤΩ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ
ΤΗΣ ΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ
ΚΤΡΙΩ ΚΤΡΙΩ

ΑΝΘΕΜΙΩ,

ΚΑΙ ΤΩ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ
ΚΤΡΙΩ ΚΤΡΙΩ

ΑΝΘΙΜΩ,

ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΑΙΣ, ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ
ΚΑΙ
ΠΑΤΡΑΣΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΟΙΣ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΜΙΝ πάντως, ΑΡΧΙΠΟΙΜΑΝΤΟΡΕΣ ΘΕΙΟΤΑΤΟΙ!
εὐλόγως, οἶμα, καὶ τὴν τῆς παρῆς Α'ποστολικῆς Βίβλου
προσαγωγὴν καὶ ἀνάθεσιν τῶν ἐνομωτάτων γενέσθαι ἐξ αὐτῆς
ἐκείνης τῆς ἄρας διανενοήμα, καθ' ἣν ὁ αἰόδιμος καὶ σοφὸς αὐ-
τῆς συγγραφεὺς τὰ ὕστατα πνέων, ἰδίαις χερσὶ ταῖς ἐμαῖς παρέ-
θετο· ἦν ἐγὼ, τῆτο μὲν περὶ πολλῶ ποιέμενος τὴν πρὸς ἐμὲ τὸν
ταπεινὸν τῶ μακαρίᾳ πατρὸς ἔννοιαν, τῆτο δὲ, ἵνα μὴ φωταυγῆς
ἔτω λύχνος ὑπὸ τὸ μῶδιον διαμείη λανθάνων, κοινοῖς τῆς ἐμῆς
αὐταδελφότητος ἀναλάμασι τύποις ἐκδῶναι ἐκ ὠκνησα ὅπως,

γενομένη πολλοῖς τῶν εὐσεβῶν εὐαπόκτητος, πολλὴν ἐντεῦθεν, οἷα
εἰκὸς, ἐπάγη καὶ τὴν ὠφέλειαν.

Ἀλλ' ἵνα δὴ ἀδεῇτε καὶ ἀσφαλῆ τὴν χρῆσιν τῷ τῶν εὐσεβῶν
θεάσῳ παρέχοιτο, ἣν δὴ πρὸς ἐπάναγκες τῇ ΤΜΕΤΕΡΑ θεοσηκ-
τῷ ΤΕΤΡΑΚΤΤῇ ταύτην ἀναθῆναι, καὶ τοῖς ΤΜΕΤΕΡΩΙΣ
πανσεβάσοις ὀνόμασιν ἐπισευθῆναι· ἐμὴν ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν
ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ τοῖς ΑΠΟΣΤΟΛΟΙΣ καὶ τὰ τῶν ΠΡΩΤΟ-
ΚΟΡΥΘΑΙΩΝ τοῖς ΠΡΩΤΟΚΟΡΥΘΑΙΟΙΣ, τῶν ἐνθεσμοτικῶν
ἀποδιδόναι ἐδεῖς ὅσις ἐκ αὐτῶν συνομολογήσειε, ὡς καὶ ὁ
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΙ, καὶ τὰ τῷ ΘΕΟΥ τῷ ΘΕΩ, ἡ αὐτὴ
λήθαι ἀπεφῆνατο.

Δέξαιθε ἐν μετ' εὐμενείας, ΑΡΧΙΕΡΑΡΧΑΙ ΜΑΚΑ-
ΡΙΩΤΑΤΟΙ, καὶ τὸ Ἀποστολικὸν τετὶ Κυριακοδερόμιον ὡς
ἀπὸ τῆς εὐσεβείας καθαρὸν καὶ γνήσιον ἐκγονον καὶ αὐτὸ μὲν τῇ
βραβευθείᾳ ΤΜΙΝ παρὰ τῷ Παναγίῳ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ χάριτι
ἐμψυχώσατε, ὅπως φέρῃ τὸν ψυχωφελῆ καρπὸν ἄφθονον ἅμα
καὶ ἐς αἰὲν διαμένοντα· τὴν δὲ φιλοπονήσασαν ἀείμνησον ἐκείνην
καὶ ἱερὰν ψυχὴν μακαρισμῷ καὶ μνήμῃ πρὸς ΚΥΡΙΟΝ ἀξιώ-

σαυτε· ἐμοὶ δὲ καὶ τῇ ἐμῇ ἀνταδελφότητι τοῖς ταπεινοῖς, τοῖς
πρὸς τὴν ἀνακοίνωσιν καὶ διανομὴν αὐτῶν ἐκ τῶν ἐνόντων συνεργή-
σασι, τὰ σωτήρια εὐξαιθε, ὡς αὖ καὶ ἄλλοις τῶν ὠφελήμων
εἴη ἡμῖν γενέσθαι τῷ προσφιλῇ ἡμῶν γένει συνεργῶς καὶ συμπράκ-
τορας.

ΤΗΣ ΤΜΕΤΕΡΑΣ ΠΑΝΤΗΡΤΙΜΟΤ
ΚΑΙ ΘΕΟΔΟΞΑΣΤΟΤ ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ

Τέκνον ἐν Χριστῷ εὐπειθέστατον καὶ υποκλιέστατος δῆλος

ΖΩΗΣ ΖΩΣΙΜΑ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ο τῶν ὑποθέσεων πίναξ.

Σελίδ

Ερμηνεία εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῆς Πάχα.	1
Ομιλία περὶ τῆς Χριστῆ ἀναστάσεως.	12
Ερμηνεία εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῆς Ἀντιπάχα.	19
Ομιλία περὶ θείας καὶ δαιμονικῆς καὶ ἀδιακρίτου ζήλου.	25
Ερμηνεία εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων.	32
Ομιλία περὶ ἀνεξικακίας.	39
Ερμηνεία εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῆς Παραλύτου.	46
Ομιλία περὶ τῆς ὅτι μεγάλη τῆς ἐλεημοσύνης ἡ δύναμις.	52
Ερμηνεία εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος.	57
Ομιλία περὶ τῆς τίς δὲ τὸ ὄνομα Χριστιανός.	67
Ερμηνεία εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῆς τυφλῆς.	72
Ομιλία περὶ τῶν ἀναγόντων εἰς τὰ κριτήρια, καὶ περὶ τῶν κριτῶν.	82
Ερμηνεία εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῶν Πατέρων τῆς Ἀ Συνόδου.	89
Ομιλία περὶ τῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν προεσώτων Χρέως.	97
Ερμηνεία εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων τὰς ἀναγινωσκομένας τῇ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς.	103
Ομιλία περὶ πίσεως.	110

(

Ο τῶν ὑποθέσεων πίναξ.

	Σελ.
Ερμηνεία εἰς τὴν πρὸς Εβραίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Α΄.	
Κυριακῇ. - - - - -	117
Ομιλία περὶ τῆ ὅτι ἕκαστος ἔχει προκείμενον ἴδιον ἀγῶνα, καὶ περὶ τῆ πῶς δύναται τῆτον διανύσαι ἀξιοπρεπῶς. - - - - -	125
Ερμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Β΄.	
Κυριακῇ. - - - - -	131
Ομιλία περὶ τῆ ὅτι τὰ λόγια τῆ Παύλου σφριζοῦσι τὰς ἐναρέτας, καὶ ποιῶσιν ἀναπο- λογήτας τὰς ἀμαρτωλούς. - - - - -	136
Ερμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Γ΄.	
Κυριακῇ. - - - - -	143
Ομιλία περὶ τῆ ὅτι ἡπίσις χωρὶς τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀνωφελής. - - - - -	150
Ερμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Δ΄.	
Κυριακῇ. - - - - -	157
Ομιλία περὶ τῆ ὅτι καὶ ὁ ἀγιασμός τῶν δικαίων, καὶ ἡ αἰσχύνῃ τῶν ἀμαρτωλῶν ὁρατὰ εἰσι καὶ αἰσθητά. - - - - -	162
Ερμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Ε΄.	
Κυριακῇ. - - - - -	169
Ομιλία περὶ τῆ πόση ἡ δύναμις τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ πόσον ἔυκολος ἡ κτησις αὐτῆς, ἐξ ἧς καὶ ἀναπολόγητος γίνεται ὁ τῶν θεῶν ἐντολῶν παραβάτης. - - - - -	174
Ερμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Σ΄.	
Κυριακῇ. - - - - -	180
Ομιλία περὶ τῆς κατὰ φύσιν καὶ τῆς κατὰ χάριν ἀρετῆς. - - - - -	188
Ερμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Ζ΄.	
Κυριακῇ. - - - - -	194
Ομιλία περὶ ὁμονοίας. - - - - -	200

Ο τῶν ὑποθέσεων πίναξ.

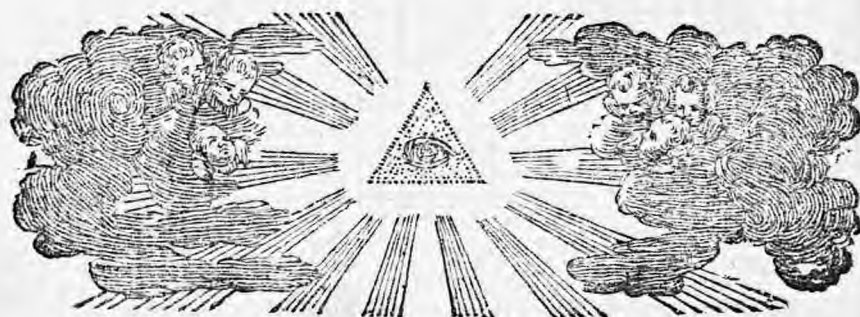
Σελ.

Ερμηνεία εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην τῇ Η'.	
Κυριακῇ.	206
Ὁμιλία περὶ τῆ τῶν πείθοντα, ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν πίσις ἐστὶν ἀληθὴς καὶ	
θεοπαράδοτος.	213
Ερμηνεία εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην.	
τῇ Θ'. Κυριακῇ.	220
Ὁμιλία περὶ τῆ πλαθύντος καθαρτηρίου πυρός.	227
Ερμηνεία εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην. τῇ Ι'.	
Κυριακῇ.	235
Ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν, Μιμηταί με γίνεσθε.	240
Ερμηνεία εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην.	
τῇ ΙΑ'. Κυριακῇ.	246
Ὁμιλία περὶ τῆ κατὰ Θεὸν ζήλου.	255
Ερμηνεία εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην	
τῇ ΙΒ'. Κυριακῇ.	263
Ὁμιλία κατὰ τῶν ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς ἡμέραις ἀπίστων.	269
Ερμηνεία εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην.	
τῇ ΙΓ'. Κυριακῇ.	280
Ὁμιλία περὶ τῆς εὐλαβείας καὶ περιποιήσεως τῆς χρεωσθεμένης τοῖς ἐναγέτοις ἀνθρώποις.	287
Ερμηνεία εἰς τὴν Β'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην.	
τῇ ΙΔ'. Κυριακῇ.	294
Ὁμιλία περὶ κατανύξεως.	299
Ερμηνεία εἰς τὴν Β'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην.	
τῇ ΙΕ'. Κυριακῇ.	306

Ο τῶν ὑποθέσεων πίναξ.

	Σελ.
Ομιλία περὶ τῆ μὴ φοβεῖσθαι τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς.	313
Ἑρμηνεία εἰς τὴν Β'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην.	
τῇ 15'. Κυριακῇ.	320
Ομιλία περὶ τῆ ὅτι καὶ αἱ εὐτυχίαι καὶ αἱ δυστυχίαι γίνονται ὄργανα ἀρετῆς.	327
Ἑρμηνεία εἰς τὴν Β'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου τὴν ἀναγινωσκομένην.	
τῇ 12'. Κυριακῇ.	334
Ομιλία περὶ τῆ ὅτι πάντες χρεωσθῆμεν γενέσθαι ἅγιοι, καὶ περὶ τῆ πῶς τοῖς τοῖς γινόμεθα.	338

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

Ο ἔρανος ἢ ἡ γῆ ἢ τὰ καταχθόνια ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν θάνατον πατίσας, ἀνέστη τριήμερος ζῶν τῷ κόσμῳ χαρισάμενος. Ἐχάρησαν μὲν οἱ ἐν τῷ ἔρανῳ Ἀγγελοι διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν, οἱ δὲ ἐπὶ γῆς ἄνθρωποι διὰ τὴν ἐξανάστασιν καὶ τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἀποκατάστασιν, οἱ δὲ ἐν τοῖς καταχθονίοις κατεχόμενοι διὰ τὴν τῶν ἐκείθεν δεσμῶν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἢ ἀπολύτρωσιν. Ταύτης τῆς παγκοσμίας χαρᾶς κατὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ Πάσχᾳ τὴν ἀνάμνησιν ποιῶσα ἡ τῇ Χριστῷ Ἐκκλησία, ψάλλει μὲν ᾠσματα χαροποιὰ ἢ πανευφρόσυνα, ἀναγινώσκει δὲ ἐκ παλαιότητας θείων Πατέρων παραδόσεως ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς τὸ Βιβλίον τῶν πράξεων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Χρυσ. λόγ. ἐπὶ ἐκ ἀκινήτ. τοῖς ἀκούσιν. Πράξεις δὲ τῶν Ἀποστόλων ὀνομάζεται τὸ βιβλίον ὡς περιέχον τὰ τῶν ἐργα καὶ τὸ κήρυγμα ἢ τὰ θαύματα· ὁ δὲ τέττα ποιητὴς ὁ Λευκὸς ἐστὶν ὁ Εὐαγγελιστὴς ἢ Ἀπίστολος· αὐτὸς πρῶτον συνέγραψε τὸ κατ' αὐτὸν Ἐυαγγέλιον, ἔπειτα τῶν Ἀποστόλων τὰς Πράξεις, ἀποστείλας καὶ ἐκεῖνο καὶ ταύτας πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόφιλον. Ἀληθῶς δὲ Θεόπνευστόν ἐστι τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων, καθὼς καὶ τὸ τῇ Εὐαγγελίᾳ. Δι' αὐτῇ διηγόμενος ὁ

Α

Διηγόρος Λακῆς τῶν Ἀποστόλων τὰ ἔργα, περιγράφει τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχέσεων τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ τὴν ἔλβασιν τῶν

Πράξ. 2. ὑπ' αὐτῷ προῤῥηθέντων λόγων. Ἐν αὐτῷ
Γ' αὐτῶν. 15. ἀναγινώσκεις τὴν περιεσφαττωμένην Ἱστορίαν

Πράξ. 4. τῆς ἐξ ἑβραίων καταβάσεως τῷ παναγίῳ
Γ' αὐτῶν. 17. Πνεύματι, ἣν ὁ Χριστὸς ὑπεχέθη βλέ-
πεῖς τὴν ἐκ τῆς τελείας ἀγάπης ἔνωσησιν

καὶ σύμπνοίαν τῆς καρδίας τῶν πιστευσάντων, κατὰ τὸν λόγον τῆς προσευχῆς τῷ Κυρίῳ, Ἰνα ὦσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσ-

Πράξ. 5. μεν. Καὶ τὰς ἱερὰς Ἀποστόλους παραδιδό-
Πράξ. 7. μέντες εἰς τὰ Συνέδρια καὶ εἰς τὰς Συ-
Ματθ. 10. ναγωγὰς, καὶ ὑβριζομένους καὶ λιθαζο-

Λυκ. 21. μένους, καὶ ὑπομένοντας τὸν διὰ μαρ-
13. τυρίαν θάνατον, καθὼς περὶ αὐτῶν προε-

φύτευσεν ὁ Θεάνθρωπος. Βλέπεις ἐν αὐτῷ τῶν Ἀποστόλων τὰς ὁδοπορίας, τὰς κόπας, τὸν ζῆλον, τὰς κινδύνους, τὰ παθήματα, τὰς ἀρετὰς, τὰ θάματα, καὶ ὅσα ἄλλα περὶ αὐτῶν προεῖπεν ὁ Κύριος.

Ἡ ἐν αὐτῷ ἐνυθμία τῆς συντάξεως, ἡ γλυκύτης τῷ λόγῳ, ἡ λαμπρότης τῶν νοημάτων, ἡ καθαρότης τῷ ὕφει, ἡ σύντομος ἐκθεσις τῶν εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἀναγκαίων περιστάσεων, καὶ μόνον ἀποδεικνύει ὅτι αὐτὸ ἐστὶ γνήσιον τῷ πνευματοερέτῳ Λακᾷ σύγγραμμα, ἀλλὰ καὶ ἐμφαίνει καὶ καταλύει τὴν καρδίαν παντὸς ἀναγινώσκοντος αὐτὸ ἢ ἀκούοντος. Ἐχει δὲ αὐτὸ τὸ ἅγιον βιβλίον ἴδιον ἰδιαίτατον διδασκα-

λίας τρόπον. Διδάσκει τὴν πίσιν ἐ δογματικῶς, ἀλλ' ἰσορικῶς· καὶ διὰ λόγων ἀπειφαντικῶν, ἀλλὰ δι' ἐκθέσεως ἀπλοϊκῆς διδάσκει τὴν ἀρετὴν ἐ νεθετῶν, ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς περιγράφων· καὶ διὰ προτρεπτικῶν λόγων, ἀλλὰ διὰ ὑποτυπώσεως ἐναρέτων ἔργων· οὐ διὰ φοβερικῶν ἢ ὑποχέσεων βραβείων, ἀλλὰ διὰ παραδειγμάτων καὶ πράξεων. Τοιοτρόπως δὲ διδάσκων ἐφέλκει παραδόξως καὶ ἐπιστρίζει τὸν νῦν τῷ ἀνθρώπῳ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως, καὶ θερμαίνει τὴν καρδίαν θαυμασίως εἰς τῆς ἀρετῆς τὸν ἔρωτα· ἀναγινώσκειται δὲ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἀπὸ τῆς σήμερον ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς, ἐπεὶ ἡ ἰσορεῖ τὴν μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τεσσαρχικὴν μερον διατριβὴν μετὰ τῶν ἀγίων αὐτῷ Μαθητῶν, καὶ τὴν εἰς ἑβραῖς ἀνάληψιν αὐτῷ, καὶ τὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς κατάβασιν τῷ παναγίῳ Πνεύματι. Διὰ τῆς ἐν τῷ Θεοδιδάκτῳ Βιβλίῳ ἀπὸ τῆς σήμερον ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς διδάσκει ἡμεῖς ὁ Θεοφόρος Λακῆς τῷ Θεῷ τὸν λόγον. Ἀλλ' ὅταν ἀκούωμεν τὰ λεγόμενα, καὶ ἐ καταλαμβάνομεν ἐντελῶς τὰ ἐν αὐτοῖς νοήματα, τότε ἢ ἐδὲν, ἢ ὀλίγον ὠφελόμεθα. Διὰ τῆς δὲ ὁ Θεόπνευστος Παῦλος παρήγγελλεν εἰς τὰς Κορινθίους, ἵνα ἔχωσι διερμηνευτὴν τῶν θείων λόγων. „Καὶ εἰς, 1. Κορ. 14. 27. „ἔλεγε, διερμηνεύτω. Καὶ ἡμεῖς μὲν ὁμολογᾶμεν παρρησίᾳ, ὅτι ἐκ ἐσμέν ἄξιοι

πρὸς τὴν διακονίαν ἔργα τοσούτον θεία καὶ ὑψηλὰ, ὅσον ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς τοιαύτης ἐρμηνείας· εἰς αὐτὸν ὁμῶς θαρσύναντες τὸν ἀποκρύψαντα τὰς περὶ τῶν θείων ἐννοίας, „Απὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀποκαλύψαντα αὐτὰς νηπίοις, τὸ πανάγιον αὐτῷ ἐπικαλεσάμενοι ὄνομα, ἀρχόμεθα τῇ ἐπιχειρήματι, ζητῶντες παρ' ὑμῶν προσεκτικὴν ἀκρόασιν, ἵνα ἀκούσαντες καὶ κατανοήσαντες θησαυρίσητε τὰς καρπὸς τῶν θείων χαρισμάτων.

Πραξ.
1. 1. 2.

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ὃ Θεόφιλε, ὃν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιῆν τε καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐνταλλάμενος τοῖς Ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος ἁγίου, ὃς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη.

Ὁ μὲν θεσπέσιος Παῦλος Εὐαγγέλιον ὠνόμασε τὸ πρῶτον τῷ Θεηγόρῃ Λακῷ σύγγραμμα ὡς περιέχον τῆς σωτηρίας τὰ εὐαγγέλια, βεβαιώτας ὅτι πᾶσαι αἱ κατὰ διαφόρους τόπους ἐυρισκόμεναι τῶν πιστῶν ἐκκλησίαι ὑπὲρ τῆς ἐπαίνου ἐξεψαν τὸν

2. Κορ. 8. 18. Ἰερομόνην Λακῶν. „Συνεπέμψαμεν δὲ, λέγει, μετ' αὐτῶν τὸν ἀδελφόν, ὃς ὁ ἐπαινος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ δὲ τρισμακάριος Λακῶς, εἴτε ἐπειδὴ τὸ

ὄνομα, Λόγος, σημαίνει γενικῶς τὴν περὶ πάσης ὑποθέσεως συγγραφὴν, εἴτε ἐπειδὴ ταπεινοφρονῶν ἔφευγε τῶν ἀνθρώπων τὰς ἐπαίνους, ὠνόμασε τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, Λόγον πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον ἔγραψεν αὐτὸ, ἔπειτα τῶν Ἀποστόλων τὰς πράξεις· ὅτι δὲ ὁ Θεόφιλος πρὸς ὃν ἀπέστειλε ταῦτα τὰ δύο βιβλία ἐκ ἧν ἄνθρωπος ἰδιώτης, ἀλλ' Ἡγεμὼν καὶ Ἀρχὼν, Φανερόν ἐστιν ἐκ τῆς ἐπιθέσεως ὃ προσήρμοσε τῷ ὀνόματι αὐτῷ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, εἰπὼν, „Κρά-
„τισε Θεόφιλε· διότι καὶ τὸν Φίλωνα τὸν τῆς Καισαρείας Ἡγεμῶνα Κράτιστον ὠνόμασεν, ὁμοίως καὶ τὸν Φίλωνα τὸν τῆς διαδόχου ἐν τῇ κατὰ τὴν Καισαρείαν Ἡγεμονίᾳ. Πῶς δὲ ἡγεμόνευεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ποῖα ἡ τέτις πατρίς, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περὶ αὐτῶν ἀδήλα. Ἀλλὰ δὲ τὸν Λακῶν λέγοντα, „Λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ἧγον ἐλάλησα περὶ πάντων τῶν ἔργων τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, μὴ νομίσης ὅτι τῆτο ἀντιφέρεται εἰς τῆτον τῷ εὐαγγελιστῇ Ἰωάννῃ τὸν λόγον· „Ἄτινα ἐὰν γράφῃται κατ' ἐν, „καὶ αὐτὸν ὁμοίως χωρῆσαι τὸν κόσμον τὰ γράφόμενα βιβλία. Διότι ὁ μὲν Λακῶς ἀληθῶς περὶ πάντων ἐλάλησε, πλὴν γενικῶς, κεφαλαιωδῶς, συντόμως· ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει, ὅτι ἐὰν κατ' ἐν τῶν ἔργων καὶ θαυμάτων καὶ διδαγμάτων τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἐγράφετο εἰδικῶς καὶ περιεσπασμένως καὶ λεπτομερῶς, ἐκ ἐχώρει ὁ κόσμος τὰ γρα-

Λακ. 13.
Πραξ. 23.
24. 26. καὶ
24. 23. καὶ
26. 25.

Ἰωάν. 21.
25.

Φόρμενα βιβλία. Πρὸς τούτοις δὲ σημείωσον, ὅτι διὰ τῆς ῥήματος, οἶμαι, ἦγαν νομίζω ἐγώ, ἐμετρίασιν ὁ Ἰωάννης τὴν τῆς λόγου αὐτοῦ ὑπερβολήν. Τὶ δὲ σημαίνει τὸ, „Ἀρχὴ ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς Ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος ἁγίου; ὁ Λευκῆς ἔγραψεν, εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτῆς φιλοπονηθῆναι Ἐυαγγέλιον ὁ μόνον ὅσα ἐποίησε καὶ παρήγγειλεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις πρὸ τῆς ἀναστάσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὅσα αὐτοῖς παρήγγειλεν ἐξ ὅτε ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ἕως αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ἀνελήφθη. Καὶ πρῶτον μὲν διηγήθη ἐν τῷ Ἐυαγγελίῳ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῆς παρέστη ἐν τῇ Βηθανίαν, καὶ ἐυλόγησας αὐτὸς, „Διέσθη ἅπ’ αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐπει-

Ληκ. 24. 27. „Καὶ ἄρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν Προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐτῆς. Δεύτερον δέ, ὅτι διὰ τῆς ἀσπασμῶς ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἐντολήν τῆς εἰρήνης. „Αὐτὸς δὲ ἄντ. 36. „ὁ Ἰησοῦς ἔσθι ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει „αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν. Τρίτον, ὅτι ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων ἐπειδὴ ὑμεῖς ἐσὲ μαρτυρεῖς αὐτόπται πάντων τῶν ἔργων μου, πρέπον ἐστὶν ἵνα ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ κηρύξτε εἰς πάντα τὰ ἔθνη τὸ ἔνδοξόν μου καὶ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν δι’ ἐμοῦ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. „Καὶ κηρυχθήσονται ἐπὶ ἅτῃ ὀνόματι αὐτῆς μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρ-

τιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀρξάμενον (*) ἀπὸ (*) ἀρξα- μένων ἢ ἐν Καντοβ- ριν. Ε. κδ. καὶ ἄλλοι κωδίκ. „Ἱερουσαλὴμ ὅτι παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα κηρύττοντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, περιμένω- σιν ἐκθὺς ἕως ἂν λούβωσι τὴν οὐρανόθεν περιφ- θητομένην εἰς αὐτὸς δύναμιν. „Ὑμεῖς δὲ „κηρύξατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ ἕως ὅτε ἐνδύσαθε δύναμιν ἐξ ὕψους. Αὕτη δὲ ἐστὶν ἄντ. 49. ἡ τελευταία αὐτῆς ἐντολὴ ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς κατ’ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν διότι ταῦτα εἶπεν, ἐξήγαγεν αὐτὸς ἐξω τῆς Ἱερουσαλὴμ ἕως εἰς Βηθα- νίαν, καὶ ἐυλόγησας αὐτὸς, „Διέσθη ἅπ’ αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐπει- ἄντ. 51. δὴ δὲ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὁ Κύριος τοῖς Ἀποστόλοις αὐτῆς καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῆς ἦσαν πνευμα- τικά καὶ θεία, καὶ πάντα δὲ ἐποίησε καὶ ἐδι- δάξε συνημμέως αὐτῶν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, ὡς ὁμοφυεῖς αὐτῷ καὶ ὁ Θεὸς καὶ ὁμοούσιος, διὰ τούτου εἶπε τὸ, „Διὰ Πνεύματος ἁγίου. Ἰδὲ δὲ ὅλη ἡ κατὰ σειράν ἐννοία τῶν προκειμένων λόγων: Ὁ Θεόφιλε, λέγει, ἐν τῷ πρώτῳ μου λόγῳ, ἦγαν ἐν τῷ Ἐυαγγελίῳ, ὅπερ συγγράψας ἀπέστειλά σοι, ἐλάλησα περὶ πάντων τῶν ἔργων καὶ θαυμάτων καὶ τῶν διδαχῶν τῆς Κυρίου Ἰησοῦ, ἐξ αὐτῆς τῆς καιρῶς, ἐξ ὅτε αὐτὸς μετὰ τῆς συν’ αὐτῷ ἁγίου Πνεύματος ἤρξατο ταῦτα ποιεῖν, ἕως αὐτῆς τῆς ἡμέρας καὶ ἣν δὲ τὰς ἐσχάτας αὐτῆς πρὸς ἀγγελίας εἰς ἐκείνας, ὅς ἐξελέξατο ἐκ

παντός τῷ κόσμῳ, τῇ τῇ εἰς τὴν Ἀπο-

Ἰωάν. 15. 5. ὁ δὲ ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν. Ταῦτα δὲ
19. εἰπόντων περιληπτικῶς ὁ παμμακάριστος Ἀπό-
στολος, ἐξηγεῖ αὐτὰ διὰ τῶν ἐξῆς, λέγων·

Πραξ. 1. 3. **Οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶν-
τα μετὰ τὸ πάθος αὐτόν, ἐν
πολλοῖς τεκμηρίοις, οἱ ἡμε-
ρῶν τεσσαράκοντα ὁπτανό-
μενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ
περὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.
4. Καὶ συναυλιζόμενος παρήγγει-
λεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱερουσολύμων
μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμέ-
νειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πα-
τρὸς, ἣν ἠέσασατέ με.**

Συντόμως, δι' ἑνὸς μόνου λόγου εἶπε
προλαβὼν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνελήφθη
νῦν δὲ περιγράφει πλατύτερον τὸ ἐποίησεν
ἐξόχως ἐκ κηρῶν ἀνέστη ἕως τῆς ἡμέρας
καθ' ἣν ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν. Αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὸ πάθος τὸ τῷ
θανάτῳ αὐτοῦ πρόξενον ἀναστὰς ἐκ τῶν νε-
κρῶν παρεστάθη, λέγει, ζῶν ἐνώπιον τῶν
Ἀποστόλων, ἡμέρας τεσσαράκοντα ἐμφα-
νιζόμενος εἰς αὐτοὺς „Ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις.
Τίνα δὲ εἰσι τὰ τεκμήρια; τὰ σημεῖά εἰσι
καὶ αἱ ἀποδείξεις, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐποίη-

σεν πρὸς πίσωσιν τῆς ἑαυτοῦ ἀναστάσεως.

„Αὐτὰς πρῶτῃ πρῶτησα ββάτῃ ἐφάνη πρῶ- Μαρκ. 16
9. „τον Μαρίαν τῇ Μαγδαλινῇ. Τῇ αὐτῇ δὲ
ἡμέρᾳ ἐφάνη εἰς τὴν δὲ μαθητὰς τὴν
πορειομένην εἰς τὴν Ἑμμαῶν. Τὸ δὲ ἐπεί- Λευκ. 24.
ρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰσῆλθε „Ἰωάν. 20. 13.
„κεκλεισμένων, ὅπως ἦσαν οἱ Μαθηταὶ συνηγ-
„μένοι. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ μεθ' ἡ-
μέρας ὁκτώ πάλιν παρεστάθη ἐνώπιον αὐ-
τῶν. „Ἐφάνη ἐνώπιον τῶν ἑνδεκα Μαθητῶν Λευκ. 26.
„εἰς τὸ ὄρος τῆς Γαλιλαίας. Μετὰ ταῦτα Ματθ. 28.
16. τα ἐφάνησεν ἑαυτὸν τοῖς Μαθηταῖς ἐπὶ Ἰωάν. 21.
1. τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος. Οὐ μόνον
δὲ ἐπαγγέλλετο ἐνώπιον αὐτῶν, ἀλλὰ
καὶ συνωμίλει μετ' αὐτῶν, καὶ διηρμήνευεν
αὐτοῖς τὰς Γραφάς, καὶ παρήγγειλεν αὐ-
τοῖς, ἵνα μὴ χωριθῶσιν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ.
Ἰνα δὲ ἔτι μᾶλλον πληροφορήσῃ αὐτοὺς, Λευκ. 24.
42. „Ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὰ πό- Ἰωάν. 20.
10. „δας, „Ἐπὶ δὲ καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, καὶ 22.
„Ἐνέφυσεν δὲ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν χάριν
τοῦ παναγίου Πνεύματος εἰς τὸ λύειν καὶ
δισμῆν τὰς ἁμαρτίας. Πρὸς πίσωσιν δὲ ἔτι
περισσότεραν ἐστῆσεν ἵνα ὁ ἀπίστων Θωμᾶς
ψηλαφῇ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ· πρὸς τούτοις
δὲ καὶ „Συναυλιζόμενος ἦν, ἦγον ἔτρωγε μετ'
αὐτῶν ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτῶν „Ἰχθύος ὁπτιῶ
„μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσῶν κηρίον, Συνέφαγε
„μετ' αὐτῶν ἄρτον καὶ ὀψάριον εἰς τὴν πα- Λευκ. 24.
2. ραθαλασσίαν τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριά- Ἰωάν. 21.
15. δος. Ταῦτά εἰσι τὰ τεκμήρια ὅσα ὁ Ἰησοῦς

Χριστὸς διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν παρήρσια-
ζόμενος ἐδείκνυε τοῖς Μαθηταῖς αὐτῷ πρὸς
βεβαίωσιν τῆς ἐκ νεκρῶν αὐτῷ ἀναστάσεως.
Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἔμνον εἰς τὰς Ἀπο-
στόλους καὶ εἰς τὴν Μαγδαληνὴν Μαρίαν
ἐφάνη μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῷ, ἀλλὰ
προσέτι ἐφανερώθη καὶ „Επάνω πεντακοσίοις
1. Κορ. 15.
6. „ἀδελφοῖς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θεοπέσιος Παῦ-
λος. Πότε δὲ, καὶ πῶς τῷτο ἐγένετο, καὶ τί-
νες ἦσαν ἔτι οἱ πεντακόσιοι, ἐσιώπησεν
ὁ Παῦλος, ἔπει δὲ μόλις ὅτι εἰς τὸν καιρὸν
αὐτῷ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν ζῶντες, τινὲς
δὲ ἀπέθανον. „Ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως
„ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. Μήπως δὲ
τῷτο ἐγένετο εἰς τὸ ἔρος τῆς Γαλιλαίας,
Ματθ. 28.
16. ἐπειδὴ ἐκεῖ διάταξεν ὁ Κύριος τοῖς Μαθη-
ταῖς αὐτῷ ἐλθεῖν εἰς πάντας δὲ τὰς ῥη-
θέντας ἐφάνη, ἐπειδὴ αὐτοί μόνον ἦσαν ἄξιοι
τῆς θεωρίας τῆς ἀφθαρτιζέντος καὶ Θεω-
θέντος αὐτῷ σώματος καὶ τῆς ὑποδοχῆς
τῆς μυτηρίας τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως αὐ-
τῷ. Σημείωσον πρὸς τέτοις, ὅτι τὴν μὲν εἰς
ἐρανὸς ἀνάληψιν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ ἐδίδαξεν
Μάρκ. 16.
19. ἡμᾶς καὶ ὁ Ἱερὸς Μάρκος, εἰπὼν „Ὅ μὲν
„ἔν Κυρίῳ μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνε-
„λήφθη εἰς τὸν ἐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ
„δεξιῶν τῷ Θεῷ. Ομοίως καὶ αὐτὸς ὁ Δη-
γορος Λευκάς, γράψας ἐν τῷ κατ' αὐτὸν
Λευκ. 24
51. Ἐυαγγελίῳ ταῦτα „Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔυ-
„λογεῖν αὐτὸν αὐτὸς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ
„ἀνεφέρετο εἰς τὸν ἐρανόν. Ὅτι δὲ τῇ τεσ-

σσαροκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῷ
ἀνελήφθη ὁ Σωτὴρ, καὶ ὅτι ἐλάλητε πρὸς
τὰς Ἀποστόλους „Τὰ περὶ τῆς Βασιλείας τοῦ
„Θεοῦ, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀνα-
χωρήσωσιν ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ ἐκεῖ
συννησμένοι περιμένωσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς
ὑποχέσεως τοῦ Πατρὸς αὐτῷ, καθὼς ἀπὸ
σώματος αὐτῷ ἦκσαν, μόνον τὸ βιβλίον
τῶν Πράξεων ταῦτα ἡμᾶς ἐδίδαξε. Ποτε
δὲ ἦκσαν τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην οἱ Ἀπό-
στολοι; ὅταν εἶπε πρὸς αὐτὰς ὁ Κύριος.
„Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ αλλον Ἰωάν. 16.
16. „παράκλητον δώσω ὑμῖν, ἵνα μὲν μετ' ὑμῶν
„εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐπειδὴ δὲ παρέστη ὁ Λε-
κάς τὸν Χριστὸν λαλῶντα τότε πρὸς τὰς
Ἀποστόλους αὐτῷ καὶ λέγοντα αὐτοῖς „Τὴν
„ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρὸς, ἣν ἠέκουσάμεν,
διὰ τῷτο ἐπάγει καὶ τὰ ἐξῆς λόγια ὡς ὑπὸ
τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ λεγόμενα τότε πρὸς αὐτὰς.

Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν Πραξ. 1.
5. ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε
ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ μετὰ
πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

Διὰ τῶν τῶν λόγων ἐφάνερωσεν ὁ
Θεοῦ ἄνθρωπος τὸν λόγον, διὸ ὃν εἶπεν, ἵνα
περιμένωσι τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρὸς αὐ-
τῷ. Πρόσπον ἐσὶ, λέγει, ἵνα περιμένητε τὴν
ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχέσεως τοῦ Πατρὸς καὶ,
διότι ὁ μὲν Ἰωάννης ὁ ἐμὸς βαπτιστὴς καὶ

προδρομος ἐβάπτισε δι' ὕδατος, ὑμεῖς δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μέλλετε βαπτισθῆναι ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ταῦτα δὲ εἶπε καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής. „Εἰ γὰρ μὲν βαπτίζω, εἶπεν, „ὕμᾱς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, αὐτοὺς

Ματθ. 3. „ἡμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ.

11.

Πυρὸς δὲ ἐμνημόνευσεν ὁ Ἰωάννης, ἐπειδὴ ὡς Προφῆτης προεγνώρισεν ὅτι ἐν εἰδει πυρὸς ἐμελλε κατελθεῖν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ τῆς Ἀποστόλης. Τὸ δὲ, „ὑμεῖς δὲ βαπτισθῆτε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἀπορίαν προξενεῖ περὶ τῆς βαπτίσματος τῶν Θεῶν Ἀποστόλων. Τινὲς νομίζοντες, ὡς φαίνεται, ὅτι τότε ἐβαπτίσθησαν οἱ Ἀπόστολοι, ὅτε κατέλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῷ ὑπερώῳ ὃ ἦσαν καθήμενοι, λέγουσιν ὅτι καὶ μὴ ὕδωρ ἦν ἐν τῷ ὑπερώῳ, ὅμως ἦν τὸ Πνεῦμα καὶ ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς καὶ ἐκ ἐσχάτου αἰῶνος ἔλεω, ὅμως ἦν Χριστὸς. Πρὸς τέτοις δὲ λέγουσιν, ὅτι βεβαπτισμένοι ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι δι' ὕδατος κατὰ διαφόρους καιροὺς εἰς τὸ Ἰωάννη βάπτισμα, ἐπειτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐβαπτίσθησαν καὶ τὸ διὰ τῆς Πνεύματος βάπτισμα. Ἀλλ' ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἄχρι τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἦσαν βεβαπτισμένοι τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπομένως καὶ ἦσαν καθαροὶ ἀπὸ τῆς ῥύπης τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν πᾶς ἐξερχαν οὗτοι μὴ βαπτισθῆναι τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἰδόντες αὐτὸν ἐν Ἰορ-

δάνῃ βαπτισθῆναι καὶ ἀκλύστες ἀπὸ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ, ὅτε μετὰ τῆς Νικοδήμου ἐλάλει, τὸ, „Εἰ μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος Ἰωάν. 3.

„καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν 5.

„εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; Δεύτερον δὲ πᾶς ἀβάπτιστος ὄντες, βάπτιστον ἄλλους, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, λέγων

„Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτοὺς καὶ ἐβάπτισεν, Ἰωάν. 4.

„ἀλλ' οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ, Τρίτον, πᾶς ὁ

Θεάνθρωπος εἶπε παρρησίᾳ περὶ αὐτῶν ὅτι εἰσὶ καθαροί. „Καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐσθε, ἀλλ'

„ἐχέτε πάντες. Αὐτοὶ δὲ πάντες ἦσαν ἐτιμωμένοι. Ἰωάν. 13.

10.

Θαυροὶ ἀπὸ τῆς τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας; Μήπως ἐν προτιμητέον ἐστὶ τὸ ἰσορρέμενον

ὑπὸ Ἐυαδίας τῆς πρώτης τῆς Ἀντιοχείας Ἐπι- Ἐυσ. Ἰσορ

σκοπῆς, ἀνδρὸς ἁγίου καὶ τῶν Ἀποστόλων δια- 6. 3. κ.

δόχου. Οὗτος δὲ ἰσορεῖ ταῦτα. „Ὁ Χριστὸς Παρὰ

„ἰδίαις χερσὶ τὸν Πέτρον μόνον ἐβάπτισε. Νικηφ. 3.

„Πέτρος δὲ Ἀνδρέαν καὶ τὸν Ζεβεδαίου υἱὸς Β. 2. κ. 3.

„Ἀνδρέας δὲ καὶ οἱ τῆς Ζεβεδαίου. τῆς λοιπῆς

„Ἀποστόλων τῆς δὲ ἐβδομήκοντα Πέτρος

„καὶ Ἰωάννης ὁ θεολόγος βαπτίζουσιν. Εἰ μὴ

δὲ τῆτο δεχθῶμεν, φανερόν ἐστιν ὅτι τὸ,

„Βαπτισθῆτε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, οὐ σημαίνει βάπτισμα, ἐρρέθη δὲ μεταφο-

ρικῶς, ἵνα φανερώσῃ τὸν πλεόντα τῆς χά-

ριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὃν ἔλαβον οἱ

Μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς

Πεντηκοστῆς. Ἐλαβον μὲν αὐτοὶ προλαβόν

διάφορα χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀβχ. 10.

„Ἐλαβον τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὁ- 19.

Χρυσ.
Προφ.
οἶκον.
οὗτ.

„Φῶς καὶ σκιερῶν, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύ-
 „ναμιν τῆ ἐχθρᾶ. Τὴν ἐξουσίαν κατὰ πνευ-
 „μάτων ἀλατῶν, ὥς ἐκβάλλειν αὐτὰ.
 „Τὴν δύναμιν τῆ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον
 „καὶ πάσαν μαλακίαν, Τὸ χάρισμα τῆ λύ-
 „σει καὶ δεσμεύειν τὰς ἀμαρτίας. Κατὰ τὴν
 ἡμέραν ὅμως τῆς πεντηκοστῆς ἔχεν ἡ δύω
 χαρίσματα, ἀλλὰ τὸ πλήρωμα ἔλαβον τῶν
 χαρίτων τῆ παναγίης Πνεύματος, πληρω-
 θέντες σοφίας καὶ δυνάμεως καὶ παντός ἄλ-
 λου θεῖου χαρίσματος. Ἐλήφθη δὲ ἡ με-
 ταφορὰ ἐκ τῆ βαπτίζω, ἵνα φανερωθῇ
 τὸ θαυμάσιον καὶ πλάσιον τῆς θείας δωρεᾶς.
 Διότι καθὼς τὸ ὕδωρ καταβρέχει ὅλον τὸ
 σῶμα τῶ ἐν αὐτῷ βαπτιζομένου, ἔτω τότε
 τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐπλήρωσε ὅλον τὸν νῦν
 καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν τῶν Μαθητῶν
 τῆ Σωτῆρος. Οὐκ ἐφάνερωσε δὲ αὐτοῖς ὁ
 Κύριος ἐδὲ τὴν ὥραν ἐδὲ τὴν ἡμέραν τῆς
 καταβάσεως τῆ ἁγίας Πνεύματος, ἵνα μετὰ
 περισσοτέρας προσοχῆς καὶ προθυμίας πε-
 ριμένοντες, ἄξιοι γένωνται τῆς τέτης ὑπο-
 δοχῆς. Εἶπεν ὅμως τὸ „Οὐ μετὰ πολλάς
 „ταύτας ἡμέρας, ἵνα παρηγορήσῃ τὴν ἀθυ-
 μίαν τῆς καρδίας αὐτῶν διὰ τὸν χωρισμὸν
 αὐτῶν, καὶ ἐπιστηρίξῃ τὴν τέτων πίσιν καὶ τὴν
 ἐλπίδα. Ταῦτα δὲ τὰ ὑπὸ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 ῥηθέντα μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῶν γράψας
 ὁ Ἀπόστολος, ἰσορρεῖ διὰ τῶν ἐξῆς καὶ τὰ
 τότε ἐρωτήματα τῶν Ἀποστόλων, καὶ τὰς
 πρὸς αὐτοὺς ἀποκρίσεις τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ μὲν ὅν συνελθόντες ἐπη-
 ρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Κύ-
 ριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀπο-
 σταθίσάναις τὴν Βασιλείαν τῷ
 Ἰσραὴλ;

Ὅτε τὸ πανάγιον Πνεῦμα κατήλθεν
 ἐπὶ τὰς Ἀποστόλους, τότε ἐφώτισε καὶ ὑψώ-
 σε τὸν νῦν αὐτῶν ἀπὸ τῶν χαμερπῶν
 καὶ γηϊνῶν νοημάτων ἐπὶ τὰς ὑψηλὰς
 καὶ ἐπερᾶναις ἐννοίας κατὰ τὴν τῆ Κυρίου
 πρόρρησιν. „Οἱ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα
 „τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατήρ ἐν τῷ ὄνό-
 „ματι, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ
 „ἐπιμνήσκει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Πρὸ
 δὲ τῆς καταβάσεως τῆ ἁγίας Πνεύματος
 τοσούτον ἀτελεῖς ἦσαν αὐτοῖς, ὥς παχυλῶς
 ἐνόησαν καὶ αὐτὰ τὰ λόγια τὰ σημαίνοντα
 πράγματα πνευματικὰ καὶ ἐπερᾶνια· προ-
 κατειλημμένοι δὲ ὄντες ὑπὸ τῆς γνώμης τῶν
 κοινολαϊτῶν Ἰουδαίων, ἐπίστευον ὅτι ὁ Μεσ-
 σίας ἐλθὼν ἀποδώσει αὐτοῖς τὴν ἐπίγειον
 Βασιλείαν, ἣν ἥρπασαν ἀπ' αὐτῶν οἱ Βα-
 σιλεῖς τῆς Ῥώμης. Ἐνόμιζον ὅν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς
 Χριστὸς μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτῶν ἀνάστασιν
 καθίστη ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Βασιλείας τῆ
 Ἰσραὴλ. Διὰ τούτο οἱ μὲν υἱοὶ τῆ Ζεβεδαίου
 προσήλθον πρὸς αὐτὸν παρακαλῶντες καὶ
 λέγοντες· „Δός ἡμῖν ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σε
 „καθίσωμεν ἐν τῇ δό-
 „ξῃ σε. Ὁ δὲ Λευκῆς καὶ ὁ Κλεόπας μὴ γνω-

Πράξ. 1.
6.

Ἰωάν. 14.
26.

Μαρκ. 10
37.

ῥίσαντες τὸν ἀναστάντα Χριστὸν, ὅτε ἐλάλει
 πρὸς αὐτὰς ἐν τῇ ἐδῶ διηγόμενοι πρὸς αὐ-
 τὸν τί φρονῶσι περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ
 τί ὑπὸ αὐτῷ ἐλπίζουσιν, ἔλεγον. „Ἡμεῖς δὲ
 „ἐλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτρώ-
 „θαι τὸν Ἰσραὴλ. Τοιαῦτα ἔν φρονήματα
 ἔχοντες οἱ Ἀπόστολοι περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 καὶ τοιαύτας ἐλπίδας, ἰδόντες ὅτι ἐπλη-
 σίασεν ὁ καιρὸς ἐν ᾧ αὐτὸς ἐμελλε χω-
 रिσθῆναι ἀπ' αὐτῶν, συνήχθησαν ἐνώπιον αὐ-
 τοῦ, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες. Κύριε,
 Φανέρωσον ἡμῖν, ἐὰν κατὰ τὸν παρόντα
 καιρὸν φέρῃς τὴν Βασιλείαν τῶν Ἰσρα-
 ηλιτῶν εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς κατάστα-
 σιν. „Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀπο-
 „καθίστσεις τὴν Βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ;
 „Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὰς, λέγων.

Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὰς· Ἐγὼ ὑμῶν
 ἐστὶ γινῶναι χρόνος ἢ καιρὸς,
 ὅς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ
 ἐξουσίᾳ.

Ὅταν οἱ Ἀπόστολοι πρὸ τοῦ σωτηρίου
 πάθος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠρώτησαν αὐ-
 τὸν, πότε ἔσται τὸ τέλος τοῦ κόσμου, τό-
 τε ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὰς, λέγων. „Περὶ δὲ
 „τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας, οὐδεὶς
 „οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ
 „ὁ Υἱός, εἰ μὴ ὁ Πατήρ· ὅταν δὲ μετὰ
 τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν ἠρώτησαν

αὐτὸν πότε ἐπιστρέφει τὴν Βασιλείαν εἰς τὰς
 Ἰσραηλίτας, τότε εἶπεν αὐτοῖς· „Οὐχ ὑ-
 „μῶν ἐστὶ γινῶναι χρόνος ἢ καιρὸς, ὅς ὁ
 „Πατήρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Εἰάν δὲ
 παραβάλλῃς ταύτας τὰς δύο ἀποκρίσεις,
 βλέπεις ὅτι καὶ αἱ δύο ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
 ἔχουσι νόημα, ἦγυν τὴν ἐπίκριψιν τῆς
 ζητημένης γνώσεως τῶν καιρῶν· διαφέρει
 δὲ ἡ πρώτη ἀπόκρισις τῆς δευτέρας, κα-
 θὼς ἐν μὲν τῇ πρώτῃ φαίνεται αἴτιον τῆς
 ἀγνοίας τῶν καιρῶν ἡ ἀγνοία τοῦ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἡ ἀδυναμία
 τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὅτι μὲν ὁ Ἰησοῦς
 Χριστὸς ἐ μόνον ὡς Θεὸς, ἀλλὰ καὶ ὡς
 ἄνθρωπος ἐγίνωσκε διὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν
 ἔνωσιν τῆς Θεότητος καὶ τὰς χρόνους καὶ
 τὰς καιρὰς καὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας
 τῶν μελλόντων γενέσθαι· ὅτι δὲ οἰκονομι-
 κῶς εἶπεν ὅτι οὐδὲ ὁ Υἱὸς οἶδει, ἵνα δη-
 λονῇ πάλιν τὴν ἀτελεσφόρητον τῶν Ἀπο-
 στόλων περιέργειαν, βέβαιόν ἐστι καὶ ἀναμ-
 φιβόλον. Διὰ ποῖον δὲ λόγον ἐ δύνανται οἱ
 ἄνθρωποι γινώσκειν τὰς χρόνους καὶ τὰς και-
 ρὰς; Διότι, λέγει, ὁ Πατήρ ἔθετο αὐτὰς
 ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ· ἀλλ' ἐ μόνον οἱ και-
 ροί, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰσὶν ὑπὸ τὸ κράτος
 τῆς δισποτείας αὐτοῦ, ὅταν ἔμως θέλῃ.
 τότε δηλοποιεῖ αὐτὰ τοῖς ἀνθρώποις. Διὰ
 ποῖον ἔτι λόγον τοιοῦτοτρόπως ἐξουσιάζει τὰς
 καιρὰς, ὥστε ἐξέρησαν ἡμᾶς τῆς τούτων
 γνώσεως; Ὁ Θεὸς μεταβάλλει τὰς χρό-

νες καὶ τὰς καιρὸς αὐξάνων ἢ ἐλαττωῶν
τὸ μέτρον αὐτῶν καθὼς θέλει καὶ βέλ-
λεται. Βλέπομεν εἰς τὰ ἅγια βιβλία τοι-
^{Ἰησ. 10.} ^{12.} αὐτὰς μεταβολὰς. Ἐπὶ Ἰησοῦ τῷ Ναυὶ
μετέβαλεν ὁ Θεὸς τὸ μέτρον τῆς ἡμέ-
ρας, καὶ ἐποίησε μίαν ἡμέραν μείζονα τῶν
ἄλλων ἡμερῶν· εἰς τὸν καιρὸν τῷ Ἐζεκιᾷ
μετέβαλε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῆς
^{Ησ. 38. 5.} ζωῆς αὐτοῦ, προσέθηκε αὐτῷ ἔτη ζωῆς δε-
καπέντε· εἰς τὸν καιρὸν τῷ Ἰωνᾷ μετέ-
^{Ἰων. 3. 4} βαλε τὰς τρεῖς ἡμέρας εἰς πολλὰς αἰῶ-
νας· διότι ἡ Νινευὴ κατεστράφη μετὰ πολ-
λὰς αἰῶνας, ἔτι δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας,
καθὼς αὐτὸς ὥρισε, καὶ ὁ Ἰωνᾶς ἐκ-
^{Ματθ. 24.} ^{22.} ρυξεν· εἰς τὸν καιρὸν δὲ τῆς συντελείας
μέλλει κολοβῶσαι τὸν διωρισμένον ἀριθ-
μὸν τῶν ἡμερῶν διὰ τὰς ἐκλεκτὰς. Ταῦ-
τα τὰ παραδείγματα πληροφοροῦσιν ἡμᾶς,
ὅτι ὁ Θεὸς μεταβάλλει καὶ τὰς καιρὸς
καὶ τὰς ὥρας τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων
ὅθεν ἡ πληροὶ μακρότητας ἡμερῶν τὸν ἀν-
θρώπον, ἢ ἐπάγει ἐπ' αὐτὸν ἄωρον θά-
νατον. ἐπειδὴ δὲ αἱ τοιαῦται μεταβολαί
εἰσι μυηριῶδεις, ἀπὸ μόνης τῆς ἐξουσίας
τῷ Θεῷ κρεμάμεναι, καὶ τελέμεναι ὅταν
αὐτὸς θέλῃ, καὶ ὅπως θέλῃ, διὰ τῆτο
ἔπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅτι τὰς καιρὸς
καὶ τὰς χρόνους ἔδειτο ὁ Πατὴρ ἐν τῇ
ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. δι' αὐτὰς δὲ τὰς μυηριῶδεις
τῷ ὄρει τῶν καιρῶν μεταβολὰς ἔκ εἰν ὁ
ἄνθρωπος ἐπιδεκτικὸς τῆς τέγων γνώσεως·

ἐκρυψε δὲ τὴν γνώσιν αὐτῶν ὁ Θεός, καὶ
καθότι ἔθελαι, ἔδωκε καθότι ἔδύναται
ἀποκαλύψαι ἡμῖν αὐτὰς, ἀλλὰ καθότι ὁ
νὺν τῷ ἀνθρώπῳ ἔδύναται χωρῆσαι τὸ
μυστήριον τῶν περὶ αὐτὰς μεταβολῶν. „Οὐχ
„ὕμῶν ἐσὶν, οὐκ ἐστὶ τῆς ἀνθρωπίνης ду-
νάμεως γινώσκειν χρόνους ἢ καιρὸς, ἔδύνα-
ται ὁ ἄνθρωπος κατανοῆσαι πότε, καὶ πᾶς,
καὶ διατὶ ὁ Θεὸς ποιεῖ τοιαύτας μεταβο-
λὰς εἰς τὰς καιρὸς. Ἰδὲ ἔν τῷ διατὶ ὁ
θεὸς ἀνθρώπος ἐκρυψεν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
τὴν γνώσιν καὶ τῆς συντελείας τῷ κόσμῳ,
καὶ τῷ τέλει τῆς ζωῆς ἐνὸς ἐκάστου κρύ-
πτει τὰς καιρὸς, ἵνα μεταβάλλῃ αὐτὰς
κατὰ τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς ἡμῶν. Ἀλ-
λὰ καὶ τὸ ἐξῆς ἐστὶν ἀξιὸν ἐξετάσεως. Δι-
ατὶ δηλονότι ὁ Χριστὸς ἔκ ἐξουσίας τὴν
προκατάληψιν τῶν Ἀποστόλων; Αὐτοὶ νο-
μίζοντες ὅτι ἡ Βασιλεία αὐτῷ ἐστὶν ἐπίγειος,
παρακάλεον αὐτὸν, ἵνα Φανερώσῃ εἰς αὐ-
τὰς πότε ἐπανάγει τὴν Βασιλείαν τῷ Ἰσ-
ραὴλ εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς κατάστασιν·
διατὶ ἔν ἐκ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὰς, κα-
θὼς καὶ εἰς τὸν Πιλάτον, „Ἡ Βασιλεία ἡ ^{Ἰωάν. 18.}
„ἐμὴ ἔκ εἰν ἐκ τῷ κόσμῳ τέττα, ἀλλὰ ^{36.}
δὲς γενικὴν ἀπόκρισιν περὶ τῆς ἀγνοίας τῶν
καιρῶν, ἐξέρεώσε κατὰ τινα τρόπον τὴν
ἀμαθίαν αὐτῶν ὑπόληψιν; Πολλάκις ἔπε-
τῆτο πρὸς αὐτὰς, αὐτοὶ ὅμως ἔκ ἡδυνή-
θησαν κατανοῆσαι τὰς λόγους αὐτῶν. Διὰ
τῆτο ἔλεγε πρὸς αὐτὰς· „Ἐτι πολλὰ ἔχω ^{Ἰωάν. 16.}
^{12. 13.}

„λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' ἔδυναθε βασιλεῖν ἄρ-
„τι. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα
„τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν
„τὴν ἀλήθειαν. Ἀφῆκεν ἔν τὴν πρόληψιν
αὐτῶν, ἵνα τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας τὸ
μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐλευσόμενον πρὸς αὐ-
τὰς διὰ τῆ φωτισμῆ τῆς χάριτος αὐτῆ
θεραπεύσῃ αὐτὴν ἀποκριθεὶς δὲ γενικῶς
πρὸς τὸ ἐρώτημα αὐτῶν, ἐπέσρεψεν εὐθύς
τὸν λόγον ἐπὶ τὸν προκείμενον αὐτῷ σκο-
πὸν, τὸν περὶ τῆς καταβάσεως τῆ ἀγίας
Πνεύματος, καὶ τῶν τέττα χαρισμάτων, καὶ ἔπεν.

Περὶ. 1. 8. **Α'λλὰ λήψεθε δύναμιν ἐπελ-
θόντος τῆ ἀγίας Πνεύματος
ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἔσεσθε μοι μάρ-
τυρες ἔντε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν
πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ
καὶ ἕως ἐσχάτης γῆς.**

Διατί ὁ Θεάνθρωπος πρὸ τῆς ἀνα-
στάσεως αὐτῆ περιώρισε τὴν ἀποστολὴν τῶν
δώδεκα Ἀποστόλων εἰς σύνορα μικρὰ καὶ
συνεσπλημένα, εἰπὼν πρὸς αὐτούς: „Εἰς ὁδὸν ἐθ-
„νῶν μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρει-
„τῶν μὴ εἰσέλθῃτε. Μετὰ δὲ τὴν ἐκ νεκ-
ρῶν αὐτῆ ἀνάστασιν ἐπλάτυνε τῆς ἀποστο-
λῆς αὐτῶν τὰ ὅρια, καὶ ἐξέτεινεν αὐτὰ ἕ-
κτον ἕως πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Σα-
μαρείας, ἀλλὰ καὶ ἕως τῶν ἐσχάτων με-
ρῶν τῆς γῆς; „Καὶ ἔσεσθε μοι μάρτυρες

„έντε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
„καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτης γῆς.
Πρῶτον μὲν ἐπειδὴ ἔπρεπεν ἡ προτίμησις
εἰς τὰς Ἰσραηλίτας, καθότι αὐτοὶ ἦσαν
θεοσεβεῖς, καὶ προδιατεθειμένοι ὑπὸ τῶν
ἀγίων Προφητῶν πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς
εἰς Χριστὸν πίσεως, ἔχον δὲ καὶ ἐπερά-
νια προνόμια. „Ὡν ἡ υἱοθεσία, λέγει ὁ Θεός ^{Ρωμ. 9.}
„Παῦλος, καὶ ἡ δόξα καὶ ἀξιοδοκία καὶ ἡ νομοθε- ^{4 5.}
„σία καὶ ἡ λατρεία καὶ ἀξιοπαγγελία. Ὡν οἱ
„πατέρες καὶ ἐξ ἡμῶν Χριστὸς κατὰ σάρκα. Βλέπε
δὲ ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως ἐκ ἀπηγόρευσε ὁ
Σωτὴρ ἡμῶν τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα ἀπὸ
τῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ προετίμησε τὰς Ἰσραηλί-
τας. „Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον, εἶπε, πρὸς ^{Ματθ. 10. 6.}
„τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλὸτα οἴκου Ἰσραὴλ.
Δεύτερον δὲ ἐπειδὴ πρὸ τῆς καταβάσεως
τῆ ἀγίας Πνεύματος ἐκ ἔχον οἱ Ἀπόστο-
λοι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν τῶν
ἐθνῶν χαρίσματα. Ὅταν δὲ τὸ πανά-
γιον Πνεῦμα μετέδωκεν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς τὸ πλήρωμα τῶν θαύ-
μα αὐτῆ χαρισμάτων, τότε ἐγένοντο ἱκανοὶ
καὶ ἐπιτήδειοι πρὸς τὸ κηρύττειν καὶ εἰς
τὰ ἔθνη τὰ πάντα ἀκατήχιστα καὶ πε-
πλανημένα, τὰ λατρεύοντα τῇ κτίσει ἀν-
τὶ τῆ κτίσεως. Ἄκουε δὲ πόσον φανερὰ εἶπε
τῷ πρὸς αὐτούς ὁ Κύριος. „Λήψεθε, λέ-
„γει, ὅταν ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ
„ἅγιον, δύναμιν, τὴν δύναμιν δηλαδὴ τῆς
σοφίας, τῶν γλωσσῶν, τῆ ζήτησ, τῶν

Ματθ.
10. 5.

θαυμάτων, τῆς τελειότητος τῆς ἀρετῆς, χαρίσματα ἀναγκαιότατα διὰ τὴν τῶν ἑθνῶν ἐπιστροφὴν· τότε δὲ ἔτω προητοιμασμένοι καὶ προκατηρτισμένοι. „Ἐσεθέ μοι μαρτυρεῖς, ἦγυν μαρτυρήσετε ὅσα ἴδατε καὶ ἤκουσατε, καὶ κηρύξετε τὴν εἰς ἐμὲ πίσιν καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἰουδαίαν καὶ Σαμαρείαν, καὶ ἕως εἰς αὐτὰ τὰ ἔσχατα πέρατα τῆς γῆς. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ταῦτα τὰ λόγια εἰσι

τὰ ἔσχατα πάντων τῶν λόγων ὧν ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ ἐυρισκόμενος ἐπὶ τῆς γῆς· διότι ἀφ' οὗ ἔειπε ταῦτα, ἐκθυσ ἐμπροσθεν εἰς τὰ ὄμματα τῶν Ἀποστόλων ὑψώθη ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ νεφέλῃ περιλαβῶσα τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα ἐκάλυψεν αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

„Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλέπόντων αὐτῶν ἐπῆρ- Πραξ. ι.
„Θη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν 9
„ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α

ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΟΣΚΩΜΕΝΑΣ ΕΝ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

καλ. 117.
24. 27. Ἄνδρες ἀδελφοί, „Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασάμεθα καὶ εὐφρανθῆμεν ἐν αὐτῇ. Συσήταδε ἐορτὴν ἐν τοῖς πυλάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τῆς θυσιαστηρίου. Ὁ Θεὸς ἐποίησε πάσας τὰς ἡμέρας, ποία ἐν ἐσίν ἡ ἡμέρα, περὶ ἧς ὁ ἅγιος Πνεύματος λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησεν αὐτήν; καὶ διατὶ νομοθετῇ ὁ Θεός, ἵνα χαίρωμεν ἐν αὐτῇ καὶ εὐφρανάμεθα, καὶ συστήσαντες ἐν αὐτῇ ἐορτὴν συνελθώμεν πάντες, ὥς καταπυκνωθέντες φθάσωμεν

ἕως εἰς τὰ ἄκρα τῆς θυσιαστηρίου; Δύω διμυργίας ἐποίησεν ὁ Θεός, μίαν ὑλικὴν, ἥτις ἐστὶν ὁ ἔρως καὶ ἡ γῆ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· καὶ ἄλλην πνευματικὴν, ἥτις ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία καὶ πάντες οἱ εὐσεβεῖς οἱ ταύτην συγκροτούντες καὶ μέλη αὐτῆς ὄντες. Παρατήρητον δὲ τὴν ὁμοιότητα τὴν μεταξὺ τῆς ὑλικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς, ἵνα μάθῃς ποία ἐστὶν ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος. „Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν 1
„ἔρως καὶ τὴν γῆν. Ἀπ' ἀρχῆς ὁ Θεός

διέταξε τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Πρωτοτόκων ἐν
 Εἰβ. 12. ἔρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ τὴν τῶν πι-
 23. ζῶν τῶν ἐπὶ γῆς ἀγωνιζομένων. „Ἦ δὲ γῆ
 Γεν. 1. 2. „ἣν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος. Καὶ ἡ Ἐκ-
 κλησία δὲ πρὸ τῆς νομοθεσίας ἀφανὲς ἦν
 ὡς μὴ ἔχουσα τὸ φῶς τῶν νόμων, καὶ
 μετὰ τὴν νομοθεσίαν ἀύσματος ὡς ἔχου-
 Εἰβ. 10. σα νόμους σκιώδεις. „Σκιὰν γὰρ εἶχεν ὁ
 1. νόμος. Καὶ ἐγένετο, λέγει, φῶς, ἦγεν
 Γεν. 1. 3. φῶς αἰδητὸν τὸ φωτίζον τὴν αἰδητὴν
 κτίσιν. Ἀλλὰ καὶ φῶς ἐγένετο νοερὸν, ὁ
 Χριστὸς φωτίζων τὴν πνευματικὴν κτίσιν,
 „φῶς μέγα φωτίζον τὸς ἐν σκότει καὶ
 „σκιᾷ θανάτου κατοικοῦντας. Τῷτο προ-
 δαὶν ὁ Ἡσαΐας ἐκράυγαζεν „Ὁ λαὸς ὁ
 „πορευόμενος ἐν σκότει, ἴδετε φῶς μέγα
 Ηρ. 9. 2. „οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανά-
 „του, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς. Καὶ ὁ Ἐυαγ-
 γελιστὴς δὲ Ἡλίου ἀνόμασε τὸν Ἰησοῦν
 Μαρκ. 16. Χριστὸν, ὅταν εἶπε „Καὶ λίαν πρῶτὴ τῆς
 2. „μιας σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνη-
 Γεν. 1. 5. „μεῖον, ἀνατείλαντος τῷ Ἠλίῳ. Καὶ ἐκά-
 „λεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ἡμέραν καὶ τὸ
 „σκότος ἐκάλεσε νύκτα καὶ ἐγένετο ἑσπέ-
 „ρα, καὶ ἐγένετο πρῶτὴ ἡμέρα μία. Ἀκούεις
 τὸ φῶς, λέγει, τὸ αἰδητὸν ἀνόμασεν
 ὁ Θεὸς ἡμέραν αὕτη δὲ ἡ ἡμέρα ἐστὶν ἡ
 μία, ἦγεν ἡ πρώτη τῶν λοιπῶν ἐξ ἡ-
 μερῶν τῆς ἐβδομάδος. Ἀκούσον οὖν καὶ
 τὸς Εὐαγγελιστὰς μαρτυροῦντας, ὅτι εἰς
 τὴν ἡμέραν τὴν μίαν, ἦγεν τὴν πρώτην

τῆς ἐβδομάδος, ἥτις ἐπεὶ ἀνομάσθη
 Κυριακὴ ἀπὸ τῷ ὀνόματος τῷ Κυρίου,
 ἀνέτειλεν ἐκ τῷ τάφῳ τὸ νοερὸν φῶς,
 τετέστιν ὁ Χριστός. „Εἰς μίαν σαββά- Μαρκ. 28.
 „των, λέγει ὁ Ματθαῖος, λίαν πρῶτὴ
 „τῆς μιᾶς σαββάτων ἀναστὰς δὲ πρῶτὴ Μαρκ. 16.
 „πρώτῃ σαββάτῃ, διδάσκει ὁ Μάρκος
 „Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρθε βαθε-
 „ως, κηρύττει ὁ Λευὶς. Οὕτως ἔν ὀψί- Λευ. 24.
 „ας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαβ- Γ' ἰωάν. 20.
 „βάτων, ἐπιβεβαίωτο ὁ Ἰωάννης. Πλέπει
 ἔν, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ τὸ κτίσιν
 φῶς ἐδημιουργήθη, καὶ τὸ ἀκτίσιν φῶς
 ἐφάνη τῇ Κυριακῇ ἐκτίσθη τὸ ὑλικὸν φῶς,
 καὶ ἐφώτισε τὴν κτίσιν. τῇ Κυριακῇ ἀνέ-
 τελλε τὸ νοερὸν φῶς, καὶ κατήγαγε τῶν ἀν-
 θρώπων τὸ γένος. Θαυμαστὴ ἡ χάρις καὶ ἡ ὁ-
 μοιότης τῶν τῶν δύο ἡμερῶν, ἐπεὶ δὲ ἓνα
 καὶ τὸν αὐτὸν ἔχουσι ποιητὴν, τὸν Θεόν. Ὁ
 Θεὸς ἐποίησε τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πλά-
 σεως τῷ κόσμῳ, ὁ Θεὸς ἐποίησε καὶ τῆς ἀνα-
 πλάσεως αὐτῇ τὴν πρώτην ἡμέραν, ἦγεν
 τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως.

Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν,
 ἐν ᾗ ὁ Χριστὸς ἀνέστη, κατηργήθη ὁ θά-
 νατος ὁ κρατῶν τῶν ἀνθρώπων τὰ σώ-
 ματα ἐν τῇ φθορᾷ χωρὶς τινος ἐλπίδος
 ἀναστάσεως, καὶ ἐσφυλεύθη ὁ ἄδης σερφεῖς
 τῶν ὑπ' αὐτῷ κατεχομένων δικαίων ψυχῶν,
 καὶ συνανέστη τῷ ἀναστάντι Χριστῷ τὸ γένος
 τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνέβη ὁ ἀνθρώπος εἰς

ὑψος τῷ προτέρῳ ὑψηλότερον, καὶ εἰς δόξαν λαμπροτέραν τῆς πρὸ τῆς πτώσεως δόξης, συγκληρονόμος γενόμενος τῆς Βασιλείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἐνανθρωπήσαντος, καὶ τὸν ἐχθρὸν διὰ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καταργήσαντος· διὰ τῆτο ἐνομοθέτησεν ὁ Θεός, ἵνα κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν χαίρωμεν τῇ ψυχῇ, καὶ εὐφρανώμεθα τῷ πνεύματι τὴν πνευματικὴν καὶ ἀναφαίρετον χαρὰν. „Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιάσώμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐν αὐτῇ. Περὶ ταύτης δὲ τῆς ἀγαλλιάσεως καὶ εὐφροσύνης εἶπεν ὁ Θεάνθρωπος πρὸς τοὺς ἰδίους μαθητάς· „Πάλιν δὲ ὁψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν εἰδὲς αἶρει ἀφ' ὑμῶν.

Ἀλλὰ διατί διέγαγεν ὁ Θεός ἐ μόνον ἵνα χαίρωμεν καὶ εὐφρανώμεθα ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως, ἀλλ' ἵνα συστήσωμεν καὶ ἑορτήν; Διότι ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ Θεοῦ χαίρομεν τῷ πνεύματι· ἐν ταῖς ἑορταῖς ἡμεῖς ἐξόχως συναθροίζομεθα εἰς τὰς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν θείαν ἐντολὴν τὴν λέγουσαν· „Ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ. Ἐκεῖ δὲ συνερχόμενοι προσφέρομεν εὐλογίας, ὕμνους, δοξολογίας, εὐχαριστίας, προσκίνησιν, λατρείαν εἰς τὸν δημιουργὸν τῆς κτίσεως καὶ πλάσιν ἡμῶν καὶ Σωτῆρα.

„Ὅπως δὲ εἰσι δύο ἢ τρεῖς, πολλῶ μάλ-

λον ὅπως πολλοὶ, συνηγμένοι εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖ εἰς αὐτὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν· ὅπως δὲ αὐτός, ἐκεῖ εἰς ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀληθινὴ χαρὰ τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἀγαλλίασις. Ἴνα δὲ παραστήσῃ ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν μεγάλην ἑορτὴν χρέος ἔχουσι πάντες οἱ πιστοί, ἵνα συνέρχωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τῆτο εἶπε· „Συ-

Ψαλ.
117. 27.

σημείωσα δὲ πρῶτον, ὅτι καὶ αὕτη ἡ μία καὶ πρώτη ἡμέρα, ἡ ἡμέρα ἡ Κυριακὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξ ἡμερῶν ἀνακυκλεμένη ποιῇ τὴν ἐβδομάδα, καὶ ὅσας δὲ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἀνακυκλεται, τοσάκις καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἑορτάζεται· ἔχει ὅμως ἡ τοιαύτη ἐβδομαδιαία περίοδος τὴν πρώτην αὐτῆς ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ Πάχα, ἥτις κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ λογίζεται ὡς αὕτη ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Δεύτερον δὲ σημείωσον, ὅτι εἰδὲ ἄνθρωπος, εἰδὲ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτός ὁ Κύριος καὶ ἐποίησε καὶ

Ψαλ.
117. 24.

Ἰωάν.
16. 22.

Ψαλ. 67.
26.

Ματθ. 8.
20.

διώρισε τὴν ἑορτὴν τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως.
 ναλ. 117. Εἰβεβαίωσε τὸτο ὁ Προφητάναξ, ἐπὶ
 26. 27. „Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος.
 „Συζητήσατε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσι.

Πρεπόντως ἐν ἡμῶν δικαίως τόσον πολλὴ
 ἡ μεγάλη ἐξαίρεσις ἡ τιμὴ ἡ δόξα ἐδόθη εἰς
 αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθότι αὐτὴν διώρι-
 σεν ὁ Θεὸς εἰς ἀνάμνησιν τῆς τῇ Σωτῆ-
 ρος ἡμῶν ἀναστάσεως, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀπίδει-
 ξις τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως ἡ τὸ θεμέλιον
 πάντων τῶν ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν πιστευόμε-
 νων. Ἐὰν δὲ αὐτὸ τὸ θεμέλιον ἀφέλῃς,
 ἡ ἡ πίστις ματαιῶται καὶ τὰ πιστευόμενα.
 Διὰ τὸτο ὁ πάνσοφος Παῦλος ἔγραφε
 πρὸς τοὺς Κορινθίους· „Εἰ δὲ Χριστὸς ἐκ ἐγῆ-
 γερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κα-
 „νὴ δὲ ἡ πίστις ὑμῶν. Εἰ δὲ Χριστὸς
 „ἐκ ἐγῆγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν. Ἄρα
 „ἡ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο.
 Ἐὰν πληροφορήσῃς τὸν ἄπιστον, ὅτι ὁ Χρι-
 στὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, αὐτὸς πιστεύει ἐνθεῶς,
 ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶ Θεὸς ἀληθινός, δέχεται
 τοὺς εὐαγγελικὰς νόμους, περιμένει νεκρῶν
 ἀνάστασιν, πέθεται ὅτι ἐστὶ κρίσις ἡ ἀν-
 ταπίδοσις ἡ μέλλουσα ζωὴ αἰώνιος, καὶ
 εὐργεῖ ἡ ἐμολογεῖ πάντα τὰ ὑπὸ τῆς χρι-
 στιανικῆς πίστεως διδασκόμενα.

Διὰ τὸτο ἐν ὁ πανυπεράγαθος Θεὸς
 πληροφορήσας θέλων πάντας, ὅτι ὁ Χριστὸς
 ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, πρῶτον μὲν πολλὰς αἰῶ-
 νας πρὸ τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως ἀπέστειλεν

ἀνδρας ἁγίους, οἵτινες ἡ διὰ συμβόλων ἡ
 διὰ προφητικῶν λόγων προκατήγγειλαν τὴν
 τὴν ἀνάστασιν. Οἱ μὲν Ἀβραὰμ ἀγαλ-Γ'ωαν. 8.
 λόμενος ἐπεθύμησεν ἰδεῖν τὴν ἡμέραν τῇ 56.
 Κυρίᾳ, ἡ εἶδεν αὐτὴν, ἡ ἐχάρη. Ἡμέρα
 τῆς χαρᾶς τῇ Κυρίᾳ ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῆς
 ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως αὐτῆς· εἶδε δὲ αὐτὴν
 ὅτε ἐτέλεσε τὸ σύμβολον αὐτῆς· ἔδωσε
 τὸν Ἰσαὰκ, τὰ δὲ δεσμὰ σύμβολόν εἰσι
 τῆς σινδόνης, δι' ἧς ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας
 Ἰωσήφ ἔλησε τὸ σῶμα τῇ Ἰησοῦ· ἔθα-
 κε τὸν Ἰσαὰκ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ σύμβο-
 λον τὸτο τῇ ἐν τάφῳ τεθέντος Χριστοῦ.
 Ἐλύθη ὁ Ἰσαὰκ τῶν δεσμῶν, ἡ ἀνέστη
 ἐκ τῇ θυσιαστηρίᾳ ζῶν τὸτο ἐστὶ τὸ σύμ-
 βολον τῆς ἀναστάσεως τῇ Χριστοῦ, ἕως ἡ
 τῆς σινδόνης ἡ τῇ σαρδάρῃ ἀποχωριθεῖς,
 ἐξάνεση τῇ τάφῳ, ἡ ζῆ εἰς τοὺς αἰῶνας.
 Οἱ δὲ Ἰωσήφ ἐκ ἐποίησε σύμβολα, ἀλλ'
 αὐτὸς ἐγένετο σύμβολον τῆς μὲν πρὸς τοὺς
 ἐν κόσμῳ ἀνθρώπους ὑπὸ τῇ Θεῷ ἡ Πα-
 τρὸς ἀποστολῆς ἡ ὑπακοῆς τῇ Χριστοῦ,
 καθότι ἡ αὐτὸς ὑπὸ τῇ πατρὸς αὐτῇ
 Ἰακώβ ἀπεσάλη πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐ-
 τῇ „ἡ ὑπακούσας αὐτῷ ἦλθεν ἐν Δωθαίμ
 „ὅπως ἦσαν αὐτοί τῆς δὲ ταφῆς τῇ Χρι-Γεν. 37.
 17. στῇ, ἐν λάκκῳ βληθεῖς· τῆς δὲ ἀναστάσεως
 ἡ τῆς ἐν ἔρανῳ ἡ ἐπὶ γῆς δοθείσης τῇ
 Χριστῷ ἐξουσίας, ἐκ τῇ λάκκῳ ἐξελθὼν, ἡ
 ἐν Αἰγύπτῳ ἐξουσίαν λαβὼν Βασιλικήν.
 Ποῖον δὲ ἄλλο σύμβολον ἐμφαντικώτερον

Μετὰ δὲ τὰ προφητικὰ σύμβολα,
 καὶ τὰ σαφέστατα τῶν Προφητῶν κηρύγ-
 ματα αὐτὸς ὁ σεσαρκωμένος τῷ Θεῷ Λό-
 γος πρὸ τῆ πάθης αὐτῆς ἐφάνερωσε τὴν
 τριήμερον αὐτῆς ἀνάστασιν πρῶτον μὲν ἀλ-
 ληγορικῶς, εἰπών· „Λύσατε τὸν ναὸν τῆ-
 19. „τον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν·
 Ματθ. 12. Ἐπειτα ἀναγωνικῶς· „Ὡς περ γὰρ ἦν Ἰω-
 40. „νᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς κήτης τρεῖς ἡμέρας καὶ
 „τρεῖς νύκτας· ἔτσι ὁ υἱὸς τῆς ἀνθρώπου
 „ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς
 „νύκτας. Μετὰ δὲ ταῦτα φανερὰ διὰ κυριο-
 λεξίας ἐδήλωσε τὰ περὶ τῆς ἀναστάσεως αὐ-
 17. τῆς, εἰπών· „Μέλλει δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀνθρώπου
 22. 23. „παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων· καὶ
 „ἀποκτενεῖσθαι αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
 „ἐγερθεῖσεται. Καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ
 τῆς πάθης αὐτῆς προεῖπε μετὰ ὑποχίσεως
 26. τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτῆς ἀνάστασιν. „Πάντες
 31. 32. „ὁμοῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ
 13. „νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· πατάξω
 7. „τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται
 „τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. Μετὰ δὲ τὸ
 „ἐγερθῆναι με, προεῖπε ὑμᾶς εἰς τὴν Γα-
 „λιλαίαν.

Ἦκουσας δὲ τί ἐδίδαξαν ἡμᾶς περὶ
 τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως καὶ αἱ σήμερον ἀναγ-
 νωθῆσθαι τῶν Ἀποστόλων πράξεις; Αὐταὶ
 εἶπον, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μετὰ τὴν ἀνά-
 στασιν αὐτῆς ἡμέρας τεσσαράκοντα παρῆν-
 σιάζετο ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων· „Ἐν πολ-

„λοῖς τεκμηρίοις. Ἐὰν δὲ μελετήσῃς τὰ ἱε- Πραξ. 1.
 3. ρὰ Ἐυαγγέλια, βλέπεις καὶ ποσάνεις, καὶ
 πῶς, καὶ πῶς, καὶ εἰς ποίους ἐφάνη ὁ Ἰη-
 σὺς Χριστὸς ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι ἀνέστη ἐκ νε-
 κρῶν· βλέπεις ἐκεῖ τὰ σημεῖα καὶ θαύ-
 ματα ὅσα ἐποίησε μετὰ τὴν ἀνάστασιν· Ἰωα. 20.
 19. 26. ἐκεῖ βλέπεις ὅτι ἐσῆλθε δις „Τῶν θυρῶν
 „κεκλεισμένων, ὅπως ἦσαν οἱ Μαθηταὶ συ-
 „νηγμένοι· Καὶ ὅτι εἰς τὴν Ἑμμαὺς ὅταν Λευκ. 24.
 31. ἔκοψε τὸν ἄρτον ἐνώπιον τῶν δύο Μα-
 θητῶν, ἐνθὺς „Ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐ-
 „τῶν· Καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τι-
 21. βεριάδος, ὅταν εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτῶν· 1. 6. 9.
 „Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς πλοῖς τὸ δίκ-
 „τυον, τότε τοσῶτον πλήθος ὀψαρίων συ-
 νεκλείθη εἰς τὸ δίκτυον, ὥστε ἐκ ἐδυνή-
 θισαν ἐλκύσαι αὐτό. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς
 παραθαλασσίας ἐκείνης εὐρεθῆσα τότε ἀν-
 θρακίᾳ, καὶ τὸ ὀψάριον, καὶ ὁ ἄρτος τεκ-
 μήρια ἦσαν τῆς παντοδυναμίας τῆς ἐκ νέ-
 κρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ.

Σημέωσον δὲ καὶ τὰ μεγάλα τῆς οἰ-
 κονομίας τῆς Θεοῦ μυστήρια. ἵνα πισύσῃ τὸν
 κόσμον ὁ Θεὸς περὶ τῆς ἀνέστη ἐκ νε-
 κρῶν ὁ μονογενὴς αὐτῆς υἱὸς, συγχωρεῖ,
 ἵνα αὐτοὶ οἱ μέλλοντες γενέσθαι μάρτυρες
 καὶ κήρυκες τῆς ἀναστάσεως αὐτῆς, ἢ γὰρ οἱ
 ἅγιοι Ἀπόστολοι, μὴ πισεύσωσιν, ἀλλὰ
 διασώσῃ περὶ αὐτῆς. Ὅταν αἱ Μυροφό-
 ροι γυναῖκες ἐπιστρέψασθαι ἀπὸ τῆς μνημείας,
 ἦλθον πρὸς αὐτὰς, καὶ ἀνήγγειλαν αὐταῖς,

Γ

18' Ομιλία μετὰ τὰς Πράξ. τὰς ἀναγινωσκομ. τῇ Κυριακῇ τῇ Πάχχα.

ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὸ μνημεῖον, ἔχ' ἔυρον δὲ
τὸ σῶμα τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ· καὶ ὅτι εἶδον δύο
Ἀγγέλους ἐν ἐσθίησιν ἀσραπτέσαις, αἵ-
τινες εἶπον πρὸς αὐτάς, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύ-
ριος, τότε αὐταὶ εἰ μόνον εἰς ἐπίστευσαν,
ἀλλ' ἐνόμισαν ὅτι ὅσα ἔλεγον αἱ γυναῖκες
Λυκ. 24 ἦσαν φλυαρίαι. „Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον
11.
„αὐτῶν ὡσεὶ ἄνθρωποι τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ
„ἠπίσθεν αὐταῖς. Ὅταν δὲ οἱ ἑνδεκά ὁφ-
θαλμοφανῶς εἶδον αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος τῆς
Ματθ. 28 Γαλιλαίας, καὶ τότε τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐδί-
17.
-ασάν. Μετὰ ταῦτα οἱ πιστεύσαντες ἐσπέν-
-δαζον πληροφωρῆσαι τὸν Θωμᾶν, ὅτι ὁ
Χριστὸς ἀληθῶς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ἡμεῖς,
ἔλθον πρὸς αὐτὸν, εἶδομεν αὐτὸν, εἶδομεν τὰς
χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, ἠκούσαμεν τῆς
Φωνῆς αὐτοῦ, ὅτε εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν. Αἰσθάν-
19. 22.
-θημεν τῇ ἐμφυσήματι αὐτοῦ, ὅτε ἐνεφύση-
σε, καὶ εἶπεν ἡμῖν· „Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον.
Ἀυτοὶ δὲ ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτὸς, ἐγὼ ε-
δὲ πείθομαι, ἐδὲ πιστεύω. „Ἐὰν μὴ ἴδω,
Ἀντ. 25. „εἶπεν, ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον
„τῶν ἥλων, καὶ βάλλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς
„τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλλω τὴν χεῖ-
„ρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, εἰ μὴ πι-
„στεύσω. Ὡς καλὴ ἀπιστία τῷ Θωμᾶ, πίστεως
καὶ βεβαιώσεως μήτηρ· εἶδε τέλος πάντων
ὁ μακάριος τὸς τύπους τῶν ἥλων, ἔβαλε
τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὴν λογχευθεῖσαν πλευ-
Λυκ. 28. ρὰν, καὶ πιστεύσας ἐβόησεν· „Ὁ Κύριός μου
29.
„καὶ ὁ Θεός μου. Καὶ αὐτὸς μὲν ταῦτα βο-

ήσας, τὸν κόσμον ἐπληροφόρησεν· ὁ δὲ
Θεὸς ἄνθρωπος μακαριστὸς ἠξίωσε τὸς μὴ ἰδόν-
τας καὶ πιστεύσαντας· „Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόν-
„τες καὶ πιστεύσαντες. Ταῦτα δὲ πάντα ὁ
Θεὸς ἀκονούησεν, ἵνα μάθῃ ὁ κόσμος ὅλος,
ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἔχ' ἀπλᾶς καὶ ἀνεξέτα-
σως ἐπίστευσαν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νε-
κρῶν, ἀλλ' ἐξετάσαντες καὶ ἐρευνήσαντες,
καὶ διὰ ἰχυρῶν καὶ ἀναντιρρήτων ἀποδεί-
ξεων πειθόμενοι, ἐπίστευσαν καὶ ἐπληροφο-
ρήθησαν· ταῦτα δὲ μαθόντες πάντες οἱ
ἄνθρωποι, πιστεύσωσιν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη
ἐκ τῶν νεκρῶν. ἐπὶ τούτῳ δὲ τῷ θεμελίῳ
οἰκοδομηθέντες, πιστεύσωσιν εἰς πάντα ὅσα
ἢ εἰς Χριστὸν πίσις διδάσκει, πιστεύσαντες δὲ,
τῆς αἰωνίης ἀπολαύσωσι τῷ Χριστῷ Βασιλείας.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὑμεῖς ἠκού-
σατε τὰ μεγαλεῖα ταύτης τῆς ἡμέρας,
καὶ τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χρι-
στοῦ, ἐμύθετε δὲ καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν ὁ
Θεὸς προσέταξεν ἵνα ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
ἐορτὴν συγκροτῶντες πανηγυρίζωμεν. Μηδεὶς
ἐν εἰς ταύτην τὴν ἀγίαν ἡμέραν μολύνῃ
ἑαυτὸν διὰ τὴν ῥύπον τῆς ἁμαρτίας. Ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἀνέτειλε τὸ Φῶς τὸ Φωτίζον τὴν
ψυχὴν σου, μὴ πέσης εἰς τὸ σκότος τῆς ἁμαρ-
τίας τὸ κατασκοτίζον τὸν νῦν σου. Ταύτην τὴν
ἡμέραν ἡν ἐποίησεν ὁ Θεὸς διὰ τὴν σωτηρίαν σου,
μὴ ποιήσης αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀπωλείας σου.
Ἀυτὴ ἡ ἡμέρα ἐστὶν ἡμέρα ἀγαλλιάσεως καὶ
εὐφροσύνης πνευματικῆς· ἡ ἀρετὴ δὲ, ὡς ἔργον

Θεὸς, γεμίζει τὴν ψυχὴν χαρᾶς καὶ ἀγαλλι-
σεως· ἡ δὲ ἁμαρτία, ἣτις ἐστὶν ἔργον τῆ δια-
βόλης, καταβυθίζει αὐτὴν εἰς τὸ πέλα-
γος τῆς αἰσχύνῃς καὶ τῆς θλίψεως. Μὴ ἔν-
λυψῆς τὴν ψυχὴν σε διὰ τῶν ἔργων τῆς
ἁμαρτίας, ἀλλ' εὐφρανὼν αὐτὴν διὰ τῶν
κατορθωμάτων τῆς ἀρετῆς. Ἡ σήμερον ἡ-
μέρα ἐστὶν ἑορτῶν ἑορτῇ καὶ πανηγυρὶς πα-
νηγύρεων· ἑορτάσατε ἔν, διότι „Τὸ Πάχα

1. Κορ. 5.
7, 8.

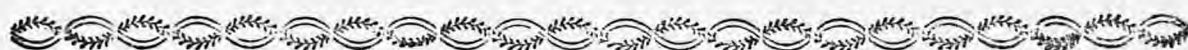
„ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐδί'θη Χριστός. Πανη-
γυρίσατε, πλήν „Μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ,
„μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
„ἀζύμοις ἐλκρινίας καὶ ἀληθείας. Ἑορτάσα-
τε, ναί, πλήν „Περιπατήσατε εὐχαρη-
στικῶς ὡς ἐν ἡμέρᾳ· μὴ κώμοις καὶ μέθαις,

Ρωμ 13.
13. 14.

„ὡς ὡς ἐν ἡμέρᾳ· μὴ κώμοις καὶ μέθαις,

μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἐριδι καὶ
„ζήλῳ· ἀλλ' ἐνδύσαθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν
„Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποι-
„εῖτε εἰς ἐπιθυμίας. Πανηγυρίσατε, ναί,
πλήν ὡς πρέπει εἰς τὰς Χριστιανίας. Ἐυ-
Φράνθιτε, πλήν πνευματικῶς, καὶ „Μὴ
„μεθύσκεθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτεία, ἀλ-
„λὰ πληρῶθε ἐν Πνεύματι· λαλῶντες ἑαυ-
„τοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευ-
„ματικαῖς· ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ
„καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· Ἐυχαισθῶντες
„πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τῷ Κυ-
„ρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ Θεῷ καὶ Πα-
„τρί. Ἀμήν.

Ε'φ. 5.
18. 20.

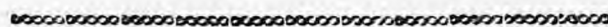

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΑΣΧΑ.

Καθὼς τὰ Φυσικὰ πράγματα, ἔτω καὶ
τὰ ἡθικὰ ἔργα, ὅταν εἰς τὰς πρώτας αὐ-
τῶν ἀρχὰς συναντήσωσι μεγάλα ἐμπόδια,
εἰ μόνον εὐδελῶς εὐδοκίμωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐ-
τὰ τὰ τέτων ἰχνη ἐξεδενθῶσι. Ἐὰν ἐπλή-

θυνεν ἡ εἰδωλολατρεία, καὶ ἐπλήρωσε πᾶ-
σαν τὴν αἰκεμένην, εἰ τοσούτος πληθυσμὸς
καὶ ἡ τοιαύτη ἑκτάσις ἠκολούθησεν, ἐπειδὴ
εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς αὐτῆς εἰδὲς εἰδὲ
ἐπολέμησεν εἰδὲ ἐναντιώθη, εἰδὲ καὶ ἐφάνη

ὅλος ἐχθρὸς αὐτῆς. Ἐάν ἄλλη αἵρεσις ἢ προφανεστάτη πλάνη ἐμεγαλύνθη ἢ μετεδόθη εἰς πολλὰ γένη ἢ λαοὺς, τὸτο ἐγένετο, ἐπειδὴ ἐκείνῃ αὐτῇ πρώτον ἐγεννήθη, ἔδεις ἀνέλαβεν ὅπλα ἵνα κατασρέψῃ αὐτήν, ἔδεις ἐνέβη ἐναντίως αὐτῇ ἢ πολέμιος. Ὅταν ἔν βλέπωμεν ὅτι εἰς αὐτὰς τὰς πρώτας ἀρχὰς ἔργον τινὸς πολλοὶ ἐπανίστανται κατ' αὐτῶν ἐχθροὶ ἰσχυροὶ, ἐξουσιαστικοὶ, δυναστικοὶ, ἔχοντες πᾶσαν ἐξουσίαν καταργῆσαι αὐτὸ, καὶ παντοιοτρόπως ἀγωνιζόμενοι πρὸς τὸν τῆς ἀφανισμὸν· οἱ δὲ ἐργάται τὰ ἔργα ἐκείνα εἰσὶν ὀλίγοι, πτωχοὶ, ἀδύνατοι, ἰδιῶται καὶ ἐυτελεῖς· τὸ δὲ ἔργον αὐτῶν εἰς ἀφανίζεται εἰς ἐμπόδιζεται, ἀλλ' αὐξάνει καὶ πολυπλασιάζεται καὶ ἐκτείνεται, τί ἄλλο ἐξ ἀνάγκης συμπεραίνομεν, εἰ μὴ ὅτι εἰς φυσικὴν εἰς πνευματικὴν, ἀλλὰ θεία δύναμις προάγει τὸ ἔργον ἐκείνο καὶ διευθύνει καὶ κατευοοῖ; τὸτο ἔν ἐστὶ τὸ καύχημα καὶ ἡ δόξα τῆς Χριστιανικῆς πίστεως· τὸτο ἐκ περιστάσεως ἀποδεικνύει, ὅτι ἢ εἰς Χριστὸν πίσις ἐστὶ θεοδίδακτος, θεοπαράδοτος καὶ θεοπολυπλασίαςος. Πολεμεῖσι τὸ ἔργον τὸ Χριστιανικὸν κηρύγματος εἰς αὐτὰς τὰς πρώτας ἀρχὰς αὐτῶν Ἀρχιερεῖς, Ἀρχόντες, Ἡγεμόνες, Συνέδρια ὁλόκληρα καὶ πάση δυνάμει ἀγωνίζονται, ἢ αὐτὸ μόνον ἐμποδίσωσιν αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ἀφανίσωσιν· οἱ δὲ

ἐργάται τὰ ἔργα, ἦγον οἱ κήρυκες τῆς πίστεως εἰς δαδεκα ἄλιους, ἄνθρωποι ἰδιῶται, ἀγράμματοι, ἄσπλοι, πτωχοί· τὸ δὲ ἔργον τὸ εὐαγγελικὸν κηρύγματος διωκόμενον ἐυοδῆται, καὶ πολεμόμενον αὐξάνει, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν διάστημα πολυπλασιάζεται καὶ ἀπλῆται εἰς γένη καὶ φυλὰς καὶ λαοὺς καὶ ἔθνη· ὑπερπηδᾷ ἢ πίσις πάντα τὰ ἐμπόδια, καὶ τὸς κατ' αὐτῆς πολέμους, καὶ κηρύττεται εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Τί ἐστὶ τὸτο; Καὶ τί ἄλλο εἰμὴ δύναμις Ὑψίστη; „Δεξιὰ Κυρίου ^{Ρωμ. 1. 8} ἔποιήσε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὕψωσε τὴν ^{Φαλ. 117. 16.} ἀλήθειαν τῆς πίστεως, δεξιὰ Κυρίου ἐκήρυξεν αὐτήν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Λαμβάνει περὶ τῆς πληροφορίας ὅσις προσηλώσει τὸν νοῦν αὐτῶν πρὸς κατανόησιν τῆς σημερινοῦ ἀναγνωθείσης πράξεως τῶν Ἀποστόλων.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ^{Πραξ. 5. 12.} διὰ τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλὰ (καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ σοφίᾳ Σολομῶντος).

Ἀλλὰ δεῖ γὰρ εἰς τὰ σημεῖα, καὶ ἄλλα τὰ τέρατα; Θαύματα εἰσι καὶ τὰ σημεῖα, θαύματα δὲ ἢ τὰ τέρατα· ὅθεν πολλάκις ἀδιαφόρως ἐκλαμβάνονται

ὑπὸ τῆς Θείας Γραφῆς φαίνεται ὅμως, ὅτι κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ τὰ μὲν τέρα-
τά εἰσι θαύματα τρόμον προξενῶντα καὶ
Φρίκη· διότι ἡ λέξις τέρας, τρόμον ση-
μαίνει· τὰ δὲ σημεῖα, θαύματα καὶ ἐερ-
γεσίαν. Ὁ προφήτης Ἰωὴλ ἐπὶ λέγει· „Καὶ
„δώσω τέρατα ἐν τῷ ἔρηνῳ ἄνω, καὶ
„σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω· χαρᾷ κηρύ-
„σσει τὰ μὲν σημεῖα, λέγων· „Αἱ-
„μα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνῶ. Αὐτὰ δὲ
εἰσι σημεῖα θαύματα καὶ ἐργεσίας, καθό-
τι προσήμουν τὴν σάρκα καὶ τὴν θεότητα
τῷ Θεανθρώπῳ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγι-
ον τὸ ἐπελθὼν ἐν τῇ Παρθένῳ. Περὶ δὲ
Αὐτ. 31. τῶν τεράτων λέγει· „Ὁ ἥλιος μεταστρα-
„φίσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς
„αἷμα, πρὶν ἢ ἔλθῃ τὴν ἡμέραν Κυρίου
„τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. Οὐδεὶς δὲ
ἀμφιβάλλει, ὅτι ταῦτα εἰσι φόβητρα
καὶ τρομαὶ μεγάλοι. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κύ-
ριος ἡμῶν περὶ σημείων λαλήσας, ἔδωκεν
ἀφορμὴν ἵνα καταλάβωμεν, ὅτι τὰ ση-
μεῖα θαυμάσια καὶ ἐργετικά εἰσι. „Ση-
μεῖα δὲ, ἔφη, τοῖς πιεῖσάσι ταῦτα πα-
„ρακολεθίσαι· ἐν τῷ ὀνόματί μου Δαίμό-
„νια ἐκβαλεῖτε· γλώσσαις λαλήσασι και-
„νοῖς· ἔφεισ ἀρεῖσι καὶ θανάσιμον τι
„πίωσιν, ἢ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ ἐπὶ ἀρεῖ-
„ας χεῖρας ἐπιθήσασι, καὶ καλῶς ἔξωσιν.
Οἱ θεοφόροι Ἀπόστολοι καὶ τέρατα ἐποίη-
σαν καὶ σημεῖα· τέρατα μὲν ἦσαν ὁ αἰφνί-

διος καὶ βίαιος θάνατος τῷ Ἀνανίᾳ καὶ τῆς
Σαπφείρας, ὅσιν φόβον μέγαν προξένη-
σεν ἢ μόνον εἰς τοὺς ἰδόντας, ἀλλὰ καὶ εἰς
τοὺς ἀκούσαντας· μετὰ δὲ τούτο καὶ ἡ τύ-
φλωσις τῷ Εὐλίμα τῷ μάγῃ· σημεῖα δὲ, Πράξ. 13.
αἱ ἰατρεῖαι τῶν ἀσθενῶν, ὁ διωγμὸς τῶν
ἀναθάρσυναν πνευμάτων, αἱ ἀναστάσεις τῶν
νεκρῶν, καὶ τὰ λοιπὰ ἐργετικά θαύμα-
τα ὅσα διηγείται ὁ Θεὸς Ἰστορικός. Τί
δὲ εἰσιν ἡ σοὰ τῷ Σολομῶντος; καὶ διατί
ἅπαντες οἱ Ἀπόστολοι ἐν αὐτῇ ὁμοθυμα-
δὸν, ἔγυν ὁμοῦ καὶ ἐπὶ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ
σκοπῷ συναθροίζόμενοι ἐποίουν τὰ θαύμα-
τα; Ἡ σοὰ τῷ Σολομῶντος παραστὰς ἦν,
καὶ ὡς νάρθηξ, ὡς φαίνεται ἐξ ὧν δια-
λαμβάνει τὸ δέκχον κεφάλαιον τῶν πρά-
ξεων τῶν Ἀποστόλων· ἐκεῖτο δὲ ἔξω τῷ
Ἰερῷ τῷ Σολομῶντος εἰς τὸ μέρος τῆς
καλεμένης ὠραίας πύλης τῷ ναῷ. Ἐλέγε-
το δὲ σοὰ τῷ Σολομῶντος, ἐπειδὴ αὐτῇ
μόνη ἐσώθη ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τῷ Ναῷ
τῷ Σολομῶντος, ὃν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐξη-
φάνισεν, ὁ δὲ Κύριος ὁ Πέριος ἀνήγει-
ρεν. Ἐπειδὴ δὲ ἐνυπόχως ἦν ἡ σοὰ ἐκεῖ-
νη, καὶ ἐχώρει πλήθος πολὺ λαὸς, διὰ τῆ-
το πάντες ὁμοῦ οἱ Ἀπόστολοι ἐκεῖ συνήρ-
χοντο, ἵνα διδάσκωσι πάντα τὰ ἐκεῖ συ-
ναθροζόμενα πλήθη.

Τῶν δὲ λοιπῶν εἰς ἐτόλ-
μα κολλᾶσθαι αὐτοῖς ἀλλ' Πράξ. 5.
13. 14.

ἐμεγάλυνεν αὐτὸς ὁ λαός. Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πισεύοντες τῷ Κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.)

Πράξ. 5.
1. 11. Φόβος καὶ τρόμος ἐπέπεσεν ἐπὶ τὴν καρδίαν ἐκείνη τῇ λαῷ, ὅταν ἤκουσαν μὲν τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ἐλέγχοντα τὸν Ἀνανίαν καὶ τὴν Σαπφείραν διὰ τὴν ἱεροσυλίαν, εἶδον δὲ ὅτι ἐκεῖνοι ἐκείνους μετὰ τὸν ἐλέγχον ἐπέσον καὶ οἱ δύο νεκροὶ παρὰ τὰς πόδας τῆ Πέτρου· ἔθεν ἐδῆς τῶν λοιπῶν, ἤγουν τῶν μὴ πισευσάντων, „Ἐτόλμα, λέγει, κολλᾶσθαι αὐτοῖς, τετῆσιν ἐδῆς ἐτόλμα πλησιάσαι ἵνα ἐνοχλήσῃ τὰς Ἀποστόλους· ἀλλὰ πᾶς ὁ λαὸς ἐμεγάλυνεν αὐτὸς, ἔτιαν ἔχε μεγάλην καὶ ἑνδοξὸν ὑπόληψιν περὶ αὐτῶν, καὶ διὰ πολλῶν ἐπαίνων ἔσεφεν αὐτὸς· ἔ μόνον δὲ ἐμεγάλυνεν αὐτὸς ὁ λαός, ἀλλὰ καὶ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐπίστευον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐγίνοντο προσήκη τῇ ἀριθμῇ τῶν εἰς αὐτὸν πισευσάντων.

Σημείωσαι δὲ ὅτι τὰ λόγια τὰ ἀπὸ τῶν, Πράξ. 5.
12. „Καὶ ἦσαν ἅπαντες, ἕως τῶν λόγων τέτων. „Ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, εἰσὶ παρεκ-
Λυτ. βατικὰ καὶ ὡς διὰ μέσε, τὰ δὲ ἐξῆς εἰσὶν ἀκίλεστα τῶν λόγων „Ἐγένετο ση-
„μεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά.

Ὡς κατὰ τὰς πλατείας ἐκ- Πράξ. 5.
15. Φέρειν τὰς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένῃ Πέτρῳ, καὶ ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν περὶ πόλεων εἰς Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλημένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἳ τινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

Τόσα σημεῖα καὶ τέρατα ἐγίνοντο διὰ τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων, ὥς ὁ λαὸς ὁ ταῦτα βλέπων, βάλοντας τὰς ἀσθενεῖς αὐτῶν ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἔφερον αὐτὸς καὶ ἐτίθεν εἰς τὰς ἐνρυχάρας δρόμους, ἵνα ὅταν ἐκείθεν διέλθῃ ὁ Πέτρος, καὶ ἡ σκιά αὐτοῦ πέσῃ ἐπάνω τινος τῶν ἀσθενούντων· ἐκ τέττε φανερόν ἐστιν, ὅτι καὶ ἡ σκιά τῆ Πέτρου ἰάτρειε τὰς ἀσθενεῖς· διότι εἰάν αὐτοὶ ἐκ ἐθεραπεύοντο, οἱ ἐκφέροντες αὐτὸς εἰς τὰς πλατείας ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἐκ ἔσεργον κοπιᾶζεν ματαίως. Ἰδὲ ἔν ἐκπεπληρωμένος ὁ λόγος τῆ θεανθρώπου, ὅς τις εἶπεν·
„Ὁ πισεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγώ

Ἰωαν. 14.
12.

„ποιῶ, καὶ κῆνος ποιήσει, καὶ μέζονα
 „τῶν ποιήσει. Οὐχ ἡ σκιά, ἀλλὰ τὸ
 Ματθ. 9. κράσπεδον τῆ ἱματίου τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τὴν
 10. αἱμορροῦσαν γυναῖκα ἢ τὰς ἀδελφεὰς τὰς
 εἰς τὴν περίχωρον τῆς Γεννησαρέτ κατοι-
 Ματθ. 14. 36. κῆντας ἰάτρυνε· τῷ δὲ Πέτρῳ ἐχὶ τὸ
 ἱμάτιον, ἀλλ' ἡ μόνη σκιά ἐθεράπευσε
 τὰς ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων κατακει-
 μένας. Εἰς ἃν ἡ μόνη σκιά τῷ Πέτρῳ
 εἶχε παρὰ Θεοῦ ἱαματικὴν χάριν, πολλῶ
 μᾶλλον τὰ ὅσα αὐτῷ καὶ τὰ λείψανα
 τῶν ἄλλων Ἀγίων. Παραλόγως ἔτι τινες
 ἐνσέβειαν ἐπαγγελλόμενοι, κατηγοροῦσι τὰς
 ἐρροδοξίας τὰς σεβομένας τὰ τῶν ἁγίων
 λείψανα, ἢ πιέζοντας ὅτι ἢ τὰς ἀρ-
 ρώσας τῶν ἀδελφῶν, ἢ ἄλλα θαυμάσια ἐπι-
 τελέσαι δύνανται τῇ τῷ Χριστῷ δουλείᾳ.
 Βλέπε δὲ, ὅτι τοσούτον περιβήτη ἐγένον-
 το τότε τῶν Ἀποστόλων τὰ θαύματα, ὥστε
 ἢ τὸ πλῆθος τῶν πλησίων τῆς Ἱερουσα-
 λὴμ πόλεως ἔδραμον ἐκεῖ φέροντες τὰς
 ἀδελφεὰς ἢ τὰς ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἐνοχ-
 λούμενας ἢ ὅτι πάντες οἱ πρὸς τὰς Ἀπο-
 στάλας προσερχόμενοι ἐλόμβανον τῆς ἀδε-
 νείας αὐτῶν τὴν ἰατρειάν. „Οἵτινες, λέ-
 „γει, ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. Ἰδοὺ δὲ πᾶς
 ὁ πανέμφημος Λαὸς ἰσόρησε τὴν ἐκ-
 πλήρωσιν καὶ τὴν τῷ λόγῳ τῷ Κυρίῳ
 Μόσχ. 16. 17. 18. Ἰησοῦ. „Ἐν τῷ ὀνόματί μου Δαιμόνια ἐκ-
 „βαλῶσιν. Ἐπὶ ἀρρώσας χεῖρας ἐπιθήσονται,
 „ἢ καλῶς ἔξωσιν. Ἀκροῦν δὲ ἢ τὰ συμ-

βάντα μετὰ τὰ τοσαῦτα τῶν Ἀποστόλων
 θαύματα.

Ἀνάσας δὲ ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ Παρ. 5.
 ἅπαντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἢ ἔσα 17.
 αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπ-
 λήθησαν ζήλου. Καὶ ἐπέβα- 18.
 λον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ
 τὰς Ἀποστάλας, καὶ ἐθεντο αὐ-
 τὰς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.

Αἱρετικοὶ ἦσαν οἱ Σαδδουκαῖοι καθότι Ματθ. 22.
 ἐπίστευον, ὅτι καὶ ἀνάστασις νεκρῶν ἐστίν, 23.
 καὶ πνεῦμα, καὶ ἄγγελος. Τοσούτον δὲ
 ἐπλήθυνεν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ὥστε τὸ ἐν Παρ. 23.
 μέρος τῷ Συνεδρίῳ τῶν Ἰουδαίων ἦσαν Σαδ- 8.
 δουκαῖοι, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαῖοι. Ἐπειδὴ 6.
 ἔτι ὁ τότε Ἀρχιερεὺς, ἴσως ὁ Καϊάφας,
 ἢ πάντες οἱ μετ' αὐτῶν ὄντες, οἵτινες ἦσαν
 ἐκ τῆς αἵρέσεως τῶν Σαδδουκαίων, ἤκα-
 σαν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι κηρύττουν ὅτι ὁ
 Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐβλε-
 πον ὅτι ἐπιβεβαίωσι τὸ κήρυγμα αὐτῶν
 διὰ τῶν πληθῶν τῶν θαυμάτων ἐπομένως
 δὲ ἢ μὲν αἵρεσις αὐτῶν ἢ τὴν ἀνάστασιν
 τῶν νεκρῶν ἀθετοῦσα ἐξελέγχεται ὡς ψευ-
 δής, ἢ δὲ εἰς Χριστὸν πίστες βεβαιῶται καὶ
 ἐπιστηρίζεται, ἐξανασάντες ἐπλήθησαν ζή-
 λου, ἦγον τοσούτον ἐξεκαύθησαν ὑπὲρ τῆς
 θεοσεβείας αὐτῶν, ὥστε τολμήσαντες ἠπλω-
 σαν τὰς ἀνόμους αὐτῶν χεῖρας, καὶ πιέ-

24 Ἑρμην. εἰς τὰς Πράξ. τῶν Ἀποσ. τας ἀναγ. τῇ Κυρ. τῷ Ἀντιπαχ.

σαντες τὸς Ἀποστόλους, ἔθεντο αὐτοὺς ἐν
„τηρήσει δημοσίᾳ, τῇ τε κατέλειπταν αὐ-
τὸς εἰς τὴν κοινὴν Φυλακὴν καὶ ταῦτα μὲν
ἔπραξαν αὐτοὶ οἱ θεομάχοι, θέλοντες ἐμπο-
δίσαι τῷ Ἑυαγγελικῷ κηρύγματι τὴν ἀλή-
θειαν καὶ ἐξαλείψαι τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν.

Πράξ. 5.
19. 20.

Ἀγγελος δὲ Κυρίου διὰ τῆς
νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς
Φυλακῆς· ἐξαγαγὼν τε αὐ-
τὸς, εἶπε· Πορεύεσθε, καὶ σα-
θέντες λαλεῖτε ἐν τῷ Ἱερῷ
τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα
τῆς ζωῆς ταύτης.

Ἀκίετε ποία δύναμις ἔλυσε τὰ ἐμ-
πόδια τῷ Ἑυαγγελικῷ κηρύγματι; ἔχῃ
δύναμις Ἡγεμόνων καὶ Ἀρχόντων, καὶ δύ-
ναμις δαίμων καὶ μεσιτείας, ἀλλὰ μόνη τῷ
παντοδύναμῳ Θεῷ ἡ δύναμις. Ὁ μὲν Ἀρ-
χιερεὺς τῶν Ἰουδαίων ὁ τυφλὸς καὶ παμ-
πύκνῳ, καὶ σὺν αὐτῷ οἱ αἰρετικοὶ καὶ παγ-

κήνισοι Ἀρχόντες τῷ Ἰουδαϊκῷ Συνεδρίῳ κα-
τέλειπταν τὸς κήρυκας τῆς πίσεως εἰς τὴν
Φυλακὴν, ἐλπίζοντες ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐμ-
ποδίσουσι τὸ κήρυγμα καὶ ἐξαφανίσουσι τὴν
εἰς Χριστὸν πίσιν· ὁ δὲ παντοδύναμος Θεὸς
θέλων ὡς πανέυσπλαγχνος τὸν πολυπλασι-
ασμὸν τῆς πίσεως διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σω-
τηρίαν, ἀπέστειλε τὸν Ἀγγελὸν αὐτῷ ἐξ ἑρα-
νῆ τὴν νύκτα· ἵσως ἤνοιξε μὲν τὰς θύρας
τῆς Φυλακῆς, ἐξαγαγὼν δὲ ἐξω τὸς Ἀποστό-
λους παρήγγειλεν αὐτοῖς, λέγων· „ὑπάγε-
τε εἰς τὸ Ἱερὸν, καὶ σαθέντες ἐνώπιον τοῦ
„λαοῦ διδάξατε πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζω-
„ῆς ταύτης. Ῥήματα δὲ ζωῆς ἀνόμασεν
ὁ Ἀγγελος τὴν διδασκαλίαν τῆς εἰς Χρι-
στὸν πίσεως, καθὼς καὶ ὁ Πέτρος ὅταν
εἶπε· „Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥή-
„ματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Ῥήματα δὲ ἰωάν. 6.
ζωῆς εἰσὶν ἡ διδαχὴ τῆς πίσεως, ἐπειδὴ ὁ 68.
πιστεύων καὶ φυλάττων ὅσα αὐτὰ διδάσκει-
σι, κληρονόμος γίνεται τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ
Βασιλείας.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α

ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΩΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

Ἡκούσατε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τί ἰσ-
ρησεν ἡ σήμερον ἀναγνωθεῖσα τῶν Ἀπο-
στόλων πράξις; αὐτὴ εἶπεν, ὅτι ὁ Ἀρχι-
ερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἄρχοντες τῷ Συνε-
δρίῳ. 5. ὁ δὲ πᾶσι τῶν ἱερέων ἐξήλθεν ὁ
17. ζήλος; καὶ ποῖον ζήλον εἶχον οἱ τοι-
ῶντοι πονηροὶ ἄνθρωποι; Τὸ ὄνομα ζήλος,
τὸ παραγόμενον ἐκ τοῦ ζῆου, σημαίνει θερ-
μότητα καὶ ἐξάψιν· καὶ ὅτε μὲν θερμαίνεται
ἡ καρδιά ἡμῶν ὑπὸ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγά-
πης, τότε μετὰ μεγάλης προθυμίας ὑπε-
ρασπίζομεθα τὴν ἀλήθειαν, τὴν δικαιοσύ-
νην, τῷ Θεῷ τὰς νόμους καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν.
3. Βασ. 19. 10. „Ζηλῶν ἐζήλωκα Κυρίῳ Παντοκράτορι,
ἔλεγεν ὁ Θεοβίτης Ἠλίας. Ὅτε δὲ τὰ
φθοροποιὰ πάθη ἐξάπτωσι τὴν καρδίαν ἡ-
μῶν, τότε μετὰ πεπυρωμένης ζέσεως προ-
σατέουμεν τὸ ψεῦδος, τὴν ἀδικίαν, τῷ δι-
αβόλῳ τὰ ἔργα καὶ αὐτὸν τὸν Σατανᾶν.
Περὶ τούτου δὲ τοῦ ζήλου ἐλάλει ὁ ἀδελφός-
16. 3. Θεὸς Ἰάκωβος, ὅταν εἶλεγεν· „Ὅπως γὰρ
„ζήλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεί ἀκατασασία καὶ
„πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Καθὼς δὲ ὅταν
ἀνάψῃς ξύλα ἐν αὐτῇ, ἢ ἐξ αὐτῶν ἀναδυ-

μίας ἐνωδιάζει· ὅταν δὲ δυσώδῃ, δυσώδης
ἐστὶ καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν καπνός· ὅπως ὅταν ἡ
καρδιά σε φλέγηται ὑπὸ τῆς θείας ἀγα-
πῆς, τότε ἐνάρετά εἰσι τὰ κατορθώ-
ματά σου· ὅταν δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς τῶν
παθῶν σε, τότε ἁμαρτία εἰσι τὰ ἔργα-
σα. Δύω ἔν εἰσι τὰ γενικά τῷ ζήλῳ εἶδη·
ζήλος θεϊκός, καὶ ζήλος δαιμονικός. Ὁ πρῶ-
τος κατοικεῖ εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἐναρέτων
ἀνδρῶν, ὁ δεύτερος εἰς τὴν ψυχὴν τῶν πε-
πονηρευμένων ἀνθρώπων.

Πονηρὸς ἦν καὶ διεσραμμένος ὁ τότε
Ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων, αἱρετικοὶ καὶ πο-
νηροὶ καὶ παγκράτιστοι ἦσαν οἱ πλείονες τῶν
Ἀρχόντων τῷ τότε Ἰουδαίῳ Συνεδρίῳ. Δαι-
μονικός ἦν ζήλος ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν
αὐτῶν. „Ἐπλήθησαν, λέγει, ζήλῳ. Ποῶν
δὲ τὰ ἔργα τῷ τοιούτῳ αὐτῶν ζήλῳ; Ἀπ-
λῶσαν οἱ ἄνομοι τὰς ἀδίκους αὐτῶν χεῖ-
ρας, καὶ κατέκλεισαν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ
κήρυκα τῆς ἀληθείας, τοῦ Φωστῆρος τῆς
οἰκισμένης, τὰ δοχεῖα τῷ παναγίῳ Πνεύ-
ματος, τὰς σάλπιγγας τῆς σωτηρίας, τὰς

Δ

ἐνεργέας τῆς ἀνθρωπότητος, τὰς ὑπὸ Θεοῦ ἐκλελεγμένους ἐκ τοῦ κόσμου ὡς ὑπερέτερος καὶ κατὰ τὴν πίσιν καὶ κατὰ τὴν ἀγιοσύνην πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων. Καὶ ὁ μὲν παντοδύναμος Θεὸς δι' Ἀγγέλων ἐξήγαγεν αὐτὸς ἐκ τῆς Φυλακῆς· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τοῦ δαιμονικοῦ ζήλου ἐνεργούμενοι, ἔσειραν αὐτὸς εἰς τὰ ἄνομα αὐτῶν κριτήρια, καὶ ἔ' μόνον ἀνσιρῶς αὐτὸς ἐκεῖ ἤλεγξαν, ἀλλὰ καὶ ἀσπλαχνῶς ἔδειραν, καὶ φοβερίσαντες αὐτὸς παρήγγειλαν αὐτοῖς, ἵνα εἰς τὸ ἐξῆς μηδὲν κηρύττωσι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ πανσέβαστον ὄνομα· διὸ ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἐτέρησαν τῆς σωτηρίας ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν Ἰσραὴλ τῆς πολιτείας τοῦ παυροῦ προφῆτε Ἠλὶς βλέπει ἐμφανῶς καὶ τὸ θεῖον ζῆλον τὰ ἅγια κατορθώματα, καὶ τὸ δαιμονικὸν ζῆλον τὰ πᾶσι καὶ ἀμαρτήματα. Βλέπει ἐκεῖ πῶς παλαίῃσιν οἱ δύο ζῆλοι, ὁ δαιμονικὸς κατὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ θεϊκὸς κατὰ τοῦ δαιμονικοῦ. Τῆς προγονικῆς προκαταλήψεως τὸ πάθος ἀναψιν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἰεζάβελ τὸν ὑπὲρ τῆς εἰδωλολατρίας δαιμονικὸν ζῆλον. τὰ ἅγια τῆς ἀρετῆς κατορθώματα ἐξήγειραν τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἔνθεον ζῆλον εἰς τὴν ψυχὴν Ἠλὶς τοῦ προφήτου. Ἡ Ἰεζάβελ φθίρει τὸν Ἀχαάβ, τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ Βασιλέα, ἀνασπᾷ ῥιζοῦσθαι ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῆς τὸ πρὸς τὸν

ἀληθινὸν Θεὸν σέβας, ἀντ' αὐτῆς δὲ φυτεύσασα τῆς εἰδωλομανίας τὴν λύσσαν, ποιεῖ αὐτὸν ὄργανον τῶν πονηρῶν αὐτῆς ἐπιτηδευμάτων. Ὁ Ἠλὶς ἐλέγχει μὲν τὸν Ἀχαάβ, „Διασρέφεις, λέγει πρὸς αὐτὸν, 3. Βασ. 18. 18. „τὸν Ἰσραὴλ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου, „καθότι ἐγκατέλειπες Κύριον τὸν Θεόν, καὶ „ἐπορεύθης ὀπίσω τῶν Βααλῶν· φοβέριζαι δὲ „προφητικῶς τὴν Ἰεζάβελ. „Καταφάγονται, λέγει, οἱ κύνες τὰς σάρκας Ἰεζάβελ. Καὶ ἔσται τὸ θνησιμαῖον ἐν Ἰεζάβελ „ὡς κοπρία ἐπὶ προσώπῳ τοῦ ἀγροῦ ἐν τῇ „μερίδι Ἰσραὴλ, ὥστε μὴ εἰπεῖν αὐτὸς Ἰεζάβελ. Ὁ δαιμονικὸς ζῆλος τῆς Ἰεζάβελ ἀνασηλοῖ τὸ Βάαλ τὸ ἄγαλμα καὶ ἐν τῷ ἄλλοις τῶν εἰδωλῶν τὰ προσκυνήματα· χειροτονεῖ τετρακοσίαις πεντήκοντα Προφῆτας τοῦ Βάαλ καὶ τετρακοσίαις Προφῆτας τοῦ ἄλλου, καὶ δι' αὐτὸς κατ' ἡμέραν ἀβροδίατον ἐτοιμάζει τράπεζαν· καταδιώκει καὶ φονεύει τὸς Προφῆτας τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ τοσούτον δυνατεύει καὶ πληνᾷ τὸς εὐσεβεῖς, ὥστε σχεδὸν ἐσβέθῃ πάντεσσι τοῦ Θεοῦ ἡ λατρεία, καὶ σχεδὸν ἐξέλπειν ἡ εὐσέβεια· ἐκ τῶν πολλῶν μυριάδων ἐκείνης τοῦ λαοῦ 3. Βασ. 19. 18. ἐπτά μόνον χιλιάδες ἔμειναν, οἵτινες ἔ' ἐκαμψαν γόνυ εἰς τὸ προσεκύνῃσαν τῷ Βάαλ. Ἀλλ' ἀντιπολεμεῖ ταῦτα τοῦ Ἠλὶς ὁ ἔνθεος ζῆλος· ἰδὲ ὁ Ἠλὶς πορεύεται ἀφόβως πρὸς τὸν Ἀχαάβ, ἵνα ἀναγγέλῃ αὐτῷ τὴν διὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ λαοῦ θεϊκὴν

3. Βασ.
16. 33.

τιμωρίαν. Ἡλία ἀνθρώπε τῷ Θεῷ, πρὸς
τὸν Ἀχαάβ ὑπάγεις; „Ἀλλ' αὐτὸς ἐποί-
„ησεν ἄλλος· καὶ προσέθηκε τῷ ποιῆσαι
„παροργίσματα τῷ παροργίσαι τὸν Κύρι-
„ον Θεὸν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ τὴν ψυχὴν αὐ-
„τῷ τῷ ἐξολοθρευθῆναι, ἐκακοποίησεν ὑπὲρ
„πάντας τὰς Βασιλεῖς Ἰσραὴλ τὰς γενο-
„μένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Σὺ δὲ ὑπάγεις πρὸς
αὐτόν, ἵνα λαλήσῃς αὐτῷ ἐν ὀνόματι Κυ-
ρίου Θεοῦ Ἰσραὴλ; πῶς εἰ φοβήσῃ; πῶς
δὲ εἰ τρέμεις τὸν θυμὸν τῆς Ἰεζάβελ, ἥτις
ζητεῖ τὴν ψυχὴν σε; Ὁ Θεὸς ζηλὸς ἐστίν

1. Ἰωάν.
4 18.

υἱὸς τῆς τελείας ἀγάπης, ἡ δὲ. „Τελεία
„ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον. Οὐδόλως
δειλιάζει ἔδὲ μικροψυχῇ ὁ ζηλωτὴς Ἡ-
λίας, ἀλλ' ἐρχεται θαρσαλέος, καὶ σα-
θεὶς μεγαλοψύχως ἔμπροσθεν τῷ Ἀχαάβ,
ἄκιστον, λέγει, ὦ Βασιλεῦ· ἀναγγέλλω σοι
ἐγὼ ἐνώπιον Κυρίου τῷ Θεῷ τῶν δυνάμε-
ων, τῷ Θεῷ Ἰσραὴλ τῷ ζῶντος, ὃ ἐγὼ
λατρεύω, ὅτι τρία ἔτη κατὰ σειρὰν ἔδὲ βρο-
χὴ ἔδὲ καὶ ὁρότος σάξει ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης,
εἰ μὴ τὸ σῶμα με παρακαλέσῃ περὶ τῶν τῶν
ἀληθινόν Θεόν. „Ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν

3. Βασ.
17. 1.

„δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ὃ παρέστη
„ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα ὁρό-
„τος καὶ ὑετός, ὅτι εἰμὶ διὰ σώματος λόγος με.
Ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ ἅγιος Προφῆτης ἀνε-
χώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ πρῶτον μὲν ἦλθεν
εἰς τὸν χεῖμαρρον Χωράθ, ὅτε δὲ ἐξηράν-
θη ὁ χεῖμαρρος, πορεύθεις εἰς Σάρεψτα

Αὐτ. 5.
10.

τῆς Σιδωνίας, περιέμενεν ἐκεῖ καὶ τὴν
τῶν τριῶν ἐτῶν συμπλήρωσιν καὶ τῷ τιμω-
ρμένῳ λαῷ τὴν διόρθωσιν.

Ὅταν δὲ ἐπληρώθησαν τὰ τρία ἔτη,
ὁ δὲ Ἀχαάβ καὶ ὁ λαός, καὶ ἐτιμω-
ρίθησαν ὑπὸ τῆς ἀνομιβρίας, οἱ ἐπέσρε-
ψαν ὅμως πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐπέμει-
ναν ἐπὶ τῇ ἀσεβείᾳ λατρεύοντες τῷ Βαάλ.
ἐπιστρέφει ὁ Ἡλίας εἰς τὴν Σαμάρειαν,
καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἀχαάβ· Σύναγον πάν-
τας τὰς προφῆτας τῆς αἰσχύνῃς ὅσας τρέ-
φει ἡ Ἰεζάβελ. Ὅταν δὲ ἐκεῖνοι συναχ-
θέντες ἦλθον ἐνώπιον αὐτοῦ, τότε αἱ τρεῖς
μὲν ἤλεγξε, πρὸς δὲ τὸν λαὸν εἶπε· Φέ-
ρετε ὧδε δύο βόας· καὶ αὐτοὶ μὲν ἐκλε-
ξάσθωσαν τὸν ἕνα, καὶ ἐτοιμασάτωσαν τὴν
θυσίαν αὐτῶν, πλὴν πῦρ μὴ ἐπιβαλέτω-
σαν· τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐγὼ ποιήσω διὰ τῷ
ἐτέρῳ βοός. Ἐπικαλέσθητε δὲ, εἶπε πρὸς
τὰς ψευδοπροφῆτας, ὑμεῖς τὰς τοιαύτας ἰμῶν,
ἐπικαλέσομαι δὲ καὶ ἐγὼ ἐν τῷ ὀνόματι
Κυρίου τῷ Θεῷ με· ὁποῖον δὲ εἰσακήσῃ ὁ
Θεός, καὶ ἀποσείλῃ ἔρρανόθεν πῦρ ἐπάνω
τῆς θυσίας αὐτοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς
Θεός. Πολλὰ δὲ ἤρρεσεν εἰς πάντας ἡ τοι-
αύτη συνθήκη. Καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶς ὁ
λαός, καὶ εἶπον· Καλὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλά-
λησας. Οἱ ἱερεῖς ἔν τῆς αἰσχύνῃς ἐτοιμά-
σαντες τὴν θυσίαν αὐτῶν, ἐκράνυαζον
ἐπικαλέμενοι τὸν Βαάλ ἐκ πρωΐθεν ἕως με-
σημβρίας, καὶ ἕως τῆς ὥρας τῆς δειλινῆς, καὶ κατα-

3. Βασ.
18. 24.

κόπτοντες τὰς σάρκας αὐτῶν ἕως ἐκχύσεως
 αἱματος, πλην „Οὐκ ἦν Φωνὴ, καὶ οὐκ ἦν ἀκρόα-
 Αὐτ. 26. „σις. Τότε ἔνειπε πρὸς αὐτὰς ὁ Ἡλίας, δό-
 τε τόπον, ἵνα καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸ ὁλοκαύ-
 τωμά μου οἰκοδομήτας δὲ θυσιᾶς ἱερῶν ἐν
 ἐνόμῳ Κυρίου, ἔθηκε τὸν βῆλον ἐπάνω τῶν
 ξύλων. Ἰνα δὲ λείψῃ πᾶσα ὑποψία, καὶ
 βεβαιωθῇ ἡ μεγαλουργία τῆς θύμης,
 ἐκέλευσε τὰς περιεσῶτας, ἵνα τρεῖς ἐκχέ-
 ωσιν ὕδωρ πολὺ ἐπάνω τῆς ὁλοκαυτώμα-
 τος καὶ τῶν ξύλων. Ἄρ' ἔστι δὲ τὸ ἐκχυ-
 θέν ὕδωρ ἐπλήρωσε κύμα ὅλον τὸ θυσι-
 αστήριον, τότε ἀνεβόηθεν Ἡλίας εἰς τὸν
 Αὐτ. 36. ἔρχον, καὶ ἐδέηθη τῆς Θεοῦ μετὰ πολλῆς
 ἐνλαβείας καὶ θερμότητος ὅπως ἐξαποστεί-
 λῃ πῦρ ἐρανίσθαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ αὐτῆς,
 ἵνα, γνωρίσας ὁ λαὸς ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ
 ἀληθινὸς Θεός, ἐπιστρέψῃ πρὸς αὐτόν. Μί-
 λης δὲ ἐτελεύτασε τὴν προσευχὴν αὐτῆς, καὶ
 Αὐτ. 38. ἔθυε, ὡς τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ θύμης,
 „πῦρ παρὰ Κυρίου ἐλ τῆς ἔρχου, καὶ
 „κατέφθαγε τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς
 „σχιδάνας, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θυ-
 „λάστῃ, καὶ τὰς λίθους καὶ τὸν χῆλιν
 „ἐξέλεξε τὸ πῦρ. Τότε ἔν ὅλος ὁ λαὸς
 ὁ ἰδὼν τὰ τοιαῦτα ἐκτίθει θύμην ἔπεσον ἐπὶ
 πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, καὶ μεγάλη τῇ Φω-
 Αὐτ. 39. νῇ ἐβόησαν. Ἀληθῶς Κύριος ὁ Θεός,
 αὐτὸς ὁ Θεός. Τότε ἐπέσχετο πάντες ἀπὸ
 τῆς ἀπειθείας εἰς τὴν ἐντέλειαν. τότε ἐ-
 θίκε λατρίαν καὶ βροχὴ μεγάλη, καὶ ἐπό-

τισε πᾶσαν τὴν γῆν ἐκέντη. τοιοτρόπως
 δὲ ὁ ζήλος ὁ εὐθεὸς ἐνίκησε καὶ κατήρ-
 γησε τὴν ζήλιν τῆς δαιμονικῆς τὰ ἀποτε-
 λήματα.

Πολλὰ ἀληθῶς καὶ αξιοθύματα εἰσι
 τῆς ζήλιν τὰ κατορθώματα. πλην ἐπει-
 δὴ διάφορα εἰσι τῆς ζήλιν τὰ εἶδη, χρεῖαν
 ἔχομεν πολλῆς διακρίσεως, ἵνα γνωρίσω-
 μεν ποῖος ἐστὶν ὁ ζήλος ὁ εἰς τὸν Θεόν
 εὐπρόσδεκτος, καὶ ποῖος ὁ τῷ Θεῷ ἀπο-
 τρώπαιος. Ἐκτὸς τῆς δαιμονικῆς ζήλιν τῆς
 ὑπὸ τῶν ἐλεθρίων παθῶν ἐξαπτομένης, καὶ
 τῆς θείας ζήλιν τῆς ὑπὸ τῆς ἀγάπης τῆς
 Θεοῦ ἐξεγερμένης, ἐστὶ καὶ ἄλλος ζήλος, ὁ
 λεγόμενος ἀδιάκριτος. Οὗτος προξενεῖ ἁμαρ-
 τήματα μεγάλα καὶ πολλὰ, ἐπίσης καθὼς
 καὶ ὁ δαιμονικὸς ζήλος. Τοιοῦτον ἀδιάκρι-
 τον ζήλον εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι ὡς περὶ αὐ- Ρωμ. 10.
 τῶν μαρτυρῶν ὁ Παῦλος. „Μαρτυρῶ γὰρ 2.
 „αὐτοῖς, λέγει, ὅτι ζήλον Θεοῦ ἔχουσιν,
 „ἀλλ' ἔστι κατ' ἐπίγνωσιν. Οὐκ ἠδυνήθησαν
 αὐτοὶ διακρίνασθαι, ὅτι ὁ νόμος ὁ μωσαϊκὸς
 λαλεῖ περὶ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐστὶν ἄρι-
 στος παιδαγωγὸς, ὁδηγῶν πάντας πρὸς
 τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. ὅθεν ἐξ ἀμαθείας καὶ
 ἀσθενῆς διακρίσεως ἐκ ἐπίσευσαν εἰς αὐ-
 τὸν, ἀλλὰ κατεδίωξαν, καὶ τελευταῖον
 ἐσχύρωσαν αὐτόν, ἐσυκοφάντησαν δὲ καὶ
 τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτῆς ἀνάστασιν. Ἐξ ἀγνοίας
 καὶ τυφλῆς διακρίσεως ἔπεσον εἰς ταῦτα 1. Κορ. 2.
 τὰ φρικτὰ ἁμαρτήματα. „Εἰ γὰρ ἐγνώσαν, 8.

„λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, ἐκ αὐτῶν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσείρισαν. Ὅταν δὲ ἐκ ἐμπροστίας, ἀλλ' ἐκ μόνης ἀγνοίας γενῶνται ὁ ἀδιάκριτος ζῆλος, τότε ἔχει τινα συγγνώμην ἐβεβαίωσε τὸτο αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τῇ κίρῃ, δικαιολογήσας τὴν σαρωτάς αὐτῆς, καὶ παρακαλέσας ὑπὲρ αὐτῶν.

Λακ. 23. 34. „Πάτερ, ὅφρα αὐτοῖς ἐγὼ ῥῥίδωσι τίποιῶσαι.

Τοιοῦτος ἀδιάκριτος ζῆλος ἐκυρίευσεν πρότερον τῇ Παύλῳ τὴν καρδίαν νομίζων αὐτὸς ὀρεγτὴν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν πατρικῶν αὐτῆς παραδόσεων, ὑπερβαλλόντως ἐδίωκε καὶ παντοιοτρόπως ἐβλαπτε τὴν τῇ Χριστῷ ἐκκλησίαν. Ἰδὲ ἡ ἐξαπολόγησις αὐτῆς. „Ἦκούσατε, λέγει, τὴν ἐμὴν ἀνα-

Γαλ. 1. 13. 14.

„στροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι κατ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τῇ Θεῷ, καὶ ἐπέσθην αὐτήν. Καὶ προέκπετον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλὰς σινηλικίας ἐν τῷ γένει, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν με παραδόσεων. Ἀδιάκριτος ζῆλος καταφλέγει τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ τὸν νῦν αὐτῆς σκοτίζει. Ἰδὲ ποιεῖ τὰ πάνθεν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν γίνεται συμβεβηδὸς τῶν λιθαζόντων τὸν πρωτομόρετρα Στέφανον, ὁρμᾷ ὡς λέων ἀγρίος εἰς τὰς τῶν πεισῶν οἰκίας, σύρει ἀσπλάγχυνος ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, καὶ κατακτείνει αὐτὰς εἰς τὴν φυλακὴν. Ἡ Φλόξ τῇ ἀδιακρίτῃ ζήλῳ πληροὶ τὴν ψυχὴν αὐτῆς φοβερικῶν

καὶ ἐπιθυμίας φόνων ἔθεν ἐξουσίαν ἐζητήσας παρὰ τῇ Ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἐλθὼν εἰς τὴν Δαμασκόν, ὅσως αὐτῇ εὐρη σεβομένους τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, φέρει αὐτὰς δεδεμένους εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Πραξ. 9. 1. 2.

„Ὁ δὲ Σαῦλος ἐπὶ ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τὴν Μαδριτὰς τῇ Κυρίῃ, προσελθὼν τῷ Ἀρχιερεῖ, ἠτήσατο παρ' αὐτῆς ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκόν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως εἰάν τινας εὐρη τῆς ἰδῆ ὄντας ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἡ λήθη ὅμως ὁ πρότερον βλάσφημος καὶ διακτής καὶ ὑβριστής. „Ἀλλ' ἡ λήθη, λέγει αὐτὸς, ὅτι ἀγνοῶν ἐπέσθην ἐν ἀπιστίᾳ.

1. Τιμ. 1. 13.

Πολλῶν καρδίας πολλοῖς κατακυρίευσεν ὁ τοιοῦτος ἀδιάκριτος ζῆλος. οὗτος ἐστὶ ζηλωτής, ἀλλὰ καὶ ἀμαθὴς ἐστὶ τῶν δογματικῶν τῆς πίστεως καὶ τῶν Θεῶν νόμων. ἐπειδὴ δὲ ἔχει ζῆλον, λείπει δὲ αὐτῷ ἡ διακρίσις, τολμᾷ διδάσκει τὰς ἄλλας τὰ περὶ πίστεως καὶ χρησιμοθετίας. ἀντὶ δὲ ὠφελέας προξενεῖ βλάβην· διότι ἀντὶ τῶν ἑρῶν δογματικῶν διδάσκει ἀλλόκοτα φρονήματα, καὶ ἀντὶ τῶν Θεῶν νόμων κηρύττει ματαίας δεισιδαιμονίας. ὁ ἄλλος ἔχει ζῆλον, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. διὸ ἐπιχειρεῖ τὸ ἔργον τῆς διευθύνσεως ἀδιακρίτως, ἤγεν ἢ μετὰ πολλῆς ἀνυπερότητας, ἢ χωρὶς τῆς τῶν περιστάσεων παρατηρήσεως, ἢ χωρὶς τῆς προεπιστάτης ἐπιτηδεύ-

τητος. ὅθεν πολλάκις ἀντὶ διορθώσεως
φυτεύει μίσος μεταξύ συγγενῶν ἢ φίλων,
ἢ σπείρει σκάνδαλα μεταξύ γονέων ἢ τέκ-
νων, ἢ ἐγείρει διχόνοιαν μεταξύ τῶν συζύ-
γων. Πᾶς Χριστιανὸς χρεώσεται κατὰ τὴν ἀπο-
στολικὴν ἐντολήν, ἵνα μὴν εἰς τὰ ὄρια τῆς ἰδίας

1. Κορ. 7.
20

τάξεως ἢ τῆς ἰδίας ἐπαγγελίας. Ἐκαστος ἐν
τῇ κλήσει ἢ ἐκκλησίᾳ, ἐν ταύτῃ μενέτω. Ὁ
ἀδιάκριτος ζήλος παρεκφέρει τὸν ἄνθρω-
πον ἐξάγει αὐτὸν ἐκ τῶν ὁρῶν τῆς ἰδίας
τάξεως καὶ τῆς ἰδίας ἐπαγγελίας· ἐκ τῆ-
ς ἐπὶ σκοπῷ ζήλου, καὶ ὁ ζήλος ἐκ
ἑκείνου τόπου, ὁ ὑποτακτικὸς ἐξανίσταται κα-
τὰ τῆς ἰδίας προεσώτος, ἢ ὁ λαϊκὸς νε-
θετεῖ τὸν ἱερέα, καὶ ὁ υἱὸς ἐλέγχει τὸν
πατέρα, καὶ ὁ δούλος ἔχει ὑπακίβει εἰς τὸν
δεσπότην, ἢ ὁ ὑπὸ νόμος κατὰ τῆς Ἀρχον-
τος καταφέρεται. τὰ δὲ ἀκόλουθα τέττα,
ἤγεν τὴν ἀκαταστασίαν, τὰς ἀταξίας, τὰ
ἀνομήματα τίς δύναται ἐπαριθμεῖται; πολ-
λάκις ὁ ἀδιάκριτος ζήλος ἢ μάχας καὶ
φόνους ἢ πόλεων ἀναστατώσεις, καὶ μυρία
ἄλλα προεξένητε κακὰ.

Ὁ ζήλος τῆς Ἀποστόλου Παύλου ὁ πρῶ-
τος ἀληθῶς ἦν ζήλος ἀδιάκριτος, πλὴν ζή-
λος μόνον, γυμνὸς δηλονότι ἢ καθαρὸς ἀπὸ
παντὸς πάθους· ὅθεν ὁ καρδιογνώστης Θεὸς
ἐδίδωκεν ἀπὸ τοῦ νοῦς αὐτοῦ τὴν ἀγνοίαν,
ἢ θεῶν φωτὶ περιλάμψας αὐτὸν, μετίσρε-
ψε τὸν ἀδιάκριτον ζήλον αὐτοῦ εἰς ζήλον
διακριτικὸν ἢ σοφὸν καὶ θεῖον. ἐκ τούτου

αὐτὸς κατάρθωτε τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον τῆς
ἀρετῆς κατορθώματα. Ὁ ζήλος ἡμῶν ἔ-
μόνον ἐστὶν ἀδιάκριτος, ἀλλὰ ἢ ὑπὸ τῶν
πάθων ἡμῶν μεμολυτμένος. Ὁ ζήλος μὲν
καπνίζει τῆς ὑπερηφάνειας τὸν καπνὸν,
τῷ μὲν χήματι φαίνεται ζήλος, τῷ δὲ
πράγματι ἐστὶν ὑπερηφάνεια. Ὁ ζήλος μὲν
δυσωδεῖ δυσωδίαν φθονερὴν, τὸ φαινόμε-
νον ἐστὶ ζήλος, τὸ κρυπτόμενόν ἐστι φθόνος.
Ὁ ζήλος μὲν βράζει ὑπὸ τῆς πυρὸς τῆς
δοξομανίας· γίνομαι ζηλωτῆς, ἵνα δοξάζω-
μαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἀπάθης ζή-
λος ἔχει συγγνώμην, καὶ μὴ ὑπάρχει κατ'
ἐπίγνωσιν, ὁ ἐμπαθὴς ἐστὶν ἀσύγγνωστος.

Ἀλλὰ πῶς ἀράγε δύναμιθα γνωρί-
σαι ποῖος ἐστὶν ὁ ζήλος ὁ θεϊκός, ἢ ποῖος
ὁ δαίμονικός; ποῖος ὁ διακριτικὸς, ἢ ποῖ-
ος ὁ ἀδιάκριτος; Τούτο ἐκ ἑστὶν εὐκόλον·
διότι ἢ τὰ πάθη σκοτίζουσι τὸν νῦν, ἢ
ἡ φιλαυτία ἀπατᾷ τὴν διάνοιαν, ἢ Ὁ
„Σατανᾶς μεταχηματίζεται εἰς Ἄγγελον
φωτός, ἤγεν παρίσιν εἰς τὸν νῦν ἡμῶν
τὴν ἁμαρτίαν μετὰ τῶν χημάτων τῆς ἀ-
ρετῆς, ἢ τὴν ἀρετὴν μετὰ τῶν χαρι-
σμάτων τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τούτου δὲ ὁ θεό-
πνευστος Παῦλος παραγγέλλει, ἵνα δοκιμά-
ζωμεν πᾶν ἔργον, διὰ δὲ τῆς δοκιμῆς γνω-
ρίσαντες ποῖόν ἐστι τὸ καλόν, ἐκλέγομεν ἢ
κρατῶμεν αὐτό. „Πάντα δοκιμάζετε· τὸ
καλὸν κατέχετε. Περὶ δὲ τῆς τρόπης τῆς
τοιαύτης δοκιμῆς γενικὸν κανόνα παρέδωκεν

2. Κορ. 11.
14.

1. Θεσ. 5.
21.

Ματθ. 12. 33. ἡμῖν ὁ τῶν ἀπάντων Κύριος. „Ἐκ γὰρ
„τῇ καρπῷ, εἶπε, τὸ δένδρον γινώσκειται.
Δοκίμαζε ἔν τὸν ζῆλόν σε, ἐξετάζων τὸν
καρπὸν αὐτῆς. Ἐάν μὲν βλέπῃς, ὅτι ὁ καρ-
πὸς αὐτῆς ἐστὶν ἀγάπη, δικαιοσύνη, ὑπα-
κοή, ἐνταξία, θείων νόμων τήρησις, ψυ-
χῶν διόρθωσις, ὁ ζῆλός σε ἐστὶ θεῖος, ὁ ζῆ-
λός σε ἐστὶ ζῆλος κατ' ἐπίγνωσιν· ἐάν δὲ πα-
ρατηρῇς ὅτι καρποφορεῖ ἔχθρας, ἀδικίας,
παρακοήν, ἀταξίας, θείων νόμων ἀθέτησιν,
ψυχῶν ἀπώλειαν, ὁ ζῆλός σε ἐστὶ δαιμο-
νικός, ἀδιάκριτος καὶ ἐμπασθής.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὁ ὑπὲρ τῆ Θεῆς
ζῆλός ἐστὶ καρπὸς τῆς τελείας πρὸς Θεὸν
ἀγάπης. Οὐδεὶς ἄλλος ἔχει αὐτὸν, εἰμὴ ὁ
ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν ἐξ ἑλπίς ψυχῆς καὶ καρ-
δίας καὶ ἰσχύος καὶ διανοίας· διὰ τῆτο δὲ ὁ
ζῆλός ἐστὶν ἀρετὴ μεγάλη καὶ πολλῶν καὶ
μεγάλων ἀρετῶν πρόξενος. Πάντες οἱ ἀγῶ-
νες τῶν Ἀποστόλων, πάντα τὰ ἄθλα τῶν
Μαρτύρων, πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ τῶν ἁγίων

Διδασκάλων, πάντες οἱ κόποι τῶν ὁσίων
Πατέρων, τῇ Θεῇ ζήλῳ εἰσὶ καρποφορία.
Μακάριος ἔν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐθη-
σάυριτε τὸν μέγαν θηταυρὸν τῇ Θεῇ ζήλῳ.
Ὁ ζῆλος ὁ δαιμονικός, ὁμῶς δὲ καὶ ὁ
ἀδιάκριτός ἐστι πηγὴ πολλῶν καὶ μεγάλων
ἁμαρτημάτων. ἐν τῇ δαιμονικῇ καὶ ἐν τῇ
ἀδιακρίτῃ ζήλῳ ἀνέβλυσαν οἱ ἐκ τῶν
δικτῶν διωγμοί, τὰ ἐκ τῶν τυράννων
βασανιστήρια, οἱ ἐκ τῶν αἵρετικῶν φόνοι,
αἱ καταδρομαί, αἱ ἐπιβλααί, τὰ σκάνδα-
λα. Τριτάθλιος καὶ ἀπηλπισμένος ἐστὶν ἐκεῖ-
νος ὁ ἄνθρωπος ὁ ὑπὸ τῇ δαιμονικῇ ζήλῳ
ἐνεργούμενος, ἢ ὑπὸ τῇ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν
κυριεύμενος. Πρόσεχε ἔν, ἀδελφὲ, καὶ
μετὰ πάσης ἀκριβείας δοκίμαζε τὸν ζῆ-
λόν σε· ἵνα μὴ ἀντὶ ἀρετῆς πράττης
ἁμαρτίαν, καὶ ἀντὶ σωτηρίας κόλασιν αἰώ-
νιον προξενήσῃς εἰς τὴν ψυχὴν σε. „Πάν-
τα δοκιμάζετε τὸ καλὸν κατέχετε. 21.

Θεσ. 5.
21.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ.

Α' ε' 14. 2. Οὐδὲν παράδοξον, ἐὰν ὁ λαὸς τῆ Ἰσραὴλ ἐξελθὼν ἐξ Αἰγύπτου τοσάκις ἐγόγγυσε κατὰ τῆ Μουσῆως καὶ Ἀαρών. Λαὸς χυδαῖος, πολὺς τὸν ἀριθμὸν, παχυλὸς τὸν νῆν, ἐφθαρμένος τὰ ἦθη, ἀτελής εἰς τὴν ψίσιν, τί παράδοξον, ἐὰν ὑπερέμενοι τῶν τροφῶν τῆς Αἰγύπτου, καὶ περιπατῶντες εἰς τοιαύτην ἐρημίαν, ὅπως καὶ τὸ ὕδωρ ἢ ἔλειπε παντελῶς, ἢ ἦν πικρὸν καὶ ἀποτον, ἐγόγγυζον κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐξηγάγον αὐτοὺς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἔφερον αὐτοὺς εἰς τοιαύτην ταλαιπωρίαν καὶ ἀνάγκην; Παράδοξόν ἐστι τὸ ὑπὸ τῆς Ἀποστόλου Λευκᾶ ἰσορρέμενον περὶ τῶν Μαθητῶν τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ· αὐτοὶ ἀσυγκρίτως ὀλιγωτέροι τῶν Ἰσραηλιτῶν, αὐτοὶ ἐλέπτυναν καὶ ὑψύσαν τὸν νῆν αὐτῶν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, αὐτοὶ τόσην ἀγάπην εἶχον μεταξύ ἀλλήλων, ὥστε πάντες μίαν εἶχον γνώμην καὶ θέλησιν καὶ ψυχὴν. „Τῇ δὲ πληθει τῶν πνευματικῶν, λέγει ὁ αὐτὸς Λευκᾶς, ἦν ἡ

καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία. Αὐτοὶ τόσην πίσιν εἶχον εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὥστε καταφρονήσαντες πᾶσαν κοσμικὴν προσπάθειαν, ἐπώλεον πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, καὶ ἔβαλλον τὰς τέτων τιμὰς „Παρὰ τὰς πόδας „τῶν Ἀποστόλων· τόσην δὲ αὐτάρκειαν εἶχον Αὐτ. 35. πάντες, ὥστε ἐδένα πτωχὸν ἐβλεπες ἐν τῇ τοιαύτῃ συνοδίᾳ. „Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς. Πόθεν ἔν Αὐτ. 34. σέβη εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ὁ γογγυσμός; τόση ἰσότης εἰς τὰ πάντα. „Πάντες δὲ οἱ „πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ εἶχον „ἅπαντα κοινά· τόση τελειότης εἰς τῆς Πραξ. 2. 44. 46. 47. ἀρετῆς τὰ ἔργα, καὶ τοση ἀγαλλίασις καὶ ἀπλότης. Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλαῖντες κατ' οἴκας ἄρτον, μετελαμβάνον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφ' ἁπλότητι καρδίας. αἰνῶντες τὸν Θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ἐπειτα γογγυσμός; Παράδοξον πρᾶγμα. Οἷς μετὰ προσοχῆς ἀκίσει

τὴν ἐρμηνείαν τῆς σήμερον ἀναγνωθείσης πρᾶξεως τῶν Ἀποστόλων, ἐκεῖνος κατανοεῖ ὃ μόνον τὴν αἰτίαν τῆς γογγυσμῆ, ἀλλὰ καὶ μετὰ πόσης Φρονήσεως καὶ σοφίας πνευματικῆς κατέπαυσαν αὐτὸν οἱ Θεοφόροι Ἀπόστολοι.

Πραξ. 6.
1.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πληθυνόντων τῶν Μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεδωρῶντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χήραι αὐτῶν.

Ἑβραῖοι ἦσαν οἱ Ἑλληνισταὶ κατὰ τὸ γένος καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν ἐλέγοντο δὲ Ἑλληνισταί, ἐπεὶ ἐκ προγόνων κατώκησαν εἰς πόλεις Ἑλλήνων, ἦγον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, εἰς τὰς νήσους τῆς Ἀρχιπελάγους καὶ ἀλλαχῇ, ἐλάλουν δὲ καὶ τὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον. ἦρχοντο δὲ ἔτσι οἱ Ἑλληνισταὶ κατὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς. Ὅτι δὲ ἡ καθημερινὴ διακονία σημαίνει τὴν καθημερινὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐτοιμασίας καὶ διανομῆς τῶν πρὸς τροφὴν ἀναγκαίων, φανερόν ἐστιν ὃ μόνον ἐκ τῆς λέξεως τῆς λέξεως. Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν τῶν λόγων τῆς Λευκᾶ. „Οὐκ ἀρεστὸν ἐστὶν ἡμῶς

Λευκ. 10.
40.
Πραξ.
6. 2.

καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Οἱ δὲ ἐπιστάται ταύτης τῆς καθημερινῆς ὑπηρεσίας, εἴτε κατὰ παραδρομὴν συμβαίνουσαν διὰ τὸν κατ' ἡμέραν πληθυσμὸν τῶν εἰς Χριστὸν πισυνόντων, εἴτε δι' ἀμέλειαν, εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν παρεδωρῶν, ἦγον παρέβλεπον, ὃ προσεῖχον τὰς ἐκ τῶν Ἑλληνιστῶν χήρας γυναῖκας. Τίνι δὲ τρόπῳ παρέβλεπον αὐτάς; ἢ λογιζόμενοι ὅτι ἐκ εἰσὶν ἀξία ὑπηρετῆσαι τοὺς Ἀποστόλους καὶ μαθητάς, ὃ μετέρχοντο αὐτάς πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν· ἢ μὴ διδόντες εἰς αὐτάς τόσον σιτηρέσιον, ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐκ Ἑβραίων χήρας γυναῖκας. ἢ διορίζοντες αὐτάς εἰς τὰς βαρυτέρας καὶ ἐντελεστέρας ὑπηρεσίας. Ταῦτα βλέποντες οἱ Ἑλληνισταὶ ἐγόγγυζον κατὰ τῶν Ἑβραίων, ἐπεὶ ὡς φαίνεται αὐτοῖς ἦσαν οἱ ἐπιστάται ταύτης τῆς διακονίας. Τὸ δὲ καθιστορεῖ ὁ Ἀπόστολος· Κατ' ἐκείνας, λέγει, τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς δηλαδὴ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Μαθηταὶ ἦσαν ἅπαντες εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπλήθυνεν ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν. Βλέποντες δὲ οἱ Ἑλληνισταὶ ὅτι εἰς τὴν καθημερινὴν ἐτοιμασίαν καὶ διανομὴν τῶν τροφῶν, οἱ Ἑβραῖοι οἱ ἐπιστάται τῆς τῆς ἐργασίας παρέβλεπον τὰς ἐκ αὐτῶν χήρας γυναῖκας, ἐγόγγυζον καὶ προσεκλαίοντο περὶ τῆς πρὸς αὐτάς τῆς Ἑβραίας. Τί δὲ ἐποίησαν οἱ Ἀπόστολοι, τὸν τοιοῦτον γογγυσμὸν μαθόντες;

E

Πράξ. 6.
2.

Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν Μαθητῶν, εἶπον· ἔκ ἀρεσόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τῷ Θεῷ, διακονεῖν τραπέζαις.

Προσκαλῶσιν οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι τὸ πλῆθος τῶν Μαθητῶν τῷ Χριστῷ, καὶ ἐνώπιον πάντων παραιτῶνται ὅτι τῷ ἔργῳ τῆς τραπέζης, λέγοντες· ἔκ ἐστιν ἀρεσόν, ἵνα ἡμεῖς ἐγκαταλείψωμεν τὸν λόγον τῷ Θεῷ, ἥγαν τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως, ἀναλάβωμεν δὲ τὴν φροντίδα τῶν περὶ τὴν τραπέζαν ἀναγκαίων. Ἀλλ' εἰς ποῖον ἔκ ἐστιν ἀρεσόν; Οὐδὲ εἰς τὸν Θεόν, ὅστις ἀπέσειλεν αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη διδάσκειν τὸ Ἐυαγγέλιον, εἰς αὐτοὺς τὰς Ἀποστόλους, οἵτινες ἀφῆκωσαν ἑαυτοὺς πρὸς τὴν ἐκπληρώσειν τῷ Ἀποστολικῷ ἐπαγγέλματος. Διατί δὲ ἔκ ἦν ἀρεσόν; Διότι τὸ μὲν ἔργον τῆς τραπέζης καὶ ἄλλοι ἀρκετοὶ ἦσαν ἐκπληρῶσαι ἐπίσης καθὼς καὶ οἱ Ἀπόστολοι, τὸ δὲ ἔργον τῷ εὐαγγελικῷ κήρυγματος εἰδὲς ἄλλος ἠδύνατο ἐκτελέσαι μετὰ τοσαύτης τελειότητος· διότι αὐτοὶ μόνοι ἦσαν ἐκλεγμένοι εἰς πάντος τῷ κόσμῳ πρὸς τὸ τοῦ μέγα κατόρθωμα. Βλέπετε δὲ πῶς διαφέρει ἀρετὴ ἀρετῆς. Ἀρετὴ καὶ ἡ ὑψη-

ρεσία τῆς τραπέζης, ὡς ἔργον ἀγάπης καὶ ἐλεημοσύνης, πλὴν ὑπερτέρα ἢ ἀρετὴ τῷ κήρυγματος τῆς πίστεως, καθότι „Χωρὶς πίστεως ἀδύνατον ἐναρεθῆσαι“ ἢ τὸ Εἰρ. 15. 6. σον δὲ ὑπερτέρα ὅσον ἡ ψυχὴ τῷ σώματος, καθότι ὁ μὲν λόγος τῷ Θεῷ τρέφει τὴν ψυχὴν, ὁ δὲ τῆς τραπέζης ἄρτος τὸ σῶμα. Παραιτηθέντες ἔν οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι τῷ ἔργῳ τῆς τραπέζης ἐνώπιον πάντος τῷ πλῆθους τῶν Μαθητῶν, ἢ πληροφορήσαντες πάντας, ὅτι ἔκ ἀρμεύει τὸ ἔργον τῷτο εἰς αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς, λέγοντες·

Ἐπισκέψαθε ἑν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρομένους ἐπὶ πλείους, πλήρεις Πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, ἃς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τῷ λόγῳ προσκαρτερήσομεν. Πράξ. 6. 3.

Πλήρεις ὄντες τῶν χαρισμάτων τῷ ἁγίῳ Πνεύματι οἱ πνευματοφόροι Ἀπόστολοι, καὶ ἐγνώριζον ἀκριβῶς τίνες ἦσαν ἄξιοι διὰ τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν, εἶχαν δὲ καὶ τελείαν ἐξουσίαν ἵνα καὶ ἐκλέξωσι καὶ καταστήσωσι τοιοῦτους ἐπιστάτας· πλὴν

ἵνα δείξωσιν ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ Μαθηταὶ
ἢ γινώσκον εἶχον ἢ ἐξουσίαν πρὸς τὴν
τοιούτην ἐκλογὴν ἢ σῴζουσιν ἢ ἄρουν ἐκ
μέσθ τὴν ἀφορμὴν τῆς γογγυσμῆς, ἐνεχεί-
ρισαν εἰς αὐτὰς τῆς ἐκλογῆς τὸ ἔργον,
διδάξαντες ποιοῖ εἰσιν οἱ χαρακτῆρες οἱ
πρέποντες εἰς τὰς μέλλοντας ἀναδεχθῆ-
ναι τὴν τοιούτην διακονίαν. Στοχασθῆτε,
λέγουσιν, ὦ ἀδελφοί, ἢ ἀκριβῶς ἐρε-
υνήτατε, ἵνα ἐκ τῶν μεταξύ ὑμῶν εὑρητε
ἄνδρας πρῶτον μὲν ἑπτὰ· ὥρισαν ἑπτὰ,
ἢ καθότι τόσοι ἀρκετοὶ ἦσαν πρὸς τὴν
τοιούτην ὑπηρεσίαν, ἢ καθότι ὁ ἑπτὰ
ἀριθμὸς ἱερὸς ἢ μυστηριώδης ἐλογίζετο·
δευτερον δὲ μαρτυρεμένους ὑπὸ πολλῶν,
ὅτι εἰσὶ πιστοὶ καὶ ἱκανοὶ πρὸς ἐκπλήρω-
σιν τῆς ἔργου τρίτον πλήρεις Πνεύματος
ἀγίου, ἦγον ἔχοντας ἔργα δεικνύοντα ὅτι
ἐν αὐτοῖς κατοικεῖ τὸ παναγίον Πνεύμα-
τος ἢ Χάρις· τέταρτον πλήρεις σοφίας,
ταῖς φρονήσεως, ἐπιτηδεότητος, προ-
θυμίας, ἵνα διατάσσουσιν ὡς πρέπει τὰ
κοινὰ πράγματα, τὰ τῇ Θεῷ πρὸς κοι-
νὴν πάντων ὠφέλειαν ἀφιερωθέντα. Καὶ
αὐτὰς μὲν, εἶπον, τὰς παρ' ὑμῶν ἐκ-
λεχθέντας καταστήσομεν ἐπιστάτας καὶ ὑπερ-
γὰς ταύτης τῆς καὶ θμεριῆς χρείας. Ἡμεῖς
δὲ ἐπιμένομεν καθὰ καὶ πρότερον εἰς τὸ
ἔργον τῆς προσευχῆς καὶ τῆς κηρύγμα-
τος τῆς πίστεως. Ἐκ τούτου συμπεραίνεται
τῆς προσευχῆς τὸ ὕψος καὶ τὸ ἀξίωμα

διότι συνέταξαν αὐτὴν οἱ Θεοὶ Ἀποστόλοι
μετὰ τῆς μεγάλης καὶ ὑψηλῆς ἀρετῆς τῆς
εὐαγγελικῆς κηρύγματος, εἰπόντες· „Ἡμεῖς
„δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τῆς λόγου
„προσκαρτερήσομεν.

Καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον ^{Πρξ. 6.}
παντὸς τῆς πλήθους· καὶ ἐξε-
λέξαντο Στέφανον, ἄνδρα
πλήρη πίστεως καὶ Πνεύμα-
τος ἀγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ
Πρόχορον, καὶ Νικάνορα,
καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενῶν,
καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀν-
τιοχείαν.

Ἀρετὸς ἐφάνη εἰς ὅλον τὸ πλῆθος
τῶν Μαθητῶν τῆς Χριστοῦ ὁ λόγος τῶν
δάδων Ἀποστόλων διὰ κατὰ τὴν ἐντολὴν
αὐτῶν ἐξελέξαντο ἄνδρας ἑπτὰ· ἔτσι δὲ
πάντες, πλην τῆς Νικολάου, ἦσαν ἐκ τῆς
ἀριθμῆς τῶν ἐβδουμήκοντα Μαθητῶν, ἦσαν
δὲ Ἑλληνισταὶ ἦγον Ἑβραῖοι μὲν κατὰ
τὸ γένος καὶ τὴν θρησκείαν, ὡς ἀνωτέ-
ρω εἶπομεν, Ἑλληνες δὲ κατὰ τὴν πα-
τρίδα καὶ τὴν διάλεκτον, ὡς καὶ τὰ
Ἑλληνικά αὐτῶν ὀνόματα ἐπιβεβαιῶσιν·
ἐπιστημώτεροι δὲ τούτων τῶν ἑπτὰ γιγό-
νασιν ὁ πρῶτος διὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ ὁ

ἔστι τὸ
μην. τῶ
ἰανν. τῇ
4. ἡμεῖς.

ἔχατος διὰ τὴν κακίαν. Ὁ πρῶτος ὁ **Στέφανος** περιφανὴς ἐγένετο καὶ ἐπίσημος, ὡς πλήρης πίσεως, ἦγεν καθότι ἔχε πίσιν θερμὴν δι' ἀγάπης ἐνεργημένην, καὶ καρποφορῶσαν πάντα τὰ θεάρισα ἔργα. Ἔτι δὲ καὶ ὡς πλήρης Πνεύματος ἁγίου, τετέστιν ὡς πεπληρωμένος τῆς χάριτος τῆς ἁγίας Πνεύματος, δι' ἧς „Ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Καὶ μετὰ τούτης σοφίας καὶ δυνάμεως εἶδα σκεν, ὥστε εἰδὲς ἠδύνατο ἀντισηῆσαι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Ὁ δὲ ἔχατος, ἦγεν ὁ Νικόλαος, ὅστις Ἑλλήν ὢν πρῶτον προσήλθεν εἰς τὴν Ἰερατικὴν πίσιν, ἐξ ἧς προσήλυτος ἐλέγετο, ἔπειτα πισύσας εἰς Χριστὸν ἐκλέχθη σὺν τοῖς λοιποῖς Διακόνοις, μετὰ τὴν χειροτονίαν καὶ τὴν δοθῆσαν αὐτῷ ἐπισκοπικὴν ἀρχηγὸς ἐγένετο τῆς ἐξ αὐτῆς λαβέσης τὸ ὄνομα αἰρέσεως τῶν Νικολαϊτῶν· τέτρες δὲ τῆς ἐπταῖ ἀνδρας παρέστησαν αἱ τέτρες ἐκλίσσαντες ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων.

Πρὸς 6. 6. Οὕς ἐσησαν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

Τὸ μὲν πλῆθος τῶν Μαθητῶν παρέστη τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐκλεχθέντας ἐπταῖ ἀνδρας ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων, οἱ δὲ Ἀπόστολοι προσευχθέντες ἔθηκαν τὰς χεῖ-

ρας αὐτῶν ἐπάνω εἰς τὰς τέτων κεφαλῶν· ὅτι δὲ ἡ προσευχὴ καὶ ἡ τῶν χειρῶν ἐπίθεσις σημαίνει μετάδοσιν χάριτος τῆς ἁγίας Πνεύματος, φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων. Ὅτε οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀπόστολοι ἤκουσαν ὅτι οἱ Σαμαρεῖται ἐδέχθησαν „Τὸν λόγον τῆς Θεῆς, ἀπε- **Πρὸς 8. 14, 15, 17.** „σευλαν πρὸς αὐτὸς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην. Αὐτοὶ δὲ ἐλθόντες ἐκεῖ, „Προσηύξαντο „περὶ αὐτῶν· καὶ ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας „ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον Πνεῦμα ἅγιον. Ὁμοίως καὶ οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἀπόστολοι, ὅτε ἀπέλυσαν τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον, ἐήσαντο καὶ προσήσαντο, καὶ „Ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν. **Πρὸς 13. 3.** Τῆτο αὐτὸ ἐποίησεν ἔπειτα καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος, ἦγεν διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν μετέδωκε τὴν χάριν τῆς ἁγίας Πνεύματος εἰς τὰς ἐν Ἐφέσῳ Μαθητάς. „Καὶ ἐπιθέντος, λέγει ὁ Ἱερὸς Λογὸς, **Πρὸς 19. 6.** „αὐτοῖς τῆ Πούλῃ τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ „Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς· ἐλάλουντε „γλώσσαις καὶ προφητεύον. Οὐδεὶς ἐν ἀμφιβάλλει ὅτι καὶ εἴτοι οἱ ἐπταῖ ἀνδρες ἔλαβον Θεῶν χάριν διὰ τῆς προσευχῆς καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων, ἀμφιβολία δὲ προκίπτει περὶ τῆς ποῖον χάρισμα ἔλαβον εἴτοι. Τινὲς μὲν λέγουσιν **Χρυσ. εἰς τὰς Πράξ.** ὅτι αὐτοὶ ἐκ χειροτονήθησαν Διάκονοι, καθότι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ οἰκονομία ἐκ ἧν ἐπάγγελμα τῶν Διακόνων, ἀλλὰ τῶν

Θεοφ. εἰς Πρεσβυτέρων. Τινὲς δὲ νομίζουσιν ὅτι αὐ-
 τὰς Πράξ. τοὶ ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα
 οἰκον. εἰς τῶν Πρεσβυτέρων. Ἄλλοι δὲ ἐπιβεβαιῶσιν,
 τὰς Πράξ. ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἐχειροτόνησαν αὐτοὺς εἰς
 Διακόνους ἢ κατὰ τὸν βαθμὸν τὸν ἐν ταῖς
 Ἐκκλησίαις, ἀλλὰ κατὰ τάξιν τῆς περὶ
 τὴν τραπέζαν οἰκονομίας, τῆς ἐν ἵνα μὴ
 ἀμελῶς, ἀλλὰ μετὰ πάσης ἀκριβείας
 διανέμωσι τὰ πρὸς τροφὴν εἰς τὰς ὁρ-
 Φανὲς καὶ εἰς τὰς χήρας. Ἀλλ' ἐὰν σο-
 χαθῇς ὅτι οἱ Ἀπόστολοι παρήγγειλαν ἵνα
 τὸ πλῆθος τῶν Μαθητῶν ἐκλέξῃ ἄνδρας
 ἢ μόνον μεμαρτυρημένους ἐπ' ἀρετῇ καὶ
 ἐπιτηδεότητι, ἀλλὰ καὶ πλήρεις Πνεύμα-
 τος ἁγίου καὶ σοφίας· καὶ ὅτι ὑπὲρ τῶτων
 ἢ μόνον προσήυξαντο, ἀλλὰ καὶ ἐχειροτό-
 νησαν αὐτοὺς· παρατηρήσης δὲ πρὸς τέ-
 τοις, ὅτι ὁ Στέφανος ἢ μόνον ἐποίησε τέ-
 ρατα καὶ σημεῖα μεγάλα, ἀλλὰ καὶ παρ-
 ῥησία ἐδίδασκε κηρύττων τὸν Χριστόν, καὶ
 ἐνώπιον αὐτοῦ τῶ Συναγωγῆς περὶ Χριστοῦ
 δημηγορήσας, ἐξήλεγξε τὸ σκληροτράχη-
 λον ἦθος καὶ τὴν θεοκτονίαν τῶν Ἑβραίων.
 ἐὰν, λέγω, ταῦτα σοχαθῇς καὶ παρα-
 τηρήσης, μόλις πείθεται ὅτι αὐτοὶ ἐδὲν
 ἄλλο ἦσαν εἰμὴ ὑπηρεταὶ τῆς σωματι-
 κῆς τραπέζης· πείθεται δὲ μᾶλλον ὅτι
 ἦσαν Διάκονοι ἢ μόνον τῆς σωματικῆς,
 ἀλλὰ καὶ τῆς πνευματικῆς ὑπηρεσίας· καὶ
 ὅτι οἱ Ἀπόστολοι διὰ τῆς προσευχῆς καὶ
 τῆς χειροτονίας μεταδόντες αὐτοῖς τὴν χά-

ριν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, κατέστησαν αὐ-
 τὰς Διακόνους καὶ τῶν Θεῶν Μυστηρίων καὶ
 τῆς διανομῆς τῶν σωματικῶν τροφῶν· ἐπι-
 βεβαίωτο τὸ ἢ πράξεις τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς ἀπ' αὐτοῦ τῶ καιροῦ τῶν Ἀποστόλων,
 ἕως καὶ τῆς ἐν ταῖς κατ' ἡμᾶς ἡμέραις.
 διότι ἀφ' ἧς ἡ πίστις ἀπλώθη εἰς πολ-
 λὰ τῶ κόσμῳ μέρη, καὶ ἔπαυσε τὸ κοι-
 νόβιον τῶν τότε ἐν Ἱεροσολύμοις Χριστι-
 νῶν, ἀκολούθως δὲ καὶ ἡ φροντίς τῆς κοι-
 νῆς τραπέζης, ἐχειροτονῶντο μὲν, καὶ ἄχρι
 τῶ νῦν χειροτονῶνται, οἱ Διάκονοι καθὼς
 καὶ τότε, πολλὰ ἀργῶσιν ἀπὸ τῆς τότε
 σωματικῆς ὑπηρεσίας, ἐπειδὴ ἔκ ἔστιν
 ἀνάγκη, ὑπηρετῶσι δὲ μόνον τὰ θεῖα Μυ-
 στήρια. Μαρτυρεῖ περὶ τῶτων ὁ μὲν Θεο-
 φόρος Γυνάτιος ὁ τῶν Ἀποστόλων σύγ-
 χρονος, λέγων· „Δὲ δὲ τὰς Διακόνους ὄν-
 „τας Μυστηρίων Χριστοῦ Ἰησοῦ, κατὰ πάν-
 „τα τὸν τρόπον ἀρέσκουσιν ἢ γὰρ βρωμάτων
 „καὶ ποτῶν εἰσὶ διάκονοι, ἀλλ' Ἐκκλησίας
 „Θεοῦ ὑπηρετοῦν. Καὶ κατωτέρως· „Τι δὲ
 „Διάκονοι; ἀλλ' ἡ μὴ μνηταὶ τῶν Ἀγγελι-
 „κῶν Δυνάμεων, λειτουργοῦντες αὐτοῖς λει-
 „τουργίαν καθαρὰν καὶ ἁμωμον, ὡς Στέ-
 „φανος ὁ ἅγιος Γαλιλάης τῷ μακαρίῳ· Ὁ
 „δὲ ἐν ἁγίοις Πολύκαρπος ὁ τῶ θεολόγῳ
 „Ἰωάννῃ μαθητῆς γράφει ταῦτα. „Ὁμοίως Πολύκαρπος.
 „Διάκονοι ἄμεμπτοι κατενώπιον αὐτοῦ τῆς ἐν Φίλιπ-
 „πῶ δικαιοσύνης, ὡς Θεοῦ ἐν Χριστῷ διάκονοι,
 „καὶ ἔκ ἀνθρώπων. Ὁ δὲ Ἰερόνυμος ὁ Φιλό-

Ἰγν.
 Ἐπισ.
 ἐν Τροάδι.

Πολύκαρπος.
 Ἐπισ.
 ἐν Φίλιππῳ.

σοφος ἢ μάρτυς ἐφάνερωσεν εἰδικῶς ποία ἦν ἡ πνευματικὴ ὑπηρεσία τῶν τότε Διακόνων, λέγων, „Οἱ καλούμενοι παρ' ἡμῖν

1^{ης} ἐν τῇ, Διάκονοι διδάσιν ἐκάσῳ τῶν παρόντων

2^{ης} Απολογ., μεταλαβεῖν ἀπὸ τῆ εὐχαριστηθέντος ἄρτου

„ἢ οἶνον ἢ ὕδατος, ἢ τοῖς ἑ παρῶσιν

„ἀποφέρουσιν. Ἀκούσατε νῦν ἢ τὰ λοιπὰ

ὅσα μετὰ τὴν Ἱστορίαν τὴν περὶ τῶν ἐπ-

τὰ Διακόνων λέγει ὁ ἅγιος Ἱστοριογράφος.

Καὶ ὁ λόγος τῆ Θεῆ ἤνυξαν,

Πρόξ. 6.
7.

καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν

Μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφό-

δρα πολὺς τε ὄχλος τῶν Ἱερέ-

ων ὑπήκουον τῇ πίσει.

Κατὰ τρεῖς τρεῖς νόησον τὴν αὐξησιν

τῆ λόγου τῆ Θεῆ. Ἦνυξαν ὁ τῆ Θεῆ λό-

γος ἢ καὶ ὅτι πολυπλασιαζόμενος ὁ ἀριθ-

μὸς τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, ἐπολυ-

πλασίαζε καὶ τὰ σώματα τῶν κηρυττόν-

των τὴν χριστιανικὴν πίσιν· ἢ καὶ ὅτι οἱ

ἀκούοντες τὸν λόγον τῆ Θεῆ, ἐκαρποφό-

ρουν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας πολυπλασίως τῆ

λόγου τῆς καρπῶς, ἤγουν τὰς θιοφιλεῖς

ἀρετάς· ἢ καὶ ὅτι ἢ τὰ δύο ὁμοῦ ἐγίνον-

το, καὶ ὁ ἀριθμὸς δηλαδὴ τῶν Ἱεροκη-

ρύων ἤνυξαν, καὶ τὰ κατορθώματα τῶν

ἀρετῶν ἐπολυπλασιαζόντο. Ὅθεν τὸ,

„ἢ ἐπληθύνετο, ὡς αἰτιολογικὸν ἐστὶν ἤν-

υξαν, λέγει, ὁ λόγος τῆ Θεῆ, καὶ ὅτι

„Πολλὰ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν Μα-

θητῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ Καὶ ἐξ αὐτῶν

δὲ τῶν Ἑβραίων Ἱερέων πολὺς ὄχλος,

τετέσι πλῆθος δισαρίθμητον, ὅτι ἡκουον τῇ

πίσει, δεχόμενοι δηλονότι τὴν εἰς Χριστὸν

πίσιν, ὑπετάσσοντο εἰς πάσας τὰς ἐντο-

λάς ἢ παραγγελίας, ὅσας αὐτὴ διδάσκει.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α Τ Α Σ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ.

Πέθεν ἄραγε ἐν ὀλίγῳ καιρῷ διαση-
ματι τόσον πολλά ἐπλήθυνεν ὁ ἀριθμὸς
τῶν Μαθητῶν τῷ Χριστῷ, καὶ ἐξ αὐτῶν
δὲ τῶν Ἱερέων ὄχλος πολὺς ἐπιστρέφαν-
τες ἐπίστεισαν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστόν; Ἡ Χάρις τῷ Θεῷ ἐστὶ τὸ πρῶτον
τῆς ἐπιστροφῆς αὐτῶν αἴτιον. Ἡ θεία χά-
ρις ἐνέρεσα τότε τὰς ἀξίας ἐαυτῆς, ἐνέ-
ργει εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν, καὶ ἐπέσρεφεν
αὐτὰς ἀπὸ τῆς πλάνης αὐτῶν καὶ τὰ θαύ-
ματα δὲ τὰ ἐξαίσια τὰ κατ' ἐκαστὴν ἡμέ-
ραν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων γινόμενα ἐπειθον
τὴν νῦν αὐτῶν πρὸς ὑποδοχὴν τῆς ἀλη-
θείας τῆς πίστεως. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ
δύναμις ἣν ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν λόγον
τὸν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων κηρυττόμενον ὡς
μαγνητὶς ἔσυρε τὴν ψυχὴν τῶν ἀκροατῶν
εἰς τὴν ὑπακοὴν τῷ Χριστῷ. Πλὴν καὶ αὐ-
τὸ τὸ ὑπέρλαμπρον Φῶς τῶν πολλῶν καὶ
μεγάλων ἀρετῶν τῶν Ἀποστόλων πολλὰ
ἐφώτιζε καὶ τὴν νῦν καὶ τὴν διάνοιαν τῶν
ἀκροαμένων τὸν λόγον τῆς πίστεως· τὸ Φῶς

τῆς ἀρετῆς ἔχει δύναμιν, ἥτις θαυμασί-
ως καὶ φωτίζει καὶ πείθει τὸν νῦν τῷ ἀν-
θρώπῳ, καὶ ἐφέλκει αὐτὸν πρὸς τὴν ὑπο-
δοχὴν τῶν ὑπὸ τῷ ἐναρέτῃ διδασκομένων.

„Οὕτω λαμψάτω, εἶπεν ὁ Κύριος, τὰ Ματθ. 5.
16.

„Ὡς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
„ὅπως ἰδῶσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ
„δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς
„ἐβρανοῖς. Καθὼς δὲ τὸ Φῶς τῶν καλῶν
ἔργων φωτίζει τὰς πειρὰς, καὶ διεγείρει
αὐτὰς πρὸς δοξολογίαν τῷ Θεῷ· ὅτω
φωτίζει καὶ τὰς ἀπίστας, καὶ ἐξεγείρει τὸν
νῦν αὐτῶν πρὸς τὴν τῷ ἀληθινῷ Θεῷ
ἐπίγνωσιν· ἐνεργεῖ δὲ ἐν ἡμῖν τῆς ἀρετῆς
τὸ Φῶς, εἴτε ἐπειδὴ αἱ ἀρεταὶ εἰσιν ἔρ-
γα τῆς θείας χάριτος, εἴτε ἐπειδὴ τῆς
ἀρετῆς τὰ σπέρματα ἐμπεφυτευμένα εἰσὶν
εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὰ δὲ κατὰ
φύσιν καὶ ἀρέσκουσι καὶ ἐφέλκουσιν· αἰσθητὴ
γίνεται ἐσωτερικῶς τὰ τῷ Φωτὶς ἢ
ἐνέργεια, διότι ὅταν βλέπωμεν τῆς ἀρε-
τῆς τὰ ἔργα, αἰσθανόμεθα συνειδήσει

ἐλεγχον, καρδίας κατάνυξιν, μιμήσεως ἐπιθυμίαν, κλίσιν πρὸς ὑπακοὴν τῶν ὑπὸ τῆς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν λεγομένων καὶ διδασκομένων. Βλέποντες τὴν ἀγιότητα τῶν ἔργων τῆς διδασκαλίας, συμπεραίνομεν, ὅτι καθώς εἰσιν ἅγια τὰ ἔργα αὐτῆς, ἔτως ἀληθινὰ καὶ ἅγια εἰσιν ὅσα αὐτὸς διδάσκει· ὅσον δὲ περισσοτέρῃ ἢ ἀρετῇ, τόσον περισσότερόν ἐστι καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς φῶς· ὅσον δὲ περισσότερον τὸ φῶς, τοσούτον περισσότερος καὶ ὁ φωτισμός. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων ὑπὲρ ἄλλοτε ποτε ἔλαμψεν ὁ πυρσὸς τῶν θαυμάτων ἔργων, διὰ τῆτο καὶ ὑπὲρ ἄλλοτε ποτε πλήθος τότε ἀνθρώπων ἀξίων τῆς φωτὸς ἐφωτίσθη.

Ἐβλεπον οἱ τότε ἄνθρωποι τόσῃν καθαρότητι εἰς τὰ ἥθη, τίσιν περιφρόνησιν τῶν ἐπιγείων, τόσῃν ἀγάπῃν εἰς τὸν πλησίον, τόσῃν ἐλεημοσύνην εἰς τὰς πτωχάς, τόσῃν ἀρετὴν εἰς πάντα τὰ ἔργα τῶν Ἀποστόλων· ἔβλεπον ὅτι οἱ μὲν πεισύνοντες ἐπώλυν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, καὶ ἔβαλον τῆς τιμῆς αὐτῶν τὰ ἀργύρια παρὰ τὰς πόδας τῶν Ἀποστόλων· οἱ δὲ Ἀπόστολοι μετῆρχοντο αὐτὰ πρὸς διατροφὴν καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς χρεῖας τῶν χειρῶν καὶ ὀρφανῶν καὶ πάντων τῶν δεομένων· ἔβλεπον ἐκεῖνο τὸ ἐπεράνιον κοινόν, ἐν ᾧ ἕδεις εἶχεν ἴδιον πρᾶγμα, ἀλλ' ἦσαν πάντα κοινά· ἔβλεπον μετα-

ξὺ τῶν πεισυνόντων τόσῃν ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ συμφωνίαν, ὥστε ἐφαίνετο μία καὶ ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ ὅλη ἐκείνη τῆς πλῆθους. Εἶδον μετὰ πόσης φρονήσεως καὶ ἀπροσπαθήσεως οἰκονομίας καθησύχασαν εὐθύς τὸ μικρὸν τῆς γογγυσμῆς σκάνδαλον, ῥιζοῦσιν αὐτὸ ἀνασπᾶσαντες· ἔβλεπον, λέγω, τὰ ὑπέρλαμπρα φῶτα πασῶν τῶν ἀρετῶν τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐφωτίζοντο, φωτιζόμενοι δὲ ἐγνώριζον τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὴν ἀληθινὰ· μία ὁμῶς μετὰ τῶν ἄλλων Ἀποστολικῶν ἀρετῶν ὑπερλάμπουσα, ἣ μόνον κατεφώτιζε τὰς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία ἦν διὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, ἥγεν ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ἀνεξικακίας. Αὐτὴ κατάρκησεν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἀποστόλων, καὶ αὐτὴ συνήργησε πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς κόσμου.

Πόσον ἡγάπησαν οἱ Ἀπόστολοι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Θεὸν αὐτῶν διδάσκαλον καὶ σωτῆρα, φανερόν ἐστι, καὶ ἡδεμίας ἀποδείξεως ἔχει χρεῖαν· διότι αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἣ μόνον ἐγκατέλειπον πατρίδα καὶ οἰκίαν, φίλους καὶ συγγενεῖς, καὶ πάντα ὅσα εἶχον· ἣ μόνον μετὰ μεγάλης προθυμίας εἰσέβησαν εἰς μακρὰς ὁδοπορίας, εἰς καθημερινὰ κινδύνους, εἰς ἐπιθανατίζουσας κακότητας, διωγμὸς ὑποφέροντες καὶ ῥαβδισμὸς καὶ φυλακὴ καὶ βασάνες· ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς καταφρονήσαντες, παρέδωκαν ἑαυτοὺς

εἰς θάνατον. Ὅταν ἔν ἐβλεπον ἐκείνους τὲς
 ἱερεῖς καὶ ἄρχοντας τῷ Συνεδρίῳ, οἵτινες
 ἀδίκως κατέκριναν εἰς θάνατον τὸν ἀναμάρ-
 τητον Ἰησοῦν· ὅταν ἐβλεπον ἐκείνους τὲς σε-
 ρα-
 τιώτας οἵτινες ἐνέπυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
 αὐτῶν, καὶ ἐρῥάπισαν, καὶ ἐκολάφισαν,
 καὶ ἐφραγγέλλωσαν, καὶ ἐσαύρωσαν αὐ-
 τὸν ποῖα ἄράγε κινήματα ἐποίει τότε ἡ φύ-
 σις κατ' αὐτῶν; ἄράγε ἔκ ἐξάνιστα κατ'
 αὐτῶν τῆς μνησικακίας ὁ λογισμὸς, λέγων·
 Οὗτοί εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐξέτειναν ἀδί-
 κως χεῖρας, καὶ θανάτῳ ἀχήμενοι ἐθανά-
 τωσαν τὸν διδάσκαλον ὑμῶν καὶ σωτῆρα
 τῷ κόσμῳ; ἔτοί εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐ μό-
 νον ἐσαύρωσαν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνδο-
 ξον ἐκ νεκρῶν αὐτῷ ἀνάσασιν παντὶ τρό-
 πῳ κατακρύψαι ἐσπεύδασαν; αὐτοὶ εἰσιν
 οἱ ἐπίβηλοι τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.
 Ὅθεν ἀνάξιοί εἰσι τῆς ἀκροάσεως τῷ
 εὐαγγελικῷ κηρύγματι καὶ τῆς ὑπο-
 δοχῆς τῆς πίσεως καὶ τῆς ἀπολαύσεως
 τῆς σωτηρίας. Φύγετε ἔν ὧν αὐτῶν,
 καὶ ἀποσρέψατε ὧν αὐτῶν τὸ πρό-
 σωπον ὑμῶν, καὶ ἐγκαταλείψατε αὐτὸς
 εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἰδίας ἀπωλείας. ἄρά-
 γε ἔκ ἐλεγε ταῦτα πρὸς αὐτὸς ὁ νόμος
 ὁ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ὁ ἀντιστρατευό-
 μενος τῷ νόμῳ τῷ νοῶν, καὶ βιάζων ἡμᾶς,
 ἵνα πράξωμεν ἐκεῖνα ὅσα εἰ θέλομεν; Περὶ
 τῆς ἐδόλως ἀμφιβάλλεις, ἐάν σοχαθῇς,
 ὅτι ἄνθρωποι ἦσαν καὶ αὐτοὶ καθ' ὡς καὶ ἡμεῖς.

Ρωμ. 7.
23.

Βλέπε ὅμως τὴν τῆς ἀνεξικακίας αὐ-
 τῶν ὑπέγλαυρον μεγαλειότητα. Ἀρχον-
 ται αὐτοὶ τῷ εὐαγγελικῷ κηρύγματι, ἐν-
 δον τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐν τῇ σοφίᾳ τῷ Σο-
 λομώντος καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ, ἐν μέσῳ ἐκείνων
 τῶν Ἱερῶν καὶ Γραμματέων καὶ Φα-
 ρισαίων, καὶ ἐκ μέσῳ ἐκείνων τῶν Ἰου-
 δαίων οἵτινες κατέκριναν τὸν Ἰησοῦν Χρι-
 στὸν καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν, σαρράσαντες
 ἐν μέσῳ δύο λησῶν. Τί δὲ κηρύττεσιν εἰς
 αὐτὸς; Κηρύττεσι μετάνοιαν, καὶ προτρέ-
 ποντες αὐτὸς ἵνα πισεύσωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν
 Χριστὸν, ὑπόχοντα εἰς αὐτὸς ἅφεισιν ἁ-
 μαρτιῶν καὶ τῷ Πατρὶ Πνεύματος τὰ χα-
 ρίσματα. „Μετανοήσατε, ἔλεγον πρὸς αὐ-
 τὸς, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἅφεισιν ἁμαρτιῶν.
 „καὶ λήψετε τὴν δωρεάν τῷ ἁγίῳ Πνεύ-
 „ματος. Τί δὲ ἄλλο ἐστὶ τῆςτο, εἰμὴ προθυ-
 μία πρὸς τὸ ἐνεργετῆσαι ἐκείνους, οἵτινες πα-
 ρέδωκαν εἰς σαυρικὸν θάνατον τὸν Χριστόν,
 ὃν αὐτοὶ τοσούτον ἠγάπησαν, ὥστε ὑπὲρ τῆς
 ἀγάπης αὐτῷ ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὴν
 ἰδίαν αὐτῶν ζωὴν κατεφρόνησαν; τῆςτο δὲ
 τί ἄλλο ἐστὶν, εἰμὴ ἀνεξικακία καρδίας, καὶ
 τελεία ἀμνησικακία;

Πραξ. 2.
35.

Δυσκόλως βλέψαμεν ἰλαρῷ ὀμματι τὸς
 βλάψαντας ἐκείνους τὸς Φίλους, ὅς ἡμεῖς
 καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπάμεν δυσκόλως ἀμ-
 νημονῆμεν τὴν βλάβην καὶ ἀδικίαν τὴν γε-
 νομένην πρὸς τὸς ἠγαπημένους ἡμῶν Φί-
 λους.

Z

λας· ἔδδῃς δὲ ἀγωνίζεται παντὶ τρόπῳ ἵνα
 εὐεργετήσῃ τὰς Φονεῖς τῷ ἀγαπητῷ αὐτῷ
 Φίλῳ. Μόνη ἡ τῶν Θεῶν Ἀποστόλων ἀ-
 νεξικακία ἐτελείωσε τὸ τοῦ μέγα κατόρ-
 θωμα· αὐτοὶ ἀφ' ἐξωσαν πᾶσας τὰς ἐαυ-
 τῶν δυνάμεις ἵνα εὐεργετήσωσι τὰς ἐχθρὰς
 καὶ διώκτας, καὶ Φονεῖς τῷ ὑπὸ αὐτῶν ὑ-
 πὲρ πάντα ἀγαπηθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 νεθετῶντες καὶ διδάσκοντες αὐτὰς τῆς αἰ-
 ωνίᾳ σωτηρίας αὐτῶν τὰ ἅγια μαθήματα.

Ἀκούετε δὲ καὶ ἔτι περισσοτέραν
 ἀνεξικακίαν. Ἀληθῶς πολλὰ ἀνεξικακίαι ἐσιν
 ἐκείνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εὐεργετῇ τὰς Φονεῖς
 τῷ Φίλῳ αὐτῷ, πλὴν πολλῶν περισσότερον
 ἀνεξικακίαι ἐσιν ἐκείνος, ὅστις εὐεργετῇ τὰς
 ὑβρίζοντας καὶ δέροντας αὐτόν. Διότι διὰ
 τὴν ἐν ἡμῖν φιλαυτίαν, καὶ πολλὰ ἀγα-
 πῶμεν τὸν Φίλον, ἀγαπῶμεν ὅμως ἐαυ-
 τὰς περισσώτερον ἢ ἐκεῖνον. Οἱ Θεοὶ Ἀ-
 πόστολοι ἐφάνησαν εὐεργεταὶ καὶ μόνον τῶν
 σαρωσάντων τὸν ὑπερηγαπημένον αὐτοῖς
 Ἰησοῦν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν δικαίων καὶ
 τυραννάντων αὐτῶν. Ὅταν οἱ Ἄρχοντες καὶ
 οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ
 ὁ Ἄννας ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ ὁ Καϊάφας, καὶ
 ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικῷ ἦκον ὅτι
 οἱ Ἀπόστολοι κηρύττῃσι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν,
 διὰ τῶν θαυμάτων βεβαιῶντες τὸ κήρυγ-
 μα, καὶ ὅτι χιλιάδες ἀνθρώπων πιστεύουσιν
 εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τότε συναχθέντες
 καὶ εἰσάγοντες ἐν μέσῳ αὐτῶν τὰς Ἀποστό-

λας ἐφοβέρισαν αὐτὰς ἀνισχυρᾶς, παραγ-
 γείλαντες αὐτοῖς, ἵνα εἰς τὸ ἐξῆς μηδὲ δι-
 δάσκωσι, μηδὲ τὸ καθόλου λαλῶσι ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι τῷ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τί δὲ ἐποίησαν
 οἱ Ἀπόστολοι ταῦτα ἀκούσαντες; ὁρᾷτε ἐκάνι-
 σαν κατὰ τῶν φοβερισάντων αὐτὰς; ὁρᾷτε
 εἶπον· ἡμεῖς ἐπιθυμῶντες τὴν σωτηρίαν ὑ-
 μῶν σπεύδομεν ἀποκαλύψαι ὑμῖν τὴν ἀ-
 λήθειαν τῆς πίστεως, ἐπειδὴ δὲ ὑμεῖς θέλε-
 τε, ἀλλὰ φοβερίζετε ἡμᾶς, ἡμεῖς εἰς
 τὸ ἐξῆς σιωπήσομεν, ὑμεῖς δὲ κληρονομή-
 σετε τὴν εἰς τὰς ἀπειθεῖς ἡτοιμασμένην
 κόλασιν. Οὐχὶ, ἔδδῃς τῶν εἰρηκόντων εἶπον. Ἀλλὰ
 πρῶτον μὲν μετὰ πάσης πραότητος ἀπο-
 κριθέντες, κατέστησαν αὐτὰς κριτὰς ταύ-
 της τῆς ὑποθέσεως. „Κρίνατε, λέγουσι
 „πρὸς αὐτὰς, ὑμεῖς, εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώ-
 „πιον τῷ Θεῷ, ὑμῶν ἀκθεῖν μᾶλλον ἢ
 „τῷ Θεῷ. Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἀ ἐ-
 „δομεν καὶ ἡκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Ἐπειτα
 προσευχθέντες, καὶ ζητήσαντες τῷ παν-
 τοδυνάμει Θεῷ τὴν βοήθειαν, πάλιν μετὰ
 παρρησίας ἐσπέδαζον εὐεργετήσαι αὐτὰς,
 τῷ Θεῷ τὸν λόγον κηρύττοντες.

Καὶ οἱ μὲν Ἀπόστολοι μηδὲν μνη-
 σικακίσαντες πάλιν κηρύττεσθαι, οἱ δὲ Ἰου-
 δαῖοι θυμομαχῶντες κατακλείουσιν αὐτὰς
 ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐπειδὴ Ἄγγελος Κυρίου ἡ-
 νοίξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, αὐτοὶ δὲ
 ἐλθόντες εἰς τὸ Ἱερόν θαρσαλέως ἐδίδασ-
 κον, ἀρπάσαντες αὐτὰς ἀπὸ τῷ Ἱερῷ διὰ

Πραξ. 4.
19. 20

Πράξ.
41.

στρατιωτικῆς χειρὸς, παρέστησαν αὐτὲς ἐνά-
πιον τῷ Συνεδρίῳ αὐτῶν· ἐκεῖ δὲ οἱ ἄδι-
κοι καὶ ἀπάνθρωποι ὑβρίσαντες αὐτὰς καὶ
δείραντες ἀνιλεῶς, ἐξέβαλον καὶ ἐδίωξαν αὐ-
τὰς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. Τὶ δὲ ἐποίησαν
οἱ ταῦτα παθόντες Ἀπόστολοι; ἐμίσησαν
τὰς ὑβρίσαντας καὶ ῥαβδίσαντας αὐτὰς;
ἐπαύσαν τὸ κήρυγμα; ἢ καὶ ἐλυπή-
θησαν, ἢ ἐταράχθησαν, ἢ ἐσκυθρώ-
πασαν; ἔχι. Ἀκούσατε δὲ τὶ ἐποίησαν.
„Οἱ μὲν ἔν, λέγει ὁ Θεὸς ἰσορικός, ἐ-
„πορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τῷ
„Συνεδρίῳ, ὅτι ὑπὲρ τῷ ὀνόματος αὐτῶ κα-
„τηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. Ὡς ἀνεξικακίας
ὑπερβολή· τὴν καταφρόνησιν καὶ τὰς ὑπὲρ
τῷ ὀνόματος τῷ Χριστῷ ἀτιμίας λογίζον-
ται ὡς καὶ ἀξιώματα. Ὡς ἀμνησικα-
κίας τελειότης. Οἱ ῥαβδισμοὶ προξενέουσι
χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν εἰς τὰς ἀνεξικακίας
τῶν Ἀποστόλων καρδίας. „Ἐπορεύοντο, λέ-
„γει, χαίροντες ἀπὸ προσώπου τῷ Συνε-
„δρίῳ. Διατί δὲ ἔχαιρον; „Ὅτι ἠξιώθησαν
„ὑπὲρ τῷ ὀνόματος αὐτῶ ἀτιμασθῆναι. Με-
τὰ δὲ ταῖς ὕβρεις καὶ τὰς πληγὰς προθύ-
μως κατὰ πάντα τὴν ἡμέραν πάλιν καὶ αὐ-
τὰς τὰς ὑβρίσαντας καὶ ῥαβδίσαντας ἐνεργε-
τοῖσι κηρύττοντες τῆς σωτηρίας τὸν λό-
γον. „Πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ Ἱερῷ καὶ
„κατ' οἶκον ἐκ ἐπαύσαντο διδάσκοντες καὶ
„εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Τῷ το
ἀληθῶς ἐστὶν ἀνακία πλήρης ἀγιότητος.

Z 2

Ποῖος ἄνθρωπος νομίζει τὰς ὕβρεις
τιμὴν, καὶ τὴν καταφρόνησιν ἀξίωμα; ποῖος ἄν-
θρωπος χαίρει, ὅταν ῥαβδίῳσιν αὐτόν
οἱ ὑπὸ αὐτῷ ἐνεργετούμενοι; ποῖος ἄνθρω-
πος ἀτιμαζόμενος καὶ ῥαβδιζόμενος ὑπὸ τῶν
ὑπὸ αὐτῷ ἐνεργετηθέντων, πάλιν ἐνεργε-
τεῖ αὐτὰς; Οὐαὶ ἡμῖν τοῖς τρισαθλίοις,
ὅτι ἐδόλως μιμέμεθα ταῦτα τὰ ἅγια πα-
ραδείγματα. Ὅταν ἐγὼ συμβαλέω τινὰ
τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, καὶ ἐκείνος μὴδὲ
δέξῃ, μὴδὲ ἐλέγχι, μὴδὲ φοβερίῃ με,
μὴδὲ λέγῃ μοι, σιώπα, σημεῖα δὲ μόνᾳ
ὀργῆς ἢ σκυθρωπότητος ἐμφανίζει εἰς τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ, ἐγὼ τότε ἐν θυῷ κακίζω,
καὶ σιωπῶ, καὶ κλείω τὸ στόμα μου, καὶ σρέ-
φω τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ ἐγ-
καταλείπω αὐτόν εἰς τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ
τὸν βυθόν. Καὶ ὁ μὲν τρισμακάριος Παῦ-
λος μεγαλοφώνως παρακαλεῖ ἡμᾶς, λέ-
γων· „Παρακαλῶ ἔν ὑμᾶς μιμηταίμε γί-
„νεσθαι. Μιμηταίμε γίνεσθε, καθὼς κα-
„γὼ Χριστῷ. Ἡμεῖς δὲ ὡς κωφοὶ καὶ ἀναί-
„θητοι μὴδόλως ἀκούοντες τὴν ἀγίαν αὐτοῦ
ἰουσίαν, μὴδὲ αἰθανόμενοι τὴν ἐξ αὐτοῦ
σωτηριώδη ὠφέλειαν, τόσον μακρὰν ἀπέ-
χομεν ἀπὸ τῆς μιμήσεως τέτοιᾳ τῷ ἀπο-
στολικῷ παραδείγματι, ὅσον ὁ ἔβανος ἀ-
πὸ τῆς γῆς. Οὐαὶ ἡμῖν τοῖς τρισαθλίοις,
ὅτι ἐδόλως γνωρίζομεν πόσον ὕψος ἔχει τῆς
ἀνεξικακίας ἡ ἀρετὴ, καὶ πόσον μέγала καὶ

1. Κορ. 4.
16. καὶ 11. 1.

Θαυμασὰ ἔργα κατάρθωσεν αὐτὴ εἰς πᾶσαν τὴν οἰκομένην.

Ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ἀνεξικακίας ἐγένετο πρόξενος τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας. Τῷτο φαίνεται παράδοξον ἢ ἀλλόκοτον, ὅμως ἐστὶ βέβαιον ἢ ἀληθέστατον.

Ἀκούσατε τὴν ἀπόδειξιν· χωρὶς πίστεως ἔδει δύναται σωθῆναι· μαρτυρεῖ τῷτο ὁ θεηγόρος Παῦλος, λέγων· „χωρὶς δὲ πίστεως ἄδύνατον ἑυαρεσθῆσαι. Οὐδεὶς δὲ πιστεύει

Ἐβρ. 11.
16.

χωρὶς κηρύγματος. Ἐπιβεβαιοῖ τῷτο ὁ ῥωμ. 10.
14.

αὐτὸς Ἀπόστολος. „Πῶς δὲ πισεύουσιν, λέγει, ἢ ἢ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσονται, χωρὶς κηρύσσοντος; Ἐπέμφθησαν ἀληθῶς παρὰ Θεοῦ οἱ Ἀπόστολοι εἰς πᾶσαν τὴν οἰκομένην, ἵνα κηρύξωσι τὴν εὐαγγε-

Μαρκ. 16.
15.

λικὴν πίσιν. „Πορευθέντες, εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος, εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ἀλλ' εἰάν οἱ Ἀπόστολοι ἢ ἦσαν ἀνεξικάκοι, ἀλλὰ μνησικάκοι ἢ ἐκδικητικοί, τῇ τέσει εἰάν αὐτοὶ ὅτε ὑβρίζον αὐτοὺς, ἢ ἐυλόγηον, ἀλλ' ἀνθύβριζον τοὺς ὑβρίζοντας· ἢ ὅταν ἐδίωκον αὐτοὺς, ἢ ὑπέφερον τὸν διωγμὸν, ἀλλ' ἀπεσρέφοντο τοὺς διώκτας· καὶ ὅταν ἐβλασφήμουν αὐτοὺς, ἢ παρεκάλουν τοὺς βλασφημούντας, ἀλλ' ὠργίζοντο ἢ ἔφευγον αὐτοὺς· ἢ ῥάγε ἐπέσρεφεν ὁ κόσμος; ἢ ῥάγε ἐπίστευε τόσον ὅσον πλῆθος ἀνθρώπων; ἢ χί. Εἰάν οἱ Ἀπόστολοι ἢ ἔχον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν

τὴν μακαρίαν ἀρετὴν τῆς ἀνεξικακίας, ἀλλ' ἦσαν μνησικάκοι καὶ ἐργίλοι καὶ ἐκδικητικοί, ἔκλειον ἀναμφιβόλως τὸ σῶμα, καὶ ἔσχεον τὰ νῶτα, καὶ ἐμίσην τοὺς ἀδικούντας ἢ διώκοντας αὐτοὺς. Ὅθεν ἔπαυε τῆς πίστεως τὸ κήρυγμα, ἐπομένως, μηδενὸς κηρύττοντος, ἔμενον οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπιστίας· τῆς ἀνεξικακίας ἢ κατόρθωμά ἐστιν ἢ ἐπιστροφὴ τῷ κόσμῳ.

Εἰάν δὲ σοχαθῆς πόθεν προέρχονται πάντα τὰ κακὰ ὅσα εἰς τὸν κόσμον γίνονται, βλέπεις ὅτι τὰ περισσότερα συμβαίνουσιν ἐπειδὴ ἔφυγεν ἡ ἀνεξικακία ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν, ἀντ' αὐτῆς δὲ ἐρρίζωσεν ἡ μνησικακία καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως. „Ἀνένδεκτόν ἐστιν, εἶπεν ὁ Λακ. 17.
1.

„Κύριος, μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. Ἄνθρωποι σάρκα φορῶντες, τὸν κόσμον οἰκόντες, ὑπὸ τῇ Διαβόλῃ πειραζόμενοι, εὐκολα καὶ διὰ λόγον καὶ διὰ ἔργον παροργίζομεν ἀλλήλους. Ἐπειδὴ δὲ ἢ ἐσμὲν ἀνεξικάκοι, διὰ τῷτο ἄλλος τὸν ἄλλον ἔχ' ὑποφέρει, ἄλλος τῷ ἄλλῳ τὸ σφάλμα ἢ συμπαθεῖ. Διὰ ἓνα λόγον πληκτικόν, πολλάκις δὲ καὶ διὰ ἐν περιφρονητικὸν σχῆμα πόσον ὀργιζόμεθα ἢ ἀγανακτῶμεν, πόσον ἀποσρεφόμεθα καὶ μισῶμεν τοὺς ἀδελφούς; διὰ μίαν εὐτελεῖ ἢ πρόσκαιρον ζημίαν, πόσῃ ἐπιβλαβή, πόσῃ συκοφαντία, πόσῃ ψευδομαρτυ-

ρία, πόσαι ταραχαί, πόσαι μάχαί, πόσα σκάνδαλα, πόσα ἐλείνα καὶ Φοβερά ἀμαρτήματα; ἐὰν βάλης εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀνεξικακίαν, τότε βλέπεις ὅτι γίνονται οἱ ἄνθρωποι

Ματθ. 10.
16.

„Αἰρέται αἵ περὶ σεαυτοὺς τότε ὁ εἰς ὑποφέρει τῷ ἄλλῳ τὴν ἀδένειαν καὶ συμπαθεῖ τὸ τέτε σφάλμα· τότε βλέπεις τῶτον ἐυλογῶντα τὸν ὑβρίζοντα, ἐκείνον ἀγαθοποιῶντα τὸν διώκοντα, τὸν ἄλλον μὴ ἀποδιδόντα κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀλλὰ

Ρωμ. 12.
17.

προνοούμενον „Καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων τότε ἐκλείπῃσι τὰ κακὰ ἐκ τῆς γῆς, βλέπεις δὲ τὴν ἀγαθότητα εἰς τὰ ἥθη, τὴν εἰρήνην εἰς τὰς πολιτείας, τὴν ἀγάπην εἰς τὰς ὁμηγύρεις, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν νόμων εἰς πάντα τόπον· βλέπεις τότε ἐκπληρωμένην τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν εἰς ἡμᾶς προσευχὴν,

Ματθ. 6.
10.

ἤγαν τὸ „Εἰσελθὲν ἡ Βασιλεία σου, γε-

νηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκπληρῶσι τότε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ οἱ ἐπὶ γῆς ἄνθρωποι, καθὼς καὶ οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς Ἄγγελοι. Ἐρχεται τότε ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὰς ἀνθρώπους, ταῦτά σοι βασιλεύει εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλὰ τίς δύναται φυτεύσαι εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀνεξικακίας τὴν μεγάλην καὶ θαυμασίαν ἀρετὴν; καὶ τίς ἄλλος παντοκράτωρ Κύριε, εἰμὴ σὺ ὁ πανοικτίρμων καὶ παντοδύναμος; Σὺ ὦν Κύριε ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος ἐξαπέσειλον αὐτὴν ἐξ ὕψους κατοικητηρίου σου εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἵνα δι' αὐτῆς ἀλλο- Γαλ. 6.2. λήλων τὰ βάρη βαρύνοντες, ἀναπληρώσωμεν τὸν Θεόν καὶ σωτήριον νόμον σου, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ σωτῆρι ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΤΟΥ

Βλέπομεν εἰς τὴν σήμερον ἀναγνωθεῖσαν τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων Ἱσορίαν πε-
 πληρωμένον κατὰ πάντα τῶτον τὸν λό-
 γον τῷ Κυρίῳ· „Οὗ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ
 ἔργα αὐτῶ ἐγὼ ποιῶ, καὶ κείνος ποιήσει. Οὗ
 μὲν δεσπότης τῶν ἀπάντων τὸν ἐν τῇ
 προβατικῇ κολυμβήθρᾳ Παράλυτον ἰά-
 τρευσεν ἀπὸ τῆς ἀδενείας, ἣτις τριάκον-
 τα καὶ ὀκτὼ ἔτη αὐτὸν ἐβασάνιζεν· ὁ
 δὲ Πέτρος, ὁ εἰς αὐτὸν πισεύσας, τὸν
 ἐν Λύδᾳ Αἰνέαν, τὸν ὀκτὼ ἔτη ἐπὶ
 κρῶββάτῳ κατακείμενον, ἀνάστησας ἀπὸ τῆς
 κλίνης αὐτοῦ, ὕψι κατέστησεν. Οὗ Ἰησοῦς
 Χριστὸς δι' ἐνὸς λόγου, Ἐγείρα, ἔδωκε
 ζωὴν εἰς τὴν νεκρὰν θυγατέρα τῇ Ἰαεί-
 ρῃ. Οὗ δὲ εἰς αὐτὸν πισεύσας Πέτρος
 δι' ἐνὸς λόγου, Ἀνάστηθι, ἐκ νεκρῶν
 ἀνέστησε τὴν Ταβιδιάν. Ὡς πόσον τερπνὰ
 καὶ κατανυκτικὰ εἰσι τῆς μεγαλείου
 καὶ εὐσπλαγχνίας τῇ Θεῷ τὰ θαυμάσια.
 Ὡς πόσον φανερὰ φαίνεται ἐν αὐτοῖς ἡ

δύναμις τῆς πίσεως· ἡ πίσις καὶ τὰ θαυ-
 μάσια εἰσι δύο πράγματα ἔχοντα με-
 ταξὺ ἀλλήλων μεγάλην χέσιν, καὶ συν-
 άφαιαν. Ἀκούσατε, ἀδελφοί, ὅλην τὴν
 ἀναγνωθεῖσαν ἱσορίαν μετὰ τῆς πρεπé-
 σης παρατηρήσεως καὶ προσοχῆς, ἵνα κα-
 τανοήσαντες τὴν ἀμοιβαίαν χέσιν τὴν με-
 ταξὺ τῆς πίσεως καὶ τῶν θαυμάτων, πλη-
 ροφορηθῇτε ὅτι ἡ πίσις ἐστὶ τῶν θαυμά-
 των ἡ μήτηρ, τὰ δὲ θαύματα τῆς πί-
 σεως τὸ σῆμα.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, Πραξ. 9.
32.
 ἐγένετο Πέτρον διερχόμε-
 νον διὰ πάντων, κατελθεῖν
 καὶ πρὸς τὰς ἀγίας τὰς κα-
 τοικεῦντας Λύδαν.

Ὅσον καιρὸν ἐκράτει ὁ βαρὺς διωγ-
 μὸς κατὰ τῆς νεοσυζαθείσης τῇ Χριστῷ
 Ἐκκλησίας, ὁ Πέτρος μετὰ τῶν λοιπῶν
 Ἀποστόλων ἔμενεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Οἷαν δὲ ἡ τῇ Θεῷ πρόνοια διὰ τὸν πολυπλασιασμόν τῆς πίστεως, ἐξαπέστειλεν ἐρήνην εἰς τὰς Ἑκκλησίας, τὰς καθ' ὅλης

Πραξ. 9
31. τῆς Ἰσραὴλ καὶ τῆς Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας, τότε αὐτὸς ἐξῆλθεν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, „διερχόμενος, λέγει, διὰ πάντων. Οὐκ εἶπε διερχόμενος διὰ τῶν πόλεων, ἀλλὰ διερχόμενος διὰ πάντων, ἵνα φανερώσῃ, ὅτι ἐπεσκέπτετο καὶ ἐσηρῖζε πάντας τὰς κατοικοῦντας εἰς τὰς τόπας, δι' αὐν διήρχετο, τὰς μὲν πιστὰς σηρίζων εἰς τὴν πίσιν καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν, τὰς δὲ ἀπίστες ἀγωνιζόμενος ἐπιστρέψαι ἀπὸ τῆς πλάνης εἰς τὴν ἀλήθειαν· τοιοτρόπως δὲ διὰ πάντων διερχόμενος, κατέβη καὶ πρὸς τὰς ἀγίας τὰς κατοικοῦντας Λύδαν. Καὶ ἀγίας μὲν ὀνομάζει, καθὼς καὶ ὁ

2. Τιμ. 1.
9. Παῦλος τὰς εἰς Χριστὸν πισεύσαντας, καθότι καὶ ἡ κλήσις αὐτῶν ἦν ἀγία, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἁγία· ἡ δὲ Λύδδα, ἣτις καὶ Διόσπολις ἐλέγετο, πόλις ἦν πλησίον τῆς Ἰόππης κειμένη· διὰ τούτου δὲ τῷ ἔργῳ παράδειγμα ἔδωκεν ὁ Θεομακάριτος Πέτρος εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς προεσώτας, ἵνα καὶ αὐτοί, καθὼς ἐκεῖνος, περιερχόμενοι ἐπισκέπτονται πάντας τὰς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν διοίκησιν εὐρισκομένους, διορθῶντες τὰ τῶν σφάλματα καὶ ἐσηρίζοντες αὐτὰς εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν ἐργασίαν. Τί δὲ ἠκολούθησεν ἔταν ὁ Πέτρος κατήντησεν εἰς τὴν Λύδαν;

Ἱερών.
ἐν τῷ
ὀνόματι.

Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπον τινα <sup>Πραξ. 9.
33.</sup> Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν οὐκ ᾔσκητον κατακείμενον ἐπὶ κρεβάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος.

Τίς ἦν ὁ Αἰνέας; ποίας καταστάσεως ἄνθρωπος; ποῖος γένους; ποίας θρησκείας; ποῖος πολιτεύματος; πιστὸς ἦν, ἢ ἀπίστος; πρῶτον ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν, ἔπειτα ἔλαβε τὴν ἰατρειάν, ἢ πρῶτον ἰατρεύθη, ἔπειτα ἐπίστευσεν; αὐτὸς ἐζήτησε παρὰ τῷ Πέτρῳ τὴν ὑγίαν, ἢ ὁ Πέτρος ἀφ' ἑαυτοῦ ἰάτρευσε αὐτόν; ταῦτα πάντα ἐσιώπησεν ὁ ἅγιος Ἰσορικὸς ἐπιβλέπων εἰς τὴν συντομίαν, μόνον δὲ τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀδένειαν καὶ τῆς ἰατρείας τὸν τρόπον ἐφάνερωσε πρὸς πληροφορίαν τῷ γενομένῳ θαύματος. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς σιωπῆς ἐδὲν βέβαιον συμπεραίνεται, εἰμὴ σιωπὴ, διὰ τούτου πειθάναι μόνον περὶ τῶν σιωπηθέντων λέγονται. Ἴσως ὁ Αἰνέας ἦν ἄνθρωπος πολλὰ γνωστὸς καὶ ἐπίσημος τότε, καὶ διὰ τούτου ἐσιώπησεν ὁ Ἰσορικὸς τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἴσως δὲ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἢ τότε, ἢ πρότερον, καὶ διὰ τούτου ἔλαβε τὴν ἰασιν. Ἐνδεχόμενον δὲ τὸ ὅτι ὁ Πέτρος ἐκ μόνης Φιλανθρωπίας χωρὶς τινος δεήσεως ἰάτρευσε αὐτόν, μιμνήμενος τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις πολλάκις μὴ πά-

ρακαλέμενος ἐθαυματούργει, ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῷ ἐκπληγῆς δυσωπόμενος· ὠνομάζετο δὲ ὁ ἀθηνῆς Αἰνέας, βαρυτάτη δὲ καὶ πολυχρόνιος ἦν ἡ ἀθενεία αὐτῷ, παράλυσις δηλαδὴ ὅλη τῆς σώματος· διὸ καὶ ὀκτὼ ἔτη κατέκειτο εἰς τὸν κράββατον· ἀκέσατε δὲ τῆς ἰατρείας τὸν τρόπον.

Πραξ. 9.
43.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰαταίσε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στήθωσον σεαυτῷ.

Ὅσον βαρεῖα καὶ πολυχρόνιος ἡ ἀθενεία, τοσῶτον ἔυκολος καὶ ταχυτάτη ἡ ἰατρεία. Αἰνέα, εἶπε πρὸς τὸν ἀθενῆντα ὁ Πέτρος, ἰατρεύει σε ὁ Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι, καὶ στήθωσον σεαυτῷ. Εὐθύς δὲ, ὡς τῆς θαύματος· μεγάλη ὄντως, Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ δύναμις τῆς ὀνόματός σε. Ὁ Παράλυτος, ὁ κατακείμενος ἔτη ὀκτὼ, καὶ μὴ δυνάμενος σαλευσθαι ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ, ἀνέστη καὶ περιεπάτει. Σημείωσαμε δὲ ὅτι τὸ, „Στήθωσον σεαυτῷ, φράσις ἐστὶ μοναδική, μόνον ἐνταῦθα εὐρισκομένη, καὶ ἀκατανόητος ὅσον ἀπὸ τῆς λέξεως· ὅθεν καὶ κατὰ διαφορὰς τρεῖς αὐτὴν ἐξηγήσαντο· τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι σημαίνει τὸ, Ἀνάστα, καὶ στήθωσον σεαυτῷ τράπεζαν, ἵνα φάγῃ· τινὲς δὲ τὸ, Ἀνάστα, καὶ στήθωσον τὸν κράββατόν σε, ὃν πρότε-

ρον ἄλλοι ἐσθώννυόν σοι. Ἄλλοι δὲ διημύνευσαν τὸ, Στήθωσον σεαυτῷ, διὰ τῆς, Ἀῖρον τὸν κράββατον, ὅθεν εἶπον· „Καὶ „ἐλεγχον δίδωσι τῷ σημείῳ τὸ ἄραι τὸν „κράββατον, ἦγον καὶ ἔδωκεν ἀποδείξιν τῆς θαύματος τὴν ἄρσιν τῷ κραββάτῳ. Ποῖα δὲ τέτα τῆς θαύματος τὰ ἀποτελέσματα;

Χρυσ.
ἐν τῷ
τῶν Ἀποσ.
Πραξ.

Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδαν καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέσρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

Πραξ. 9.
34.

Ἡ πίσις τῷ Πέτρῳ ἐτέλεσε τὸ θαῦμα, τὸ δὲ θαῦμα ἐφέλκυσε καὶ ἐσθῆριξεν εἰς τὴν πόλιν πάντας τῶν κατοικούντων τὴν Λύδαν καὶ τὸν Σάρωνα· διότι ἰδόντες αὐτοὶ, ὅτι διὰ τῆς ὀνόματος τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ὑπὸ τῷ Πέτρῳ προενεχθέντος, ὁ ἀκίνητος παράλυτος ἀνέστη καὶ περιεπάτει, ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τῆς πλάνης αὐτῶν, ἐπίστρευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Λύδδα δὲ καὶ Σάρων ὁ τόπος ἐστὶν ὁ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ Θαβώρ καὶ τῆς Τιβεριάδος λίμνης, ἐστὶ δὲ καὶ ὁ μεταξὺ τῆς ἐν Παλαισίνῃ Καισαρείας ἀχρῆ τῆς Ἰόππης. Τῷ δὲ τῷ θαῦμα, συντόμως διηγηθεὶς ὁ θεηγόρος Λακῆς, μεταβάνει εἰς τὴν διήγησιν ἄλλης θαύματος πολλῶν μείζονος, λέγων

Ἰερων ἐν
τῷ ὀνόματι.

Πραξ. 9.
36.

Εὐ Γόππῃ δέ τις ἦν μαθή-
τρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ
διερμηνευομένη λέγεται Δορ-
κάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγα-
θῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν
ὧν ἐποίει.

Ἀκείεις, πῶς ὡς ἄριστος Ἱστοριογράφος περιέγραψεν ἐν συντόμῳ τὰς λαμπρὰς χαρακτῆρας ταύτης τῆς ἁγίας γυναικός; Ἀὕτη, λέγει, πατρίδα εἶχε τὴν Ἰώππην, (πόλιν παραθαλάσσιον τῆς Παλαιστίνης ἄχρι τῆς νῦν σωζομένην) ἣν δὲ μαθήτρια τῇ Ἰησοῦ Χριστῷ, πεπληρωμένη δὲ ἦν καλῶν ἔργων, καὶ πολλὰς δὲ ἐλεημοσύνας ἐποίει. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ Ἑβραϊκὸν ὄνομα αὐτῆς, Ταβιθά, διερμηνεύει ὁ τρισμακάριος, λέγων, ὅτι σημαίνει Δορκάς· ἥτις ἐστὶ ζωὴν ὁξυδερκέατον καὶ ταχύδρομον· ἵνα ἐκ τῆς μάθωμεν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐσήμαινε τὸ ὁξυδερκές τῇ νοῦς αὐτῆς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἔντως καλῶν ἔργων, καὶ τὴν προθυμίαν καὶ ταχύτητα αὐτῆς πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς ἐκπλήρωσιν.

Πραξ. 9.
37.

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λήσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν τῷ ὑπερώῳ.

Εὐ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἦγαν ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς ὁ Πέτρος διήρχετο τὰς πόλεις τῆς Ἰερουσαλῆμ ἐπισκεπτόμενος πάντας τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας, ἠσθένησεν ἡ Ταβιθά καὶ ἀπέθανεν. Οἱ δὲ περὶ αὐτὴν πεισὶ ἐλθσαν τὸ σῶμα αὐτῆς, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ εἰς τὸ ἀνάγειν τῆς οἰκίας, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Πέτρος, ὃν ἐμελέτησαν προσκαλίσαι, ὥς ἐκ τῶν ἐφεξῆς λόγων φαίνεται. Βλέπε δὲ πόθεν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ παρέλαβον τὴν ἄχρη τῆς σήμερον σωζομένην παράδοσιν, ἵνα δι' ὕδατος νίπτωσι τῶν νεκρῶν τὰ σώματα. Γίνεται δὲ τῆτο ἵνα ὁ νεκρὸς ἐκείνος ἔχῃ καθαρὸν τὸ σῶμα αὐτῷ ἀπὸ παντὸς σωματικῆς μολυσμῆς, καθὼς καθαρὰν ἔχει καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῷ ἀπὸ πάσης ψυχικῆς κηλίδος· καὶ ἵνα σημαίνει τὴν ἐσωτερικὴν καθάρσιν ἢ ἐξωτερικὴν. Ἀκούσατε δὲ καὶ τὴν λοιπὴν τῆς Ἱστορίας ἀκολουθίαν.

Ἐγγὺς δὲ ἔσης Λύδης τῇ Πόππῃ, οἱ Μαθηταὶ ἀκήσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, παρακαλῶντες μὴ ὀκνησάτω διελθεῖν ἕως αὐτῶν. Πραξ. 9.
38.

Ἡ Λύδα, ὥς ἡ Ταβιθά ἀπέθανε, πλησίον ἦν τῆς πόλεως Ἰόππης. Οἱ δὲ Μαθηταὶ τῷ Χριστῷ, οἱ τὴν Λύδαν κα-

Η

τοικῶντες, ἀκῆσαντες ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέ-
τρος εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἰόωπην, ἀπέσει-

*) Ὁρ. τὴν λαὸν πρὸς αὐτὸν δύο ἄνδρας, *) παρακα-
κατὰ τὸ λθῶντες ἵνα μὴ ἀργοπορήσῃ ἐλθεῖν πρὸς
1711. ἔτ. αὐτῆς. Ἀυτοὶ ἤλπισαν ὅτι ὁ Πέτρος ὁ
ἐν Ἀμσελ. ἐκδ. τῆς ἐνάπιον αὐτῶν ἰατρέυσας τὸν παράλυτον
καὶν. διαθ.

Αἰνέαν, καὶ διὰ τῆς σκιᾶς αὐτοῦ τόσα με-
γάλα θαύματα τελέσας, δύναται καὶ τὴν
Ταβιθά ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας· ἐὰν οὐκ εἴ-
χον τοιαύτην ἐλπίδα, εἴ παρηνόχλην τὸν
Πέτρον, ὅστις ἀφιερωμένος ἦν εἰς τὰς φρον-
τίδας τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος· ἤρξαντο
δὲ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν ἡ δέησις τῶν πτω-
χῶν καὶ τῶν χηρῶν τὰ δάκρυα. Προθυ-
μώτατος δὲ ἐφάνη ὁ Πέτρος πρὸς τὴν ἐκ-
πλήρωσιν τῆς ἰκεσίας τῶν Μαθητῶν τοῦ
Χριστοῦ.

Πραξ. 9.
39.

Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν
αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀ-
νήγαγον εἰς τὸ ὑπερώϊον καὶ
παρέσκησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ
χήραι κλαίειν, καὶ ἐπιδεικ-
νύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια
ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν ἕσα ἢ
Δορκάς.

Οἱ ὑπὸ τῶν Μαθητῶν ἀποσταλέντες
προσκαλέσασθαι τὸν Πέτρον ἐφάνερωσαν, ὡς
φαίνεται, εἰς αὐτὸν διὰ ποίαν αἰτίαν προσ-
καλῶσιν αὐτόν. Ὅθεν ἐνθὺς μετ' αὐτῶν τῶν

ἀποσταλέντων ἦλθεν ὁ Πέτρος πρὸς αὐτούς.
Ἐκεῖνοι δὲ ἀνεβίβασαν αὐτὸν εἰς τὸ ἀνώ-
γειον, ὅπου ἔκειτο τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς
Ταβιθά· ἐκεῖ δὲ ἐνθὺς παρεστάθησαν ἐνώπι-
ον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πτωχαὶ καὶ χήραι γυναῖ-
κες, κλαίειν καὶ ἑδυρόμεναι διὰ τὴν σέ-
ρησιν τῆς Ταβιθά τῆς τροφῆς αὐτῶν καὶ
εὐεργετίας. ἵνα δὲ πληροφορηθῶσιν αὐ-
τὸν περὶ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῶν λοιπῶν
εὐεργετημάτων τῆς Ταβιθά, ἐδείκνυν αὐ-
τῷ τὰς χιτῶνας καὶ τὰ ἐνδύματα, δι' ὧν
ἐκείνη αὐτὰς ἠλέησε. Βλέψας δὲ καὶ τὴν
ταπείνωσιν ταύτης τῆς μακαρίας γυναι-
κός. Ἀυτὴ εἰ μόνον ἠλέει τὰς πτωχὰς
χήρας, ἀλλὰ καὶ συνανέσχετο μετ' αὐ-
τῶν· τὸ δὲ ἐδήλωσεν ὁ Ἰσορροῦς σημει-
ώσας τὸ, Μετ' αὐτῶν ἕσα. Τί δὲ ἐποίησε
τότε ὁ Πέτρος;

Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, θείας τὰ γόνατα προ-
σῆυξατο καὶ ἐπιστρέψας πρὸς
τὸ σῶμα, εἶπε· Ταβιθά ἀνάστη-
θι· καὶ ἡ δὲ ἠνοιξε τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδὼσα τὸν Πέ-
τρον, ἀνεκάθισε.

Πραξ. 9.
40.

Διατί ἐξέβαλε πάντας ἔξω; ὅπως πλη-
θος ἀνθρώπων κλαιόντων καὶ θρηνούντων,
ἐκείθεν δυσκόλως ἀναβαίνει ὁ νῆς εἰς τὸ
Θεῶ τὸν θρόνον· ἐξέβαλεν ἔν πάντας ἔξω,

ἵνα προσηλώσῃ· ὅπως δὲ ἔλα τὸν νῦν αὐ-
τῇ πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ἵνα μιμηθῇ τὸν ἐ-
αυτῇ διδάσκαλον, ὅστις πρῶτον ἐξέβαλε
Μαρκ. 5.
40. πάντας τὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ Ἰαίρῃ, ἐπει-
τα ἀνέστησε τὴν τέττα θυγατέρα· καὶ ἵνα
Φύγῃ ὅσον ἦν δυνατόν τῶν ἀνθρώπων
τὰς τιμὰς καὶ τὰς ἐπαίνας. Ὅτε δὲ ἐξέβα-
λε πάντας ἔξω, τότε κλῖνας εἰς τὴν γῆν
τὰ γόνατα, ἐξέχεε τὴν δέησιν αὐτῇ πρὸς
τὸν Θεόν· καὶ τί μὲν εἶπε προσευχόμενος,
ἐσιώπησεν ὁ Ἰσορικός ὡς Φανερόν ἐκ τῶν
πραγμάτων. Διότι τί ἄλλο παρεκάλεσε τὸν
πανοικτίρμονα Θεόν τότε, εἰ μὴ ἵνα ἐλήσας
ἐκείνους τὰς πτωχὰς, ἀναστήσῃ ἐκ τῶν νε-
κρῶν τὴν τέττων εὐεργέτιδα; Ἀλλὰ δια-
τί ἐκ ἐποίησε ταῦτα, ὅταν ἰάτρευσε τὸν
Αἰνέαν; Τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τῇ νε-
κρῇ μᾶζόν ἐστι τῇ θαύματος τῆς ἰατροί-
ας τῇ παραλύτῃ· διὸ καὶ ἐκτενὲς καὶ γο-
νυπετής ἡ ὑπὲρ ἐκείνης προσευχή. Ἐπειδὴ
δὲ λέγει ὁ Ἱστοριογράφος ὅτι ὁ Πέτρος με-
τὰ τὴν προσευχὴν, ἐπέσρεψεν, ἤγαν ἐνη-
τένισε πρὸς τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς Ταβιθα,
Φανερόν ἐστιν, ὅτι ὅταν ὑπὲρ αὐτῆς προσήν-
χετο, προσηλωμένος ἦν εἰς τὸν ἔρανόν ἐ-
μόνον ὁ νῦν αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσω-
πον καὶ τὰ ὄμματα. Ἐπέβλεψεν ἔν ἐπὶ
τὸ νεκρὸν σῶμα, καὶ ὥσπερ ἂν εἰ ἐκοι-
μᾶτο ἡ Ταβιθα, ἔτως αὐτὸς μὲν ἐλάλη-
σε πρὸς αὐτήν, ἐκείνη δὲ ὑπήκουσεν αὐτῷ.
Ταβιθα, εἶπεν. Ἐκείνη δὲ, ὡς τῶν θαυ-

ματίων σε Χριστὲ Βασιλεῦ, ὡς ἐξ ὕπνου
ἤνοιξε τὰς ὀφθαλμούς αὐτῆς, καὶ ἰδῶσα
αὐτὸν ἀνεκάθισε.

Δὲς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· Φωνήσας δὲ τὰς ἀγίας
καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐ-
τὴν ζῶσαν. Πραξ. 9.
41.

Διὼ ἀναστάσεις βλέπομεν εἰς τὸ πε-
ρὶ τὴν Ταβιθα ἔργον· τὴν ἐκ τῶν νεκρῶν
ἀνάστασιν αὐτῆς, καὶ τὴν ἀνάστασιν ἐκ τῇ
τόπῃ ἐν ᾧ αὐτὴ ἔκειτο. Τὴν πρώτην ἐ-
ποίησεν ὁ Θεὸς, ἐπακῶσας τῆς δεήσεως
τῇ Πέτρῳ τὴν δευτέραν, ὁ Πέτρος, δὲς
αὐτῇ χεῖρα βοηθείας. Τῆτο τὸ παράδειγ-
μα διδάσκει τὸ ὅτι εἰς τὰ ἀγαθὰ ἔργα
ὁ Θεὸς ποιεῖ ἐκείνο, ὅσον ὑπερβαίνει τὴν
δύναμιν ἡμῶν, ἐγκαταλιμπάνει δὲ ὅσον ἐστὶ
τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ἵνα ἡμεῖς ἐκ-
τελέσωμεν αὐτό. Ὅτε δὲ καὶ ἐκ τῶν νε-
κρῶν καὶ ἐκ τῆς κλῖνης ἀνέστη ἡ Ταβιθα,
τότε ὁ Πέτρος προσκαλέσας τὰς ἀγίας,
ἤγαν τὰς πιστὰς, καὶ τὰς πτωχὰς χή-
ρας τὰς πρότερον κλαίσας, παρέστησεν
αὐτὴν ἐνώπιον αὐτῶν ζῶσαν. Τῆτο δὲ ἐ-
ποίησεν, ἵνα δείξῃ ὅτι ἐδείχθη τῇ Θεῷ ὑ-
πὲρ τῆς ἀναστάσεως αὐτῆς διὰ τὰ δάκρυα
αὐτῶν καὶ διὰ παρηγορίαν τῆς τέττων χρείας.
Τί δὲ ἠκολούθησε μετὰ τῆτο τὸ ἐξάισιον
θαῦμα;

Πραξ. 9.
42. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης
τῆς Ἰόππης καὶ πολλοὶ ἐπίστευ-
σαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

Ἐδημοσιεύθη τῷτο τὸ μέγα θαῦμα
εἰς ὅλην τὴν Ἰόππην· ὅθεν πολλοὶ τῶν ἐν
αὐτῇ κατοικούντων ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύ-
ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Σὺ δὲ σημείωσον
τὴν δύναμιν τῆς πίστεως· δι' αὐτὴν ὁ Θεὸς
Ματθ. 21.
22. ποιεῖ τὰ θαύματα· „Καὶ πάντα ὅσα ἂν

„αἰτήσῃτε ἐν τῇ προσευχῇ, πισεύοντες,
„λήψεσθε. Τὰ δὲ θαύματα ποιῶσι πιστὸς Πραξ. 9.
35. τῆς ἀπίστεως. „Καὶ εἶδον αὐτόν, ἤγυν τὸν
„Αἰνέαν, πάντες οἱ κατοικούντες Λύδαν καὶ
„τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέσρεψαν ἐπὶ τὸν
„Κύριον. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς
„Ἰόππης, τὸ θαῦμα τῆς ἐκ νεκρῶν ἀνα-
„στάσεως τῆς Ταβιθά· καὶ πολλοὶ ἐπίστευ-
„σαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

~~~~~

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α

ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΩΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚῃ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ.

Τίς ἐπεισε τὰς Μαθητὰς τῷ Χριστῷ τὰς
κατοικούντας εἰς τὴν Ἰόππην, ἵνα ἐγκα-
ταλείπωσιν ἅταφον τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς
Ταβιθά, προσκαλέσωσι δὲ ἀπὸ τῆς Λύδ-
δας τὸν Πέτρον, ἵνα ἔλθῃ πρὸς αὐτὰς·
τίς ἐπληροφόρησεν αὐτὰς, ὅτι ὁ Πέτρος
ἐλθὼν εἰς τὴν Ἰόππην, ἀναστήσει τὴν
Ταβιθά ἐκ τῶν νεκρῶν; Πολὺς ἦν ὁ
ἄριθμὸς τῶν πιστῶν τῶν κατοικούντων τὴν
σαῖαν καὶ Γαλιλαίαν καὶ Σαμαρείαν,
διὸ ἀναμφίβολόν ἐστιν ὅτι καὶ ἄλλοι ἐξ
αὐτῶν ἀπέθανον ἐν ὧσιν ὁ Πέτρος διήρ-

χετο τὰς ἐκεῖ πόλεις· διατὶ ἐν δια μόνην
τὴν Ταβιθά, καὶ εἴχι δι' ἄλλον τινα
ταῦτα ἐγένοντο; Τὰ δάκρυα τῶν πτω-
χῶν ἐπεισαν τὰς Μαθητὰς, ἵνα ταῦτα
ποιήσωσιν. Ἦ' ἐλεημοσύνη τῆς Ταβιθά
ἐπληροφόρησεν αὐτὰς, ὅτι ὁ μὲν Πέτ-
ρος ἐλεύσεται πρὸς αὐτὰς, καὶ παρακαλέ-
σει ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως αὐτῆς. Οἱ δὲ
παντελεήμων Θεὸς ἐπικηστὰς τὴν δέησιν
αὐτῆς, ἀναστήσει αὐτὴν ἐκ τῶν νεκρῶν·
διὰ δὲ τὰς πολλὰς ἐλεημοσύνας αὐτῆς ἡ
Ταβιθά μόνη κατηξιώθη τοσαύτης χά-

ριτος καὶ ἐξαιρέσεως. Ἀπέδειξε τὸτο ὁ Πέτρος, πρῶτον μὲν ἐπειδὴ ἔταν εἶδε τὰ δάκρυα τῶν πτωχῶν, καὶ τὰς χιτῶνας, καὶ τὰ ἐνδύματα τῆς Ταβιθα εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τότε εὐθὺς μετὰ πολλῆς θάρσεως καὶ μεγάλης πεποιθήσεως ἐκλινεν εἰς τὴν γῆν τὰ γόνατα, καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως αὐτῆς. δέυτε-
 Πραξ. 9. ρον δὲ, ἐπειδὴ ἀφ' ἧς ἡ Ταβιθα ἀνέ-
 41. ση, „Φωνήσας, λέγει ὁ Θιηγίρος Λα-
 „κῆς, τὰς ἀγίας καὶ τὰς χήρας, παρέ-
 „σησεν αὐτὴν ζῶσαν. Διὰ ποῖον δὲ ἄλλον λόγον τὸτο ἐποίησεν ὁ Πέτρος, εἰμὴ ἵνα ἀποδείξῃ, ὅτι διὰ τὰς ἀγίας καὶ διὰ τὰς χήρας ἀνέστησεν αὐτὴν ὁ Θεός; διὰ μὲν τὰς ἀγίας, ἵνα ἐπιστηριχθῶσιν εἰς τὸ ἅγιον τῆς ἐλεημοσύνης ἔργον, διὰ δὲ τὰς χήρας, ἵνα ἔχωσιν αὐτὴν καταφύγιον εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν, καθὼς καὶ πρότερον μάθη δὲ διὰ τὴν τῇ θαυμασιωτάτῃ παραδείγματος, καὶ πληροφορηθῇ ὁ κόσμος ὅλος, ὅτι μεγάλη ἐστὶ τῆς ἐλεημοσύνης ἡ δύναμις.

Πεπληρωμένα ἐσὶν αἱ θεαὶ Γραφαὶ νομοθετημάτων, προτροπῶν, παραδειγμάτων, ὑποχέσεων, βραβείων, ἀνταποδόσεων τῆς ἐλεημοσύνης. ἐξ αὐτῶν δὲ πάντων συμπεραίνεται, μᾶλλον δὲ αἰθρητῶς φαίνεται τῆς ἐλεημοσύνης ἡ χάρις καὶ ἡ δύναμις. καὶ ὅτι μὲν νομοθετημένη ἐστὶν ἡ ἐλεημοσύνη εἰς αὐτὴν ἀμφιβάλλει ἀκέρων τὸν

Κύριον λέγοντα. „Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ^{Λουκ. 11.} „ἐλεημοσύνην. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ^{41.} „ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποία ἄλλη ^{Λουκ. 12.} νομοθεσία ἢ σαφεστέρα, ἢ ἐμφαντικώτε- ^{33.} ρα ταύτης τῆς νομοθεσίας; βλέπε δὲ καὶ πόση ἐστὶν ἡ χάρις αὐτῆς καὶ ἡ δύναμις.

Ἡ ἐλεημοσύνη ἔχει πτέρυγας, δι' ἧν ἀναβαίνει εἰς τὸν ἔρανόν, καὶ ἴσαται διαπαντός ἐνάπιον τῇ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ, ἵνα βλέπων καὶ μνημονεύων αὐτῆς ὁ Θεός, ἐλεῇ ἡμᾶς. Τὸτο ἐφάνεργασεν ἡμῖν ὁ Θεός ὅταν ἀπέστειλε τὸν Ἀγγελον αὐτοῦ πρὸς τὸν Κορνύλιον τὸν ἑκατοντάρχην, ἵνα ἀναγείλῃ πρὸς αὐτὸν ταῦτα. „Αἱ προσευχαί ^{Πραξ. 10. 4.} „σε καὶ αἱ ἐλεημοσίαι σε ἀνέβρισαν εἰς „μνημόσυνον ἐνάπιον τῷ Θεῷ. Τῆς ἐλεημοσύνης ἡ χάρις ὑπερβαίνει τὴν χάριν πάσης θυσίας. πᾶν ἀγαθὸν ἔργον δι' ἀγάπην Θεοῦ γινόμενον, θυσία ἐστὶν εἰς τὸν Θεὸν προσφερομένη. Θυσία ἐστὶ καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ταπείνωσις καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ὑπακοή καὶ ἡ νηστεία καὶ ἡ προσευχή καὶ τῆς ψυχῆς ἡ κατάνυξις, κατὰ τὸ, „Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, ^{Ψαλ. 50.} καὶ πᾶσα ἄλλη ἀγαθοεργία. ἡ ἐλεημοσύ- ^{17.} νη ὅμως προτιμωτέρα ἐστὶ πᾶσιν τῶν θυσιῶν. Θέλει ὁ Θεός τοις θυσίας, θέλει τὰ καλὰ ἔργα, ἐπειδὴ αὐτὸς καὶ τὰς θυσίας ἐνομοθέτησε, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἐστὶν ἡ πηγὴ. Ἰνα δὲ πληροφορήσῃ

Ματθ. 9. 13. ὅτι προτιμᾷ τὴν ἐλεημοσύνην πασῶν τῶν ἄλλων θυσιῶν, εἶπε· „Πορευθέντες δὲ μακάριστε τί ἐσιν ἔλεον θέλω, ἢ εἰ θυσίαν. Προτιμῶ, λέγει, τὸν ἔλεον καὶ αὐτῆς τῆς θυσίας.

Λυκ. 10. 35. Ἡ ἐλεημοσύνη εἰς ἐξὶ δωρεὰ, ὡς τῶνες νομίζουσιν, ἀλλ' ἐστὶ δάνειον· εἰς τὸ δὲ τὸ δάνεισμα ὁ μὲν ἐλεῶν δανείζει, ὁ δὲ πτωχὸς δανείζεται, ὁ δὲ Θεὸς γίνεται ἐγγυητὴς τῆς δανείσματος· ἀνάλαβε, λέγει ὁ Θεός, φροντίδα διὰ τὸν πτωχὸν τὸν ἁθηνῆ, ἔτι δ' ἂν ἐξοδίσσης ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγὼ ἀνταποδώσω σοι, ὅταν ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνω ζῶντας ἢ νεκρούς. „Ἐπιμελήθητι αὐτῆς· καὶ „ὦ, τί ἂν προσδαπανήσης, ἐγὰρ ἐν τῷ ἔσχατῳ νέρχεται με ἀποδώσω σοι· αἰεὶς; ἐγὼ λέγει, ἀποδώσω σοι. Ποῖον ἄλλον ἐγγυητὴν εὐρίσκεις ἢ πιστότερον, ἢ πλεονεκτικότερον, ἢ ἀληθέστερον τῷ Θεῷ; ἐπειδὴ ὁμως εἴχῃ ὁ ἐγγυητὴς, ἀλλ' ὅστις δανείζεται ἐκείνος κηρύττει καὶ καθ' αὐτὸ χρεώσῃ τὴν ἀνταπόδοσιν, διὰ τὸτο ὁ πανυπεράγαθος Θεός, ἵνα προτρέψῃ ἡμᾶς περισσότερον εἰς τῆς ἐλεημοσύνης τὸ ἔργον, γίνεται ἀντὶ ἐγγυητῆς δανειζόμενος, ὅθεν ὡς χρεώσης ὑπόκειται τὴν ἀνταπόδοσιν, λέγων· „Δανείζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, καὶ τὸ δόγμα „αὐτῆς ἀνταποδώσει αὐτῇ. „Ὡς τὰ παραδόξα πράγματος· ἡ ἐλεημοσύνη ἀναποδίδει πάντας τὰς νόμους κατὰ τὰς νόμους

τῆς φύσεως, τῆς τάξεως, τῆς λόγου τὰ χρεῖα τῆς ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν εἰσὶν ἄπειρα· ἡ δὲ ἐλεημοσύνη ποιεῖ τὸν Θεὸν χρεώσῃ τῆς ἀνθρώπου. Βλέπεις πόση τῆς ἐλεημοσύνης ἡ δύναμις;

Ἀλλ' εἰς τὸτο ἀρκεῖται ὁ Φιλανθρωπότατος· ἀναλαμβάνων δὲ τὸ πτωχὸν τὸ πρόσωπον, λέγει· ὅταν ἔρχεται ἐνάπιόν σε ὁ πτωχός, τότε ἐγὼ παρίσασμαι ἔμπροσθέν σε· ὅταν ζητῇ παρὰ σὲ ἐλεημοσύνην ὁ πτωχός, τότε ἐγὼ ζητῶ ἐλεημοσύνην παρὰ σὲ· εἴτε δὲ ἄρτον, εἴτε ἐνδυμα, εἴτε ἀργύριον, εἴτε ἄλλο τι δάσεις τῷ πτωχῷ, δίδως αὐτὸ εἰς ἐμέ· ὅτι ἢ ὅσον ποιήσεις εἰς τὸν πτωχόν, τὸτο εἰς ἐμέ ποιῆς. „Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τέτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Βαβαί τῆς Φιλανθρωπίας σε πανάγαθε Βασιλεῦ. Σὺ ὁ κατοικῶν ἐν ἔρανοῖς, καταβαίνεις ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα παραλάβῃς τὴν ἐλεημοσύνην μου· Σὺ ὁ ὑπὸ πάσης τῆς ἐπερρανίης δυνάμεως προσκυνέμενος ἢ δοξολογούμενος, ἢ ἐξουσιάζων πᾶσαν τὴν γῆν ἢ πᾶσαν τὴν οἰκομένην, παρίσασμαι ἐνάπιόν μου ὡς πτωχὸς τεταπεινωμένος· Σὺ ὅστις ἀνοίγεις τὴν χεῖρά σου καὶ ἐμπισπλάς πᾶν ζῶον ἐνδοκίας, ἐκτείνεις τὴν δεξιάν σου, καὶ ζητεῖς παρ' ἐμοῦ ὀλίγον ἄρτον ἵνα χορτάσης· ὁ περιβάλλων τὸν ἔρανόν ἐν νεφέλαις, ζητεῖς παρ' ἐμοῦ ἐνδυμα, ἵνα

σκεπάσης τὴν γύμνωσίν σου· ὁ παντοδύναμος ἢ παντοκράτωρ ζητεῖς τὴν ἐπίσκεψίν σου εἰς τὰς χρεῖας σου. ὦ Κύριε, Κύριε τῷ ἐλέει, Σὺ ζητεῖς παρ' ἐμοῦ ἐλεημοσύνην; Οὕτως ἔχει, ἀδελφοί, ἢ ἔτις ὁ Θεὸς ἀνόνόμησε διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν.

Ματθ. 25.
40.

„Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ ταῖς ἐλεημοσύναις τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τόσον ἐστὶ τῆς ἐλεημοσύνης τὸ ὕψος, τόση τῆς ἐλεημοσύνης ἡ χάρις ἢ ἡ δύναμις.

Διὰ τοῦτο ἀκούομεν ὅτι ἢ ἀνταποδόσεις εἰσὶ διωρισμέναι διὰ τὰς ἐλεήμονας μεγάλαι ἢ πολλαί, ἐπιγίγει ἢ ἐπεθράνιοι. Βλέπε πρῶτον τὰς ἐπιγίγεις. Ὁ προφητὰν ἄξ Δαβὶδ δι' ὀλίγων λέξεων ἐξέθετο πάσας, εἰ-

Ψαλ. 36.
26.

πάν· „Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει ὁ δίκαιος, ἢ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς ἐυλογίαν ἔσται. Τί δὲ σημαίνει ἡ ἐυλογία τῷ Θεῷ; αὕτη σημαίνει πάντα τὰ ἀγαθὰ, ἢ πᾶσαν ἐντυχίαν· τὸν Ἀβραάμ ἐυλόγησεν ὁ Θεός, ἐυλόγησε δὲ καὶ τὰ

Γεν. 12.
2.

ἔσχατα τῷ Ἰωβ μᾶλλον ἢ τὰ ἔμπροσθεν· αὐτοὶ δὲ ἢ οἱ δῖοι ἐγένοντο πλεῖστοι, ἐνδοξοὶ, πανευτυχεῖς ἢ πανέντιμοι. Πόσον ἐν χαρὰν αἰσθάνεσθε, ὦ φιλότεκνοι γονεῖς, ἔταν πισεύητε, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν ἐξαποσέλλει τὴν ἐυλογίαν αὐτῷ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν; πόσον ἐντυχεῖς νομίζετε ἑαυτοὺς, ἔταν βλέπητε ἐπὶ τὰς υἱὰς ἢ τὰς θυγατέρας καὶ τὰς

Ἰωβ. 42.
12.

ἐγγόνας ὑμῶν τῷ Θεῷ τὴν ἐυλογίαν, ἦγεν τὴν εἰρήνην, τὴν ἀγάπην, τὴν τιμὴν, τὸν πλεόντων ἢ πᾶσαν ἄλλην ἐπιγίγει ἐντυχίαν; τὸ ἐστὶ τὸ ἐπιγίγει τῶν ἐλεημόνων ἀνταπόδομα. „Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ ἢ δανείζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς ἐυλογίαν ἔσται.

Βλέπε δὲ δεύτερον ἢ τὰς πνευματικὰς ἢ ἐπεθράνιους ἀνταποδόσεις. Τῶν πρῶτῃ ἐστὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἢ ἁφεισῖς. „Πλὴν τὰ ἐνόντα, εἶπεν ὁ Κύριος, δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδὲ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. Ἰδὲ τὸ πνευματικὸν τῆς ἐλεημοσύνης ἀνταπόδομα τὸ ἑκατονταπλάσιον. Δίδεις ἄρτον φθαρτὸν, ἢ λαμβάνεις καθαρὸν ἀμαρτιῶν· δίδεις μέταλλον τῆς γῆς, ἢ λαμβάνεις σωτηρίαν ψυχῆς· δίδεις πρᾶγμα πρόσκαιρον, καὶ λαμβάνεις χάρισμα αἰώνιον. „Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδὲ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. Καὶ μὴ νομίσητε, ὅτι ἐυερίσκειται ἄνθρωπος, εἰς ἃν ἔχει χρεῖαν τῆς τοιαύτης ἀνταποδόσεως· μὴ νομίσητε, λέγω, ὅτι ἐυερίσκειται ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον καθαρὸς καὶ ἀναμάρτητος, ἢ μὴ χρεῖαν ἔχων καθάρσεως. „Μὴ λέγε, εἶπεν ὁ δίκαιος Ἰωβ, ὅτι καθαρὸς εἰμι τοῖς ἔργοις ἢ ἀμειμπτος ἐναντίον αὐτοῦ. Τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; Ἀλλ' ἔδειξέ μοι, ἐάν ἢ μία ἡμέρα ἐξ ἑσθίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ποίαν ἂν ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας ἔχομεν οἱ τάλαντες, εἰμὶ τὸ ἐ-

Λακ. 11.
41.

Ἰωβ. 11.
4.

Ἰωβ. 14.
4. 5.

λεος τῷ Θεῷ; δίδοται δὲ τῷ τοῦ ἔλεος
εἰς τὰς ἐλεήμονας πρὸς ἀνταποδοσιν τῆς
ἐλεημοσύνης αὐτῶν· αὐτὸ δὲ ἔμμενον ἰα-
τρέυει τὰς πληγὰς τῶν ἁμαρτιῶν καὶ
καθαρίζει ἀπὸ παντὸς μολυσμῶ, ἀλλὰ
καὶ ἀγιάζει τῶν ἐλεημόνων τὰς ψυχὰς.
Ἐβεβαίωσε τῷ τοῦ αὐτοῦ μονογενὲς υἱὸς
τῷ Θεῷ, εἰπὼν, ὅτι οἱ ἐλεήμονες ἔμ-
μενον ἔλεγονται, ἀλλὰ καὶ μακάριοι γίνονται.

Ματθ. 5. 7. «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλε-
ήθονται. Ἐλέει ἔν τῷ πτωχῷ, καὶ
μὴ ἀμφίβαλλε, ὅτι ἐλεήσει σε ὁ Θεός.
Ἐλέει τῷ πτωχῷ, καὶ μὴ δισέλξει, ὅτι
γίνεσθαι ἄξιός μακαρισμῶ. «Μακάριοι οἱ
ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Ὁ
Θεὸς ἐπιβεβαίων τῷ τοῦ δικαίου ἐκ τῶν καρδιῶν
ἡμῶν πάντα δισαγμὸν καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίαν.

Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἐν
ᾗ ὁ δίκαιος κριτὴς καθήσῃ ἐπὶ θρόνον
δόξης αὐτῷ, καὶ πᾶσαι αἱ ἐπερᾶνιοι Δυ-
νάμεις κύκλω αὐτῷ, καὶ πάντες οἱ ἀπὸ
αἰῶνος ἄνθρωποι ἐνώπιον αὐτῷ, τότε σὺ,
ὡς ἄνθρωπος ἐλεήμων, σὺ ὅστις ἔγρεφες
τῷ πεινῶντι καὶ ἐσκέπαζες τῷ γυμνῷ,
σὺ ὅστις ἐπροσάτευες τῷ ὀρφανῷ καὶ ἐκυ-
βέρνηες τὰς χήρας, σὺ ὅστις ὑπηρέτης
τῷ ὀρφανῷ καὶ ὑπεδέχες τῷ ξένῳ, σὺ
ὅστις ἐπεσκέπτε τῷ ἐν φυλακῇ καὶ ἡλίας
τῷ πένοντι· σὺ, ὡς μακάριε ἐλλήμων, τό-
τε λαμβάνεις τῶν ἀνταποδόσεων τὸ πλή-
ρωμα· διότι τότε, πρῶτον μὲν ὁ Βασιλεὺς

τῆς δόξης ἀντὶ τῆς ἐπιγίεις τιμῆς διὰ τῆς
αὐτὸν ἐτίμησας, ἀνταποδιδώσει σοὶ τὴν τι-
μὴν τὴν ἑράνιον, βάλλεισε δηλαδὴ εἰς τὰ
δεξιὰ αὐτῷ ἐνώπιον πάντων τῶν Ἀγγέ-
λων καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων· ἔπειτα
ἐνώπιον αὐτῶν κηρύττει τὰς πρὸς αὐτὸν
ἐνεργεσίας σου· ἐγὼ, λέγει, ἐπέειπα, καὶ
σύ με ἔθρεψας· ἐγὼ ἐδίψησα, καὶ σύ με
ἐπότισας, ἐγὼ ἤμην γυμνός, καὶ σύ με ἐνέ-
δυσας· ἐγὼ ἤμην ξένος, καὶ σύ με ἐφι-
λοξένησας· ἐγὼ ἤμην ὀρφανός, καὶ σύ ὑπη-
ρέτητάς με· ἐγὼ ἐν φυλακῇ, καὶ σύ ἐπε-
σκέψης με. Ὡς ἐσσις πλήρης ἀθανά-
της δόξης· ὡς τιμὴ ὑπερβαίνουσα ἀσυγκρί-
τως πάσας τὰς τιμὰς καὶ δόξας· ἔρχε-
ται, λέγει ἔπειτα, ὁ Βασιλεὺς τῆς δικαιοσύ-
νης καὶ τῷ ἐλέει, ἔρχε-
ται, ὡς ἐυλογημένε
τῷ Πατρὶς με, κληρονόμητον τὴν Βασι-
λείαν τὴν διὰ σὲ ἡτοιμασμένην ἀπὸ κατα-
βολῆς κόσμου. Τῷ τοῦ ἐσιν, ἀδελφοί με,
τὸ ἀνταπόδομα τῶν ἀνταποδομάτων, ἀν-
ταπόδομα χιρᾶς αἰῶνός, ἀνταπόδομα
δόξης ἀπεράντου, ἀνταπόδομα μακαριό-
τητος καὶ Βασιλείας ἧς ἔκ ἐσσις τέλος.

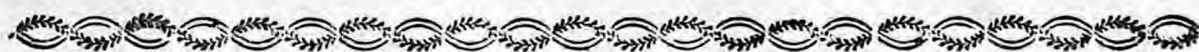
Ποία ἄλλη ἀρετὴ πλὴν τῆς ἐλε-
μοσύνης ἔχει παρὰ τῷ Θεῷ τόσην χά-
ριν καὶ δύναμιν; διὰ ποίαν ἄλλην ἀρετὴν
ὑπεχέθη ὁ Θεὸς τόσας ἀνταμοιβὰς, ὅσας
ὑπεχέθη διὰ τὴν ἐλεημοσύνην; πᾶσας
ἄλλης ἀρετῆς τὰ κατορθώματα ἐγγράφη-
σαν εἰς τὰ ἅγια βιβλία μετὰ τοσαύτης

Ματθ.
25. 34.

ἀκριβολογίας, εἰμὴ τὰ τῆς ἐλεημοσύνης·
 ἡ σήμερον ἀ. ἀγνωθεῖσα τῶν Ἀποστόλων
 πράξεις ἐφάνερωσεν εἰς ἡμᾶς κατόρθωμα
 τῆς δυνάμεως τῆς ἐλεημοσύνης, εἰς ἃ δὲν
 ἄλλο μέρος τῶν θείων Γραφῶν εὐρισκό-
 μενον, ἰσόρησε δηλαδὴ, ὅτι τὰ δάκρυα τῶν
 χηρῶν καὶ τῶν πτωχῶν τῶν ὑπὸ τῆς Τα-
 βιθᾶ ἐλειθέντων ἀνέστησαν αὐτὴν ἐκ τῶν
 νεκρῶν. Τῆτο δὲ εἰσιν ὅτι καὶ τὰς νεκρὰς
 αἰνισαί τῆς ἐλεημοσύνης ἢ δύνამις.

Σωτήρ με Ἰησοῦ, ἐπεὶ δὴ τόσον δύνανται
 τῶν πτωχῶν τὰ δάκρυα, παρακαλῶ ἐξ ὅ-
 λης με ψυχῆς καὶ καρδίας τὴν ἁπείρον ἐν-
 σπλαγχνίαν σε· δός μοι ταύτην τὴν χάριν,
 ἵνα ὅταν ἀπλώσωσι τὸ σῶμά με νεκρὸν,
 περικυκλώσωσι τὴν κλίνην με οἱ πτωχοὶ
 χέοντες δάκρυα ἐπὶ ἐνάπιον τῷ Πέτρῳ, ἵνα
 ἀναστή με ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀλλ' ἐνώπιον
 σε τῷ πανοικτίρμονος, ἵνα ἐλεήσης τὴν
 ψυχὴν με. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ.

Ὅσαίς ἐπολέμησεν ὁ Διάβολος τὴν τῷ
 Χριστῷ Ἐκκλησίαν, τοσαύτως νικηθεὶς κατησ-
 χύνθη καὶ ἔπαθε μεγάλην βλάβην. Μέγαν
 διωγμὸν ἐκτελεσθεὶς εἰς τὰς ἀρχὰς ἐκίνησε κα-
 τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀγωνιζόμενος ἵνα ἐ-
 ξαλείψῃ καὶ ἐκ τῆς καρδίας καὶ ἐκ τῆς σό-
 ματος τῶν ἀνθρώπων τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τὸ
 πανάγιον ὄνομα. Βλέπων δὲ ὅτι διὰ τῶν
 διωγμῶν ἔδεν κερδαίνει, ἐπεὶ δὴ ὅσον αὐτὸς
 ἐδίωκε, τόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ἤυ-

ξανεν, ἐπιτιθέμεται ἵνα ἐξολοθρεύσῃ παν-
 τελῶς τὰς κήρυκας τῆς πίστεως. Ὅθεν ὁ-
 ταν ὁ πρωτοδιάκονος καὶ Ἀπόστολος Στέ-
 φανος ἐκήρυττε παρρησίᾳ τῷ Χριστῷ τὸ
 ὄνομα, τοσῶτον θυμὸν καὶ ὀργὴν ἐξήγειρεν
 εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἰουδαίων, ὥστε ἐτρο-
 ζον τὰς ὀδόντας αὐτῶν, καὶ ὀργίσαντες
 ἀνιλεῖς αὐτὸν ἐλιθοβολήσαν. „Ἐγένετο δὲ
 „ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ
 „τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱερουσολύμοις. Ἐκ

Πράξ. 7.
 54. 59.
 Πράξ. 8.
 7.

τῆς δὲ πάντες οἱ τῷ Χριστῷ Μαθηταί, πλὴν τῶν Ἀποστόλων, διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας. Διὸ ἔχαιρε τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἔχθρος καὶ ἐτέρπετο, νομίζων ὅτι ἐνίκητε καὶ κατὰ κράτος κατήγγησε τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. Αὕτῃ ὅμως ἡ τῆς νίκης ὑψώματα τῷ Χριστῷ τὸ ὄνομα κατήχυνε καὶ κατετρυματίσεν αὐτὸν ἐξ ὁλοκλήρου. Διότι τινὲς τῶν διεσκορπισθέντων Μαθητῶν κατάντησαντες εἰς τὴν μεγαλόπολιν Ἀντιόχειαν, ἐπέσρεψαν πολυάριθμον πλῆθος εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. Ἐκὴ δὲ πρῶτον ἠκούσθη τὸ ὄνομα Χριστιανός, ἐπειδὴ ἐκεῖ πρῶτον ὠνομάσθησαν Χριστιανοὶ ὅσοι εἰς τὸν Χριστὸν ἐπίστευον. Ὅθεν ὁ μόνον ἐκ ἐσβέσθη τῷ Χριστῷ τὸ ὄνομα, ὡς ὁ Διάβολος παντὶ τρόπῳ ἠγωνίζετο, ἀλλ' ὑπερέλαμψε καὶ ὑπερυψώθη, καὶ ἐγένετο ὄνομα καὶ δόξα καὶ κύριον πάντων τῶν πιστῶν, ὡς ὁ Θεὸς ἠθέλησε καὶ ἀπ' αἰῶνος ὥρισεν. Χριστιανοί, ἀκούσατε τῆς σήμερον ἀναγνωθείσης ἀποστολικῆς πράξεως τὴν ἐξηγητὴν, ἵνα θαυμάσαντες τῷ Θεῷ τὰ ἔργα, μεγαλύνετε τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα.

Πράξ. 11.
19.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, διασπαρέντες οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης

ἐπὶ Στεφάνῳ, διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλῶντες τὸν λόγον, εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.

Θλίψιν γενομένην ἐπὶ Στεφάνῳ λέγει τὴν λύπην ἣν πάντες οἱ πιστοὶ ἐδοκίμασαν διὰ τὸν λιθασμὸν τῷ Στεφάνῳ, καὶ τὴν σενοχωρίαν τῷ Φοβερῷ διωγμῷ τῆς Ἐκκλησίας, τῷ γενομένῳ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ ὁ Στέφανος ἐλιθοβολήθη. Ἀπόστολοι δὲ ἐνταῦθα ὠνόμασεν ὀυχί τὰς δώδεκα· διότι αὐτοὶ ἔμειναν τότε ἐν Ἱερουσαλὴμ, τὴν ἐκεῖ συγκροτῶντες Ἐκκλησίαν· ἀλλὰ τὰς λοιπὰς Μαθητάς τῷ Χριστῷ, καθότι καὶ αὐτοὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν πρὸς τὸ κήρυγμα· οὗτοι ἔν οἱ Μαθηταὶ διὰ τὸν γενομένον ἐπὶ Στεφάνῳ διωγμὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ φυγόντες ἐκῆθεν, διεσκορπίσθησαν εἰς διαφόρους τόπους· καὶ τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν κατάντησαν εἰς τὴν Φοινίκην, ἐπαρχίαν τῆς Συρίας, ἐν ᾗ καὶ ἡ Τύρος καὶ ἡ Σιδὼν· τινὲς δὲ εἰς τὴν ἐπίσημον τῆς Κύπρου νῆσον· καὶ ἄλλοι εἰς τὴν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον πόλιν τῆς Ἀντιοχείας, τὴν πρωτεύουσαν τότε τῶν ἀνατολικῶν πόλεων. Τόσοι δὲ ἦσαν ὅσοι, ἐν αἷς πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων κατέκιν, πολλοὶ δὲ καὶ ἐσυχναζον· αὐτὰς δὲ μόνες καὶ ἕχτι τὰς ἐθνικὰς ἐδίδασκον τῆς πίστεως τὸν λόγον ὅσοι οἱ ἅγιοι

Πράξ. 11.
22.

τῷ Χριστῷ Μαθηταί, τὴν παραγγελίαν φυλάττοντες τῷ διδασκάλῳ αὐτῶν, ὅσις παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα τὰς Ἰουδαίας προτιμήσαντες, εἰς αὐτὰς πρῶτον κηρύξωσι τὸ

Ματθ. 10. 5. 6. Εὐαγγέλιον. „Εἰς ὁδὸν ἔθνων, εἶπε πρὸς

„αὐτὰς ὁ Κύριος, μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς „πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Διὸ καὶ ὁ Μακάριος Παῦλος ἔλεγε πρὸς τὰς Ἰουδαίας

Πράξ. 13. 46. τὰς μὴ υποδοξαμένους τὸ Εὐαγγελικὸν κήρυγμα. „Τμὴν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λα-

„ληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἀποθνήσκεν αὐτὸν, καὶ ἐκ ἀξίως κρίνετε ἐαυτὰς τῆς αἰωνίας ζωῆς, ἰδὲ σμερόμεθα „εἰς τὰ ἔθνη. Ἐλαβε δὲ ταύτην τὴν προτίμησιν τὸ Ἰουδαϊκὸν γένος, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ διὰ τὴν θεογονσίαν αὐτὰ ἐδόθη πρότερον „Ἡ-

Ρωμ. 9. 4. „νιοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ Διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι. Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν γένων ἦσαν οἱ πατέρες, ἦγεν ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰσαάκ καὶ ὁ Ἰακώβ καὶ πάντες οἱ Προφῆται. ἐξ αὐτῶν τῶν γένων καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. Διὸ αὐτοὶ ἦσαν οἱ προητοιμασμένοι πρὸς τὴν υποδοχὴν τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας.

Πράξ. 11. 20. Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τὰς

Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Καὶ ἦν χαρὶς Κυρίου μετ' αὐτῶν πολὺς τε ἀριθμὸς πισεύσας ἐπέσρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. 21.

Ἐξ αὐτῶν τῶν ἐξημένων Μαθητῶν τῷ Χριστῷ τινὲς Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι κατὰ τὴν πατρίδα, εἰσέβησαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐδίδασκον τὰς ἐκεῖ Ἑλληνιστάς, ἦγεν ἐκείνους οἵτινες Ἰουδαῖοι μὲν ἦσαν τὸ γένος καὶ τὴν θρησκείαν, τὴν δὲ πατρίδα καὶ τὴν διάλεκτον Ἕλληνες. πρὸς αὐτὰς εὐηγγελίζοντο τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ταχέσι ἀνήγγελλον καὶ διηγνόντο πάντα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. „Καὶ ἦν, λέγει, „χαρὶς Κυρίου μετ' αὐτῶν. Χεῖρα δὲ Κυρίου ὀνομάζει τὰ θαύματα ὁ ἱερός Λευὴς ὁ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχθῇ, καθὼς ὅταν λέγῃ ὡς ἐκ προσώπου τῶν Ἀποστόλων. „Ἐν τῷ τὴν χαράσας ἐκτείνειν εἰς Ἰασιν. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐκ προσώπου Πράξ. 4. 30. πρὸς τὸν Πάυλον. „Καὶ νῦν ἰδὲ, χαρὶς τοῦ Πράξ. 13. 11. Κυρίου ἐπὶ σέ καὶ ἔσῃ τυφλός. Θαύματα δὲν ἐποίησαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὅσοι οἱ ἅγιοι ἄνδρες, δι' αὐτῶν βεβαιῶντες τὸν ὑπ' αὐτῶν διδασκόμενον εὐαγγελικὸν λόγον διὰ καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐκεῖ κατοικούντων, ἐπέσρεψαν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν.

Πράξ. 11.
22.

Ἡκούθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἔξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας.

Ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησία ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ ἡ μήτηρ πασῶν τῶν τῷ Χριστῷ Ἐκκλησιῶν· διότι ἐξ αὐτῆς ἐξεληθόντες οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Μαθηταὶ τῷ Χριστῷ, καὶ διὰ τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἐπιστρέψαντες τὰς ἀνθρώπους εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, συνέτισαν τὰς κατὰ διαφορὰς τόπους Ἐκκλησίας· αὐτὴ ἔν ὡς πρώτη, ὡς μήτηρ, ὡς διδάσκαλος, καὶ ὡς ἔχουσα τότε ἐν αὐτῇ τὰς θεοφόρους Ἀποστόλους, οἱ μὲν ἔλυσαν τὰς ἀπορίας τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν· οἱ μόνον αἱ λοιπαὶ Ἐκκλησίαι ὡς λόγον Θεοῦ ἐδέχοντο, ὅσα αὐτὴ ἐθέσπιζεν· ἀλλὰ καὶ ἐφρόντιζεν, ἵνα οἱ πιστεύσαντες καὶ Ἐκκλησίαν συγκροτήσαντες, σερεωθῶσιν εἰς τὴν τῶν ὁρθῶν δογματικῶν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὴν θεοφιλή των ἀρετῶν ἐργασίαν· διὰ τοῦτο καθὼς ὅταν

Πράξ. 8.
14.

ἔμαθεν ὅτι ἡ Σαμάρεια ἐδέχθη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὰς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· ὅπως ὅταν ἐφθασαν εἰς τὰ ὦτα αὐτῆς τὰ περὶ τῶν Ἀντιοχείων, ἦγαν ὅταν ἤκουσε τὰ θαύματα ὅσα ἐποί-

ησαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν οἱ ἐκεῖ ἐλθόντες Μαθηταί, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πληθους τῶν Ἀντιοχείων, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὰς τὸν Βαρνάβαν, ἵνα συμβοηθὸς γενόμενος τοῦ ἔργου, σηρίξη μὲν τὰς πιστεύσαντας, ἐπιστρέψῃ δὲ τὰς ἐτι ἀπισθεύοντας. Ἀλλὰ διατὶ ἀπέστειλε τὸν Βαρνάβαν; διότι αὐτὸς πρῶτος μεταξὺ τῶν ἐβδομήκοντα Μαθητῶν ἐδείξεν ἐνθερμον πρὸς Χριστὸν ἀγάπην καὶ ζῆλον, πωλήσας τὸν ἀγρόν αὐτοῦ, καὶ βαλὼν τὰ χρήματα παρὰ τὰς πόδας τῶν Ἀποστόλων· αὐτὸν οἱ Ἀπόστολοι γνωρίσαντες ἱκανὸν πρὸς τὸ παρακαλεῖν τὰς ἀδελφές, ὠνόμασαν ἀντὶ Ἰωσὴ Βαρνάβαν, ἦγαν υἱὸν παρακλήσεως· αὐτὸς „Αἰνὴ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. Εἶχε δὲ πρὸς τέτοις καὶ κοσμικὰ προτερήματα ἀρμόδια πρὸς τὴν τοιαύτην ἀποστολήν· διότι ὡς Κύπριος τὴν πατρίδα, καὶ ἐκ τῆς φυλῆς Λευὶ καταγόμενος, ἀρετὸς ἦν εἰς τὰς συμπατριώτας αὐτοῦ τὰς Κυπρίους, τὰς πρότερον ἐλθόντας καὶ τὴν πίσιν κηρύττοντας εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὡς δὲ ἐκ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ τὴν ἑλληνίδα γλῶσσαν καὶ γινώσκων καὶ λαλῶν, ἐπιτήδειος ἦν διδάσκειν τὰς ἐν Ἀντιοχείᾳ· διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἔν ἀρεταῖς καὶ χάριτας ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐκεῖ ἢ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίᾳ.

Πράξ. 4.
36. 37.Πράξ. 11.
24.

Πραξ. 11.
23.

Ὁς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν
τὴν χάριν τῷ Θεῷ, ἐχάρη,
καὶ παρεκάλει πάντας τῇ
προδέσει τῆς καρδίας προ-
σμένειν τῷ Κυρίῳ ὅτι ἦν
24. ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύ-
ματος ἀγίας καὶ πίστεως καὶ
προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ
Κυρίῳ.

Γὰρ ὁ καρπὸς τῆς ἀποστολῆς τῷ
Βαρνάβᾳ· αὐτὸς ἄνθρωπος ἦν ἀγα-
θοπροαίρετος καὶ πλήρης τῶν χαρισμά-
των τῷ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ πίστεως θερ-
μῆς τε καὶ σαθεῆς, ὅταν ἐφθασεν εἰς
τὴν Ἀντιόχειαν, ἰδὼν ἐκεῖ τὴν χάριν τῷ
Θεῷ, ἤγεν τὰ θαύματα, καὶ τὴν πίσιν
καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν πιστευσάντων, ἐπλη-
ρώθη χαρὰς καὶ ἀγαλλιάσεως· θεὸν δὲ
ζῆλον ἀναλαβὼν παρεκάλει αὐτοὺς ἵνα
διαμένωσι σερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν τῆς
καρδίας αὐτῶν διάθεσιν καὶ προθυμίαν,
δι' ἧς εἰς τὸν Χριστὸν πεισθέντες ἐργά-
ζοντο τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα· φανερόν δὲ
ἔστιν ὅτι τῷ αὐτῷ ζήλῳ καὶ τῆς ἀπίστες
ἐδίδασκε καὶ παρεκάλει, ἵνα ἐκ τῆς πλά-
νης αὐτῶν ἐπιστρέψωσι· διότι μετὰ τὴν
ἐλευσιν αὐτῶν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀρκετὸν
πληθὺς ἐπίστευσαν τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐγένοντο
προδίκη εἰς τὰς προλαβὸν πιστεύσαντας.

ἐκ ἀνεπαύθη δὲ εἰς τὸτο ὁ τῷ Θεῷ ἄν-
θρωπος· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ὁ μὲν θερισμὸς ἦν Ματθ. 9.
πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι, ἐξῆλθεν 37.
ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ζητῶν τὸν προθυμώ-
τατον ἅμα δὲ καὶ ἐπιτηδεύτατον τῷ
εὐαγγελίῳ ἐργάτην.

Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρ- 1'πραξ. 11.
νάβας ἀναζητήσας Σαῦλον· 25.
καὶ εὗρών αὐτὸν ἤγαγεν αὐ-
τὸν εἰς Ἀντιόχειαν.

Ὁ Παῦλος ἐλέγετο καὶ Σαβλ καὶ Πραξ. 9.
Σαῦλος· ἀράγε δὲ τριώνυμος ἦν; ἢ μό- 4. 17.
νον διώνυμος, καθότι Σαβλ καὶ Σαῦλος
ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔστι, διαφέρειως προφερό- 1'Ορ. χρ.
μενον; ἢ ἐλέγετο Σαβλ καὶ Σαῦλος, οἱ 1'Θεοφ.
δὲ θεοὶ Ἀπόστολοι ὠνόμασαν αὐτὸν Παῦ- 1'το 13.
λον, καθὼς καὶ τὸν Ἰωτῆ ὠνόμασαν Πραξ. 4.
Βαρνάβαν καὶ τὸν Ἰωσήφ τὸν καλέμε- 36.
νον Βαρσαβάν, Ἰῆσον καὶ τὸν Ἰωάννην, Πραξ. 1.
Μάρκον; τὸτο πειθανόν φαίνεται ἁδη- 23.
λον ὅμως τὸ διατὶ ὁ θεηγόρος Λεκάς Πραξ. 12.
ἄχρι μὲν τῆς δεκάτης τρίτης κεφαλαιῆς τῶν 25.
πράξεων Σαῦλον ὀνομάζει τὸν Παῦλον.
ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλαιῆς τέτης, ἐν ᾧ ἰσο-
ρεῖ ὅτι ὁ Σαῦλος ὁ καὶ Παῦλος παρέ- Πραξ. 13.
ση τῷ Ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἕως 9.
τέλους τῶν πράξεων ὀνομάζει αὐτὸν Παῦ- Οἱ Κριτ.
λον· ὅπερ δέ τινες λέγουσιν, τῷτέστιν ὅτι
τοῖς Ῥωμαίοις ὁ Λεκάς ἐπόμενος ἐκάλεσε
τὸν Σαῦλον Παῦλον, ἀπειθανόν ἔστι καὶ

τῶν ἀποστολικῶν Φρονημάτων ἀνάξιον. Βλέπε δὲ δύο μεγάλας ἀρετάς τῆ Βαρνάβα· τὸν ἀποστολικὸν ζῆλον, δι' ὃ προτιμᾷ τῆ ἰδίας συμφέροντος τὴν ὠφέλειαν τῆ πηλοσύον· καὶ τὴν ἀληθινὴν ταπείνωσιν, δι' ἧς πείθεται, ἵνα μικρὰ μὲν περὶ ἐαυτῆς φρονῇ, μεγάλη δὲ περὶ τῆ Παύλου. Ὁ Βαρνάβας ὡς ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, ἔχεν ἐκεῖ καὶ τὰ πρωτεῖα καὶ πᾶσαν ἄλλην τιμὴν καὶ περιποίησιν· ὅμως ὁ ζῆλος τῆς πίστεως ἐπεισεν αὐτὸν, ἵνα φέρῃ τὸν Παῦλον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν διδάσκαλον καὶ ἀρχηγὸν τῆ κηρύγματος. Ὁ Βαρνάβας ἰκανώτατος καὶ ἀριστος ἦν διδάσκαλος τῆς πίστεως· ἐδείξαν τὰ τοιαῦτα πράγματα. Διότι ἀφ' ὃ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ἐπλήθυνεν· ὅμως ἡ ταπείνωσις ἐπεισεν αὐτὸν, ὅτι χρεῖαν ἔχει βοηθῆ, καὶ ὅτι ὁ Παῦλος ὡς τελειότερος δύναται καρποφορῆσαι περισσότερον καρπὸν. Διὸ ἐρχεται εἰς τὴν Ταρσὸν, ἵνα ἀναζητήσῃ τὸν Παῦλον, εὗρων δὲ αὐτὸν ἐκεῖ, ἔφερεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Σημείωσαι δὲ καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ὑπακοὴν τῆ Παύλου· ὅς τις ὑπακούσας τῷ Βαρνάβῃ, ἠκολούθησεν αὐτῷ προθύμως.

Πρα. ΙΙ.
26. Ἐγένετο δὲ αὐτὸς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκα-

νόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τὰς Μαθητάς Χριστιανούς.

Ἐπέτυχεν ὁ Θεὸς Βαρνάβας τῆ σκοπῆς αὐτῆς· διότι ἀφ' ὃ ἔφερε τὸν Παῦλον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τότε οἱ δύο ὁμοῦ ἐν ὁλόκληρον ἔτος ἐρχόμενοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐδίδασκον τὸ συναθροιζόμενον πλῆθος· „Χρηματίσαι τε πρῶτον, λέγει, ἐν Ἀντιοχείᾳ τὰς Μαθητάς Χριστιανούς, ἦγαν τότε κατὰ πρῶτον οἱ Μαθηταὶ οἱ εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύοντες ὠνομάθησαν Χριστιανοί· καὶ δὲ οὕτως ἐφανερώσεν ὑπὸ τίνος ὠνομάθησαν, ὅμως καὶ ὁ λόγος πείθει, καὶ ἡ ἀκολοιθία τῶν λεγομένων ζητεῖ, καὶ οἱ ἅγιοι Πατέ-
ρες βεβαιῶσιν, ὅτι οἱ Θεόφοροι Ἀπόστολοι
ἐξ ἀποκαλύψεως Χριστιανὸς ὠνόμασαν τὰς
πιστὺς. Τινὲς δὲ ἀπονέμει τούτην τὴν δό-
ξαν εἰς τὸν Παῦλον, λέγοντες ὅτι αὐτὸς
ὑψωσε τὸ ὄνομα τῆ Χριστοῦ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ὠνομάσας τὰς Μαθητάς Χριστιανούς. Μεγάλη δὲ καὶ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἀντιοχείων ἡ δόξα, καθότι ἐν αὐτῇ πρῶτον ἠκολούθη τὸ ὄνομα Χριστιανός, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ πρῶτοι ὠνομάθησαν Χριστιανοί· πρὸ δὲ τούτου οἱ μὲν πιστοὶ ὠνομάζον πάντας τὰς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας, Μαθητάς, Ἀδελφούς, Ἀγίους, Πιστὺς· οἱ δὲ ἄπιστοι Ἰουδαῖοι, Γαλιλαῖοι καὶ Ναζωραῖοι. Ἐξότι δὲ οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὠνομάθησαν Χριστιανοί, διὰ τούτου

Α' θαν.
πρὸς αὐτ.
αποκρ. 45.
Νύσσος πε-
ρὶ τελειότη.
Χρ. οἰ-
καμ. Θε-
οφ. εἰς τὸν
πράξ.

τῷ ὀνόματος ἢ οἱ πῖσι οἱ ἄπιστοι ἀνέ-
μαζον τὴν εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύοντας. „Εἰ
1. Πέτρ. 4. 3. ὁ Θεομακάριτος Πέτρος· Ἐν ὀλίγῳ με πεί-
πραξ. 26. 28. θεις Χριστιανὸν γενέσθαι, ἔλεγε πρὸς τὸν
Παῦλον ὁ Βασιλεὺς Ἀγρίππας.

Εἰς ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις
κατῆλθον ἀπὸ Ἱερουσολύμων
προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν.

Μὴ θαυμάσης ἀκούων ἐν μὲν τῷ Ἐ-
αγγελίῳ, ὅτι πάντες οἱ Προφῆται ἕως Ἰω-
άννη τῷ Βαπτιστῇ προεφῆτευσαν ἐνταῦθα
δὲ, ὅτι Προφῆται ἦλθον ἀπὸ τῆς Ἱερου-
σαλὴμ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· μηδὲ νομίσας
ὅτι τὰ εὐαγγελικὰ λόγια ἀντιλέγουσι εἰς
τὰ τῶν ἀποστολικῶν Πράξεων. Διότι τὸ
Εὐαγγέλιον διὰ τῶν λόγων „Πάν-
13. 13. τες γὰρ οἱ Προφῆται ἢ ὁ νόμος ἕως
„Ἰωάννης προεφῆτευσαν ἐδήλωσε τὴν Προ-
φήτας τὴν προφητεύσαντας περὶ τῆς παρε-
σίας τῷ Ἰησοῦ Χριστῇ, οἵτινες ἀρξάμενοι ἀπὸ
Ἀδὰμ, προεφῆτευσαν ἕως τῷ Ἰωάννῃ, μετ'
αὐτὸν δὲ ἔπαυσαν τὰς τοιαύτας προφητείας·
οἱ δὲ μετὰ Χριστὸν Προφῆται προεφῆτευσ-
ον ἔτι περὶ τῷ Ἰησοῦ Χριστῇ, ἀλλὰ περὶ
τῶν μελλόντων γενέσθαι πραγμάτων καὶ
προεφῆτευσεν μὲν περὶ τῷ προφητικῷ αὐ-
τῶν χαρίσματος ὁ προφήτης Ἰωὴλ, λέ-
γων· „Καὶ ἔσται μετὰ ταῦτα ἐκχεῖται ἀπὸ

„τῷ Πνεύματός μου ἐπὶ πάντα σάρκα, καὶ
„προφητεύσασιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν, ἢ αἱ θυ-
„γατέρες ὑμῶν. Ἐλαβον δὲ τὸ προφητικὸν
χαρίσμα οἱ μὲν δώδεκα Ἀποστόλοι διὰ τῷ
παναγίῳ Πνεύματός τῷ ἐκχυθέντος ἐπ' αὐ-
τὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς· οἱ δὲ
λοιποὶ ἐλάμβανον αὐτὸ διὰ τῆς ἐπιθέσε-
ως τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων. „Καὶ ἐπιθέν-
„τος, λέγει ὁ ἱερεὺς Λευὶς, αὐτοῖς τῷ Πραξ. 19. 6.
„Παύλῳ τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ
„ἅγιον ἐπ' αὐτὴν· ἐλάλουντε γλώσσαις ἢ
„προεφῆτευσον. Οὐ μόνον δὲ ἄνδρες, ἀλλὰ
ἢ γυναῖκες ἐλάμβανον τὸτο τὸ προφητι-
κὸν χαρίσμα κατὰ τὴν τῷ Ἰωὴλ προφη-
τείαν. Διότι καὶ αἱ τέσσαρες παρθένοι Πραξ. 21. 9.
αἱ θυγατέρες Φιλίππου τῷ Εὐαγγελιστῇ
προεφῆτευσαν. Καὶ τῷ μὲν Ἀγάβῳ τὸ ὄ-
νομα ἐφάνερωσεν ὁ ἅγιος Ἰσορίκος, τὸ δὲ
τῶν λοιπῶν Προφητῶν τῶν μετὰ τῷ
Ἀγάβῳ ἐλθόντων ἀπὸ τῆς Ἱερουσα-
λὴμ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐσιώπησε. Μή-
πως δὲ αὐτοὶ ἦσαν ἐκείνοι, ὧν τὰ ὀ-
νόματα ἀναφέρει ἐν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ κε-
φαλαίῳ, λέγων „Ἦσαν δὲ τινες ἐν Ἀν-
„τιόχειᾳ κατὰ τὴν ἔσσαν Ἐκκλησίαν Προ-
„φῆται ἢ Διδάσκαλοι, ὃς τε Βαρνάβας Πραξ. 13. 1.
„ἢ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, ἢ Λέβιος
„ὁ Κυρηναῖος, Μανασὴν τε Ἡρώδης τῷ Τετ-
„τάρτῳ σύντροφος, καὶ Σαῦλος.

Πράξ. ΙΙ.
28.

Ἀνασᾶς δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαβος, ἐσήμανε διὰ τῷ Πνεύματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκωμένην ὧς καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.

Εἰς ἐξ αὐτῶν τῶν Προφητῶν τῶν ἐλθόντων ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὀνόματι Ἀγαβος εἷς ἐν μέσῳ τῶν ἐκεῖ πεισῶν, προεῖπε διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι μέλλει γενέσθαι μεγάλη πείνα εἰς πᾶσαν τὴν οἰκωμένην ἥτις καὶ ἐγένετο εἰς τὸν καιρὸν Κλαυδίου Καίσαρος τῷ Ἀντοκράτορος τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Ἀγαβος ὁ λαβὼν τῆς προφητείας τὸ χάρισμα εἰς ἣν τῶν ἐβδομήκοντα Ἀποστόλων, ὃ τὴν μηνὴν ἐπιτελεῖ ἡ τῶν ὀδοξῶν Ἐκκλησία τῇ τετάρτῃ τῷ Ἰαννουαρίῳ μηνός. Ὅτι δὲ πείνα ἠκολούθησεν, ὅτε ὁ Κλαύδιος ἐβασίλευε, μαρτυροῦσι περὶ τούτου καὶ μόνον ὁ ἱερός Λευὶς, λέγων

Γ' ωσ. β.
20. κ. 1. 2.
Αρχ.

„Ὅς καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἑβραῖος ὁ Ἰώσηπος, διηγόμενος ὅτι ἡ τῶν Ἀδιαβηνῶν Βασίλισσα Ἐλένη μαθεῖσα ὅτι τότε, ἦγεν εἰς τὸν καιρὸν τῷ Κλαυδίῳ, πείνα ἐβασάνιζε τὴν Ἱερουσαλὴμ, πρῶτον μὲν αὐτὴ ἀπέσειλε σῖτον πολὺν καὶ σύκων φορτώματα, ἔπειτα ἰδὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς ὁ Ἰζάτης ἐσειλε

πολλὰ χρήματα. Πρὸς τέτοις δὲ μαρτυροῖσι περὶ τούτου καὶ ὁ Ῥωμαῖος Σχετόνιος ὁ Τρανκεῖλλος, λέγων περὶ τοῦ Κλαυδίου, ^{Σμετ περὶ Κλαυδ. κ.} ὅτι ὑπὸ τοῦ ὅχλου ὕβρεσι καὶ ἄρεσι τμή- 18.

μασι τοσούτον ἐκακώθη, ὥς μολὶς ἐδυνήθη εἰσελθεῖν εἰς τὸ παλάτιον ὀπισθοδρομος. Ὅτι δὲ ἡ τότε πείνα ἀπλώθη εἰς πᾶσαν τὴν οἰκωμένην μαρτυρίας ἔκ ἔχομεν, ἔτε ἐπειδὴ καὶ ἦσαν πανταχῶς Ἱστροκοί, ἔτε ἐπειδὴ ἀπώλοντο τὰ βιβλία τῶν τὰ περὶ αὐτῆς ἱστορησάντων. Μήπως δὲ τὸ χρέμα τῆς ὑπερβολῆς μετῴληεν ὁ προφῆτης Ἀγαβος, διὰ δὲ τοῦ πᾶσαν τὴν οἰκωμένην ἐνόησε τὴν γῆν τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τότε βασιλευσμένην· προεῖπε δὲ τὴν πρόρρησιν ταύτην, πρῶτον μὲν ἵνα μὴ οἱ ἄπιστοι ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τῆς πείνας κατηγορῶσι τὰς πεισάς, λέγοντες, ὅτι ἡ τιμωρία ἐξάλι ἐπειδὴ καταργεῖται ἡ πατροπαράδοτος αὐτῶν θρησκεία· δεύτερον δὲ ἵνα τούτο προμαθόντες οἱ πεισῶν, προβλέψωσι βοηθήματα διὰ τὰς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πεισάς, ὅπως ἰχυρώτερον ἐκράτει ἡ πείνα. Τούτο δὲ καὶ ἐποίησαν οἱ ἐν Ἀντιόχειᾳ πεισῶν, ὡς Φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν ἐξῆς λόγων.

Τῶν δὲ Μαθητῶν, καθὼς ἡν- ^{Πράξ. ΙΙ. 29.} πορεύτό τις, ὤρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ

30. ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀπο-
 σείλαντες πρὸς τὰς πρεσβυ-
 τέρας διὰ χαρὸς Βαρνάβα καὶ
 Σαῦλ.

Ἀκούσαντες οἱ Μαθηταί, ἦγον οἱ ἐν
 Ἀντιοχείᾳ Χριστιανοὶ τὴν προφητείαν τῆ
 Ἀποστόλου Ἀγάβε, ἐπίστευσαν εἰς τὰ προ-
 φητευθέντα· διὸ „Καθεὶς καθὼς ἠμπορεῖ-
 „το, ἦγον κατὰ τὸν τρόπον ὃν ἔχεν, ἄλ-
 λος δηλαδὴ πολὺ καὶ ἄλλος ὀλίγον, ἤρ-
 σεν ἵνα ἀποσείλῃ εἰς διακονίαν, τιτέσκιν
 ὑπηρεσίαν καὶ βοηθείαν τῶν ἀδελφῶν τῶν
 Χριστιανῶν τῶν εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ κατοικούν-
 των. Τῷτο δὲ καὶ ἐποίησαν, συνάξαντες
 πάντα ὅσα ἕκαστος ἤρρισε, καὶ διὰ τῶν
 Ἀποστόλων Βαρνάβα καὶ Παύλου πέμψαν-
 τες αὐτὰ πρὸς τὰς ἐν τῇ Ἰερουσαλὴμ Πρεσ-
 βυτέρας, ἵνα ἐκείνοι διακένωσιν αὐτὰ πρὸς
 τὰς ἐκεῖ πτωχάς. Τῷτο δὲ ἀράγε ἦσαν
 ἔτι οἱ Πρεσβύτεροι; Τὸ ὄνομα Πρεσβύ-
 τερος, ὁμοίως καὶ τὸ Ἐπίσκοπος, ἔχει
 δύο σημασίας, τὴν κατὰ λέξιν, καὶ τὴν
 κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνθήκην· καὶ
 τὸ μὲν, Ἐπίσκοπος, κατὰ τὴν πρώτην
 σημασίαν σημαίνει τὸν ἐπιστάτην, τὸν ἐπι-
 τηρητὴν, τὸν διοικητὴν· κατὰ δὲ τὴν
 δευτέραν, τὸν Ἀρχιερέα· ἔτι καὶ τὸ
 Πρεσβύτερος, κατὰ μὲν τὴν πρώτην ση-
 μαίνει τὸν γηραιότερον· κατὰ δὲ τὴν δευ-

τῶν, τὸν τελετὴν τῶν Μυστηρίων, ἦγον
 τὸν Ἱερέα, τὸν προϊστάμενον ἐν τῇ Ἐκκλη-
 σίᾳ. Τοιούτους δὲ πρεσβυτέρας, ἦγον Ἱερεῖς,
 ἐχειροτόνησεν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας
 εἰς τὴν Λύσαν καὶ εἰς τὸ Γόνοιον καὶ
 εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· τοιούτους Πρεσβυτέ-
 ρας ἔγραψεν ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Τίτον, ^{Πραξ. 14. 23.}
 ἵνα καταστήτῃ εἰς πᾶσαν πόλιν, καθὼς ^{Τιτ. 1. 5.}
 καὶ ἀπὸ σημείων αὐτῶν διέταξε· τοιοῦτοι ἦσαν
 οἱ πρεσβύτεροι τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας,
 ὅς ἐκάλεσεν ὁ αὐτὸς Παῦλος εἰς τὴν Μι- ^{Πραξ. 20. 17.}
 λητον· τοιούτους Πρεσβυτέρας παρήγγειλεν ^{1. Κορ. 14. 5.}
 ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος, ἵνα προσκαλῇ ὁ ^{14.}
 ἀδελφός, ὅπως ἀλείψωσιν αὐτὸν ἔλαιον εἰς
 ἐξάλειψιν ἁμαρτιῶν καὶ σώματος ὑγείαν·
 Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ Ἀπό- ^{2. Τιμ. 2. 1.}
 στολος ἀνόμασεν ἑαυτὸν Πρεσβύτερον, ὃ κα- ^{3. Ἰωάν. 1.}
 τὰ ταύτην τὴν σημασίαν, ἀλλὰ κατὰ
 τὴν πρώτην, ἦγον καθὼς ἦν γηραιότερος.
 διότι αὐτὸς ἦν Ἀρχιερεὺς, ἔτι δὲ Ἱερεὺς
 μόνον. Πάντες δὲ οἱ Ἀπόστολοι, ὡς τελει-
 ωταὶ πάντων τῶν Μυστηρίων καὶ διοικήτορες
 πάσης τῆς Ἐκκλησίας, ἦσαν Ἀρχιερεῖς· οἱ
 δὲ Πρεσβύτεροι τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν μόν-
 ον Ἱερεῖς, μίαν κατὰ μέρος διοικούντες Ἐκ-
 κλησίαν. Τῷτο Φανερόν ἐστιν· πρῶτον μὲν
 ἐπειδὴ βλέπομεν ὅτι ὁ Παῦλος ὑποτάσ- ^{1. Τιμ. 5. 12.}
 σαι τὰς Πρεσβυτέρας εἰς τὴν κρίσιν τῶ
 Τιμοθέου, ὅστις ἦν τῆς Ἐφέσῃ Ἀρχιερεὺς.
 „Κατὰ Πρεσβυτέρας, ἔγραφε πρὸς αὐτὸν,
 „κατηγορίαν μὴ παραδέχεσθαι, ἐκτός ἐστι μὴ ἐ-

„πὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. Τετο δὲ εἰ
ἐποίει, εἰς τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα εἶχον
ὁ, τε Ἀρχιερεὺς καὶ ὁ Πρεσβύτερος. Δι-
τερον, ἐπειδὴ εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν ἢ πό-
λιν εἰς μόνος ἦν Ἀρχιερεὺς, πολλοὶ δὲ Πρε-
σβύτεροι· εἰς οἱ Πρεσβύτεροι ἦσαν
Ἀρχιερεῖς, ὁ Ἰάκωβος λέγων. „Προσκαλε-
Γακ. 5. „σάθω τὰς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας,
14. παρήγγελε τὰ ἀδύνατα· διότι τις ἀθε-
νῆς ἠδύνατο προσκαλέσασθαι ἐκ διαφόρων πό-
λεων τὰς Ἀρχιερεῖς; πῶς δὲ καὶ ὁ Λευκῆς
Πραξ. 20. ἔλεγεν, ὅτι ὁ Παῦλος πέμψας ἀπὸ τῆς
17. Μιλήτης εἰς Ἐφεσον, „Μετεκαλέσατο τὰς
ἀντ. 28. „Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας; Σημείωσαι
δὲ, ὅτι τὰς αὐτὰς Πρεσβυτέρους τῆς
Ἐφέσεως ὠνόμασεν ὁ Παῦλος καὶ Ἐπισκόπους.
„Εἰς ὧ, εἶπε πρὸς αὐτὰς, τὸ Πνεῦμα τὸ
„ἅγιον ἔδειξε ὑμῖς Ἐπισκόπους, κατὰ τὴν
πρώτην σημασίαν ἐκλαβὼν τὸ, Ἐπισκόπος,
ἦγεν ἐπιστάτας καὶ ἐπιτηρητάς· διότι καὶ

αὐτοὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας Πρεσβύτεροι ἐπιστάται
καὶ διοικηταὶ εἰς τῶν ὑποθέσεων τῶν ὑπὸ τὴν
διοίκησιν τῆς ὑπὸ αὐτὰς Ἐκκλησίας. Ἐπει-
δὲ δὲ ὁ Λευκῆς εἶπεν ἀπλῶς πρὸς τὰς
Πρεσβυτέρους, ἔτι δὲ πρὸς τὰς Πρεσβυ-
τέρους τῆς Ἐκκλησίας, μήπως οἱ Πρεσ-
βύτεροι περὶ αὐτῶν λαλεῖ, καὶ εἶχον ἱερωσύ-
νης χαρακτῆρα, ἀλλ' ἦσαν ἄνθρωποι γέ-
ροντες, πιστοὶ καὶ ἐπ' ἀγαθῶσιν ἐδοκιμασ-
μένοι, καὶ διορισμένοι ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων
διὰ τὴν διαομὴν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τὴν
τῶν πτωχῶν ἐπιστάτην καὶ ἐπιμέλειαν.
Βλέπε δὲ τὸ ἅγιον τῆς ἐλεημοσύνης τῶν
Ἀντιοχείων παράδειγμα· αὐτὸ διδάσκει,
ἵνα ἕκαστος βοηθῇ καὶ ἐλεῇ καθ' ὅσον δύ-
ναται, καὶ μόνον τὰς παρόντας, ἀλλὰ καὶ
τὰς ἀπόντας καὶ μακρὰν ἀφ' ἡμῶν ἀπέ-
χοντας ἀδελφεὺς, ὅταν ἀκούῃ ὅτι ἐυρίσ-
κονται εἰς ξενωχίαν καὶ ἀνάγκην.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α

ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚῃ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ.

Ἦκέσατε σήμερον, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὑπὸ τίνος καὶ πότε ὠνομάσθημεν χριστιανοί· πολλὰ δὲ ψυχοφελές ἐστὶν ἵνα μάθῃτε καὶ τὸ διατί ἐδόθη ἡμῖν, καὶ εἰς ποῖον ὕψος ἀναβιβάζει ἡμᾶς τῆτο τὸ πανυπέριτον καὶ δεδοξασμένον ὄνομα. Τινὲς μὲν ἐνόμισαν, ὅτι οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι χριστιανὸς ἀνόμασαν τὸς εἰς τὸν Χριστὸν πισύσαντας, ἵνα διασείλωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν. Ἄλλοι δὲ, ὅτι τῆτο ἐποίησαν οἱ Ἀπόστολοι κατὰ μίμησιν τῶν χολασικῶν ἐθνηκῶν, οἵτινες ἀπὸ τῆς ὀνόματος τῆς πρώτης διδασκάλης ἐκείνης τῆς φιλοσοφικῆς συστήματος ἔπερ αὐτοὶ ἐδέχοντο, ἐλάμβανον τὴν ὀνομασίαν· παραδείγματος χάριν, ἀπὸ τῆς Πυθαγόρας Πυθαγόρειοι, καὶ ἀπὸ τῆς Πλάτωνος Πλατωνικοὶ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἀριστοτέλους Ἀριστοτελικοὶ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἐπικύρους Ἐπικύρειοι· μικρὰ ὅμως εἰσι ταῦτα τὰ νοήματα καὶ φρονήματα, καὶ

τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς θεοφωτίσεως νοὺς τῶν θεοκηρύκων Ἀποστόλων πάντῃ ἀνάξια. Αὐτοὶ οἱ θεοφόροι ἄνδρες ἔθηκαν εἰς τὸς μαθητὰς τῆς Χριστοῦ τῆτο τὸ ἅγιον ὄνομα, ἵνα δι' αὐτῶν φανερώσῃσι μεγάλα καὶ ὑψηλὰ πράγματα, καὶ σεμνύνῃσι τὸς ὀνομαζομένους, καὶ ὑψώσῃσι τὸν νῦν αὐτῶν εἰς τὴν θεωρίαν τῆς πρώτης ἀνθρωπίνης κατὰ φύσιν, καὶ διδάξῃσι τίνι τρόπῳ πρέπον ἐστὶν ἵνα πολιτεύωνται, ὅσοι ταύτης ἡξιώθησαν τῆς θεοδωρήτης ὀνομασίας.

Χριστὸς ὀνομάζει ἡ θεία Γραφή τὸς βασιλεῖς, ὡς διὰ τῆς μύτης κεχρισμένους. ^{1. Βασ.} «Μηδαμῶς μοι, ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ περὶ τῆς ^{26. 11.} «Βασιλέως Σαβλ, παρὰ Κυρίου ἐπένευ· «κὲν χαῖρά μου ἐπὶ χριστὸν Κυρίῳ. Ὁ Σωτὴρ τῆς κόσμου, καὶ καθὼς κεχρισμένην ἔχε τὴν ἑαυτοῦ ἀνθρωπίνον φύσιν, ἐχὶ διὰ μύτης ὑλικῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς ὑπὸ σαρκὸς ἐνώσεως τῆς Θεότητος, καὶ καθὼς ἦν βασιλεὺς πάσης τῆς ἀοράτης καὶ ὁραμένης κτί-

σεως, κατ' ἐξοχὴν ὠνομάσθη Χριστός, ἦγεν
 Ρασιλέως· ὠνομάσθη δὲ καὶ Ἰησοῦς, γε-
Ματθ. 1. 27. τέσι Σωτὴρ, καθότι αὐτὸς ἔσωσε „Τὸν
 „λαὸν αὐτῷ, ἦγεν τὰς εἰς αὐτὸν πισεύ-
 „σαντας, ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν· τὸ
 ὄνομα Ἰησοῦς ἐδόλωσε ἀρμόζει εἰς ἄν-
 θρωπον, εἰς Ἀγγελον· διότι εἰς
 εἰμὴ μόνος αὐτὸς θυσίαν προσαναγαγὼν
 ἑαυτὸν ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον τῷ σταυρῷ,
 ἔσωσε τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος· ἐκ τῷ
 δευτέρῳ ἐν ὀνόματος, ἦγεν τῷ Χριστῷ,
 σχηματίσαντες οἱ θεόπται Ἀπόστολοι τὸ
 Χριστιανός, ἐπέθηκεσαν αὐτὸ ἐπὶ τὰς πεισ-
 ῶς πολλὰ ἀρμόδιον καὶ κατάλληλον· διότι
 τὸ πάθος καὶ ὁ σταυρὸς καὶ ὁ θάνατος τῷ
 Χριστῷ ἀνυψώσας τὰς εἰς αὐτὸν πισεύοντας
 εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ πρώτην κατάστασιν,
 ἐποίησεν αὐτὸς Βασιλεὺς τῆς αἰωνίης αὐτῷ
 Βασιλείας.

Βασιλέα κατέστησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄν-
 θρωπον, ὅταν ἐπλασεν αὐτὸν χεὶρ λαβὼν
Γεν. 1.28. ἀπὸ τῆς γῆς. „Ἀυξάνετε, ἔπεν ὁ Θεός
 „ἄφ' ὃ ἐπλασε τὰς πρωτοπλάστες, καὶ
 „πληθύνετε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ
 „κατακυριεύσατε αὐτῆς. Ἡ κυριότης τῆς
 γῆς τί ἄλλο σημαίνει, εἰμὴ ἐξουσίαν, δε-
 σποτείαν, Βασιλείαν; ἐδήλωσε δὲ ὁ Θεός
 καὶ εἰδιωότερον τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῷ
 ἀνθρώπῳ, εἰπὼν „Καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων
 „τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πτερυγίων τῶν ἑρῶν,
 „καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς

„γῆς, καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόν-
 „των ἐπὶ τῆς γῆς. Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν αὐτ. 29.
 „πάντα χορτὸν σπέρμιον σπέρ-
 „μα, ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς· καὶ
 „πάν ζῷον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρ-
 „ματος σπέρμιον, ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν. Οὐ
 μόνον δὲ ταύτην τὴν δεσποτείαν ἔλαβεν ὁ
 ἀνθρώπος, ἀλλὰ καὶ ἄλλην πολλὰ τι-
 μιωτέραν ταύτης, τῶν παθῶν δηλαδὴ τὴν
 κυριότητα· ἀλλὰ πόθεν συμπεραίνεται αὐ-
 τῇ ἢ τιμιωτέρα κυριότης; Πρῶτον μὲν ἐκ
 τῷ τύπῳ, εἰς ὃν ὁ Θεὸς ἔβαλε τὸν ἄν-
 θρωπον· διότι αὐτὸς ἦν τέπος τρυφῆς. Γεν. 2.15
 „Καὶ ἔθετο αὐτὸν, λέγει ἡ Θεὰ Γρα-
 „φή, ἐν τῷ Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς.
 Ὅπως δὲ τρυφῇ, ἐλεῖ ἐκ ἐστὶ παθῶν ἐνό-
 χλησις εἰς σενοχωρία. Δεύτερον δὲ ἐκ τῆς
 ἀκακίας αὐτῶν καὶ τῆς ἀπλότητος· ἴσους
 ἀκακοὶ καὶ ἀπλοὶ ἦσαν οἱ δύο πρῶτοι ἄν-
 θρωποι, ὥς εἰς τὴν γύμνωσιν αὐτῶν
 ἐγνώριζον, εἰς τῷ πάθῳ τῆς αἰσχύνης
 ἡθάρουτο. „Καὶ ἦσαν, λέγει, οἱ δύο αὐτ. 25.
 „γυμνοί, ὅτε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτῶν,
 „καὶ ἐκ ἡσχύνοντο. Τότε δὲ ἐγνώρισαν
 ὅτι εἰς γυμνοί, τότε τὸ πάθος τῆς αἰ-
 σχύνης κατεκάλυψε τὰ πρόσωπα αὐτῶν,
 ὅταν παραβάντες τῷ Θεῷ τὴν ἐντολὴν
 ἐσεργήθησαν τῆς ἀπαθείας. „Καὶ διηγόη- Γεν. 3.7.
 „θησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο, καὶ ἐγνώ-
 „σαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν. Τότε δὲ γνωρί-
 „σαντες ἡσχύνθησαν, διὸ ἐξῆλθον φύλ-

„λα συκῆς, καὶ ἐποίησαν ἐαυτοῖς περιζώματα.

Ἐπειδὴ δὲ ταύτας τὰς δύο ἐξουσίας ἔλθον ὁ ἄνθρωπος ἐκ χειρὸς τῆ Δημιουργῆ αὐτῆ καὶ Βασιλείας πάσης τῆς κτίσεως, διὰ τὸτο ὅσον καιρὸν ἔμενον εἰς τὴν ὑπακοὴν αὐτῆ, ἔχε καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπιγίνων πραγμάτων, καὶ τὴν τῶν παθῶν κυριότητα· ἀφ' ἧ δὲ ἀποκαίσεως ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὑπακοῆς, ἐπῆλθε τῷ Διαβόλῳ, ὁπῶστες μὲν τὰς δύο Βασιλείας, ἐγένετο δὲ δευτὸς ἀντὶ Βασιλείας. Ἐκ τούτου βλέπομεν τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, Φεῦ τῆς δυσυχίας, ἐξέρισον τῆ παραδόσεως, ὅπως καὶ ὁ θρόνος ἦν τῆς Βασιλείας αὐτῆ, καὶ ἡ καθεδρὰ τῆς τῶν παθῶν ἡσυχίας. Βλέπομεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν συνεχόμενον καὶ περικυλλόμενον ὑπὸ παντοίων παθῶν· ὑπὸ παθῶν φυσικῶν· ταῦτα δὲ εἰσιν αἱ ἀκανθῆ καὶ τρίβοι, καὶ αἱ λύπαι καὶ οἱ ἰδῶντες· καὶ ὑπὸ παθῶν πνευματικῶν ταῦτα δὲ εἰσιν αἱ φθόνοι καὶ αἱ ἀδελφικτονίαι, αἱ ἀσέλγεια καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. Βλέπομεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν δειλύνοντα καὶ προσκυνῶντα τῶν δαιμόνων τὴν δύναμιν ἐπ' ὄνοματι τῶν εἰδωλῶν. Βλέπομεν τὸν ἄνθρωπον τὸν ὑπερένδοξον Βασιλέα, ὅστις ἐπλάσθη, ἵνα ζῇ καὶ βασιλεύῃ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, διδωλόμενον τοῖς

πάθεσι, καὶ ἀποδυνήσκοντα καὶ διελύμενον, καὶ εἰς γὶν μεταβαλλόμενον χωρὶς ἐλπίδος ἀναστάσεως.

Ἀλλὰ νικᾷ τῇ Θεῷ ἡ εὐσπλαγχνία ^{Γαλ. 2.} τὴν δικαιοσύνην αὐτῆ, „Καὶ κατακυριεύεται ^{13.} „ἐλεος κρίσεως κατὰ τῆς τῶν ἀνθρώπων „ἀποστάσεως. Ἐξαπέσπελλει ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτῆ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἀναστή τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆ φοβερῆς πτώματος τῶν ἐλεεινῶν αὐτῆ δυσυχημάτων· ὁ υἱὸς δὲ τῆ Θεῷ ἄνθρωπος γενόμενος, καὶ παθὼν καὶ σαυρωθεὶς καὶ ἀναστὰς, ἐπαγγέλατο τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα, δὲς αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἐκ παραβίσεως ἀπώλειον. „Ἐν τῷ ἰνέματί μου, ἔπε, Δαιμόνια ἐκβαλεῖτε γλώσσαις λαλήσετε καὶ ^{Μαρκ. 16.} „ναὶς ἴφει ἀρεστὶ καὶ θανάσιμόν τι πίνω ^{17. 18.} „σιν, ὃ μὴ αὐτὸς βλάψει ἐπὶ ἀρρώστους, χεῖρας ἐπιθήσετε, καὶ καλῶς ἔξεσιν. Λάβετε, ἔπε, πνεῦμα ἅγιον. Ἀντὶ τῶν αὐτῶν ^{Ἰωάν. 20.} „Φῆτε τοὺς ἁμαρτίας, ἀφένται αὐτοῖς ἅν ^{22. 23.} „τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Ἀμήν λέγει ^{Ματθ. 11.} „ὑμῖν, ἔπε, εἰ ἔχητε πίσιν, καὶ μὴ δια- ^{19. 18.} „κριθῆτε, ὃ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄρει τέτω ἔπητε· ὄρθητε „καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήτε- „ται. Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσῃτε ἐν τῇ „προσευχῇ, πισεύοντες, λήψετε. Αὕτη εἰσιν ἡ τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων ἐξουσία ἡ ὑπὸ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθεῖσα τοῖς ἀνθρώποις. Βλέπε δὲ καὶ τὴν κατὰ τῶν παθῶν καὶ τῶν

Γεν. 6.
35.

Δαιμόνων ἐξουσίαν, ἣν αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος ἔδωκε τοῖς εἰς αὐτὸν πισεύουσιν. Ἰδὲ,
 Ληκ. 16. εἶπε, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τῆ πατρὸς
 19. „ἐπάνω ὄφειν καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν
 „τὴν δύναμιν τῆ ἐχθρῆς καὶ ἐδὲν ὑμᾶς
 „ὅ μὴ ἀδικήσῃ. Φανερόν δέ ἐστιν, ὅτι οἱ
 μὲν ὄφεις καὶ οἱ σκορπίοι εἰσὶ τὰ ἰοβόλα
 καὶ θανατηφόρα πάθη, ἡ δὲ δύναμις τῆ
 ἐχθρῆς εἰσὶ πάντες οἱ πειρασμοὶ καὶ τὰ
 πεπυρωμένα τῆ Διαβόλου βέλη. Αὐτὸς ὁ
 Ἰησοῦς ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς, συνανέστησε πᾶ-
 σαν τὴν ἀνθρώπινον φύσιν· ὁθεν διὰ τῆ-
 το εἶπεν· „Ὁ πισεύων εἰς ἐμὲ, καὶ ἀποθάνη
 25. „ζήσεται. Μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῆς ἐδὲς
 τῶν νεκρῶν διαμένει ἐν τοῖς μνήμασιν ἄς
 γῇ καὶ σποδὸς, ἀλλ' ἀνίσταται καὶ ἀφθαρτος
 γίνεται. „Σαλπίζει γάρ, καὶ αἰνεῖται ἐν ἐκκλησίᾳ
 1. Κορ. 15. „ταῖς ἀφθαρταῖς. Ὅτι δὲ καὶ Βασιλεὺς ἡμᾶς κατέ-
 52. „στην ὁ Θεάνθρωπος, Βασιλεὺς ἔχει ἐπι-
 Α' π. 16. γεῖν καὶ φθαρτῆς, ἀλλ' ἐπερανίς καὶ
 ἀφθάρτος, ἐμαρτύρησε μὲν ὁ ἐπισήθιος
 Ἰωάννης, εἰπὼν ῥητῶς· „καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς
 „Βασιλεὺς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐ-
 „τῷ, παραλαβὼν τὸ τοιαῦτ' αὐτῷ τῷ με-
 Ληκ. 92. νογενῆς υἱῷ τῷ Θεῷ, ὅστις εἶπε· „Κἀγὼ δι-
 29 30. „τίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διεθετόμην ὁ Πατὴρ
 „με, Βασιλείαν ἵνα ἐδίητε καὶ πίνητε
 Ματθ. 25. „ἐπὶ τῆς τραπέζης με ἐν τῇ Βασιλείᾳ με.
 34. „Δεῦτε οἱ ἐυλογημένοι τῷ πατρὶ με, κλη-
 „ρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν Βασι-
 „λείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Ἐπειδὴ ὅν ὁ πανυπεράγαθος καὶ φι-
 λανθρωπότατος Ἰησοῦς, καθάρισας ἡμᾶς
 διὰ τῆ ἰδίας αἵματος, καὶ ἀνακοινίσας τῆς
 ἐν ἡμῖν χαρακτῆρας τῆς κατ' ὁμοίωσιν
 εἰκότος τῆ κτίσαντος ἡμᾶς Βασιλείας καὶ
 Θεῆ, ἐποίησε πάλιν Βασιλεὺς καθὼς ἡμε-
 ρα ἀπ' ἀρχῆς ὅτε ἐπλάσθημεν διὰ τῆς
 το πανευσπλάγχχνως εὐδόκησεν, ἵνα ἀπὸ τῆς
 οὐνίας αὐτῆς, τετέσι Χριστῷ, τῷ ση-
 μαίνοντος Βασιλέα, ὀνομαζώμεν Χριστιανοί,
 ὅπως ἂν τὸ ὄνομα δηλοποιῇ τὰ πράγμα-
 τα. Ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ εἰς αὐτὸν πισεύοντες
 Βασιλεὺς τῆς ἐπερανίς αὐτῆς Βασιλείας
 ἐπ' αὐτῇ κατεσάθημεν, διὰ τῆτο καὶ ὄνομα
 βασιλικὸν ἡμῖν ἔδωκε κύχχημα τῆτο μέ-
 γα καὶ εὐκλεα καὶ δόξα τῶν πιστῶν ὑπερ-
 βάνουσα πᾶσας τὰς ἐπιγεῖς τιμὰς καὶ
 δόξας· ἐνδοξότερον τὸ ὄνομα Χριστιανὸς πάν-
 των τῶν ὀνομάτων ὅσα σημαίνουσιν ἀξιώματα,
 προβιβασμὸς, ἐξουσία, προνμία ἀνθρώπων
 τὸ ὄνομα τῆτο, Χριστιανὸς, ὑπέρτερόν ἐστιν
 ἢ περ τὸ ὄνομα Ἀρχων, Ἡγεμὼν, Δισ-
 πότης, Βασιλεὺς, καὶ πᾶν ἄλλο ἀξίας
 σημαντικὸν ὄνομα. Βλέπε δὲ τῷ Θεάνθρω-
 πῳ Φιλανθρωπίαν καθὼς ὁ Θεὸς καὶ Πα-
 τὴρ „Ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ
 „πάν ὄνομα· ὅπως αὐτὸς διὰ τῶν Ἀπο-
 στόλων αὐτῷ ἔδωκ' ὄνομα τὸ ὑπὲρ
 πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ἀξιοματικά ὀνόματα,
 τετέσι τὸ ὄνομα Χριστιανός.

Φιλιπ.
 2. 9.

Διό τῆτο ὅταν ἦκουν ὁ Διόβολος, ὅτι οἱ Μαθηταὶ τῷ Χριστῷ ἀνομάθησαν Χριστιανοί, ἀναψε τὰς φλόγας τῆς ὀργῆς καὶ τῷ θυμῷ εἰς τὰς καρδίας τῶν τότε διωκτῶν καὶ τυράννων, καὶ τὴν ἀποστολὴν καὶ μῖσος ἐξήγειρε κατὰ τῆς τοῦ ἐνόματος, ὥστε ἐάν τις ἔλεγεν ὅτι ἐστὶ Χριστιανός, διὰ τῆτο καὶ μόνον βασανιστικῶς ὑπὸ αὐτῶν ἐπαιδέετο ἕως θανάτου. Ἰστατο ἐν τῷ σάδι τῆς ἀθλήσεως ἐνώπιον τῷ τυράννῳ ὁ ἅγιος τῷ Χριστῷ μάρτυς· καὶ ὁ μὲν τύραννος ἔλεγε πρὸς αὐτὸν, ἀρνήθητι τῆτο τὸ ὄνομα, ἵνα φύγῃς τὰς βασάνες· εἶπε ὅτι ἐγὼ εἰμι Χριστιανός, ἵνα ἀπαλλαγῇς τῷ θανάτῳ· ὁ δὲ τῷ Χριστῷ Μάρτυς ἐκράυγαζε μεγάλη τῇ Φωνῇ, Χριστιανός εἰμι, ἔσεργε τὰς πολυποικίλους καὶ θειαῖς τιμωρίας, καὶ προέκρινε τῆς ἰδίας αὐτῷ ζωῆς τῷ Χριστιανῷ τὸ ὄνομα. Πλήρεις εἰσὶν αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἱστορίαι τοιούτων ἀγίων παραδειγμάτων.

Ἀλλ' ἀράγε ἀρκεῖ μόνον τῆτο τὸ ἅγιον ὄνομα πρὸς σωτηρίαν; Ἐὰν ἔχῃς φρόνησιν εἰς τὸν νῦν, ἀνδρείαν εἰς τὴν ψυχὴν, σωφροσύνην εἰς τὰ ἦθη, ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον, δικαιοσύνην εἰς πάσας τὰς πράξεις σου· ἐὰν ἔχῃς ἔργα Βασιλικὰ καὶ ἄξια τῷ ὀνόματός σου, ἀρκεῖ το ὄνομα πρὸς δόξαν καὶ σωτηρίαν σου. Ἐὰν δὲ ὀνομάζῃς μὲν Χριστιανός, ἦγεν Βασιλεὺς, γίνεσαι δὲ μαρὸς, καὶ πολιτεύ-

εσαι ὡς ἀθηνῆς καὶ ἀνάνδρος· ἐομάζεσαι Βασιλεὺς, ἔπειτα κάθησαι εἰς τὰ καπηλεῖα, καὶ φθίρεις ἐαυτὸν εἰς τὰ πορνεία καὶ εἰς τὰς ἀσωτέας· λέγεσαι Βασιλεὺς, ἔπειτα ἐπιβελείεις τὸν πλησίον σου, καὶ κλέπτεις καὶ ἀρπύζεις καὶ ἀδικεῖς, καὶ ποιεῖς πᾶν ἄλλο αἰσχρὸν καὶ ἄτιμον ἔργον, καί σοι· διότι τότε αὐτὸ τὸ ὄνομα κατακρίνει σε· ἐπεὶ δὲ ὁ Θεὸς καὶ κατέστησε καὶ ἀνόμασέ σε Βασιλέα, διατί εἰ σοχάζεσαι τὴν ἀξίαν σου, ἀλλὰ περιφρονεῖς αὐτήν; σὺ εἶ εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τῷ παντοκράτορι Θεῷ· διατί εἰ συλλαγίζεσαι τὴν ἐξουσίαν σου; ὁ παντοδύναμος ἔδωκε σοι τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπὶ γῆς κτισμάτων, τὴν κυριότητα ἐπάνω εἰς τὰ πάθη σου, τὴν δεσποτείαν τῷ ἐχθρῷ σου· διατί εἰ ἐξουσιάζεσαι ὑπὸ τῶν προσωκαίρων πραγμάτων, καὶ ὑπηρετεῖς τὰ πάθη σου, καὶ γίνεσαι ὄβλος τῷ ἐχθρῷ σου; διατί εἰ μνημονεύεις τὸ ὕψος καὶ τὴν δόξαν τῆς Βασιλείας σου; Βασιλέαν διὰ σὲ ἔχει ἔτοιμον ὁ Θεὸς ἀθάνατον καὶ ἀτελεύτητον. Ω, καὶ ἡμῖν τοῖς παναθλίοις· διατί εἰ ἀνυψῶμεν τὰ ὄμματα εἰς τὸν ἑραὸν, εἰ δὲ βέβομεν τὰ μεγάλα καὶ ὑπερφυῖ καὶ ἐξαισία χαρίσματα ὅσα ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός, ἀλλ' ὡς οἱ χοῖροι κάτω πάντοτε νένομεν, καὶ ὡς ἐκείνοι εἰς τὸν βόρβορον, ἔτως ἡμεῖς εἰς τῆς ἀμαρτίας τὴν ἀκαθαρσίαν διαπαντός κατακυλιόμεθα. Οὐαὶ

ἡμῶν, τὸ ἅγιον ὄνομα τὸ ἐπιτεθὲν ἡμῖν ὃ
δοξάζεται. Ἄλλὰ „Βλασφημεῖται ὑπὸ τῶν
ἁπίστων, διὰ τὰς πονηρὰς ἡμῶν πράξεις.

Χριστιανοί, ἵ' ἀπόφασιν τῷ Θεῷ ἐστὶν
ἐκπεφωνημένη καὶ γεγραμμένη ἐν τῷ Ἐυ-
αγγελίῳ κατ' ἐλπίδα τῷ πονηρῷ ἀνθρώ-
πῳ εἰς ὃν ὁ Θεὸς καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔδω-
κε, καὶ αἰονόμον αὐτὸν ἀνόμασεν. Αὐτὸς
δὲ εἰς κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἐδὲ κατὰ τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ ἐπολιτέσθ' ἄλλ' ἤρξατο „Τύπ-

τεν τὰς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσ-
θίεν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι. Ἀ-
δελφοί μου ἀγαπητοί, ὅσις ὄνομα μόνον ἔχει
Χριστιανῶν, ἔργα δὲ διαβόλου, ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καθίστη ὁ Κύριος κρῖναι

ζῶντας καὶ νεκροὺς, ἀφαιρῆ ἀπ' αὐτῶν
τὰ θεὰ αὐτῶν χάρισμα, ἅμα δὲ καὶ τὸ
κεχαριτωμένον αὐτῷ ὄνομα, αὐτὸν δὲ γυ-
μνὸν καὶ τετραχιλισμένον καταδικάζει ἐκεί-
νῳ καὶ οἱ ἁπίστοι οἱ μὴ καταξιώθεντες τῷ
Χριστιανῷ ὀνόματος καταδικαζήσονται. „Καὶ
„διχοτομήσει αὐτὸν, λέγει, καὶ τὸ μέρος
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσεται. Ἐκεί-
νῳ εἶσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των. Κύριε τῷ ἐλέει, ἔρυσαι ἡμᾶς ἀπὸ
ταύτης τῆς φοβερωτάτης καὶ ἀνερμήνευτης
κατακρίσεως διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τῷ μονο-
γενῶς Σὺ Τίς, μεθ' ὃ ἐυλογητὸς εἶ σὺν
τῷ παναγίῳ καὶ Πνεύματι εἰς τὰς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚῃ ΤΟΥ ΤΡΥΦΛΟΥ

Δύο θαύματα καὶ μίαν ἀντίθεσιν ἀδικο-
κρίσιαν καθιστοῦν ἡ σήμερον ἀναγνωθῆσα
πρῶτος τῶν θεοφόρων Ἀποστόλων. Πρῶτον
θαῦμα ὁ διωγμὸς τῷ Δαίμονος, ὅστις ἐπ-
λάνα τὰς δυσυχὰς καὶ τρεισθλίας ἀνθρώ-
πων, τὰς κατοικῶντας τὴν τῶν Φιλιππῶν
χώραν· δεύτερον ὁ σεισμὸς τῆς γῆς, ὅστις
ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἵνα ἐξέλ-

Θωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ δέσμοι Α'πίστολοι οἱ ἐν αὐτῇ κατακλεισθέντες· ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τῶν Α'ποστόλων ἄλογος καὶ θρησκείας ἀπόφασις τῶν Ἀρχόντων θαυμάσιος, ἐχὶ τῆς δυνάμεως τῷ Θεῷ, ἀλλὰ τῆς ἀμέτρως κακίας τῶν ἀνθρώπων. Οἷς μετὰ προσοχῆς ἀκρίβειαν τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἀναγνωθείσης Ἱστορίας, ἐκείνος ἐκ μὲν τῶν πρώτων θούματος μαθητῶν πόση καὶ πείρα ἐστὶν ἡ πεπονηθευμένη τῶν Δαιμόνων τέχνη, προσέχει ἵνα μὴ ὑπὸ αὐτῶν πλανηταί· ἐκ δὲ τῶν διωγμῶν βλέπων τὴν ἀνύστακτον τῷ Θεῷ πρὸς τὴν ὑπερασπίζουσαν τὴν ἀρετὴν ἐργαζομένης Α'ποστόλης, ἐλπίζει τὴν Θεῶν ὑπεράσπισιν ὅταν πράττῃ τῆς ἀρετῆς τὰ θαύματα ἔργα· ἐκ δὲ τῶν τρίτων ἀκρίβειαν πόσον ἐμπαθῶς καὶ ἀδίκως κατεκρίθησαν οἱ Θεοὶ Α'πόστολοι ὑπὸ τῶν ἐν Φιλίπποις Ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν, ἀπέχει ἀπὸ πάσης παραλόγου καὶ ἐμπαθοῦς ἀδικιοκρατίας.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐγένετο πορευομένων ἡμῶν τῶν Α'ποστόλων εἰς προσευχὴν, παιδίσκεν τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος, ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρῆχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη.

Κ

Ο' Παῦλος καὶ ὁ Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐλθόντες εἰς τὴν Μακεδονίαν κατὰ τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν ὁ Παῦλος, διέτριβον τινὰς ἡμέρας εἰς τὴν Φιλίππων πόλιν· μετ' αὐτῶν δὲ ἦν καὶ ὁ ταῦτα καθιστορῶν Θεὸς Λευκῆς. Τότε δὲ φανερόν ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων αὐτοῦ. „Πορευομένων, λέγει, „ἡμῶν τῶν Α'ποστόλων, κατωτέρω, τῷ „Πάυλῳ, καὶ ἡμῖν. Ποῖος δὲ ἦν ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐπορεύοντο ὅτι οἱ Α'πόστολοι, ἵνα προσευχηθῶσι; Τόπος ἦν ἔξω τῆς πόλεως, πλησίον τῷ ἐκείνῳ ποταμῷ. „Τῇ τε „ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, λέγει ὁ Ἱστορικός, „ἐξήλθον ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμόν, „καὶ ἐνομιζέτο προσευχῇ εἶναι. Συνήρχοντο δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἔξω τῆς πόλεως, ἵσως ἐπειδὴ οἱ ἐν Φιλίπποις κατοικοῦντες Ἕλληες δὲ συνεχώρουν αὐτοῖς, ἵνα ἔχωσι τόπον συναγωγῆς ἐνδον τῆς πόλεως. Τί δὲ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῷ Πύθωνος τὸ ἐν τῇ παιδίσκῃ; Πύθιος ἢ Πύθων ἐλέγετο ὁ Α'πόστολων, ὁ ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν Θεὸς νομιζόμενος· τέταρτον τὸ εἶδωλον τὸ εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς βωμὸν ὑπὸ γυναικῶν ὑπηρετέτο, αἵτινες ὠνομάζοντο Πυθίαι· ἐν τέτῳ δὲ τῷ βωμῷ λάκκος ἦν, καὶ πλησίον τῷ λάκκῳ τραπέzion, Τρίπους λεγόμενον, ὡς ἔχον τρεῖς πόδας· καὶ ἐν μὲν τῷ τραπέzion ἐκάθηντο ἡ Πυθία, ἐκ δὲ τῷ λάκκῳ πνεῦμα πονηρὸν ἐξερχόμενον, καὶ εἰς αὐτὴν εἰσερχόμενον, ἐδαιμόνιζεν αὐτήν· ἔθεν

Πραξ.
16. 16.

Ὁρα τὸν οἶκον αὐτῆς, τὸ δὲ χρωῖα τῆ προσώπῃ αὐτῆς ἡλλοιοῦτο, ἀφρίζε δὲ τὸ σῶμα, καὶ ὡς καταμεμιθυσμένη ἐλάλει τῆς μαντείας τὰ λόγια· ἐκ τούτου ἔν πᾶν Δαυμόνιον μαντευτικὸν ἐλέγετο πνεῦμα Πύθωνος· ὅταν ἔν οἱ ἐρηθέντες Ἀπόστολοι ἐπορεύοντο εἰς τὸν διωρισμένον τόπον τῆς προσευχῆς, ἵνα ἔ μόνον προσεικηθῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἵνα διδάξωσι καὶ ἐπιστρέψωσι τὰς ἐκεί συναθροισμένους, τότε ἀπήντησεν αὐτοῖς μία δέλη, ἣτις εἶχε τὸ πνεῦμα τῆ Πύθωνος, καὶ ἐμάντευε, διὰ δὲ τῆς μαντείας πολὺ κέρδος ἔφερεν εἰς τὰς δεσπότας αὐτῆς.

Πραξ. 16. 17. Αὕτη κατακολαθίσασα τῷ Πάულῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα· ἔτοι οἱ ἄνθρωποι δέσλοι τῶ Θεῷ τῶ ὑψίστῃ εἰσιν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας.

Αὕτη ἡ δεδαιμονισμένη δέλη ἀκολαθίσασα ὀπίσω τῶ Πάυλῳ καὶ τῶν μετ' αὐτῶ Ἀποστόλων, ἐκραύγαζε μεγαλοφώνως λέγουσα περὶ αὐτῶν· ἔτοι οἱ ἄνθρωποι εἰσι δέσλοι τῶ Θεῷ τῶ ὑψίστῃ, κηρύττει δὲ καὶ δηλοποιῶσιν ἡμῖν τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ τίνι λόγῳ ὁ Διάβολος ὁ Πατὴρ τῶ ψεύδους ἐκήρυττε

ταύτην τὴν ἀλήθειαν; πῶς δὲ ἔκ ἐφοβεῖτο, μήπως οἱ ταῦτα ἀκρόντες πισύσωσιν εἰς τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα; Ἀληθῶς ἀμολόγησεν αὐτὸς Φωνῇ μεγάλῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐστὶν υἱὸς Θεῷ καὶ Θεός. „Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, Ἰησοῦ υἱὲ τῶ Θεῷ τῶ Μαρκ. 5. 7. ὑψίστῃ; ὀραῖζωσε τὸν Θεόν, μέμμε βασιάνησ. Ἀλλ' ἡναγκάσθῃ τούτο ποιῆσαι ὑπὸ τῶ προσάγματος τῶ Ἰησοῦ. „Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ· ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τῶ ἀνθρώπου· ποία δὲ ἀνάγκη ἐβίασεν αὐτὸν, ἵνα μαρτυρήσῃ ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν δέσλοι τῶ Θεῷ τῶ ὑψίστῃ, καὶ ἐδίδασκον τῆς σωτηρίας τὰ μαθήματα; Ὁυδεμίαν εἶχεν ἀνάγκην, ἀλλὰ τέχνην μετέλθε πανουργὸν καὶ δολεροτάτην· αὐτὸς ἐσησε διπλὴν παγίδα ἐλπίσας ὅτι διὰ τῶν τοιούτων ἐπαίνων ἦτοι ὑποσκελισθήσονται οἱ Ἀπόστολοι ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας καὶ ὑπερηφανείας, ἢ ἀναγκασθήσονται διώξαι αὐτὸν ἐκ τῆς δέλης· καὶ ἔτως ὀργιζέμενοι οἱ κύριοι αὐτῆς διὰ τὴν τῶ κέρδους αὐτῶν ἀπώλειαν, ἐπιβλέυσουσι τὴν ζωὴν αὐτῶν· ἢ τοιαύτη δὲ ἐλπίς ἐδίωξεν ἐξ αὐτῶ τὸν φόβον τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἀκρόντων τὴν ὑπ' αὐτῶ κηρυττομένην ἀλήθειαν. Βλέπομεν δὲ εἰς τὰ ἐφεξῆς ἰσορέμενα, ὅτι ἠκολέσθησε τὸ δεύτερον. Σὺ δὲ σημείωσον πῶς αὐτὸς ὁ Σατανᾶς, ὡς εἶπεν ὁ Παῦλος, „Μεταχηματίζεται εἰς Ἄγγελον φω- 2. Κορ. 11. 14. τὸς, καὶ κηρύττει τὴν ἀλήθειαν ἔχ

ἵνα ὠφελήσῃ, ἀλλ' ἵνα βλάβῃ τὰς ἀκούοντας.

Πραξ. 16.
18.

Τῷτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

Οὐ μίαν μόνην, ἀλλὰ πολλὰς ἡμέρας ἡ δέλη ἐκείνη ἐποίει τῷτο, ἦγυν ἐκράζεν ὀπίσθεν τῶν Ἀποσόλων, λέγουσα· „Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δέλοι τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ εἶσιν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. Ἀλλ' ὁ Παῦλος, εἴτε ἐπειδὴ προέβλεπεν ὅσας ἐπιβλάδας ἐμελλε πράξαι κατ' αὐτὴν καὶ τῶν σὺν αὐτῇ Ἀποσόλων ὁ Δαίμων διωχθεὶς ἐξ ἐκείνης τῆς παιδίσκης· εἴτε ἵνα μὴ Φανῇ, ὅτι ζητεῖ ἀφορμὰς τῷ δοξάζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰ θαύματα, ἐκ ἐδίωξε κατ' ἀρχαῖς ἐκείνης τὸ Δαιμόνιον. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸ ἐπέμενε πειράζων, διαπονηθεὶς ὁ Παῦλος, ἦγυν ἐνοχληθεὶς καὶ βαρέως φέρων τὸν τοιοῦτον πειρασμὸν, ἐπιστρέψας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν παιδίσκην, εἶπε πρὸς τὸ πονηρὸν πνεῦμα· „Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ,

ἵνα ἐξέλθῃς ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὁ δὲ δαίμων Φρίξας τὴν δύναμιν τῷ ὀνόματος τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ ὑπαικούσας εἰς τὸ παράγγελμα, ἐκείνης ἐξῆλθεν, ὡς τῷ θύματος, ἀπὸ τῆς παιδίσκης καὶ ἠλευθέρωσεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς δαιμονικῆς αὐτῇ πλάνης καὶ τυραννίας· ἐπληρώθη δὲ τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ ἡ προφητεία ἡ περὶ τῶν εἰς αὐτὸν πισυνσάντων. „Σήμερον δὲ, εἶπε, τοῖς πισυνσασιν ταῦτα „παρακολοθήσεται· ἐν τῷ ὀνόματί μου Δαίμονια ἐκβαλεῖσιν.

Μαρκ. 16.
17.

Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἰλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τὰς ἀρχοντας.

Πραξ. 16.
19.

Ἀφ' οὗ ἐξῆλθε τὸ Δαιμόνιον ἀπὸ τῆς δέλης, ἔπαυσαν αἱ μαντεῖαι· διότι ἐκ αὐτῆς, ἀλλ' ὁ Δαίμων δι' αὐτῆς ἐμάντευεν. Ἰδόντες ἔν οι δεσπόται αὐτῆς, ὅτι ἔπαυσεν ἡ ἐλπίς τῷ κέρδους τῷ διὰ τῆς μαντείας τῆς δέλης αὐτῶν προξενούμενος, ὀργισθέντες καὶ ἐκδίκησιν ὠδινήσαντες, ἴσως δὲ καὶ ἐλπίσαντες ὅτι εἰς ἀποκτείνωσι τὰς Ἀποσόλους, πάλιν ἡ δέλη αὐτῶν μαντεύει, πιάσαντες τὸν Παῦλον

καὶ τὸν Σίλαν ὡς ἀρχηγὸς τῶ ἐργου, ἔπειτα αὐτὸς εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου κατὰ τὴν τότε συνήθειαν ἐκάθοντο οἱ Ἀρχόντες κρίνοντες τὸν λαόν.

Πραξ. 16.
20. 21.

Καὶ προσαγαγόντες αὐτὸς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσωσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Γεδδαῖοι ὑπάρχοντες καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη, ἃ ἐκ ἔξουσι ἡμῖν παραδέχεσθαι, εἰδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις ἔσι.

Κατὰ τῖνα λόγον οἱ τὴν Φιλίππων πόλιν κατοικῶντες ἔλεγον ὅτι εἰσὶ Ῥωμαῖοι; Ἡ πόλις τῶν Φιλίππων ὑπὸ Φιλίππου μὲν τῶ τῶν Μακεδόνων Βασιλέως ἐκτίσθη, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν· ὅτε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι κύριοι ἐγένοντο τῆς Ἑλλάδος ἀπέστειλαν ἐκεῖ ἐκ Ῥώμης ἀποικίαν· οὗτοι δὲ ἦσαν τὰ τῶν ἀποικιῶν εἶδη παρὰ Ῥωμαίοις· ἡ μὲν συνέστατο εἰς τῶπον ἢ ἀπὸ ἀρχῆς ἔρημον, ἡ μετὰ ταῦτα ἐρημωθέντα· ἡ δὲ ἐσέλλετο ἐν αὐταῖς ταῖς πύλαις, ὅπου στρατιῶται καὶ τινες ὑπήκοοι αὐτῶν κατοικῶν· ἡ πόλις δὲ τῶν Φιλίππων ἀποικία ἦν Ῥωμαίων τῶ δευτέρου εἶδους· ἠύξητε δὲ αὐτὴν πρῶτον

ὅρα τὸν
καλμ.
αὐτ.

μὲν Γάιος ὁ Καῖταρ, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Αὐγυστος· ἐκ τούτων ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος τὰ νομίσματα ταύτης τῆς πόλεως ἐπεγράφοντο ἔτι Κολωνίας Γελίας Αὐγύστου Φιλιππησίας. Διὰ τούτου καὶ ὁ ἱερός Λευὶς ταύτην τὴν πόλιν ὠνόμασε διὰ τῶ Ῥωμαίου ὀνόματος Κολωνίαν, ἥ γιναι ἀποικίαν. „Εἰκένοντες, εἶπεν, εἰς Φιλίππων, ἥτις ἐστὶ πρῶτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, Κολώνια. Διὰ τούτου ἐν τῶν λόγων οἱ ἐκεῖ κατοικῶντες ἔλεγον ὅτι εἰσὶ Ῥωμαῖοι διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ὁ Πάλλος ἔλεγεν ἐαυτὸν Ῥωμαῖον, καὶ Γεδδαῖος ἦν τὸ γένος, καὶ ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας γεγεννημένος. Στρατηγὸς δὲ λέγει ὁ ἱερός Ἱστορικὸς ἐκεῖνος ὅτι ἀνωτέρω ὠνόμασεν Ἀρχοντας, καθότι οἱ αὐτοὶ εἶχον καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν στρατιωτικὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν· παραστήσαντες δὲ οἱ κύριοι τῆς παιδείας τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν ἐνώπιον αὐτῶν, εἶπον πρὸς αὐτούς· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι εἰσιν Γεδδαῖοι, ταραττέσι δὲ τὴν πόλιν ἡμῶν κινεῖν συνήθειας, ὡς ἡμεῖς εἰδὲ δεχθῆναι εἰδὲ ἐκπληρωτάις ἔχομεν ἐξουσίαν, ἔπειθ' ἔσμεν Ῥωμαῖοι.

Πραξ. 16.
1..

Πραξ. 16.
37.
22. 3. 25.

Καὶ συνεπέση ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιεῖρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμά-

Πραξ. 16.
22.

23. τια, ἐκέλευον ῥαβδίζειν πολ-
 24. λὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πλη-
 γὰς, ἔβαλον εἰς Φυλακὴν,
 παραγγέλαντες τῷ δεσμο-
 φύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐ-
 τὸν. Ὁς παραγγελίαν τοιαύ-
 την εἰληφὼς, ἔβαλεν αὐτὸν
 εἰς τὴν ἐσωτέραν Φυλακὴν,
 καὶ τὰς πόδας αὐτῶν ἡσφα-
 λίσατο εἰς τὸ ξύλον.

Βλέπε κρίσιν ἄδικον ἢ βάρβαρον τι-
 μωρίαν· οἱ μὲν κίριοι τῆς παιδείκης ἐγκα-
 λῶσιν ἐνώπιον τῶν στρατηγῶν τὸν Παῦλον
 καὶ τὸν Σίλαν ὡς ταραξίας καὶ εἰσα-
 σίας· οἱ δὲ στρατηγοὶ εἰδὲ ἀπολογίαν ζητεῖ-
 σι παρὰ τῶν ἐγκαλεσθέντων, εἰδὲ ἐξέτα-
 ζουσιν ὅπως, εἰ μὴ ἀληθὴς ὑπάρχει ἡ κα-
 τηγορία πρὸς τούτοις βλέπεσιν ὅτι ὁ ἄν-
 θρωπος συνεπέσει κατ' αὐτῶν, ἤγεν ἕλον ἐκεί-
 νο τῆς ἀγορᾶς τὸ πλῆθος ὡς ῥαγδαία
 χάλαζα ἔπεσον ἅμα ἐπὶ τὰς δικαιοσύ-
 νης Ἀποστόλους, εἰ μὲν δὲ εἰς ἐμποδί-
 ζουσι τὴν τοιαύτην δημεγεργίαν ἢ χειρο-
 δίκην τὴν ἐνώπιον αὐτῶν γινομένην, ἀλλ'
 αὐτοὶ ἰδίαις χερσὶ διὰ περισσοτέραν τῶν
 κρινόμενων αἰσχύνην ἢ καταδίκην περιεργί-
 ζαντες, τῶντιν οὐκίσαντες τὰ ἱμάτια αὐ-

τῶν, προσάπτουσιν ἵνα ῥαβδίσωσιν αὐτούς·
 καὶ δὲ ἐπὶ πολλῇ σφοδρῶς αὐτοὺς ἐρῥά-
 βδισαν, ἥμως οὐκ ἐχώρτασαν, ἀλλ' ἔβα-
 λον αὐτοὺς εἰς τὴν Φυλακὴν, παραγγέ-
 λαντες εἰς τὴν δεσμοφύλακα, ἵνα μετα-
 πάσης ἀσφαλείας φυλάττῃ αὐτούς· ἐπει-
 δὴ δὲ τοιαύτην παραγγελέαν ἔλαβεν ὁ δε-
 σμοφύλαξ, φοβούμενος μήπως τὴν νύκτα
 φύγῃσιν οἱ ἐγκρατιζόμενοι αὐτῷ Ἀπόστο-
 λοι, προσέθετο τιμωρίαν ἐπὶ τιμωρίᾳ,
 ἔβαλε δηλονότι αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν
 ἢ ἐπομένως σκοτεινότεραν Φυλακὴν, τὰς
 δὲ πόδας αὐτῶν ἐκλείσει ἢ ἡσφάλισεν εἰς
 τὸ τιμωρητικὸν ξύλον, τὸ λεγόμενον πο-
 δοκάκη ἢ ξυλοπέδη.

Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦ-^{Πραξ. 16}
 λος καὶ Σίλας προσευχόμε-^{25.}
 νοι ὕμνον τὸν Θεὸν ἐπη-
 κροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέ-
 σμιοι.

Εἰς τὴν ἐσωτέραν Φυλακὴν κατακέμε-
 νοι οἱ παρμακάριστοι Ἀπόστολοι, τειραν-
 ματισμένοι, δεδεμένοι τὰς πόδας εἰς τὸ
 ξύλον, ἢ ἥμως οὐκ ἐμίλησαν τῆς προσευ-
 χῆς τὸ ἔργον παραδείγμα τῷ Ὁφελι-
 μάτατον, διδάσκον ἑαυτοὺς, ἵνα ἢ εἰς αὐ-
 τὰς τὰς θλιβεστάτας περιστάσεις καὶ

ἀνάγκας ἡμῶν προσευχόμεθα, εὐχαρισίαν προσφέροντες εἰς τὸν Θεὸν προσεύχονται δὲ οἱ Ἀπόστολοι ἐν τῇ ὥρᾳ τῇ μεσονυκτικῇ, διὰ τῆς ὥρας τὸ ἥσυχον ἐκ δὲ τῆς πολλῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, ἔχι μυσικῶς, ἀλλὰ ἐκφάνως, ὥστε ἤκουον τὴν προσευχὴν αὐτῶν οἱ δέσμοι οἱ ἐν τῇ αὐτῇ φυλακῇ ἐυρισκόμενοι. Προσέχονται, ἔχι ἐκδίκησιν ζητῶντες παρὰ Θεοῦ κατὰ τῶν ἀδίκως τιμωρησάντων αὐτοὺς, ἐδὲ λύτρωσιν ἀπὸ τῶν δεσμῶν ἢ τῆς φυλακῆς, ἐδὲ ἰατρείαν τῶν πληγῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὕμνος ἢ δοξολογία προσφέροντες εἰς τὸν Θεόν. „Προσευχόμενοι, λέγει, ὕμνετε, τὸν Θεόν, τὸν καταξιώσαντα αὐτοὺς ταῦτα παθεῖν ὑπὲρ τῆς ἐνόματος τῆς μονογενῆς υἱοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἢ ὁ Πέτρος ἢ οἱ σὺν αὐτῷ Ἀπόστολοι, ὅτε ἔδειραν αὐτοὺς

Περί. 5. ἐν τῷ τῶν Ἰερουσαλὴν Συνεδρίῳ. „Ἐπορεύ-
41. „οντο, λέγει, χαίροντες ἀπὸ προσώπου
„τῆς Συνεδρίας, ὅτι ὑπὲρ τῆς ἐνόματος αὐ-
„τῆς κατηξιάθησαν ἀτιμασθῆναι. Καὶ δὲ
ὕμνολογία ἢ ἔχι δέησις ἦν τῶν ἐν τῇ
Φυλακῇ Ἀποστόλων ἢ προσευχῇ, ἔδειξεν

Ματθ. 6. ὅπως θαῦμα εἰς ἀπολύτρωσιν αὐτῶν ἔ-
8. Θεὸς, ὅς τις οἶδεν ὡς χρεῖαν ἔχομεν πρὸς
τῆς ἡμᾶς αἰτήσας.

Πράξ. 16. Ἀφ' ὧν δὲ σεισμὸς ἐγένετο
26. μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ
θεμέλια τῆς δεσμοτηρίδος ἀνε-

ώχθησαν τε παραχρῆμα αἱ
θύραι πάσαι, καὶ πάντων τὰ
δεσμὰ ἀνέστη. Ἐξυπνος δὲ
γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ
ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας
τῆς φυλακῆς, σπασάμενος
μάχαιραν, ἔμελλεν ἐαυτὸν
ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευ-
γέναι τὸς δεσμίους.

27.

Ἰδὲ τὸ θαῦμα τῆς Θεοῦ σεισμὸς
αἰφνίδιος, ἢ τοσούτον μέγας καὶ ἰσχυρός,
ὥστε ἐσαλεύθησαν τῆς φυλακῆς τὰ θεμέ-
λια, ἤνοιξαν δὲ ἐνθὺς ἢ πάσαι τῆς φυ-
λακῆς αἱ θύραι, καὶ ἐλύθησαν τὰ δεσ-
μὰ πάντων ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ δεδεμένοι· ἐξυ-
πνήτας δὲ ὁ δεσμοφύλαξ, ἢ ἰδὼν τὰς
θύρας τῆς φυλακῆς ἀνεωγμένας, ἐνόμισεν
ὅτι ἔφυγον οἱ δέσμοι. Ἰνα ἔν φρίγῃ τὴν
τιμωρίαν τὴν περιμένονσαν αὐτὸν διὰ τὴν
φυγὴν τῶν δεσμίων, ἐκβαλὼν τὴν μά-
χαιραν αὐτῷ ἐκ τῆς μαχαροθήκης, ἔμελλε θανατῶσαι ἐαυτόν. Ὁ σεισμὸς
ἐσάλευσεν τῆς φυλακῆς τὰ θεμέλια καὶ
ἤνοιξε τὰς θύρας αὐτῆς· τίς δὲ ἔλυσε τὰ
δεσμὰ τῶν δεσμίων; ἢ τῶν δεσμῶν λύ-
σις ἔκ ἐστὶ τῆς σεισμῆς ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ
τῆς Θεοῦ δυνάμεως ἔργον. Φανερόν ἐν ἐστὶν
ὅτι ἔχι ἐν, ἀλλὰ διὰ θαύματα ἐγένον-

το, ὁ σεισμός, καὶ τῶν δεσμιῶν ἡ λύσις.

Πραξ. 16.
28.

Εἰφώνησε δὲ Φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος, λέγων μηδὲν πράξεως σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε.

Ἀνέκεις ἀνεξιδικίας καὶ ἀληθινῆς ἀγάπης καὶ ἐνεργείας τῶν ἐχθρῶν παραδειγμα κατὰ τὴν ἐντολὴν τῆς Κυρίης; Ἀγῶνίζεται ὁ Παῦλος ἵνα φυλάξῃ τὴν ζωὴν τῆς δεσμοφύλακος, ὅς τις πρὸ ὀλίγου ἐβάλεν αὐτὸν εἰς τὴν σκοτεινότεραν φυλακὴν καὶ ἔδωκε τὰς πόδας αὐτοῦ εἰς τὸ ξύλον· διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλης Φωνῆς ἐφώνησε, λέγων πρὸς αὐτόν· μηδὲν κακόν πράξεως κατὰ σεαυτὴν, διότι ἔδωκε τῶν δεσμιῶν ἔφυγεν, ἀλλὰ πάντες ὧδε ἐσμεν· ὁ Παῦλος ἔδωκε τῆς φυλακῆς, ὁ δεσμοφύλαξ ἔξω· σκότος ἔσω τὸ τῆς ἐσωτέρας φυλακῆς, σκότος ἔξω τὸ μεσονυκτικόν, πῶς ἔν ὃ Παῦλος εἶδε τὸν δεσμοφύλακα ἐκβάλλοντα τὴν μάχαιραν ἵνα θανατωθῇ; καὶ πόθεν κατενόησε τὴν ὑποψίαν τῆς δεσμοφύλακος περὶ τῆς τῶν δεσμιῶν φυγῆς; Διὰ τῆς φωτὸς τῆς χάριτος τῆς παναγίας Πνεύματος καὶ εἶδε τί ἐπραττε, καὶ ἐγνώρισε τί ἐμελέτα καὶ τί ἐσυλλογίζετο ὁ δεσμοφύλαξ· „Φῶς δικαίως διαπαντός· Φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ.

Παροιμ.
13. 9.
Ψαλ. 96.
11.

Αἰτήσας δὲ Φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος, προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ. Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιῆσαι, ἵνα σωθῶ.

Πραξ. 16.
29, 30.

Αἰτήσας ὁ δεσμοφύλαξ τῷ Παύλῳ τὰ λεγόντα, ἔλαβε θρόνον· ἵνα δὲ πληροφωρηθῇ ὅτι ἐκ ἔφυγον οἱ δέσμοι, ἐζητήσας λαμπάδας καὶ λαβὰς αὐτάς, ἐπήδησεν ἔνδον τῆς φυλακῆς. „Καὶ ἔντρομος, λέγει, γενόμενος. Ὁ σεισμός προσέξινυσεν αὐτῷ τὸν φόβον καὶ τὸν τρόμον· ἀλλὰ πίθην ἐνθὺς τόσῃν εὐλάβειαν ἔδειξε πρὸς τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, ὥστε ἔπεσεν ἐνώπιον αὐτῶν; „Προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ. Πῶς δὲ νῦν ἐφοβεῖται τοὺς στρατηγὰς, ἀλλ' ἐξέρχεται ἐκ τῆς φυλακῆς ἐκείνης ὅς τις πρὸ ὀλίγου ἐβάλεν εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ ἡσφάλισατο τὰς πόδας αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον; διὰ ποῖον λόγον ἀφαιροῖ εἰς τὴν συμβολὴν αὐτῶν πᾶσαν τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα, ἐρωτῶν αὐτοὺς τί πρέπον ἐστὶν ἵνα πράξῃ, ὅπως αὖν σωθῇ; „Καὶ „προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ ποιῆσαι, ἵνα σωθῶ; Αὕτη ἡ ψαλ. 76.
10.
„ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τῆς ὑψίστης. Ἐξυ-

πνίγη ὑπὸ τῇ μεγάλῃ σεισμῷ, εἶδεν ἀνεωγμένας τῆς φυλακῆς τὰς θύρας καὶ λελυμένα τῶν δεσμῶν τὰ δεσμά, ἤκουσε τὴν ἀνεξίκακον καὶ εὐεργετικωτάτην Φωνὴν τῇ Παύλῃ, ἣτις ἤρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῇ θανάτῃ, ὅτε σπατάμενος τὴν ἑαυτῇ μάχαιραν ἐμελλεν ἑαυτὸν θανατῶσαι, εἶδε, λέγω, Θεὸς θαύματα καὶ σημεῖα ἀρετῆς ἐπαράνιον, ὅθεν συνετρίβη ἡ καρδία αὐτῇ, καὶ ἐκλινεν ἡ ψυχὴ αὐτῇ εἰς μετάνοιαν· ἡ δὲ τῇ Θεῷ χάρις ἔφερεν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν θεῖον φόβον, καὶ τὴν εὐσεβῆ ἐυλάβειαν, καὶ τὴν σωτήριον ὑπακοὴν εἰς τὰς συμβουλὰς τῇ Παύλῃ καὶ τῇ Σίλῃ.

Πράξ. 16.
31.

32.

Οἱ δὲ εἶπον· πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σε. Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τῇ Κυρίῃ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς,

Πρῶτον μὲν ἀπεκρίθησαν εἰς αὐτὸν σύντομα. „Πίστευσον, εἶπον, ἐπὶ τὸν „Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ „καὶ ὁ οἶκός σε. Ταῦτα δὲ τὰ ὀλίγα λόγια περιέχουσι πάντα τὰ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν πιστευόμενα· διότι εἰδὲν ἄλλο θεμέλιον ἔχει ἢ εἰς Χριστὸν πῶς, εἰ μὴ αὐ-

τὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. „Θεμέλιον γὰρ ^{1. Κορ. 3.} „ἄλλον εἰδὲς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν ^{11.} „κεῖμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. Εἰς ὅσα πιστεύομεν, ἐκεῖνα εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν ἀναφέρονται, καὶ εἰς αὐτὸν θεωροῦνται, καὶ αὐτὸν ἔχουσι βάσιν καὶ στήριγμα· ὅστις δὲ εἰς αὐτὸν πιστεύει, ἐκεῖνος κληρονομεῖ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. „Ὁ πιστεύων εἰς ^{Ιωαν. 3.} „τὸν Ἰησοῦν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπει- ^{36.} „θῶν, ἐκ ὀψεται ζωὴν. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν σύντομον καὶ περιεκτικωτάτην διδασκαλίαν, ἐλάλησαν, λέγει, τὸν λόγον τῇ Κυρίῃ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς πάντας τὰς οἰκίας αὐτῆς, ἦγον κατήχησαν αὐτὰς καὶ ἐδίδασκαν τῆς παναγίας Τριάδος τὰ δόγματα, τῆς θείας σαρκώσεως τῇ υἱῷ τῇ Θεῷ τὴν οἰκονομίαν, τῶν ἁγίων Μυστηρίων τὴν ὠφέλειαν, τὴν εἰς τὰς θείας νόμους ὑπακοήν. Βλέπε δὲ τὴν ἀποστολικὴν προθυμίαν καὶ τὸν ἐνθερμον ζῆλον τῇ Παύλῃ καὶ τῇ Σίλῃ· καὶ τετραυματισμένοι ἦσαν, καὶ μεγάλην εἶχον χρεῖαν ὑπηρεσίας καὶ ἀναπαύσεως ὅτε ἐξῆλθον ἐκ τῆς φυλακῆς, ὅπως εὐδόλως φροντίζεσι περὶ τῆς θεραπείας τῇ σώματος αὐτῶν, ἀλλὰ μετὰ πάσης σπουδῆς διδάσκει τῇ Κυρίῃ τὸν λόγον.

Καὶ παραλαβὼν αὐτὰς ἐν ^{Πράξ. 16.} ^{33.} ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτός,

24. ἔλθσεν, ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτῷ πάντες παραχρῆμα. Ἀναγαγόντες αὐτὸς εἰς τὸν οἶκον αὐτῷ, παρέθηκε τραπέζαν, καὶ ἡγαλλιάσατο πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἥραν τῆς νυκτὸς ἐν ἣ ἐξῆλθον οἱ Ἀποστόλοι ἐκ τῆς φυλακῆς, παρέλαβεν αὐτὸς μεθ' ἑαυτοῦ ὁ δεσμοφύλαξ· καὶ πρῶτον μὲν ἐπλυνε τὰ αἵματα τῶν πληγῶν αὐτῶν, ἔπειτα αὐτὸς τε καὶ πάντες οἱ οἰκεῖοι αὐτῷ ἐβαπτίσθησαν ὑπὸ αὐτῶν, μετὰ δὲ ταῦτα ἡτοίμασε τραπέζαν, καὶ ἡγαλλιάσατο σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτῷ· ἡγαλλιάσατο δὲ ἔχι διὰ τὰς τροφὰς τῆς τραπέζης, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς πίσεως· ἡγαλλιάσατο ὥστε κατηξιῶθαι πιστεῦσαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθινόν. „ἡγαλλιάσατο, λέγει, πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ. Φαίνεται δὲ ἐκ τῆς ἀκολυβείας τῆς

διηγήσεως, ὅτι ἔχι ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλ' εἰς ἄλλον τινὰ τόπον, ἴσως εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἐγένετο καὶ ἡ κατήχησις τῆς πίσεως καὶ ἡ πλύσις τῶν πληγῶν καὶ τῷ βαπτίσματος ἡ τελετὴ, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν ἡτοίμασεν ἡ τραπέζα· διότι μετὰ τὴν περιγραφὴν πάντων τῶν ἄλλων συμβάντων διηγῆται ὁ Ἱστορικὸς καὶ τὰ περὶ τῆς τραπέζης, λέγων· „Ἀναγαγόντες αὐτὸς εἰς τὸν οἶκον αὐτῷ, παρέθηκε τραπέζαν. Ὁ δεσμοφύλαξ λαβὼν δὲ ὕδατος τὰς πληγὰς τῷ σώματος τῶν Ἀποστόλων, οἱ Ἀποστόλοι καθαρίζουσι διὰ τῷ βαπτίσματος τὴν ψυχὴν τῷ δεσμοφύλακῳ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. Ὁ δεσμοφύλαξ διὰ τῆς τραπέζης τρέφει σωματικῶς τὸς Ἀποστόλους. Οἱ Ἀποστόλοι διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς πίσεως χορτάζουσι πνευματικῶς τὸν δεσμοφύλακα· βλέπει δὲ ὅτι προηγένηται τὰ πνευματικὰ τῶν σωματικῶν· πρῶτον γίνεται ἡ κατήχησις καὶ τὸ βάπτισμα, ἔπειτα ἡ τραπέζα· μαθήμα ἐστὶ τῷ διδάσκον, ὅτι πρέπον ἐστὶν ἵνα προτιμῶμεν πάντοτε τῶν σωματικῶν ἔργων τὰ πνευματικά.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α Τ Α Σ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ.

Πανσέβαστα ἡ ἀγία εἰσι πάντα τὰ τῷ
Κυρίῳ Ἰησοῦ προσάγματα, πλην τινὰ ἐξ
αὐτῶν φαίνονται πολλά δυσκολοπαρά-
δεκτα· συμβαίνει δὲ τῷτο, ἐπειδὴ εὐλό-
ως κατανοῶμεν ποῖον ἔχουσι σκοπὸν καὶ
τέλος· ὅσις δὲ καταλάβει ἐντελῶς τὸν
σκοπὸν αὐτῶν, ἐκεῖνος μετὰ πάσης προ-
θυμίας ἡ ὑποδέχεται ἡ φυλάττει αὐτὰ
μετὰ πάσης ἀκριβείας. „Τῷ θέλοντί σοι,
„λέγει ὁ Κύριος, κριθῆναι, καὶ τὸν χι-
„τῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ ἡ τὸ ἱμά-
„τιον. Τῷτο ἐστὶ δυσπαράδεκτον· τίς τῷτο
σέργει; ἐκεῖνος ζητεῖ παρ' ἐμοῦ τὸν χιτῶ-
νά μου, καὶ θέλει ἵνα περὶ τέττε φέρῃ με
εἰς τὸ κριτήριον, ἐγὼ δὲ χρέος ἔχω
ἵνα δώσω αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιόν μου, ὅπως
ἂν φύγω τὴν κρίσιν; Ὁ Ἀπόστολος Παῦ-
λος περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως λαλῶν,
καὶ ὑπομνηματίζων τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τὰ
λόγια, εἶπε φανερὰ ὅτι τὸ κρισιολόγημα
ἐστὶν ἡττημα, ἡ γὰρ ἀμαρτημα. „Ἦδη μὲν

„ἐν ὅλῳς ἡττημα ἐν ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρι-
„ματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Ἐπειτα ἐλέγ-
χει τὰς ἔχοντας κρίματα, τετέσι κρι-
σολογίας· διατὶ, λέγει, εἰ προκρίνετε ἵνα
ἀδικηθῆτε ἡ σεριθῆτε τῶν ὑπαρχόντων
ὑμῶν, ἀλλ' ὑμεῖς ἀδικεῖτε ἡ ἀποσερεῖτε
τὰς ἄλλας, ἡ μάλιστα τὰς ἀδελφὰς ὑμῶν;
„Διατὶ ἐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖθε; διατὶ ἐχὶ
„μᾶλλον ἀποσερεῖθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδι-
„κεῖτε ἡ ἀποσερεῖτε, ἡ τὰυτα ἀδελφὰς;
Δύσκολον. Ναί, ἀληθῶς, δύσκολον φαί-
νεται ἕως ἂν καταλάβῃς διὰ ποῖον σκο-
πὸν καὶ τέλος ἐμποδίζει ὁ Θεὸς τὰς κρι-
σολογίας.

αὐτ. 8.

Ὁ σκοπὸς, ἀδελφοί, τέττε τῷ
προσάγματός ἐστι Θεὸς ἔλεος· γνωρίζει ὁ
Θεὸς, ὅτι καὶ εἰς τὰς ἐνάγοντας εἰς τὰ
κριτήρια ἡ εἰς αὐτὰς τὰς κριτὰς, συμ-
βαίνει βλάβη πᾶσαν πρόσκαιρον ζημίαν
ὑπερβαίνουσα, διὸ ἐλκῶν τὸ πλάσμα αὐ-
τῷ αἰς Φιλάνθρωπος παραγγέλλει εἰς τὰς

1. Κορ. 6.
7.

ἐναγομένους, ἵνα πᾶσαν κοσμικὴν ζημίαν ὑποφέρωσιν, ὥπως μὴ γίνωνται τῶν ἀμαρτιῶν συναίτιοι, ἀπαλλάξωσι δὲ καὶ τὸς ἐνάγοντας καὶ τὸς κριτὰς ἀπὸ τῆς πλήθους τῶν ἀμαρτιῶν καὶ ἀπὸ τῆς αἰωνίης κατακρίσεως· διότι καὶ οἱ ἐνάγοντες εἰς τὰ κριτήρια, καὶ αὐτοὶ οἱ κριταὶ ἐυκόλως περιπίπτουσιν εἰς μεγάλα καὶ φρικτά ἀμαρτήματα. Ἀπέδειξε τὸτο ἐμφανέστατα ἡ σημερον ἀναγνωθεῖσα Ἱστορία τῶν ἐναγόντων τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς τὸ κριτήριον τῶν Ἀρχόντων τῶν Φιλιππησίων.

Πόσον μέγала καὶ θεομίσητα ἀμαρτήματά εἰσι τὸ ψεῦδος, ἡ συκοφαντία καὶ ἡ ὑπόκρισις, τόσον φανερόν ἐστιν, ὥστε ἐδεμιάς ἀποδείξεως ἔχει χρεῖαν ἄκρσον δὲ πᾶς οἱ ἐνάγοντες εἰς τὴν κρίσιν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν καὶ ψεύδονται καὶ συκοφαντοῦσι καὶ ὑποκρίνονται. Ἡ δὲ λη ἡ ἔχουσα τὸ πνεῦμα τοῦ Πύθωνος ἐμάντευεν, ἐκ δὲ τῆς μαντείας οἱ κύριοι αὐτῆς ἐκέρδαινον πολλὰ ἀργύρια· ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας ἐδίωξαν τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς δέλης· ὅθεν ἡ μαντεία ἔπαυσεν, οἱ δὲ κύριοι τῆς δέλης ἐσερήθησαν τοῦ κέρδους. Τὸτο ἐστὶν ὅλης τῆς ὑποθέσεως ἡ ἀλήθεια· ἀντὶ δὲ τῆς ἀληθείας ταύτης, ἰδὲ τί λέγουσιν οἱ κύριοι τῆς δέλης, ὅταν ἔφερον ἐνώπιον τῶν κριτῶν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν· „Καὶ προσαγαγόντες αὐ-

„τὸς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον. ἔτοι οἱ ἄνθρωποι ἐνταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, „Ἰεδοῖοι ὑπάρχοντες καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη, ἃ ἐκ ἑξέσιν ἡμῖν παραδέχονται, καὶ ποιεῖν, Ῥωμαίοις ἔσιν. Ὡς ἀκούεις, ἄλλα αὐτὸ ἄλλων λέγουσι, καὶ σιωπᾶσι μὲν τὴν ἀλήθειαν, λαλοῦσι δὲ αὐθαδέστατα ἄκρατον ψεῦδος· σημείωσαι δὲ ὅτι τὸτο ἐκ ἐστὶ ψεῦδος ἀπλὲν, ἀλλὰ συκοφαντία φρικτή. „Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ταρασσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν. Πῶς; ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας οἱ διδάσκαλοι τῆς εἰρήνης ταραττοῦσι τὴν πόλιν; Πᾶς; ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας καταγγέλλουσι νόμους ἀπαράδεκτους εἰς τὸς Ῥωμαίους; ἀλλ' αὐτοὶ ἐδίδασκον τὴν μεταξύ ἀλλήλων ἀγάπην, τὴν δικαιοσύνην, τὴν πραότητα, τὴν ἀνεξικακίαν· ταῦτα δὲ ἐκ ἐδέχοντο οἱ Ῥωμαῖοι; τί ἐδίδασκεν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας; τὴν ὑπακοὴν πρὸς τοὺς βασιλεῖς, τὴν εὐλάβειαν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, τὴν πρὸς πάντας τιμὴν· ταῦτα δὲ ἦσαν τὰ ἔθνη τὰ ἀπαράδεκτα καὶ μὴ ἐνεργήμενα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων; παῖον ἄλλο ψεῦδος τὸτο φανερότερον; ἢ ποία ἄλλη συκοφαντία ταύτης ὑπερτέρα; βλέπε δὲ καὶ τὴν δολερὰν αὐτῶν ὑπόκρισιν· αὐτοὶ φλογίζονται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ καὶ κατακαίονται ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ἐκδικήσεως, ἐπειδὴ ἐσερήθησαν τοῦ κέρδους, μεταχηματίζουσι δὲ τὸν θυμὸν εἰς ζῆλον,

Πραξ. 16
20, 21.

καὶ τῆς ἐκδικήσεως τὸ πάθος εἰς ὑπε-
ράσπισιν τῶν νόμων· αὐτοὶ εἰσιν ἐκδικηταὶ
τῆς ἰδίας ζημίας, καὶ ἐμφανίζονται ὡς
ὑπερασπισαὶ τῆς τῆς γένους νομοθεσίας·
αὐτοὶ εἰσὶ Φιλάργυροι, καὶ ὑποκρίνονται
ὅτι εἰσὶ Φιλοπάτριδες· πράγματι καὶ ἀλη-
θεῖα εἰσὶ παμπόνηροι, σχήματι δὲ καὶ
λόγῳ φαίνονται πανάγαθοι.

Ἀλλ' ἀράγε εἴχ' εὐρίσκονται ἄχρι
τῆς σήμερον ἄνθρωποι, οἵτινες ἐνάγοντες
τὰς ἀδελφὰς εἰς τὰ κριτήρια, ψευδον-
ται ἐνώπιον τῶν κριτῶν, καὶ συκοφαντῶ-
σι τὰς ἐναγομένους, καὶ ὑποκρίνονται ἀρε-
τὴν καὶ ζῆλον, ἵνα βλάψωσι περισσό-
τερον τὰς ἐναγομένους; Γένοιτο Κύριε, ἵνα
μηδεὶς ποτε πράξῃ ὅσα ἐποίησαν κατὰ
τῆς Πάυλου καὶ τῆς Σίλα οἱ κύριοι τῆς
δέλης τῆς ἐχέσης τὸ πνεῦμα τῆς Πυ-
θωνος.

Καὶ μὴ σοχαθῆτε ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ
κριταὶ εἰς περιπίπτουσιν ἔυκολα εἰς πολλὰ
καὶ μεγάλα ἁμαρτήματα· ἢ προσωπολη-
ψία περικυκλοῖ διαπαντὸς τῶν κριτῶν
τὸν θρόνον, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δωροληψία,
ἐφέλικται καὶ ὑποσκελίζεσθαι τὰς κρι-
τὰς εἰς τῆς ἀδικίης τὰ ἔργα. Βλέπει ὁ
κριτὴς τὸν πλούσιον καὶ τὸν πτωχόν
ἐνώπιον αὐτῆς κρινομένους· ἢ ἐλπίς τῆς
ὑπὸ τῆς πλυσίως ἀνταποδόσεως εἰτέρχε-
ται εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς, ἥτις ἔυκολα
πείθει αὐτὸν, ἵνα δικαιώτῃ τὸν πλούσιον,

καὶ διακρίνῃ ὅτι ἐστὶ πταίτης, καὶ ἀδι-
κῆσθαι τὸν πτωχόν, καὶ γνωρίζῃ ὅτι ἐστὶν
ἀθῶος. Βλέπει ὁ κριτὴς τὸν ἀξιωματικόν
καὶ τὸν ἰδιώτην ἐνώπιον αὐτῆς κρινομένους,
φοβεῖται τῆς ἀξιωματικῆς τὸ πρόσωπον·
ὁ δὲ φόβος βιάζει αὐτὸν, ἵνα δικαιώσῃ
τὸν ἀξιωματικόν τὸν πταίστην, καὶ κατα-
δικάσῃ τὸν ἰδιώτην τὸν ἀθῶον. Παρίσανται
ἐνώπιον τῆς κριτῆς ὁ συγγενὴς καὶ ὁ ξέ-
νος, ἢ ὁ φίλος καὶ ὁ ἀγνώριτος· ἢ συγ-
γενικὴ ἀγάπη καὶ ἢ Φιλία κυριεύουσιν τὴν
καρδίαν τῆς κριτῆς, καὶ ἀναγκάζουσιν αὐ-
τὸν, ἵνα δικαιώσῃ τὸν συγγενὴ ἢ τὸν
φίλον, καὶ εἰδὲν ἔχει δίκαιον, κατακρί-
νῃ δὲ τὸν ξένον ἢ τὸν ἀγνώριστον, καὶ
αὐτὸς ἔχει πάντα τὰ δίκαια. Εἴαν δὲ ἡ
δωροληψία προχωρήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν
τῆς κριτῆς, τίς δύναται παρασῆσαι ὅσας
αὐτὸς ποιεῖ ἀνομίας καὶ ἀδικίας; τότε
γίνεται εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ το
μέλαν, λευκὸν καὶ τὸ πικρὸν, γλυκύ· καὶ
τὸ σκότος, φῶς· ὅπερ ἐστὶ καὶ αὐτὸ τὸ
ἀδικιώτατον γίνεται δικαιώτατον.

Τέτοιο δὲ πρὸς τέτοις περὶ τῶν
κριτῶν ἐστὶ σημειώσεως ἄξιον, τινέσιν ὅτι
τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα μεγαλύνεται εἰς τῆς
κριτῆς τὸ πρόσωπον, καὶ γίνεται προξέ-
νον πολλῶν ἁμαρτημάτων. Ἡ αἰτία
αὐτῇ κατ' ἐαυτὴν ἐστὶν ἁμαρτία. „Τί ὥδε
ἐσίκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; Οὐ· Ματθ. 20.
τως ἤλεγξεν ὁ Κύριος τὰς ἀμελείς. 6.

Ἀλλ' ὅταν μὲν ἀμελῇ ὁ ἰδιώτης ἄνθρωπος, τότε ἑαυτὸν μόνον βλάπτει. Ὅταν δὲ ἀμελῇ ὁ κριτὴς, βλάπτει καὶ τὸς ἄλλους, ἐπεὶ δὴ ἐκ τῆς ἀμελείας αὐτοῦ εἰς τοὺς κακοὺς παιδεύονται ἐν τῷ πρὸς ἑαυτὸν καιρῷ, εἰς τοὺς ἀδικήσαντας ἐκ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ. ἐκ τούτου δὲ προάγεται τῶν κακῶν ὁ πολυπλασιασμός.

Γαλ. 5.
1, 5.

Ἡ τρυφή ἐστὶν ἀμόρτημα δακρύων ἄξιον. Ἄγε νῦν οἱ πλῆσιοι, λέγει ὁ ἀδελφός, ὁ Θεὸς Ἰάκωβος, κλάυσατε. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσπαταλήσατε. Πόσον δὲ μεγαλύνεται τῆς τρυφῆς ἡ ἁμαρτία, ὅταν ὁ μὲν κριτὴς σπαταλᾷ εἰς τὰς ἀβροδιόαυτας τραπέζας, οἱ δὲ πτωχοὶ καὶ παιδεύονται ἐν θυμῷ, καὶ χέροντες γίνονται καὶ τὸς ἄλλους βλάπτουσι; πόσον μεγαλύνεται ἡ ἁμαρτία τῆς τρυφῆς, ὅταν ὁ κριτὴς τρυφᾷ εἰς τὰ θύατρα καὶ διανυκτερεύῃ εἰς τὸς χοροὺς καὶ εἰς τὰ παίγνια, οἱ δὲ κρινόμενοι, μάλιστα ὅταν τύχῃσι πτωχοὶ καὶ ἄποροι, κατατρυφῶνται καὶ ἐξαφανίζονται, ἐγκαταλιμπάνοντες τὰς ἀναγκάς αὐτῶν ὑπηρεσίας, καὶ ἐρχόμενοι καὶ ἐπανερχόμενοι καὶ παραμένοντες εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κριτοῦ, καὶ περιμένοντες ἵνα αὐτὸς πόσῃ τὴν τρυφήν καὶ τὴν σπαταλήν, ὥπως ἢ ἐπὶ τοῖς αὐτῶν τέλους λάβῃ. Πόσας δὲ ἀδικίας τιμωρίας προξενεῖ ὁ θυμὸς τοῦ κριτοῦ, πόσας ἀδικοκρίσιας ὁ φθόνος αὐτοῦ καὶ τὸ μῖσος,

πόσας παραλογίας καὶ δυναστείας καὶ ἀδικίας πᾶν ἄλλο τοῦ κριτοῦ πάθος;

Ἡ σήμερον ἀναγνωθεῖσα Ἱστορία σιωπεῖ πάντα τὰ ἄλλα ἁμαρτήματα τῶν κριτῶν τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα, περιγράφει δὲ τὴν τῶν ἀδικοκρισιῶν καὶ τῶν δυνατειῶν. „Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν, εἶπεν ὁ Ἰωάν. 7. 51. „Νικόδημος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, κρίνη τὸν ἄνθρωπον, εἴ μὴ ἀκέσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γινῶ τί ποιεῖ; Τούτον δὲ τὸν νόμον εἶχον καὶ μόνον οἱ Ἑβραῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὅσα εἶχον κριτὰς καὶ κριτήρια μαρτυροῦσι τούτο τοῦ Κικέρωνος, τοῦ Δημοθέους, τοῦ Αἰσχίνους αἱ δημηγορίαι, δι' ὧν καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀπελογήθησαν κατὰ τῶν κατηγορῶν, ὁμοίως καὶ ὑπὲρ τῶν κατηγορηθέντων φίλων αἰτῶν. Οὐ μικρὰ δὲ μαρτυρία εἰς καὶ τὸ κοινῶς φερόμενον ἀπόφθεγμα. „Μηδὲ δίκην δικάσαις, „πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκέσαις. Εἰς πᾶσαν κρίσιν ἀναγκαῖοί εἰσι πρὸς βεβαίωσιν τῆς κρινόμενης ὑπὸ θεοῦ οἱ μάρτυρες. „Ἴνα ἐπὶ Ματθ. 18. 16. „ἐξόματος, εἶπεν ὁ Κύριος, δίω μαρτύρων „ἢ τριῶν σοφῇ πᾶν ἔθνος. Ὅτι δὲ κοινὸς ἐστὶ καὶ ἕτος ὁ νόμος, φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν δημηγοριῶν τῶν εἰρημίων ἐπιτόρων, οἵτινες ἐν οὐταῖς προσκαλεῖσι τοὺς μάρτυρας ἵνα μαρτυρήσωσι περὶ τῆς ὁληθείας τῶν ὑπ' αὐτῶν λιγυμένων. Ποῖος δὲ κριτὴς δίκαιος ποιεῖται εἰς ὅ, τι εἶπη ὁ καταχρῆς,

καὶ ὁ ζητεῖ τὰς προέστας μαρτυρίας ; πρὸς τέτοις σημειώσατε, ὅτι ὅσις ἔχει ἐξουσίαν ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν ἀνομίαν, ἔκ ἐμποδίζει δὲ αὐτήν, ἐκεῖνος ἐστὶν ἐνοχος τῆς ἀνομίας ἐκείνης ἐπίσης καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ πράττων αὐτήν.

Οἱ κατήγοροι τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ λέγουσιν ἐνάπιον τῶν κριτῶν, ὅτι αὐτοὶ ταράττουσιν τὴν πόλιν, καὶ ὅτι διδάσκουσιν νόμους ἀπαρδέκτους εἰς τὰς Ῥωμαίους. Οἱ δὲ ἄνομοι κριταὶ εἰδὲ ἀπολογίαν ζητοῦσι παρὰ τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, εἰδὲ μάρτυρας ἵνα μαρτυρήσωσι περὶ τῆς κατ' αὐτῶν κατηγορίας, ἀλλ' εἰδὲ καὶ μικρὰν ἐξέτασιν ποιῶσι περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως. Πρὸς τέτοις βλέποντες μὲν τὸ ἄτακτον τῆς ἀγορᾶς πλῆθος ὁρμῶντας ἐπὶ τὰς Ἀποστόλους, καὶ δὲ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐμποδίσαι τὴν τέτων καταδυναστείαν, ὁ μόνον ἔκ ἐμποδίζουσιν αὐτήν, ἀλλ' ἰδίαις αὐτῶν χερσὶ χρίζουσι τῶν Ἀποστόλων τὰ ἱμάτια, καὶ προσάττεσθαι ἵνα βραβδίωσιν αὐτούς. „Καὶ

Πράξ. 16.
22.

„συνέβη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ αἱ στρατηγοὶ περιζήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον βραβδίζειν. Ἀφ' ἧ δὲ ἐπὶ πολὺ βραβδίσαντες κατεπλήγησαν αὐτούς, τότε ὤρισαν ἵνα κατακλείσωσιν αὐτούς ἐν τῇ αὐτ. 23. φυλακῇ. „Πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς „πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν. Ποία κρίσις ἢ παραλογωτέρα, ἢ ἀδικωτέρα, ἢ δυ-

νασικωτέρα ταύτης τῆς κρίσεως; Κριταὶ ἄνομοι, ἤκουσατε τὰς κατηγορίας, διατὶ ἐζητεῖτε ἀπολογίαν ὑπὸ τῶν κατηγορουμένων, ἀλλὰ εὐθύς καταδικάζετε αὐτούς χωρὶς τινος ἀπολογίας; κριταὶ ἄδικοι, διατὶ πισεύετε εὐθύς χωρὶς τινος ἐξετάσεως τῶν κατηγορῶν τὰ λόγια, καὶ εὐδελως ζητεῖτε μάρτυρας τῆς κατηγορίας; κριταὶ δυνάσαι, διατὶ ἐκ ἐμποδίζετε τὴν καταδυναστείαν τῷ ὄχλῳ, ἀλλ' αὐξάνετε αὐτήν χρίζοντες τὰ ἱμάτια τῶν μὴ κριθέντων καὶ βραβδίζοντες τὰς μηδὲν πταίσαντας, καὶ φυλακίζοντες τὰς ἀθώους;

Ἐπαυσαν τὴν σήμερον καὶ ὁ Φαίνονται εἰς τὰ κριτήρια τῶν ἐνομωμένων γενῶν αἱ τοιαῦται βάρβαροι διμεγεροῖαι, καὶ αἱ ἀπάνθρωποι καταδυναστεῖαι, πλὴν ἔμειναν τὰ ἄλλα κακὰ, ὅσα φθείρουσιν τὴν δικαιοκρίσιον. Ἐμειναν τὰ πάθη τὰ θολῶντα τὸν νοῦν, καὶ σχεδὸν ἀνθρωπιδήτως ἀρπάζοντα τὴν διάκρισιν· ἔμεινεν ἡ ἀμέλεια, εἰσέρχεται ἡ μεσιτεία, ἰσχύει τῶν συγγενῶν ἡ ἀγάπη, ἐμβαίνει ἡ Φιλία τῶν φίλων, ἀναγκάζει τῶν μεγιστάνων ὁ φόβος, ἐνὶ λόγῳ ἐνεργεῖ δρασικῶς ἡ προσωποληψία· προχωροῦσι δὲ μετὰ διαφόρων προσφάσεων καὶ ὀνομάτων τὰ ἐκτυφλῶντα τὰς ὀφθαλμούς τῶν κριτῶν, ἤγουν τὰ δῶρα. Ἐνίοτε δὲ, Φῦ τῆς ἀτιμίας καὶ τῆς συμφορᾶς, πωλῶνται οἱ κριταί, καὶ προαγοράζεται ἡ κρίσις· ἐκ τέττοιο μὲν πλῆ-

σιος σχεδὸν πάντοτε ἐξέρχεται ἐκ τῶν κριτηρίων δεδικαιωμένος καὶ ἀθῶος, ὁ δὲ πτωχὸς κατακεκριμένος ἢ πταισῆς.

Ἀλλὰ τί βέλεται, λέγεις, ἔτος ὁ λόγος; ἀράγε χρέος ἔχω, ἵνα ὅταν ἀδικῶμαι σιωπῶ, καὶ μὴ ζητῶ τὸ δίκαιόν μου διὰ τῶν κριτηρίων; τί σκοπὸν ἔχει ἔτος ὁ λόγος; ἵνα κλείσωμεν τὰ κριτήρια, ἢ μηδόλως κρίνωμεν, μηδὲ δικαιῶμεν τὸς ἀθῶους, μηδὲ παιδεύωμεν τὸς πταισῆς; ἔχι τῆτο· ἐκ ἔχει τοιοῦτον σκοπὸν ὁ λόγος· διότι ὁ Θεὸς ἐδιώρισε καὶ τὸς κριτὰς καὶ τὰ κριτήρια. „Κριτὰς, εἶ-
 ΔΕΥΤ. 16. 18. „πεν εἰς τὸν Μωϋσῆν, καὶ Γραμματοεισα-
 „γωγεῖς ποιήσεις σεαυτῷ ἐν ταῖς πόλεσί σου
 „αἷς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι κατὰ φυ-
 „λὰς, ἢ κρινῶσι τὸν λαὸν κρίσιν δικαίαν. Περιεγράφησαν δὲ τὰ ἀνομήματα τῶν ἐ-
 ναγόντων εἰς τὴν κρίσιν, καὶ τὰ ἀμαρτή-
 ματα τῶν κριτῶν, ἵνα σὺ μὲν, ὁ καὶ
 διὰ μικρὰν ἀφορμὴν σύρων τὸς ἀδελφούς
 εἰς τὰ κριτήρια, μάθῃς εἰς ποῖον κίνδυ-
 νον βάλλῃς σεαυτὸν, καὶ ἐπομένως προσέ-
 χῃς· ἵνα δηλονότι πρὶν ἢ εἶθῃς εἰς τὸ κρι-
 τήριον ἐξετάσῃς ἀκριβῶς τὴν συνείδησίν σου,
 καὶ καταλάβῃς τί σε κινεῖ εἰς τῆτο, τὸ
 πάθος σου, ἢ τὸ δίκαιόν σου; συμβεβληθῇς δὲ
 περὶ τέττα μετὰ εὐσεβῶν καὶ Φρονίμων
 καὶ πρακτικῶν φίλων σου· μετὰ δὲ τὴν
 τοιαύτην ἐξέτασιν καὶ συμβουλὴν, εἴαν μὲν
 γνωρίσῃς ὅτι θυμὸς ἢ φθόνος ἢ πλεονε-

ξία ἢ ἄλλο πάθος κινεῖ τὴν καρδίαν σου,
 ἄπεχε, ἵνα μὴ ἀδίκως κατατρέχων τὸν
 ἀδελφόν σου, καταπατῇς τὴν ἐντολὴν τῆς
 ἀγάπης ἣν γεν ὅλον τὸν νόμον καὶ τὰς Προ-
 φήτας, ἢ ἐπομένως γίνεσθαι ἐνοχος τῆς αἰ-
 ωνίης κολάσεως. Ἐάν δὲ πληροφορηθῇς, ὅτι
 ἔχι τὸ πάθος σου, ἀλλὰ τὸ δίκαιόν σου
 ἀναγκάζει σε, πρῶτον ἢ μεσίτας ἐπιτη-
 δείεις παρακάλεσον, ἵνα παραστήσωσι τὸ
 δικαίωμα σου εἰς τὸν ἀντίδικόν σου· εἴαν δὲ
 ἐκεῖνος μὴ πειθῇ, σὺ δὲ μικρόψυχος ὢν,
 ἢ Φέρεῖς τὴν ζημίαν, τότε εἴαν θέλῃς,
 παράστησον αὐτὸν εἰς τὸ κριτήριον· ἐκεῖ
 δὲ εἰπὲ ἐνώπιον τῶν κριτῶν πάντα τὰ
 δικαιώματά σου, ἢ μετὰ παρρησίας λαλή-
 σον πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, πληρὴ μὴ ψευδῆς,
 μὴ συκοφαντήσῃς, μὴ κατασαθῇς ὑποκρι-
 τῆς, μὴ θελήσῃς Φθῆραι τὸς κριτὰς διὰ
 δώρων ἢ ἄλλῃ τινὲς τρέπῃ· ἀφιέρωσον
 δὲ τὴν ὑπόθεσίν σου εἰς τὸν Θεόν· αὐτὸς
 δὲ ὡς προσάτης τῶν ἀδικημένων, βλέ-
 πων τὴν δικαιοσύνην σου καὶ τὴν ἐπιείκει-
 ἀν σου, φωτίζει τὸς κριτὰς, ἵνα δικαιώ-
 σωσί σε καὶ ἐνδικήσωσι τὴν ἀδικίαν σου.
 „Ἐμοὶ ἐνδίκησις· ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέ-
 „γει Κύριος. Ὅπως δὲ εἰς χριστιανι-
 καὶ κριτήρια, ἄπεχε ἐκείθεν. Τί ἄλλο ἐλ-
 πίζεις ἐξ αὐτῶν, εἰμὶ ἵνα ζημιωθῇς καὶ
 ζημιώτῃς· πρόκεινον ἵνα ἀδικηθῇς μᾶλλον
 ἢ ἵνα ἀδικήτῃς. Οὕτω συμβεβλὲν σε ὁ Θεός.
 Φρων Παῦλος. „Διατί, λέγει, ἔχι μάλ-
 1. Κορ. 6.
 8.

„λον ἀδικῆθε; διατί ἔχῃ μᾶλλον ἀπο-
„σερεῖθε; ἀλλ' ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀπο-
„σερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφοί;

Τῶν δὲ, ὡς κριταί, τὸ ἰσορηθὲν
παράδειγμα διδάσκει τὰς κανόνας ἕως ὃ

ΔΕΥΤ. 16. Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς κριτάς. „Οὐκ ἐκκλη-

19.

„νεῦσιν, εἶπε, κρίσιν, ἑδὲ ἐπιγνώσκοντα
„πρόσωπον, ἑδὲ λήψοντα δώρων· τὰ γὰρ
„δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ
„ἐξάγει λόγους δικαίων. Ὅταν ἔν εἰσέρχη-
θε εἰς τὸ κριτήριον, μνημονεύετε ὅτι τό-
τε ἀναβαίνετε εἰς τὸν θρόνον τῆς δικαιο-
σύνης, καὶ ἀναλαμβάνετε τὸ Θεὸν τὸ
πρόσωπον. „Ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐστίν.

ΔΕΥΤ. 1.

17.

Ὁ Θεὸς κρίνει δικαίως, ἐπεὶδὴ ἀπαθῆς
ᾧ, κρίνει ἀπαθῶς· ἐπεὶδὴ ἔν ἡμεῖς ὅταν
κἀθῆθε εἰς τὸ κριτήριον τὸν θρόνον, ἐμ-
φαίνετε τὸ Θεὸν τὸ πρόσωπον, διώκετε
ἀφ' ὑμῶν τότε τὰ πάθη· μακρὰν ἀφ'
ὑμῶν ὁ θυμὸς καὶ τὸ μῖσος, μακρὰν ὁ
φθόνος καὶ ὁ φόβος, μακρὰν ἡ προσω-

ποληψία, μακρὰν κατ' ἐλεῖν τὴν ὥραν
ἐν ᾗ κρίνετε καὶ αὐτὴ ἡ ἐλεημοσύνη, ἵνα
μὴ διώξῃ τὴν δικαιοσύνην. „Καὶ πένιτα,

„λέγει ὁ Θεός, ἔκ ἐλεήσεως ἐν κρίσει. Με- Ε' Ε. 23. 3.

σιτείας, δωροληψίας, ἀδικίας μηδὲ ἴχ-
νος μηδὲ σκιά μηδὲ ὑποψία ἔσω. Δικαι-
οσύνη πανταχῶς, ὡς τὴν καρδίαν, εἰς τὸν
νεῦν, εἰς τὸ σῶμα, εἰς τὸ γράμμα. „Ζυγαί

ΔΕΥΤ. 19.

„δίκαια, καὶ σαθρία δίκαια, καὶ χῆς δι-

36.

Η' σ. 1. 17.

„καιος ἔσται ἐν ὑμῖν. Ἐκζητήσατε κρίσιν,
„λέγει ὁ Θεός, ῥύσαθε ἀδικέμενον, κρί-
„νατε ὀρφανῶν, δικαιώσατε χήραν. Ὅταν
ταῦτα ποιῇτε, ὡς πόσον μεγάλην ἀντα-
μοιβὴν λαμβάνετε παρὰ Θεοῦ διὰ τὰς κό-
πας ὑμῶν. Ἡ τελεία ἐξάλειψις τῶν ἁ-
μαρτιῶν ἐστίν ἡ αἰώνιος ὑμῶν ἀνταπόδοσις.

„Καὶ δεῦτε, διαλεγχθῶμεν, λέγει Κύριος· Αὐτ. 18.

„Καὶ εἰς ὧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοι-
„νικῆν, ὡς χιόνα λευκανῶ. εἰς δὲ ὧσιν
„ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον λευκανῶ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

Τὴν ποιμαντικὴν φροντίδα καὶ τῆς ἀρετῆς τὴν τελειότητα τῷ πανενδόξῳ Ἀποστόλῳ Πάულῳ καθιστορεῖ ἡ σήμερον ἀναγνωσθεῖσα πρᾶξις τῶν Ἀποστόλων διέταξε δὲ ἡ ἐκκλησία ἵνα τὴν σήμερον ἀναγινώσκηται αὕτη ἡ ἱστορία, ἐπειδὴ σήμερον πανηγυρίζομεν τὴν ἐορτὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Συνόδου τῶν Θεοφόρων Πατέρων, οἵτινες ἀκριβῶς φυλάξαντες τὰ Ἀποστολικὰ τῷ Πάულῳ παραγγέλματα, γνήσιοι μιμηταὶ αὐτοῦ γεγονάσιν. Ὁ Παῦλος προσκαλέσας εἰς τὴν Μίλητον τὸς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα ἐγρηγόρως προσέχωσι κατὰ τῶν λύκων, ἧγον κατὰ τῶν Αἰρετικῶν τῶν μελλόντων ἐπαναστῆναι κατὰ τῆς Χριστῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀποστῆσαι τὸς πῖσες ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Οὗτοι δὲ οἱ πανσέβαστοι Πατέρες ὅταν εἶδον τὸν ἰσχυρὸν τῷ ἀρεσιάρχῃ Ἀρεῖᾳ πόλεμον κατὰ τῶν θεμελιωδῶν τῆς πίστεως Δογμάτων, καὶ τὴν τῶν λογικῶν τῷ Χριστῇ προβάτων διαφθοράν, γρηγορήσαντες κατὰ τὴν Ἀποστολικήν

ἐντολήν, συνέδραμον εἰς τὴν Νικαίαν πόλιν, ἵνα ὁμῶς συμπαραταξάμενοι, συμφώνως καταργήσωσι τὴν τῆς δυσσεβεσάτην αἵρεσιν. Ὁ Παῦλος ἐδίδαξεν εἰς τὴν Μίλητον τὸς τῆς Ἐκκλησίας προεσώτας, ἵνα ποιμαίνωσι τὴν τῷ Χριστῇ ἐκκλησίαν, τῷ τῆς ἵνα κηρύττωσι τῆς εὐσεβείας τὰ Δόγματα καὶ τῶν καλῶν ἔργων τὰς νομοθεσίας. Οὗτοι δὲ οἱ τρισμακάριοι Πατέρες τῇ διδασκαλίᾳ τῷ Πάულῳ ἀκολοθεύοντες, ἐξέθεντο εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὸν ὅρον, καὶ κανόνας ἐξέδωκαν δι' ὧν διευθύνονται τῶν εὐσεβῶν τὰ ἔργα. Βλέπε δὲ, ὅτι πᾶσα ἡ σήμερον ἀναγνωσθεῖσα ἱστορία διδάγματα περιέχει πρέποντα εἰς τὸς τῆς Ἐκκλησίας ποιμένας, ἐμπράκτως δὲ ἐκ τῷ Πάულῳ βεβαιωθέντα καὶ πολλῆς κατανύξεως πεπληρωμένα. Οἷς δὲ προσεκτικῶς ἀλῆσει τὴν τῆς ἐρμηνείαν, παραβάλλει δὲ αὐτὰ μετὰ τῷ πολιτεύματι τῶν τῶν θείων ποιμένων, ἐκείνος πληροφορεῖται ὅτι αὐτοὶ ἀληθῶς ταῦτα πάντα ἐφύλαξαν μετὰ πάσης τελειότητος καὶ ἀκριβείας.

M

Πράξ. 20.
16.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἔκρινεν ὁ Παῦλος παραπλευσάσασθαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβήσασθαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γάρ, εἰ δυνατόν ἦν αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

Πολλὰς καὶ διαφορὰς τόπας διερχόμενος ὁ πανέφημος Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ τὸν λόγον τῷ Θεῷ διδάσκων, κατήντησεν εἰς τὴν Μίλητον, ἣτις ἦν πόλις βασιλεύουσα τότε τῆς Ἀσίας, καὶ πολλὰ μακρὰν τῆς Ἐφέσεως κεκμένη. Ἐπειδὴ δὲ ἐσπένδαζεν, ἵνα, εἰάν ἦν δυνατόν, φθάσῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, διὰ τούτου παρέπλευσε τὴν Ἔφεσον, ἵνα ἐπλευσέτω μὲν πλησίον τῆς Ἐφέσεως, παρέδραμε δὲ αὐτὴν καὶ ὅτι ἐκρίνεν εὐλογον εἰσελθεῖν ἐν αὐτῇ. Διότι εἰάν ἤρχετο ἐκεῖ, ἐπειδὴ καὶ προλαβὼν κηρύξας ἐν αὐτῇ τῷ Θεῷ τὸν λόγον, πολλὰ θαύματα ἐποίησε, καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ πισεύσαντες, ἔμελλε διατρίψαι εἰς τὴν Ἀσίαν πολὺν καιρὸν, ὑπὸ τῶν πιστῶν παρακαλούμενος, καὶ ἐπομένως καὶ ἡδύνατο φθάσαι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, καθὼς ἐπεθύμει. Ἀλλὰ διατί τόση ἐπιθυμία καὶ σπεδὸς ἵνα κατ' αὐ-

τὴν τὴν ἡμέραν ἐρεθῇ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ; Διότι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εὐρίσκοντο ἐκεῖ πολὺ πλῆθος Ἰουδαίων διὰ τὴν ἐρεθὴν τῇ Πάχᾳ καὶ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐπιδύμει δὲ ὁ τρισμακάριος Ἰσῆς, εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ὅπερ πρότερον ἐδίωξε τὴν Ἐκκλησίαν, κηρύξῃ ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους τῇ ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα. Καὶ ἦλθε μὲν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς Ἀσίας, ἐκήρυξε δὲ παρρησίᾳ τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ τὸ ὄνομα, καὶ πολλὰ ἔπαθεν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων παθήματα, ὅμως ἀδολὸν ἔστιν, εἰάν ἔφθασεν ἐκεῖ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς. Διότι ἔσπευδε μὲν, λέγει ὁ Θεὸς Ἰσορρικὸς, ἀλλὰ προσέθισι καὶ τὸ, εἰ δυνατόν ἦν αὐτῷ, ἵνα ἐκὼν δυνήθῃ, εἰάν αἱ περιστάσεις μὴ ἐμποδίσωσιν.

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτης πέμψας εἰς Ἔφεσον, μετεκατέσκατο τέρας πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς· Προσέχετε ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπος, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τῇ

Πράξ. 20.
17.

18.

28.

Θεὸς, ἦν περιεποιήσατο διὰ τῆς ἰδίας αἵματος.

Βλέπε ἀποστολικὴν ἀρετὴν· ἡ σπῆδὴ τῆ Πάυλου, ἵνα κηρύξῃ εἰς τὴν Γερουσαλήμ τῆ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, ἐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἐφέσον· ἡ ποιμαντικὴ ὁμως φροντίς ἠνάγκασεν αὐτὸν, ἵνα προσκαλέσας τὸ ἱερατικὸν τῆς Ἐφέσου, διδάξῃ αὐτοὺς τὰ περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν τε καὶ τῆ ποιμνίης αὐτῶν. Ὅταν δὲ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, τότε ἐδίδασκεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἄλλων διδαγμάτων καὶ ταῦτα· „Προσέχετε ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ. Διὰ τῶν τῶν λόγων ἐφαιέρωσε συντόμως καὶ περιληπτικῶς παντὸς εὐσεβῆς προεσώτος τὸ χρέος· διπλὴν προσοχὴν παρήγγειλεν εἰς αὐτούς· πρώτην ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἥγαν καθαρότητα βίης καὶ κατορθώματα ἀρετῆς· δευτέραν ὑπὲρ τῆ ποιμνίης, τῷ ἐκ διδασκαλίαν πίστεως καὶ νόμων, καὶ ἀνύσικτον ἐπιμέλειαν ὑπὲρ τῆς τῶν ποιμανομένων σωτηρίας· ἐπιφέρει δὲ καὶ τὸν λόγον, δι' ὃν ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ δευτέρα προσοχή. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, λέγει, κατέτισεν ὑμᾶς τῇ ἱερατικῇ χάριτι τῇ δωρεᾷ ὑμῶν ἐπισκόπων, ἥγαν ἐπιστάτας καὶ ἐπιτηρητάς, ἵνα ποιμαίνετε, τῷ ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν ἐκείνην καὶ ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν ἀρετὴν τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεοῦ, ἦν αὐτὸς ἐκτετατο

καὶ ἐκτελέτησεν, ἐξαγοράσας διὰ τῆς αἵματος τῆς μονογενῆς υἱὸς αὐτοῦ. Σημείωσαι δὲ, ὅτι πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας λέγει τὸς ἱερεῖς, τὸς αὐτοὺς δὲ ὀνομάζει καὶ ἐπισκόπους, καὶ κατὰ ἦσαν Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ κατὰ ἦσαν ἐπιστάται καὶ ἐπιτηρηταὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὸς ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτῶν ποιμαίνοντες.

Εἰ γὰρ οἶδα τὸτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φαιδόμενοι τῆ ποιμνίης. Καὶ ἐκ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλῶντες διεσραμμένα, τῆ ἀποσπᾶν τὸς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.

Λύκος ὠνόμασε τὸς αἵρεσιάρχας καὶ τὸς τῶν ἀκλῆθους αἵρετικῶς, ἐπειδὴ καθὼς ὁ λύκος ὀρπάζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῆς ποιμνίης καὶ τρώγει αὐτὰ, ἔτως ὁ αἵρετικὸς ἄνθρωπος ὀρπάζει τὸς ἐρροδόξους Χριστιανούς ἀπὸ τῆς μάνδρας τῆς Χριστοῦ, ἥγαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀπολαττὴν τὴν ψυχὴν αὐτῶν καὶ βαρεῖς μὲν ἔπεν αὐτοὺς διὰ τὸ βάρος τῆς ὑπ' αὐτῶν προσηυμένης ψυχικῆς βλάβης λαλῶντας δὲ διεσραμμένα, καθότι αὐτοὶ διασπείροντες τῶν θείων Γραφῶν τὰ νοήματα, λαλῶ-

σι δόγματα καὶ ἐντάλματα σρεβλὰ καὶ
 διφθαρμένα· προφητικῶς δὲ περὶ τῶν
 λαλῶν ὁ Παῦλος, λέγει· „Γινώσκω ἐγώ,
 „ὅτι μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἀναχώρη-
 „σάν με εἰσελίσσονταί εἰς ὑμᾶς αἰρετικοί·
 „μὴ φερόμενοι τῇ ποιμνίᾳ, τῇ ἐσι μὴ ἐν-
 σπλαγχνιζόμενοι τὰ λογικὰ πρόβατα τῇ
 Χριστῷ· ἀλλὰ καὶ μετὰ ὑμῶν ἀνασίσκονται
 αἰρετικοὶ διδάσκοντες αἵρέσεις, ἵνα ἀπο-
 χωρίσωσιν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὰς μα-
 θητάς τῇ Χριστῷ, καὶ σύρῳσιν αὐτὰς ὀπί-
 σω αὐτῶν, Φατρίας ἰδίας καὶ κόμματα
 συνισῶντες· ἐπληρώθη δὲ ἡ τοιαύτη προ-
 φητεία, διότι ἔ μόνον μετὰ ταῦτα, ἀλ-
 λά καὶ κατ' αὐτὰς τὰς τῶν Ἀποστόλων
 καιρὸς τοιοῦτοι αἰρετικοὶ ἐνεφανίσθησαν,
 πολλὰς διαφθείραντες καὶ ὀπίσω αὐτῶν
 ἐλκίσαντες. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ψευδαπόστολοι
 οἱ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἐφεσίων ἐξε-
 λευχθέντες· καὶ οἱ Νικολαῖται οἱ κρατῶν-
 τες τὴν διδασκίαν τῇ Βαλαάμ, προχωρή-
 σαντες δὲ καὶ εἰς τὴν ἐν Περγὰμ Ἐκ-
 κλησίαν· καὶ ἡ προφῆτις Γεζαβὴλ ἡ
 πλανῶσα τὰς ἐν τῇ Θουατέρων Ἐκκλη-
 σίας· πρὸς τούτοις δὲ ὁ Ἰσμενίαιος καὶ ὁ
 Ἀλέξανδρος οἱ περὶ τὴν πίσιν καυαγήσαν-
 τες καὶ βλασφημήσαντες· ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἰσμε-
 νίαιος καὶ ὁ Φιλητὸς, οἵτινες ἐξέπεσαν ἐκ
 τῆς ἀληθινῆς πίστεως· τούτοις πρέσβεις καὶ τὸ
 πλῆθος τῶν αἰρετικῶν τῶν μετὰ τούτους φα-
 κέντων, καὶ πολλὰς τῶν ἐνσεβῶν πλανησάντων.

Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύον- Πραξ. 20.
31.
 τες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ
 ἡμέραν ἐκ ἐπαυσάμην με-
 τὰ δακρύων νεθετῶν ἕνα
 ἕκαστον.

Προειπὼν τὴν τῶν αἰρετικῶν κακίαν,
 ἐφάνερωσε καὶ τὸ κατ' αὐτῆς δυνατόν ὄψω-
 λον· „Διὸ γρηγορεῖτε. Ἡ ἐγρηγόρσις καὶ ἡ
 προσοχή καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῶν προεσῶτων
 ἐμποδίζει τῶν αἰρετικῶν τὰς ἐφόδους· κα-
 θὼς δὲ ὅταν ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων
 προσέχη καὶ ἀγρυπνῇ, τότε ὁ λύκος ἔ
 δύναται ἀρπάξαι τὰ πρόβατα· ἔτω καὶ
 ὅταν ὁ προεσῶς τῆς Ἐκκλησίας ἐγρηγο-
 ρῇ καὶ ἐπιμελῇται, τότε ὁ αἰρετικὸς ἔ
 δύναται διαφθεῖραι τὰς ψυχὰς τῶν ὑπὸ
 τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ὀρθοδόξων. Προβέβη-
 λαι δὲ ὁ Παῦλος πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δυ-
 νάμεως, ἣν ἔχει ἡ ἐγρηγόρσις, τὸ ἐαυ-
 τῷ παραδείγμα, λέγων· Γρηγορεῖτε ἐνθυ-
 μέμενοι, ὅτι ὅσον καιρὸν ἤμην μετ' ὑμῶν,
 τοσούτον ἐγρηγόρουν, ὥστε τρία ὀλόκληρα
 ἔτη, νύκτα τε καὶ ἡμέραν ἐκ ἐπαύσεως τὴν
 διδασκαλίαν, ἀλλ' ἐνεθέτεον τὸν καθένα
 μετὰ δακρύων· ὅθεν οἱ βαρεῖς λύκοι οἱ
 τὰ διεσπασμένα λαλῶντες ἐκ ἐδυνήθησαν
 βλάψαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν· διὸ ἐάν καὶ
 ὑμεῖς γρηγορῇτε, ἐδόλως βλάψαι τὸ
 ποίμνιον ὑμῶν τῶν αἰρετικῶν ἢ κακία.

Σημείωσαι δὲ τὸν ζῆλον, τὴν ζῆσιν, τὴν προθυμίαν τῷ Παύλῳ· αὐτὸς ἐδίδασκε, πρῶτον μὲν τρία ἔτη ὁλόκληρα, δεύτερον δὲ νύκτα τε καὶ ἡμέραν, τρίτον μετὰ δακρύων, τέταρτον ἔ μόνον κοινῶς, ἀλλὰ ἢ κατ' ἰδίαν ἕνα ἕκαστον ταῦτα δὲ αὐτὸς συμβαλέυσας, εὐχεταί, λέγων·

Πράξ. 20.
32.

Καὶ τὰ νῦν παρατίθημι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι, καὶ δεῦνα ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσι.

Λόγον τῆς χάριτος ὠνόμασεν ἀλλαχῇ ὁ Ἱερὸς Λαὸς τὸ Ἐυαγγελικὸν κή-

Πράξ. 13.
3.

ρυγμα. „Παρέστησιζόμενοι, εἶπεν, ἐπὶ τῷ „Κυρίῳ τῷ μαρτυρῶντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἢ διδόντι σημεῖα καὶ τέ-

Κευσ.
αὐτ.

„ρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Λόγον τῆς χάριτος ἐνόησαν τινες αὐτὴν τῷ Θεῷ τὴν χάριν. Μήπως δὲ λόγον τῆς χάριτος εἶπεν ὁ Παῦλος αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅστις λόγος ὢν, ἐκ Πατρὸς πρὸ αἰώνων γεννηθεὶς, ἐστ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἔ κατὰ χρέος, ἀλλὰ κατὰ χάριν καὶ ἔλεος ἄνθρωπος γενόμενος ἔσωσεν ἡμᾶς. „Οὐκ „ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ αὐτὸν ἐποίησα- „μεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν ἔλεον „ἔσωσεν ἡμᾶς. Ἐπειδὴ δὲ μόνι τῶν ποι-

Τίτ. 3. 5.

μειων ἢ προσοχῇ χωρὶς τῆς τῷ Θεῷ βα- 15
5.
ηθείας ἔδεν δύναται κατορθῶσαι, διὰ τῷ το παραγγείλας αὐτοῖς ἵνα προτέχωσιν ὑπὲρ ἑα τῶν καὶ τῷ ποιμνίᾳ αὐτῶν, ἀφιεροῖ αὐτὸς εἰς τὸν Θεόν, λέγων Ἀδελφοί, καὶ τὰ νῦν· ἐκ εἶπε τὰ νῦν, ἐπειδὴ καὶ πρότερον τῷτο ἐποίησεν, ἀλλὰ ἢ τὰ νῦν, ἦγαν καὶ κατὰ τὸ παρὲν, καθὼς καὶ πρότερον παραδίδωμι ὑμᾶς εἰς τὸν Θεόν καὶ Πατέρα καὶ εἰς τὸν μονογενῆ υἱὸν αὐτοῦ καὶ Λόγον, ὅστις δύναται οἰκοδομῆσαι καὶ ὑμᾶς καὶ τὴν προσοχὴν ὑμῶν, καὶ δεῦνα ὑμῖν διὰ τὸν κόπον τῆς προσοχῆς καὶ ἐγρηγόρσεως ὑμῶν τὴν κληρονομίαν τῆς αἰωνίου Βασιλείας μετὰ πάντων τῶν τελεσάντων τῆς ἀγιωσύνης τὸν δρόμον. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν εὐχὴν πάλιν νεθετῇ αὐτὸς διὰ τῷ ἰδίῳ παραδείγματι.

Ἀργυρίῃς ἢ χρυσίῃς ἢ ἱματισ- Πράξ. 19.
33.
μῶς ἔδενός ἐπεθύμησα.

Βλέπε τὴν διαφορὰν τῆς ἀρετῆς τὴν μεταξὺ τῶν Ἀγίων τῶν ἐν νόμῳ καὶ τῶν Ἀγίων τῶν μετὰ τὴν εὐαγγελικὴν χάριν. Ὁ μὲν προφήτης Σαμὴὴλ παραιτέμενος ἀπὸ τῆς προεδρικῆς αὐτοῦ ἐπιστάσεως, ἔλεγε πρὸς τὸν λαὸν τῷ Ἰσραὴλ. „Μόσ- 1. Βασ.
12. 3.
„χον τίνος εἴληφα, ἢ ὄνον τίνος εἴληφα, ἢ τίνα κατεδυνάστευσα ὑμῶν, ἢ τίνα ἐξεπίεσα, ἢ ἐκ χειρὸς τίνος εἴληφα ἐξί- „λασμα καὶ ὑπόδημα; Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦ-

λος ἀναχωρῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἔλεγε πρὸς τὰς μαθητὰς αὐτῶν. „Ἀργυρίᾳ ἢ χρυσίῳ „ἢ ἱματισμῷ ἐδενὸς ἐπεθύμησα. Ὁ Σαμῆλ ἔφυγε τὴν πρᾶξιν τῆς δωροληψίας, ὁ Παῦλος κατήργησε καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς φιλοχρηματίας. Τῷτο δὲ ἐστὶ τὸ, καὶ ἰδὲ πλεῖον Ἰωῆ ᾤδε. Ἀλλὰ διὰ τί ταῦτα ἔλεγεν ὁ Παῦλος; Τινὲς διεφθαρμένοι καὶ αἰρετικοὶ νομίζοντες ὅτι τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα καρποφορεῖ σωματικὸν κέρδος, ἐκέρυττον τὸ Ἐυαγγέλιον ἵνα προσπορίζωνται χρήματα. Περὶ τούτων ἔγραψεν ὁ αὐτὸς Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον ἔγωγ. „Παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων „ἀνθρώπων τὸν νῦν, καὶ ἀπεσεσημασμένων „τῆς ἀληθείας, νομίζόντων πορισμὸν εἶναι „τὴν εὐσέβειαν. ἀφίσασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. Προσφαλίζων ἔν τῇς τῶν Εὐφροσύνης πρεσβυτέρῃς, καὶ δι' αὐτῶν πάντας τῇς τῆς Ἐκκλησίας προεσώτας, ἀπὸ τέτταρτος ἀνομήματος προβάλλει τὸ ἴδιον παράδειγμα. λέγων, ὅτι ἐδενὸς ἀνθρώπου ἐδὲ τὸ ἀργύριον ἐδὲ τὸ χρυσίον ἐδὲ τὸ ἱμάτιον ἐπεθύμησεν. Ἴνα δὲ μηδεὶς ὑποπταθῇ ὅτι αὐτὸς μὲν ἐκ ἐπεθύμησεν, οἱ δὲ ὑπ' αὐτῷ διδασκόμενοι καὶ ἐπιστρέφοντες ἐδίδουσαν αὐτῷ, ἐπάγει εὐθὺς τὰ ἐξῆς, λέγων.

Πραξ. 20. 34. Ἄντοὶ δὲ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μὲ καὶ τοῖς ἑσὶ μετ' ἐμῶ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί.

Σκηνοποιὸς ἦν, ἦγον σκηνὰς ἐξέραπ- Πραξ. 18. 3. τεν ὁ τρισμακάριος Παῦλος. Τῷτο δὲ ἦν τὸ ἐργόχειρον αὐτῷ, περὶ ὃ ἔγραφε πρὸς τὰς Κορινθίους. „Καὶ κοπιᾶμεν, ἐργαζόμε- 1. Κορ. 4. 12. „νοι ταῖς ἰδίαις χερσί. Διὰ τέτταρτος δὲ τῷ ἐργόχειρῳ ἔτρεφεν ὁ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς μετ' αὐτῷ ὄντας. Οὐδὲν δὲ ἤθελε λαβῆν ἀπὸ τίνος, ὅταν ἐκέρυττε, καὶ μὲν γὰρ εἶχε δικαίωμα, ἵνα μηδεὶς ὑποπτεύσῃ, ὅτι διὰ φιλοκέρδειαν κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐπομένως ἐμποδιθῇ ὁ τῷ Εὐαγγελίῳ καρπός. „Ἀλλ' ἐκ ἐχρησάμεθα 1. Κορ. 9. 12. „λέγει, τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἵνα μὴ ἐγκοπῇ „τινα δάμεν τῷ Εὐαγγελίῳ τῷ Χριστῷ. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἦσαν γνωστὰ εἰς τὰς ἀκρόντας, διὰ τῷτο ἐδεμίαν ἀποδοεῖν ἐπιφέρων, λέγει αὐτοῖς γινώσκετε, ὅτι αἱ χεῖρες αὐταί, ἦγον τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μὲ, ἐξήρκεσαν εἰς τὰς χρείας μὲ καὶ εἰς τὰς μετ' ἐμῶ ὄντας. Θαυμαστὸν πρᾶγμα ἀληθές. ὁ διδάσκαλος πάσης τῆς οἰκουμενῆς ἐτρέφετο διὰ τῷ ἐργόχειρῳ αὐτῷ. ἐκείνος ὅστις ὁ μόνον τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα ἐυηργέτει τὰς ἀνθρώπους διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτῷ, ἀπαλλάτων αὐτῷ ἀπὸ τῷ σκότους τῆς ἀπιστίας, καὶ ἐδηγᾷ πρὸς τὴν φωτεινотάτην ὁδὸν τῆς ἐπερανίης βασιλείας, ἐδεμίαν ἀνταποδοσὶν ἀπ' αὐτῶν ἤθελεν, ἀλλὰ προσεπορίζετο τὰ πρὸς τὴν χρείαν αὐτῷ τε καὶ τῶν σὺν αὐτῷ διὰ τῷ ἰδίῳ ἐργόχειρῳ. Ἄκουσον δὲ

αὐτὸν παραγγέλλοντα, ἵνα ἢ οἱ τῆς Ἐκκλησίας προεῖπτες τῆτο αὐτὸ ποιοῦσι.

Πράξ. 20.
35.

Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι ἔτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀδυνάτων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τῶ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν.

Τινες ἀδυνεῖς κατὰ τὴν συνείδησιν βλέποντες τὰς Ἀποστόλους δεχομένους τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ὑπὸ τῶν πεισιπόντων προσφερόμενα, ἐσκαιδαλίζοντο, καὶ ἐψυχραίνοντο πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς Εὐαγγελικῆς πίστεως ὑποστυνόμενοι, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι κηρύττῃσι τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸ ἴδιον κέρδος ἐπικλέποντες περὶ τῶν ἐν τῶν ἀδυνῶν λαλῶν ὁ Παῦλος, νεθετῇ τῆς κήρυκας τῆς Εὐαγγελίας, λέγων· Κατὰ πάντα, ἵγην παντὶ τρόπῳ ἔδειξα εἰς ὑμᾶς, ὅτι πρέπειν ἐστὶν ἵνα καθὼς ἐγώ, ἔτω ἢ ὑμεῖς μηδὲν ἀπὸ μηδενὸς λαμβάνοντες, ἀλλὰ κοπιᾶζοντες ἢ διὰ τῶ ἰδίου κόπῃ τρεφόμενοι, ἐκτείνητε χεῖρα βοηθείας εἰς τὰς τοιαύτας ἀδυνεῖς, ἀφαιρῶντες παντελῶς ἀπὸ τῆς συνηθείσεως αὐτῶν τῆς Φιλοκερδείας τὸ σκάνδαλον· ἐπειδὴ δὲ τὸ

τοιαῦτον δίδαγμα δυσπαράδεκτόν ἐστι ἢ δυσκατόρθωτον, διὰ τῆτο ἐπισιναῖται τὰ λόγια τῶ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγων· πρέπειν ἐστὶν ἵνα μνημονεύητε τῶν λόγων τῶ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅς τις εἶπε, μακαριώτερον ἔστιν ποιεῖ ὅς τις δίδωσιν, ἢ ὅς τις λαμβάνει· „Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ λόγια ἔτω κατὰ λέξιν ἢ περιέχοντα ἐν τοῖς ἁγίοις Εὐαγγελίοις· εὐρίσκεις δὲ τὸ νόημα αὐτῶν ἐν πολλοῖς, καθὼς ἐν τῷ, „Μακάριοι οἱ ^{Ματθ. 5. 7.} ἐλεήμονες· Καὶ ἐν τῷ, „Μακάριος ἔστι ^{Λουκ. 11. 14.} ὅς τις ἔχει ἰσχυρὸν ἀποδυναίσει. Μήπως δὲ ἔτω κατὰ λέξιν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Παῦλος ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων τῶν ταῦτα ἀκουσάντων ἀπ' αὐτοῦ τῶ σώματος τῶ Κυρίου Ἰησοῦ, ἢ ὑπ' αὐτοῦ τῶ Κυρίου κατὰ ἀποκάλυψιν· τέτων δὲ τῶν λόγων ἢ ἀλήθεια διπλὴν ἔχει λαμπρότητα, ἐπίγειον δηλονότι καὶ ἑρμηνεῖον. Ἐπειδὴ ἢ εἰς τὴν γῆν ὅς τις δίδωσιν ἐκεῖνος εὐτυχέστερός ἐστι ἢ ἐνδοξότερος τῶ λαμβάνοντος· διότι τίς δίδωσιν, εἰμὴ ὁ πλεῖστος ἢ ὁ δυνατός; τίς δὲ λαμβάνει, εἰμὴ ὁ πτωχὸς καὶ ὁ ἀδύνατος; ἢ εἰς τὸν ἑρμηνεῖον δὲ μακάριος γίνεται ὁ ἐλεῶν μᾶλλον ἢ ὁ ἐλεεμένος· διότι ὑπὲρ τῶν ἐλεέντων ἐρρέθη τὸ, ^{Ματθ. 23. 34.} „Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τῶ Πατρὸς μου, „κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν „Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Πράξ. 20.
36.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὸς τὰ
γόνατα αὐτῷ, σὺν πᾶσιν αὐ-
τοῖς προσήυξατο.

Τί σημαίνει τῶν γονάτων ἡ κλίσις;
Ταπείνωσιν, εὐλάβειαν, ψυχῆς κατάνυ-
ξιν καὶ θερμότητα. Ὅταν οἱ Ἀπόστολοι
μετὰ πολλῆς ζέσεως παρεκάλουν τὸν Θεόν,
ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ αἶτημα αὐτῶν, τότε
κλίνοντες εἰς τὴν γῆν τὰ γόνατα, προ-
σῆυχοντο. Τοιοτρόπως ὁ πρωτομάρτυς
Στέφανος θεὸς τὰ γόνατα, „Παρεκάλεισε τὸν
„Θεόν, ἵνα συγχωρήσῃ τῶν λιθαζόντων
„αὐτὸν τὴν ἁμαρτίαν. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ
Πράξ. 7.
60.
Πράξ. 9.
40.. „Πέτρος θεὸς τὰ γόνατα προσήυξατο, ἵνα
ἀναστήσῃ ὁ Θεὸς τὴν Ταβιθά. Ἐπειδὴ δὲ

ὁ Παῦλος πρῶτος ἐκίνησε τὸν Χριστὸν εἰς
τὴν Ἐφεσον, καὶ τρεῖς ἔτη ἐκοπίασεν ἐκεῖ Πράξ. 18.
διδάσκων νύκτα τε καὶ ἡμέραν, καὶ με- Πράξ. 20.
19.
τὰ δακρύων νεθετῶν ἕνα ἕκαστον καὶ ἐ- 31.
πειδὴ διὰ τῆ προορατικῆς χαρίσματος ἔ-
βλεπεν ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς εὐδέποτε ὄψεται
τὸς ἠγαπημένους αὐτῷ μαθητὰς τὸς Ἐφε-
σίους, καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἀποδημίαν αὐ-
τῷ, „Εἰσελεύσονται ἐν αὐτοῖς λύκοι βαρεῖς, αὐτ. 29.
„καὶ ἄνδρες λαλῶντες διεσραμμένα τῷ ἀπο- 30.
„σπᾶν τὸς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. διὰ
τῷτο ἐθερμάνθη καὶ κατενύγη ἡ ἀποστο-
λικὴ αὐτῷ καρδιά. Ὅθεν κλίνας τὰ γόνα-
τα μετὰ πάντων τῶν περιεσώτων, ἐξέ-
χεε τὴν δέησιν αὐτῷ πρὸς τὸν ὑπεράγα-
θον Θεὸν ὑπὲρ τῆς σερεώσεως αὐτῶν καὶ
σωτηρίας.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α

ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΤΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

Ὁ ἐπίγειος Ἄγγελος καὶ ἐπεράνιος ἄνθρωπος, ὁ Θεὸς Ἀπόστολος Παῦλος, ὅσις ἐδίδαξε τὰς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφesoῦν Ἐκκλησίας τὸ χρέος τῶν ποιμένων, αὐτὸς περισσότερον πάντων τῶν Ἀποστόλων κοπιᾶσας, ἔδειξε διὰ τῶν ἔργων τὸν τύπον καὶ κανόνα τῶ ἀληθινῷ καὶ τελεῖς ποιμένος τῶν λογικῶν τῶ Ἰησοῦ Χριστοῦ προβάτων· οἱ τέτε κόποι, αἱ ἀγρυπνίαι, οἱ φόβοι, αἱ ἐν λιμῷ καὶ δίψει καὶ ψύχει καὶ γυμνότητι κακοπάθειαι, οἱ ἐξωθεν καὶ ἐσωθεν ἐπίβελτοι· οἱ διωγμοὶ, τὰ Συνέδρια, αἱ φυλακαὶ, τὰ δεσμά, τὰ δικαστήρια, οἱ κατηγοροὶ· οἱ καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν θάνατοι, ἡ σαργάνη, οἱ λιθοσμοὶ, οἱ ῥαβδισμοὶ, ἡ περίοδοι· οἱ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν καὶ βυθὸν καὶ ποταμούς, καὶ οἱ ἐκ λησῶν καὶ ἐμογενῶν καὶ ψευδαδέλφων κίνδυνοι καὶ τὰ ἰαυάγια· ἡ καθ' ἡμέραν ἐπισκασία, ἡ μεριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸ ἀδάπανον τῶ Ἐὐαγγελικῷ κηρύγματι· ταῦ-

τα πάντα εἰσὶν ὑψηλὰ καὶ λαμπρόταται σῆλαι τῆς ἀνδρείας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς μεγαλοψυχίας, τῶ ζήλου, τῆς ἀγάπης καὶ πασῶν τῶν λοιπῶν μεγάλων ἀρετῶν, ὅσαι τῶ ἀληθινῷ ποιμένος τὴν ψυχὴν χαρακτηρίζουσι.

Τίς ἰστένει τῆς ἀμειρίας τὴν ἀθένηαν, καὶ ὁ Παῦλος ἐκ ἡθάνεγο τῆς ἀξιώσεως τὴν δρυμύτητα; τίς ἐσκανδαλίζετο, καὶ ὁ Παῦλος ἐκ ἐφλέγετο; τίς ἄλλος μετὰ τοσαύτης φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνομοθέτησε δεσπώτας καὶ δέλτας, ἄρχοντας καὶ ὑπικούς, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, γονεῖς καὶ τέκνα, γόμῳ συνεζευγμένους καὶ ἐν παρθενίᾳ ζῶντας, σοφῆς, ἀμαθεῖς, πλοσίς, πτωχεῖς, Ἰουδαίους, Ἰλλήνας, τὰ περὶ Χριστοῦ καὶ κόσμου, τὰ περὶ σαρκὸς καὶ πνεύματος; τίς μετὰ τοσαύτης ποιμαντικῆς ἐπιστήμης ἐπότισε τὸ γάλα τῆς ἀπλῆς διδασκαλίας τὰς νηπίους καὶ ἀτελεῖς, καὶ ἔθρεψε διὰ τῆς σιταῆς τροφῆς τῶν ὑψηλῶν Μυστηρίων

N

τὰς ἀνδράς καὶ γυναῖκες; τίς ἢ τοσούτον ἐπιτήδειως ἤλεγξε τὰς ἀμαρτάνοντας, ἢ τοσούτον καταλλήλως ἐπίνεσε τὰς ἐαρέτας, ἢ τοσούτον δικαίως παρέδωκε τῷ Σατανᾷ τὰς σκανδαλοποιῖς καὶ τὰς ἀποστάτας τῆς πίστεως, ἢ τοσούτον ἐπωφελῶς ἐκανόνισε τὰ περὶ τῶν αἵρετικῶν, ἢ τοσούτον γενναίως ἀπέσκορμισε τοὺς ἔρεις, τὰς μάχας, τὰς δεισδαιμονίας, τὰς καινοτομίας, ἢ τοσούτον λαμπρῶς ἐξεφάνωσε τὰς εἰς τὰ μέτρα τῆς ἀγιωσύνης φθάνοντας; ταῦτά εἰσι τὰ ποιμαντικὰ ἔργα· ἔργα πατρικά, ἔργα διδασκαλικά, ἔργα εὐεργετικά.

1. Κορ. 9. 19. 22. „Αὐτὸς ἐλεύθερος ὢν ἐν πάντων, „ἐδούλωσεν ἑαυτὸν τοῖς πᾶσιν, ἵνα τὰς „πλείονας κερδήσῃ· καὶ γέγονε τοῖς πᾶσι „τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ. Αὐ-

1. Κορ. 10. 24. 23. τὸς ἑκ ἐζήτησε τὸ ἴδιον συμφέρον, ἀλλὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἑαυτῷ τέκνων ἐπεθύμησε μὲν „Αἰαλύσαι καὶ σὺν Χριστῷ „εἶναι, προέκρινεν ὅμως τὴν ἐν σώματι ζωὴν διὰ τὴν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ σωτηρίαν· μόνος αὐτὸς ἔσερξε τὸν ἀπὸ Χριστοῦ

Ρωμ. 9. 3. Γαλ. 3. 13. χωρισμὸν, ἵνα αἱ ὁμογενεῖς αὐτοῦ σωθῶσι, μιμέμενος καὶ κατὰ τὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς τις ἐγένετο ὑπὲρ ἡμῶν καταράς· ταῦτά εἰσιν οἱ ζῶντες καὶ ἐμψυχοὶ χαρακτῆρες τῶν προεσώτων τῆς τοῦ Χριστοῦ ποιμένης· ταῦτα πρακτικῶς ἐδίδαξεν ὁ Παῦλος, ἵνα εἰς αὐτὸν ἐπιβλέποντες

οἱ ἐπιστάται τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ αὐτῶν λαμβάνοντες παράδειγμα μιμηταὶ αὐτοῦ γίνωνται, καθὼς αὐτὸς ἐμιμήθη τὸν πρωτότον Ἀρχιερέα καὶ διδάσκαλον, τὸν Ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν λυτρωτὴν τῆς κόσμου· ὁ μόνον δὲ αἱ πράξεις αὐτοῦ ἐδέξαν ποταμοὶ εἰσιν αἱ ἀρεταὶ τῶν ποιμένων, ἀλλὰ καὶ τὰ λόγια αὐτοῦ ζῶσαν εἰκόνα ἐξωγράφησαν τῷ ἀληθινῷ Ἀρχιερεῶς· ὅς τις μελετήσει τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ γραφέντα πρὸς τὸν Τιμόθεον καὶ Τίτον, ἐκείνος γνωρίζει ποῖόν ἐστι τῷ ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὸ χρέος.

Ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὰς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφesoῦν Ἐκκλησίας διδασκαλία αὐτοῦ, κανὼν ἐστὶν ἄριστος εἰς πάντας, καὶ εἰς τὰς τότε, καὶ εἰς τὰς μετέπειτα, καὶ εἰς τὰς ἄχρῃ τῆς σήμερον, καὶ εἰς τὰς ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς καὶ ποιμένας τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων. „Προσέχετε ὧν, εἶπε Περὶ 28. „μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἑαυτοῖς, καὶ παντί τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τῆς ἰδίας αἱματος. Λόγια σύντομα, πλὴν πεπληρωμένα ἐπεφανίων νοημάτων· λόγια σύντομα, πλὴν ἐμφαντικῶς ὅλα τῷ ποιμαντικῷ χρέει· λόγια σύντομα, πλὴν περιεκτικὰ καὶ τῶν ἔργων καὶ

τῶν λόγων καὶ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματος
τῶν ἀληθινῶν καὶ ἀγίων ποιμένων.

„Προσέχετε ἑν ἑαυτοῖς. Διὰ τὸ τὸν λόγον ἐδίδαξε πόση ἀγίωσύνη πρέπει εἰς πάντα τὰ ποιμένους τὰ ἔργα. „Καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ. Διὰ τὸ τὸν δὲ ἐφάνερωσε πόσην ἐπιμέλειαν χρεώσῃ ὁ ποιμὴν ὑπὲρ τῆς ἰδίας ποιμνῆς. Ὁ ἰδιώτης ὁ ἀνθρώπος εἰς διὰ τῆς προσοχῆς αὐτῆς Φεύγει τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐργάζεται τὴν ἀρετὴν, τὸτο ἀρκεῖ πρὸς τὴν ἑαυτῆς σωτηρίαν. ὁ δὲ ποιμὴν καὶ προσέχων ὑπὲρ ἑαυτῆς καθαρότος φανῇ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, καὶ ἀνέβη εἰς τὰ ὑψηλὰ ὅρη τῆς ἀρετῆς, ὅς δύναται σωθῆναι, εἰ μὴ δεῖξῃ ὑπὲρ τῆς ποιμνῆς αὐτῆς τίσην προσοχὴν ὅσην ἔχει καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῆς σωτηρίας. διὰ τὸτο δὲ ὁ τῆς Θεοῦ Α'πόστολος εἰς εἶπε μόνον τὸ, „Προσέχετε ἑν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπεσύναψε καὶ συνέδησε καὶ τὸ ἕτερον, ἦγεν τὸ, „Καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ. Προ-
„σέχετε ἑν ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποι-
„μνίῳ.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι ζητεῖ τὴν προσοχὴν ἀπὸ τῶν ποιμένων πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶν πολιτείας. Προσέχετε ἑν ἑαυτοῖς. ἔπειτα ὑπὲρ τῆς τῆς ποιμνῆς αὐτῶν σωτηρίας. Καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ. Ἀληθῶς δὲ ἀνάγκη ἐστίν, ἵνα ὁ ποιμὴν διὰ τῆς προσοχῆς αὐτῆς πρῶτον καταστή-
σῃ ἑαυτὸν ἅγιον, ἔπειτα ἐπιχειρήσῃ

ἀγιάσαι τὰς ἄλλας. Εἰ μὴ πρῶτον κα-
θαρίσῃ ἀπὸ τῆς τῶν ἁμαρτιῶν ἀκαθαρ-
σίας, πᾶς δύναται καθαρίσαι τὰς ἄλ-
λας; ὁ ψωριὸν καὶ ὁ λελεπρωμένος ὁ κα-
θαρίζει, ἀλλὰ μολύνει ὅποιον αὐτὸν πλη-
φύσῃ. Διὰ τὸτο ὁ μὲν Ἡσαΐας πρὶν ἢ
ἀναλάβῃ τὸ ποιμαντικὸν ἐπάγγελμα κα-
θαίρεται διὰ τῆς ἀνθρώπου τῆς ἐν τῇ λα-
βίδι ἢ ἐβάσταζεν ἐν τῶν Σερραφίμ. ὁ δὲ
Γερεμίας ἀγιάζεται ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐ-
τῆς, ἵνα ἀξιοπρεπῶς ποιμάνῃ τὸν λαὸν τῆς
Κυρίας. Ὁ δὲ Ἰεζεκιὴλ πρὶν ἢ ἀποσταλῇ
εἰς τὸν οἶκον τῆς Ἰσραὴλ, ἀνοίγει τὸ σῶ-
μα αὐτῆς, καὶ καταπίνει τὴν κεφαλίδαν
τῆς βιβλίου τῆς γνώσεως καὶ ἀληθείας.
Εἰ μὴ ὁ ποιμὴν ἀρτύσῃ πρῶτον διὰ τῆς
ἁλματος τῆς διακρίσεως καὶ τὰ ἥθη καὶ
τὸν λόγον αὐτῆς, πᾶς δύναται ἀρτύσαι
τὰς ἄλλας, ἦγεν καταστήσῃ αὐτὸς δια-
κριτικὸς τῶν θεῶν νόμων; ὅστις ἐκ ἔχει
ἄλλας, ἐκεῖνος εἰδὲν δύναται ἀρτύσαι. Εἰ μὴ
πρῶτον ὁ ποιμὴν διὰ τῆς φωτὸς τῶν
θεῶν ἀρετῶν κατασταθῇ ὅλος φῶς, πᾶς
δύναται λάμψαι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ;
τῆς ἁμαρτίας τὸ σκότος ὁ φωτίζει, ἀλ-
λὰ σκοτίζει τὸν νῦν τῶν εἰς αὐτὸ ἐνατε-
νιζόντων. μάτην δὲ σπεύδει φωτίσαι
τὰς ἐν τῷ σκότει καθήμενας, ὅστις ὁ
κρατεῖ λαμπάδα εἰς τὰς ἑαυτῆς χεῖρας.
διὰ τὸτο δὲ αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ ἄλλας
τῆς γῆς ὠνόμασε τὰς ποιμένας τῆς λαῶν

Ματθ. 5. αὐτῶ, ἢ Φῶς τῶ κόσμου. „ Γρεῖς ἐσὲ τὸ ἄλλας
13. 14. „ τῆς γῆς. Γρεῖς ἐσὲ τὸ Φῶς τῶ κόσμου.

Ἀλλὰ τί ἐστὶ προσοχή; Προσοχή ἐστὶν ἀκριβὴς ἢ ἀκρίβεια τῶν πραγμάτων παρατήρησις· ἐκεῖνος δὲ προσέχει ἑαυτῷ, ὅστις μετὰ ἀνυσάκῃ ἐγρηγόρτως παρατηρεῖ πάντα τὰ περὶ αὐτὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ· ὅστις ἐν προσέχει ἑαυτῷ, ἐκεῖνος γνωρίζει τὸν Φθόνον καὶ τὰς ἐπιβλαὰς τῶ ἀρχικαῶς πολέμητος, διακρίνει πόσον ἀπατηλὴ καὶ ἐπιβλαβὴς ἐστὶ τῶ κόσμος τέτταρῃ ἢ ματαιότης, βλέπει πόσῃν ζημίαν καὶ ἕλκρον προξενεῖ τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἢ ἀπόλαυσις· διὸ καὶ κατὰ τῶ Διαβόλου ἀντιστρατεύεται, καὶ ἀπὸ τῆς κοτμικῆς ματαιότητος τῶς ὀφθαλμοῦ αὐτῶ ἀποσρέφει, ἢ ἀνιάτερος γίνεται τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιβλημάτων. Ὅστις προσέχει ἑαυτῷ, ἐκεῖνος
π. β. 13. βλέπει ὅτι „ἐκ ἔχουμεν ἄδε μένεσαν πό-
14. „ λιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσιν ἐπιζητῶμεν ὅτι τὰ παρόντα εἰσὶ Φθαρτὰ ἢ πρόσκαιρα, τὰ δὲ μέλλοντα ἄφθαρτα ἢ αἰώνια· ὅτι εἰς τὴν ἐπεράνιον πατρίδα ἐστὶ τὸ Φῶς τὸ ἀνέσπερον, καὶ ἡ δόξα ἡ ἀμετάβλητος, ἢ ἡ χάρις ἡ ἀνεκλάλητος, ἢ τὰ ἀγαθὰ, „Αὐτὸ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, ἢ οὐκ ἔκ
1. Κορ. 2. „ ἤκουσε, ἢ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη.
6. „ Ἐκ τέτταρῃ ἀποσπᾶται ὁ νῆς αὐτῶ ἀπὸ τῶν γῆϊων, καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν οὐρανόν· διὸ τὰ ἐπεράνια συλλογίζομενος, εἰς αὐτὰ ἀφιεροῖ καὶ τὸν πόντον τῆς ψυχῆς

καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας καὶ τῶς κόπας τῶ σώματος· ἐκ τέτταρῃ τὰ ἔργα αὐτῶ θεάρετα, ὁ λόγος αὐτῶ Θεός, τὰ Φρονήματα αὐτῶ ἅγια· ὅλος γίνεται Φῶς, ὅλος ἀρετῇ, ὅλος ἀγιοσύνη· τοιοῦτος γίνεται ὁ εὐσιβὴς, τοιοῦτος γίνεται ὁ ποιμὴν, ὅταν προσέχη ἑαυτῷ.

Ἡ προσοχή ἀνοίγει τῆς ψυχῆς τῶ ποιμένος τὰ ὄμματα· ἴθην διακρίνει τί ἔλαβε, καὶ ὑπὸ τίνος αὐτὸ ἔλαβε, καὶ διὰ ποῖον τέλος ἔλαβεν αὐτό· βλέπει ὅτι ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶ πρᾶγμα πάσης τῆς κτίσεως τιμιώτερον· πρᾶγμα ὃ διὰ λόγον Θεοῦ δημιουργηθὲν, καθὰς τὰ ἄλλα κτίσματα, ἀλλὰ διὰ τῶ τιμῆς αἵματος τῶ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτῶ σιζαθὲν καὶ περιποιηθὲν ἔλαβε δὲ τῶτο ἔχ ὑπὸ ἀνθρώπου, ὃ δὲ ὑπὸ Ἀγγέλου, ἀλλ' ὑπὸ αὐτῶ τῶ παντοκράτορος Θεοῦ. Ὁ Θεὸς καταςήσας αὐτὸν ποιμένα, ἐνεχείρισεν αὐτῷ τῶτο τὸ ἐπεράνιον ἢ πανυπερένδοξον κειμήλιον, ἦγεν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶ „ ἵνα εἰσαγῇ εἰς αὐτὴν τῶς ἔξω, καὶ διευθύνῃ τῶς ἔνδον, καὶ ὁδηγῇ ἀμφοτέρους πρὸς σωτηρίαν. Γνωρίζει ὁ ποιμὴν, ὅταν προσέχη, ὅτι, ὅστις ἀγωνισθῇ τὸν ἀγῶνα τῆς ποιμαντικῆς ἐπιστάσεως, ἢ τελήσῃ εὐσεβῶς τῆς προεδρικῆς ἐξουσίας τὸν δρόμον, καὶ Φανῇ πιστὸς οἰκονόμος εἰς τὸ ἐμπισπειθὲν αὐτῷ ποιμῆν, ἐκεῖνος ὡς ἐκπληρώσας τῆς ἀγάπης τὴν ἐντολὴν λαμβ

βανει τῆς δικαιοσύνης τὸν ἀμαράντινον Στέφανον. Ταῦτα δὲ βλέπων καὶ διακρίνων ἀφιεροῖ τὴν προσοχὴν αὐτῷ καὶ ἐπὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, εἰς ὃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατέστησεν αὐτὸν ἐπίσκοπον. Ἐκ τῆς αὐτοῦ ὡς ἄλλος Μωϋσῆς ἐξάγει τὸ ποίμνιον αὐτῷ ἔχον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀπὸ τῆς δυναστείας τῆς Φαραῶ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἀπὸ τῆς δελείας τῆς Διαβόλου ὡς ἄλλος Σαμεὴλ ἀμέμπτως καὶ ἁγίως διευθύνων τὸν λαὸν τῆς Κυρίου, προσφέρει εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἔχον ζωὴν θυσίας, ἀλλὰ τὰς ἀνομιὰς καὶ ἱερουργίας καὶ ὡς ἄλλος δὲ Παῦλος καὶ τὰς ἀπίστες ἐπιστρέφει, καὶ τὰς κλονεμένους εἰς τὰ περὶ τῆς πίστεως ἐπιστηρίζει, καὶ τὰς πεπτωκίτας εἰς τὴν ἀμαρτίαν ἐγείρει, καὶ τὰς ἐσῴτας εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπιστρέφει, καὶ γίνεται τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα τὰς πλείονας, τὰς ἀξίας δηλονότι σωτηρίας, κερδήσῃ καὶ τῷ Χριστῷ προσαγάγῃ.

Προσοχὴ δαῖρον ἑρᾶνιον, θησαυρὸς ἀτίμητος, φυγαδευτήριον τῆς ματαιότητος, μάστιξ τῆς ἐπανισταμένης σαρκὸς, ὥσπερ κατὰ τῆς ἐχθρῆς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, φύλαξ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς σώματος, κλίμαξ ἀναβιβάζουσα ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν ἔραν τὸν ἀνθρώπου, πηγὴ ἁγιασμοῦ καὶ φωτὸς καὶ χάριτος καὶ σωτηρίας· οὐ καὶ τὸν ποιμένα τῆς λαοῦ τελειοῖ,

καὶ τὸν λαὸν τὸν ποιμαινόμενον ἁγιάζει καὶ σώζει πάντα ἄνθρωπον. Πάνσοφον ἀληθῶς τῆς θειοῦ Παύλου τὸ παράγγελμα. „Προσέχετε ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ. Ταύτην δὲ τῆς προσοχῆς τὴν διδασκαλίαν εἰδὲ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐνόησεν ὁ μακάριος, εἰδὲ ἐξ ἀνθρώπων παρέλαβεν, ἤκουσε δὲ αὐτὴν ἀπὸ αὐτῆς τῆς τῆς Θεοῦ νομοθεσίας, ὅς τις εἶπε „Πρόσχετε ἑαυτῷ, καὶ φύλαξον τὴν ψυχὴν σου δευτ. 9. „σφύρα.

Οὐαὶ λοιπὸν εἰς ἐκείνους τὰς τρισαθλίους ποιμένας, ὅσοι ἐδεῖαν προσοχὴν ἔχοντες εἰδὲ περὶ τῆς ἰδίας ψυχῆς, εἰδὲ περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἐμπιστευθέντος αὐτοῖς ποιμνίου, πράττεσιν ἔργα ἀνάξια καὶ τῆς χαρακτῆρος καὶ τῆς ἐπαγγέλματος αὐτῶν, σκότος ἀντὶ φωτὸς γινόμενοι ἀμελῶντες δὲ παντελῶς καὶ τὰ πρόβατα, μηδὲ τὸ ἀπολωλὸς ζητῶντες, μηδὲ τὸ ἐσκορπισμένον συνάγοντες, μηδὲ τὸ ἀθηνὲς ἐπισκεπτόμενοι, μηδὲ τὸ ὑγιὲς ἐπιστηρίζοντες· τῆτο δὲ καὶ μόνον προσέχοντες, ἵνα πίνωσι τὸ γάλα, καὶ ἐνδύωνται τὰ ἔρια, καὶ τρώγωσι τὸ πάχος τῆς ποιμνῆς. Οὐαὶ αὐτοῖς· διότι οὐ μόνον περὶ ἑαυτῶν λίγον ἀποδώσουσι τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα τῶν προβότων ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐκζητήσεται. „Καὶ τὸ „αἷμα αὐτῶν, ἔπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν ἀμελῆ ἱερέα. 3. „ποιμένα, ἐκ τῆς χειρὸς σου ἐκζητήσω.

Τῆμεῖς δὲ, ὡς οἰκονόμοι πιστοὶ καὶ ποι-
μένες ἀληθινοὶ καὶ Φρονίμοι, ὅσοι κατὰ
τὴν παραγγελίαν τῆς Θεόφρονος Παύλου
ἀφιερώσατε τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἑαυτοῖς καὶ
παντὶ τῷ ποιμνίῳ, πανσέβαστοι ἐσὲ, μακάριοι
ἐσὲ, ἅγιοι ἐσὲ· ὑμεῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ,
ὅταν ὁ παντοκράτωρ καθήσῃ ἐπὶ θρόνον
δόξης αὐτοῦ, ἵνα κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκροὺς,
τότε μεταξὺ τῶν ἁγίων Ἱεραρχῶν ἐκ-
λάμψετε ὡς Φωστῆρες· τότε καθεὶς ἐξ
ὑμῶν μετὰ τῆς ποιμνίας αὐτοῦ ἔμπροσθεν
τῆς θρόνου τῆς μεγαλωσύνης παριστάμενος.

Η΄. 8.
18. „Ἰδὲ, λέγει πρὸς τὸν Θεόν, ἐγὼ καὶ
Ματθ. 25. „τὰ παῖδιά αὐτοῦ ἔδωκάς μοι. Τότε δὲ
23. ἀκούει ἀπὸ σώματος τῆς Θεῆς. „Εὖ δεῖ
„ἀγαθὲ καὶ πιστέ. Ἐκεῖνα τὰ παῖδιά με
πεινῶντα, σὺ ἔθρεψας διὰ τῆς λόγου τῆς
ἐυσεβείας, ταῦτα δὲ διψῶντα ἐπότισας
διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν νόμων με. Ἐκεῖ-
να ξένα ἦσαν τῆς Ἐκκλησίας, σὺ δὲ

αὐτὰ συνήγαγες ἐνδον αὐτῆς, ταῦτα γυ-
μνά ἦσαν τῶν καλῶν ἔργων, σὺ δὲ ἐνέ-
δυσας αὐτὰ τῶν ἀρετῶν τὸ ἔνδυμα. Ἐκεῖ-
να ἦσαν ἀσθενῆ ὑπὸ τῆς πλήθους τῶν
ἁμαρτιῶν αὐτῶν, σὺ δὲ ἐπεσκέψης καὶ
ιάτρευσας αὐτὰ, ταῦτα δεδεμένα ἦσαν
ὑπὸ τῆς Σατανᾶ, σὺ δὲ ἤλθες εἰς τὸ
δεσμωτήριον, καὶ ἠλευθέρωσας αὐτὰ,
λύσας τῆς δεσφίας τὰ δεσμά· ἀφ' οὗ δὲ
ὁ Θεὸς ἐνάπιον πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος
ἀνθρώπων τοιοῦτότρόπως ἐπαινέσῃ ἕκαστον
τῶν πιστῶν καὶ Φρονίμων οἰκονόμων τῆς
χάριτος καὶ ἀληθινῶν ποιμένων τῆς λαῆς
αὐτοῦ, τότε ἐκφωνεῖ πρὸς αὐτοὺς τὴν ἐυλογη-
μένην καὶ μακαρίαν Φωνήν, τὴν ὑπὲρ
τῶν ἐλεημένων διωρισμένην. „Δεῦτε, λέ-
γει, οἱ ἐυλογημένοι τῆς Πατρὸς με,
„κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν
„Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. αὐτ. 34.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚῃ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ.

Πᾶσαι αἱ τῷ Χριστῷ Ἐκκλησίαι διὰ πολ-
λῶν ἐπαύων ἔσεφον τὸν ἀξιεπαινετώτα-
τον Εὐαγγελιστὴν Λεβιᾶν, ἐπειδὴ συνέ-
γραψε τὸ ἅγιον τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ Εὐαγ-
γέλιον. Μαρτυρεῖ τῷ το λαμπρῷ τῇ Φω-
νῇ ὁ ἑνδοξος Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ
πρὸς Κορινθίους δευτέρᾳ ἑπιστολῇ αὐτῷ,
λέγων περὶ τοῦ Λεβιᾶ· „Οὐ ὁ ἔπαινος ἐν
„τῷ Εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν Ἐκκλη-
„σιῶν. Ἐξέστις δὲ καὶ τὰς πράξεις τῶν
Ἀποστόλων συγγράψας ἐκοινολόγησεν ἡ
πανσέβαστος, πᾶσαι αἱ τῷ Θεῷ Ἐκκλη-
σίαι ἑμυλογῶσιν αὐτὸν ὡς μόνον διὰ τὴν
συγγραφὴν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ διὰ
τὴν σύνθεσιν τῶν Πράξεων· δόξαν καὶ
εὐχαριστίαν προσφέρουσιν αὐτῷ πάντες οἱ
ἐνσεβεῖς ἄχρι τῆς σήμερον διὰ τοῦτο τὸ
ἅγιον βιβλίον, διὸ καὶ ἡμᾶς ἐδίδαξε δόγ-
ματα πίστεως ἁγία καὶ σωτήρια· ὑποχέ-
θη μὲν ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς εἰς τὰς ἀγίας αὐ-
τῷ Μαθηταῖς τὴν Ἀποστολὴν τοῦ παναγίου
Πνεύματος, ἐπὶ πάντων· „Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ

„παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν πα-
„ρὰ τοῦ Πατρὸς· τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθεί-
„ας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται·
„ἐκεῖνος μαρτυρήσεται περὶ ἐμοῦ· ἀλλὰ
ταύτης τῆς ὑποσχέσεως τὴν ἐκπλήρωσιν
εἶδεις ἄλλος ἰσόρησεν, εἰμὴ ὁ Λεβιᾶς ὁ
πανυπερένδοξος. Αὐτὸς καὶ τὸ πότε, καὶ
τὸ πῶς, καὶ τὸ πῶς, καὶ τὸ πρὸς τί-
νας κατήλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐτι
δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς Θεᾶς αὐ-
τῷ χάριτος συντόμως, καθαρῶς, περιε-
σατωμένως κατὰ τὸ σύνθημα αὐτῷ θαυ-
μασίως περιέγραψεν. Ἐγένετο τῷτο, ^{Πραξ. 2.}
εἶπεν, „Ἐν τῷ συμπληρωθῆναι τὴν ἡμέ-
„ραν τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡμέραν δὲ Πεν-
τηκοστῆς λέγει τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν με-
τὰ τὴν Χριστῷ ἀνάστασιν. Ἐν τῷτο δὲ
πάντες οἱ ἐνσεβεῖς τὴν σήμερον, ἥτις ἐστὶν
ἡ πεντηκοστὴ ἡμέρα μετὰ τὴν ἡμέραν
καθ' ἣν ἐορτάσαμεν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνά-
στασιν, πανηγυρίζοντες ἐορτάζομεν τῆς Πεν-
τηκοστῆς τὴν ἐορτὴν, ἥγαν τὸ μέγα Μυ-

2. Κορ. 8.
18.

εἰρήιον τῆς ἐν κόσμῳ ἐπιδημίας τῆς Παναγίας Πνεύματος, καὶ τῶν Θεῶν αὐτῆς χαρισμάτων ἴσων κατηξιώθη τὸ ἀνθρώπων γένος· τότε δὲ θεωρῶντες ἐορτάζομεν, ὅταν ἀναβιβάζωμεν τὸν νῦν ἡμῶν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἐορταζομένων ὑποθέσεων· ἔυκολα δὲ ἀναβαίνει ὁ νῦν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν μὴ βλεπομένων, ὅταν πίστις εἰς τὰ ὧστα ἡμῶν ὁ περὶ τῶν λόγων. Μετὰ προσοχῆς ἔν καὶ εὐλαβείας ἀκρόατε ὅσα περὶ τῆς σήμερον ἐορτῆς ὁ Ἰερὸς Λαὸς ἰσόρησεν, ἵνα θεωρησώμεν ἐορτάσαντες, ἀπολούγητε τῆς τῆς Θεοῦ εὐλογίας καὶ χάριτος.

Πράξ. 2.1. Ἐν τῷ συμπληρῶσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες οἱ Ἀπόστολοι ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό.

Πράξ. 1. 13. 15. Μετὰ τὴν εἰς ἔραντες ἀνάληψιν τῆς Κυρίας Ἰησοῦ Χριστοῦ οἱ ἑνδεκά Ἀπόστολοι, καὶ τινες εὐλαβεῖς γυναῖκες, καὶ ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος Μαρία ἡ Μήτηρ τῆς Κυρίας Ἰησοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς, ὑπέγραψαν ἀπὸ τῆς ὕψους τῆς Ἐλαιῶνος εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἔμενον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ἀνάγειν τῆς οἴκῃς, ὅς τις μετέπειτα ἐγένετο Ἐκκλησία, ἀνωτέρα τῶν Ἀποστόλων Ἐκκλησία ὀνομαζομένη. Ἐκεῖ ἔν ἅπαντες ἔτοι

κύριλλ.
ἱερ. ἐν
κατηχ.
16.

ὁμοθυμαδὸν, τῷ ἑνὶ μιᾷ ἐπιθυμίᾳ καὶ ἐν σκοπῷ μετὰ προσευχῶν καὶ δεήσεων περιέμενον τὴν τῆς ἁγίας Πνεύματος κατόβασιν. Ἐκεῖ δὲ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ὁ Ματθαῖος „Συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκά Ἀποστόλων. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν Πεντηκοστὴν ἡμέραν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἦσαν πάντες οἱ Ἀπόστολοι ὁμῶς συνηγμένοι εἰς τὸ αὐτὸ ἀνάγειν, καὶ τὸν αὐτὸν ἔχοντες πίστιν τῆς ἐπιδημίας τῆς παναγίας Πνεύματος.

Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τῆς ἔραντος ἡχὸς ὥσπερ Φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον ὃ ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν.

Ἦρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ἦγαν τρεῖς ἄρας πρὸ τῆς μεσημβρίας, ἐξαίφνης ἐγένετο τοιοῦτος κτύπος, ἐκ τῆς ἔραντος κατερχόμενος, ὅσοιός γίνεται ὅταν φυσᾷ σφοδρὸς ἄνεμος. Ἐγένισε δὲ ὁ ἡχὸς ὅλον τὸν οἶκον, ἐν ᾧ ἐκάθοντο οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς ἄνθρωποι· ἐφάνησαν δὲ εὐθεὶς γλῶσσαι πυρροῦς, αἷτις διαμεριθεῖσαι ἐκάθισαν ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν. Καὶ ἐν

Πράξ. 2. 15.

μὲν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ κατέβη τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἵνα φανερώσῃ τὰς τρεῖς ὑποστάσεις τῆς Θεότητος· ἐξαίφνης δὲ, ἵνα δείξῃ ὅτι οἱ περιμένοντες τὴν τέττα κατόβασιν ἔκ-
 ἔχον χρεῖαν ἐτοιμασίας, ἀλλ' ἦσαν κα-
 θαροὶ καὶ ἑτοιμοὶ πρὸς τὴν τέττα ὑπο-
 δοχὴν. Ἐσήμεινε δὲ ὁ ἦχος τὴν τῆ πα-
 ναγίᾳ Πνεύματος ἔλευσιν, καθὼς ἡ Φω-
 νὴ ἐφάνερωσεν εἰς τὰς προπάτερας τὴν
 παρυσίαν τῆ Θεᾶ, τῆ ἐν τῇ παραδείσῳ
 περιπατῆντος. Ἐκ τῆ ἔρανθ δὲ ὁ ἦχος,
 ἵνα πληροφορηθῶσιν ὅτι αὐτοὶ ὁ εἰς τὸν
 ἔρανθ ἀναληφθεὶς Ἰησοῦς ἔρανόθεν κα-
 τέπεμψε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς εἰς
 αὐτὸς ὑπέχετο· καὶ ἦχος δὲ ὥσπερ πνοῆς,
 ἵνα ἐπειδὴ „Τὸ Πνεῦμα ὅσα θέλει πνεῖ. Ἀλ-
 λά καὶ βιαίας πνοῆς, διὰ τὴ μεγαλεῖον
 τῆ χαρίσματος, τὸ ἰχυρότερον τῆς προ-
 φητικῆς χάριτος. Πληροὶ δὲ ὁ ἦχος ὅλον
 τὸν οἶκον, ὡς πεπωληρωμένην κολυμβήθραν
 αὐτὸν ποιῶν, ἵνα ἐκπληρωθῇ ἡ πρόρρη-
 σις τῆ Σωτῆρος, ὅσις εἶπεν· „Τρεῖς δὲ
 „βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ με-
 „τὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Ἀμα δὲ καὶ
 ἵνα προκαταγγείλῃ, ὅτι καθὼς τότε ἐ-
 πληρώθη θείας χάριτος ὅλος ὁ οἶκος, ἐν
 ᾧ ἦσαν καθημένοι οἱ Μαθηταί, ἔτω με-
 τὰ ταῦτα ἐμελλε πληρωθῆναι τῶν χα-
 ρισμάτων τῆ ἁγίας Πνεύματος ἡ οἰκωμέ-
 νη ὥσπερ αἱ τῶν ἐυσεβῶν Ἐκκλησίαι. Γλῶσ-
 σαι δὲ διαμεριζόμεναι ἐφάνησαν, τὸ πο-

λίγλωσσαν σημαίνεσαι χάρισμα, ὅπερ
 ἔλαβεν ἕκαστος τῶν μαθητῶν τῆ Χριστῆ,
 ἵνα κηρύττῃ τῇ Θεᾷ τὰ μεγαλεῖα. Βλέ-
 πε δὲ ὅτι ἡ πολυγλωττία καὶ ποικιλία ἐγένε-
 το καὶ δῶρον καὶ ὅτε μὲν ἐγένετο ποι-
 νὴ, ἐμέρισε τὰς ἀνθρώπους εἰς πολλὰ ἔθ-
 νη, καὶ πολλὰς γλώσσας· ὅτε δὲ ἐδόθη ὡς
 δῶρον, συνήγαγε πάντα τὰ ἔθνη εἰς ἓν
 ἔθνος, τὸ Χριστιανικόν, καὶ εἰς μίαν Ἐκ-
 κλησίαν τὴν τῆ Χριστῆ. Καὶ διὰ μὲν τῆ,
 „Ὡς πνεῦς, ἐφάνερωσε τὴν δραστικὴν
 ἐνέργειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆ ἐαγγ-
 γελικῆς κηρύγματος· διὰ δὲ τῆ, „Ἐκδο-
 „σεν ἐφ' ἑα ἕκαστον αὐτῶν. Τὸ μόνιμον καὶ
 σερεὸν τῆ χαρίσματος. Σημείωσαι δὲ τὴν
 ἀκριβολογίαν τῆ συγγραφῆς, μᾶλλον δὲ
 τῆ παναγίας Πνεύματος τῆ δι' αὐτῆ λα-
 λήντος· οὐκ εἶπεν, ἦχος φερομένης πνοῆς
 βιαίας, ἀλλ' ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς
 βιαίας· ὁμοίως καὶ εἶπε, γλῶσσαι πυρὸς,
 ἀλλὰ γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς· ἵνα μὴ νο-
 μίσῃς ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐστὶ πνοή,
 ἢ πῦρ, ἢ ἄλλο τί ἐλκικόν, ἀλλὰ διὰ
 τῆς ὁμοιότητος καταλάβῃς τὰ δι' αὐτῆς
 δηλόμενα Μυστήρια. Παρόβαλλε δὲ, εἰάν
 θείης, ταῦτα μετὰ τῶν ἐν τῷ Σινᾷ ὅ-
 ρει γενομένων, ὅτε ὁ Θεὸς κατέβη ἐν αὐ-
 τῷ, ἵνα καταλάβῃς ὅτι ὁ αὐτὸς Θεὸς ἐστὶ
 καὶ ὁ ἐν τῷ ἔρει τῷ Σινᾷ λαλήσας, καὶ
 ὁ ἐν τῷ ὑπερώῳ ἐν ᾧ ἦσαν οἱ Μαθηταί
 κατελθὼν. Ἐν τῷ Σινᾷ προκαταγγέλ-

Ἰωαν. 3.
8.

Πραξ. 1.
5.

λεται ἡ ἡμέρα τῆς τῆς Θεῆ καταβάσεως,
 Εξ. 19. 15. ἵνα ἐτοιμασῶσιν οἱ ἀνέτοιμοι Ἰσραῖλοι. „Καὶ
 „ἔπε τῷ λαῷ, γίνεσθε ἑτοιμοὶ ἐν τῷ
 ὑπερώῳ ἐξαίφνης ἡ ἔλευσις τῆς ἀγίας Πνεύ-
 ματος, ἐπειδὴ οἱ τῆς Χριστοῦ μαθηταὶ
 ἦσαν ἑτοιμοὶ πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν Θε-
 ῶν αὐτῆς χαρισμάτων. Ἐκεῖ τῇ ἡμέρᾳ τῇ
 τρίτῃ, ὡς τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ διὰ τὸ τῆς
 αὐτ. 16. Θεότητος τρισυπόστατον ἀλλ' ἐκεῖ, „Γε-
 „νηθέντος πρὸς ὄρθρον, ἦγεν εἰς τὴν ἀρ-
 χὴν τῆς ἡμέρας, ἐπειδὴ τότε ἐγένετο ἡ
 ἀρχὴ τῆς ἐγγράφου νομοθεσίας· ὡς δὲ ἐγ-
 γὺς τῆς μεσημβρινῆς ὥρας, ἐπειδὴ φωταυ-
 γῶς ἐξέλαμψεν τῆς εὐαγγελίᾳ τὸ κήρυγμα· ἐκ
 φωνῇ καὶ σάλπιγγι ἤχεε μέγα διὰ τὸ σκλη-
 ροκάρδιον τῶν ἀκρόντων Ἰσραῖλων ὡς ἡ-
 χος ἐκὶ πνοῆς βιαίας, ἀλλ' ὡς περ φε-
 ρομένης πνοῆς βιαίας, ἐπειδὴ κατὰ τὸν
 Γεζ. 11. τῆς Προφῆτης λόγον σάρκιναι καρδίαι ἀν-
 19. τί τῶν λιθίνων ἐδόθησαν εἰς τὰς εἰς Χρι-
 Εβρ. 10. 1. σὲν πισεύσαντας. Εἰς τὸ Σινᾶ νεφέλη γνο-
 φώδης καὶ καπνός, „Σκιὰν γὰρ εἶχεν ὁ
 „νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· εἰς τὸ ὑ-
 περώον γλῶσσαι λάμπεσαι ὡς πῦρ, ἐπει-
 3. Κορ. 3. 16. δὴ ἡ Εὐαγγελικὴ διδασκαλία περιέλασσε
 τὸ κάλυμμα τῆς νόμου, ἐφάνερωσε τὴν ἐν-
 νοίαν τῶν νομικῶν συμβόλων. Εἰς τὸ Σι-
 νᾶ ἀσραπαῖ, ἐπειδὴ αἱ ἀσραπαῖ φαί-
 νονται μὲν, πλὴν παρέρχονται, καθὼς ἐ-
 φάνησαν, πλὴν παρήλθον τὰ τῆς νόμου ἐ-
 θιμα· εἰς τὸ ὑπερώον γλῶσσαι ὡσεὶ πυ-

ρὸς καθήμεναι, ἐπειδὴ ἡ εὐαγγελικὴ χά-
 ρις ἐκ παρέρχεται, ἀλλ' εἰς αἰῶνας ἀπε-
 ράντης διαμένει. Ταῦτα ἔως ὠκονόμησεν
 ἡ ὑπερτάτη καὶ πάνσοφος τῆς Θεῆ πρό-
 νοια, ἵνα βλέποντες τὴν ὁμοιότητα καὶ τὴν
 ἀναλογίαν τῶν συμβόλων τῆς ἐν τῷ Σινᾶ
 παρθεσίας αὐτῆς, καὶ τῆς ἐν τῷ ὑπερώῳ ἐ-
 πιδημίας τῆς παναγίας αὐτῆς Πνεύματος, πι-
 στεύομεν ὅτι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Θεὸς ἐστὶν ὁ
 καὶ εἰς τὸ Σινᾶ νομοθετήσας, καὶ εἰς τὸ
 ὑπερώον δὲς τῆς Θεῆς Πνεύματος τὰ χα-
 ρίσματα. Τῶν τῶν Θεῶν χαρισμάτων τὴν
 ἐνδείξιν καὶ ἐνέργειαν περιγράφουσι τὰ ἐξῆς.

Καὶ ἐπλήθησαν ἅπαντες Πνεύματος ἀγίας, καὶ ἤρξαντο
 λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, κα-
 θὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδεκε αὐτοῖς
 ἀποφθέγγεσθαι. Πραξ. 2. 4.

Τὸ, Ἐπλήθησαν ἅπαντες Πνεύματος
 ἀγίας σημαίνει, ὅτι οἱ Θεοὶ Ἀπόστολοι καὶ
 πάντες οἱ σὺν αὐτοῖς τότε ἐυρεθέντες ἐν
 τῷ ὑπερώῳ ἐκ ἔλαβον μόνον τὸ χάρις-
 μα τῶν γλωσσῶν, ἀλλὰ τὸ πλήρωμα
 πάντων τῶν χαρισμάτων τῆς παναγίας
 Πνεύματος· ἐν δὲ τῶν ἦν τῶν γλωσσῶν
 τὸ χάρισμα. Τότε δὲ ἐμνημόνευσεν ὁ μα-
 κάριος Λευκᾶς, ἐπειδὴ τότε εὐθύς
 ἐφανερώθη, τὰ δὲ ἄλλα μετὰ ταῦτα.
 ἤρξατο, λέγει, εὐθύς μετὰ τὴν καθοδὸν

τῷ ἁγίῳ Πνεύματι λαλεῖν ἔτι διὰ τῆς πα-
τρικῆς αὐτῶν γλώσσης, ἀλλὰ δι' ἐτέρων
διαλέκτων. „Ἐλάλουν δὲ καθὼς τὸ Πνεῦμα
„ἐδίδου αὐτοῖς, ἤγουν ἐκεῖνα τὰ λόγια ἐ-
λάλουν, ὅσα ἔβαλεν εἰς τὸ σῶμα αὐτῶν
τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἰδὲ ἔτι ἐπληρώθη
καὶ αὕτη ἡ προφητεία τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ,
ὅστις εἶπε περὶ τῶν πιστευσάντων εἰς αὐτόν·
„Γλώσσαις λαλήσθεσι καὶ αὐτοῖς. Ἀλλ' ἄρα-
γε πᾶσας τὰς ἐν τῷ κόσμῳ διαλέκτους ἐ-
λάλουν οἱ Ἀπόστολοι, ἢ τινὰς μόνον ὅσοι
δηλονότι ἀναγκαῖον ἦσαν διὰ τῆς ἐκεῖ ἐυ-
ρεθέντος ἀκροατῆς; Περὶ τούτου ἐσιώπη-
σεν ὁ Ἰσορικός. Ἐπειδὴ ὁμοῦ πάντες οἱ
ἐκεῖ τότε ἐυρεθέντες, ἀκούοντες τῆς Ἀπο-
στόλου λαλῶντος διὰ τῆς πατρικῆς γλώσ-
σης ἑνὸς ἑκάστη αὐτῶν, ἐθαύμαζον, λέ-
γοντες· „Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἑκάστος
„τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννηθή-
„μεν; Φανερόν ἐστιν ὅτι ἐλάλουν καὶ τὴν
τῶν Πάρθων καὶ Μηδῶν καὶ Ἑλαμιτῶν,
καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ τὴν Αἰγυπτίαν,
καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν, καὶ τὴν Ἀραβικὴν, καὶ
πᾶσαν ἄλλην διάλεκτον λαλῶμεν καὶ
κατανοομένην ὑπὸ τῶν τότε ἐκεῖ συναθροι-
σθέντων. Οὐ μόνον δὲ τότε, ἀλλὰ καὶ με-
τὰ ταῦτα ἐλάλουν διαφόροις γλώσσαις,
ὥς φαίνεται ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ
ἐπιστολῇ τῷ Παύλῳ. Οὐ μόνον δὲ οἱ Ἀπό-
στολοι ἔλαβον τούτο τὸ χάρισμα, ἀλλὰ
μετ' αὐτοὺς καὶ ἄλλοι θεοφιλεῖς ἄνδρες ἐ-

λάβον τούτο, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἐν ἁγίοις
Εἰρηναῖος λέγων, ὅτι ἤκουσε πολλὰς ἀδελ-
Φοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔχοντας προφη-
τικὰ χαρίσματα, καὶ διὰ τῷ Πνεύματι
λαλῶντας παντοδαπαῖς γλώσσαις.

Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κα-
τοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες
εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους
τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

Οἱ κατήγοντο ἐκ τῶν γένων τῶν
Ἰουδαίων, ἐκ προγόνων δὲ κατῴκουν εἰς
ξενικὰς τόπους, ἐκεῖνοι καὶ Ἰουδαῖοι ἦσαν
κατὰ τὸ γένος καὶ τὴν θρησκείαν, ἐλάμ-
βανον ὁμοῦ τὴν ὀνομασίαν ἐκ τῶν τόπων τῆς
κατοικίας αὐτῶν· ὅθεν ἐλέγοντο Πάρθοι, Ὁρ-
μηδοὶ, Ῥωμαῖοι, Ἀλεξανδρεῖς, Ἀντιο-
χεῖς. Τὰς τοιαύτας ἐν ὁ θεολόγος Λευκῆς
πρῶτον μὲν ἀνόμασεν Ἰουδαίους ἐκ τῶν γέ-
νων καὶ τῆς θρησκείας, ἔπειτα κατωτέ-
ρω, Πάρθους καὶ Μηδαίους καὶ Ἑλαμίτας
ἐκ τῶν τόπων, ἐν ᾗ αὐτοὶ ἐκ προγόνων
κατῴκησαν· ἐκ τούτων δὲ τινες, ὅσους
δηλαδὴ κατωτέρω ὀνομασίᾳ ἐπαριθμεῖ, εὐλα-
βεῖα τῷ Μωσαικῷ νόμῳ κινούμενοι, ἐλθόν-
τες κατῴκησαν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἵνα
ἐκεῖ ἐορτάζωσι κατὰ τὰς τρεῖς καιροὺς τῷ
ἔτους τὰς τρεῖς ἐορτάς τὰς ὑπὲρ τῷ νό-
μῳ διορισθείσας· Τοιοῦτοι ἔτι εὐλαβεῖς Ἰου-
δαῖοι εὐρέθησαν κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσα-

Μαρκ.
16.

Περὶ 2.
8.

1. Κορινθ.
12.

Εἰρην 6. 5.
κ. 6. σ. 299.

Περὶ 2.
5.

Ὁρ. Ἰω-
ση 6. 2.
σ. 1063.

Εἰρ. 23.
14 17.

Δευτ. 16.
16.

λήμ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἐν ᾗ κατήλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ τὰς Ἀποστόλους. Δυσπαράδεκτον δὲ ἐστὶ τὸ ὅτι αὐτοὶ ἦσαν „Ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· διότι ἀσυγκρίτως περισσότερα ἦσαν τότε τὰ ἔθνη ἐκείνων τῶν ἐθνῶν, ὅσα ὁ Λαῖος ὀνομασίᾳ ἀναφέρει· μήπως ἔν αὐτοῖς ἀνεβίβασε τὸν νῦν αὐτῶ ἐπὶ τὰς ἀρχηγὰς πάντων τῶν ἐθνῶν, ἦγον ἐπὶ τὰς δέκα καὶ ὀκτὼ ἐγγόνους τῶ Νῶε, ἰδὼν δὲ τότε ἐν Ἱερουσαλὴμ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔθνη, ὧν τὰ ὀνόματα κατωτέρω ἠρτίσθησε, διὰ τῆς τοῦ εἶπε τὸ, „Ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν; Ἡ μήπως ἐλάλησε κατὰ τὸν κοινὸν τρόπον τῶ λέγειν; ἡμεῖς πολλάκις ἀντὶ τῶ πολλὰ πράγματα, λέγομεν πάντα τὰ πράγματα· καὶ ἀντὶ τῶ, πολλοὶ ἄνθρωποι, λέγομεν πάντες οἱ ἄνθρωποι. Βλέπομεν δὲ, ὅτι καὶ ἡ θεία Γραφή μετέρχεται τὰς τοιαύτας τρόπους. „Πάντες ἐξέκλιναν, λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ, ἀντὶ τῶ, πολλοὶ ἐξέκλιναν. Καὶ, Ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. Ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἶπεν, „Οὐδὲ αὐτὸν οἶμα τὸν κόσμον χωρῆται τὰ γραφόμενα βιβλία. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἔν τρόπον καὶ ὁ θῆς Λαῖος ἀντὶ τῶ, Πολλῶν ἔθνων, εἶπεν, ἀπὸ παντὸς ἔθνους. Τὶ δὲ ἐποίησαν οἱ τοιοῦτοι

Ἰουδαῖοι ἀκούσαντες τὸ τότε γενομένον θαῦμα τῶν γλωσσῶν;

Γενομένης δὲ τῆς Φωνῆς ταύτης, ^{Πραξ. 2. 6.} συνηλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη ὅτι ἤκουον εἰς ἑκάστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ^{7.} Ἐξίσαντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· ^{8.} ἔκ ιδὲ πάντες ἑτοί εἰσιν οἱ λαλῶντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἑκάστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν;

Ὅτε τὸ πολύγλωσσον πλῆθος τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἤκουσε ταύτην τὴν Φωνὴν, ἦγον, τὸν ἦχον τὸν ἐκ τῶ οὐρανοῦ κατερχόμενον εἰς τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἦσαν οἱ μαθηταὶ τῶ Χριστοῦ, τότε συνέδραμον πάντες ἐκεῖ, ἵνα μάθωσι τί ἄραγε ἠκούλεθον. Ἐκεῖ δὲ ἐλθὼν τὸ πλῆθος, ^{9.} συνεχύθη, λέγει, ἦγον ἐταράχθη ὑπὸ τῶ θάμβους, καθότι καθὲς αὐτῶν ἤκουε τὰς Ἀποστόλους λαλόντας τὴν πατρικὴν αὐτῶ διάλεκτον· καὶ πρῶτον μὲν ἐταράχθη ὁ νῦν αὐτῶν ἐπὶ τῷ παρὰδίδω ἀκούσματος, ἔπειτα θάμβος καὶ ἐκστασις πε-

Ψαλ. 133.

Ψαλ. 106. 26.

Ἰωάν. 21. 25.

ριέλαβεν αὐτὸς· ἡρώτα δὲ ὁ εἰς τὸν ἑτε-
ρον, λέγων· ἔτοι οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες
λαλῶσι διὰ τούτων διαφόρων διαλέκ-
των, ἔκ εἰς πάντες Γαλιλαῖοι, ἦγεν
ἀμαθεῖς τῶν γλωσσῶν ἡμῶν; πῶς ἔν
ἕκαστος ἡμῶν ἀνέει ἀπὸ τῆς σόματος αὐ-
τῶν τὴν ἰδίαν αὐτῷ διάλεκτον;

Πραξ. 2.
9. Πάρθοι καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλα-
μίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες
10. τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰσδαίαν
τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόν-
τον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγί-
αντε καὶ Παμφυλίαν, Αἴ-
γυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς
11. Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην,
καὶ οἱ ἐπιδημῶντες Ῥωμαῖοι,
Ἰσδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι,
Κρήτες καὶ Ἀραβες ἀκρό-
μεν λαλόντων αὐτῶν ταῖς
ἡμετέραις γλώσσαις τὰ με-
γαλεῖα τῆς Θεᾶς.

Εἰς τὸτο τὸ πλῆθος, ἔλεγον αὐτοὶ
μεταξὺ ἀλλήλων, εὐρίσκονται Πάρθοι
καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ οἰκί-
τορες τῆς Μεσοποταμίας, τῆς Ἰσδαίας τε
καὶ Καππαδοκίας, τῆς Πόντος καὶ τῆς
Ἀσίας, τῆς Φρυγίας καὶ Παμφυλίας,

τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν μερῶν τῆς Λι-
βύης τῆς ἐν τῇ Κυρήνῃ· ἔ· μόνον δὲ οἱ
κατοικοῦντες εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ
καὶ οἱ ἐλθόντες ξένοι Ῥωμαῖοι, καὶ Ἰσ-
δαῖοι καὶ προσήλυτοι, ἦγεν ἐξ ἐθνῶν πρὸς
τὴν Ἰσδαϊκὴν προσελθόντες πίσιν, καὶ οἱ
Κρήτες καὶ οἱ Ἀραβες· καὶ ὅμως πάντες
ἀκρόμεν αὐτὸς τὰς Γαλιλαίους λαλόντας
διὰ τῶν ἡμετέρων γλωσσῶν τῆς Θεᾶς τὰ
μεγαλεῖα. Σὺ δὲ μὴ θαυμάσης ἀκούων,
ὅτι εἰς τόσα μέρη τῆς γῆς διεσπαρμένοι
ἦσαν οἱ Ἰσδαῖοι, συζῶντες μετὰ τούτων
ἐθνικῶν, ἐξ ὧν καὶ τὰς ὀνομασίας ἐλάμ-
βανον· διότι πολλὰς μετεκίμισαν εἰς μὲν
τὰ ἀνατολικὰ μέρη οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἀσ-
συρίων, τῆς οὖν ὁ Θαυλαφάλας·
καὶ ὁ Σαλμανασάρ, καὶ ὁ Βασιλεὺς
τῆς Βαβυλώνος Ναβεχοδονόσορ· εἰς δὲ
τὴν Αἴγυπτον ὁ Νεχαῶ ὁ Βασιλεὺς τῆς
Αἰγύπτου· „Καὶ πᾶς ὁ λαὸς δὲ ἀπὸ μικ-
ρῆς ἕως μεγάλης καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν
„δυνάμεων κατέφυγον εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ
τὸν φόβον τῶν Χαλδαίων. Πολλοὶ δὲ καὶ
εἰς τὰ δυτικὰ μέρη ἐλθόντες κατέκησαν
εἰς τὴν Ῥώμην, ἐξότι οἱ Ῥωμαῖοι ὑπέ-
ταξαν αὐτὰς. Θύμασον δὲ μᾶλλον τὴν
ἐκπλαγχνικὴν τῆς Θεᾶς πρόνοιαν, ἥτις
ὠκονόμησεν, ἵνα τούτων πλῆθος ἀνθρώ-
πων ἑτερογλώσσων εὐρεθῇ· ἵνα ἵνα
Ἱερουσαλήμ, καὶ συντρέξῃ εἰς τὸν
οἶκον ὅπως ἴσαν καθεήμενοι οἱ μαθηταὶ τῆς

1. Παραλ.
5. 26.

4. Βασ.
18. 11.

4. Βασ.
24. 14.

4. Βασ.
23. 34.

4. Βασ.
25. 26.

Χριστῶ, καὶ ἀνέστη τὰ παράδοξον θαῦμα, ἡ δὲ καὶ ἐπίστευσαν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
 ἦγον ἀνθρώπους ἀγραμμάτους λαλοῦντας διὰ
 Πραξ. 2. τοσούτων διαφόρων γλωσσῶν. „Ἐκ τούτων“ „λαλῶντες“
 41.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

Μ Ε Τ Α Τ Α Σ

Π Ρ Α Ξ Ε Ι Σ Τ Ω Ν Α Π Ο Σ Τ Ο Λ Ω Ν

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚῃ ΤΗΣ
 ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ.

Ἦχος ἐκ τῶ ἔρανθ κατέρχεται, ἡ γλῶσ-
 σαι ὡσεὶ πυρὸς διαμερίζονται αἱ γλῶσ-
 σαι κάθονται ἐφ' ἓνα ἕκαστον τῶν Μα-
 θητῶν, οἱ δὲ Μαθηταὶ πληρῶνται Πνεύ-
 ματος ἁγίου· ἐμφανίζει δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ
 ἅγιον τὴν ἐνέργειαν αὐτῶ διὰ τῆς πολυ-
 γλώσσης λαλιᾶς τῶν Μαθητῶν, ἥτις θαύ-
 μος ἡ ἐκκασιν προεξένησεν εἰς τὰς ἀλ-
 οντας, καὶ εἰλκυσεν ἐξ αὐτῶν πολλὰς πρὸς
 τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. Ταῦτα ἐκήρυξε σή-
 μερον ἡ ἀναγνωστῆσα τῶν Ἀποστόλων πρᾶ-
 ξις· ταῦτα δὲ ὡς παραστατικὰ τῆς κατα-
 βύσεως τῶ παναγίου Πνεύματος ἀναβιβάζ-
 ομεν τὸν νῦν ἡμῶν ἐκεῖ ὅθεν αὐτὸ κατήλ-
 θε, ἡ ὑπερυψῶσιν „Ἔως τῶ θρόνου τῆς
 „μεγαλωσύνης ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. Ἐκεῖ ὅν ἀ-
 ναβιβάζω τὸν νῦν μὲ, ἡ κλίνω μὲν ἐν-
 λαβείας γόνατα, ἀνοίγω δὲ τῆς πίσεώς μὲ
 τὰ ὄμματα. Διὸ βλέπω ἐκεῖ μίαν τριου-
 πόσατον ἀρχὴν ὑπεράρχιον, ἀναρχον, ἀ-
 τελεύτητον, ἀπαθείατην, πανυπεράγαθον,
 παντοδύναμον, δημιουργὸν ἔρανθ ἡ γῆς,
 ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν· τὸν Πα-
 τέρα, ἀρχὴν καὶ πηγὴν ἡ γεννήτορα τῶ
 Ἰῶ, ἀρχὴν καὶ πηγὴν ἡ προβολέα τῶ
 Πνεύματος· ἐκ μιᾶς ῥίζης τῶ Πατρὸς δύο
 βλαστῆς, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, ἔχον-
 τας πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ, πλὴν τῶ
 ἀγεννήτου καὶ ἀνεκπορεύτου. Διότι μένος ὁ
 Πατὴρ ἀγέννητος ἡ ἀνεκπόρευτος, ὁ δὲ
 Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου τῶ Πατρὸς,
 ὁ μὲν γεννητὸς, τὸ δὲ ἐκπορευτὸν· βλα-
 στοὶ συνἀναρχοι, συναΐδιοι, ὁμοῦσιοι, ὁμο-
 δύναμοι, συνδημιουργοὶ, συμπαντοκράτο-
 ρες, συμπροσκυνούμενοι τῷ Πατρὶ ἡ συν-
 λατρευόμενοι διότι εἰς Θεὸς, μία εἰσία

τῶν τριῶν, μία φύσις, δύναμις, μία μία ἐνέργεια, μία Θεότης. Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, εἷς δὲ μόνον Θεὸς τριςυπόστατος.

Ἀλλὰ πῶς, λέγεις, ἐν καὶ τρία; πῶς δὲ ἐν ὁ Πατὴρ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, σαρκῶται δὲ ὁ Υἱὸς, καὶ μένει ἄσαρκος ὁ Πατὴρ, καὶ τὸ Πνεῦμα; πῶς ἐν τὰ τρία, μόνον δὲ τὸ Πνεῦμα πέμπεται, καὶ καθίσταται ἐφ' ἑνα ἕκαστον τῶν Μαθητῶν, καὶ πληροῖ αὐτοὺς τῆς Θείας αὐτῆ χάριτος; Ἐγὼ εἶπα, ἵτι ἀνοίξας τὰ ὄμματα τῆς πίστεώς μου, εἶδον ταῦτα, σὺ δὲ ζητεῖς μοι τὸ πῶς; Ἐγὼ ἐπίστευσα εἰς τῶν ἀγίων Προφητῶν τὰ λόγια, καὶ εἰς τῶν Θεηγόρων Ἀποστόλων τὸ κήρυγμα. Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, σὺ δὲ ζητεῖς παρ' ἐμοῦ ἀποδείξιν; Ὡς φαίνεται, εἰ διακρίνεις ὅτι ἄλλο ἐστὶν ἡ πίστις, καὶ ἄλλο ἡ ἀποδείξις. ἡ πίστις εἰδὲ τὸν νῦν ἀναγκάζει, εἰδὲ τὴν θέλησιν βιάζει. Ὅθεν ἀφ' οὗ ἀκρότης τὸν λόγον τῆς πίστεως, ποιῆς, ὅ, τι θέλεις, ἡ πιστεύεις καὶ σάζεσαι, ἡ ἀπιστεῖς καὶ καταδικάζεις. ἡ ἀποδείξις ἀναγκάζει τὸν νῦν ἵνα πειθῇ, καὶ ἐπομένως ἀρπάζει τὴν ἐξουσίαν τῆς θελήσεως. διὰ τῆτο μετὰ τὴν ἀποδείξιν καὶ θέλης, καὶ μὴ θέλης, πείθεσαι. διὰ τῆτον δὲ τὸν λόγον οἱ πειθόμενοι ὑπὸ τῆς ἀποδείξεως, εἰδέναι μὴδὸν παρὰ Θεοῦ λαμβάνει. Ποῖον μὴδὸν λαμβάνει ὅστις ἢ μετὰ τὴν γεωμετρι-

κὴν ἀποδείξιν καταπειθῇ, ὅτι αἱ τρεῖς γωνίαι παντὸς τριγώνου ἰσαί εἰσι δυσὶν ὀρθαῖς. ἢ μετὰ τὴν Ἀστρονομικὴν, ὅτι ἡ τῆ Ἥλις ἐκλειψις ἐστὶ παρεμπότισις τῆς Σελήνης μετὰ τὴν Ἥλις καὶ γῆς. ἢ μετὰ τὴν Φυσικὴν, ὅτι πάντα τὰ σώματα φέρονται πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς. ἢ μετὰ τὴν ἱστορικὴν, ὅτι ὁ Αὔγουστος ἐμονάρχησεν εἰς τὴν Ῥώμην. ἢ μετὰ τὴν ἠθικὴν, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἰσιν ἐπιρροεσθεῖς ἐπὶ τὰ πονηρά; Οὐδένα μὴδὸν λαμβάνεις περὶ τῶν τοιούτων πληροφοριῶν ἐπειδὴ δὲ τὰ πιστευόμενα ὡς ὑπερφυῖ καὶ ὑπερέστια ἐκ ἐπισιδέχονται ὑλικὰς ἀποδείξεις, διὰ τῆτο ὅστις πιστεύει, ἐκείνος γίνεται μακάριος. Μακάριοι οἱ ^{Ἰωάν. 20.} μὴ ἰδόντες, καὶ πισεύσαντες. Μακάριοι, ἐπειδὴ ^{29.} ἐκ ἀναγκαστικῶς, ἀλλ' ἐθεληστικῶς ἐπίστευσαν. Ἐὰν ἡ ἀποδείξις ἐπειθῇ με πιστεῦσαι, ἐπίστευον ἀναγκαστικῶς, καὶ ἐχὶ προαιρετικῶς. Ὅθεν εἰδέναι μὴδὸν ἐλάμβανον διὰ τὴν πίσιν μου.

Ἀλλὰ πῶς δύναμαι, λέγεις, πιστεῦσαι ὅσα φαίνονται ἀντικείμενα εἰς τὴν διάκρισιν τῆ νοός μου; τρία καὶ ἐν, τῆτο εἰς τὸν νῦν μου εἰ χωρεῖ πιστεύω, ὅτι εἰ χωρεῖ διότι εἰδὲ μικρὸν σκεῦος χωρεῖ τὴν θάλασσαν. Ὁ νῦς σε πολλὰ μικρὸς, ἡ Θεότης ἄπειρος, ἐπομένως εἰ χωρεῖ εἰς τὸν νῦν σε ἀλλὰ τί συμπεραίνεις ἐκ τῆτος; συμπεραίνεις, ὅτι ἐκ ἐστὶ Θεὸς τριςυπόστατος, ἐπειδὴ εἰ χωρεῖ εἰς τὸν νῦν σε; λοιπὸν ἐκ ἐστὶν εἰδὲ θάλασσα, ἐπει-

Ψαλ. 115.
1.

δὴ ὁ χωρὶς εἰς μικρὸν σκευὸς ἀκέραιος πα-
ραλόγημα; εἰπέ μοι δὲ σὺ, ὅστις θέλεις
κατανοῆσαι τὰ ἀπειρα καὶ ἀόρατα, κα-
ταλαμβάνεις ἄραγε τὰ μικρὰ καὶ ὑπο-
πίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις σου; ἀναρί-
θμητα αἰσθητὰ πράγματα ὁ χωρὶς εἰς
τὸν νῦν ἡμῶν, ἀλλὰ τί ἐκ τούτων;
ἄραγε ἔχει ὑπάρχουσαν, ἐπειδὴ ἡμεῖς ὁ
καταλαμβάνομεν αὐτά; ἡμεῖς ὁ κατα-
ναῶμεν πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰδὲ τὸ πῶς
βλέπομεν, εἰδὲ τὸ πῶς ἀκούομεν, εἰδὲ τὸ
πῶς ὁσφραίνομεθα, εἰδὲ τὸ πῶς γεύομε-
θα, εἰδὲ τὸ πῶς ψηλαφῶμεν, καὶ πολ-
λὰ περὶ τούτων λέγωσι καὶ οἱ παλαιοὶ καὶ
οἱ νέοι Φυσιολόγοι· καταλαμβάνεις ἄραγε
πῶς τούτο Φύεται τοῖς μέλαν, ἐκείνο
λευκόν, τούτο ἐρυθρόν, τὸ ἄλλο ποικιλό-
χρουν; καταλαμβάνεις τὸ πῶς ἕτος μὲν
ὁ ἥχος τέρπει σε, ἐκείνος δὲ ἀηδίζει σε;
ἢ πῶς διακρίνεις τὰς φωνὰς καὶ τὰς
τόνους καὶ τῆς φωνῆς τὰ σχήματα; κα-
ταλαμβάνεις τὸ πῶς τούτο φέρει σοι αἰ-
σθησιν εὐωδίας, ἐκείνο δὲ δυσωδίας, ἢ πῶς
διακρίνεις πᾶσαν ὁσμὴν εἰδικῶς; κατα-
ναῶς τὸ πῶς διακρίνεις τὸ γλυκὺ, τὸ πι-
κρὸν, τὸ ἀλμυρὸν, τὸ ὀξύ, τὸ συφρόν;
ἢ πῶς αἰσθάνεσαι τὸ σκληρόν, τὸ τρα-
χὺ, τὸ ἀπαλόν, τὸ λεῖον, τὸ σερρὸν,
τὸ ῥευστόν; καὶ ὅμως θέλεις κατανοῆσαι
τὰ ὑπὲρ τὴν φύσιν καὶ τὴν αἴσθησιν,
καὶ προσκλαίεσαι, ὅτι ὁ νῦν σου ὁ χω-

ρὶς τὸ πῶς ὁ Θεὸς εἰς τρισυπό-
στατος.

Ἀλλὰ διατί τούτο ἀντίκειται εἰς τὸ
διακριτικὸν τῷ νοῷ σου; ἄραγε διότι αὐτὸς
ἐσυνήθητε κρίναι ὅτι τὰ τρία εἰσὶ τρία,
καὶ τὸ ἓν εἰς ἓν; εἰάν ἡμεῖς ἐπισέουμεν,
ὅτι αἱ τρεῖς ὑποστάσεις εἰσὶ μία ὑπόστασις,
καὶ ἡ μία ἑστία εἰσὶ τρεῖς ἑστίαι, τότε
τούτο ἦν ἐναντίον εἰς τὴν συνήθειαν τῷ
νοῷ σου· ἀλλ' ἡμεῖς πισέουμεν, ὅτι αἱ
τρεῖς ὑποστάσεις εἰσὶ τρεῖς ὑποστάσεις, καὶ
ἡ μία ἑστία, μία ἑστία· ἕτος δὲ εἰς ὃ ἐν
μῇ τῇ ἑστίᾳ τρισυπόστατος Θεὸς, εἰς ὃν
πισέουμεν καὶ ὃ λατρεύομεν. Γινώσκῃς ἄμυ-
δρὰ τούτων εἰκὼν καὶ παράδειγμα· νῦν,
λόγος, θέλησις εἰσὶ τρία, αὐτὰ δὲ τὰ
τρία, ἔχουσι μίαν ἑστίαν τὴν τῷ ἀνθρώ-
πῳ. Λόγος ἐνδιάθετος, προφορικὸς, γραπ-
τὸς εἰσὶ τρία, μίαν ὅμως ἔχουσι φύσιν,
τὸν λόγον.

Ὁμοίως εἰδὲ ἡ σάρκωσις τῷ Τίῳ,
καὶ τὸ ἄσαρκον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύ-
ματος· εἰδὲ ἡ πέμψις μόνος τῷ ἁγίῳ Πνεύ-
ματος πρὸς τὴν διανομὴν τῶν χαρισμά-
των αὐτῷ εἰσὶν ἀλλήλοις ἐναντία. Ἐάν
ἐλέγομεν, ὅτι ὁ Τίος ἐσαρκώθη καὶ ἐκ
ἐσαρκώθη, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐπέμφθη τοῖς
Μαθηταῖς καὶ ἐκ ἐπέμφθη, τότε ἦσαν
ἐναντία, καὶ εἰς τὸν νῦν ἀχώρητα· ἀλλ'
ἡμεῖς κηρύττομεν, ὅτι εὐδοκία τῷ Πατρὶ
καὶ συνεργεία τῷ ἁγίῳ Πνεύματος ἐσαρ-

Ἰωάν. 15.
26.

καίθη ὁ Τίος, ἔμεινε δὲ ἄσαρκος ὁ Πα-
τὴρ καὶ τὸ Πνεῦμα· καὶ ὅτι μόνον τὸ πα-
νάγιον Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπο-
ρευόμενον ἐνδοκίᾳ τῆς Πατρὸς ἔπεμψεν ὁ
Τίος πρὸς τὰς ἰδίαις Μαθηταῖς. Ταῦτα δὲ
ἐδεδείκνυεν ἔχοντες μεταξὺ ἀλλήλων ἐναντιό-
τητα· ἔχοντες εἰκόνα καὶ περὶ τέττα, ἐὰν θέ-
λῃς. Εἰς ἐστὶν ὁ λόγος τῆς ἀνθρώπου, κα-
θὼς μία τῆς Θεότητος ἡ ἐσὶ· τρεῖς εἰσὶ
τῆς λόγου τὰ εἶδη, ἐνδιάθετος, προφορι-
κὴς, γραπτὸς, καθὼς τρεῖς αἱ θεαρχι-
καὶ ὑποστάσεις, Πατὴρ, Τίος, Πνεῦμα.
Ὅτε ὁ λόγος ἐκ προφέρεται διὰ τῆς σό-
ματος, ἀλλὰ γράφεται εἰς τὸν χάρτην,
τότε ὁ μὲν γραπτὸς, εἰκονίζει τὸν σαρ-
κωθέντα Τίον καὶ Λόγον, ὁ δὲ ἐνδιάθετος
καὶ ὁ ἀνεκφώνητος τὸν ἄσαρκον Πατέρα
καὶ τὸ ἄσαρκον Πνεῦμα. Ὅτε δὲ ὁ λό-
γος ἐκ γράφεται, ἀλλ' ἐκπέμπεται ἐκ
τῆς σόματος, ἤγεν ἐκφωνεῖται, τότε ὁ μὲν
ἐνδιάθετος εἰκονίζει τὸν μὴ πεμφθέντα
Πατέρα, ὁ δὲ ἀγραπτος τὸν μὴ πεμφ-
θέντα Τίον, ὁ δὲ ἐκφωνηθεὶς τὸ πρὸς τὰς
Μαθητὰς πεμφθέν πανάγιον Πνεῦμα.

Μὴ ζητῆς δὲ πλεονεξίαν ἀκριβεῖαν
ἀρμοδιότητος εἰς τὰ παραδείγματα, ἐπει-
δὴ τῆτό ἐστιν ἀδύνατον, καθότι ἐδὲν κτίσ-
μα ἐδὲ ὑλικὸν ἐδὲ αὐλόν, ἐδὲ ὁρατὸν ἐδὲ
ἀόρατον, ἐδὲ ἐπίγειον ἐδὲ ἐξάνιον ἐστὶ κατὰ
πάντα ὁμοιον τῇ ὑπεραρχίᾳ ἐσὶα τῆς Θεό-
τητος. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα

Θεοῦ γίνεται παραδειγμα πρὸς σκωδῆ τινὰ
ἐρμηνείαν τῶν περὶ τὸν Θεόν, ἀλλὰ τοσού-
τον ἀτελὲς, ὅσον ἀτελὲς ἀποδείκνυται ὁ ἄν-
θρωπος τῷ Θεῷ παραβαλλόμενος καὶ συγ-
κρινόμενος. Ἀλλ' ὁ νῆς ταῦτα ἐκχωρεῖ· ἀ-
ληθεῶς ἐκχωρεῖ ταῦτα, ἐπειδὴ ἐστὶ ζηνός,
ἐπειδὴ ζητεῖ ἀποδεῖξιν Φυσικὴν διὰ τὰ ὑπὲρ
Φύσιν, καὶ βεβαιότητα ἀφ' ἑαυτὴν διὰ τὰ ὑπὲρ
τὴν αἰσθησιν. Οὐκ χωρεῖ ταῦτα, ἐπειδὴ γλωτ-
τα ἀνθρώπου ἐκ δύναται λαλῆσαι περὶ τέ-
των ἀξιοπρεπῶς. „Αὐτὸς ἐκ ἐξὸν ἀνθρώπου
„λαλῆσαι, ἐδὲ ἐυρίσκομεν παραδειγμα ὁ-
μοιον, ἀλλ' ἐδὲ λέξεις ἔχομεν σημαντικὰς
τῶν τοιούτων πραγμάτων. „Βλέπομεν γὰρ
„ἄρτι δι' ἐσώπτρα ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ,
ἤγεν ὅταν ἡ ψυχὴ ἀπολεθῇ τῶν δεσ-
μῶν τῆς σώματος, „τότε ὁφόμεθα πρόσωπον
„πρὸς πρόσωπον. Ἀρτι γινώσκω ἐκ μέρες,
„τότε δὲ ἐπιγινώσκω καθὼς καὶ ἐπεγινώσθην.

2. Κορ. 12.
4.

1. Κορ. 13.
12.

Ὁ νῆς ταῦτα ἐκχωρεῖ ὡς δυσνήτα καὶ
ἀκατάληπτα, χωρεῖ ὅμως ἄλλα ἐυκολονό-
ητα καὶ ἐυκατάληπτα· ἀφ' ὧν δὲ ὁ νῆς κατα-
νοήσῃ ταῦτα, τότε πιστεύει καὶ ὅσα ἀχώρητα
διδάσκει ἡ πίστις, πειθόμενος ὅτι ἐκ κατα-
λαμβάνει τὰ ὑψηλὰ τῆς πίστεως μυήρια
διὰ τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν. Τίνος ἐ νῆς ἐκ
κατανοῇ, ὅτι οἱ Προφῆται καὶ οἱ Ἀπό-
στολοι ἦσαν ἄνθρωποι ἅγιοι; μαρτυρεῖ τῆ-
το ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία αὐτῶν, μαρτυ-
ρεῖσι τὰ θαύματα τὰ ὑπὸ αὐτῶν τελεσ-
θέντα, μαρτυρεῖ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὑπὸ

Ο

αὐτῶν προφητευθέντων ἢ προκαταγγελ-
θέντων ἔργων, μαρτυρεῖ τὸ πλῆθος τῶν
Ἰσραηλῶν τῶν ταῦτα βεβαιωσάντων. Τίς
δὲ ἔ καταλαμβάνει, ὅτι ἐὰν ᾤσαν ἅγιοι,
βέβαιον καὶ ἀναμφίβολόν ἐστιν, ὅτι ἔδὲ
ἀπαταιλῆες ᾤσαν· ἔδὲ πλάνος ἔδὲ ψεύσας, ἔδὲ
ὑποκριτὰς; αὐτοὶ ἔν οἱ ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς
ἀπάτης ἢ τῆς ψεύδους ἢ τῆς ὑποκρίσεως
ὅσον ἀπέχει ὁ ἔρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς ἐμαρ-
τύρησαν ἢ ἔπον ἢ ἔγραψαν, ὅτι εἶδον
ὅσα ἡμεῖς πιστεύομεν.

Ἄκιστον ἔν τὸν μὲν προφήτην Ἡσαΐαν
μαρτυρῶντα ἢ λέγοντα, ὅτι εἶδε τὰ σύμ-
βολα τῆς ἐνιαίης καὶ τρισυποστάτης κράτης
τῆς ὑπερσίσ Θεότητος. „Καὶ ἐγένετο,
ἢ λέγει, τῆς ἐνιαυτῆς ἔ ἀπέθανεν Ὁζίας ὁ
„Βασιλεὺς, εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ
„θρόνου ὑψηλοῦ ἢ ἐπηρμένον ἢ πλήρης ὁ
„οἶκος τῆς δόξης αὐτῆς. Ἀκείεις; εἶδε, λέ-
γει τὸν Θεόν, καθήμενον, τρεῖς ἀμε-
τάτρεπτον ἢ ἀναλλοίωτον ἢ ἀμετάβλη-
τον· ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ ἢ ἐπηρμένον. Τῆ-
το δηλοῖ τὸ πανυπέρτατον ὕψος, ἢ τὸ
ὑπὲρ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν ἀπειρον
αὐτῆς κράτος. „Καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης
„αὐτῆς. Εἶπε, Πλήρης διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς
δόξης· εἶπε, Τῆς δόξης αὐτῆς, ἐπειδὴ παρ' ἔδε-
νός δοξάζεται, ἀλλ' αὐτοδόξατος ὢν, οἰκεί-
αν ἔχει τὴν ἀπειρον δόξαν. „Καὶ Σεραφίμ,
ἢ λέγει, εἰσῆλθον κύκλῳ αὐτῆς, ἐξ πτε-
„ρυγες τῶ ἐνὶ, ἢ ἐξ πτέρυγες τῶ ἐνὶ, καὶ

ταῖς μὲν δυσὶ κατεκάλυπτον τὸ πρόσω-
πον· ταῖς δὲ δυσὶ κατεκάλυπτον τὰς πόδας·
ἢ ταῖς δυσὶν ἐπέταντο. Καθ' ἐν τῶν Σε-
ραφίμ τριμερές ἐστιν ἔχει πρόσωπον δη-
λοποιῶν τὸν Πατέρα, ἔχει μέσον, ἐν ᾧ
εἰσὶν αἱ ἐξ πτέρυγες, εἰκονίζον τὸν Υἱόν,
ἔχει πόδας σημαίνοντας τὸ Πνεῦμα· ἔχει
δὲ ἢ τρία ζεύγη πτερυγίων. ὥστε τὰ Σε-
ραφίμ δις δηλοποιῶσι τὰς τρεῖς ὑποστάσεις
τῆς Θεότητος, ἢς περικυκλῶσι τὸν θρό-
νον· καλύπτουσι δὲ διὰ μὲν τῶν δύο πτε-
ρυγίων τῶν ἄνω τὸ πρόσωπον, διδάσκον-
τα ὅτι ἀκατάληπτόν ἐστι τὸ ἀναρχον τῆς
πατρὸς· διὰ δὲ τῶν δύο τῶν κάτω, τὰς
πόδας, σημαίνοντα ὅτι ἢ τὸ συνάρχον
τῆς Πνεύματός ἐστιν ἀκατανόητον· πετόμε-
να δὲ ἐφάπτεσθαι τὰς δύο τὰς ἐν τῷ μέ-
σῳ, τυπῶντα ὅτι ἐφανερώθη τὸ ὁμοῦσιον
τῆς Θεότητος τῆς Τριῆς διὰ τῆς αὐτῆς ἐναν-
θρωπήτεως. Βλέπε δὲ ὅτι τὸ μέσον μέρος
τῶν Σεραφίμ ἐσήμαινε τὸν Υἱόν, ἐν τῷ
μέσῳ δὲ τῶν ὁνομάτων τῆς παναγίας Τρι-
ἁδος ἔθηκεν ὁ Σωτὴρ τὸ ὄνομα τῆς Τριῆς, Ματθ. 18.
19.
εἰπών· „Βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῆς
πατρὸς ἢ τῆς Τριῆς ἢ τῆς ἁγίας Πνεύματος.
„Καὶ ἐκέκραγε, λέγει ὁ Ἡσαΐας περὶ τῶν
„Σεραφίμ, ἔτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ
„ἔλεγον ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σα-
„βαώθ. Τὸ τριμερές μόρφωμα τῶν Σερα-
φίμ, καὶ τὰ τρία ζεύγη τῶν πτερυγίων
αὐτῶν εἰσὶ δύο ἀποδείξεις τῶν τριῶν τῆς

Ματθ. 18.
19.
ἢ σ. 6. 3.

Θεότητος ὑποστάσεων, ἰδὲ δὲ καὶ τρίτη, ὁ μυστηριώδης ὕμνος αὐτῶν. Τρεῖς ἐξεβόησαν τὸ ἐπίθετον ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος διὰ τὰς τρεῖς ὑποστάσεις· ἀπαξ δὲ τὸ ἑσιστικὸν, Κύριος Σαβαώθ, διὰ τὸ ἐνιαῖον τῆς ἑσίας τῆς Θεότητος. Ἄγιος ὁ Πατήρ ὁ ἀναρχος, Ἄγιος ὁ Υἱὸς ὁ συνἀναρχος, ἅγιος ὁ Παράκλητος ὁ ἀθάνατος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον. Οὗτοι δὲ οἱ τρεῖς εἰσὶν εἰς Κύριος Σαβαώθ, ἦγαν ὁ εἰς Θεὸς· καὶ ταῦτα μὲν εἶδε καὶ ἐμαρτύρησεν ὁ Ἡσαΐας.

Οἱ δὲ Ἐυαγγελιστῆς Ἰωάννης λαμπαρῶ τῇ Φωνῇ μαρτυρῶν κηρύττει, ὅτι εἶδε τὸν ἕνα τῶν τριῶν ἀγίων ὑποστάσεων, ἦγαν τὸν μονογενῆ Υἱὸν καὶ Λόγον τῆς Θεᾶς σαρκωθέντα, καὶ κατοικήσαντα ἐν ἡμῖν. „Καὶ ὁ λόγος σὸς ἐγένετο, λέγει καὶ „ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ἐθεασάμεθα τὴν „δόξαν αὐτῆς, δόξαν ὡς μονογενὲς παρὰ „Πατρός· πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἡγέσαστε δὲ σήμερον καὶ τὸν θεηγόρον Λευκάν, ὅσις ὡς αὐτόπτης ἰσόρησε καὶ τὴν ὀφθεῖσαν κατάβασιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς δωρεᾶς τῆς Παναγίης Πνεύματος. Ἐπειδὴ ἔν οι μαρτυρήσαντες ταῦτα εἰσὶν ἄνθρωποι ἀληθινοὶ, αὐτόπται τῶν τοιούτων πραγμάτων, ἀνυπόκριτοι, Ἄγιοι· τὴν δὲ ἀληθινὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ἐβεβαίωσαν διὰ πολλῶν θαυμάτων, διὰ τῆς ἐκχύσεως τῆς ἰδίας αἵματος, διὰ τῆς ἰδίας

αὐτῶν ζωῆς, ἀναμφίβολόν ἐστιν ὅτι τὰ ὑπὲρ αὐτῶν διδαχθέντα εἰσὶν ἀληθινὰ, βεβαία καὶ ἀναντίρρητα. Πίστευε ἔν εἰς ὅσα αὐτοὶ ἐδίδαξαν, καὶ τὸτο ἀρχεῖ πρὸς σωτηρίαν σε.

Ὅσις βλέπει τῆς ἡλίας τὰς ἀκτίνας, ἐκεῖνος φωτίζεται· ὅσις δὲ ἀτενίζει τὰ ὄμματα εἰς αὐτὸν τὸν ἥλιον, ἐκεῖνος σκοτίζεται· ἀκτίνες τῆς τρισηλίου Θεότητος εἰσὶν αἱ θεόδοτοι γραφαί· ὅσον μελετᾷς τὰ ἐν αὐταῖς θεῖα λόγια, τόσον καὶ ὁ νῆς σε φωτίζεται εἰς τὴν χωρητὴν κατανόησιν τῶν θεῶν πραγμάτων, καὶ ἡ καρδιά σε θερμαίνεται ὑπὸ τῆς ἐρωτος τῆς εὐσεβὲς πίστεως. Ἐὰν δὲ προσηλάσῃς τὸν νῆν, ἵνα καταλάβῃς τῆς Θεᾶς τὰ ἀπόκρυφα, τότε καὶ ὁ νῆς σε σκοτίζεται, καὶ ἡ καρδιά σε ψυχραίνεται, καὶ ἡ διάνοιά σε πίπτει εἰς τὴν ἀπιστίαν. Ὅσις σοχαθῇ τί παρήγγειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, ἐκεῖνος βλέπει τὴν βεβαίωσιν τέττε τῆς λόγου. „Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋσῆν, „λέγων καταβὰς διαμάρτυρα τῷ λαῷ, „μήποτε ἐγγίσωσι πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ „νοῆσαι, καὶ πέσωσιν ἐξ αὐτῶν πλῆθος.

Οὐ ζητεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός, ἵνα μάθωμεν πῶς αὐτὸς ἐστὶν ἐν καὶ τρία, ἢ πῶς ἐσαρκώθῃ ὁ Υἱὸς, ἢ πῶς κατήλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἢ πῶς ἐτελειώθησαν τὰ λοιπὰ Μυστήρια τῆς πίστεως, ἀλ-

Ἰωάνν. Ι.
14.

Εξ. 19.
21.

λα θέλει ἵνα πισέυσωμεν ὅτι ταῦτά εἰσιν ἀληθῆ, πισεύσαντες δὲ σωθῶμεν· πίσεως ἐστὶ χρεία καὶ ἔχι ἐπισήμης εἰς τὰ θεῖα πράγματα· τὸ φῶς δὲ τὸ ὁδηγῶν εἰς ταύτην τὴν πίσιν εἰσὶν αἱ θεῖαι γραφαί. Αὐταὶ εἰσιν αἱ ἀκτῖνες τῆς θεῆς φωτός· ἡ τέτων μελέτη φωτίζει τὸν νῦν, ἵνα κατανοήσῃ τὰ πισευόμενα ὅσον δυνατόν εἰς εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν· ἡ τέτων μελέτη δὲ μόνον ὁδηγεῖ πρὸς τὴν πίσιν, ἀλλὰ καὶ διδάσκει ποία ἐστὶν ἡ σωτηριώδης πίσις· αὕτη διερμηνεύει ποία ἐστὶν ἐκείνη ἡ

Μαρκ. 16. πίσις, περὶ ἧς ὁ Κύριος εἶπεν· „Οἱ πι-

16. Γαλ. 5. 6. „ξέυσας καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται. Αὐτὴ ἡ μελέτη διδάσκει σε, ὅτι ἡ σωτηριώδης πίσις, ἐστὶν ἡ πίσις ἡ δι' ἀγάπης ἐνεργεμένη. Ὅταν μελετᾷς τὰς θεῖας Γραφάς, τότε βλέπεις, ὅτι ἡ τοιαύτη πίσις ἐστὶν ἀναγκαίη διὰ τὴν σωτηρίαν σε,

ἔχι δὲ ἡ κατανόησις τῶν ἀποκρύφων· εἰς τὰς θεῖας Γραφάς βλέπεις, ὅτι ἔκ εἵπεν ὁ Θεὸς, ὁ μὴ κατανόησας, κατακριθήσεται· „Αλλ' ὁ μὴ πισεύσας, εἴ-

Μαρκ. 16. 16.

„πε, κατακριθήσεται. Διὰ τῆτο ἀνάγκην ἔχεις ἔχι τῆς κατανόησεως τῶν Μυσηρίων, ἀλλὰ τῆς πίσεως τῶν ὑπὸ τῆ Θεῆ διδασκομένων· κατανόησιν τῶν Μυσηρίων δὲ ζητεῖ παρὰ σοῦ ὁ Θεός, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι ἐστὶν ὑψηλοτέρα τῆς δυνάμεως τῆ νοός σου· διὸ εἰς τῶν ἀγίων ἀνδρῶν συμβαλέναι σοι, ἵνα ἀπέχῃς ἀπ' αὐτῆς. „Χαλεπώτερά σου, λέγει, μὴ ζή-

Σαμ. 3. 21. 22.

„ται, καὶ ἰχυρότερα σου μὴ ἐξέταζε. Αὐτοπροσετάγη σοι, ταῦτα διανοῶ. Τὸ πισέυσον προσετάγη σοι, ὡς ἀναγκαῖον πρὸς τὴν σωτηρίαν σου· τὸ ἐξέτασον τὰ Μυσήρια ἔκ ἐδωρίσθη σοι, ἐπειδὴ ἔκ ἔχεις τέττα χρεῖαν. Οὐ γὰρ ἐστὶ σοι χρεία τῶν κρυπτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ
ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ τοῦ ΠΑΥΛΟΥ
ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΠΡΩΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ ΕΝ ΗΙ ἢ Η
ΕΟΡΤῃ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ.

Λαμπρὰ ἢ ἐνδοξος πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί, ἢ εὐλογίας ἢ χάριτος Θεῷ πεπωληρωμένη· ἔχει ἑνός, ἀλλὰ πάντων τῶν· πρὸ νόμου Δικαίων, ἢ τῶν ἐν νόμῳ Προφητῶν, ἢ τῶν μετὰ τὴν εὐαγγελικὴν χάριν Ἀποστόλων, Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν, Ἱεραρχῶν, Ὁσίων, ἢ πάντων τῶν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἄχρι τῆς σήμερον τῷ Θεῷ εὐαρεσισάντων ἀνδρῶν τε ἢ γυναικῶν, γνωστῶν ἢ ἀγνωστῶν, πάντων ὁμῶς τὴν μνήμην σήμερον εὐσεβῶς πανηγυρίζοντες, λαμβάνομεν διὰ τῆς πρεσβείας αὐτῶν τὴν τῷ Θεῷ χάριν ἢ εὐλογίαν· σήμερον δὲ ἀνεγνώσθη ἢ ἡ περικοσμήσις τῆς πρὸς Εἰβραίους ἐπιστολῆς τῷ Παύλῳ, ἢ καθιστοῦσα τῶν ἀγίων τὰ κατορθώματα, εἰς δόξαν μὲν ἢ ἑπαινον αὐτῶν, προτροπὴν δὲ ἡμῶν πρὸς μίμησην τῶν θεαρέσων αὐτῶν ἔργων. τὴν ἐπιστολὴν ταύ-

Εἰβρ. 13.
24.

την ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εὐρισκόμενος ὁ πανένδοξος Παῦλος ἔγραψε πρὸς πάντας τὰς εἰς Χριστὸν πισεύσαντας Εἰβραίους, ἐξόχως

δὲ πρὸς τὰς κατοικοῦντας εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ ἢ εἰς ὅλην τὴν Παλαιστίνην, παρεγορῶν αὐτὰς ὑπὲρ τῶν μεγάλων διωγμῶν ἢ τῆς καταδυναστείας ὅσῃν ἔπαχον ἐκεῖ ὑπὸ τῶν μὴ πισεύσαντων Εἰβραίων, ἀλλὰ ἢ διὰ ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων ἀποδεικνύων, ὅτι κατηργήθησαν πάντα τὰ τῷ νόμῳ σκιαῶδη, αὐτὰ αὐτῶν δὲ εἰσήχθη ἢ χάρις τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἢ ἡ ὑπ' αὐτῶν προτυπωθεῖσα εὐαγγελικὴ ἀλήθεια. Τὸ ὕψος τῶν νοημάτων, τὸ κάλλος τῆς φράσεως, ἢ συνθήκη τῶν ὀνομάτων, ἢ ἰσχυρότης τῶν ἐν αὐτῇ ἀποδείξεων δισαγμὸν προεξένησαν εἰς διαφόρους, ἢ μάλιστα εἰς τὰς δυτικὰς, περὶ τῆς συγγραφῆς αὐτῆς· ἄλλοι μὲν ἐνόμιζον, ὅτι ἐστὶ ποίημα τῷ Λεκά, ἄλλοι δὲ τῷ Βαρνάβᾳ, ἄλλοι τῷ λογίῳ Ἀπολλῷ, ἢ ἄλλοι τῷ Ῥώμῃ Κλίμεντος. κατὰ τὸν τέταρτον ὁμῶς ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα, πάντες, ἢ αὐτοὶ οἱ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, ἐπέθισαν, ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν νικη-

θέντες ἀποδείξεων, ὅτι ἐκ γνήσιον σύγγραμμα τοῦ Παύλου. Ἐκτοτε δὲ πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι συμφώνως πιστεύουσιν ὅτι ὁ Παῦλος Ἑλληνιστὴν αὐτὴν συνέγραψε, καθὼς καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῶν ἐπιστολάς. Πᾶς εὐσεβὴς ἀκρίβως τὰς ἀρετὰς τῶν Ἀγίων καὶ τὰ τέτων θαύματα, τὰ ἰσορρέμενα ὑπὸ τοῦ σήμερον ἀναγνωθέντος μέρους ταύτης τῆς ἐπιστολῆς, κατανύγεται καὶ πολλὴν κερδαίνει τὴν πνευματικὴν ὠφέλειαν. Προσηλώσατε ἔν τὸν νῦν ἡμῶν, πρὸς ἀκρόασιν τῆς τέτων ἑρμηνείας, ἵνα ἀκριβῶς αὐτὰ κατανοήσαντες, μιμηθῇτε τὰς τῶν Ἀγίων ἀρετὰς, καὶ τὰ τέτων σεβάσματα κατορθώματα.

Εβρ. 11. 33. Ἀδελφοί, οἱ ἅγιοι πάντες διὰ τῆς πίστεως κατηγωνίσαντο Βασιλείας, ἐργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων.

Οἱ οὖν ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἑβραίων ἐπίστρεψαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐκείνοι πολλὰ ἔπαχον ὑπὸ τῶν μὴ πιστευσάντων ὁμογενῶν αὐτῶν, ὀνειδισμὸς δηλονότι, θλίψεις, θραυτισμοί, δεσμοί, ἀρπαγὴ καὶ σέρησιν τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων. Ἵνα ἔν παρηγορήσῃ αὐτοὺς ὁ θεηγόρος Παῦλος, καὶ σερεάσῃ πρὸς τὴν εἰς Χριστόν πίσιν, περιγράφει τὰ κατορθώματα καὶ τὰ θαύματα

ὅσα ἐποίησαν, καὶ τὰς ἀνταμειβάς ὅσας ἔλαβον οἱ πιστοὶ καὶ δίκαιοι ἄνθρωποι. καὶ ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ δικαίου Ἀβελ, ἀναφέρων αὐτὸς κατ' ὄνομα, καταντήσας δὲ εἰς τὴν Ῥαὰβ, ἥτις διὰ τὴν πίσιν αὐτῆς δεξαμένη τὰς κατασκόπας Ἰσαάκ, ἰσάται ἐκεῖ λέγων. „Ἐγκαταλείπουμε καὶ ἡμεῖς Ἑβρ. 11. 32. „ξαρκεῖ μοι ὁ καιρὸς, εἰάν διηγηθῶ τὰ „περὶ τοῦ Γεδων, Βαράκ καὶ Σαμψών, „Δαβὶδ τε καὶ Σαμὴλ, καὶ τῶν Προφητῶν. Ἐπειτα σιωπήσας τῶν ἄλλων ἁγίων τὰ ὀνόματα, λέγει „Οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο Βασιλείας. Ἄυτοί, λέγει, οἱ ἅγιοι πάντες, οἷτε ὀνομαζέμεντες ὑπὲρ ἡμῶν καὶ οἱ σιωπῇθέντες, τῇ δυνάμει τῆς πίστεως ἐνίκησαν καὶ κατετρόπωσαν Βασιλείας· τίνες δὲ εἰσὶν οἱ οὗτοι τὰς Βασιλείας κατατροπώσαντες; ὁ μὲν Ἀβραὰμ ἐνίκησε τὰς πέντε Βασιλεῖς, Γεν. 14. 20. τὰς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Λὼτ αἰχμαλωτέυσαντας· ὁ δὲ Μωϋσῆς, τὸν Φαραὼ, τὸν Εβρ. 11. 28. Ἀμαλὴκ, τὸν Χαναναῖον, τὸν Σιὼν Βασιλέα τῶν Ἀμορραίων, καὶ τὸν Ωγ Βασι- 17. 13. λέα τῆς Βασάν· ὁ δὲ Ἰησοῦς τοῦ Να- 21. 35. υὴ τὸν Βασιλέα τῆς Γερικῶ καὶ τὸν Βασιλέα τῆς Γαλ, καὶ ὅσους ἄλλους ἢ τέττα- 17. 6. 7. βίβλος διαλαμβάνει. Καὶ ἄλλοι δὲ ἄνδρες εὐσεβεῖς τῇ δυνάμει τῆς πίστεως κατετρόπωσαν Βασιλείας, ὥς ἰσορροπεῖ τὰ τῶν Κριτῶν καὶ τῶν Βασιλειῶν βιβλία. „Ἐργάσαντο δικαιοσύνην. Οὗτοί εἰσιν ἡ Δεβ- 3. 24. 35. βωρα, ὁ Βαράκ, ὁ Γεδων, ὁ Γεφθαί,

ἐ Σαμψὴλ, οἵτινες ὑπὸ τῷ Φωτὸς τῆς εἰς Θεὸν πίστεως ὀδηγούμενοι, ἔκριναν μετὰ πάσης δικαιοσύνης τὸν λαὸν τῷ Ἰσραὴλ, δικαιέντες τὰς ἀδικημένους, καὶ κατακρίνοντας τὰς ἀδικούντας. „Ἐπέτυχον ἐπαγγελιών. Νίκην ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς εἰς τὸν

Κριτ. 4.7. Βαρὰκ διὰ σώματος τῆς προφῆτιδος Δεβ-
βώρας, ἐμοίως καὶ εἰς τὸν Γεδεὼν διὰ σώ-

Κριτ. 6. 14. ματος τῷ εἰς αὐτὸν ἀποσαλόντος Ἀγγέλου
ἀνάπαυσιν ἀπὸ τῆς καταδρομῆς τῶν ἐχ-

2. Βασ. 7. 11. θρῶν εἰς τὸν Δαβὶδ διὰ τῆς προφῆτις Νά-
θαν· ἀπέλαβον δὲ ἔτοι ὅσα εἰς αὐτὰς
ὑπεσχέθη ὁ Θεός· ὁ μὲν Βαρὰκ κατε-
τρόπωσε τὴν τῷ Ἰαβὶν δύναμιν, ὁ δὲ
Γεδεὼν ἐπάταξε τὰς Μαδιανίτας· ὁ δὲ
Δαβὶδ βασιλεύσας ἐπὶ πάσας τὰς φυ-
λὰς τῷ Ἰσραὴλ καὶ τελευταῖον ἀπαλλα-
γεῖς τῶν ἐχθρῶν αὐτῷ, καὶ ἀπλώσας τῆς
Βασιλείας αὐτῷ τὰ ὅρια, ἀνεπαύθη ἐν εἰρή-
νῃ. „Ἐφραξαν σώματα λεόντων. Οὐτοί εἰ-

Κριτ. 14. 6. σιν ὁ Σαμψὼν, ὅστις συνέτριψε τὸν σκύμ-
νον τῷ λέοντος ὡς ἐρίφιον ἀπαλόν· καὶ

1. Βασ. 17. 34. 35. ὁ Δαβὶδ, ὅστις ἐθανάτωσε τὰς ἄρκτους
καὶ τὰς λέοντας τὰς ἐπιβηλέοντας τὰ
πρόβατα τῆς ποιμνῆς αὐτῷ· καὶ ὁ Προ-
φῆτης Δανιὴλ, ὅστις ἐφραξε τῶν λεόντων
τὰ σώματα.

Ἐβρ. 11. 34. „Ἐσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔ-
φυγον σώματα μυχαίρας, ἐ-
νεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀδενεί-

ας, ἐγενήθησαν ἰχυροὶ ἐν πο-
λέμῳ, παρεμβολὰς ἐκλιναν
ἀλλοτρίων.

Οἱ τρεῖς παῖδες ἔσβεσαν τὴν δύναμιν
τῷ πυρὸς τῆς ἐπταπλασίως καυθίσσης κα-
μίνης, εἰς δρόσον αὐτὸ μεταβαλόντες. Ὁ
Δαβὶδ ἔφυγε τὴν μάχαιραν τῷ Σαῦλ,
ὁ Ἡλίας τὴν τῆς Ἰεζάβελ, ὁ Μιχαίας
τὴν τῷ Ἀχαάβ, ὁ Ἐλισσαῖος τὴν τῷ
Γωράμ. Ὁ Ἰωβ ἐνεδυναμώθη ἀπὸ τῆς ἀσ-
θενείας αὐτῷ καὶ ἰατρεύθη ἀπὸ τῶν ὀδυνη-
ρῶν αὐτῷ πληγῶν, ὁμοίως καὶ ὁ Ἐζεκίας
ἀπὸ τῆς θανατηφόρου ἀδενείας αὐτῷ. Ὁ
Μωϋσῆς, ὁ Ἰησοῦς τῷ Ναυῇ, ὁ Δαβὶδ, οἱ
Μακκαβαῖοι πολὺν ἀνδρείαν ἔδειξαν εἰς
τὰς πολέμους, καὶ ἔσβεσαν εἰς τὰ ὀπίσω
τὰς τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν παρατάξεις.

Ἐλαβον γυναῖκες ἐξ ἀνασά-
σεως τὰς νεκρὰς αὐτῶν. Ἄλ-
λοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, καὶ
προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτ-
ρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀνα-
σάσεως τύχωσιν. Ἐβρ. 11. 35.

Ἡ Σαραφθία διὰ τῆς προσευχῆς
τῷ Προφῆτῃ Ἡλὶ ἐλαβε παρ' αὐτῷ τὸν
νεκρὸν αὐτῆς υἱὸν ἐγερθέντα ἐκ τῶν νεκ-
ρῶν· ὁμοίως καὶ ἡ Σωμανίτης διὰ τῆς
προσευχῆς τῷ προφῆτῃ Ἐλισσαίῳ. Ση-

μείωται δὲ ὅτι ὁ Θεὸς Παῦλος διὰ μὲν τῶν προειρημένων λόγων, ἰσόρητε συντόμως τὰ διὰ τῆς πίστεως κατορθώματα τῶν Θεοφιλῶν ἀνθρώπων, διὰ δὲ τῶν ἐξῆς περιγράφει τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ παθήματα τῶν ἁγίων ἀνδρῶν. „Ἄλλοι δὲ, λέγει, „ἐκ τῶν ἁγίων, ἐτυμπανίσθησαν. Καὶ τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι τὸ, Ἐτυμπανίσθησαν σημαίνει τὸ, ἀπεκεφαλίσθησαν· τινὲς δὲ τὸ, ἐξεδάρισαν τὸ δέρμα αὐτῶν· τινὲς δὲ τὸ, ἀπέθανον ῥοπάλοις τυπτόμενοι. Τῷ το δὲ τὸ ἐσχατον σηματινόμενον ἐστὶ τὸ ἀληθές· πρῶτον μὲν ἐπειδὴ τύμπανα λέγονται τὰ ξύλα δι' ὧν δέξονται τῆς καταδίκης εἰς τὰ δικαστήρια· δεύτερον δὲ, ἐπειδὴ ὁ Ἑλεάζαρος, ὁ τῶν ἑπτὰ Μακκαβαίων διδάσκαλος, περὶ ἧς ἐγράφη ὅτι, „Τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπὶ τὸ τύμπανον ἐιθέως ἦλθεν, οὐδὲ ἀπεκεφαλίσθη, εἰδὲ ἐξεδάρι τὸ δέρμα, ἀλλὰ μασιγόμενος ἐτελεύτησεν· ἡδύνατο δὲ αὐτὸς ποιήσας τῶν τυράννων τὸ θέλημα, λυτρωθῆναι τῷ θανατηφόρῳ τυμπανισμῷ, ὡς συνεβέβηκεν αὐτῷ οἱ μέλλοντες αὐτὸν τυμπανίσαι, καὶ ὡς αὐτὸς ἐμαρτίρησε, λέγων, „Τῷ Κυρίου τῷ τὴν ἀγίαν γνώσιν ἔχοντι φανερόν ἐστιν, ὅτι δυνάμενος ἀπολυθῆναι τῷ θανάτῳ, σκληρὰς ὑποφέρω κατὰ τὸ σῶμα ἀλγηδόνως μασιγόμενος, κατὰ ψυχὴν δὲ ἡδέως διὰ τὸν αὐτὸ φόβον ταῦτα πάχω. Τῷ το δὲ σημαίνει ταῦτα

τῷ Παύλῳ τὰ λόγια· „Οὐ προσδεξάμενοι „τὴν ἀπολύτρωσιν. Ἀγριάζουσι δὲ καὶ πρὸς πάντας τῆς ἀγίας Μάρτυρας, οἵτινες ἐκ ἐσερξάν ἀρνηθῆναι τὴν εὐσέβειαν, ἵνα λυτρωθῶσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν τυράννων. Ἀλλὰ διατί οἱ Μάρτυρες δυνάμενοι λυτρωθῆναι τῶν βασάνων καὶ τῷ θανάτῳ, ἐκ ἠθέλησαν; „Ἰνα, λέγει, κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσι. Ποία δὲ ἐστὶν ἡ κρείττων ἀνάστασις; Δύο εἰσὶν αἱ τῶν νεκρῶν ἀναστάσεις· ἀνάστασις ζωῆς, καὶ ἀνάστασις κρίσεως καὶ πάντες μὲν οἱ νεκροὶ ἀνίστανται, ὅταν σαλπίσῃ τῷ Ἀγγέλῳ ἡ σάλπιγξ, πλην „Ἐκπορεύονται οἱ τὰ „ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, ἦγεν ἀνίστανται ἵνα πορευθῶσιν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ Βασιλείαν. „Οἱ δὲ τὰ Φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως, τετέστιν ἀνίστανται, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Ἀνάστασιν ἔν κρείττονα ὠνόμασεν ὁ Παῦλος τὴν ἀνάστασιν τῆς ζωῆς· ἐκ ἐσερξάν ἔν οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἀρνησάμενοι τὴν ἀλήθειαν λυτρωθῆναι τῷ θανάτῳ, ἵνα μὴ ἀνασηθῶσιν εἰς ἀνάστασιν κρίσεως, ἀλλ' ἵνα τύχωσι κρείττονος ἀναστάσεως, ἦγεν ἀπολύσῃ τῆς ἐρανῶν Βασιλείας· διὸ ὁ Θεόφρων Ἑλεάζαρος ἔλεγεν· „Εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ τῷ παρόντι „ηὲς ἐξελεῖμαι τὴν ἐξ ἀνθρώπων τιμωρίαν, „ἀλλὰ τὰς τῷ Παντοκράτορος χεῖρας „ἢτε ζῶν ἢτε ἀποθανόντων ἐκφύεζομαι.

Ὁρ.
Οὐκ ἐστὶν
αὐτ.

συνδ.

2. Μακ. 6.
28. 30.

Αὐτ. 22.
30.

Ἰωαν. 5.
29.

2. Μακ.
6. 26.

Πραξ. 11. 36. Ἄλλοι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ
μασίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι
δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς.

Τὸν μὲν Ἐλισσαῖον ἀναβαίνοντα εἰς
Βαιθὴλ περιέπαιζαν καὶ ἐχλεύαζαν τὰ
παιδάριά τὰ ἐκ τῆς πόλεως ἐξερχόμενα,
καὶ κραυγάζαντα. „Ἀνάβαινε Φαλακρὲ,
ἀνάβαινε· τὸν δὲ Ἰερεμίαν ἔδειρε καὶ
ἔθηκεν εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Πασχῶρ ὁ
υἱὸς Ἐμμὴρ ὁ Ἰερέυ· τὸν δὲ Μιχαῖαν
ἐρράπισε μὲν ὁ ψευδοπροφήτης Σεδε-
κίας, ἔβαλε δὲ αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν ὁ
Ἀχαάβ.

Πραξ. 11. 37. Ἐλιδάθησαν, ἐπρίσθησαν,
ἐπειράθησαν, ἐν Φόνῳ μα-
χαίρας ἀπέθανον, περιῆλ-
θον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις
δέρμασιν· ὑπερέμενοι, θλι-
βόμενοι, κακῶ χέμενοι. (Ὡς
ἐκ ἧν ἄξιός ὁ κόσμος) ἐν
ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρε-
σι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁ-
παῖς τῆς γῆς.

2. Βασ. 21. 13. Ἐλιδάθη, ὁ μὲν Ναβεθαὶ διὰ προ-
σαίματος τῷ Ἀχαάβ, ὁ δὲ Ἀζαρίας ὁ
υἱὸς Ἰωδὰν ὁ Ἰερεὺς ὁ ἐλέγχων τὰς τῷ
λαῷ ἀνομίας δι' ἐντολῆς τῷ Βασιλεὺς

Ἰωάννης, ὁ δὲ πρωτομάργτυς Στέφανος θυμῷ
καὶ κακίᾳ τῶν Ἰουδαίων· ἐπρίσθη ἐν ξυ-
λίνῳ πρίονι ὁ προφήτης Ἡσαΐας· ἐπε-
ράθη ὁ Ἰωβ διὰ τῆς σερήσεως τῶν
ὑπαρχόντων καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ,
καὶ διὰ τῆς περικαταχέσεως αὐτοῦ δρι-
μυτάτης ἀρρώστιας. „Ἐν Φόνῳ δὲ μα-
χαίρας ἀπέθανεν ὁ πρόδρομος Ἰωάννης, καὶ ὁ
Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης. Ἐν
μηλωταῖς, ἦγον δέρμασι προβάτων καὶ
ἐν δέρμασιν αἰγῶν ἐνδεδυμένοι περιέρχον-
το ὁ προφήτης Ἠλίας καὶ ὁ προφήτης
Ἐλισσαῖος, ὑπερέμενοι πάσης σωματικῆς
ἀπολαύσεως, θλιβόμενοι ὑπὸ τῶν παρὰ-
νόμων, κακῶ χέμενοι ὑπὸ τῆς ἐκείνης πτω-
χείας (τοιούτων ἀγίων ἀνδρῶν ἐκ ἧν ὁ ἄξιός
ὁ κόσμος, ἦγον ἐκ ἧσαν ἄξιοι οἱ τῇ πο-
νηρίᾳ καὶ ἀνομίᾳ τῷ κόσμῳ δακνύοντες ἀν-
θρώποις ἐδὲ τῆς συναναστροφῆς ἐδὲ τῆς
θεωρίας αὐτῶν) περιπλανώμενοι εἰς τὰς
ἐρημίας καὶ εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπη-
λαία καὶ εἰς τὰς τρύπας τῆς γῆς. Τoi-
ῶτοι ἦσαν οἱ ἐκατὸν Προφῆται, ὅς ἐκρυ-
ψεν ἐν σπηλαίοις ὁ εὐσεβὴς Ἀβδὶθ, ὁ
τῷ Ἀχαάβ οἰκονόμος. Τoiῶτοι ἦσαν ἐκα-
τὸν οἱ ζηλωταὶ τῷ νόμῳ, οἵτινες μετὰ τῶν
Μακκαβαίων ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς Ἱερουσα-
λὴμ, ἦλθον σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις εἰς τὴν
ἐρήμον, κρυπτόμενοι εἰς ἀποκρύφους τόπους,
καὶ πᾶσαν κίνησιν ὑπομένοντες.

Ε'βρ. 11. 39. Καὶ ἔτοι πάντες μαρτυρηθέν-
 40. τες διὰ τῆς πίστεως, ἔκ ἐκομί-
 σαντο τὴν ἐπαγγελίαν. Τῷ
 Θεῷ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι
 προβλεψάμενος, ἵνα μὴ χω-
 ρίς ἡμῶν τελειωθῶσι.

Πάντες, λέγει, ἔτοι οἱ προειρημένοι
 Ἄγιοι, καὶ μεμαρτυρημένον καὶ βέβαιον
 ὑπάρχει, ὅτι διὰ τῆς πίστεως αὐτῶν ἐν-
 ηρέησαν τῷ Θεῷ, ὅμως ἔκ ἔλαβον τὴν
 ἐπαγγελίαν, ἥ γε ἐκείνο ὅπερ ὑπεσχέθη ὁ
 Θεὸς εἰς τὰς δικαίας· ἀλλὰ διατί τῷτο;
 Διότι ὁ Θεὸς ὠκονόμησε, λέγει, πράγμα
 κρεῖττον, τῷτεσιν ὑπέρτερον καὶ ἀγαθώ-
 τερον δι' ἡμᾶς τὰς μετὰ ταῦτα. Ποῖον δὲ
 ἐστὶ τῷτο τὸ κρεῖττον; Τῷτό ἐστιν αὐτὸ τὸ,
 ἵνα μὴ λάβωσιν ἐκεῖνοι τὴν τελείαν μισ-
 θαποδοσίαν, πρὶν ἢ καὶ ἡμεῖς λάβωμεν
 11. 33. αὐτήν. Ἀλλὰ πῶς ἀνωτέρω μὲν εἶπεν,
 „Ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν“ Ἦγεν ἔλαβον τὰς
 ἐπαγγελίας· ἐνταῦθα δὲ λέγει ὅτι ἔκ
 ἔλαβον τὴν ἐπαγγελίαν, „Οὐκ ἐκομίσαντο
 „τὴν ἐπαγγελίαν; καὶ τὰ δύο εἰσὶν ἀλη-
 θινά· ἔλαβον μὲν τινὲς τῶν ἀγίων ἐπὶ γῆς
 ὅσα αὐτοῖς κατὰ μέρος εἰς διαφόρους και-
 ρὸς ὑπεσχέθη ὁ Θεός· τὴν δὲ μίαν καὶ
 κοινὴν καὶ ἑράνιον ἐπαγγελίαν, ἥ τις ἐστὶν
 ἡ ἀπόλαυσις τῆς Θεῆας δόξης ἔκ ἔλαβον

οἱ ἅγιοι· τί ἐν; Οὐκ ἀπολαμβάνουσιν αὐ-
 τοὶ νῦν τῆς Θεῆας δόξης καὶ μακαριότητος;
 ἀπολαμβάνουσιν ἀναμφιβόλως, πλὴν ἔχι
 ὅλα τὰ πληρώματα αὐτῆς. Διὰ τῷτο δὲ
 ἔκ εἶπεν, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν δοξαθῶ-
 σιν· ἀλλ' εἶπεν, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τε-
 λειωθῶσι, τῷτεσιν ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν λά-
 βωσι τὸ τέλειον τῆς Θεῆας δόξης. Ἀλλὰ
 διατί τῷτο; Πρῶτον μὲν ἐπειδὴ οἱ ἅγιοι
 ἔκ εἰσὶ συνημμένοι μετὰ τῶν σωμάτων αὐ-
 τῶν, δι' ὧν κοινάσαντες, τὰς ἀρετὰς κα-
 τάρθωσαν· δεύτερον δὲ, ἐπειδὴ ὁ Θεός
 „Ἐσησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν
 31. „οἰκωμένην ἐν δικαιοσύνῃ. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ
 ἡμέρᾳ, „Ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
 „τῷ. Ἐὰν δὲ οἱ ἀπὸ αἰῶνος Ἄγιοι ἔλαβον
 πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ τέλειον τῆς Θεῆας
 δόξης, ἐπομένως δὲ καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ τὸ
 τέλειον τῆς κολάσεως, ἢ παγκόσμιος κρί-
 σις, ἣν ὁ Θεός ὥρισεν, ἐστὶ περιττὴ τρί-
 τον, ἐπειδὴ ἡ πρόνοια τῷ Θεῷ ὠκονόμη-
 σε κρεῖττόν τι περὶ ἡμῶν, ἵνα μὴ ἐκεῖνοι
 ἔχωσι τί περισσότερον ἢ ἡμεῖς, ἀπολα-
 βόντες πρότερον καὶ χωρὶς ἡμῶν τῆς τε-
 λείας δόξης, ἀλλὰ πάντες ὁμοῦ ὡς ἐν σώ-
 ματι Χριστῷ συνδοξαθῶμεν αὐτῷ, λαβόντες
 τὸν ἀποκείμενον „Τῆς δικαιοσύνης Σέφανον, 2. Τιμ. 4.
 8. „ὃν ἀποδώσει ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Βλέπε δὲ
 ὅτι σύμφωνα τῷτοις εἰσὶ καὶ ταῦτα τῷ
 προφῆτῃ Δαβὶδ τὰ λόγια· „Ἐμὲ ὑπομε-
 7. „νεσὶ δίκαιοι ἕως ἂν ἀνταποδός μοι. Ἀλλ' ἀρά-

Κρ. εἰς τὴν
πρὸς Ἑβρ.
Ἐπισ.

Θεοδώριτ.
Καὶ Οἰκνμ
Α' υτ.

Γρηγορ.
εἰς τὸν
Καισ.

γε ἐκ ἀδικούντων οἱ δίκαιοι, περιμένοντες
τοσάυτας αἰῶνας τὴν τελειότητα τῆς ἀν-
„ῆδίκησεν, ἀλλ' ἡμᾶς ἐτίμησε. καὶ γὰρ καὶ
„αὐτοὶ τὰς ἀδελφὰς ἀναμένουσιν. Εἰ γὰρ
„σῶμα ἐν οἷ πάντες ἐσμέν, μείζων γίνεται
„τῷ σώματι τέτω ἢ ἡδονῇ, ὅταν κοινῇ σε-
„φανῶται, καὶ μὴ κατὰ μέρος· καὶ γὰρ οἱ
„δίκαιοι καὶ ἐν τέτρω εἰσὶ θαυμαστοί, ὥςτε χαί-
„ρουν ὡς ἐπὶ ἰδίοις ἀγαθοῖς, τοῖς τῶν ἀ-
„δελφῶν ὥςτε καὶ κείνοις τῆτο κατὰ γνώμην
„ἐστὶ, τὸ μετὰ τῶν μελῶν τῶν ἰδίων σε-
„φανωθῆναι. Τὸ γὰρ ὁμοῦ δοξαζῆναι μεγα-
„λη ἡδονή. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἄλλοι περὶ
τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐπιβεβαιῶσιν. Οἱ δὲ
ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ τὸ πῶς
οἱ δίκαιοι ἐνθὺς μετὰ θάνατον ἀπολαμβάνου-
σιν, ἐτι καὶ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνά-
στασιν ἀπολαύσουσι τῆς θείας δόξης, δι-
δάσκει, λέγων· „Ψυχὴ πᾶσα καλήτε καὶ
„Θεοφιλῆς, ἐπειδὴν τῆ συνδεδεμένη λυθεῖ-
„σα σώματος ἐνθὺνδε ἀπαλλαγῇ. ἐνθὺς μὲν
„ἐν συναισθῆται καὶ θεωρίᾳ τῆ μένοντος αὐ-
„τὴν καλῶ γενομένη. . . . Θαυμασίαν τι-
„νὰ ἡδονὴν ἡδεταί, καὶ ἀγάλλεταί, καὶ
„ἵλεως χωρεῖ πρὸς τὸν ἑαυτῆς δεσπότην, . .
„καὶ οἷον ἡδὴ τῇ φαντασίᾳ καρπάζεται τὴν
„ἀποκειμένην μακαριότητα· μικρὸν δ' ὕστερον
„καὶ τὸ συγγενὲς σαρκίον ἀπολαβῆσα. . . .
„τῆτο συγληρονομεῖ τῆς ἐκείθεν δόξης. Ὁ

Π 2

δὲ Θεοφύρος Πάυλος ἔγραψε τὰ προκεί-
μενα αὐτῷ λόγια πρὸς τὰς Ἑβραῖους, ἵνα
παρηγορήσῃ καὶ ἐνδυναμώσῃ αὐτὰς διωκο-
μένους καὶ πᾶσχοντας. Ἐὰν ἔτοι, λέγει, οἱ
ἅγιοι ἄνθρωποι, καὶ πρὸ πολλῶν αἰώ-
νων ἐτελείωσαν τὸν ἀγῶνα, ὥςτε ἐτι πε-
ριμένονσι τὸ τέλειον τῆς ἀνταποδόσεως,
πολλῶ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ μήπω τελειώσαν-
τες τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον, ἀλλ' ἐτι ἀγω-
νιζόμενοι, ἀνάγκην ἔχομεν ὑπομονῆς. Τῆ-
το δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς λόγων φανερόν ἐστι.

Τοιγαρὶν καὶ ἡμεῖς τοσούτον ^{Ἑβρ. 12.}
ἔχοντες περιεκείμενον ἡμῖν
νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀ-
ποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν
ὑπερίσκατον ἁμαρτίαν, δι'
ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προ-
κείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· ἀφο- ^{2.}
ρῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως
ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν.

Τὸ μὲν νέφος, ὡς συγκείμενον ἐκ
πολλῶν ἀτμῶν καὶ ἀναθυμιάσεων, συ-
μαίνει πλῆθος πολὺ· ὁ δὲ ὅγκος, ὡς μέ-
γεθος, οἶδημα, ἔπαρσις, σημαίνει πᾶν
ὑπερφηφάνειας εἶδος. Μάρτυρας δὲ ὀνομά-
ζει ὁ μόνον τὰς τῆς νέας Διαθήκης, τὰς
ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσαντας, ἀλλὰ καὶ
τὰς τῆς παλαιᾶς, οἵτινες ἐμαρτύρησαν

τὴν ἀλήθειαν τῆς πίσεως καὶ τὴν τῷ Θεῷ μεγαλειότητα, οἱ μὲν διὰ θαυμάτων, οἱ δὲ διὰ προφητείας, οἱ δὲ διὰ ἀρετῆς, οἱ δὲ διὰ τῆς μέχρι θανάτου ὑπομονῆς καὶ γενναιότητος. Ὑπερίστανον δὲ ἐκάλεσε τὴν ἁμαρτίαν, ἢ καθότι με-
 χρ. ἀντ. τὰ ἐυκολίας περιχυλοῖ ἡμᾶς, ἢ καθότι ἐυκολα πάσχει τῆς νίκης τὴν περίσασιν, ἐπειδὴ ἐὰν θέλωμεν, ἐυκολα νικῶμεν αὐτήν· ἢ καθότι ἐυκόλως καὶ συνίσταται καὶ
 Θεοδωρετ. ἀντ. γίνεται· διότι καὶ ὁ ὀφθαλμὸς δελεάζεται, καὶ ἡ ἀκοὴ καταθέλγεται, καὶ ἡ ὁσφρησις ἐκθιλύνεται, καὶ ἡ ἀφὴ γαργαλίζεται, καὶ ἡ γλῶσσα παραφέρεται, καὶ ὁ λογισμὸς ἡμῶν ταχύς ἐστιν εἰς τὴν πονηρίαν. Καὶ ἀρχηγὸν μὲν τῆς πίσεως λέγει τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καθότι αὐτὸς πρῶτος ἐδίδαξεν ἐντελῶς πάντα τὰ περὶ τῆς εἰς αὐτὸν πίσεως, καὶ καθότι διὰ τῷ φωτισμῷ τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος σπείρει εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῆς εὐσεβείας

τὰ σπέρματα τελειωτὴν δὲ, καθότι αὐτὸς καὶ αὖξει καὶ θερμαίνει καὶ ἀναβιβάζει αὐτήν εἰς τὴν τελειότητα. Βλέπε δὲ πῶς ὁ τῷ Θεῷ Ἀπόστολος πρῶτον ἰσόρησε τῆς πίσεως τὰ κατορθώματα καὶ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν τὰ ἐνάρετα καὶ θαυμασία ἔργα, ἔπειτα ὡς συμπέρασμα ἐπέφερε τὴν νουθεσίαν, λέγων· λοιπὸν ἐπειδὴ ἔχομεν τοσούτον πληθὺς μαρτύρων κύκλῳ ἡμῶν, παρισυντῶν τῆς πίσεως καὶ τῆς ἀρετῆς τὰ παραδείγματα, ἀπορρίψαντες τὴν οἴησιν, τὴν ὑψηλοφροσύνην, τὴν ἔπαρσιν καὶ πᾶν ἄλλο τῆς ὑπερηφανείας εἶδος, ἀπορρίψαντες τὴν ἐυκόλως συνισαμένην καὶ τελεμένην ἁμαρτίαν, τρέχωμεν προθύμως τὸν ὑπὸ Θεοῦ προτεθέντα ἡμῖν ἀγῶνα, προσηλθόντες τὰ ὄμματα τῷ νοῶς ἡμῶν εἰς τὰ παθήματα τῷ Ἀρχηγῷ καὶ τελειῶτῃ τῆς πίσεως, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Ο Μ Ι Λ Ι Α
Μ Ε Τ Α Τ Η Ν Π Ρ Ο Σ
ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ
ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΠΡΩΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ.

Καθὼς ἀναριθμητὸν ἐστὶ τῶν ἁμαρτημάτων τὸ πλῆθος, ἕτως ἀμέτρητός ἐστι καὶ τῶν ἀρετῶν ὁ ἀριθμός. ὅσις Φύγη παῖσαν ἁμαρτίαν, κατορθώτη δὲ πᾶσαν ἀρετὴν, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς ἀγωνιστὴς καὶ ὁ ὅσιος κληρονόμος τῆς ἐπικρανίας Βασιλείας. Πάσης δὲ ἁμαρτίας ἡ Φυγή, καθὰ καὶ πάσης ἀρετῆς ἡ κατόρθωσις, ἴδιον ἔχει κόπον καὶ δυσκολίαν καὶ ἀγῶνα· ἄλλον κόπον δοκιμάζεις, ἵνα Φύγῃς τὴν κοιλοδυσλείαν, καὶ ἄλλον ἵνα ἀποσραφής τὴν ἀσέλγειαν· ἄλλην δυσκολίαν, ἵνα καταργήσῃς τὴν νόσον τὴν ὑπερφάνειαν, καὶ ἄλλην, ἵνα ἐκρίζωσῃς τὸ μῖσος ἐκ τῆς καρδίας σου. Ομοίως ἄλλος ἀγὼν πρόκειται σοι, ἵνα κατασταθῇς πρᾶος καὶ ἀνεξίκακος, καὶ ἄλλος, ἵνα ἀναδειχθῇς νίκης καὶ σώφρων· ἄλλος ἀγὼν ἵνα σερεωθῇς εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης, καὶ ἄλλος ἵνα καταφρονήσῃς πᾶσαν τὴν κόσμὸν τὴν ματαιότητα· ἐκ τέττα Φανερόν ἐστιν, ὅτι πολλοί, μᾶλλον δὲ ἁμετροί εἰσιν οἱ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀγῶνες.

Διατί ἔν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς εἶπε πληθυντικῶς, τὸς προκειμένους ἡμῖν ἀγῶνας, ἀλλ' εἶπεν ἐνικῶς, „Τὸν προκειμένον καὶ ἡμῖν ἀγῶνα; Τοιοτρόπως ἐλάλησε, ^{Εβρ. 12. 2.} πρῶτον μὲν ἵνα διδάξῃ, ὅτι πάντες οἱ κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ οἱ ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνες εἰς ἓνα περιέχονται ἀγῶνα, τὸν ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς ἡμῶν σωτηρίας· δεύτερον δὲ, ἵνα φανερώσῃ ὅτι εἰς τὸν καθένα πρόκειται κατ' ἐξοχὴν ἴδιος ἀγὼν, ἵνα δι' αὐτῶ, εἰς θέλῃ, ἀγωνισθῇ, καὶ νικήσας λάβῃ τὸν σέφανον τῆς θείας Μακαριότητος. Βλέπομεν δὲ περὶ τέττα πολλὰ παραδείγματα.

Εἰς τὸν Ἰωσήφ πρόκειται τὸ περὶ σωφροσύνης ἀγωνιστήριον· ἡ μὲν Αἰγυπτία ἐστὶ κυρία καὶ δέσποινα ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Πετεφρῆ· ὁ δὲ Ἰωσήφ δέσλος αὐτῆς ἀργυρώνητος. αὐτὴ ἀναίχυντος καὶ ἀκρατής· ἐκεῖνος ἀκμαῖος καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθεῖ τῆς νεότητος αὐτῶ· ἐκείνη προσκα- ^{Γεν. 39. 7.} λεῖ αὐτὸν· „Κοιμήθητι μετ' ἐμῶ, λέγει· ἡ κυρία παρακαλεῖ τὸν δέλον· ὡς πόσον

ισχυρὸν ὄπλον τῆς κυρίας ἡ ἰκεσία· ὁ δὲ
 δῆλος νέος καὶ ἑυρωστος· ὡς πίσσον ἐξάπτει
 ἡ νεότης τῆς ἐπιθυμίας τὸ πῦρ. Ἀλλ'
 ὁ Ἰωσήφ ἄτρωτος καὶ ἀφλεκτος τῇ
 Δ' 9. 9 δυνάμει τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ· „Καὶ πῶς
 „ποιήσω, ἀποκρίνεται πρὸς τὴν κυρίαν
 οὗτῃ τὴν προσκαλῶσαν αὐτὸν πρὸς τὴν
 ἀμαρτίαν, „Καὶ πῶς ποιήσω τὸ ῥῆμα
 „τὸ πονηρὸν τῆτο, ἢ ἀμαρτήσομαι ἐναν-
 „τίον τοῦ Θεοῦ; Ὡς τόλμη ἀγία· ὡς ἀνυ-
 ποταξία θεάρετος· εἰς πάντα τὰ ἄλλα
 ὑπήκοος εἰς τὴν κυρίαν αὐτῇ, εἰς τὸ ἔρ-
 γον τῆς ἀμαρτίας παντελῶς ἀνυπέτακτος·
 ἐκείνη ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἰδῶσα, ὅτι εἰς
 ἐξιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, ἐπιλαμβάνεται
 τῇ ἱματίᾳ αὐτῇ, καὶ σύρει καὶ βιάζει
 αὐτὸν πρὸς τὴν ἀμαρτίαν· ὡς πάλιν, ὡς κίν-
 δυνος· αὐτὸς φεύγει ἐνθυῖς, καὶ ἀφίησιν
 εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς τὸ ἱμάτιον αὐτῇ.
 καὶ πάυει μὲν ὁ περὶ τῆς σωφροσύνης
 ποίεμος, ὅτι ἐξως τῆς ἀσελγῆς
 προσκρέσας ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς σωφρο-
 σύνης, μετεβλήθη εἰς θυμὸν καὶ μῖσος·
 πλὴν ἄρχεται ἄλλο ἄθλον ὀδυνηρὸν συ-
 νοφαντῇ ἢ ἀσυνείδητος καὶ κατακλείει
 εἰς τὴν Φιλακὴν τὸν ἀθλητὴν τὸν καρ-
 τερίψυχον· ὁ δὲ ἀθλητὴς ὑποφέρει γεν-
 ναίως καὶ τῆς συνοφαντίας τὸ ὄνειδος ἢ
 τὴν κακῆσίαν τῆς Φυλακῆς.

Στέρησις πάντων τῶν ὑπαρχόντων, θά-
 νατος τῶν τέκνων, πλῆγαι εἰς ὅλον τὸ σῶμα

τοῦ πολυάθλου Ἰωβ ἐν μιᾷ καιρῷ σιγῇ ὁ
 ὑπέρπλετος Ἰωβ γίνεται πάμπτωχος· ὁ
 πολύτεκνος, ἄτεκνος· ὁ ὑγιής, κατα-
 τετραυματισμένος· αὐτὴ ἡ σειρά τῶν συμ-
 φορῶν ἐστὶν ὁ προκείμενος ἀγὼν τοῦ Ἰωβ.
 ἠύξανον δὲ τῆτον οἱ φίλοι ἐλέγχοντες,
 καὶ ἡ ἰδία γυνὴ αὐτῇ συμβλεύουσα αὐ-
 τῷ ἵνα βλασφημήσῃ κατὰ τὸ Θεῖον· ἀλ-
 λὰ νικᾷ ἀνδρείοτατα, καὶ θριαμβευτῆς
 ἐξέρχεται τοῦ ἀγῶνος ὁ ἀδαμάντινος. „Ἐν
 „τέτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ
 „εἰδὲν ἡμαρτεν Ἰωβ ἐναντίον τοῦ Κυρίου ^{Ἰωβ. 1.}
 „καὶ ἔκ ἐδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ. ^{22.}

Ὁ φόβος τοῦ Σαδλ ἐστὶν ὁ προκεί-
 μενος ἀγὼν εἰς τὸν Δαβὶδ· ἐπιβλαῖς,
 διωγμὸς, καταδρομὰς κινεῖ κατ' αὐτῇ
 ὁ Σαδλ, ζητῶν παντοιοτρόπως θανα-
 τῶσαι αὐτὸν· ὅταν ἔν εἶδεν ὁ Δαβὶδ τὸν
 ἐχθρὸν αὐτῇ τὸν Σαδλ εἰσελθόντα μό-
 νον δι' ἀνάγκην σωματικὴν εἰς τὸ σπή-
 λαιον τὸ ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἐνγαδδὶ, ὅπως αὐ-
 τὸς ἐκρίπτετο, πόσον ἠγωνίσθη τότε·
 ἵνα μὴ ὑπακῇ εἰς τὰς συμβλαῖς τῶν
 μετ' αὐτῇ, οἵτινες ἔλεγον πρὸς αὐτόν·
 „Ἰδὲ ἡ ἡμέρα αὕτη, ἣν ἔπεε Κύριος
 „πρὸς σε παραδῆναι τὸν ἐχθρὸν σε εἰς
 „χεῖράς σε; πόσον ἠγωνίσθη τότε, ἵνα ἡ-
 συχάσῃ τὰς ὁρμὰς τῆς φύσεως τὰς ἐξε-
 γερθεῖσας ἐναντίον ἐκείνου, ὅσις ἐζήτει ἀ-
 δίκως καὶ παραλόγως θανατῶσαι αὐτόν;
 πόσῃ δὲ ξινοχωρίαν ἐδοκίμασε τὸ πνεῦ-

1. Βασ. 26.
8, 11.

μα αὐτῷ, ὅταν εὔρε τὸν Σαὺλ καὶ τὰς
Φύλακας αὐτῷ κοιμωμένους ἐν τῷ βενῶ
τῷ Ἐχελᾷ, καὶ ὅταν ὁ Ἀβессὰ εἶπε
πρὸς αὐτόν, „Ἀπέκλεισε Κύριος σήμερον
„τὸν ἐχθρὸν σε εἰς χεῖράς σε, καὶ νῦν
„πατάξω αὐτὸν τῷ δόρατι εἰς τὴν γῆν
„ἅπαξ, καὶ ἐ δευτερεύσω αὐτῷ; ἀλλ'
ἐνίκησεν ὁ γενναϊότατος, καὶ ταῖς συμ-
βολαῖς τῶν φίλων παρακίχσας, καὶ τὰ
κύματα τῆς φύσεως κατευνάσας. „Μη-
„δαμῶς μοι, εἶπε, παρὰ Κυρίῳ ἔπε-
„νεγκεῖν χεῖράς μου ἐπὶ Χριστὸν Κερίθ.

Ὁ μὲν προφῆτης Ἡλίας ἔχει προ-
κειμένον ἀγῶνα τὴν ἐξαίρεσιν τῆς εἰδω-
λολατρείας· κατ' αὐτῆς ἀγωνίζεται με-
γαλοψύχως ἐναντίον τῷ Ἀχαάβ, καὶ
παλαίει ἐμφρόνως κατὰ τῶν διωγμῶν καὶ
τῶν φοβερismῶν τῆς προσάτιδος τῶν εἰ-
δώλων, τῆς πονηρᾶς, λέγω, Γεζάβελ·
νικήσας δὲ θεοπρεπῶς, ἐξεδένωσε τὴν
εἰδωλολατρείαν, καὶ ἀνεσῆλωσε τῆς ὀρθῆς
πίστεως τὸ σέβας· οἱ δὲ ἑσπᾶ Μακκα-
βαῖοι καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν ἡ Σολομονή καὶ
ὁ διδάσκαλος αὐτῶν ὁ Ἐλεάζαρος ἔχουσιν
προκειμένον ἀγῶνα τὴν διατήρησιν τῶν
θεῶν νόμων· κολακείαι, φοβερismοὶ, τήγα-
να, λέβητες, γλωσσοτομία, ἀκρωτη-
ριασμοὶ, ἐκδάρσεις σώματος, πυρ καί-
όμενον, θάνατος ἀδίκος πρόκεινται αὐτοῖς
ἵνα καταφρονήσωσι τῶν Θεῶν τὸν νόμον.
κατὰ τῶν δὲ πάντων ἀγωνίζονται θαρ-

σαλέως, καὶ νικῶσι θαυμασίως καὶ σε-
φονταὶ ἐνδόξως διὰ τῶν τῶ μαρτυρίᾳ σε-
φάνων. Ἐὰν δὲ παρατηρήσῃτε τὰς ἱερὰς
ἱστορίας, βλέπετε ὅτι πᾶς δίκαιος ἡγω-
νίσθη μὲν κατὰ διαφορὰς τρόπους, εἶχεν
ὅμως προκειμένον αὐτῷ ἴδιον ἰδιαιτάτον
ἀγῶνα.

Τῶτον τὸν ἰδιαιτάτον ἐνὸς ἐκάσθε ἀ-
γῶνα, σαυρὸν ὠνόμασεν ὁ Θεάνθρωπος Ἰη-
σοῦς, εἰπὼν „Ὅστις θέλει ὀπίσωμεν ἔλθῃν, Μαρκ. 8.
34.
„ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σαυ-
„ρὸν αὐτῷ, καὶ ἀκολουθήτω μοι. Εἰς ταύ-
την τὴν κοιλάδα τῶ κλαυθμῶνος, ἐν ᾗ
ζῶμεν καὶ πολιτευόμεθα, ἔδεῖς εὐρίσκειται
ἐξω παντὸς ἀγῶνος, ἔδεῖς ἐσὶν ὅστις ἐκ ἑ-
χει σαυρὸν ἢ γεν συμφορὰν, ἀθένειαν, πά-
θος, θλίψιν. Οὐδὲ αὐτοὶ οἱ Βασιλεῖς τῆς
γῆς, οἱ νομιζόμενοι πανενδοξότατοι καὶ πα-
νευτυχέστατοι εἰσὶν ἀμέτοχοι ἀγῶνος, καὶ
ἐλεύθεροι σαυρῶν. Εἰς ταύτην τὴν πρόσκαι-
ρον ἡμῶν παροικίαν τῶτον μὲν φλογίζει
ἀκαταπάυτως ἡ φλογερὰ ἐπιθυμία τῆς
σαρκός. αὐτὴ δὲ ἐσὶν ὁ προκειμένος αὐτῷ
ἀγὼν, αὐτὴ ἐσὶν ὁ σαυρὸς αὐτῷ. Ἐὰν ἔν
ἅρῃ αὐτόν, ἢ γεν ἔαν σβέσας τὴν φλόγα
νικήσῃ, δοξάζεται ὡς ὁ Ἰωσήφ ὁ τῆς
Αἰγυπτίας νικητῆς. Ἐκεῖνος πάσχει ὑπὸ
διαφορῶν συμφορῶν, καὶ ἀθένεια δὲ ὀ-
δυνηρὰ βασανίζει αὐτόν, ἔδὲ ἰατρὸν ἔχει,
ἔδὲ βοτάνην, ἔδὲ ἄνθρωπον, ἵνα ἐπισκεφ-
θῇ τὰς ἀνάγκας αὐτῷ. ταῦτά εἰσιν ὁ προ-

κείμενος αὐτῷ ἀγῶν, ἔτις ἐσιν ὁ σαυρὸς αὐτῷ. Ἐὰν ἔν ἄρῃ αὐτὸν, ἦγεν ἔάν ὑπομείνῃ ἀνδρείοφρόνως, μακαρίζεται ὡς ὁ Ἰωβ, καὶ καταντᾷ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ ὡς ὁ Λάζαρος. Εἰς τῷτον ἄμετρον θλίψιν προξενῶσιν οἱ φθονεροί. Ὁ φθόνος ἔν πρόκειται αὐτῷ ὡς ἀγῶν, ὁ φθόνος τῶν φθονέντων αὐτὸν ἐσιν ὁ σαυρὸς αὐτῷ. Ἐὰν ἔν ἄρῃ τὸν σαυρὸν αὐτῷ, ἦγεν ἔάν ὑπομείνῃ μεγαλοψύχως τὴν τῶν φθονερῶν βλάβην, μεγαλύνεται καὶ ὑπερυψῆται, ὡς ὁ Δαβὶδ, ὁ μετὰ τοσαύτης καρτερότητος ὑπομείνας τὸν φθόνον τοῦ Σαύλ. Τὸν ἄλλον δυνασέυει ὁ κατὰ τῆς ἐυσεβείας διωγμός. Οὗτος ἔν ἐσιν ὁ προκειμένος αὐτῷ ἀγῶν. Ἐὰν δὲ εἰς τῷτον τὸν ἀγῶνα παλαίσῃ μεγαλοψύχως, ὑψῆται ἕως εἰς τὸν ἔρανόν, ὡς ὁ ἄσμα-τηλάτης Ηλίας. Πολλοὶ βιάζονται ἔχι ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς κοιλιόδελείας, ἵνα καταφρονήσωσι τῆς νηθείας τὰς νόμους. Ἐὰν εἰς τῷτον τὸν ἀγῶνα πολεμήσωσιν ἀνδρείως καὶ ἀναφανώ-σι νικηφόροι κατὰ τοῦ Δαίμονος τῆς γαστριμαργίας, σεφανῶνται ὡς οἱ ἅγιοι Μακκαβαῖοι.

Ἀλλὰ ποῖός ἐστι, λέγεις, ὁ τρόπος δι' ἃ δυνάμεθα ἀγωνισθῆναι τὸν κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς προκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα; Ἐδίδαξε τὸν τρόπον αὐτὸς ὁ Θεόπνευστος Παῦλος. Αὐτὸς γρά-

φωσ πρὸς τὰς εἰς Χριστὸν πιστεύσαντας Ἑβραίους, οἵτινες τότε εὐρίσκοντο εἰς τὸ ἀγωνισθῆναι τῶν φοβερῶν διωγμῶν, καὶ συμβαλέων αὐτοῖς ἵνα διαπερῶσι προθύμως τὸ προκειμένον αὐτοῖς ἀγωνιστικὸν σάδιον, ἐφάνερώσε καὶ τὸν τρόπον, δι' ἃ ὁ ἀγωνιστὴς προθυμοποιέμενος τελειοῖ εὐτυχῶς τὸ προκειμένον αὐτῷ ἀγῶνος τὸν δρόμον. Δι' ὑπομονῆς, εἶπε, τρέχωμεν τὸν προκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα. ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν. Ἰδὲ ὁ τρόπος: Ἐχέ διαπαντὸς ἀνεωγμένα τῆς ψυχῆς σε τὰ ἔμματα, καὶ βλέπε διαπαντὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν· τῷτῳ ἐνδυναμοῖ πρὸς φυγὴν πάσης ἁμαρτίας καὶ πρὸς κατέργωσιν πάσης ἀρετῆς.

Ἀληθῶς ἐνπερίστατός ἐστιν ἡ ἁμαρτία, εἰσέρχεται εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν, προχωρεῖ εἰς πᾶσαν πράξιν, παρίσταται εἰς πᾶσαν περίστασιν· ὥστε ἂν σεραφῆς καὶ ὥστε ἐνατενίσῃς, ἐκεῖ βλέπεις τῆς ἁμαρτίας τὰ σκάνδαλα καὶ τῶν ἀνομιῶν τὰς παγίδας· καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐμφωλεύει ἡ ἁμαρτία, καὶ εἰς τὸν νῦν ἡμῶν ἐμβαίνει. Ἡ σὰρξ, ὁ κόσμος, ὁ Σατανᾶς εἰσὶ τρεῖς ἐχθροὶ οἵτινες εἰς πάντα λογισμὸν ἡμῶν σπεύρουσι τῆς ἁμαρτίας τὰ σπέρματα, καὶ μολύνουσι καὶ αὐτὰ τὰ θεάρεστα ἡμῶν ἔργα. Ἀληθῶς ἐνπερίστατός ἐστιν ἡ ἁμαρτία, ἀλλ' ὅταν εἰς πᾶσαν σε περισσῶσιν ἀφορᾶς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, τότε

Ε' ἐρ. 12.
1. 2.

ἡ ὑπερίστος ἀμαρτία γίνεται ἀπερίστα-
τος, ἡ παντελῶς ἀδύνατος καὶ ἀτελεσ-
φόρητος. Ὄταν ἐγείρωνται κατὰ σὲ τῆς
σαρκὸς τὰ θανατηφόρα κίματα, τότε βλέ-
πε αὐτὸν πανάμωνον ἐξ ἀγίας παρθένου
ἀφθόρως σαρκωθέντα, καὶ μετὰ κατανύ-
ξεως κράζε, „Κύριε σῶσόν με. Ἄυτὸς δὲ
Ματθ. 14.
30. ἀόρατως ἐκτείνει τὴν κραταιὰν αὐτῷ χεῖ-
ρα, καὶ σώζει σε ἐκ τῆς πειρασμῆς τῆς σαρ-
κὸς σου, καθὼς τὸν Πέτρον ἐκ τῆς κα-
ταποντισμῆς τῆς θαλάσσης. Ὄταν προσ-
βάλλῃ εἰς τὸν νῦν σου τῆς κοσμικῆς μα-
ταιότητος ὁ καπνός, τότε βλέπε πῶς ὁ
Ἰησοῦς κατεφρόνησε πᾶσαν τὴν κόσμον τὴν
ματαιότητα, ἀναχωρήσας μόνος εἰς τὸ ὄρος,
Γωάν. 6.
15. ὅταν ἐζήτησαν ἀρπάσαι αὐτὸν καὶ ποιῆσαι
Βασιλείαν. Ὄταν ὁ Σατανᾶς ῥίπτῃ κατὰ σὲ
τῆς κοιλιδοθλείας, ἢ τῆς φιλοδοξίας, ἢ τῆς
πλεονεξίας τὸ βέλος, τότε βλέπε πῶς ὁ Ἰησοῦς
εἰς τὴν ἔρημον καὶ εἰς τὸ πτερυγίον τῆς Ναῦ καὶ
εἰς τὸ ὑψηλὸν ὄρος συνέτριψε τὸ τοιοῦτον σα-
τανικὸν τρίσομον βέλος, ἔπειτα ὑπηγετή-
θη ὑπὸ τῶν ἀγίων Ἀγγέλων. Ἐάν σε τα-
Ματθ. 4.
11. ράττῃ τῆς ἀνυποταξίας τὸ πνεῦμα, καὶ
φύγῃς τὴν ὑπακοήν, νομίζων σεαυτὸν τε-
λειότερον τῶν προεσώτων σου, βλέπε τὸν
Ἰησοῦν. Αὐτὸς Θεὸς πανυπερτέλειος, καὶ
Λουκ. 2.
51. ὅμως ὑπετάσσεται εἰς τὰς ἀνθρώπους, εἰς
τὸν Ἰωσήφ δηλαδή καὶ εἰς τὴν ἑαυτῷ μη-
τέρα. Ἐάν σε Φυσᾷ τῆς ὑπερηφάνειας ὁ
ἀνεμος, βλέπε ἐνθὺς εἰς αὐτόν. Αὐτός

ἐστὶν ὁ ποιητὴς τῆς ἑρᾶς καὶ τῆς γῆς,
ὁ δημιουργὸς πάντων τῶν ὁρατῶν καὶ ἀο-
ράτων, ὁ δεσπότης καὶ Κύριος καὶ πλά-
της σου, ὁ ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπερατίων δυ-
νάμειν λατρευόμενος, καὶ ὑπὸ πάσης τῆς
κτίσεως δοξολογούμενος, ὁ παντοδύναμος ἐστὶ
καὶ παντεξέστιος, ὁ Θεὸς ὁ ἀληθινός ἐστιν.
Αὐτὸς δὲ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν „Μορφὴν δέ- Φιλ. 2.
„λαβὼν, καὶ ἄνθρωπος γενόμενος, ἐκ ἑβρ.
ἐπαυχύνθη καλεῖν τὰς ἀνθρώπους ἀδελ- 11. 17.
φούς αὐτῶν, καὶ ὁμοιωθῆναι αὐτοῖς κατὰ
πάντα. Βλέπε αὐτὸν βρέφος ἐν τῇ φάτ-
νῃ τῶν ἀλόγων κατακείμενον, μὴ ἔχοντα
πῆ τὴν κεφαλὴν κλίνειν, πεινῶντα μετὰ
τὴν νηείαν, κειοπιαικότα μετὰ τὴν ἐδοι-
πορίαν, λέντιον ἐζωσμένον μετὰ τὸ δεῖπ-
νον, ὡς δὲ λον νύκτοντα τῶν μαθητῶν τὰς
πόδας. Ὄταν συκοφαντῶσιν, ἢ ὑβρίζωσιν,
ἢ κατὰ ἄλλον τρόπον βλάπτωσί σε οἱ
ἄνθρωποι, βλέπε αὐτὸν συκοφαντούμενον
ὑπὸ τῶν Φαρυσαίων, προδιδόμενον ὑπὸ τῆς
Ἰεῦδα, συρόμενον εἰς τὰ κριτήρια ὑπὸ τῶν
παρενόμων, ῥαψίζόμενον ὑπὸ τῆς δέλης,
κατακρινόμενον ὑπὸ τῶν ἀδίκων κρι-
τῶν, περιπαιζόμενον καὶ ἐμπτυόμενον
ὑπὸ τῶν ερατιωτῶν, σαυόμενον ἐν
μέσῳ δύο ληστῶν, βλασφημούμενον καὶ
χολῆν καὶ ὄξος ποτιζόμενον, νεκρού-
μενον καὶ τὴν πλευρὰν λογχευόμενον.
Παρατήρησον δὲ, ὅτι ταῦτα πάσχων, „Ὡς
„ἀμνὸς ἐναντίον τῶν κείροντος αὐτοῦ, ἔτις 7.
7.

P

καὶ ἀνοίγει τὸ σῆμα, καθὼς περὶ αὐτῷ προ-
 φήτευσεν ὁ μέγας προφήτης Ἡσαΐας. Ἐὰν
 δὲ τὸ μῖσος τῶν ἐχθρῶν σε ζητῇ κατοι-
 κῆσαι εἰς τὴν καρδίαν σε, ἐνατενίσον ἐν-
 θύς εἰς τὴν Γολγοθᾶ τὸ ὄρος, καὶ βλέ-
 πε τὸν Ἰησοῦν ἐκεῖ ἐν σαυρῷ κρεμάμενον,
 καὶ ἀκέσον αὐτὸν προσευχόμενον ὑπὲρ τῶν
 σαυρωσάντων αὐτὸν, καὶ λέγοντα· „Πάτερ,
 „ἄφες αὐτοῖς· ἔγωγὼ οἶδασι τί ποιοῦσιν. Εἰς
 πᾶν εἶδος τῆς ἐνπεριζήτου ἁμαρτίας, ἐὰν
 ἀνοίγῃς τῆς διανοίας σε τὰ ὄμματα, καὶ
 ἀφορᾷς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔμόνον
 μακρὰν φεύγεις ἀπὸ τῆς σκοτίας τῆς ἁμαρ-
 τίας, ἀλλὰ καὶ τὸ φῶς τῶν θείων ἀρε-
 τῶν περιλάμπει τὴν ψυχὴν σε.

Πόσον φωτίζεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν,
 καὶ πόσον ζηρίζεται ἐπὶ τὴν ἀρετὴν τῆς
 ἀγάπης, ὅταν ἐνατενίζοντες εἰς τὸν Ἰη-
 σοῦν, βλέπωμεν ὅτι δι' ἀγάπην ἡμῶν τῶν
 ἁμαρτωλῶν ἐγένετο ἀνθρώπος, καὶ διὰ τὴν
 σωτηρίαν ἡμῶν ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς τὸν σαυ-
 ρόν; πόσον ἀπαρτίζεται ὁ νῦς ἡμῶν πρὸς τὴν
 τελειότητα τῆς ἐλεημοσύνης, ὅταν ἐνατενί-
 ζοντες εἰς αὐτὸν, βλέπομεν τῆς ἐλεημοσύ-
 νης αὐτοῦ τὰ θαύματα, καὶ ἀκέομεν αὐτὸν
 παραγγέλλοντα εἰς τὰς ἐλεηθέντας, ἵνα
 σιωπήσωσι τῆς ἐνφρεσίας τὴν χάριν;
 πόσον θερμαίνεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἰς
 τῆς προσευχῆς τὸ ἔργον, ὅταν βλέπω-
 μεν αὐτὸν καὶ εἰς τὰς ἐρήμους τόπους,
 καὶ εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν, καὶ εἰς τὴν

Γεθσημανὴν προσειχόμενον; πόσον δὲ
 προθυμοποιεῖμεθα εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς
 νηθείας, ὅταν βλέπωμεν αὐτὸν νηέοντα
 ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσα-
 ράκοντα; πόσον ὠφελόμεθα, ὅταν ἐνα-
 τενίζοντες εἰς αὐτὸν, βλέπωμεν τὴν πρᾶ-
 ότητα, τὴν ἀνεξικακίαν, τὴν ὑπομονὴν,
 τὴν μακροθυμίαν, πάσας τὰς λοιπὰς
 ἀρετὰς αὐτοῦ, ὅσας ἔδειξεν εἰς πᾶσαν τὴν
 περίοδον τῆς παναγίας αὐτοῦ ζωῆς, ἐξόχως
 δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῆς κοσμοσωτηρίας πάθους;

Σημείωσαι δὲ τῆς ἀπείρου σοφίας
 τοῦ Θεοῦ τὴν πανέυσπλαγχνον οἰκονομίαν·
 ἡ θεωρία τῆς θείας δόξης ἐστὶν ἡ μακα-
 ριότης καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἀπόλαυσις
 τῶν θείων ἀγαθῶν· ὅταν βλέπωσιν οἱ
 ἅγιοι τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τότε καὶ μα-
 καρίζονται καὶ βασιλεύουσι καὶ χορτάζον-
 ται τῶν ἐπερρανίων ἀγαθῶν. „Χορτά-

„θίσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν ^{Ψαλ. 16.}
 „σε. Ὁκονόμησε δὲ ὁ Θεός, ἵνα ἡ ἐπὶ
 γῆς θεωρία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προξενῇ τὴν
 ἐπερρανίον αὐτοῦ θεωρίαν διότι ἐὰν κατὰ
 τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου, τότε τρέχω-
 μεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἡγῶν τῆς
 σωτηρίας τὸν δρόμον, ὅταν ἀφορῶμεν εἰς
 τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, φανερὸν ἔστιν ὅτι ἡ
 ἐπὶ γῆς θεωρία αὐτοῦ προξενος γίνεται τῆς
 ἐπερρανίας. Ἐὰν ἐπιβλέψῃς ὡς εἰς τὰς
 ἀρετὰς αὐτοῦ, βλέπεις ἐκεῖ τὴν δόξαν τῆς
 θείας ἐσίας αὐτοῦ. Ἐὰν ἐπιβλέψῃς ὡς

Λοκ. 23.
34.

Ψαλ. 16.
15.

ἐπὶ τὰ παθήματα αὐτῶν, βλέψεις ἐκ τῆ ζωῇ ὑμῶν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἵνα κατὰ τὴν δόξαν τῆς ἐκ δεξιῶν καθεδρας τῆς ταξιωθῆτε ἰδεῖν τὴν δόξαν τῆς Θεότητος αὐτῆς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ.

Τὰς δεκατέσσαρας ἐπισολὰς τῆς Θεηγόρου Παύλου ὡς Θεῖαν γραφὴν καὶ λόγον Θεοῦ, ἰσότημον τοῖς λόγοις τῶν ἁγίων Ἐυαγγελίων τιμᾷ καὶ σέβεται ἡ τῶν ὁρθοδόξων Χριστιανῶν Ἐκκλησία· ἡ δὲ τέτων τάξις γ' ἐν τοῖς βιβλίοις ὁρωμένη ἔχει ἐξ ἑκατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν καιρῶν, καθ' ὃν ὁ Θεὸς Ἀπόστολος αὐτὰς συνέγραψε. διότι πρώτη μὲν ἐγράφη ὑπὸ αὐτῆς ἡ πρὸς

Θεσσαλονικεῖς πρώτη· δευτέρα δὲ, ἡ πρὸς αὐτὰς δευτέρα· τρίτη, ἡ πρὸς Κορινθίους πρώτη· τετάρτη, ἡ πρὸς τὰς αὐτὰς δευτέρα· πέμπτη, ἡ πρὸς Τιμῶν πρῶτη· ἕκτη, ἡ πρὸς Τίτον· ἑβδόμη, ἡ πρὸς Ῥωμαίους· ὀγδόη, ἡ πρὸς Γαλάτας· ἐνάτη, ἡ πρὸς Φιλιππησίους· δεκάτη, ἡ πρὸς Εφείους· ἑνδεκάτη, ἡ πρὸς Φιλήμονα· δω-

δεκάτη, ἡ πρὸς Κολοσσαεῖς· δεκάτη τρίτη, ἡ πρὸς Ἑβραίους· δεκάτη τετάρτη καὶ τελευταία, ἡ δευτέρα πρὸς Τιμῶν. Οὐκ ἔστι δὲ γνωστὸν ἔδὲ τίνες εἰσὶν οἱ ἑκπαλαιαὶ τὰς ἕτω διατάξαντες, ἔδὲ διὰ ποῖον λόγον τὰς ἕτω διέταξαν, ὡς βλέπομεν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς βιβλίοις. Ἡ δὲ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή, ἡ ὑπὸ τῆ Παύλου πεμφθεῖσα πρὸς αὐτὰς ἀπὸ τῆς Κορίνθου, πρὶν ἢ εἰσελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐτέθη πρώτη, ἡ διὰ τὴν ἀξίαν τῆς πόλεως, ἣτις ἦν τότε βασιλεύουσα, ἡ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ περιεχόμενα. Τῆτο δὲ πιθανότερόν ἐστι. Διότι αὕτη περιέχει τὴν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως διδασκαλίαν καὶ διὰ τῆ Φυσικῆ καὶ διὰ τῆ γραπτῆ νόμου ἀποδεδειγμένην. Διὸ καὶ μὲν διὰ τῆ Φυσικῆ νόμου

ἀποδείξει ὁδηγεῖ πρὸς τὴν πίσιν τῶν ἔθ-
νικῶν· ἡ δὲ διὰ τῆ γραπτῆς, τῶν Ἑβραί-
ων. ἐκ τούτου δὲ δύναται ἐπιστρέψαι παν-
τὸς γένους ἄνθρωπον· ἡ αὐτὴ δὲ δηλοποιεῖ
καὶ τὸν λόγον, δι' ὃν ὁ Θεὸς ἀπέστατο μὲν
τὸ Ἑβραϊκὸν γένος, ἀντεισηγάγε δὲ αὐτῷ
αὐτῶν τὰ ἔθνη· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ καὶ
μυστηριώδη διδάσκει ἡ ἐπιστολή, διεξοδικῶς
καὶ βαθύτης διόμενα ἑρμηνείας. ἡμεῖς δὲ τὴν
ἐξ αὐτῆς ἀναγνωθῆσαν σήμερον περικα-
πὴν σπευδάμεν διερμηνεύσαι, τῷ τῷ πα-
ναγὰρ Θεῷ φωτιστικῶς ἐλέει θαυμάσαντες.

Ρωμ. 2.
10, 11.

Ἀδελφοί, δόξα καὶ τιμὴ καὶ
εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ
τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶ-
τον καὶ Ἑλληνι. Οὐ γὰρ ἔστι
προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

Ἑλληνας ὀνομάζει πάντας τῶν ἐθνι-
κῶν, τῶν μὴ ὄντας ἐκ τῶ γένους τῶν Ἰου-
δαίων. Ἀλλ' ἐπεὶ περὶ Ἰουδαίων καὶ Ἑλ-
λήνων τῶν πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τῶ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, διδάσκων ὅτι πρὸ τῆς Ἐυα-
γγελικῆς κηρύξεως ἔμνον οἱ Ἰουδαῖοι οἱ
τὸν δοθέντα αὐτοῖς νόμον φυλάττοντες,
ἀλλὰ καὶ οἱ ἐθνικοὶ, ὅσοι δηλαδὴ διὰ τῆς
ἐδηγίας τῆς φυσικῆς νόμου ἐποίουν τὰ κα-
λὰ ἔργα, ἦσαν ἄξιοι δόξης καὶ τιμῆς καὶ
εἰρήνης. Διότι ἔκ ἔστι, λέγει, „Προσωπο-
ληψία παρὰ τῷ Θεῷ, τούτοις ὁ Θεὸς

ἔδωκε εἰς γένος, ἔδωκε εἰς ἁλίαν, ἔδωκε εἰς ἄλ-
λο τι κοσμικὸν πρᾶγμα ἐπιβλέπει, ἀλ-
λὰ μόνον τὴν προαίρεσιν καὶ τὰ ἔργα τῶ
ἀνθρώπου παρατηρεῖ· καθότι εἰς καὶ ὁ αὐ-
τός ἐστι πλάστης καὶ δημιουργὸς καὶ Θεός· ^{Ρωμ. 3. 29. 30.}
ἐπίσης πάντων τῶν ἀνθρώπων. „Ἡ Ἰουδαί-
ων, λέγει ὁ αὐτός Ἀπόστολος, ὁ Θεὸς
„μόνον; ἔτι δὲ καὶ ἔθνων; καὶ καὶ ἐθῶν.
„Ἐπεὶ περ εἰς ὁ Θεὸς ὅς δικαιώσει περι-
τομήν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς
πίστεως. Διὰ τὸ ἔν ταῦτα εἰπὼν, δίδωσι τὰ
πρωτῶν εἰς τὸν Ἰουδαῖον, λέγων· „Ἰουδαίῳ
„τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι; προλαβὼν εἶπε
„Θλίψις καὶ ξενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν
„ἀνθρώπου τῆς κατεργαζομένης τὸ κακόν,
„Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνι. Προέταξε
τὸν Ἰουδαῖον τῷ Ἑλλήνι εἰς τὴν ἀνταπό-
δοσιν τῆς τιμωρίας, ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἰουδαῖος
ὁ πταίτης καταφρονεῖ δύο νόμους, τὸν Φυ-
σικὸν καὶ τὸν γραπτόν· ὁ δὲ Ἑλλήν μόνον
τὸν Φυσικὸν νόμον καταφρονεῖ, ὅταν ἁ-
μαρτάνῃ. Διὰ τὸν αὐτὸν ἔν λόγον πρῶ-
τον ὁ Ἰουδαῖος, ἔπειτα ὁ ἐθνικός· ἐστὶν
ἄξιος δόξης καὶ τιμῆς καὶ εἰρήνης, ἐπειδὴ ὁ
Ἰουδαῖος ὁ ἐνάρετος ἔμνον ὑπῆκυσεν εἰς τὴν
ὁδηγίαν τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν νόμον
τὰ προστάγματα, πιστεύσας ὅτι τὰ λόγια
τῶ νόμου εἰσὶ λόγια Θεοῦ. „Τί ἔν τὸ πε-
„ρισσὸν τῷ Ἰουδαίῳ, λέγει ὁ αὐτός Παῦλος, ^{Ρωμ. 3. 1, 2.}
„ἡ τίς ἀφέλεια τῆς περιτομῆς; Πολὺ κατὰ
„πάντα τρόπον. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπι-

σέυθησαν τὰ λόγια τῷ Θεῷ. Ἐπιβεβαιώ-
σι δὲ τὸτο τὸ νόημα τὰ ἀκολουθῶντα.

Ῥωμ. 2.
12. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον,
ἀνόμως καὶ ἀπολθῶνται καὶ ὅ-
σοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νό-
μου κριθῆσονται,

Ποῖοι ἁμαρτάνουσιν ἀνόμως; οἱ Ἑθ-
νικοὶ, οἵτινες ἐκ ἑλαβον τὸν διὰ Μωϋσέως
δοθέντα νόμον, παραβαίνουσι δὲ τὰς ἐν-
τολάς αὐτῶν. Ποῖοι δὲ ἁμαρτάνουσιν ἐν νόμῳ;
Οἱ Ἰουδαῖοι, οἵτινες καὶ ἑλαβον τὸν ἐνδοθέν-
τα νόμον, παραβαίνουσιν ὅμως αὐτὸν. Κα-
τακρίνονται δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Ἑθνικοὶ οἱ
τὸν νόμον παραβαίνοντες, πλὴν οἱ μὲν Ἰου-

δαῖοι αὐσηγέστερα, ἐπεὶ δὴ ὁ νόμος ἐλέγχει
κατακρίνει τὰς τῶν παραβάσεων. Ἔστιν
κατηγορεῖν ἡμᾶν, ἔπειτα ὁ Κύριος, Μω-
υσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε· οἱ δὲ Ἑθ-
νικοὶ ἡμερώτερα, ἐπεὶ δὴ ἐκ ἔχουσιν τὸν νό-
μον κατηγορεῖν καὶ κατακρίνοντα αὐτοὺς
σημειώσαι δὲ, ὅτι καὶ τὸ, Ἀπολθῶνται
τὸ ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων εἰρημένον, βαρύτε-
ρον φαίνεται τῷ, Κριθῆσονται, τῷ περὶ
τῶν Ἰουδαίων ἐρηθέντος, ἐκ ἔστιν ὅμως βα-
ρύτερον. Διότι τὸ, Κριθῆσονται, σημαίνει
τὸ, καταδικαζήσονται. Ἐπεὶ δὲ ἀπο-
ρία προκύπτει περὶ τῷ πῶς οἱ Ἰουδαῖοι
οἱ τὸν νόμον λαβόντες, παραβάται τῶν
γενόμενοι, καὶ μόνον εἰδὲν ὡφελῶνται, ἀλ-

λὰ καὶ περισσότερον καταδικάζονται· ἐπὶ
δὲ καὶ περὶ τῷ πῶς οἱ Ἑθνικοὶ οἱ τὸν νόμον
μὴ ἀκέσαντες ἀπολθῶνται διὰ τὴν παρόβα-
σιν τῷ νόμῳ. Λίαν ταύτας τὰς δύο ἀπορίας
ὁ θεόπνευστος τῷ Χριστῷ Ἀποστόλῳ, λέγων.

(Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τῷ νόμῳ
δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ
ποιηταὶ τῷ νόμῳ δικαιω-
θήσονται. Ῥωμ. 2.
13.)

Ἰδὲ πᾶς λύει τὴν πρώτην ἀπορίαν·
οἱ Ἰουδαῖοι ἐκαυχῶντο, ὡς λαβόντες τὸν
θεῖον νόμον, ἔπειτα παραβαίνοντες αὐτὸν
κατεφρόνουν τὸν νομοδότην. Ὁς ἐν νόμῳ
ἐκαυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβύσεως τῷ νό-
μῳ τὸν Θεὸν ὀτιμάζεις; ἔτι εἰς ἐξήλεγ-
χεν αὐτοὺς ὁ Παῦλος. Εἰπὼν ἔν, Ὅσοι ἐν
νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθῆσονται,
δηλοποιεῖ διὰ ποῖον λόγον μέλλουσι κατα-
κριθῆναι οἱ λαβόντες τὸν νόμον καὶ μὴ φυ-
λάττοντες αὐτόν· διότι ἐχὶ οἱ ἀκούοντες, λέ-
γει, τὸν νόμον καὶ παραβαίνοντες αὐτόν, ἀλλ'
οἱ ἀκούοντες καὶ φυλάττοντες ὅσα ὁ νόμος
παραγγέλλει, ἐκεῖνοί εἰσι δίκαιοι καὶ ἅγιοι
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἀληθῶς δὲ ὅταν ὁ Θεὸς
ἔδωκε τὸν νόμον, παρήγγειλε φανερὰ ἵνα
φυλάττωμεν αὐτόν. Πάντα, ἔπειτα, ὅσα
ἐρηκα πρὸς ὑμᾶς, φυλάξατε· καὶ
φυλάξατε τὰ προσάγματά μου, καὶ
ποιήσετε αὐτά· Ἐγὼ Κύριος ὁ ἁγιάζων

Δευτ. 27. „Ὑμᾶς· Φυλάσσετε τὰς ἐντολὰς Κυρίου
καὶ 28.
„τῷ Θεῷ ἡμῶν. Καὶ τιμωρίας δὲ ἡ κα-
τάρας ᾤριεν ὁ Θεὸς κατὰ τῶν παρα-
βαινόντων τὸν νόμον αὐτῷ Φρικτὰς τε
καὶ Φοβεράς. Διὰ τῷτο ἔν ὅσοι ἀκόντες
τὸν νόμον, παραβαίνουσιν αὐτὸν, ὑπ' αὐ-
τῷ τῷ νόμῳ κατακρίνονται καὶ καταδι-
κάζονται. Ἄκουσον δὲ καὶ τῆς δευτέρας
ἀπορίας τὴν λύσιν

Ῥωμ. 2.
14. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νό-
μον ἔχοντα, φύσει τὰ τῷ
νόμῳ ποιῇ, ἔτοι νόμον μὴ
ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος.

Ὅταν οἱ Ἑθνικοὶ, λέγει, οἱ μὴ ἔχον-
τες τὸν νόμον τῷ Θεῷ τὸν γραπτὸν, ὑπὸ
τῆς φύσεως ὁδηγέμενοι ποιῶσι τὰ ὑπὸ τῷ
νόμῳ παραγγελλόμενα· Φανερόν ἐστιν ὅτι
ἔτοι, ἦγεν αὐτοὶ οἱ Ἑθνικοὶ, μὴ ἔχοντες
τὸν Θεὸν νόμον, νομοθετοῦσιν ἑαυτοῖς· ταῦ-
τα δὲ διδάσκουσιν ἡμᾶς, ὅτι εἰς τὴν ἀν-
θρώπινον φύσιν ἐστὶν ἐμπεφυτευμένος νό-
μος, ὅστις ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν
Φυλακὴν τῷ νόμῳ τῷ Θεῷ· ἔτος δὲ ἐστὶν
ὁ λεγόμενος Φυσικὸς νόμος· διὰ τῆς ὁδη-
γίας δὲ τέτε τῷ Φυσικῷ νόμῳ ὁ Ἀβελ,
ὁ Ἐνῶχ, ὁ Νῶε, ὁ Μελχισεδεκ, ὁ
Ἀβραὰμ καὶ πάντες οἱ πρὸ νόμου δίκαι-
οι ἐφύλαξαν τὰ διδασκόμενα ὑπὸ τῷ γραπ-

τῷ νόμῳ· αὐτοὶ μὴ ἔχοντες νόμον γραπ-
τὸν, ἐγένοντο νόμος ἑαυτοῖς· αὐτοὶ ἐνομο-
θέτην ἑαυτοῖς, διὰ τῷ φωτὸς τῆς φύσεως
ὁδηγέμενοι· βλέπε δὲ πῶς ὑπ' αὐτῆς τῆς
ἀποστολικῆς διδακτικῆς, λύεται ἡ μόνον
ἢ δευτέρα, ἀλλὰ καὶ ἡ πρώτη ἀπορία.
ὁ Ἑθνικὸς ἔχει μίαν μόνην λαμπρόδα φω-
τίζουσαν αὐτὸν, μόνον δηλαδὴ τὸν νόμον
τὸν Φυσικόν· ὁ Ἰσραῆλ ἔχει δύο, τὸν
νόμον τὸν Φυσικόν καὶ τὸν νόμον τὸν γραπ-
τὸν· διὰ τῷτο ὅταν μὲν ἀμαρτάνῃ ὁ Ἑθ-
νικὸς, ἀπολείπεται ἐπειδὴ ἀθετεῖ τὸν νό-
μον τὸν Φυσικόν τὸν ὁδηγόντα αὐτὸν πρὸς
τὴν Φυλακὴν τῶν ἐντολῶν τῷ Θεῷ· ὅταν
δὲ ἀμαρτάνῃ ὁ Ἰσραῆλ, καταδικάζεται
βαρύτερα τῷ Ἑθνικῷ· ἐπειδὴ κατα-
φρονεῖ δύο νόμους, τὸν Φυσικόν καὶ τὸν
γραπτόν· διὰ τῶν ἐξῆς δὲ λόγων ἐπιβε-
βαιῶν ὁ Θεὸς Ἀπόστολος τὰ αὐτὰ, δι-
δάσκει καὶ τὸ πᾶς ἐνεργεῖ ἐν ἡμῖν ὁ
Φυσικὸς νόμος.

Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔρ- Ῥωμ. 2.
γον τῷ νόμῳ γραπτὸν ἐν 15.
ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμ-
μαρτυρέσης αὐτῶν τῆς συ-
νηθείσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλή-
λων τῶν λογισμῶν· κατηγο-
ρεύντων, ἢ καὶ ἀπολογεμένων.)

Αὐτοὶ, λέγει, οἱ μὴ λαβόντες τὸν νόμον, δεικνύσιν ὅτι τὸ ἔργον τῆ νόμου ἐστὶ γεγραμμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Ποῖον δὲ ἐστὶ τῆ νόμου τὸ ἔργον; Ἡ Φυγὴ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ κατόρθωσις τῆς ἀρετῆς. Πῶς δὲ δεικνύσιν ὅτι τῆτο τὸ ἔργον ἐστὶ γεγραμμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν; διὰ τῶν πραγμάτων· διότι νόμον μὴ λαβόντες, μηδὲ αἰκίσαντες τὰς ἐτολὰς αὐτῶν, φυλάττεσιν αὐτάς. Ἀλλὰ πόθεν ὁδηγῶνται πρὸς τὴν τέτων φυλακὴν; Ἐκ τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς λογικῆς δυνάμεως· ἡ συνείδησις μετὰ τῆς λογικῆς δυνάμεως μαρτυρεῖ ποῖον ἐστὶ τὸ καλὸν καὶ ποῖον τὸ κακόν. „Συμμεμαρτυρήσῃς τῆς συνειδήσεως. Ἡ λογικὴ δύναμις ἤγχι οἱ λογισμοὶ τῆ νόμου κατηγοροῦσιν ἀλλήλους, ἢ καὶ ἀπολογῶνται μεταξύ ἀλλήλων ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἁμαρτίας· οἱ λογισμοὶ τῆς ἀρετῆς κατηγοροῦσι τὰς λογισμὸς τῆς ἁμαρτίας, ἢ καὶ ἀπολογῶνται πρὸς αὐτὰς ὑπερμαχῶντες ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς· οἱ δὲ λογισμοὶ τῆς ἁμαρτίας κατηγοροῦσι τὰς λογισμὸς τῆς ἀρετῆς, ἢ καὶ ἀπολογῶνται δικαιολογῶντες τὴν ἁμαρτίαν. „Καὶ μεταξύ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπολογουμένων. Δι' αὐτῶν δὲ τῶν δύο δυνάμεων, τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς λογικῆς, ἐνεργεῖ ἐν ἡμῖν ὁ Φυσικὸς νόμος, ὁ ὑπὸ Θεοῦ φυτευθεὶς εἰς τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώ-

πων. Σημείωσαι δὲ, ὅτι τὰ ἀπὸ τῆς „Οὐ γὰρ οἱ ἀκραταὶ τῆ νόμου, ὥς Ρ'ωμ. 2. 13. τῆς „Ἡ καὶ ἀπολογουμένων, παρενθετικῶς ἐκλαμβάνονται, ὥς ἐν πολλαῖς τῆς νέας Διαθήκης ἐκδόσεσιν ἐσημειώθη. Τὰ δὲ ἐξῆς ἀναφέρονται ἀμέσως εἰς τὸ, „Διὰ Ρ'ωμ. 2. 10. νόμου κριθήνεται.

Ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς Ρ'ωμ. 2. 16. τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

„Ὅσοι γὰρ, εἶπεν ἄνωτέρω, ἀνόμους ἡμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολογῶνται „καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμαρτον, διὰ νόμου κριθήνεται. Πότε δὲ ταῦτα ἔσται, ἐφ' ἡμέρᾳ, εἰπὼν „Ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τί δὲ εἶπε τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων; ὁρᾷ γε μόνον τὰ κρυπτὰ ἔργα κρινεῖ ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; Οὐχί· ἐλάλησε δὲ ἕτως ὁ Ἀπόστολος, ἵνα μὴ νομίσωμεν ὅτι μόνον τὰ φανερά κρινεῖ ὁ Θεός, ἀλλὰ πισεύσαντες ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ „Δοκιμάζων νεφροὺς ἰερ. 11. 20. καὶ καρδίας καὶ κρινὼν ἐμὸν τὰ φανερά, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀπόκρυφα ἔργα, καὶ αὐτὰς τὰς λογισμὸς καὶ τὰς ἐννοίας τῶν ἀνθρώπων, ἀπέχωμεν ἐμὸν ἀπὸ τῶν φανερῶν ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτῶν τῶν ἐν ἀποκρίφῳ δι' ἔργων, ἢ διὰ λόγων, ἢ

διὰ λογισμῶν γινομένων. Ποῖον δὲ λέγει
 Ἐυαγγέλιόν μου; αὐτοῦς Ἐυαγγέλιον ἔσυν-
 ἔγραψε, καθὼς οἱ τέσσαρες Ἐυαγγελισαί.
 Ἐυαγγέλιόν μου ὠνόμασε τῷ Ἐυαγγελίῳ τὸν
 λόγον τὸν ὑπὸ αὐτῷ κηρυττάμενον ἔμόνον
 ἐν ταύτῃ τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστο-
 λῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρὸς Τιμῆθεον, γρά-
 ψας πρὸς αὐτόν. „Μνημόνευε Ἰησοῦν Χρι-
 στοῦ ἐγγεγραμμένου ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος

„Δαβὶδ, κατὰ τὸ Ἐυαγγέλιόν μου. Τὸ 1. Κορ. 9.
 αὐτὸ δὲ εὐαγγελικὸν κήρυγμα ὠνόμασε καὶ 2. Κορ. 4.
 „Ἐυαγγέλιον τῷ Χριστῷ, καὶ Ἐυαγγέλιον 4.
 „τῆς δόξης τῷ Χριστῷ, καὶ Ἐυαγγέλιον τῆς
 „σωτηρίας, καὶ Ἐυαγγέλιον τῷ Θεῷ. Εἰ- 1. Θεσ. 2.
 πε δὲ, ὅτι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ κρίνει ὁ 2.
 „Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐπει- Γ' ἰωάν. 5.
 „δὴ ὁ Πατὴρ κρίνει ἐδὲνα, ἀλλὰ τὴν 22.
 „κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ Τίῳ.

Ο Μ Ι Λ Ι Α Μ Ε Τ Α Τ Η Ν Π Ρ Ο Σ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΤΡΙΑΚΗ.

Ὡς πότον ζητῶσι μὲν τὰς ἐναρέτας εἰς
 τὴν ἀρετὴν, ποιεῖσι δὲ ἀναπολογήτας τὰς
 ἀμαρτωλὰς διὰ τὴν ἀμαρτίαν τὰ σήμε-
 ρον ἀναγνωθέντα λόγια τῆς ἐπιστολῆς τῷ
 Θεοπνεύστῃ Ἀποστόλῃ Παύλῳ. Ἄνθρωποι
 ὅσοι ἀγαπᾶτε τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον,
 ὅσοι ἔχετε φρόνησιν εἰς τὸν νῦν, ταπει-
 νώσιν καὶ πραότητα εἰς τὴν καρδίαν, σω-
 φροσύνην καὶ ἐγκράτειαν εἰς πάντα τῷ σώ-
 ματος τὰ μέλη εὐθύτητα καὶ δικαιοσύ-
 νην εἰς πάντα τὰ ὑμέτερα ἔργα. ὅσοι ἐλε-
 ἴτε τὰς πτωχὰς, φιλοξενεῖτε τὰς ξέ-

νους, ἐπισκεπτεσθε τὰς ἀδελφεὰς ὅσοι νη-
 σέυετε καὶ προσεύχεσθε καὶ ἀγρυπνεῖτε
 ἄνθρωποι, ὅσοι ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ φυ-
 λάττετε τὰς ἐντολὰς τῷ Κυρίῳ, καὶ ὡς
 αἱ μέλισσαι μετὰ πάσης ἐπιμελείας συ-
 νάγετε τὸ γλυκύτατον τῶν ἀρετῶν μέλι.
 ἀκούσατε ποῖά ἐσι τῶν κόπων ὑμῶν τὰ
 ἀνταποδόματα. Δόξα εἰσὶ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη
 περὶ πάντα μηδεὶς ἀμφιβαλλέτω. Σκύθης
 ὑπάρχεις τὸ γένος, Ἀραβ, Αἰγύπτιος,
 Ἰνδὸς, Ἰσθαῖος, Ἑλλήν· εἴτε εὐτυχεῖ τὸ γέ-
 νος σε, εἴτε δυστυχεῖ· εἴτε βασιλεύει ἐπὶ γῆς,

εἴτε εὐρίσκεται ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς αἰχμαλωσίας, μὴ διαζῆς ὅλως. Πλῆσιος ὑπάρχεις ἢ πένις, δεσπότης ἢ δῆλος, ἐλεύθερος ἢ αἰχμάλωτος, Βασιλεὺς ἢ ὑπῆκοος, ὁποῖα ἂν ὑπάρχῃς γένεας, καταστάσεις, τάξεις, ὅταν ἐργάζῃσαι τὰ ἀγαθὰ ἔργα, δόξαν ἔχεις καὶ τιμὴν καὶ εἰρήνην. „Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ „τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰδοὺαίω τε „πρῶτον καὶ Ἑλληνι. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐκ ἐστὶ προσωπολήπτης, εἰς τὰ τοιαῦτα ἐκ ἐπιβλέπει, παρατηρεῖ δὲ μόνα τὰ ἔργα σε. „Οὐ γὰρ ἐστὶ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

Δόξα, λέγει, ἄλλη δὲ ἢ δόξα τῆς ἀρετῆς, καὶ ἄλλη ἢ δόξα τῷ κόσμῳ ἢ δόξα τῆς ἀρετῆς ἐστὶν ἀμάραντος καὶ ἀμετάβλητος, ἢ δόξα τῷ κόσμῳ εὐκολα μεταβάλλεται καὶ μεταβάλλεται. Οἱ ἔχοντες τῆς ἀρετῆς τὸν θῆταιρον, ἐστὶ πάντοτε ἔνδοξος· ὁ ἔχων τῷ κόσμῳ τὰ ἀγαθὰ, σήμερον ἔνδοξος, αὔριον ἄδοξος. ἢ δόξα τῆς ἀρετῆς ἐστὶν αἰθάνατος καὶ αἰώνιος, ἢ δόξα τῷ κόσμῳ ἐστὶ θνητὴ καὶ πρόσκαιρος.

Ἀποθνήσκου μὲν ὡς ἄνθρωποι καὶ οἱ Φορῶντες τῆς ἀρετῆς τὸν σέφανον, ἀλλ' ἢ δόξα αὐτῶν ἐκ ἀποθνήσκει, ἀλλὰ ζῇ καὶ διαμένει εἰς αἰῶνα αἰῶνος. „Καὶ ἢ δόξα αὐτῶν ἐκ ἐξαλειφθήσεται. Ἀποθνήσκου καὶ οἱ πλετῶντες τὰ ἀγαθὰ τῷ κόσμῳ, ἀποθνήσκει δὲ καὶ ἢ δόξα αὐτῶν. „Πᾶσα „δόξα ἀνθρώπων ὡς ἄνθρωπος χορτῆς. Ἐξηγαν-

„Θη ὁ χορτῆς, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν. Ἡ δόξα τῆς ἀρετῆς ἐστὶ φῶς ὃ φωτίζει τὸν νῦν καὶ ὠφελεῖ τὴν ψυχὴν. „Οὕτω λαμβάνω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Ἡ δόξα τῆς κοσμικῆς εὐτυχίας ἐστὶ σκότος σκοτίζον τὸν νῦν καὶ βλάπτει τὴν ψυχὴν. „Ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται· ὅσον ἐν διαφέρει τὸ φῶς τῷ σκότῳ, καὶ ἢ ὠφέλεια τῆς βλάβης, καὶ τὸ αἰώνιον τῷ προσκαιρῷ, τόσον διαφέρει τῆς ἀρετῆς ἢ δόξα τῆς τῷ κόσμῳ ματαίας δόξης.

„Δόξα καὶ τιμή. Ἡ τιμὴ τῆς ἀρετῆς ἐστὶν ἢ ἀληθινὴ τιμή. τὸν πλῆσιον τὸν φιλάργυρον καὶ ἀμετάδοτον ἐ τιμᾶς, ἀλλὰ περιφρονεῖς. Ἐὰν δὲ ἐλπίσης τί παρ' αὐτοῦ, κολακέυεις, ἀλλ' ἐ τιμᾶς αὐτόν. τὰ χεῖλη σου πλέκουσιν αὐτῷ ἐπαῖνος, ἀλλ' ἢ καρδίᾳ σε ἐξερέγγεται κατ' αὐτὸ ὕβρις. τὸν ἄρχοντα, ἢ τὸν ἀξιωματικὸν τὸν ὑπερήφανον καὶ σκατάδεκτον, τὸν ἀδικητὴν καὶ δυνάσιν ἐ τιμᾶς, ἀλλὰ Φρίττεις καὶ τρέμεις ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· κλίνεις τὴν κεφαλὴν καὶ προσκυνεῖς αὐτόν ἕως ἐδάφους τῆς γῆς, πλὴν ἐκ ἐξ ἐυλαβείας προτρέπόμενος, ἀλλ' ἐκ τῆς φόβου καὶ τῆς δειλίας ἀναγκάζομενος· τὸ σάμασθαι προσκυνεῖ καὶ δεινύνει πρὸς αὐτὸν σέβας, ἀλλὰ τὸ πνεῦμά σε παροργίζεται.

Σ

καὶ λέγει μετὰ τῷ Προφῆτῃ „Πρόδες
 „αὐτοῖς κακὰ Κύριε, πρόδες κακὰ τοῖς
 „ἐνδόξοις τῆς γῆς. Τοιοτρόπως τιμῶμεν
 τὰς ἐνδόξους τῆς γῆς τὰς ἐστερημένους τῆς
 ἀρετῆς. τὸν δὲ ἄνθρωπον, ὁποίας ἂν εἴη
 τάξεως καὶ καταστάσεως, ἐν ᾧ βλέπεις
 τῆς ἀρετῆς τὴν λαμπρότητα, ἐπαινεῖ τὸ
 σῶμα καὶ τιμᾷ ἢ καρδίᾳ σε, προσκυ-
 νᾷ τὸ σῶμα καὶ σέβεται τὸ πνεῦμα
 σε· μόνῃ τῆς ψυχῆς σε ἢ εὐλάβειαν κλί-
 νει ἐνάπειον αὐτῷ τὴν κεφαλὴν σε· τόσον
 ἢν ὑπερτέρα ἐστὶν ἢ τιμὴ ἢ προσφερομέ-
 νῃ πρὸς τὰς ἐναγέτους τῆς τιμῆς τῆς
 προσφεριμένης πρὸς τὰς ἐνδόξους τῆς γῆς,
 ὅσον ἢ τιμὴ ἢ ὑποκριτικὴ τῆς τιμῆς τῆς
 ἀληθινῆς, καὶ ὅσον ὑπερτέρα ἐστὶν ἢ ψυ-
 χὴ τῷ σώματι.

Ῥωμ. 2.
 10. „Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη. Διὼ εἰσὶ
 τῆς εἰρήνης τὰ εἶδη· εἰρήνη ἐσωτερικὴ, καὶ
 εἰρήνη ἐξωτερικὴ· ὅταν νεκρωθῶσιν αἱ
 ἐπιθυμίαι τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ
 1. 13. 5. παύσῃ τῆς συνειδήσεως ὁ ἔλεγχος, τότε
 εἰρηνεύομεν „Εἰν ἑαυτοῖς, κατὰ τὴν πα-
 ραγγελίαν τῷ Παύλῳ, τρεῖς τότε ἔρ-
 χεται ἐν ἡμῖν ἢ εἰρήνη ἢ ἐσωτερικὴ.

Ματθ. 19.
 19. Ὄταν δὲ ἀγαπᾶμεν τὸν πλησίον καθὼς
 καὶ ἑαυτὰς κατὰ τὴν ἐντολὴν τῷ Κυρίῳ,
 Ῥωμ. 17.
 18. τότε ὅσον τὸ ἐξ ἡμῶν, εἰρηνεύομεν μετὰ
 πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὡς διδάσκει ὁ
 Παῦλος, ἦγον ἔχομεν τὴν εἰρήνην τὴν
 ἐξωτερικὴν. Ταῦτα τὰ δύο εἶδη τῆς εἰ-

ρήνης μετέδωκεν ὁ Θεάνθρωπος τοῖς ἀγί-
 οῖς αὐτῷ μαθηταῖς, δισέυσας τῆς εἰρή-
 νης τὴν δόσιν, καὶ ἐπὶ τὴν „Εἰρήνην ἀφίη-
 „μι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. 27.
 Διὰ τῷτο ὅταν εἰρηνεύωμεν καὶ ἐσωτερι-
 κῶς καὶ ἐξωτερικῶς, τότε ἔχομεν τὴν
 ἀληθινὴν καὶ τελείαν εἰρήνην.

Ὁ κόσμος ἀρπάζει καὶ τὴν ἐσωτε-
 ρικὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν εἰρήνην· αὐτὸς
 ἐξάπτει τὰς σωματικὰς ἐπιθυμίας, τὴν
 ἔφεισιν τῆς πλεονεξίας, τὰς ἐξωτας τῆς
 ἀσελγείας, τὸν πόθον τῆς ματαιοδοξίας.
 ποίαν δὲ ἡσυχίαν ἔχει ὁ πλεονέκτης; αὐ-
 τὸς ἄνω καὶ κάτω φέρεται ἀκαταπαύσως
 ἵνα πλητῇ καὶ δὲ ὑπερπλητῇ, ἐδέ-
 ποτε χορτάζεται, ἐδὲ ἡσυχάζει· ἀλλ'
 ὡς ὁ ὑδροπικρὸς, ὅστις ὅσον περισσότερον
 πίνει, τόσον περισσότερον διψᾷ, ἕτως
 αὐτὸς ὅσον περισσότερον θηταυρίζει, τό-
 σον περισσότερον ἐπιθυμεῖ τῷ πλεόνε.
 ποίαν εἰρήνην ἔχει ὁ ἀσελγὴς καὶ ἄσωτος, αἰθα-
 νόμενος ὅτι διαφθείρει ὁ μόνον τὰ ὑπάρ-
 χοντα αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰς σωματικὰς
 αὐτῷ δυνάμεις καὶ τὴν υἰεῖαν καὶ αὐτὸ
 τὸ ἴδιον αὐτῷ σῶμα; ποίαν εἰρήνην ἔχει
 ὁ ματαιόδοξος ζητῶν ἐπαίνους καὶ κολα-
 κείας, καὶ φιλονεικῶν ὑπὲρ τῶν πρωτεί-
 ων καὶ τῆς πρωτοκαθεδρίας, καὶ σπν-
 δάων ὑπὲρ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν τί-
 τλων; αἱ τοιαῦτα δὲ ἐπιθυμίαι ὁ μόνον
 κυματίζουσι καὶ καταταράττουσι τὸν ἄν-

θρωπον, ἀλλὰ καὶ καταποντίζουσιν αὐ-
τὸν εἰς ἀδικίας, εἰς φθόνους, εἰς δόλους,
εἰς ψεῦδος, εἰς ἐπιβλάδας, εἰς μῖσος, εἰς
τὸ πέλαγος τῶν φοβερῶν ἀμαρτημάτων.
ἐκ τούτου ἡ συνείδησις γίνεται μάλιστα ὀδυ-
νηρῶς μαρίζουσα καὶ σκώληξ ἀκοίμητος καὶ
αὐτὰ τὰ ὅσα κατεδίωκεν, καὶ ἐπομένως

Ψαλ. 37. 3. ἀφαιρῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἴχνη τῆς εἰρήνης.

„Οὐκ ἔστιν εἰρήνη, ἔλεγεν ὁ Προφῆτὰναξ,
„ἐν τοῖς ὁσίοις με ἀπὸ προσώπου τῶν ἀ-
„μαρτιῶν με. Οὐδεμίαν ἔν ἐσωτερικὴν εἰ-
ρήνην ἔχει ὁ φιλόκοσμος, ἐπεὶ δὲ ταρατ-
τουσιν αὐτὸν διαπαντὸς αἱ κοσμικαὶ αὐτῷ
ἐπιθυμίαι, βασανίζουσιν αὐτὸν διαπαντὸς
τῆς συνειδήσεως αὐτῷ οἱ σφοδρότατοι
ἐλεγχοί. Ἀλλ' ἄραγε ἔχει καὶ τὴν ἐξω-
τερικὴν εἰρήνην; εἰρηνεύει ἄραγε μετὰ τῶν
ἀνθρώπων; ἂ πόσον μακρὰν ἀπέχει ἀπ'
αὐτῷ καὶ ἡ τοιαύτη εἰρήνη. ἔνθεν μὲν
οἱ δυνάσται καὶ οἱ κλέπται ἐπιβελέοντες
τὸν πλοῦτον αὐτῷ, φόβος προξενῶσιν
αὐτῷ καὶ δειλίαν· ἐκείθεν δὲ οἱ ἀντίζη-
λοι καὶ ἀντερῶσαι ἐμποδίζοντες τὴν ἐκ-
πλήρωσιν τῶν ἀσελγειῶν αὐτῷ, ῥίπτουσιν
αὐτὸν εἰς ἀνυπερβάτως κινδύνους· ἀλλὰ καὶ
οἱ φθονεροὶ καὶ οἱ ματαιόδοξοι ἐπιβελέ-
οντες ὅσα ἔχει, καὶ ἐμποδίζοντες ὅσα
ἐλπίζει εἴτε πρωτεῖα, εἴτε ἀξιώματα,
εἴτε προβιβασμὸς, ταραχὴν καὶ ζάλην
προξενῶσιν αὐτῷ μεγάλην καὶ ἀνείκασον·
αὐτὸς ἔν ἐσὶν ὥσπερ τὸ πλοῖον τὸ ἐν τῷ

μέσῳ τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἔσωθεν μὲν
μάχονται οἱ ἀσύμφωνοι ναῦται, ἔξωθεν
δὲ βιάζουσιν αὐτὸ οἱ ἐναντίοι ἄνεμοι καὶ τὰ
ἀλλεπάλληλα σφοδρὰ κύματα· ἡ ὥς πό-
λις ἔσωθεν μὲν ὑπὸ τῆς ἀκατασχίας τῶν
πολιτῶν θορυβεμένη, ἔξωθεν δὲ ὑπὸ τῶν
ἐχθρῶν καταπολεμμένη.

Ἀδελφοί με ἀγαπητοὶ μὴ πλανώμε-
θα. μόνος ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος ἀπολαμ-
βάνει τῆς ἀληθινῆς εἰρήνης· διότι ὅπως ἀ-
ρετὴ, ἐκεῖ νεκρῶνται τῆς σαρκὸς αἱ ἐπι-
θυμίαι, ἐκεῖ πάυει τῆς συνηδέσεως ὁ ἔ-
λεγχος. Ὅπως ἀρετὴ, ἐκεῖ ἡ ἀγάπη. Ὅπως δὲ
ἡ ἀγάπη, ἐκεῖθεν φεύγει ὁ φθόνος, ἡ συκο-
φαντία, ἡ ἀδικία καὶ πάντα τὰ ἄλλα
ἀμαρτήματα, ὅσα καὶ ἡμῶν ἐξεγείρουσι
τὸν πόλεμον τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τούτο οἱ
τὴν ἀρετὴν ἐργαζόμενοι εἰρηνεύουσιν ἐσω-
τερικῶς, εἰρηνεύουσι καὶ ἐξωτερικῶς·
ὅθεν αὐτοὶ αἰσθάνονται τῆς μακαρίας εἰ-
ρήνης τὴν μελίρρυστον γλυκύτητα, καὶ τὴν
τερπνότητα αὐτῆς τὴν ἐκπράνιον. Τὰ δὲ
τῶν κακοτρόπων σκάνδαλα καὶ αἱ ἐπι-
βλάαι καὶ οἱ διωγμοὶ ἐκ ἀφαιρέσιν ἀπ'
αὐτῶν τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην. Διότι αὐ-
τὴ κατοικεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐ-
δέποτε ἀπ' αὐτῶν χωρίζεται. Ἀποδείξτε
τούτοις ἡ χαρὰ τῷ Παύλῳ ἐν αὐτῷ τῷ
καιρῷ, καὶ ὃν ἔξωθεν ἔπαυσε. Διότι, „Νῦν
„χαίρω, ἔλεγεν, ἐν τοῖς παθήμασί με ὑπὲρ
„ὑμῶν. Κολ. 1. 24.

Ῥωμ. 2.
10.

Δόξα ἔν τῃ τιμῇ καὶ εἰρήνῃ ἔχῃ τοῖς πλεσίοις, ἔχῃ τοῖς ἡδυνάθεσιν, ἔχῃ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς, ἀλλὰ παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν. καὶ πλεσίους καὶ πένης, καὶ ἐνδοξος καὶ περιβλεπτος, καὶ ἄδοξος καὶ ἀφανής, καὶ ὁποῖα γένος καὶ τάξεως καὶ καταστάσεως ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος, δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη εἰς αὐτόν, ἔταν ἐργάζεται τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα. ταῦτα τὰ ἀνταποδόματα ὑπόκειται ὁ Παῦλος, μάλλον δὲ τὸ πανάγιον Πνεῦμα διὰ σώματος τῆ Παύλου εἰς τὰς ποιῶντας τὰ καλὰ ἔργα, ἀνταποδόματα μεγάλα, ἀνταποδόματα συστατικὰ τῆς ἀληθινῆς τῶν ἀνθρώπων εὐτυχίας, ἀνταποδόματα αἰώνια. Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη εἰς τὰς ἐναρέτας ὡς εἰς τὴν γῆν, δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη εἰς τὸν ἔρρανόν. ἐνδοξος ὁ ἐνάρετος παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἐνδοξος καὶ παρὰ τῷ Θεῷ. τίμιος ἐπὶ γῆς, τίμιος καὶ ἐν ἔρρανῳ. εἰρηνικὸς ἐν ὅσῳ ζῇ, εἰρηνικὸς καὶ μετὰ θάνατον, ὡς ἀπολαμβάνων τῆς εἰρήνης τῆ

Ἡσ. 9. 7. Θεὸς, ἥτις ἐκ ἔχει ὄριον.

Διὰ τοιούτων ἔν θείων καὶ σωτηριωδῶν λόγων ἐσήριξεν ὁ θεόφρων Παῦλος τὰς καρδίας τῶν ἐργαζομένων τὰ ἀγαθὰ ἔργα. ἀκέσατε δὲ τί ἀπεφάσισε περὶ τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τὰ πονηρὰ καὶ ἄνομα. „Θλίψις, εἶπε, καὶ στενοχωρία, ἔτι πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τῆ κα-

τεργασσόμενης τὸ κακόν, ἰδού τὴν τε πρώτον καὶ Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ δὲ ἐγίνωσκεν ὅτι πολλοὶ πλανῶσιν ἑαυτοὺς, προβάλλοντες τὴν δυσκολίαν τῆς ἐκπληρώσεως τῆ θείας νόμου, καὶ λέγοντες ὅτι ὁ νόμος τῆ Θεοῦ ἐστὶν ἐναντίος εἰς τὸν νόμον τῆς φύσεως, ἀντιπροβάλλει εἰς αὐτοὺς τῶν ἔθνων τὸ παράδειγμα, ἵνα καταστήσῃ αὐτοὺς ἀπολογήτας. Ὅταν βλέπῃς, λέγει, ὅτι οἱ Ἑθνικοὶ οἱ μὴδὲ λαβόντες μὴδὲ ἔχοντες τὸν νόμον τῆ Θεοῦ, φυλάττει τὰς ἐντολὰς τῆ Θεοῦ νόμου, ἔδὲν ἄλλο συμπεραίνεις, εἰμὶ ὅτι ἡ ἀνθρώπινος φύσις ἔχει ἐν ἑαυτῇ νόμον φυσικόν, ὅστις ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον νομοθέτην ἑαυτῆς, ὁδηγῶν αὐτὸν πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς τῆ Θεοῦ νομο-ἀντ. 14. θεσίας. „Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τῆ νομου ποιεῖ, ἔτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος.

Βλέπε δὲ ταύτης τῆς ἀληθείας τὴν ἀπόδειξιν. πόθεν ἔμαθεν ὁ Ἀβελ ὅτι πρέπον καὶ δίκαιόν ἐστιν ἵνα προσφέρωμεν τῷ Θεῷ τὰ ἐκλεκτότερα τῶν πραγμάτων ἡμῶν, διὸ καὶ ἐθυσίασεν „Ἀπὸ τῶν πρώτων, τοτόκων τῶν προβάτων αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τῶν σεάτων αὐτῶν; Πόθεν ὑπώπτευσεν ὁ Κάιν, ὅτι ὁ φόνος ἐστὶν ἁμαρτία παροργίζουσα τὸν Θεόν, ἔθεν ἐκρυπτε τὸν φόνον, ἀποκρινόμενος πρὸς τὸν Θεόν καὶ λέγων „Μὴ φύλαξ τῆ ἀδελφῆ μου εἰμὶ αὐτ. 9. „ἐγώ; Πόθεν ἐγνώρισεν ὁ Εὐῶχ τὰ ἀρε-

Γεν. 5.24. ὡς εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐγένετο εὐάρεστος αὐτῷ; πῶς ἐδιδάχθη ὁ Νῶε τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν τελειότητα, τῆς τότε
 Γεν. 6.9. γενεᾶς τῶν ἀνθρώπων. „Ὅθεν ἐγένετο „ἄνθρωπος δικαίος, τέλειος ἐν τῇ γενεᾷ „αὐτῷ, καὶ ἐνῆργησε τῷ Θεῷ; Πῶς ἐνόησεν ὁ Ἀβραάμ, ὅτι χρεωσθῆμεν εἰς τὸν Θεὸν τελείαν ὑπακοήν, καὶ ἀγάπην περισσοτέραν ἢ αὐτῆς τῆς πρὸς τὰ τέκνα ἡμῶν ἀγάπης, ὅθεν ἵνα ὑπακούσῃ εἰς
 Γεν. 22. τὸν Θεόν, „Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ
 10. „λαβεῖν τὴν μάχαιραν, σφάζει τὸν υἱόν
 Πράξ. 10. „αὐτῷ; Ποῖος νόμος ἀδήγησε τὸν ἐθνικὸν
 2. 30. Κορνήλιον τὸν ἑκατοντάρχην τὴν εὐσέβειαν ἢ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἢ τὴν νηστείαν ἢ τὴν προσευχήν ἢ τὴν ἐλεημοσύνην; Ποῖος νόμος ἐδίδαξε τὰ βέβαρα ἔθνη, ἵνα παιδέωσι τὰς φονεῖς, τὰς ληστὰς, τὰς κλέπτας, τὰς μοιχὰς, τὰς ἀδικοῦντας; ποῖος ἄλλος νόμος, εἰμὶ ὁ νόμος ὁ φυσικὸς; „Ἐθνη τὰ μὴ νόμον „ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιεῖ.
 Ρωμ. 7. Ἀλλ' ἀκούμεν, λέγεις, τὸν αὐτὸν
 23. Παῦλον λέγοντα. „Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦ μου, ἢ ἀντιμαχόμενόν τι μοι τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας τῷ ὅτι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ἰδὲ ἐν κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου δύο νόμοι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀντιπολεμῆμενοι, ὁ νόμος τῆς σαρκὸς, ἢ ὁ νόμος τοῦ νοῦ. τίς ἐν τούτων

τῶν δύο νόμων ἐστὶν ὁ νόμος ὁ φυσικὸς; ὁ νόμος τοῦ νοῦ, ἢ ὁ νόμος τῆς σαρκὸς; ὁ νόμος τῆς σαρκὸς ἐστὶν ὁ νόμος τῆς ἀμαρτίας. αὐτὸς δὲ ἐκ ἐφύτεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν, ἀλλὰ φθονῶ τοῦ Διαβόλου ἐσθλάθεν εἰς τὰ μέλη τῆς σαρκὸς μετὰ τὴν ἀμαρτίαν τοῦ προπάτορος διὸ ὁ νόμος ὁ σαρκικὸς ἐκ ἐστὶν ὁ νόμος ὁ φυσικὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐστὶν νόμος ἐπίσταντος ἢ παρὰ φύσιν, καθὼς ἢ ἡ ἀδένεια, ἐν τῷ σώματι ἐκ ἐστὶ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐπεισέρχεται εἰς τὴν φύσιν διὰ τινος ἀταξίας. νόμος δὲ φυσικὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ὁ νόμος τοῦ νοῦ. αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς ἐνέθιγεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐμφυσήσας „Εἰς τὸ
 „πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ καταστήσας αὐτὸν λογικὸν καὶ συλλογιστικὸν ἢ διακριτικόν. Διὰ τοῦτο δὲ ὁ πρῶτος πλάσας πρὶν τῆς παραβάσεως μηδένα ἄλλον νόμον ἔχων, εἰμὶ τὸν φυσικόν, μακρὰν ἀπέειχεν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, καὶ εἰργάζετο τὴν ἀρετὴν μετὰ δὲ τὴν παραβάσιν ἐσθλάθεν ἐ μόνον εἰς αὐτόν. ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τὰς ἀπογόνους αὐτοῦ τοῦ ἐπίσταντος καὶ παρὰ φύσιν νόμου τῆς ἀμαρτίας. ἐπειδὴ δὲ ἔτοι οἱ δύο νόμοι διδάσκουσι τὰ ἐναντία, ὁ μὲν φυσικὸς τὴν ἀρετὴν, ὁ δὲ παρὰ φύσιν τὴν ἀμαρτίαν, διὰ τοῦτο ἀντιστρατεύεται ὁ ἕτερος κατὰ τὸ ἕτερον, καθὼς ἢ ἀδένεια

Γεν. 2. 7.

νεα κατὰ τῆς υἱείας· εἰς ταύτην δὲ τὴν φοβερὴν μάχην, ἄλλοτε μὲν νικᾷ ὁ Φυσικὸς νόμος τὸν παρὰ φύσιν, ἐκ δὲ τῆς νίκης ταύτης γεννᾶται ἡ ἀρετὴ, καθὼς νικᾷ πελάγαις τὴν ἀθένειαν ἡ υἱεία, ἐκ δὲ τῆς νίκης ἀκολουθεῖ ἡ ζωὴ· ἄλλοτε δὲ νικᾷ ὁ παρὰ φύσιν νόμος τὸν κατὰ φύσιν, ἐξ ἧς αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ὁ ἄνθρωπος, καθὼς ὅταν νικᾷ ἡ ἀθένεια τὴν υἱείαν, παραδίδεται εἰς τὸν θάνατον. ἀληθῶς δὲ αἰσθητὴ ἐστὶν ἡ τοιαύτη ἀλληλομαχία· αἰσθάνομαι, ὅτι ἡ σὰρξ μου ὀρέγεται τὴν ἁμαρτίαν, αἰσθάνομαι ὅτι ἡ ψυχὴ μου θέλει τὴν ἀρετὴν· ἐρμᾶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἡ σὰρξ, μὴ, λέγει μοι ὁ νῦν μου, μὴ πράξης τῆς ἁμαρτίας τὸ ἔργον. συγχωρεῖ δὲ ὁ Θεὸς τῆτον τὸν πόλεμον, ἵνα σεφανώσῃ δικαίως τὸν νικητὴν τῆς ἁμαρτίας· νόμος ἐν Φυσικὸς τῆ ἀνθρώπου ἐστὶν ὁ νόμος τῆ νοῦς· αὐτὸς ἐστὶν ὁ διδάσκαλος τῆ νόμου τῆ Θεοῦ, αὐτὸς ἐστὶ τὸ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἰσχυρὸν ὄπλον, αὐτὸς ὁ ἄγρυπνος Φύλαξ τῶν Θεῶν ἐντολῶν, αὐτὸς ἐστὶν ὁ σωτὴρ, ὅταν κατασταθῇ νικητὴς καὶ τροπαιῆχος.

Παρατηρῶ δὲ ἐγώ, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἐδεμίχην ἔχομεν προφασιολογίαν, ἐδὲν δικαιολόγημα, ἐδεμίαν ἀπολογίαν· ὁ νόμος τῆς φύσεως ὁδηγεῖ ἡμᾶς πρὸς τὸ ἀγαθόν· βλέπομεν δὲ ὅτι πολλοὶ διὰ μόνης τῆς τέττε ὁδηγίας νικήσαντες τὸν

νόμον τῆς σαρκὸς, ἐπραξαν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ εὐηρέησαν τῷ Θεῷ. Ὁ γραπτὸς νόμος τῆ Θεοῦ, ὁ ἐν Σινᾷ διὰ τῆ Μωϋσέως δοθεὶς, διδάσκει ἡμᾶς λεπτομερῶς τῆς ἁμαρτίας τὴν φυγὴν καὶ τῆς ἀρετῆς τὴν ἐργασίαν· βλέπομεν δὲ ὅτι διὰ τῆς βοηθείας τέττων τῶν δύο νόμων ἦγεν τῆ Φυσικῆ καὶ τῆ γραπτῆ πάντες οἱ Προφῆται καὶ οἱ ἐν νόμῳ δίκαιοι ἀπεσφάρισαν τῆς ἁμαρτίας τὰ ἔργα καὶ καταβύθισαν τῆς ἀρετῆς τὰ ἀνδραγαθήματα. ἔχομεν δὲ ἡμεῖς καὶ τρίτον νόμον, τὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ Σινᾷ δοθέντα, τὸν νόμον, λέγω, τὸν εὐαγγελικόν, ὅστις νομοθετεῖ τὴν τῆ σαρκινῆ νόμου ἀποστροφὴν, καὶ τὴν μίμησιν τῶν ἀρετῶν τῆ Γησοῦ Χριστοῦ. Ἰδὲ τί διδάσκει αὐτὸς διὰ τῆ Εὐαγγελίᾳ αὐτῆ· „Εἴ τις θέλει

Ματθ. 16.
24.

„ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀρᾶτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήτω μοι. Βλέπομεν δὲ μυριάδας μυριάδων ἀνθρώπων πάσης καταστάσεως καὶ τάξεως, οἵτινες ὑπακούσαντες εἰς τῆτον τὸν νόμον, ἐνέκρωσαν τῆς σαρκὸς τὰ πάθη, καὶ ἔφθασαν εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν τελειότητα τὴν ἐνδεχομένην τοῖς ἀνθρώποις· πρὸς τέτοις δὲ πιστεύομεν, ὅτι ἡ χάρις τῆ Θεοῦ ἡ συνεργήτασα καὶ εἰς τὰς πρὸ νόμου, καὶ εἰς τὰς ἐν νόμῳ, καὶ εἰς τὰς μετὰ τὸ εὐαγγελικόν κήρυγμα προαιρεθέντας τὸ ἀγαθόν, ἑτοιμός ἐστι συμβοη-

θῆσαι ἡμᾶς, εἰς σπῆδάζωμεν διὰ τὴν τῶν καλῶν ἔργων ἐπίκτησιν.

Ταλαίπωρος ἔν ἐγὼ ὁ ἄνθρωπος· τρεῖς ἔχω διδασκάλας, τρεῖς ὁδηγούς, τρεῖς ὑπερμάχους, τρεῖς συμβοηθούς, τὴν φύσιν, τὸν νόμον, τὸ Εὐαγγέλιον, ὁδηγώντας με καὶ προτρέποντας πρὸς τὴν ἀρετὴν· ἔτοιμος δὲ ἐστὶ καὶ τῷ Θεῷ ἡ χάρις πρὸς τὴν βοήθειάν μου· ἐγὼ δὲ παρακίω τὸν νόμον τῆς φύσεως, παραβαίνω τὸν ἐν Σινᾷ νόμον, ἀθετῶ τὸ Εὐαγγέλιον, κλέω καὶ τὴν θύραν τῆς θείας χάριτος. Οὐαὶ μοι· ποίαν ἀπολογίαν ἔχω

ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν ὁ Θεὸς κρίνῃ ὃ μόνον τὰ φανερά ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας μου; ἀδελφοί μου ἁμαρτωλοί, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εὐδεμίαν ἔχετε ἀπολογίαν. Ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσητε ἕως ἔχετε τὸν καιρὸν, ἀπολέτε τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὴν ἐλπίδα. „Ἐὰν μὴ ἐπι-
„σραφῇτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτῷ σιλβά-
„σαι, τὸ τόξον αὐτῷ ἐνέτενε, ἢ ἡτοί-
„μασεν αὐτό. Καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε
„σκέυη θανάτου.

Ψαλ. 7.
12. 13.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΤΡΙΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ἡ πίσις, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ ἀγάπη εἰσὶ τρεῖς μεγάλα καὶ θεμελιώδεις ἀρεταί, θεολογικαὶ ὀνομαζόμεναι, καθότι πρὸς τὸν Θεὸν ἔχουσι τὴν ἀναφορὰν, καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀναβιβάζουσι τὸν νῦν ἡμῶν καὶ τὴν καρδίαν ἢ τὴν διάνοιαν διὰ τῆς πίστεως πιστεύομεν, διὰ τῆς ἐλπίδος ἐλπίζομεν, διὰ τῆς ἀγάπης ἀγαπῶμεν τὸν

Θεόν· καὶ αἱ τρεῖς δὲ εἰσιν ἐπίσης ἀναγκαστικαὶ πρὸς τὴν σωτηρίαν, ἐπειδὴ χωρὶς τέτων εὐδὲς ἀξίζειται ἰδεῖν τῷ Θεῷ τὸ πρόσωπον· εὐδὲ ὁ ἄπιστος, εὐδὲ ὁ ἀπληπισμένος, εὐδὲ ὁ ἐσερημένος τῆς ἀγάπης δύναται σαθῆναι περὶ τέτων τῶν τριῶν μεγάλων ἀρετῶν διὰ τῆς σήμερον ἀναγνωθείσης ἐπιστολῆς λαλεῖ πρὸς ἡμᾶς ὁ

Ἐπὶ Πάυλος, διδάσκων ὡς θεόπνευστος πίστεως δόγματα, καὶ δεικνύων τὸν τρόπον δι' ἃ ἔρχεται εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν ἡ ἐλπίς, καὶ περιγράφων τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην τῆς Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐξ ἧς ὁ ἄνθρωπος κατηλλάγη μετ' αὐτῆς διὰ τῆς θανάτου τῆς μονογενεῖς Υἱοῦ αὐτῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. συμπεραίνει δὲ εὐλόγως, ὅτι μετὰ τὴν τοιαύτην καταλλαγὴν εὐκολωτέρα ἐγένετο τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἡ ἀπέλαυσις. ἐκφράζει δὲ ταῦτα ὁ Θεὸς διδάσκαλος διὰ συμπλοκῆς λόγων ἀσυνήθους, περιεχόντων νοήματα δογματικά, ὑψηλά, ἐπαρξάνια, θεοπρεπῆ. Ὅθεν δύσκολα γίνονται εἰς τὴν τῆς νοῦς κατάληψιν. Ἀφιερώσατε ὑμεῖς τὴν προσοχὴν τῆς διανοίας ὑμῶν εἰς τὴν τέτων ἑρμηνείαν· ὁ δὲ πανυπερέλαθος Θεὸς βλέπων τὴν εὐλαβητικὴν ὑμῶν προθυμίαν, διὰ τῆς Θείας αὐτῆς χάριτος καὶ τὸν νῦν ὑμῶν φωτίσει πρὸς τὴν τέτων κατανόησιν, καὶ τὴν καρδίαν ὑμῶν ἐτοιμάσει πρὸς τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν.

Ἀδελφοί, δικαιοθύντες ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ῥωμ 5. 1.

Ἄλλοι μὲν ἑρμηνευτὰ ἐξέλαβον τὸ ^{Χρ.} ἔχομεν, ὡς ῥῆμα ^{Θεοδωρετ.} προσηκτικόν· διὸ ἔτω ^{οἶκον.} πῶς ἡρμήνευσαν τὰ προκείμενα λόγια. Ἐπειδὴ ἐδικαιώθη ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ ἐχθρὸς ὢν πρότερον διὰ τὴν ἁμαρτίαν, εἰρήνευσας μετ' αὐτῆς, διὰ τῆτο ἔχε εἰρήνην, φύλαττε ταύτην τὴν εἰρήνην, ἵνα μὴ ἁμάρτανε εἰς τὸ ἐξῆς. Ἄλλοι δὲ ὡς ῥῆμα ὀριστικὸν ἐνόησαν τὸ, ^{ὁ εἰς.} ἔχομεν. ^{Αὐτῶν.} Καὶ δὲ προσηκτικὸν ἐκλάμψετο αὐτὸ, καὶ ὀριστικόν, ἐπίσης εὐδοξία ἢ ἐννοία. γίνεται ὁμως καταληπτοτέρα, εἰς σοχαθῶμεν ὅσα ἐν τῷ προλαβάντι τέτάρτῳ κεφαλαίῳ ἐδίδαξεν ὁ Θεὸς Ἀπόστολος. ἐν αὐτῷ εἶπεν, ὅτι ἡ πίσις ἐδικαίωσε τὸν Ἀβραάμ. Ποία δὲ τῆς Ἀβραάμ ἡ πίσις; Αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ ὁ Φυσικὸς λόγος αὐτὸν ἔκ ἐπειθεν, ὅτι μέλλει γενέσθαι πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν, εὐλογηθισομένων διὰ τῆς σπέρματος αὐτῆς, τετέσι διὰ τῆς ἐκ τῆς σπέρματος αὐτῆς σαρκωθῆναι μέλλοντος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς εὐλογητάντος τὰ εἰς αὐτὸν πισεύσαντα ἔθνη. Ἐπεὶ λέγει, ὅτι τὸ γεγραμμένον ἵνα τὸ ὅτι ἡ πίσις αὐτῆς ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην· ἐγράφη ἔ μόνον ^{Ῥωμ 4.} περὶ τῆς Ἀβραάμ, ἀλλὰ καὶ περὶ ἡμῶν, ^{22, 23, 24.} οἵτινες ἐμέλλομεν πισεῦσαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ὑποχρυσέντα τὴν τῆς μονογενεῖς υἱὸς αὐτῆς σάρκωσιν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναφέρει τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπαγγελ-

Αὐτ. 25. λίας τῷ Θεῷ, λέγων· „Ὁς, ἦγαν ὅσις
 „Ἰησοῦς Χριστός, παρεδόθη διὰ τὰ παρα-
 „πτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν
 „δικαίωσιν ἡμῶν. Παρεδόθη εἰς θάνατον,
 ἵνα ἐξαλειψῇ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, ἀνέ-
 σι δὲ ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα συνεγείρας ἡ-
 μᾶς τῶς πεπτωκότας τῇ ἀμαρτίᾳ, πα-
 ραστήσῃ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἀθῶος καὶ
 δεδικαιωμένους καὶ ἀπὸ τῆς προπατο-
 ρικῆς ἀμαρτίας, ἣτις κατέστησε πάντας
 ἀμαρτωλούς, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλ-
 λων ἀμαρτιῶν ἡμῶν. Ταῦτα δὲ εἰπὼν,
 ἐπάγει εὐθὺς καὶ τὸ συμπέρασμα, λέ-
 γων· „Δικαιωθέντες ἔν ἐκ πίστεως, εἰρήνην
 „ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡ-
 „μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ ἔν, λέγει, ἡ
 πίσις ἡμῶν, δι' ἧς ἐπιστεύσαμεν, ὅτι ὁ
 Τίος τῷ Θεῷ ἐσαρκώθη καὶ ἐπαθε καὶ
 ἀπέθανε καὶ ἀνέστη κατὰ τὰς θείας Γρα-
 φάς, καὶ διὰ τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου
 αὐτοῦ ἐξήλειψε τὴν ἀμαρτίαν καὶ ἀθῶ-
 ωσεν ἡμᾶς, καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεως αὐ-
 τοῦ συνήγειρε καὶ ἐδικαίωσεν ἡμᾶς, διὰ
 τοῦτο ἔνεστι ἐσμέν ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ'
 ἔχομεν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπο-
 λαμβάνομεν τῆς θείας αὐτοῦ ἀγάπης καὶ
 χάριτος.

Ρωμ. 5.2. Δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν
 ἐχίκαμεν τῇ πίσει εἰς τὴν
 χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκα-

μεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλ-
 πίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

Βλέπε, ὅτι διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔ-
 μόνον ἐδικαιώθημεν καὶ εἰρηνέυσσαμεν μετὰ
 τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ „Καὶ τὴν προ-
 „σαγωγὴν ἐσχίκαμεν εἰς τὴν χάριν ταύ-
 „την, ταῖς ἐν ἐλάβομεν ταύτην τὴν χά-
 ριν. Τίνι δὲ λόγῳ ἐλάβομεν αὐτήν; Τῇ
 πίσει, λέγει, ἦγαν διὰ τῆς πίστεως, ὅπερ
 ἐσίν, ἐπειδὴ ἐπιστεύσαμεν εἰς αὐτὸν, διὰ
 τοῦτο ἐλάβομεν τὴν χάριν. Ποίαν δὲ χά-
 ριν; Τὴν χάριν, λέγει, ἐν ᾗ ἐστήκαμεν.
 Ποία δὲ ἐσίν ἡ χάρις, „Ἐν ᾗ ἐστήκαμεν;
 Ἡ χάρις ἐστὶ τῆς υἰοθεσίας, ἣν λαμβά-
 νομεν διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Ἐν αὐ-
 τῇ δὲ, εἶπεν, ἐστήκαμεν, ἐπειδὴ ἀμετά-
 βλητός ἐσίν ἡ τοιαύτη χάρις καὶ αἰά-
 νιος. Χωρὶς τοῦ χαρίσματος τῆς υἰοθεσίας
 οὐδεὶς δύναται ἐλπίσαι σωτηρίαν, ἡμεῖς
 δὲ τότε τοῦ χαρίσματος καταξιωθέντες,
 καὶ τέκνα Θεοῦ γενομένοι, καυχώμεθα,
 ἐλπίζοντες τὴν ἀπόλαυσιν καὶ κληρονο-
 μίαν τῆς θείας δόξης· διότι ἐάν ἐσμέν τέκ-
 να Θεοῦ, ἐπομένως ἐσόμεθα καὶ κληρο-
 νόμοι τῆς αἰωνίας αὐτοῦ Βασιλείας. „Εἰ δὲ
 „τέκνα, καὶ κληρονόμοι κληρονόμοι μὲν
 „Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ.

Ρωμ. 8.
17.

Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυ-
 χώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν.

Ρωμ. 5.3.
11 & 5.

T

εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται.

Οὐ μόνον δὲ καυχώμεθα διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπολύσεως τῆς μελλούσης αἰωνίας δόξης, ἀλλὰ καυχώμεθα, λέγει, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς θλίψεσιν, ἥγαν ἐν ταῖς λύπαις, ἐν τοῖς διωγμοῖς, ἐν ταῖς σκενοχωρίαις, καὶ ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς θλιβεραῖς περιστάσεσι. Διότι γνωρίζομεν, ὅτι αἱ θλίψεις προξενῶσι τὴν ὑπομονήν, ἐκ δὲ τῆς ὑπομονῆς ἀκολουθεῖ ἡ δοκιμὴ, ἣτις ἀναβιβάζει ἡμᾶς εἰς τὴν ἀκατάχυντον ἐλπίδα. Ἀλλ' ἄραγε πάντες καυχῶνται ἐν ταῖς θλίψεσιν; ἡμεῖς ἀκούομεν πολλὰς προσκλαυμένους καὶ ἀγανακτῆντας διὰ τὰς θλίψεις· ἄραγε εἰς πάντας προξενῶσι αἱ θλίψεις ὑπομονήν; ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι εἰς πολλὰς φέρει θυμὸν καὶ ἀγανάκτησιν, εἰς τινὰς δὲ καὶ ἀπελπισμὸν. Ὁ Ἀποστόλος ἐκ εἶπεν, ἐδὲ ὅτι πάντες καυχῶνται ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἐδὲ ὅτι αἱ θλίψεις προξενῶσι ὑπομονὴν εἰς πάντας· ἀλλὰ σχηματίσας τὸν λόγον εἰς πρῶτον πρόσωπον, καὶ εἰπὼν, „Καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἐδίδαξεν ὅτι ταῦτα γίνονται εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς πάντας τὰς ὁμοίους αὐτῷ κατὰ τὴν ἀρετὴν· ἀληθῶς δὲ βλέπομεν τὰς πανσέπτους Ἀποστόλους καυχωμένους, ὅτε ἔδειραν αὐ-

τὰς οἱ ἐκ τῆ Συνεδρίας, καὶ χαίροντας καὶ ὅτι ἔξωθήσαν ἀτιμασθῆναι ὑπὲρ τῆς ὀνόματος τῆ Κυρίας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀκούομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Πάυλον μὴ αἰχυνόμενον, ἀλλὰ κηρύττοντα τὰ δεσμά καὶ τὰς θλίψεις, καὶ χαίροντα ἐν ταῖς παθήμασιν αὐτῶ· οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι καυχῶνται ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἐπεὶ πεπεισμένοι εἰσὶν, ὅτι αὐτὰ προξενῶσι εἰς αὐτὰς τὴν ὑπομονήν, δι' ἧς ἐμακαρίσθη Ἰακ. 5. 11. Ἰωάν. 13. 31. Ἰαβ, καὶ ἐδοξάσθη ὁ Θεὸς ἄνθρωπος Ἰησοῦς. Τί δὲ κατεργάζεται ἡ ὑπομονή;

Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα.

Πῶς ἡ ὑπομονὴ κατεργάζεται τὴν δοκιμὴν; καθὼς ὁ χρυσοχόος διὰ τῆ ἐν τῷ χωνευτηρίῳ πυρὸς δοκιμάζει τὸ χρυσίον, ἔτω καὶ ὁ Θεὸς διὰ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θλίψεων δοκιμάζει τὸν ἄνθρωπον. ἐκεῖνο ἐστὶ τὸ δοκιμὸν χρυσίον, ὅπερ ἐβάσασε τὸν φλογμὸν τῆς πυρὸς, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χωνευτηρίας ἀμίαντον καὶ καθαρώτατον· ἐκεῖνός ἐστιν ὁ δοκιμὸς ἄνθρωπος ὅστις ὑπέμεινε τὴν κάκωσιν τῶν θλίψεων, καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς κόσμῳ τέττε ἀμωμον καὶ καθαράν ἔχων τὴν ἐαυτοῦ πίσιν καὶ τὴν ἀρετήν. „Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτὸς, καὶ ὡς ὀλοκαῖπωμα θυσιᾶς προσεδέξατο αὐτὸς. Ἐκεῖνος δὲ ἐστὶ καὶ μακάριος καὶ σεφάνων ἄξιος. „Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δο-

„νίμος γενόμενος λήψεται τὸν σέφανον
 „τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέλατο ὁ Κύριος τοῖς
 „ἀγαπῶσιν αὐτὸν. Οὗτος γίνεται δόκιμος
 παρὰ τῷ Θεῷ, καθότι ὑπὸ Θεῷ διὰ
 τῶν θλίψεων δοκιμάζεται ἢ προαίρεσις
 αὐτῆ· δόκιμος δὲ γίνεται παρ' ἑαυτῷ,
 καθότι γυμνάζει ἐν ταῖς θλίψεσι τὴν
 ἀρετὴν τῆς ὑπομονῆς. Τίτι δὲ τρόπῳ ἡ
 τοιαύτη δοκιμὴ φέρει τὴν ἐλπίδα; ὅταν
 ἡ δοκιμὴ ἐδειξέσῃ ἐμπράκτως, ὅτι ἐδυ-
 νήθης τῇ τῷ Θεῷ χάριτι ὑπομέναι τὴν
 παρελθούσαν θλίψιν καὶ νικῆσαι τὸν πα-
 ρελθόντα πειρασμόν, τότε σὲ μὲν πεί-
 θει ὁ Φυσικὸς λόγος, ἵνα ἐλπίζῃς ὅτι
 καὶ τὴν ἐνεσῶσαν συμφορὰν καὶ τὴν προ-
 κείμενον σοι πειρασμόν νικήσεις Θεῷ βο-
 θεῖα· ὁ δὲ Θεὸς ὁ τὴν ὑπομονὴν σε
 δοκιμάσας αὐξάνει ἐν τῇ καρδίᾳ σε τὴν
 μακαρίαν καὶ σωτήριον ἐλπίδα σε.

Ρ'ωμ. 5.5 **Ἡ δὲ ἐλπίς ἔ' κατακύνει ,
 ὅτι ἡ ἀγάπη τῷ Θεῷ ἐκ-
 κέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡ-
 μῶν διὰ Πνεύματος ἀγίου τῷ
 δοθέντος ἡμῖν.**

Βλέπε κλίμακα θαυμασίαν ἐκ τῶν
 θλίψεων ἀναβαίνεις εἰς τὴν ὑπομονὴν ἐκ
 τῆς ὑπομονῆς ἀναβαίνεις εἰς τὸν βαθμόν
 τῆς δοκιμῆς, καὶ ἴσασαι μετὰ τῶν ὑπὸ

T 2

τῷ Θεῷ δεδοκιμασμένων ἀνθρώπων ἐκ τῆ
 βαθμῆ τῆς δοκιμῆς ἀναβαίνεις εἰς τὸν
 τῆς σαθεῖας ἐλπίδος βαθμόν. Θαυμασὴ
 δὲ ἀληθῶς ἐστὶν ἡ μετὰ τὴν δοκιμὴν ἐλ-
 πὶς, καθότι ἔ'δέποτε κατακύνει τὸν ἔχον-
 τα αὐτήν. ὅς τις ἐλπίζει ἐπὶ τὰ ἐγκόσμια
 πράγματα, ἐκείνος πολλάκις κατακύνε-
 ται, ἐπειδὴ αὐτὰ μὲν μεταβάλλονται,
 αὐτὸς δὲ ἔ'δενὸς τῶν ἐλπιζομένων ἀπολαμ-
 βάνει· ὅς τις ἐλπίζει ἐπὶ τὸν Θεόν, ἐκεῖ-
 νος ἔ' κατακύνεται, ἀλλὰ κληρονομεῖ τὰ
 ἐλπιζόμενα ἢ ἐλπίς, εἶπε, τῆς ἀπο-
 λάσεως τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐστὶν
 ἀκατακύντος, ὅπερ ἐστὶν ἀσφαλὲς καὶ
 βεβαίον· ἀλλὰ διατί; „Ὅτι ἡ ἀγάπη τῷ
 „Θεῷ, λέγει, ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις
 „ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἀγίου τῷ δοθέντος
 „ἡμῖν. Διότι ὁ Θεὸς ἐξέχεε, λέγει, ἐν ταῖς
 καρδίαις ἡμῶν, τετέστιν ἐφ' ἡμᾶς διὰ
 τῷ παναγίῳ Πνεύματος τῷ δοθέντος ἡμῖν
 ἐν τῇ τῷ Θεῷ βαπτίσματος κολυμβή-
 θρα τὰ χάρισμα τῆς ἀγάπης αὐτῆ,
 ἥγαγον τὸ χάρισμα τῆς ἀφύσεως τῶν ἁ-
 μαρτιῶν, τῆς δικαίσεως καὶ τῆς υἰοθε-
 σίας· αὐτὰ δὲ εἰσιν ἄρ' ῥαβῶν ἢ σφρα-
 γίς ἐπιβεβαιῶντα τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς
 ἐλπίδος ἡμῶν, τὴν περὶ τῆς κληρονομίας
 τῆς αἰωνίης δόξης. „Ὁ ἢ σφραγισμέ-
 „νος ἡμᾶς, λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπίστολος,
 „ἢ δὲς τὸν ἄρ' ῥαβῶνα τῷ Πνεύματος ἐν
 „ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Καὶ ἀλλαχῇ πά-

ρ. Κορ. 1.
22.

Εφ. 1, 13. λιν λέγει, „Εν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφρα-
 13. „γίθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας
 „τῷ ἁγίῳ. ὅς ἐστιν ἁρῶν τῆς κληρονο-
 „μίας ἡμῶν. αὐτὸς ἔν ᾧ ὁ ἁρῶν καὶ ἡ
 σφραγὶς ποιεῖσι τὴν ἐλπίδα ἡμῶν ἀκα-
 ταίχυντον· ἐπειδὴ δὲ ἔπεν ὅτι ἡ ἀγάπη
 τῷ Θεῷ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡ-
 μῶν, προβάλλει τὴν ἀποδείξιν τῆς πρὸς
 ἡμᾶς ἀγάπης τῷ Θεῷ, λέγων·

Ρωμ. 5. 6. Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡ-
 μῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν
 7. ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μό-
 λης γὰρ ὑπὲρ δικαίᾳ τις
 ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τῷ
 ἀγαθῷ τάχα τις καὶ τολ-
 8. μᾶ ἀποθανεῖν. Συνίσησι δὲ
 τὴν ἑαυτῷ ἀγάπην εἰς ἡ-
 μᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔτι ἁμαρ-
 τωλῶν ὄντων ἡμῶν Χρι-
 στὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

Θαυμασίῳ τρόπῳ ἐσημείωσε πρῶτον
 τὰ περιστατικὰ τὰ ἀποδεικτικὰ τῆς πρὸς
 ἡμᾶς ὑπερβαλλέσης ἀγάπης τῷ Θεῷ,
 ἵνα συμπεράνῃ ἔπειτα, ὅτι μετὰ τὴν
 ἐνδείξιν ταύτης τῆς ἀγάπης ἡ ἐλπίς τῆς
 σωτηρίας ἡμῶν ἐστὶ βεβαία, καὶ ἔτω πλη-
 ροφορήσει ἡμᾶς ὅτι ἡ τοιαύτη ἐλπίς ἐ-

καταιχύνει, ὡς εἶπε πρῶτον. Ἡμεῖς
 ἦμεν ἀσθενεῖς ἐκ ἐκ φύσεως, ἀλλ' ἐκ
 τῆς προπατορικῆς παραβάσεως, ἥτις
 εἰσῆγαγεν εἰς τὴν φύσιν ἡμῶν τῆς ἁμαρ-
 τίας τὸν νόμον, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν ἐπιρ-
 ρεσθῆ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀφενῇ πρὸς
 τὴν κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς καὶ ἀδύνατον
 πρὸς τὸ βοηθῆσαι ἑαυτῇ· ἡμεῖς ἦμεν
 ἀσεβεῖς, λατρεύοντες τῇ κτίσει παρὰ τὸν
 κτίσαντα, θυσιάζοντες τοῖς γλυπτοῖς τῆς
 οὐσίας ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν, καὶ
 ἀθετοῦντες τὸν ἀληθινὸν Θεὸν τὸν μόνον
 δυνάμενον ἰατρεῖσαι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν·
 ἡμεῖς ἦμεν ἁμαρτωλοὶ, ἀθετοῦντες τῆς
 φύσεως τὸν νόμον καὶ δαλύοντες τοῖς πά-
 θεσι καὶ πράττοντες τῆς αἰχύνης τὰ ἔρ-
 γα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ τρία ταῦτα μεμι-
 σήμενα καὶ ἀποτρόπαια εἰσι παρὰ τῷ
 Θεῷ, διὰ τῶν αὐτῶν ἦσαν ὡς τρία με-
 στόιχα, ἢ τρεῖς φραγμοὶ ἀποχωρίζον-
 τες ἡμᾶς ἀπὸ τῷ Θεῷ καὶ ποιεῖντες ἡμᾶς
 ἐχθρὰς αὐτοῦ. Μόλις, λέγει, εὐρίσκεται
 ἄνθρωπος, ὅστις σέβει ἵνα ἀποθάνῃ ὑπὲρ
 ἀνθρώπου τινὸς δικαίου. Ἰσως ὑπὲρ ἑνὸς
 ἀνθρώπου ἀγαθῷ εὐρίσκεται ἄνθρωπος,
 ὅστις τολμᾷ καὶ σέβει τὸν θάνατον· ὅμως
 διὰ τῆς ἀνθρώπου τῆς ἀσθενείας κατὰ τὴν
 προαίρεσιν, τῆς ἀσεβείας κατὰ τὴν θρη-
 σκείαν, τῆς ἁμαρτωλῆς κατὰ τὰ ἔργα
 ὁ Χριστὸς ὁ τῷ Θεῷ υἱὸς „Κατὰ καιρὸν,
 ἦγεν κατὰ τὸν πρέποντα καὶ προω-

ρισμένον καιρὸν, ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον τῆς σταυροῦ· τὲτο δὲ Συλίστησιν, εἶπεν ἀποδείκνυσιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὑπερβολικὴν ἀγάπην τῆς Θεᾶς. ἔδὲ ἡ παράβασις τῆς πρωτοπλάστου, ἔδὲ τὸ παράπτωμα τῆς εἰδωλολατρίας, ἔδὲ ἡ ἀκαθαρσία τῆς ἀμαρτίας ἐδυνηθήσαν σβέσαι τὴν πρὸς τὰς ἀνθρώπους ἀγάπην τῆς Θεᾶς καὶ τὴν ἐαυτῆς Φιλανθρωπίαν. Ἄκιστον δὲ πῶς ἐκ τῶτων ἐπιφέρει τὸ νόμιμον συμπέρασμα ὁ πάνσοφος διδάσκαλος.

Ρωμ. 5. 9. Πολλῶ ἔν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτῆς, σωθησόμεθα δι' αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τῆς θανάτου τῆς υἱῆς αὐτῆς, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς.

Ἐὰν ὁ Θεὸς ὅτε ἡμεν πταίῃσιν, ἀμαρτωλοὶ καὶ ὑπιδικοί τῇ θείᾳ αὐτῆς ἰσχυρί, παρέδωκε τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰς θάνατον

τον διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· πολλῶ μᾶλλον νῦν, ὅτε διὰ τῆς ἐν σταυρῷ ἐκχυθέντος αἵματος αὐτῆς ἀθώωσεν ἡμᾶς, σώσει διὰ τῆς μεσιτείας τῆς υἱῆς αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὀργῆς, ἥγην ἀπὸ τῆς αἰωνίης κολάσεως· ἐὰν ὅτε ἡμεν ἐχθροὶ τῆς Θεᾶς, ὁ θάνατος τῆς υἱῆς αὐτῆς διέρρηξε τὸ μεστότοιχον τῆς φραγμῆς, καὶ ἐξαφάνισας τὴν ἐχθράν, ἐφιλίωσεν ἡμᾶς μετὰ τῆς Θεᾶς· πολλῶ μᾶλλον νῦν ὅτε κατηλλάγημεν καὶ ἐφιλιάσθημεν μετὰ τῆς Θεᾶς, ἐλπίζομεν σωθῆναι ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς, τὰς ἐξαιτίας διὰ τῆς ζωῆς αὐτῆς μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ἥτις ἐστὶν ἡ αἰώνιος καὶ δεδοξασμένη ζωή. Διότι ὁ μὲν θάνατος αὐτῆς ἐξάλειψας τὰ παραπτώματα ἡμῶν, κατήλλαξε καὶ ἐφιλίωσεν ἡμᾶς μετὰ τῆς Θεᾶς, διὰ δὲ τῆς μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῆς ζωῆς δικαιωθέντες ἄξιοι γεγόμενα τῆς αἰωνίης ζωῆς καὶ σωτηρίας.

„Ὅς παρεδόθη, λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, Ρωμ. 4. 25.

„διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν. Ταῦτα δὲ εἰσι τὰ ἀσάλευτα θεμέλια τῆς ἐλπίδος ἡμῶν. Ταῦτα εἰσιν αἱ ἀποδείξεις αἱ ἐπιβεβαιῶσαι, ὅτι γ' ἐλπὶς ἡμῶν ἔσται καταιχύνει.

Ο Μ Ι Λ Ι Α
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ
ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ
ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΤΡΙΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ἡ εἰς Χριστὸν πίσις ἐδικαίωσεν ἡμᾶς, ὁ Θεὸς κατηλλάγη καὶ εἰρήνευσε μεθ' ἡμῶν, τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐν τῷ σαρκὶ ἐκχυθέντος ἡλευθέρωσεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς κολάσεως, ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατέστησεν ἡμᾶς ἀντί ἐχθρῶν φίλους τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις αὐτοῦ ἐτύπωσεν εἰς ταῖς καρδίας ἡμῶν ἐλπίδα αἰωνίου σωτηρίας ἀκαταίχυντον, τετέστι βεβαίαν καὶ ἀναμφιβόλον. Ταῦτα διὰ τῆς σήμερον ἀναγνωσίσης ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἐδίδασκεν ἡμᾶς ὁ θεοφρόνιμος Ἀπόστολος Παῦλος· ἐπειδὴ δὲ ταῦτά εἰσιν ἀληθινὰ, τίς ἢ χρεῖα τῶν καλῶν ἔργων, ὑπὲρ ὧν τόσοι ἀγῶνες καὶ κόποι καὶ ταλαιπωρία ὑποφέρονται; ἢ εἰς Χριστὸν πίσις σώζει, λοιπὸν τὰ καλὰ ἔργα εἰσὶ περιττά. ἄραγε ἀληθὺς ἐστὶ τὸτο τὸ συμπέρασμα; ὅσις ἐκ τῶν μερικῶν πραγμάτων ποιεῖ συμπεράσματα γενικά, ἐκείνος σφάλει καὶ παραλογεῖ προφανέστατα· τῆς πίσεως τὸ θεμέλιον οὐκ ἔστι εἰς εἰδὲ δύο, ἀλλὰ πάντες ὁμοῦ οἱ

λόγοι τῶν ἁγίων Γραφῶν. Πάντα τῶν θεῶν Γραφῶν τὰ λόγια εἰσὶν ὡς τινὰ μέλη, ἐξ ὧν συγκροτεῖται καὶ γίνεται ἐν σῶμα ὁλόκληρον· αὐτὸ δὲ τὸ ὅλον σῶμα ἔστι τὸ θεμέλιον τῆς πίσεως· ὅσον ἐν σφάλλει, ὅσις βλέπων τὸν δάκτυλον, ἢ τὴν χεῖρα, ἢ τὸν πόδα, ἢ ἄλλο τι μέρος τοῦ σώματος, συμπεραίνει ἐκ τούτου τὴν σιμμετρίαν, ἢ τὸ κάλλος, ἢ τὴν δύναμιν ὅλης τοῦ σώματος· ἔτω σφάλλει καὶ παραλογεῖ ὅσις ἀναγινώσκων ἐν μόνον μέρος τῆς Γραφῆς, ἐκ τούτου συμπεραίνει τὰ δόγματα, ἢ τὰς νόμους, ἢ τὸν σκοπὸν ὅλης τῆς θεῆς Γραφῆς.

Ἐξέτασον, ἀνδρωπεῖ, καὶ τὰ ἄλλα τῶν θεοσδότην Γραφῶν λόγια, ἵνα πληροφρηθῇς, ὅτι τόσον ἀναγκαῖά εἰσι τὰ καλὰ ἔργα, ὥστε χωρὶς αὐτῶν οὐδὲν ὠφέλει ἢ εἰς Χριστὸν πίσις. Ἐὰν ἐρευνήσης τὰς Γραφάς, ἀκείεις αὐτὸν μὲν τὸν Παῦλον τὸν τὰ προειρημένα διδάξαντα, κηρυγῶντα καὶ λέγοντα· Κατὰ δὲ τὴν Ρώμ. 2.
σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, 5. 6.

„Θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τῷ Θεῷ· ὅς ἀποδώσει ἐκάσῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὸν δὲ Ἰάκωβον διδάσκον-

1. α. 2. 14. „Τὶ τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, εἰάν τις λέγει τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχει, μή δύναται ἢ πῶς σώσασθαι αὐτόν; Βλέπεις δὲ ἐν ταῖς παραβολαῖς τῷ Εὐαγγελίᾳ τὰς μὲν ἔχοντας τὸ γάμψον τὸ ἔνδυμα, ἔχοντες τὴν ἀρετὴν τὸν σολισμὸν, καθήμενοι ἐν τῇ ἐσπερανίᾳ τραπέζῃ καὶ τρυφώντας μετὰ τῷ Βασιλεῶς, τὸν δὲ μὴ ἔχοντα τὸ γάμψον τὸ ἔνδυμα, τρεῖς τὸν γυμνὸν τῶν καλῶν ἔργων, δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ἐμβεβλημένον „Εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὅπως ὁ

κρύψαντα, κατακρυφθέντα καὶ ἐκβληθέντα „Εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὅπως ^{Αὐτ. 32.} ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Βλέπεις τὸν μὲν ὑπομονητικὸν Λάζαρον „Εἰς τὸν κόλπον τῷ Ἀβραάμ· τὸν δὲ ἀσπλαγχνὸν πλάσιον ἐν τῷ Ἅδῃ ^{Λουκ. 16. 22.} καὶ ἐν τῇ φλογὶ τῆς βασάνου. Αἰεὶ τέλος πάντων καὶ αὐτὴν τὴν φωνὴν τῆς δημιουργοῦ τῆς κτίσεως καὶ τῆς κριτῆς ζώντων τε καὶ νεκρῶν, κηρύττεσθαι ἐκ παραβολικῶς, ἀλλ' ἐκπεφασμένως, καὶ λέγεσθαι „Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τῷ ἀν- ^{Ματθ. 16. 27.} „Θράψῃ ἐρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τῷ Πατρὶ, ὁὖτος αὐτῷ, μετὰ τῶν Ἀγγέλων αὐτοῦ „καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάσῳ κατὰ τὴν „πραΐαν αὐτοῦ.

Ματθ. 22. 13. 25. 4. Βλέπεις πέντε μὲν φρονίμους παρθέτους, αἵτινες ἐπειδὴ ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν, εἰσῆλθον εἰς τὸ γάμψον πέντε δὲ μωροῖς, αἵτινες ἐπειδὴ οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον, οὐ μόνον εὗρον κλεισμένην τὸ γάμψον τὴν θύραν, ἀλλὰ καὶ ἤκουσαν τὸν νυμφίον λέγοντα, ὅτι ἐδόξως γνωρίζει αὐτάς. Βλέπεις τὸν μὲν λαβόντα τὰ πέντε τάλαντα καὶ πολυπλασιάσαντα αὐτά, ὁμοίως καὶ τὸν λαβόντα τὰ δύο ἐπαινεθέντας καὶ εἰσελθόντας εἰς τὴν χαρὰν τῷ Κυρίῳ, τὸν δὲ λαβόντα τὸ ἐν καὶ μὴ πολυπλασιάσαντα ἀλλὰ κατα-

Ποῖος ἐν ὁρθῷ λόγῳ πείθει, ὅτι τὰ καλὰ ἔργα εἰσὶ περιττὰ πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς σωτηρίας; μᾶλλον δὲ τίς ὁρθὸς λόγος οὐ πληροφορεῖ, ὅτι ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἀναγκαία πρὸς τὴν σωτηρίαν; εἰ καὶ χωρὶς τῶν ἀγαθῶν ἔργων σωζόμεθα, πῶς ἴσεται ἡ δικαιοσύνη τῷ Θεῷ; εἰ καὶ ὁ Θεὸς σώζῃ ἐπίσης τὸν σάφρονα καὶ τὸν πόρνον, τὸν ἐλεήμονα καὶ τὸν ἀσπλαγχνόν, τὸν ταπεινὸν καὶ τὸν ὑπερήφανον, τὸν νηφευτὴν καὶ τὸν κοιλιοδόχον· εἰ καὶ ὁ Θεὸς σώζῃ ἐπίσης καὶ τὸν ἐσολισμένον τῆς ἀρετῆς τὸ ἔνδυμα καὶ τὸν γυμνὸν πάσης ἀγαθοεργίας, πῶς ἐστὶ δίκαιος; πῶς „Δι- ^{Φαλ. 10. 7.} „καιοσύνας ἠγάπησεν, ἐυθύτητας εἶδε το

Ψαλ. 44. 7. „πρόσωπον αὐτῶν; Πῶς ἠγάπητε δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησεν ἀνομίαν; Ἐὰν τὰ καλὰ ἔργα ἔδεν συνεισφέρουσι πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν, μάταιοί εἰσιν οἱ μετὰ τοσαύτης ἀκριβολογίας δοθέντες νόμοι ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει, μάταια αἱ δέκα ἐν τυλαῖ, περιττὰ τὰ ἠθολογικὰ τῶν προφητῶν κηρύγματα, περιττὰ τὰ τῷ Εὐαγγελίῳ ἠθικὰ νομοθετήματα, μάταιοι καὶ αὐτοὶ οἱ τρομεροὶ φοβερισμοὶ, ὅσους κατὰ τῶν ἀμαρτανόντων ἐξεβόησεν αὐτὸς ὁ τῷ Θεῷ μονογενὴς υἱὸς, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς. Βλέπεις εἰς πόσα ἄτοπα, μᾶλλον δὲ βλάβος φῆμα νοήματα καταντᾷ ὅσους πιστεύει, ὅτι ἡ πίσις μόνη σώζει, τὰ δὲ καλὰ ἔργα εἰσὶ περιττά;

Τὰ καλὰ ἔργα εἰσιν ἡ ἀπόδειξις τῆς πίσεως. „Ἐὰν πισύης, δεῖξόν μοι τὴν πίσιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, καὶ γὰρ δεῖξω σοι ἐκ τῶν ἔργων σου τὴν πίσιν σου. Ἡ πίσις ἡ γυμνὴ τῶν καλῶν ἔργων ἐστὶ πίσις δαιμονικὴ καὶ ἀνωφελής. Διότι καὶ τὰ

Αὐτ. 19. „Δαιμόνια πισεύουσι καὶ φρίττεισι, φανερόν ὅμως ἐστὶν ὅτι ἔδεν ὠφελῆνται. Ταῦτα διδάσκει ἡμᾶς ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος, ὅστις ἀποδείξας πρῶτον ὅτι καὶ ὁ Ἀβραάμ „Ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας

Αὐτ. 21. 22. Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτῶν ἐπὶ τὸ θυσιάζηριον, καὶ ὅτι ἐκ τῶν ἔργων καὶ αὐτὴ ἡ πίσις αὐτῶν ἔλαβε τὴν τελειότητα. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Ραὰβ ἐκ τῶν ἔργων ἐδικαιώθη,

Τὴν προεξαλένη τῆς Ἀγγελίας, ἦγεν τῆς Αὐτ. 25. ἀποσπέντας κατασκόπας, ἐπιφέρει δύο συμπεράσματα, πρῶτον „Ὅρατε τοίνυν, Αὐτ. 24.

„λέγει, ὅτι ἐξ ἔργων δικαιῶται ἄνθρωπος, καὶ „ἐκ πίσεως μόνον; Δεύτερον δὲ, λέγων ὅτι „πίσις χωρὶς τῆς ἀρετῆς ἐστὶ νεκρὰ καθὼς νεκρόν ἐστὶ τὸ σῶμα χωρὶς τῆς ψυχῆς. „Ὡς περ γάρ Αὐτ. 26.

„τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, „ἔγω καὶ ἡ πίσις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν. Πρὸς τέτοις ἀκούμεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τῷ κόσμῳ ὁ μέλλων πάλιν ἐρχεσθαι κρίνει ζῶντας καὶ νεκροὺς ἐκ ἑσπερ. Καὶ ἐκπορεύονται οἱ πισεύσαντες εἰς ἀνάσασιν ζωῆς, οἱ δὲ ἀπισήσαντες εἰς ἀνάσασιν κρίσεως. ἀλλ' ἐδίδαξε, λέγων Ἰωαν. 15.

„Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάσασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάσασιν κρίσεως. Πολλὴν δὲ καὶ μεγάλην ἐμφασιν ἔχουσι ταῦτα τὰ λόγια, ἐπεὶ ταῦτα ἐξεφώνησεν ὁ Κύριος περὶ τῶν κρινομένων πιστῶν, ἐχθὴ δὲ περὶ τῶν ἀπίστων, οἵτινες ἐκ ἀνίστανται εἰς κρίσιν, ἀλλ' εἰς κατάκρισιν Ψαλ. 1. 5.

καθότι „Ὅ μὴ πισύων, ἤδη κέκριται, ὅτι Ἰωαν. 3. 18. „μὴ πεπίσεικεν εἰς τὸ ὄνομα τῷ μονογενεῖς υἱὸς τῷ Θεῷ. Μετὰ ταῦτα τίς δύναται ἀμφιβάλλειν, ὅτι ἡ πίσις μόνη ἐ σώζει τὸν ἄνθρωπον;

Ἀλλὰ ποῖαν, λέγεις, ἀξίτητα ἔχουσι τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα, ποῖον βάρος, ποῖαν τιμὴν; αὐτὰ ἐκ μὲν τῷ μέρῳ ἡ- Ἡσ. 61. 6.

μῶν διὰ τὸ ἀτελὲς αὐτῶν εἶσιν „Ὡς τὸ Ῥά-
 „κος τῆς ἀποκαθιμένης, ὡς εἶπεν ὁ Προ-
 ψαλ. 15. Φήτης Ἡσαΐας· ὡς δὲ ἐκ μέρους τῆ Θεῆ
 2. εἶσιν ὡς τὸ εἶδέν. Διότι ποῖαν χρεῖαν ἔχει
 ὁ Θεὸς τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν; ἐδεμίαν. „Ὅτι
 „τῶν ἀγαθῶν μὲ εἰ χρεῖαν ἔχεις, βοᾷ ὁ
 ἱεροψάλτης· ἢ ποῖαν σύγκρισιν ἔχει ἡ μι-
 σταποδοσία τῆ Θεῆ πρὸς τὰ κατορθώμα-
 τα ἡμῶν; ἐκείνη ἐστὶ Βασιλεία αἰώνιος, ὁ
 δὲ κόσμος τῶν κατορθωμάτων πρόσκαιρος
 1^ωωμ. 8. Διὰ τῆτο ἔλεγεν ὁ Παῦλος· „Λογίζομαι γὰρ,
 18. „ὅτι εἴ τι ἄξια τὰ παθήματα τῆ νῦν και-
 „ρῆ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφ-
 „θῆναι. Ἀληθῶς μικρὰ καὶ ἐυτελῆ εἰσὶ
 τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα ὡς πρὸς τὴν τῆ Θεῆ
 μεγαλειότητα· ἀληθῶς εἴ τι εἰσὶν ἄξια τῆς
 αἰώνις ἀντιμισθίας· πλὴν δι' αὐτῶν ὁ ἄν-
 θρωπος ἀπορρίπτει τὴν παρὰ φύσιν κα-
 τάστασιν τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἀναβαίνει εἰς
 τὴν φυσικὴν τῆς ἀθωότητος αὐτῆς κα-
 τάστασιν, τοιοῦτος γενόμενος, ὅποιον ἐπλα-
 σεν αὐτὸν ὁ Θεός. Ὅθεν ἐμφανίζων ἐν
 ἑαυτῷ τὸ κάλλος καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν
 καὶ τὴν ἀγιοσύνην τῆς εἰκόνος τῆ Θεῆ,
 διεγείρει τὴν ἀνθρώπου πρὸς θαυμασμόν
 τῆς Θεῆς αὐτῆς παντοδυναμίας τε καὶ σο-
 φίας, αἷς ψάλλει ὁ ἅγιος Προφήτης,
 ψαλ. 138. λέγων· „Εἰ θαυμασώθη ἡ γνώσις σου ἐξ ἐμῆ·
 6. καὶ πρὸς δοξολογίαν καὶ αἶνεσιν τῆς παν-
 τοκρατορικῆς αὐτῆς ἀγαθότητος, ὡς αὐ-
 Ματθ. 5. τὸς ἀπεφάσισεν, εἰπών· „Ὅπως ἴδωσιν ὑ-

„μῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν
 „Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἀλη-
 θῶς τὰ καλὰ ἔργα ἡμῶν εἴ τι εἰσὶν ἀνά-
 λογα πρὸς τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς Θεῆς δό-
 ξης· πλὴν ἐπειδὴ δι' αὐτῶν δεικνύει ὁ ἄν-
 θρωπος τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπακοήν, τὴν
 ἀγάπην, τὴν εὐλάβειαν, τὴν λατρείαν.
 ἐπειδὴ δι' αὐτῶν θυσιάζει εἰς τὸν Θεὸν πά-
 σας τὰς δυνάμεις ἕσας παρ' αὐτῆς ἔλαβε
 πρὸς τὸ ἀγαθοποιεῖν· διὰ τῆτο ὁ Θεός
 μὴ παρατηρῶν τὸ ἀτελὲς τῶν ἔργων,
 ἀλλ' ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν προθυμίαν τῆς
 ψυχῆς, ἀνταμείβει τῷ ἀπείρῳ αὐτῆς ἐ-
 λεί τὰς προσφέροντας αὐτῷ τὴν ἀγίαν
 καὶ εὐάρεστον αὐτῷ θυσίαν τῶν θείων ἀ-
 ρετῶν δι' ἀνταποδόσεων αἰωνίων.

Ἀκυστον δὲ καὶ ἄλλον λόγον ἀποδεικ-
 τικὸν τῆς ἀναλογίας τῆς μεταξὺ τῶν κα-
 λῶν ἡμῶν ἔργων καὶ τῆς μελλούσης ἀν-
 ταποδόσεως. ἡ μέλλουσα ἀνταπόδοσις ἐστὶν
 ἢ μετὰ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ αἰώνιος ἔνωσις.
 Οὕτω διδάσκει ἡμᾶς ὁ Θεόπνευστος Παῦλος.
 „Ἀρπαγητόμεθα, λέγει, ἐν νεφέλαις εἰς
 „ἀπάντησιν τῆ Κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ ἔτω 1. Θεο. 4.
 „πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Μετ' αὐτῆ 17.
 δὲ ἐνέμενοι, συνδοξαζόμεθα καὶ συμβασιλεί-
 ομεν αὐτῷ ἐν τῇ Βασιλείᾳ αὐτῆς εἰς
 αἰῶνα αἰῶνος. Ἀυτὸς ἐστὶν ἡ αὐτοκα-
 θαρότης καὶ ἡ ὄντως ἀγιοσύνη, καθά-
 ροι δὲ καὶ ἅγιοι εἰσὶ καὶ οἱ τῶν ἀρετῶν
 ἐργάται, ὅσον δυνατόν ἐστιν εἰς τὴν ἀνθρωπί-

την φύσιν τὴν ὑπ' αὐτῆς δημιουργηθεῖσαν. Ἀληθῶς αὐτὸς μὲν καθαρὸς ἐστὶ καὶ ἅγιος κατὰ φύσιν· αὐτοὶ δὲ καθαροὶ καὶ ἅγιοι κατὰ χάριν. Ἀληθῶς ἡ μὲν καθαρότης αὐτῆς καὶ ἡ ἀγιωσύνη ἀμετροῦ καὶ ἀπειροῦ· ἡ δὲ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων μετρία, καὶ πεπερασμένη, πλὴν καθαρότης ἐστὶ καὶ ἀγιωσύνη. Ἰδὲ ἔν ἡ ἀναλογία, ἰδὲ ὁ σύνδεσμος ὁ συνδέων καὶ συνάπτων αἰωνίως τὸν καθαρώτατον καὶ ὑπεράγιον Θεὸν μετὰ τῶν καθαρῶν καὶ ἁγίων ἀνθρώπων.

Ἐὰν δὲ ἡ πίσις μόνη εἴη ἔχη δύναμιν ἀρετὴν ἵνα σώσῃ ἡμᾶς, ἀλλὰ χρεῖαν ἔχη τῆς συμβοηθείας τῶν καλῶν ἔργων, τί σημαίνουσι, λέγεις, ἡ ἐκ τῆς πίστεως δικαίωσις, καὶ ἡ εἰρήνη μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐλευθερία ἀπὸ τῆς ὀργῆς, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα σήμερον ἠκούσαμεν ὑπὸ τοῦ θεηγόρου Παύλου διδασκόμενα; Αὐτὰ σημαίνουν ὅτι τὸ πάθος καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰργένευσεν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠλευθέρωσεν αὐτὸ ἀπὸ τῆς ὀργῆς καὶ τιμωρίας τῆς ἡτοιμασμένης αὐτῷ διὰ τὴν προπατορικὴν παράβασιν, καὶ ἐποίησεν ἁθλίους πάντας τὴν εἰρήνην μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τῆς ὀργῆς, καὶ τὴν δικαίωσιν καὶ τὴν υἰοθεσίαν λαμβάνει πᾶς ἄνθρωπος

διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, συνδαπτόμενος τῷ Χριστῷ καὶ συνεγαγόμενος. „Πάντες γὰρ, λέγει ὁ Παῦλος, υἱοὶ Θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσαθε. Ἐὰν ἔν φυλάξωμεν καθαρὸν τῆς υἰοθεσίας τὸ χάρισμα, σολίζοντες τὴν ψυχὴν ἡμῶν διὰ τῆς ἀγίετιτος τῶν ἀρετῶν, ἔχομεν καὶ τὴν εἰρήνην μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τῆς ὀργῆς, καὶ τὴν δικαίωσιν, καὶ τὴν κληρονομίαν τῆς θείας βασιλείας ὡς τέκνα Θεοῦ, „Καὶ κληρονόμοι ἡμεῖς Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ. Ἐὰν δὲ μετὰ τὰ τόσα χαρίσματα, πράττοντες τὴν ἁμαρτίαν, περιφρονήσωμεν τὸ μέγα ἔλεος τοῦ Θεοῦ, εἰς ἡμῖν. „Αὐθιγῶς, λέγεις, τίς, ὁ Παῦλος λαλεῖ, νόμον Μωϋσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μαρτυσίαι ἀποθνήσκει. Πόσω (δοκεῖτε) χειρόνος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγασάμενος ἐν ᾧ ἡγάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; „

Ἀλλὰ τίς ἐστὶ, λέγεις, ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις μετὰ τὸ βάπτισμα φυλάττει τὴν ψυχὴν αὐτῆς καθαρὰν καὶ ἀμόλυντον ἀπὸ τοῦ ῥύπου τῆς ἁμαρτίας; „Τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου, ἀλλ' ἐπεὶ, εἰ καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὡς ἡ ἐκ πίστεως δικαίωσις

ἢ ἡ εἰρήνη ἢ ἡ ἐλευθερία ἢ τὸ βάπτισμα ἢ ἡ υἰοθεσία εἰδὲνα ὠφελεῖσιν, εἰ μὴ τὰ βρέφη τὰ ἀποθανόντα μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ ἐπομένως μὴ περιφρονήσαντα διὰ τῆς ἁμαρτίας τὸ μέγα τῆς υἰοθεσίας χάρισμα. Μὴ λέγε ταῦτα· διότι ἀμεταμέλητά εἰσι τῷ Θεῷ τὰ χαρίσματα, ὠφέλιμα δὲ καὶ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, εἰάν μετανοήσωμεν. „Οὐ γὰρ ἔχομεν „Ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθεῖν ταῖς „ἀδελφαῖς ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ „πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. „Ἐχομεν δὲ Ἀρχιερέα μέγαν διηλυθότα „τῆς ἕραντος, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Διό „προσερχώμεθα μετὰ παρρησίας τῷ Θρόνῳ „τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ „χάριν ἔνδοξον εἰς ἐκκαίρον βοήθειαν. Ἐάν „ἐν μετανοήσωμεν, καὶ ἐπιστρέψαντες πρὸς τὸν Θεόν, „Ἐν τῷ Φωτὶ περιπατῶμεν, „ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῷ Φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, ἢ τὸ αἷμα Ἰησοῦ „Χριστοῦ τῷ υἱῷ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς „ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Μὴ ἔν νομίζης ἀνωφελεὶ τῷ Θεῷ τὰ χαρίσματα, διότι αὐτὰ ὠφελεῖσιν καὶ αὐτὰς τὰς ἁμαρτάνοντας. Ἐάν ὅταν ἦμεν ἀσεβεῖς ἢ ἁμαρτωλοὶ, ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν, ἵνα ἡμεῖς δικαιωθῶμεν, πολλῶ μᾶλλον νῦν, ὅτε διὰ τῆς ἐκτίσεως τοῦ παντός αὐτοῦ αἵματος ἐδικαίωσεν ἡμᾶς, μέλλομεν σωθῆναι δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς δια-

τὴν ἁμαρτίαν ὀργῆς. Ἐάν ὅταν ἦμεν ἔχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰρηνοποίησεν ἡμᾶς μετὰ τοῦ Θεοῦ, πολλῶ μᾶλλον μετὰ τὴν καταλλαγὴν, μετανοήσαντες ἢ ἐπιστρέψαντες πρὸς τὸν Θεόν, ἀπολαμβάνομεν τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ σωτηρίας. „Εἰ γὰρ ἔχθροὶ ὄντες κατατληθῶμεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Πρὸ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, πρὸ τοῦ σωτηρίου πάθους, πρὸ τῆς ζωοφόρου ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν εἶχον οἱ ἄνθρωποι μεσίτην πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα παρακαλῇ ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἀλλ' ἀφ' ὧν ταῦτα ἐτελειώθησαν, ἔχσιν δρασικώτατον πρὸς τὸν Θεόν μεσίτην, τὸν θεάνθρωπον Ἰησοῦν. „Εἰς γὰρ „Θεός, εἷς ἢ μεσίτης Θεὸς ἢ ἀνθρώπων, „ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς. Διότι αὐτὸς ἀποθανὼν ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ ἐκ νεκρῶν ἐγερθεὶς, κάθηται ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἀδιαλείπτως ὡς ἄνθρωπος ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβέυει. „Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ ἢ ἐγερθεὶς, ὅς ἢ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐπειδὴ δὲ υἱὸς Θεοῦ ἐστὶ, δύναται παρέχειν τὴν παντελεῖαν σωτηρίαν εἰς πάντας τὰς δι' αὐτοῦ προσερχομένους πρὸς τὸν Θεόν, καὶ διότι διαπαντὸς ζῇ μεσιτεύων ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας. „Ὅταν ἢ σῴζων

Ἐβρ. 4.
15. 14, 16.

1. Ἰωάν.
1. 7.

Ρωμ. 5.
10.

1. Τιμ.
2. 5.

Ρωμ. 8.
34.

Ἐβρ. 7.
25.

„εἰς τὸ παντελὲς δύνανται τὰς προσερχο-
 „μένους δι' αὐτῶ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν,
 „εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἡμῶν.

Μὴ πλανᾶσθε ἐν ἀγαπητοῖς μὲ ἀδελ-
 Φοὶ, πειθόμενοι εἰς τὰς καινολογίας καὶ
 τὴν ἀπάτην ἐκείνων, οἵτινες εἴτε ἐξ ἁ-
 μαθίας εἴτε ἐξ ἐβελokaκίας, μὴ συμβι-
 βάζοντες τῶν θείων Γραφῶν τὰ νοήματα
 πλανῶνται καὶ πλανῶσι μὴ θαρσύνετε,
 μηδὲ ἐλπίζετε, ὅτι διὰ μόνης τῆς πίστεως
 χωρὶς τῶν καλῶν ἔργων δυνάμεθα σω-
 θῆναι. Διότι „Ἡ πίσις χωρὶς τῶν ἔρ-
 „γων νεκρά ἐστίν. Τὰ δὲ νεκρά, ἀνενέργητά
 εἰσι καὶ ἀνωφελῆ καὶ ἀπρακτά. Ἄλλο
 δὲ πρὸς τῆτοις θαυμασιώτερον διδάσκει
 ἡμᾶς ὁ Θεὸς Ἰάκωβος· αὐτὸς κηρύττει,
 ὅτι ἡ πίσις συνεργεῖ εἰς τὴν κατόρθωσιν
 τῶν καλῶν ἔργων, καὶ ὅτι τὰ καλὰ ἔρ-
 γα ἀναβιβάζουσι τὴν πίσιν εἰς τὴν τελει-
 ότητα. „Βλέπετε, λέγει λαλῶν περὶ τῷ

Ἰάκ. 2.
26.

Αὐτ. 22. „Ἀβραάμ, ὅτι ἡ πίσις συνήργει τοῖς ἔρ-

„γοις αὐτῷ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίσις
 „ἐτελειώθη. Εἰάν ἐν ἡ ἀρετῇ αὐξάνῃ καὶ
 θερμαίνῃ τὴν πίσιν, Φανερόν ἐστιν ὅτι ἡ
 κακία σμικρύνει καὶ ψυχραίνει αὐτήν. Τῷ-
 το δὲ ἀληθὲς ἐστὶ καὶ ὁρατόν· διότι πρῶ-
 τον ὁ ἀνθρώπος γίνεται ποιηρὸς καὶ διε-
 στραμμένος, ἔπειτα γίνεται ἀσεβὴς καὶ ἁ-
 θεος· ἐβεβαίωσε δὲ τῷτο καὶ ὁ προφητά-
 ναξ Δαβὶδ, πρῶτον τάξας τὰ ποιηρὰ
 ἔργα, ἔπειτα ὡς ἀκόλουθον αὐτῶν τὴν
 ἀσεβειαν. „Καὶ ἐμίγησαν, εἶπε, ἐν τοῖς ^{ψαλ. 105.}
 „ἔθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν, Καὶ ^{35. 36.}
 „ἐδύλευσαν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, καὶ ἔγε-
 „νήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. Οἵμοιως δὲ
 καὶ ὁ μέγας προφήτης Μωϋσῆς, γρα-
 ψας ἐν τῇ ᾠδῇ αὐτῷ. „Καὶ ἔφαγεν ^{δευτ. 32.}
 „Ἰακώβ καὶ ἐνεπλήθη, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ^{15.}
 „ἡγαπημένος· ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπ-
 „λατύνθη, καὶ ἐγκατέλειπε Θεὸν τὸν ποιή-
 „σαντα αὐτὸν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ Θεῷ Σωτή-
 „ρος αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΕΝ Τῇ ΤΕΤΑΡΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν ἐναντίων δια-
κρίνομεν ἀκριβῶς πάντων τῶν πραγμάτων
τὰ ἰδιώματα. Εἰς τὰ Φυσικὰ, ἵνα δια-
κρίνης ἐντελῶς πόσον ὠφελεῖ ὁ καθαρὸς
ἀἷς, παρὰβάλλει αὐτὸν μετὰ τῷ μεμο-
λυσμένῳ· ἵνα γνωρίσης πόσον Φαιδρά ἐστιν
ἡ θεωρία τῷ εὐμόρφῳ ἀνθρώπῳ, σύγ-
κρινον αὐτὸν μετὰ τῷ δυσμόρφῳ· ἵνα
κατανοήσης πόσον καλὸν ἐστιν ἡ ὑγεία πα-
ράθεσ αὐτὴν μετὰ τῆς ἀρρώστιας· εἰς τὰ
πολιτικὰ, τότε βλέπεις καθαρώς πόσον μὲν
εὐτυχὴς ἐστιν ἡ εὐνομεμένη πόλις, ὅταν
παρατηρήσῃς τὴν δυσυχίαν τῆς κακῶς
διοικημένης· πόσον δὲ ἀναγκαῖά ἐστι τῶν
ἐπισημόνων καὶ τεχνικῶν τὰ ἔργα, ὅταν
ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὰ τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀτέ-
χων πόσον χρήσιμος εἰς τὰς πόλεις ἡ πραγ-
ματεία, ὅταν θεωρήσῃς τὰς ἐμνηύρεις τῶν
ἀνθρώπων τὰς ἐξερημένας τῆς ἐμπορίας
εἰς δὲ τὰ ἡθικὰ, ἵνα πληροφορηθῇς ἐν-
τελῶς ὅσοιον καὶ πόσον καλὸν ἐστιν ἡ ἀ-
ρετὴ, παρὰβάλλει τὸν ἄρπαγα μετὰ

τῷ ἐλεήμονος, τὸν νηφάλαιον μετὰ τῷ
μεθύουσ, τὸν σώφρονα μετὰ τῷ ἀσελ-
γῆς. Ταῦτα γινώσκων διὰ τῆς ἐρανόθεν
αὐτῷ δοθείσης σοφίας καὶ χάριτος ὁ Θεό-
ληπτος Παῦλος, παρὰβάλλει ἑχὶ μίαν
ἀρετὴν μετὰ μιᾶς ἀμαρτίας, ἀλλ' ἀνα-
βαίνων εἰς τὸ γένος, συγκρίνει γενικῶς τὴν
ἀρετὴν μετὰ τῆς ἀμαρτίας· περιγράφων
δὲ τὰ τέτων ἀποτελέσματα, βάλλει
ἐμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν πάντων τῆς
ἀρετῆς τὴν ὠφέλειαν καὶ τῆς ἀμαρτίας
τὴν βλάβην· τοιαυτοτρόπως δὲ πέθει
τὰς ἀκέοντας, ἵνα ἀποσραφῶσι τὴν ἀ-
μαρτίαν, καὶ ἐνσυνιδῶσι τὴν ἀρετὴν. ἡ
σήμερον ἀναγνωθεῖσα περικοπὴ τῆς ἐπι-
στολῆς αὐτῷ ταύτην τὴν σύγκρισιν περιέ-
χει ταύτης δὲ τὴν ἐρμηνείαν προβάλλο-
μεν, ἵνα πάντες μετὰ ἀκριβείας κα-
τανοήσαντες τὰ ἐν αὐτῇ θεῖα νοήματα,
καρποφορήσῃτε τὰ σωτηριώδη τῶν ἀρε-
τῶν καρποφορήματα.

Ρωμ. 6.
18.

Ἀδελφοί, ἐλευθερωθέντες
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώ-
θητε τῇ δικαιοσύνῃ.

Τὸ ὄνομα τῆς δικαιοσύνης σημαίνει
παρὰ τῇ θεᾷ Γραφῇ ἢ μόνον τὴν δι-
καιοσύνην, ἀλλὰ καὶ πάσας ὁμῶς τὰς

Γεν. 15.
6.

ἀρετάς. „Καὶ ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ

Ψαλ. 71.

Ψαλ. 118.

172.

Ἠσ. 11.5.

„Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην,

λέγει περὶ τοῦ Ἀβραὰμ ἡ βίβλος τῆς

γενέσεως. „Ἀνατελῶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐ-

„τῇ δικαιοσύνῃ. Ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί-

„σε δικαιοσύνη, ἔψαλλεν ὁ προφητά-

„ναξ Δαβὶδ. Ἐσαὶ δικαιοσύνην ἐζῶσμένος

„τὴν ὁσφύν, ἔλεγε περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χρι-

Γ' εἰς 3, 20.

Ματθ. 5.6.

10.

„στοῦ ὁσφύος. Οὐ μὴ μνηστῆσιν αἱ

„δικαιοσύναι αὐτῆς, ἐκήρυττεν ὁ Ἰεζε-

„κiah περὶ τοῦ ἁμαρτήσαντος ἐναρέτε.

„Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν

„δικαιοσύνην. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἐνε-

Ματθ. 3.

4.

„κεν δικαιοσύνης. Οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν

„ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην, ἔπεν

ὁ Κύριος. Πρεπόντως δὲ τοιαύτη σημα-

„σία ἐδόθη εἰς τῆς δικαιοσύνης τὸ ὄνομα.

Διότι ὅς τις ἐργάζεται ὅποιαν δήποτε ἁ-

„ρετὴν, ἐκείνος δι' αὐτῆς φυλάττει τὸ δι-

Ρωμ. 6.

4, 6.

„καιὸν καὶ τὸ πρέπον εἰς τὸν Θεόν, εἰς

τὸν πλησίον, καὶ εἰς ἑαυτόν. Ἐπειδὴ δὲ

ἐν τῇ κοίμβῃ τῆς ἀγίας βαπτίσμα-

„τος συνταφιαζόμενοι τῷ Χριστῷ, θάπτομεν

τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τῆς ἁμαρτίας, καὶ
ἐνδυθέντες τὸν Ἰησοῦν Χριστόν τὸν ἄνθρω-
πον τῆς δικαιοσύνης, συνανιστάμεθα αὐ-
τῷ καθάροι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἀ-
φιερωμένοι εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν ἐργασίαν.
διὰ τοῦτο ὁ θεσπέσιος Παῦλος γράφων
πρὸς τοὺς Ρωμαίους τοὺς εἰς Χριστόν πι-
στέυσαντας καὶ βαπτισθέντας, λέγει πρὸς
αὐτούς. „Ἐλευθερώθητε ἀπὸ τῆς ἁμαρ-
„τίας, ἡ γὰρ ἐκαθαρίσθητε καὶ ἀπὸ τοῦ
προπατορικῆς καὶ ἀπὸ παντὸς προαιρετι-
κῆς ἁμαρτήματος. Ἐπειδὴ ἐν ἐλυτρώ-
θητε ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, „Ἐδουλώθητε τῇ
„δικαιοσύνῃ, ἡ γὰρ ἀφιερώσατε τὴν φρον-
τίδα καὶ τοὺς κόπους ὑμῶν πρὸς τὴν ὑψη-
ρεσίαν τὴν πρέπουσαν καὶ ζητημένην διὰ
τὴν κατορθώσιν τῆς ἀρετῆς.

Ἀνθρώπινον, λέγω, διὰ τὴν Ρωμ. 6.
19.
ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν
ὥστε γὰρ παρεσήσατε τὰ
μέλη ὑμῶν δεσλὰ τῇ ἁκα-
θαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν
ἀνομίαν. ἔγωγε νῦν παρασή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δεσλὰ
τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.
Ὅτε γὰρ δεσλοὶ ἦτε τῆς ἀ-

20:

μαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

„Ἀνθρώπων λέγω, διὰ τὴν ἀδίκειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. Τὰ λόγια ταῦτα ἀναφέρονται πρὸς τὰ προλαβόντα, ἡ γὰρ πρὸς ταῦτα. Ἐδελώθητε τῇ δικαιοσύνῃ· ἀναφέρονται ὡς καὶ εἰς τὰ ἀκόλεθα αὐτῶν. Καὶ εἰς μὲν τὰ προλαβόντα ἀναφέρονται ἔτω· λέγω τὸ, Ἐδελώθητε τῇ δικαιοσύνῃ, ἢ κατὰ τὸτο, καθὼς δηλονότι οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀρετὴν γίνονται δέλοι, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ἀνθρώπων, ἡ γὰρ κατὰ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπειδὴ περικείμενοι τὴν ἀδίκειαν τῆς σαρκὸς, λογίζονται καὶ ὀνομάζουσι δελείαν τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς κίππον, ὅς τις ἐκ ἐστὶ δελεία, ἀλλ' ἐλευθερία καὶ σωτηρία καὶ δόξα· διότι ὅς τις δαλένει τῇ δικαιοσύνῃ, ἐκεῖνος δαλένει τῷ Θεῷ. Τί δὲ τὸτο ἢ ἐλευθερώτερον ἢ σωτηριώδες, ἢ ἐνδοξότερον; Ἐὰν δὲ ἀναφέρῃς αὐτὰ εἰς τὰ ἀκόλεθα λόγια, συμπραίνεις τὸ ἐξῆς νόημα. Οὐδὲν ἐγὼ διδάσκω ὑπερφυῆς καὶ ἀνώτερον τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως καὶ κρίσεως· λέγω δὲ πρᾶγμα ἀνθρώπων διὰ τὴν ἀδίκειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ποῖον δὲ ἐστὶ τὸτο; Αὐτὸ ἐστὶ τὸ, καθὼς ὅταν ἐδελένετε τῇ ἁμαρτίᾳ, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ, ἡ γὰρ ἐδόλωσεν ὑπετάσσειν εἰς τὰς νόμους

τῆς δικαιοσύνης· ὅθεν καὶ ἐποιήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δέλεις τῆς ἀκαθαρσίας τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ ἐπαισώρευσατε ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀομίᾳ· ἔτωσεν ἐπειδὴ ἡλευθερώθητε ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ ὑπετάγητε τῇ δικαιοσύνῃ, πρέπον καὶ δίκαιόν ἐστιν, ἵνα ποιήσαντες τὰ μέλη ὑμῶν δέλεις τῆς ἀρετῆς, κατασταθῇτε ἅγιοι. Ἀληθῶς δὲ ὡς θέλομεν, ἔτω καὶ ποιῶμεν τὰ μέλη ἡμῶν, ἢ δέλεις τῆς ἀρετῆς, ἢ δέλεις τῆς ἁμαρτίας. Ὅταν προσηλώσῃς τὰ ὅμματα σε εἰς τὰ Θεῶν κτίσματα, ἵνα παρατηρήσῃς τὴν θείαν αὐτῶν ἀγαθότητα καὶ παντοδυναμίαν, καὶ τὴν ἀπειρον αὐτῶν σοφίαν καὶ πρόνοιαν, τότε ποιῆς τὰ ὅμματα σε ὑπηρετάς τῆς ἀρετῆς· ὅταν δὲ ἀφιερώσῃς αὐτὰ εἰς τὰ κτίσματα, ἵνα περιεργαζόμενος τὸ κάλλος αὐτῶν, ἐξεγέρῃς εἰς τὴν καρδίαν σε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ματαιότητος καὶ τῆς σαρκὸς τὸν ἔρωτα, τότε ποιῆς αὐτὰ δέλα τῆς ἁμαρτίας. Ἐὰν ἀνοίγῃς τὰ ὦτά σε, ἵνα ἀκῆς τὸν λόγον τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σε καὶ τὰς ὕμνους καὶ τὰς δοξολογίας αὐτοῦ, τότε τὰ ὦτά σε δαλένουν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας σε· ἐὰν δὲ ἀνοίγῃς αὐτὰ ἵνα ἀκῆς τὰς καταλαλιάς καὶ αἰσχρολογίας καὶ τὰ ἄσεμνα καὶ ἐρωτικά ἄσματα, τότε αὐτὰ γίνονται ὑπηρετάς τῶν ἔργων τῆς κολάσεώς σε. ὅταν ἡ γλῶσσά σε ὑμνολογῇ τὸν Θεόν, ἢ ἐιδά-

σκη τῇ Θεῷ τὸν λόγον, ἢ παρηγορῇ ἢ συμβαλέει τὸν πλησίον σου, τότε ἡ γλῶσσαις ἐστὶν ὄργανον τῆς ἀρετῆς· ὅταν δὲ λαλῇ βλασφημίας, ἢ ψεῦδος, ἢ δόλος, ἢ κατακρίσεις, ἢ ἐπιβλαὰς κατὰ τῇ πλησίον σου, τότε γίνεται ὄργανον τῆς ἀμαρτίας. τὰς αὐτὰς χεῖράς σου ἐκτείνεις ὡς θέλεις, ἢ εἰς τὸν ἕρανόν πρὸς Θεῷ δοξολογίαν, ἢ εἰς τὴν γῆν πρὸς ἀρπαγὴν τῶν ξένων πραγμάτων. διὰ τῶν αὐτῶν ποδῶν σου τρέχεις ἢ πρὸς βοήθειαν, ἢ πρὸς βλάβην τῇ πλησίον σου· καὶ ὅταν μὲν ἀφιερώσης τὰ μέλη σου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀρετῆς, ἀγιάζεις· ὅταν δὲ προσηλώσης αὐτὰ εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἀμαρτίας, τότε μολύνεσαι· ἄκιστον δὲ καὶ διαποίων ἐπιχειρημάτων σπευδάζει ὁ τῇ Θεῷ Ἀπόστολος, ἵνα πείσῃ τὸς εἰς Χριστὸν πιστεύσαντας ὑποταγῆναι εἰς τὸν ἐλαφρότατον τῆς ἀρετῆς ζυγόν.

Ρ'ωμ 6.
21.

22. Τίνα ἔν καρπὸν εἶχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, δελωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν

ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν· τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον.

Συγκρίνων τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς ἀρετῆς τὰ ἀποτελέσματα, ἐξάγει τὸ ἐπιχείρημα τὸ παραστατικὸν τῆς βλάβης τῆς προερχομένης ἐκ τῶν ἀμαρτημάτων, καὶ τῆς ὠφελείας τῆς προξενουμένης ὑπὸ τῶν ἀρετῶν ποῖον, λέγει, καρπὸν ἐπισαυρίσατε τότε, ἦγεν ὅταν ἐδωλέεσθε τῇ ἀμαρτίᾳ, πράττοντες τοιαῦτα αἰσχρὰ ἔργα, ὥς νῦν ἀναλογιζόμενοι αὐτὰ, ἐντρέπεσθε; ἀληθῶς δὲ ἔταν πάυση τῆς ἀμαρτίας ἢ πρᾶξις, καὶ ἐκλείψει ἢ ἡδονὴ αὐτῆς, τότε ἐντρέπεται καὶ αἰσχύνεται ὁ πράξας αὐτήν, καὶ ἀναιδέστατος ὑπάρχει· προσίθισι δὲ καὶ ἕτερον κακόν, τῆς ἀμαρτίας ἔκγονον, τρεῖς τὸν θάνατον, ὅστις ἐστὶν ἡ αἰώνιος κόλασις. „Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων, λέγει, θάνατος· ἀλλὰ νῦν ἐπειδὴ ἡλευθερώθητε ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἐδωλείσθητε τῷ Θεῷ, ὁ καρπὸς ὑμῶν ἐστὶν ἀγιωσύνη, τὸ δὲ τέλος τῶν ἀγαθῶν ὑμῶν ἔργων, ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις τῆς αἰωνίης ζωῆς καὶ μακαριότητος. Βλέπε δὲ πᾶς ἀντιπαραβάλλει κατὰ τῆς αἰσχύνης τῆς ἀμαρτίας τὸν ἀγιασμόν τῆς ἀρετῆς, κατὰ δὲ τῇ θανάτῳ ὃν προξενεῖ ἡ ἀμαρτία, τὴν ἀτελείτητον ζωὴν τὴν ὑπὸ τῆς ἀρετῆς προ-

ξενωμένην. Οἱ ἐργάται, λέγει, τῆς ἀμαρτίας ἔχουσιν εἰς μὲν τὴν παρῆσαν ζωὴν, αἰχὺνὴν· εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν, τὴν αἰώνιον κόλασιν. Οἱ δὲ κατορθύνοντες τὰς ἀρετάς, εἰς μὲν τὴν γῆν ἔχουσι τὸν ἀγιασμόν· εἰς δὲ τὸν ἔραν, τὴν μακαρίαν ζωὴν. Σημείωσαι δὲ, ὅτι πρότερον μὲν εἶπεν, „Εὐδελώθητε τῇ δικαιοσύνῃ·“ ἔπειτα λέγει, „Δελασθέντες τῷ Θεῷ, διδασκῶν διὰ τῆς, ὅτι ἡ ἐργασία τῆς ἀρετῆς, καὶ ἡ ὑπακοὴ εἰς τὸν Θεὸν εἰσὶν ἐν καὶ τὸ αὐτό· τὰ αὐτὰ δὲ ἐπιβεβαίωσι καὶ διὰ τῶν ἐξῆς·

ῥωμ. 6.
23.

Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τῷ Θεῷ, ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Τὰ ὀψώνια κατὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως σημαίνουσι τὰς ἀγοραζόμενας ἐπιτάξεις τροφάς. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς παλαιῶν χρόνοις οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατιῶται ἐλάμβανον τὸν μισθὸν αὐτῶν ἐκὶ διὰ χρη-

μάτων, ἀλλὰ διὰ τροφῶν, ἡ λέξις ὀψώνιον ἐλήφθη ἀντὶ μισθοῦ. διὸ ὁ μὲν πρόδρομος Ἰωάννης ἔλεγε πρὸς τὰς στρατευομένους· „Ἀρκέσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.“ ^{Λευκ. 3. 14} Οὗ δὲ Παῦλος ἔγραφε πρὸς τὰς Κορινθίους· „Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ^{πο-ι. Κορ. 9. 7.} „τέ; ὀψώνια ἔν τεταῖθα, λέγει ὁ Ἀπόστολος τὰς ἀνταποδόσεις καὶ ἀντιμισθίας· τῆς ἀμαρτίας, λέγει, ὁ μισθός ἐστιν ὁ θάνατος, ἦγεν ἡ κόλασις· τῆς δὲ ἀρετῆς τὸ χάρισμα, ἦγεν ἡ ὑπὸ Θεοῦ διδομένη τῇ χάριτι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἀνταπόδοσις ἐστὶ ζωὴ αἰώνιος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διδόμενος μισθός ἐστι ἀνάλογος πάντοτε τῇ ἀξιοῦντι τῷ ἔργῳ· ἡ δὲ ζωὴ ἡ αἰώνιος καὶ ἡ Βασιλεία καὶ ἡ δόξα, ἣν ὁ Θεὸς ἀνταποδίδωσιν εἰς τὰς ἐργάτας τῶν καλῶν ἔργων, ἐδεμίαν σίγησιν ἐδὲ ἀναλογίαν ἔχει, ἀλλὰ καὶ ὑπερβολὴν ὑπερβαίνει τὰς ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνας· δίδεται δὲ τῇ τῷ Ἰησοῦ χάριτι. Διατῆτο ἔτι εἶπεν ὁ μισθός, ἐδὲ ἡ ἀνταπόδοσις, ἀλλὰ τὸ χάρισμα τῷ Θεῷ, ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΕΝ Τῇ ΤΕΤΑΡΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ἀξιοθαύματος ἀληθείας ἡ ἄπειρος Φιλαν-
θρωπία τῆ Θεῶ, καὶ ἡ πάνσοφος αὐτῆς
πρόνοια ἡ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἁν-
θρώπων δι' ἀνταποδόσεως ὁρατῶν καὶ αἰ-
δητῶν πραγμάτων ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἀντά-
μειψιν τῶν ἀοράτων καὶ πισευομένων διὰ
τῶν ὁρατῶν δὲ ἀνταποδομάτων ἐνσάζει
εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν μεγάλην τὴν περὶ
τῶν ἀοράτων ἐλπίδα, καὶ πολὺν τὸν φό-
βον· ἐλπίδα διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς αἰ-
ωνίης μακαριότητος, φόβον διὰ τὴν
καταδίκην τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως· δύο
εἰσὶν αὖ ἀντιμιθία τῶν δικαίων, ὁ ἁ-
γιασμός, καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος. δύο εἰσὶ
καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν αἱ ἀνταποδόσεις, ἡ
αἰσχύνη καὶ ὁ θάνατος, ἡ γὰρ καὶ κολάσις.
ταῦτα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Θεόπνευστος Παῦ-
λος, εἰπὼν· „Τίνα ἔν καρπὸν εἴχετε τό-
τε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαιχύνεσθε; τὸ γὰρ
„τέλος ἐκάνων θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθε-
ρωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δελω-
θέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν

Ρωμ. 6
11, 22.

„ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος ζωὴν
„αἰώνιον. Εἰς τὴν παρεσσαν ζωὴν οἱ μὲν
δίκαιοι λαμβάνουσι τὸν ἁγιασμόν, οἱ δὲ
ἁμαρτωλοὶ τὴν αἰσχύνην· εἰς τὴν μέλλου-
σαν οἱ μὲν δίκαιοι κληρονομήσουσιν τὴν Θε-
αν Βασιλείαν, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ πέμψον-
ται εἰς τὴν ἡτοίμασμένην τοῖς Δαίμοσι
κόλασιν. Ὁ ἁγιασμός ἐκρίνει τὴν ἐλπί-
δα τῆς Βασιλείας εἰς τὴν ψυχὴν τῶν
δικαίων, ἡ αἰσχύνη φέρει τὸν φόβον τῆς
κολάσεως εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἁμαρτω-
λῶν. Ἀλλ' ἄραγε γίνεται αἰδητὸς ὁ τοι-
ῆτος ἁγιασμός; γίνεται ἄραγε αἰδητὴ ἡ
τοιαύτη αἰσχύνη; ὁ μὲν ἁγιασμός γίνεται
αἰδητὸς διὰ τῆς συνειδήσεως, διὰ τῶν
ἀρετῶν, διὰ τῶν θαυμάτων· ἡ δὲ αἰσχύ-
νη, διὰ τῆς συνειδήσεως, διὰ τῶν ἁμαρ-
τιῶν, διὰ τῆς κοινῆς κατηγορίας.

Ὅταν μετ' ἐλαβείας προσέυχεσθαι,
ἢ μετὰ προθυμίας νηστεύειν, ἢ μετὰ ἰλα-
ρύτητος ἐλεῆς τὰς πτωχεύς, ἢ ἐκ καρ-
δίας συγχωρεῖς τὸν ἐχθρόν σου, ἢ ἄλλο

Θεὸν ἔργον πράττης, τί αἰθάνεσαι τότε; Τότε ἡ συνειδήσις σε φέρει εἰς τὴν καρδίαν σε τὴν γλυκυτάτην αἰσθῆσιν τῆς μακαρίας εἰρήνης, καὶ πληροὶ τὴν ψυχὴν σε τῆς ἐπερανίως χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως. τῆς τοιαύτης εἰρήνης καὶ ἀγαλλιάσεως κατ' ἐξοχὴν ἡθάνοντο οἱ ἅγιοι ἀνθρώποι ὅθεν ὁ μὲν Προφῆτὰναξ Δαβὶδ

Ψαλ. 118. ἐκράυγαζεν. „Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπώ-

Ψαλ. 131. 165. „σι τὸν νόμον σε, οἱ ὅσιοί σε ἀγαλλιά-

Ψαλ. 50. 9. „σε ἀγαλλιάσονται. Ὅταν δὲ πρὸς τὴν

12. ἁμαρτίαν ἐσερήθῃ τῶν, ἐβόα πρὸς τὸν Θεὸν δέμενος ὑπὲρ τῶν, καὶ λέγων. „Από-

17. „δος μοι τὴν ἀγαλλίαν σου τῇ σωτηρίᾳ σου. Ὅ

14. „τις δὲ ἐξομολόγηται τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης σου, ἐξομολογήσεται τὴν ἀγαλλίαν σου τῇ σωτηρίᾳ σου.

14. „Ὅταν δὲ πρὸς τὴν ἀγαλλίαν σου ἡ ψυχὴ αὐτῆς

10. „αὐτῆς. „Αγαλλιάσθω, ἔλεγεν, ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ. Διατί; Διότι ἐνέδυσέ

„με, λέγει, ἱμάτιον σωτηρίας, καὶ χιτῶνα ἐυφροσύνης. Φανερὸν δὲ ὅτι τὸ ἱμάτιον τῆς σωτηρίας ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἡ πρόξενος τῆς σωτηρίας, ὁ δὲ χιτῶν τῆς ἐυφροσύνης ἐστὶν ἡ ἀκόλουθος τῆς ἀρετῆς χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις. καὶ ὁ Θεομακάριτος δὲ Πέτρος ἐμαρτύρησεν, ὅτι οἱ ἔχοντες τὴν πίσιν καὶ τὴν ἀγάπην αἰθά-

νονται τῶν τοιούτων ἐπερανίων χαρισμάτων.

„Ὅν οὐκ εἰδότες, ἔλεγεν, ἀγαπᾶ- 1. Πέτρ. 1. 9.

„τε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες

„δὲ, ἀγάλλεσθε χαρὰ ἀνεκλαλήτῳ καὶ

„δεδοξασμένῳ. Ὁ δὲ ἐρανόφρων Παῦλος καὶ

ὅταν περικυλωμένος ἦν ὑπὸ τῶν ταλαι-

πωριῶν καὶ τῶν θλίψεων, καὶ τότε ἡ-

θάνετο τῆς χαρᾶς. „Νῦν χαίρω, ἔτως

„ἔγραφεν, ἐν ταῖς παθήμασί μου. Ἀλλὰ

πόθεν προέρχεται ἡ τοιαύτη εἰρήνη καὶ

ἡ ἀγαλλίασις; πόθεν ταῦτα τὰ ἀγαθὰ;

Αὐτὰ εἰς εἰς ἐστὶν ἐδὲ γεννήματα τῆς πολυ-

λυπαθῆς φύσεως, ἐδὲ δαῖρα τῆς πολυκυ-

μάντης καὶ θλιβοφόρου κόσμου, ἀλλ' εἰ-

σι καρπὸς τῆς ἀρετῆς. καρπὸς ὃν καρ-

ποφορεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγιοῦζον

τὰς καρδίας τῶν ἐναρέτων διότι „Ὁ καρ-

„πὸς τῆς Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, Γαλ. 5. 22.

„εἰρήνη. Αὐτὰ εἰς τὰ αἰσθητὰ σημεῖα τῆς

ἀγιασμοῦ, περὶ ἧς ὁ Παῦλος εἶπεν. „Ἔ-

„χετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν. Ρωμ. 6. 22.

Γίνεται δὲ αἰσθητὸς ὁ ἀγιασμός ἐ

μόνον ἐνδον εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐναρέ-

των, ἀλλὰ καὶ ἐξω πρὸς τοὺς βλέπον-

τας καὶ αἰσθόντας τὰ τῶν θεάρεστα

ἔργα. Ὅταν βλέπῃς εἰς τὰς θείας γρα-

φὰς τὴν πίσιν τῆς Ἀβραάμ, ἐξ ἧς ἐν-

δυναμωθείς κατέλιπε προθύμως καὶ πα-

τρίδα καὶ γένος καὶ τὸν οἶκον τῆς πατ-

ρός αὐτῆς τὴν ἀτάραχον εἰρήνιν τῆς καρ-

δίας αὐτῆς, δι' ἧς καὶ τὸν Λὼτ καὶ τὸς

Γεν. 13.8. τῶν προβάτων αὐτῶν ποιμένας μαχομέ-
νης ἐρηνοποίησε τὴν δικαιοσύνην τῆς ψυ-
χῆς αὐτῆς, ἐξ ἧς ἐδὲν ἠθέλησε λαβεῖν
ἀπὸ τῶν πραγμάτων τῷ Βασιλέως Σοδό-
μων, „Ἀπὸ σπαρτίς ἕως σφυρωτῆρος ὑπο-
δήματος· τὴν Φιλοξενίαν αὐτῆς, δι' ἧς καὶ
τὴς Ἀγγέλους ἐφιλοξένησε· τὴν εὐσπλαγ-
χνίαν τῆς καρδίας αὐτῆς, ὅταν καὶ ὑπὲρ
τῆς τῶν Σοδομιτῶν σωτηρίας τὸν Θεὸν
παρεκάλεισε τὴν ταπεινοφροσύνην τῆς νοός
αὐτῆς, ὅταν ἔλεγεν, „Εἰμι γῆ καὶ
„σποδός· τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην αὐ-
τῆς καὶ τὴν ὑπακοήν, ὅταν ἐξέτενε τὴν
χεῖρα αὐτῆς λαβεῖν τὴν μάχαιραν, σφά-
ξαι τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ὅταν ταῦτα βλέπης
εἰς τὰς θείας Γραφάς· τί ἄλλο αἰσθά-
νεται ἢ ψυχὴ σε, εἰ μὴ ἀγιωσύνην;
Εἰς ἀν παρατηρήσης τῷ Ἰωβ τὴν ὑπομο-
νήν, τῷ Ἰωσήφ τὴν σωφροσύνην, τῷ
Μωϋσέως τὴν ἀνεξικακίαν, τῷ Δαβὶδ τὴν
πραότητα, τῷ Ἡλὶ τὸν ζῆλον, τί
ἄλλο βλέπεις, εἰμὴ τῆς ψυχῆς αὐτῶν
τὴν ἀγιότητα; ὅταν ἀκῆς τὴν πίσιν,
τὴν ἐλπίδα, τὴν ἀγάπην, τὴν ταπεινω-
σιν, τὸν ζῆλον, τὰς διωγμὸς, τὰς κιν-
δύνες, τὰ δεσμὰ, τὰς μάστιγας, τὰ λοι-
πὰ τῶν Θεοφόρων Ἀποστόλων κατορθώ-
ματα· τὰ ἄθλα καὶ τὰς βασάνους τῶν
καλλωπικῶν Μαρτύρων, τὴν παρρησίαν καὶ
τὸ θάρρος τῶν ὁμολογητῶν τῆς ὁρθοδό-
ξου πίστεως, τὰς ἀγῶνας, καὶ κόπας τῶν

πανενδόξων τῆς Ἐκκλησίας Ποιμένων, τὰ
ἀσκητικὰ παλαίσματα τῶν ἐν ἀσκήσει
λαμπάντων ὁσίων Πατέρων, τί ἄλλο
συλλογίζεσαι, εἰμὴ τὸν ἀγιασμόν, περὶ
ὃ εἶπεν ὁ Παῦλος· „Ἔχετε τὸν καρ-
πὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν; Ῥωμ. 6.
22.

Τί δὲ; ἄραγε εἰ βάλλῃς ἐμπρο-
θεν τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὴν ἀγιωσύ-
νην τῶν ἁγίων καὶ αὐτὰ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν
γινόμενα θαύματα; ἀνθρώποι αὐτοὶ ὡς
καὶ ἡμεῖς, ἡμεῖς ποιοῦμε τὰ ἁγία θη-
ρία, διώκῃς τὰς ἀνιάτους ἀρρώστιας καὶ
ἀνακαλῇς τὴν υἰεῖαν, προσάττει τὰ
σοιχῆα καὶ τὰ σοιχῆα ὑπακῇς, φω-
νῇς τὰς νεκρὰς καὶ οἱ νεκροὶ ἀνίστανται
πόθεν εἰς αὐτὰς ἢ τοιαύτη ὑπερφυσικὴ
δύναμις; ἐκ Θεοῦ ἀληθῶς· ἀλλὰ διατί
ὁ Θεὸς δίδωσιν εἰς αὐτὰς ταύτην τὴν δύ-
ναμιν; Διότι ἀγαπᾷ αὐτὰς· ἀλλὰ διατί
τί ἄλλο ἀγαπᾷ αὐτὰς, εἰμὴ διότι ποι-
οῦσι τὸ θέλημα αὐτῆς; ὅπερ ἐστίν, ὅτι δέ-
δωκεν αὐτοῖς τὴν τῶν θαυμάτων δύναμιν
διὰ τὴν τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἀγιότητα.

Ἀλλὰ τὰ θαύματα, λέγεις, εἰ
εἰσὶν ἔνδειξις τῆς ἀγιωσύνης· διότι καὶ
οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας ἐνίοτε ποιοῦσι θαύ-
ματα· καὶ αὐτὸς ὁ μὴ ἀκολουθῶν τῷ
Χριστῷ ἐξέβαλλε τὰ δαιμόνια καὶ πλά-
νοι δὲ τινες ἐχρημάτησαν προφητεύοντες Ματθ. 7.
23.
καὶ διηγόμενοι ἐνύπνια, καθ' ὧν ὁ Μωϋ-
σῆς ἀπειφάσισε θάνατον. Ταῦτα εἰσιν
Λευκ. 9.49.
Δευτ. 13.
5.

ἀληθῆ, πλὴν ἡμεῖς ἐ λαλῶμεν περὶ τῶν θαυμάτων τῶν τελεμέων ὑπὸ τῶν ἀπίστων, ἢ ὑπὸ τῶν ἀνόμων, ἢ ὑπὸ τῶν πλάτων καὶ ὑποκριτῶν· διότι καὶ ὁ Θεὸς, εἴτε διὰ δοκιμὴν τῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐδίδαξεν εἰς τὸ Δευτερονόμιον· εἴτε διὰ τὴν ἐπίκλησιν τῆς ὀνόματος τῆς υἱᾶς αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς „Πάν γόνυ κάμπτει ἐπερανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· εἴτε δι' ἄλλην τινὰ ἀποκρυφονομίαν, συνεχώρησεν ἐνίοτε εἰς τὰς τοιαύτας τὴν ἐνέργειαν τῶν θαυμάτων· ἡμεῖς δὲ πεποιθόμεθα ὅτι τὰ τέτων θαύματα εἰσὶν ἀποδεικτικά τῆς αὐτῶν ἀγιότητος, ἐπεὶ γινώσκουμεν τὴν τέτων ἀπιστίαν, καὶ καταλαμβάνομεν τὴν τέτων ὑπόκρισιν, καὶ βλέπομεν τὰ ἔργα αὐτῶν ἐναντία τῆς ἀγιοσύνης, ἐδιδάχθημεν δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Μαῦσέως καὶ ὑπ' αὐτοῦ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἐ μόνον ἐκ εἰσὶν ἅγιοι, ἀλλ' εἰσὶν ἅξιοι θανάτου, καὶ σερήσεως τῆς προσώπου τῆς Θεοῦ. „Καὶ ὁ Προφήτης ἐκεῖνος, εἶπεν ὁ Μαῦσῆς, ἢ ὁ τὸ ἐύπνιον ἐνυπνιζόμενος ἐκεῖνος, ἀποθανέτω· ἐλάλητε γὰρ πλανήσαί σε ἀπὸ Κυρίου τῆς Θεοῦ „σε. Ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμῶν, εἶπεν ὁ Κύριος περὶ αὐτῶν, οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Λαλῶμεν δὲ ἡμεῖς περὶ τῶν θαυμάτων ὅσα ἐποίησαν οἱ πῖσοι καὶ ἐνάρητοι ἄνθρωποι· περὶ τῶν θαυμάτων λα-

λῶμεν, ὧν ἐποίησεν ὁ Μαῦσῆς, ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναυῆ, ὁ Ἡλίας, ὁ Ἐλισσαῖος, ὁ Δανιὴλ, οἱ ἐν Βαβυλῶνι τρεῖς Παῖδες, ὁ Πέτρος καὶ ἡ σκιὰ αὐτοῦ, ὁ Πάυλος καὶ τὰ σκεδάρια καὶ σιμικίνθια τὰ ἀπὸ τῆς χρωτὸς αὐτοῦ· περὶ τῶν θαυμάτων λαλῶμεν ἐκείνων τῶν πιστῶν καὶ ἐναρέτων ἀνθρώπων, ὧν καὶ τὰ ὅσα θαυματουργῶσι, τινῶν δὲ καὶ τὰ σάματα μένουν ἀφθαρτα καὶ ἐνώθη καὶ θαυματουργὰ, καθὼς θαυματουργὸν ἐδείχθη τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς προφήτης Ἐλισσαίου, καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν τὸν μονόζωνον· τῶν τοιούτων ἀνδρῶν τὰ θαύματα ποιεῖσιν αἰδιότην καὶ ὁρατὴν τὴν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Θεοῦ Φιλίαν, καὶ τὴν χάριν τῆς ψυχῆς αὐτῶν καὶ τὸν θεῖον ἀγιασμόν.

Ἦκέσατε, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, πόσον αἰδιότης γίνεται ὁ ἀγιασμός τῶν ἁγίων ἀνθρώπων· ἀκέσατε νῦν πόσον αἰδιότης γίνεται καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἢ αἰχύνη. Ὁ ἄνθρωπος ἔκιν ἔχεν ἀπ' αἰχύνης τῆς αἰχύνης τὸ πάθος, ἢ ἁμαρτία δὲ ἐσῆγαγεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν. Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Ἑὺα γυνὴ ἦσαν πρὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὅμως ἐκ ἤρχης μετα' δὲ τὴν ἁμαρτίαν ἐυθὺς περιεκύκλωσεν αὐτὰς ἡ ἐντροπή, ὅθεν ἐγράψαν φύλλα συκῆς καὶ περιεζώθησαν, ἵνα τὴν γύμνωσιν αὐτῶν σκεπάσωσιν ἄλλὰ πῶς ἢ ἁμαρτία ἐσῆγαγεν εἰς αὐ-

τὰς τὴν αἰχλὺν; εἰδὲς ἐδὲ ἔβλεπε, ἐ-
δὲ ἤκησε τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν, ἐδὲ εἶπε
πρὸς αὐτὰς, ὅτι ἡ γύμνωσις ἐστὶν ἐντροπή.
διότι πλὴν αὐτῶν τῶν δύο ἐκ ἦσαν τό-
τε ἄλλοι ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον. Ἡ
συνειδήσις ἤλεγξεν αὐτὰς διὰ τὴν ἀμαρ-
τίαν, ὃ δὲ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως ἔ-
φερεν εἰς αὐτὰς τὴν ἐντροπήν. τῆτο αὐτὸ
συμβαίνει εἰς πάντα ἄνθρωπον ἐκείνους με-
τὰ τὴν πράξιν τῆς ἀμαρτίας, ἐντρέπε-
ται δηλαδὴ καὶ κατακλύνεται ὑπὸ τῆς
συνειδήσεως ἐλεγχόμενος, καὶ κρυφίως ἀ-
μαρτάνη, καὶ εἰδὲς αὐτὸν εἰδὲ βλέπει
ἐδὲ ἀκέη καὶ ἐμποδίζει μὲν ἡ συνείδη-
σις τὴν πράξιν τῆς ἀμαρτίας καὶ κατ'
αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ ὃν ὁ ἄνθρωπος με-
λετᾷ τὴν πράξιν αὐτῆς, πλὴν τότε ὁ
νῆς ἐσχοτισμένος ὑπὸ τῆς πάθους, εἰδόλως
αἰσθάνεται τῆς συνειδήσεως τὴν νεθεσίαν.
ἀφ' ἧ δὲ ἐκπληρώσῃ τὴν κακὴν αὐτῆ
ἐπιθυμίαν, καὶ μαρτυρῇ ἐπωσδήποτε ἡ
ζέσις τῆς πάθους, τότε αἰσθάνεται τῆς συ-
νειδήσεως τὴν φωνήν. ἡ δὲ συνείδησις τό-
τε ὡς ἐπιτήδειος ζωγράφος ζωγραφῆσα
ἐνώπιον αὐτῆς τὴν αἰσχρότητα, τὴν ἀτι-
μίαν, τὸ ὄνειδος τῆς ἀμαρτίας, διεγεί-
ρει εἰς αὐτὸν τὰ ἄγρια τῆς αἰχλὺς
κύματα. Βλέπε, λέγει, ἐνικήθης ὑπὸ τῆς
ἀμαρτίας, ἐμόλυνας σεαυτὸν καὶ γέγονας
ἄτιμος· βλέπε, σὺ ἐν τιμῇ ὦν, ἐ συνη-
κας, ἀλλὰ παρασυνεβλήθης τοῖς κτήνεσι

τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιωθῆς αὐτοῖς. Ἐκ
τῆς δὲ ἀμαρτήσεως τόσην αἰχλὺν καὶ
ἐντροπήν αἰσθάνεται, ὥστε καὶ τὸ χρῶμα
τῆς προσώπου αὐτῆς μεταβάλλεται, καὶ
οἱ ἔλεγχοι ὡς βέλη ὀξύτατα εἰς τὴν
καρδίαν αὐτῆς εἰσέρχονται, καὶ ἔ μόνον
τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τῆς σώματος
τὰ ὅσα ἐκταράττουσιν. „Ὅτι τὰ βέλη ^{ψαλ. 37.}
„σε, ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ μετὰ τὴν ἀμαρτί- ^{2, 3.}
„αν, ἐνεπάγησάν μοι. Οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν
„τοῖς ὀστέοις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἀμαρ-
„τιῶν μου. Τόσον δὲ αἰσθητικὴ καὶ ὀξεῖα
ἐγένετο εἰς αὐτὸν τῆς συνειδήσεως ἡ βά-
σανος, ὥστε ἔλεγεν „Εἰς ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ^{ψαλ. 38.}
„ἀνομίας ἐπαύδουσας αἰθροῦν καὶ ἐξέ- ^{11.}
„τῆξας ὡς ἀράχην τὴν ψυχὴν αὐτῆς.
Ἐδέετο δὲ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα πρὶν ἢ
ἀποθάνῃ, ἐξαποστείλῃ αὐτῷ ἄνεσιν ἢ ἀνα-
ψυχὴν ἀπὸ τῶν τοιῶντων ἐλεγμῶν. „Αἶ- ^{ψαλ. 38.}
„νες μοι ἵνα ἀναψύξω πρὸ τῆς ἀπελ- ^{13.}
„θείης. Τοιοτρόπως ἔν κατακλύνεται καὶ
βασανίζει ἡμᾶς ἡ συνείδησις ἡμῶν μετὰ
τὴν ἀμαρτίαν, καὶ κρυφίως ἡμάρτωμεν,
καὶ εἰδὲς ἐδὲ εἶδεν, ἐδὲ ἤκησε τὴν ἀ-
μαρτίαν ἡμῶν, ἐδὲ ὑπώπτευσεν περὶ
αὐτῆς.

Πόσον δὲ αἰσθητὴ γίνεται εἰς ἡμᾶς
ἡ ἐντροπή τῆς ἀμαρτίας, ὅταν τὰ ἔργα
αὐτῆς ἐ διαμένῃσι κρυπτά, ἀλλὰ γίνον-
ται φανερά καὶ γνωστὰ ἢ κοινολογῶνται
εἰς τὰς ἀνθρώπους; πόση ἐντροπή καλύ-

παι τὸ πρόσωπόν μου, ὅταν βλέπω ὅτι
διὰ τὰς πονηρὰς μου πράξεις κατεσάδην
ἐνεδος τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐξεδένημα τῷ
λαῷ; ποία ἡ κατασχύνη μου, ὅταν βλέ-
πω ὅτι φεύγουσι τὴν συναναστροφὴν μου οἱ
ἄνθρωποι, καὶ ἀποσρέφονται με ὡς ἄτι-
μον καὶ ἐξεδημένον; ποία πληγὴ εἰς τὴν
καρδίαν μου, ὅταν ἀκούω λεγόμενα κατ'
ἐμὲ τῆς αἰχύνης τὰ ὀνόματα· ὁ Δεῖνα
ὁ κλέπτης, ὁ ἀδικητής, ὁ ψεύτης, ὁ
συκοφάντης, ὁ μέθυστος, ὁ πορνικός, ὁ
προδότης, καὶ τὰ λοιπὰ ἕμοια τῆς
ἐντροπῆς ὀνόματα; καὶ δὲ ἡ μετάνοια
ἐξαλείφει τὴν ἁμαρτίαν, ὅμως καὶ ἡ
αἰσχύνη τῆς ἁμαρτίας διαμένει, καὶ τὸ
ὄνειδος τῶν ἀνθρώπων ἐκ ἐκλείπει. Τῷ-
το δὲ ἐστὶν ὅπερ ἔλεγεν ὁ Προφητὰναξ·
Ψαλ. 51. „Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ
ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
Καὶ ἡμεῖς δὲ μετὰ τὴν μετάνοιαν ὁσά-
κις ἐνθυμέμεθα τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τὰς
ἐκαστασίας, αἰσχυνόμεθα· ὁσάκις δὲ καὶ
οἱ ἄνθρωποι ἀναφέρουσι τὰς πονηρὰς ἡμῶν
πράξεις, ἐπαινέσι μὲν ἡμᾶς διὰ τὴν με-
τάνοιαν, ἐξονειδίζουσι δὲ διὰ τὰ πεπραγ-
μένα ἁμαρτήματα. Αὕτη δὲ ἡ διπλῇ
ἐντροπῇ, ἡ ἐσωτερικὴ δηλαδή ἡ προξε-
νημένη ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, καὶ ἡ ἐξω-
τερικὴ ἡ προσερχομένη ἐκ τῶν ὀνειδισμῶν
τῶν ἀνθρώπων, ἐστὶν ἡ αἰσχύνη τῆς ἁ-
μαρτίας, περὶ ἧς ὁ Παῦλος γράφει

πρὸς τοὺς ἁμαρτήσαντας καὶ μετανοήσαν-
τας Ῥωμαίους, ἔλεγε· „Τίνα ἔν καρπὸν Ῥωμ. 6.
ἔχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐσταιχί- 21.
νεθε;

Θεὲ τῷ παντός, καὶ Κύριε τῷ ἐ-
λέος, ἀπειρός ἐστιν ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώ-
πους εὐσπλαγχνία σου· ἡ ἀφαιτος οἰκονο-
μία τῆς θείας σου προνοίας ποιεῖ αἰδή-
την τὴν αἰσχύνην τῆς ἁμαρτίας καὶ τὴν
ἀγιασμόν τῆς ἀρετῆς, ἵνα φεύγοντες τὴν
ἁμαρτίαν, λυτρώμεθα τῆς κολάσεως,
κατορθῶντες δὲ τὴν ἀρετὴν, κληρονομή-
μεν τὴν Βασιλείαν σου· ἡ αἰδήσις τῆς
παρέσθης αἰσχύνης προκαταγγέλλει εἰς τοὺς
ἁμαρτωλοὺς τὴν αἰσχύνην ἐκείνης τῆς ἡ-
μέρας, ἐν ᾗ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα
παρασπαθῶσονται πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν
ἐνώπιον πάσης τῆς οἰκουμένης. Ἐὰν ἐντρέ-
πωμαι, ὅταν καταλάβω ὅτι δύο ἢ τρεῖς
ἄνθρωποι εἶδον τὰς αἰσχυραγίας μου, πό-
ση αἰσχύνη περικαλύψεται ὅταν πάντες οἱ
ἄνθρωποι, οἱ ἀπὸ Ἀδὰμ, ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ἐκείνης, βλέπωσι γυμνὰ πάντα τὰ
ἔργα μου μετὰ πατῶν τῶν περι-
στάσεων αὐτῶν; πόση ἡ αἰσχύνη μου, ὅταν
ἀκούσω τὸν ἐνεργέτην μου Θεὸν ὀνειδίζοντα
ἐνώπιον Ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων τὴν
ἀσπλαγχνίαν μου, καὶ λέγοντα· „Ἐπεί-ματθ. 23.
„νασα, καὶ ἐκ ἑδωκάς μοι φαγῆν ἐδί- 42. 42.
„ψησα, καὶ ἐκ ἐπάγισός με ξένος ἦμην,
καὶ ἐ συνήγαγός με γυμνός, καὶ ἐ πει-

168 Ομι. μετὰ τὴν πρὸς Ρ' αμ. ἐπισ. τῷ Πάυλ. τὴν ἀναγ. τῇ Δ'. Κυρ.

„ρίβαλέ με· ἄθενός ἐν φυλακῇ, ἢ
„ἐκ ἐπισκέψεως με. Τὸ προκαταγγέλλει
μοι ἢ μετὰ τὴν ἀμαρτίαν παρῶσα ἐν-
τροπή μὲ· αὐτὴ διδάσκει με τὴν μέλλουσαν
αἰχύνην μου καὶ τὴν περιμένοντά με κό-
λασιν. ὅταν ἡ αἰχὺνὴ τῷ πλῆθει τῶν
ἀμαρτιῶν μου ταράττῃ με, τότε ἡ αἴθρη-
σις τῆς κολάσεως περικυκλοῖ με. „Χείμαρ-
„ξοι ἀνομίας ἐξετάραξόν με. Ὡδίνες αἶδε
„περιεκύλλασάν με.

Ὁ δὲ ἁγιασμός ὁ ὑπὸ Θεοῦ διδο-
μενος εἰς τὰς ἐναρέτας ἐν τῇ γῇ, ἐστὶν ὁ
ἀγρόντων τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τῶν
ἡτοιμασμένων αὐτοῖς εἰς τὸν ἔθρανόν· αὐ-
τὸς δὲ θαρσοποιεῖ τὴν καρδίαν αὐτῶν,
καὶ ἐπιστηρίζει αὐτὰς εἰς τὴν τῶν Θεῶν
θελημάτων ἐκπλήρωσιν. Αὐτὸς φέρει εἰς
αὐτὰς τὴν αἴθρην τῆς ἐπεθρανίσεως εὐφροσύνης
καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς θείας μακαριότη-
τος· αὐτὰς ἐξάπτει εἰς τὴν καρδίαν αὐ-
τῶν τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγαπήσεως, καὶ
πληροφορεῖ τὴν ψυχὴν αὐτῶν, ὅτι εἰσὶ
μέτοχοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κληρονόμοι
τῆς αἰωνίης αὐτοῦ Βασιλείας. Ἐκ τούτου ὁ
μὲν ἅγιος Γεροψάλτης μετὰ πολλῆς ἀ-

„ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ;
„Διεύουσαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς,
„ἕως τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ ἐν Φωνῇ ἀγαλ-
„λιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἡμεῶν ἐορτα-
„ζόντων. Ὁ δὲ Θεοπέσιος Πάυλος μετὰ
πολλῆς πληροφορίας ἔγραφε· „Τὸν ἀγῶ-
„να τὸν καλὸν ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον
„τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα. Λοιπὸν
„ἀπόκειται μοι ὁ τοῦ δικαιοσύνης στέφα-
„νος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκεί-
„νῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής. Οὗτος
ἐν ἐστὶν ὁ καρπὸς τῆς ἀμαρτίας, ἡ αἰ-
χὺνὴ εἰς τὴν παρῶσαν ζωὴν, προκα-
ταγγέλλουσα τὴν μέλλουσαν αἰχύνην καὶ
κόλασιν. Οὗτος ἐστὶν ὁ καρπὸς τῆς ἀρε-
τῆς, ὁ ἁγιασμός ὅστις ἐστὶν ἡ πληροφο-
ρία τῆς μελλούσης ἀμεταβλήτου ἀγιωσύ-
νης καὶ ἀτελευτήτου δόξης· ἄνθρωποι ἐν,
ὅσοι πιστεύετε εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, φέυ-
γετε τὴν αἰχύνην τῆς ἀμαρτίας, ἵνα
φύγητε τὰς ὀδύνας τῆς κολάσεως· θη-
σαυρίσατε τὸν ἁγιασμόν τῆς ἀρετῆς, ἵνα
κληρονομήσητε τὰ ἀγαθὰ τῆς αἰωνίης βα-
σιλείας, ἐν αὐτῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστῷ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς
τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλ. 17.
4, 5.

2. Τιμ. 4.
7, 3.

Ψαλ. 41, γαλλιμάσεως ἔψαλλε· „Πότε ἤξω καὶ
2, 4.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ
ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ
ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΕΝ Τῇ ΠΕΜΠΤῃ ΚΤΡΙΑΚῃ.

Πολλοὶ λέγουσιν, ὅτι εἰς τὸν κόσμον, ὅς τις εἰς πᾶν ἔργον αὐτοῦ, ᾧτε μέγα εἴτε μικρὸν, ἐκ ἐπιβλέπει ἐπὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος· καὶ αὐτοὶ, λέγουσιν, οἱ τὴν ἀρετὴν ἐργαζόμενοι σκοπὸν ἔχουσι τὸ ἴδιον κέρδος· διότι καὶ αὐτοὶ πράττουσι τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα ἵνα φύγωσι τὴν κόλασιν, ἥ ἵνα ἀπολαύσωσι τὸν παράδεισον· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μετὰ πάσης τελειότητος ἀγαπᾶντες τὸν Θεόν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ τὴν ἰδίαν ζωὴν θυσιάζοντες, τῷτο πράττουσιν, ἵνα ἀξιωθῶσι τῆς θείας αὐτοῦ Βασιλείας καὶ Μακαριότητος. Ψευδὲς δὲ ἀπέδειξε τὸ τοιοῦτον φρόνημα ἐξόχως πάντων τῶν ἄλλων ἁγίων ἀνδρῶν ὁ πανσέβαστος καὶ ἐρανόφρων Παῦλος· διότι αὐτοῖς ἔ μόνον ἐλυπέτο διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ παντὶ τρόπῳ ἠγωνίζετο ἢ τὸν Θεὸν παρεκάλει ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἤθελε καὶ ἠύχετο, ἵνα ἐκεῖνοι μὲν σωθῶσιν, αὐτοῖς δὲ χωριζομένοι ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. „Ἡυχόμεν γὰρ

αὐτοὶ ἐγὼ, ἔλεγεν, ἀνάθεμα εἶναι ἅ- Ῥωμ. 9.
„πὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, 3. 4.
„τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· οἵτινες
„εἰσιν Ἰσραηλιταί. Ἐλέπεις ἄραγε εἰς ταύτην τὴν διάθεσιν καὶ ἀπέφασιν τῷ Παύλῳ καὶ ἰχνος σκοπεῖ ἰδίᾳ κέρδει· αὐτὴ ἀπέδειξεν ἐντελῶς, ὅτι αὐτοῖς ἔ μόνον ἐκ ἐπέβλεπεν ἐπὶ τὸ ἴδιον ὄφελος, ἀλλ' ὅτι ἤθελε καὶ ἔεργε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζημίαν, ἢ ζημίαν αἰάνιον, ἵνα ὁ πλησίον αὐτοῦ ἀπολάβῃ τῆς αἰωνίης σωτηρίας. Τῷτο δὲ ἐστὶ τὸ ὑπὲρ τὴν ἐντολήν, ἣν ἐν τῷ ἔτι ἠγάπησε τὸν πλησίον ἔχει ὡς ἑαυτὸν, ἀλλὰ περισσώτερον ἢ ἑαυτὸν. Ἰνα δὲ μηδεὶς νομίσῃ, ὅτι ὡς ἔτυχεν ἀπερισκέπτως ταῦτα ἐσυλλογίζετο καὶ ἠύχετο καὶ ἔγραφε, διὰ τῶν σήμερον ἀναγνωθέντων λόγων τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἐφάνερωσε τὸν λόγον τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἐπιθυμίας, καὶ εὐχῆς. Ἐάν τις μετὰ προσοχῆς ἀκρίβητι τὴν τῶν ἀναγνωθέντων ἐρμηνείαν, ἔ μόνον τὸν λόγον τῆς τοσαύτης ἐπιθυμίας αὐτοῦ βλέ-

πετε, ἀλλὰ καὶ μανθάνετε πόσον ὑπερβαίνει ἢ ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως δικαιοσύνη τὴν τῷ Μωσῶϊ νόμον. ἔτι δὲ καὶ πόσον ἑυκαλὸς ἢ εἰς Χριστὸν πίσις, καὶ πίστων χαρισμά. δι' αὐτῆς ἀξιόμηθα

Γωμ. 10.
1. Αἱ δὲ ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεόν, ὑπὲρ τῷ Ἰσραήλ, ἐστὶν εἰς σωτηρίαν.

Ρωμ. 9.
1, 2, 3. Εἰς τὸ προλαβὸν κεφάλαιον ὁ Θεὸς Ἀπόστολος μετὰ ἀληθείας καὶ βεβαιότητος ἐμαρτύρησεν, ὅτι ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῷ μεγάλην λύπην καὶ ἀκατάπαυσον ἰδύνην, βλέπων ὅτι οἱ Ἰσραηλιταὶ οἱ ἀδελφοί καὶ κατὰ σάρκα συγγενεῖς αὐτῷ ἐκ ἐπέστροφον πρὸς τὸν Χριστόν· καὶ ὅτι ἐσεργε καὶ ἥυχeto ἵνα αὐτοὶ μὲν εἰς Χριστὸν πιστεύσαντες τύχωσι σωτηρίας, αὐτὸς δὲ χωρισθῇ ἀπὸ Χριστοῦ, ὥπερ ἐστὶ, σερρηθῇ τῆς Θεᾶς Βασιλείας. Ἐπειτα ὡς παρεμβατικῶς πολλὰ καὶ ἐπαινέσας καὶ ἐλέγξας τῷ Ἰσραὴλ τὸ γένος, ἐπαναλαμβάνει πάλιν τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, δηλοποιῶν σαφέστερα, ὅτι οἱ Ἰσραηλιταὶ εἰσιν οἱ κατὰ σάρκα ἀδελφοί καὶ συγγενεῖς αὐτῷ, καὶ ὅτι τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἐπιθυμεῖ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς δέεται τῷ Θεῷ. Αἱ δὲ ἀδελφοί, λέγει, τῷτο θέλει καὶ ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά μου, καὶ ὑπὲρ τῷτο

ἐγὼ δέομαι καὶ παρακαλῶ τὸν Θεόν, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας δηλονότι τῶν Ἰσραηλιτῶν. ἵνα δὲ μὴ ὑπονοήσωμεν, ὅτι τῷτο ποιεῖ διὰ τὸ ὁμογενὲς καὶ διὰ τὴν συγγένειαν, ἐπιφέρει ἀμέσως καὶ τὸν λόγον τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιθυμίας αὐτῷ καὶ δέησεως, λέγων·

Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ^{Γωμ. 10.} ^{2.} ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' ἔκατ' ἐπίγνωσιν.

Τί ἐστὶ ζῆλος Θεοῦ; ζῆλος Θεοῦ ἐστὶ προθυμία θερμὴ καὶ σπυρδὴ ζέουσα ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως καὶ προσασίας τῶν Θεῶν προσαγαμάτων. Ποῖος δὲ ἔχει ζῆλον Θεοῦ κατ' ἐπίγνωσιν; Ἐκεῖνος ὅστις ἐξ ἀμαθίας μὴ κατανοῶν μηδὲ διακρίνων τὸν σκοπὸν τῶν Θεῶν νόμων, θερμαίνεται καὶ ἐκκαίεται ἐχὶ διὰ τὴν φυλακὴν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν διοριζομένων ὑπὸ τῶν νόμων, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα ἴσα ὁ ἀμαθὴς καὶ ἀδιάκριτος νῆς αὐτῷ συλλογίζεται καὶ νομίζει ὅτι εἰσὶν ὁ σκοπὸς τῶν τῷ Θεῷ νόμων ζῆλος ἐν ᾧ κατ' ἐπίγνωσιν, ἐστὶν ὁ ζῆλος ὁ ἐσεργημένος τῆς ἀναγκαίας γνώσεως καὶ διακρίσεως, ὁ ζῆλος ὁ ἀδιάκριτος καὶ ἀσύνετος· τοιοῦτον δὲ ἀδιάκριτον ζῆλον εἶχον οἱ τότε Ἰσραηλιταί, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Παῦλος, λέγων· „Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν,

„ἀλλ' ἔκατ' ἐπίγνωσιν. Διὰ τῆτον ἔν τὸν λόγον ἐπιθυμεῖ τὴν σωτηρίαν αὐτὴν παρεκάλει τὸν Θεόν, ἵνα μεταβάλλῃ τὸν ἀδιάκριτον αὐτῶν ζῆλον εἰς ζῆλον διακριτικόν· δηλοποιεῖ δὲ διὰ τῶν ἐξῆς λόγων ποῖα ἦσαν ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὅσα αὐτοὶ μὴ γινώσκοντες, ἐγένοντο ζηλωταὶ ἀμαθεῖς καὶ ἀδιάκριτοι.

Ρωμ. ια. 3. Ἀγνοῦντες γὰρ τὴν τῷ Θεῷ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες εἴσασθαι, τῇ δικαιοσύνῃ τῷ Θεῷ ἔχοντες ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμος Χριστός, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

Δικαιοσύνην Θεῷ ὠνόμασε τὴν διὰ πίστεως δικαίωσιν, ἔτι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν· ἰδίαν δὲ δικαιοσύνην, τὴν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν νομιζομένην δικαίωσιν, τὴν ἐπακολοθεῖσαν τὴν διατήρησιν τῷ Μωσαϊκῷ νόμῳ· ἡ τοιαύτη δὲ δικαίωσις ἀνωφελής ἦν τότε καὶ ἄπρακτος, ἐπεὶ μετὰ Χριστὸν ὁ νόμος ἤργησε· λέγει ἔν, ὅτι διὰ τῆτο οἱ Ἰσραηλιταὶ ἔχοντες ὑπετάγησαν τῇ δικαιοσύνῃ τῷ Θεῷ, ἥγαν ἔκ ἐδέχθησαν τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, ἐπεὶ ἀγνοῦντες τὴν τῷ Θεῷ δικαιοσύνην, μὴ γνωρίζοντες δηλαδὴ ὅτι

ἡ εἰς Χριστὸν πίσις δικαιοσύνη τὸν ἄνθρωπον, ἐζήτησαν εἴσασθαι τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην, τῆτον ἠθέλησαν ἐπιβεβαιῶσαι, ὅτι διὰ τῆς τῷ Θεῷ δικαιοσύνης ἡ φυλακὴ δικαιοσύνης ἔστιν ἄνθρωπος· ἐνῆθισαν δὲ, μὴ κατανόησαντες, ὅτι νόμος ἔχει σκοπὸν καὶ τέλος ἵνα ἡμεῖς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ φανερώτῃ, ὅτι πῶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν λαμβάνει τὴν δικαίωσιν, τὴν ἀφεσιν δηλονότι τῶν ἁμαρτιῶν αἰτέ καὶ τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. „Τέλος γὰρ νόμος Χριστός, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

Μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τῶν νόμων· ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ρωμ. ια. 5.

Ἀκολοθεῖ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος τὴν σύγκρισιν τῆς διὰ τῷ Μωσαϊκῷ νόμῳ δικαιοσύνης, καὶ τῆς δικαιοσύνης τὴν λαμβάνομεν διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἵνα φανερώσῃ πόσον ὑπερέχει ἡ ἀμοιβὴ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὴν ἀνταπόδοσιν τὴν ἐπακολοθεῖσαν ἐκ τῆς φυλακῆς τῶν τῷ νόμῳ προσαγμάτων καὶ ἐκ τῆς ἐξ αὐτῆς δικαιοσύνης. Ὁ Μωϋσῆς ἐφάνερωσε, λέγει, ἐγγράφως ποῖα ἐστὶν ἡ ἐκ τῷ νόμῳ δικαίωσις. τί δὲ ἔπεν ὁ Μωϋσῆς περὶ τῆς ἐκ τῷ νόμῳ δικαιοσύνης; Αὐτὸς ἔς

ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ ἐγραψεν εἰς τὸ
 Δευτ. 18. Δευτερονόμιον ταῦτα. „Καὶ φυλάξεθε
 5. „πάντα τὰ προστάγματά μου, καὶ πάντα
 „τὰ κρίματά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά·
 „ὃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται
 „ἐν αὐτοῖς. Οὐκ εἶπεν, ὃ ποιήσας αὐτὰ
 σωθήσεται, ἔδδὲ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα,
 ἔδδὲ καὶ, ζήσεται ἀπλῶς, ἀλλὰ ζήσεται
 ἐν αὐτοῖς. Τῆγο δὲ τί ἄλλο σημαίνει,
 εἰμὶ ὅτι ὁ Θεὸς ὑπέχετο πρόσκαιρον ἀν-
 ταπίδοσιν εἰς τὰς φυλάττοντας τὸν Μω-
 σαϊκὸν νόμον; ὁ ἄνθρωπος, λέγει, ὅστις
 ποιῇται τὰ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένα, Ζή-
 σεται ἐν αὐτοῖς, τῆτες φέρει τὸν πρό-
 σκαιον θάνατον τὸν δι' αὐτῶν τῶν ἐν
 τῷ νόμῳ γεγραμμένων προσαγμάτων διο-
 ριζήντα εἰς τὰς παραβάτας, καὶ ζῆ-
 ζῶν μακροχρόνιον ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ
 τὴν ἐν τῷ νόμῳ ὑπόχρεσιν. Ἄκουσον δὲ
 20. πῶς διὰ τῶν ἐξῆς λόγων δηλοποιεῖ, ὅτι
 12. ἡ ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως δικαίωσις
 προξενεῖ ἀνταπίδοσιν ἀθάνατον, ἥτις ἐστὶν
 ἡ αἰώνιος σωτηρία.

Ῥωμ. 10. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύ-
 6. νη ἔγω λέγει μὴ εἴπῃς ἐν
 τῇ καρδίᾳ σου τίς ἀναβή-
 σεται εἰς τὸν ἔρانون; τῆ-
 τῆς Χριστὸν καταγαγεῖν;

7. Ἡ τίς καταβήσεται εἰς τὴν
 8. ἄβυσσον; τῆτες Χριστὸν ἐκ
 νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ
 τί λέγει; ἐγγύς σε τὸ ῥῆ-
 μά ἐστιν ἐν τῷ σώματί σου καὶ
 ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τῆτες τὸ
 ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσ-
 σομεν.

Ὁ Μωϋσῆς λαλῶν περὶ τῆς ἐντο-
 λῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ περιγράφων ὅτι αὐ-
 τῇ ἔδδὲ βαρεῖά ἐστιν, ἔδδὲ μακράν ἀφ'
 ἡμῶν ἀπέχει, εἶπε ταῦτα. „Ὅτι ἡ ἐν- Δευτ. 30.
 11. 14. τολὴ αὕτη ἦν ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμε-
 ρον, ἔχ' ὑπέρογκός ἐστιν, ἔδδὲ μακράν
 „ἀπὸ σέ ἐστίν. Οὐκ ἐν τῷ ἔρῳ ἄνω
 „ἐστὶ, λέγων, τίς ἀναβήσεται ἡμῖν εἰς τὸν
 „ἔρانون, καὶ λήψεται ἡμῖν αὐτήν, καὶ
 „ἀκέσαντες αὐτήν ποιήσομεν; Οὐδὲ πῆ-
 ραν τῆς θαλάσσης ἐστὶ, λέγων, τίς δια-
 „περάσει ἡμῖν εἰς τὸ πέρασ τῆς θαλάσ-
 „σης, καὶ λάβῃ ἡμῖν αὐτήν, καὶ ἀκί-
 „σῃ ἡμῖν ποιήσῃ αὐτήν, καὶ ποιήσομεν;
 „Ἐγγύς σε ἐστὶ τὸ ῥῆμα σφόδρα ἐν τῷ
 „σώματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ
 „ἐν ταῖς χερσί σου ποιεῖν αὐτό. Ταῦτα
 ἐκλαμβάνων ὁ Παῦλος ἀλληγορικῶς, καὶ
 ἐφαρμόζων αὐτὰ εἰς τὸν Χριστὸν τὸν δο-

τῆρα τῶν ἐντολῶν τὸν ἐξ ἔραν ἔ κατα-
 βάντα, καὶ μέχρις ἄρτι κατελθόντα, καὶ
 ἐκείθεν ἀναβάντα, καὶ ἀνασάντα ἐκ νε-
 κρῶν, καὶ εἰς ἔραν ἄναληφθέντα· ἔτι
 δὲ καὶ εἰς τὴν εὐκολίαν τῆς εἰς αὐτὸν
 πίσεως, διδάσκει λέγων· „Ἰὲ δὲ ἐκ πί-
 „σεως δικαιοσύνη ἔτω λέγει, ἦγεν περὶ
 δὲ τῆς δικαιοσύνης τῆς εἰς Χριστὸν πί-
 σεως ἔτω λαλεῖ ὁ Θεός· Μὴ ἔπης ἐν
 τῇ καρδίᾳ σε, τρεῖς μὴ συλλογιῶν, ὅτι
 ἐστὶν ἀνάγκη ἵνα ἀναβῇς εἰς τὸν ἔ-
 ρανόν, ὅπως ἂν καταβιβάσῃς ἐκείθεν
 πρὸς τὴν ψυχὴν σε τὸν Χριστὸν καὶ τὴν
 εἰς αὐτὸν πίσιν· μηδὲ ὅτι ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα
 καταβῇς εἰς τὴν ἄβυσσον, ἦγεν εἰς τὸν
 ἄδην, ἵνα ἐκείθεν ἀναβιβάσῃς αὐτὰ πρὸς
 σεαυτὸν· ἡδεμίαν ἀνάγκην ἔχεις ἵνα ποιή-
 σης ταῦτα· διότι ὁ Θεὸς διὰ τῆς Δευτε-
 ρονομίας λέγει σοι, ὅτι ὁ λόγος τῆς πί-
 σεως ἐν ἡμῖν κηρύττομεν ἐκ ἐστὶ μακρὰν
 ἀπὸ σέ, πλησίον σε ἐστὶν, εἰς τὸ σῶμα
 σε ἐστὶ καὶ εἰς τὴν καρδίαν σε. „Ἐγγὺς σε
 „τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ σώματί σε καὶ ἐν
 „τῇ καρδίᾳ σε· κατὰ τίναν δὲ τρόπον ὁ
 λόγος τῆς πίσεως ἐστὶν ἐγγὺς ἐν τῷ σώμα-
 τί σε καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σε, διδάσκει ὁ
 Θεὸς Ἀπόστολος, λέγων·

Ῥωμ 10.
 9. **Ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ
 σώματί σε Κύριον Ἰησοῦν, καὶ
 πισέυσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σε**

**ὅτι ὁ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν
 ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. Καρ-
 δία γὰρ πισεύεται εἰς δικαι-
 οσύνην· σῶματι δὲ ὁμολο-
 γεῖται εἰς σωτηρίαν.** 10.

Ἡ καρδία καὶ τὸ σῶμα εἰσὶ δύο
 ἔργα, δι' ὧν ἡ πίσις οἰκοδομεῖται καὶ
 ἀπαρτίζεται· ἡ καρδία, ἦγεν ἡ ψυχὴ
 καὶ ὁ νῆς δέχεται τὴν πίσιν, ὅπερ ἐστὶ
 πισεῖν καὶ πεῖσθαι, ὅτι ἀληθῆ εἰσὶν
 ὅσα διδάσκει ἡ πίσις· τὸ σῶμα ὁμολογεῖ
 ὅσα ὁ νῆς ἐδέχθη καὶ ἐπίστευσεν. Ἀλλὰ
 διατί ἐκ πάντων τῶν πισισμένων μόνον
 τὴν ἀνάστασιν τῆς Κυρίας Ἰησοῦ ἀναφέρει
 ὁ Θεὸς Ἀπόστολος; διότι αὐτὴ περιεκτι-
 κή ἐστὶν ὅλη τῆς μυητικῆς τῆς θείας ἐναν-
 θρωπήσεως. ὅστις δὲ πιστεύει ὅτι ὁ Ἰησοῦς
 Χριστὸς τῇ δυνάμει τῆς Θεότητος αὐτῆς
 ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἐκεῖνος πιστεύει ὅτι καὶ
 ἐσαρκώθη, καὶ πάθος ὑπέμεινε, καὶ ἐσταυ-
 ρώθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη, καὶ
 ἐστὶν υἱὸς Θεοῦ καὶ Θεὸς ἀληθινός. Βλέπε
 δὲ πῶς ἐξηγεῖ τὸ κατὰ τίναν τρόπον ὁ
 λόγος τῆς πίσεως καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς δικαι-
 ωσίς ἐστιν ἐν τῷ σώματί σε καὶ ἐν τῇ
 καρδίᾳ σε. Ἐὰν ὁμολογήσῃς, λέγει, διὰ
 τῆς σωματικῆς σε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐστὶ
 Θεός, καὶ πισέυσῃς ἔνδον ἐν τῇ καρδίᾳ
 σε ὅτι ὁ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν,

ἂπολαμβάνεις τῆς αἰωνίᾳ σωτηρίας. Ἀλλὰ διατί τῆτο ; διότι ἡ καρδία καὶ τὸ σῶμα εἰσὶ τὰ δύο ὄργανα καὶ τὰ δύο δοχεῖα τῆς πίσεως· ἡ καρδία, ἥγαν ἡ ψυχὴ πεινῶν, πεινῶσα δὲ δικαιεῖται καὶ ἀγιάζεται· τὸ σῶμα ὁμολογεῖ καὶ κηρύττει τὰ πεινῶντα, ἡ δὲ ὁμολογία καὶ τὸ κήρυγμα προξενεῖ τὴν σωτηρίαν εἰς τὸν ὁμολογητὴν καὶ κήρυκα. Ἰδὲ δὲ πῶς ὁ τῷ Θεῷ Ἀπόστολος παραστήσας τὸ

ἀτελὲς καὶ ἀνίχυρον τῷ Μωσαϊκῷ νόμῳ καὶ τὸ τέλειον καὶ σωτηριῶδες, ἔτι δὲ καὶ τὸ εὐκολόν τῆς Εὐαγγελικῆς πίσεως, ἐπεσόμεσε μὲν ἐκείνους τὰς Ἰουδαίους, οἵτινες πεποιθότες καὶ καυχώμενοι ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ τῷ νόμῳ, ἀπεσρέφοντο τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως· ἐπεσήριξε δὲ πάντας τὰς εἰς Χριστὸν πεινῶντας ἐπὶ τὴν πύετραν τῆς πίσεως.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΕΝ Τῇ ΠΕΜΠΤῃ ΚΤΗΡΙΑΚῇ.

Ἡ σήμερον ἀναγνωθῆσα τῷ Θεῷ Παύλῳ ἐπιστολὴ κηρύττει τὴν δύναμιν τῆς εὐαγγελικῆς πίσεως, θαρσύνει καὶ χαρᾶς πληροῖ τὴν καρδίαν πάντων τῶν εἰς Χριστὸν πεινῶντων· δεικνύουσα δὲ πόσον εὐκόλῳ ἐστὶν αὐτῆς τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως τὸ ἔργον, ἀναπλόγητον ποιεῖ τὸν παραβαίνοντα τῷ εὐαγγελίῳ τὰς θείας νόμους. Μεγάλῃ ἀληθείᾳ καὶ ἀσύγκριτος ἐστὶν ἡ δύναμις τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως.

Ἀρεαὶ μὲν ἦσαν εἰς τὸν Θεὸν ἡ πίστις καὶ ἡ ἀρετὴ τῷ Ἀβελ, τῷ Ἐνῶχ, τῷ Νῶε, τῷ Ἀβραάμ, τῷ Ἰσαάκ, τῷ Ἰακώβ, τῷ Ἰωσήφ, καὶ πάντων τῶν πρὸ τῷ νόμῳ Δικαίων· ἀρετὴ εἰς τὸν Θεὸν ἡ πίστις καὶ ἡ ἀρετὴ τῷ Μωϋσέως, τῷ Ἀαρὼν, τῷ Ἰησοῦ τῷ Ναυῇ, τῷ Σαμεὴλ, τῷ Δαβὶδ, τῶν Προφητῶν, καὶ πάντων τῶν ἐν νόμῳ Ἀγίων. Τόσον δὲ ἀρετὴ καὶ εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ πίστις καὶ

ἡ ἀρετὴ αὐτῶν, ὥστε δι' αὐτὰς ἔδωκεν εἰς αὐτὰς ὁ Θεὸς τὰς Φωτισμὰς τῆ Παναγίας Πνεύματος, τῆς προφητείας τὸ χάρισμα, καὶ τῶν θαυμάτων τὴν δύναμιν διὰ τὴν πίσιν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν κατηξίωσεν αὐτὰς ὁ Θεὸς προγνώρισαι τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τῆς μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ· εἶδον αὐτοὶ κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν καὶ τὴν ἐκ Παρθένου γεννητὴν, καὶ τὰ ὑπερφυῖ θάματα, καὶ τὰ σωτήρια πάθη, καὶ τὸν ζωηφόρον σαυρὸν, καὶ τὴν τριήμερον ταφὴν, καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς ἔραν ἁγίων ἀνάληψιν, καὶ τὴν ἀπ' ἔραν κατὰ βασιαν τῆς παναγίας Πνεύματος· εἶδον αὐτὰ „Πόρρωθεν διὰ τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, καὶ ἐπέσθηνσαν καὶ ἐδέχθησαν καὶ προεικόνισαν αὐτά· ἐπεθύμησαν δὲ ἰδεῖν αὐτά καὶ διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀκῆσαι διὰ τῶν τοῦ σώματος ὁσίων, ὅμως ἔδὲ εἶδον αὐτὰ σωματικῶς ἔδὲ ἤκουσαν. „Αἰμὴν γὰρ „λέγω ὑμῖν, ἔπεν ὁ Κύριος, ὅτι πολλοὶ „Προφῆται καὶ Δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν καὶ βλέπετε, καὶ ἐκ εἶδον καὶ ἀκῆσαι αὐτὰ „ἀκούετε, καὶ ἐκ ἤκουσαν.

Ε' β. 11.
13.

Ματθ. 13.
17.

Ἀλλὰ καὶ τοσούτον ἐμπρόσδεκτοι ἦσαν ἐνώπιον τῆ Θεοῦ ἡ πίσις καὶ ἡ ἀρετὴ τῶν πρὸ τῆ νόμου καὶ τῶν ἐν νόμῳ ἁγίων ἀνδρῶν, ὅμως ἐκ ἠδυνήθησαν ἐξ-

λεῶσαι τῆ Θεοῦ τὴ ἀγανάκτησιν, ἔδὲ ἐξαλείψαι τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, ἔδὲ δικαιῶσαι τὸν ἄνθρωπον, ἔδὲ ἀνοῖξαι τὴν κεκλεισμένην θύραν τῆς ἐπικρανίας Βασιλείας. Τοιοῦτον κατόρθωμα ἔδὲ πίσις, ἔδὲ ἀρετῇ, ἔδὲ ἀνδρωπῶς, ἔδὲ ἄγγελος ἠδύνατο κατορθῶσαι, εἰμὴ εἰς καὶ μόνος „Ο' ζῶν καὶ γενόμενος νεκρὸς, καὶ ζῶν εἰς „τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὁ ἔχων τὰς „κλεῖς τὰς ἁγίων καὶ τῆ θανάτου, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, θυσιάσας ἑαυτὸν ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον τῆς σταυροῦ. αὐτὸς ὁ ἐνανθρωπήσας υἱὸς καὶ λόγος τῆ Θεοῦ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ἠπλώσε τὰς παναχράντας αὐτῆς χεῖρας ἐν τῷ σταυρῷ καὶ ἔπαυεν. „Τετέλεσται, παρέδωκε τὸ πνεῦμα τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, ἐξήλειψε τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, ἐδικαίωσε τὸν ἄνθρωπον, ἔλυσε τῆ φραγμῆς τὸ μεσότειχον, ἔσρεψε τὴν φλογίνην ῥομφαίαν, καὶ ἠνοιξε τὴν πύλην τῆς μακαρίας Εὐδοκίας. Ἐκτοτε δὲ πᾶς ὁ εἰς αὐτὸν πισεύσας καὶ βαπτισθεὶς εἰσέρχεται ἀνεμπόδως εἰς τὴν αἰώνιον δόξαν τῆ Θεοῦ. „Ο' πισεύσας καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται.

Α' περ. 1.
18.

Ἰωάν. 19.
30.

Μαρκ. 16.
16.

Πάντες μὲν οἱ πρὸ Χριστοῦ δίκαιοι καὶ μόνον ἐπεθύμουν, ἀλλὰ καὶ ἐκτενῶς ἐδέοντο, ἵνα ὁ μονογενοῦς υἱὸς καὶ λόγος τῆ Θεοῦ καταβάς ἀπ' ἔραν, καὶ τὴν ἀνθρώπινον φύσιν ἀναλαβὼν, καὶ θάνατον

καταδεδέχμενος σκυρικόν, καὶ ἐκ νεκρῶν ἀ-
ναστὰς ἐν δόξῃ, συναναστήτη ὅλοι τῶν ἀν-
θρώπων τὸ γένος, καὶ ἀνελθὼν σκαριοφό-
ρος εἰς τὸν ἔβανον συναβιβιάτη πάν-
τας εἰς τὴν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου
ἡτοιμασμένην Βασιλείαν. Τῷ δὲ ἐσή-
μαιεν ὁ Ἱεροψιλλῆς ὅταν κρύων τὴν
προφητικὴν αὐτῷ κινύρην, ἔψαλλε· „Καὶ
„προτεύξονται περὶ αὐτῷ διαπαντός. Καὶ
αὐτός δὲ ὡς Θεὸς προφήτης προβλέπων
ὅτι ἡ ἀνάστασις τῷ Χριστῷ, ἐστὶν ἀνάστασις
πάντων τῶν ἀνθρώπων, προσήχητο θεό-
μενος, καὶ λέγων· „Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα-
„μυ, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα.
Ἡξίωτε δὲ αὐτὸν ὁ Τίς τῷ Θεῷ ἀπο-
κρίτως, φανερώσας αὐτῷ τὴν ἄρχην τῆς
ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως αὐτῷ, καὶ εἰπὼν πρὸς
αὐτόν· „Ἐξεγέρθησμαι ὁρθρῶς. Οἱ δὲ
μετὰ Χριστὸν Ἅγιοι εὐδὲν τέτων ἐπιθυ-
μῶσιν, εὐδὲ προσεύχονται, εὐδὲ δέονται
περὶ αὐτῶν, ἐπειδὴ ταῦτα ἔλαβον τέλος
κατὰ τὴν ὀρισμένην τῷ Θεῷ βεβλήν καὶ
πρόγνωσιν. Ἀλλὰ πεσοιθότες ἐπὶ τῇ
δυνάμει τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, μετὰ
παύσεως καὶ σιχαρῶς ἐλπίδος περιμένου-
σι τὴν ἀπόλαυσιν τῆς θείας μακαριότητος.
Μαρτυρεῖ τῷτο ὁ τριτομάχριος Παῦλος,
μετὰ πολλῶν θίξεως καὶ βεβαιότητος κη-
ρίτων· „Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγέμισ-
„μαι, τὸν δρόμον τέτελεκα, τὴν πίσιν
„τετήρηκα· λοιπὸν ἀπέκειταί μοι ὁ τῆς

„δικαιοσύνης σέφανος. ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύ-
„ριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος
„κριτής· ἐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι
„τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῷ.
Μετὰ τὴν ἐνσαρκίαν οἰκονομίαν τῷ Τίῳ
τῷ Θεῷ, πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις πιστεύει ἐν
τῇ καρδίᾳ αὐτῷ εἰς τὸν Σωτῆρα Χρι-
στὸν, καὶ ὁμολογεῖ διὰ τῷ σώματος αὐτῷ
ὅτι αὐτός ἐστι Θεὸς ἀληθινός καὶ λυτρω-
τὴς τῷ κόσμῳ, ἐκεῖνος δικαιοῦται καὶ σά-
ζεται. „Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαι-
„οσύνην· σώματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σω-
„τηρίαν.

Μεγάλη ἀληθὺς ἡ δύναμις τῆς εἰς
Χριστὸν πίστεως. Ἐὰν πισεύσω εἰς αὐτόν,
γίνομαι ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου.
Ἐὰν ὁμολογήσω, ὅτι αὐτός ἐστι Θεὸς ἀ-
ληθινός, κληρονομῶ Βασιλείαν αἰώ-
νιον. Ἀλλὰ πῶθεν τόση δύναμις εἰς τὴν
εἰς Χριστὸν πίσιν; Ἐὰν περιεργασθῇ τὴν
δύναμιν τῆς ἁμαρτίας τῷ προπάτορος,
εὐκολὰ καταλαμβάνεις τὴν δύναμιν τῆς εἰς
Χριστὸν πίστεως· ἐκ τῷ πρώτῳ ἀνθρώπῳ ἐγεννή-
θησαν πάντες οἱ ἄνθρωποι σαρκικῶς· ἐκ
τῷ δευτέρῳ, ἐγεννήθησαν πάντες ἄνωθεν
πνευματικῶς. „Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ
„Ἀδάμ ἦν ἐκ γῆς χοϊκός· ὁ δεύτερος
„ἄνθρωπος ὁ Γητὴς Χριστὸς ἐστὶν ὁ Κύ-
„ριος ἐξ ἑβανῶ. Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτος
„καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπεράνιος, τοιο-
„υτος καὶ οἱ ἐπεράνιοι. Ὁ πρῶτος ὁ χοϊκός

Ρωμ. 10.
19.

Πρὸς 2.
23.

1. Τ. 4.
7. 8.

1. Κορ. 15.
47 48.

παραισάσας τῷ Θεῷ τὸ πρόσαγμα, κατέστησεν ἁμαρτωλὸς πάντας τὰς ἐξ αὐτοῦ σαρκικῶς γεννηθέντας· ὁ δεύτερος ὁ ἐπεράνιος „Γενόμενος ὑπήκοος τῷ Θεῷ, μέχρι θανάτου, θάνατον δὲ θανάτου, ἐδικαιώσας πάντας τὰς διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως υἱὸς αὐτοῦ γενομένους. Ὡς περ γὰρ „διὰ τῆς παρακοῆς τῆς ἐνὸς ἀνθρώπου, ἁμαρτωλοὶ κατεσάθην οἱ πολλοί, ἔγωγε, καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τῆς ἐνὸς δίκαιοι, κατασάθονται οἱ πολλοί. Ἡμεῖς ὅταν πιστεύσωμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τότε γινώμεθα υἱοὶ Θεοῦ. „Πάντες γὰρ, „λέγει ὁ θεορρέων Παῦλος, υἱοὶ Θεοῦ, „ἐσὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅταν δὲ βαπτίζωμεθα, τότε συνενεμέθα μετ' αὐτοῦ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. „Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσαθε. Ἡμεῖς πάντες οἱ εἰς τὸν Χριστόν πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες ἐσμεν ἄνθρωποι τῷ σώματι τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. „Τοῖς δὲ ἐσὲ σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ τῶν μερῶν. Ἐκ τούτου ἔν βλέπετε, ὅτι ἡ εἰς Χριστόν πίστις ἔχει ταύτην τὴν μεγάλην καὶ θεῖαν δύναμιν διὰ τὴν μέχρι θανάτου ὑπακοὴν αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ἑνώσιν ἡμῶν μετὰ τοῦ παναχράντου αὐτοῦ σώματος. Διὰ τὴν παρακοὴν τῆς πρώτης ἀνθρώπου κατεκρίθημεν, διὰ τὴν μέχρι θανάτου ὑπακοὴν τῆς δευτέρας ἐδικαιώθημεν διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ

χωρισμὸν τοῦ πρωτοπλάστου ἐσχηθῆμεν τῆς θείας δόξης, διὰ τὴν μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἑνώσιν ἀναβαίνομεν εἰς τὴν θεῖαν δόξαν. „Οἷος ὁ χοῖκος, τοῖστοι καὶ οἱ χοῖκοι. καὶ ὁ ἐπεράνιος, τοῖστοι καὶ οἱ ἐπεράνιοι. 1. Κορ. 15. 48.

Λαμβάνομεν δὲ ταῦτα τὰ πλουτερένδοξα καὶ ὑπερφιάτα χαρίσματα χωρὶς τινος ἀγῶνος, ἢ κόπου, ἢ δυσκολίας. Ποῖον ἀγῶνα ἠγωνίσθη, ὅτε ἐπίστευσας εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ πιστεύσας ἐδικαιώθη; ἔδεναι. Ποῖον κόπον ἀνέλαβες, ἢ ποῖαν δυσκολίαν ἐδοκίμασας, ὅτε ἐβαπτίσθη, καὶ βαπτισθεὶς ἠνώθη μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ γέγας μέλος τοῦ σώματος αὐτοῦ; ἔδεμίαν. Ταῦτα τὰ ἐπεράνια καὶ σωτηριώδη χαρίσματα εἰσὶν ἔλεος Θεοῦ δωρεὰν αὐτὰ ἔλαβες, χάριτι Θεοῦ σοὶ ἐδόθησαν. Ἐκ τούτου δὲ ὁ Παῦλος θεολογῶν, ἔλεγε, „Τῇ γὰρ χάριτι Εφ. 2. 8. „ἐσὲ σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ „τὸτο ἔκ ἐξ ὑμῶν Θεοῦ τὸ δῶρον. Ποῖαν ἔν ἀπολογίαν ἔχομεν οἱ τρισάθλιοι, ὅταν ὁ μὲν Θεὸς τόσας ἐνεργείας ἐποίησεν ἡμῖν χωρὶς τινος ἀγαθοεργίας ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ ἀνεμποδίστως καὶ ἀνυποσόλως καθ' ἑλπίαν ἡμέραν παραβαίνομεν καὶ περιφρονῶμεν τὰ πατρικὰ καὶ θεῖα αὐτοῦ προσάγματα;

Ταῦτα πάντα ἀληθῆ εἰσὶ, λέγεις, καὶ βέβαια, πλην ἀφ' ὅ ἐπιστεύω καὶ

Ψ

178 Ομιλία μετὰ τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν τῷ Παύλῳ.

βαπτισθῶ, ἐὰν μὴ φυλάξω τὰ Θεοῦ
τὰς ἐντολὰς, φοβερά καταδίκη περιμέ-
νει με, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦ-
λος, λέγων· „Εκείνους γὰρ ἁμαρτανίν-
των ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπιγ-
νωσιν τῆς ἀληθείας, ἐκ ἔτι περὶ
ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· φοβερά
δέ τις ἐκδοχὴ κρίσις, καὶ πρὸς ζή-
λος, ἐδίδειν μέλλοντος τῆς ὑπεναντίας.
Ἡ δὲ φυλακὴ τῶν ἐντολῶν ἔχει δυσκο-
λίαν καὶ ζητῆ κόπας· ὥστε ἀνάγκη ἐστὶν
ἵνα καὶ προτέχω καὶ κοπιᾶζω καὶ ἀ-
γωνίζομαι. Ταῦτα λέγεις, ὦ ἄνθρωπε
ἀχάρισε· ἀλλ’ ἐὰν τις βασιλεὺς ἐχα-
ρίζετό σοι θησαυρὸν πολύτιμον, ἀράγε
ἔλεγες τότε προσκλαίμενος, ὅτι ὁ θη-
σαυρὸς προξένησέ σοι ἀνάγκην καὶ προ-
σοχὴν καὶ κόπας, ὅπως μὴδὲ κλέπτῃς
αὐτὸν κλέψῃ, μὴδὲ ἐπίβηλος ἐπιβαλέυ-
σῃ; τοιοῦτοι ἀχάριστοι λογισμοὶ εἰς ποτε
ἀνέβαινον εἰς τὸν νῦν σε, εἰδὲ ἤνοιγες
ποτὲ τὸ σῶμα σε, ἵνα προφέρῃς τοιαῦ-
τα ἀχάριστα λόγια. μετὰ πάσης δὲ προ-
θυμίας ἐφρόντιζες καὶ μετὰ πάσης χα-
ρᾶς ἐκοπίαζες, ἵνα φυλάξῃς σῶον τὸν
χαριζόμενόν σοι θησαυρὸν, μὴδὲν λογιζόμε-
νος τὸς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγῶνας καὶ κόπας,
καὶ εὐχαριστῶν διαπαντός τὸν μεγαλόδο-
ρον Βασιλέα· λοιπὸν διὰ τὸν θησαυρὸν
τὸν ἐπίγειον, ὃν σήμερον ἔχεις, αὐριον
δὲ ἀποθνήσκων ἐγκαταλείπεις εἰς τὴν

γῆν, εἰδὲ δυσκολίαν σοχάζεσθαι, εἰδὲ κό-
πον προβάλλεις, διὰ δὲ τὸν ἐπερράνιον
θησαυρὸν τῶν θείων χαρισμάτων, δι’ ὧν
κληρονομεῖς Βασιλείαν αἰώνιον καὶ δέξαν
ἀτελεύτητον, συλλογίζεσθαι δυσκολίας,
καὶ ἀναφέρεις κόπας, καὶ λαλεῖς περὶ
ἀγῶνων; ἀλλὰ πῶς ἐκ ἀκέραις ὅτι „Οὐκ
ἄξιον τὰ παθήματα τὰ νῦν καὶ πρὸς
τὴν μέλλουσαν δοῦναι ἀποκαλυφθῆναι
εἰς ἡμᾶς; πῶς δὲ εἰ διακρίνεις τὴν
μεγάλην ἀχαριστίαν σε πρὸς τὸν ἐνεργέ-
την σε, καὶ τὴν μεγάλην τῷ νοῦ σου
παραλογίαν;

Τὰ λόγια τῆς ἀπολογίας σε εἰσὶν ἀπολο-
γία, ἀλλ’ ὀλιγοπισία· ὡς φαίνεται ἐκ ἐπίσευ-
σας ὡς πρέπει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἢ διὰ
τῆτο νομίζεις, ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν
ἐντολῶν αὐτοῦ ἐστὶ κοπιᾶσιν καὶ δύσκο-
λος. Ἐὰν ἐπίστευες εἰς αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυ-
χῆς καὶ καρδίας, ἐπίστευες ἐπίσης καὶ εἰς
τὰ θεῖα αὐτοῦ λόγια· ἐπίστευες, ὅτι „Αἱ
ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι ἐκ εἰσὶν· ἐπίστευ-
ες, ὅτι „Ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἐστὶ χρηστὸς καὶ
τὸ φορτίον αὐτοῦ ἑλαφρόν. ἀληθῶς ζυ-
γὸς ἐστὶν ἡ ἐντολὴ, ἀλλὰ ζυγὸς καλὸς
τε καὶ ἀπαλός· ἀληθῶς φορτίον ἐστὶν ἡ
νομοθεσία, ἀλλὰ φορτίον ἑλαφρόν καὶ
εὐκολοβάσακτον· ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς
χάριτος αὐτοῦ ἀπαλύνει τὰ ζυγὰ τὴν
τραχύτητα, καὶ ἐλαφρύνει τὰ φορτία
τὸ βάρος· αὐτὸς θερμαίνει τὴν καρδίαν

Εβρ. 10.
26, 27.

18.

Ἰωάνν. 5.
3.
Ματθ. 23.
30.

Λευκ. 12.
94.

Λευκ. 18.
27.

1. Ἰωάν.
5, 4.

τῷ πισεύοντος δι' ἐκεῖνα τῷ πυρὸς, ὃ ἤλ-
θεν βαλεῖν εἰς τὴν γῆν· ὅθεν ὅσα ὁ
κόσμος ὁ ἄπιστος νομίζει σκληρὰ καὶ δύ-
σκολα, ἐκεῖνα εἰς τὸς πισεύοντας γίνον-
ται ὀμαλὰ καὶ ἔυκολα· καὶ αὐτὰ δὲ „Τὰ
„ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατὰ
ποιεῖ αὐτός. Ἐὰν ἀληθῶς πισύομεν εἰς
αὐτὸν, νικητοὶ γινόμεθα πάσης κοσμι-
κῆς ἐπιθυμίας καὶ ματαιότητος· διότι
„Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κό-
„σμον ἢ πῖσις ἡμῶν. Ὄταν σοχαθῶμεν
τὰς μεγάλας καὶ ἀναριθμήτας τῷ Θεῷ
ἐνεργεσίας, τὴν ἔυκολίαν δι' ἧς ἀπολαμ-
βάνομεν τὰ σωτηριώδη αὐτοῦ χαρίσματα,
τὴν πῖσιν δηλονότι καὶ τὴν διὰ τῷ Θεῷ
βαπτίσματος υἱοθεσίαν, ὅταν συλλογι-
θῶμεν τὴν ἐτοιμίην καὶ δρασιμὴν βοήθειαν
τῆς Θεῆς χάριτος πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν
τῶν ἐλαφρῶν ἐντολῶν τῷ Κυρίῳ, τότε
βλέπομεν φανερά, ὅτι ἑδεμῖαν ἀπολο-
γίαν ἔχομεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν,
ἀλλ' ἐσμὲν παντελῶς ἀναπολόγητοι, τότε
αἰθανόμεθα ὅτι ἡ ὀλιγοπισία ἐστὶν ἡ
μήτηρ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς προφα-
σιολογίας.

Ἰησοῦ γλυκύτατε, νυμφίε ἀόρατε
τῆς ψυχῆς μου, σὺ ἔπλασάς με, καὶ ἔθη-
κας μοι σάρκα καὶ ὀσά καὶ ψυχὴν καὶ πνοὴν
καὶ ζωὴν· σὺ κατέστησάς με Βασιλέα πάσης
τῆς ὀρωμένης κτίσεως, καὶ ἔδωκας μοι τὴν
πρυφὴν καὶ ἀπόλαυσιν τῆς ωραιότητος τοῦ

Παραδείσου· καὶ ἐγὼ μὲν παρήκωσα τὴν ἐν-
τολήν σου, σὺ δὲ ἐκ ἐγκατέλειπες με εἰς
τὸν βίβον τῆς ἀπωλείας μου, ἀλλὰ
κατελθὼν ἀπὸ τοῦ ὑψίστου θρόνου τῆς
Θεῆς δόξης σου, ἐσαρκώθης δι' ἐμὲ, καὶ
ὑπήκοος γενόμενος τῷ Πατρί σου μέχρι
θανάτου, θανάτου ὑπέμεινας καὶ θάνατον
διὰ τὴν σωτηρίαν μου. σὺ ἀναλαβὼν δι'
ἐμὲ τὸ κατ' ἐμὲ, ἐποίησάς με μέλος τοῦ
παναχράντου σου σώματος· σὺ ὑπεχέ-
θης καὶ εἶπας· „Ὁ πισεύων εἰς ἐμὲ, ἐ-
„χει ζωὴν αἰώνιον· Ἐγὼ, Κύριέ μου, πι-
„σύνω ἐν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ ἐμολογῶ ἐν
τῷ σώματί μου, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου· αὕτη ἡ πῖσις σώ-
ζει, καθὼς ἐδίδαξεν ὁ Ἀποστόλος σου,
λέγων· „Ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ σώματί σου
„σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πισεύῃς ἐν τῇ
„καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ Θεὸς ἠγάπησεν αὐτὸν
„ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. Φοβῆμαι ὅμως
ὅτι ἡ πῖσις μου ἐστὶν ὀλίγη. ἐν τέτοις δὲ
βαρεῖα φαίνονται μοι τὰ θεῖά σου προσάγ-
ματα, ἐκ τέτοις κατ' ἡμέραν παραβά-
της γίνομαι τῶν ἀγίων ἐντολῶν σου, ἐκ
τέτοις κατὰ πάντα ἀναπολόγητος ὢν, νο-
μίζω ὅτι ἔχω ἀπολογίαν ἐνάπιόν σου· πι-
σύνω, ἀλλὰ φοβῆμαι ὅτι ἡ πῖσις μου
ἐστὶ τόσον ὀλίγη, ὥστε πλησιάζει εἰς τὴν
ἀπιστίαν· διὰ τοῦτο κλίνω ἔμπροσθεν τοῦ
πανευσπλαγχνοῦ κράτους σου τὰ γόνατα τῆς
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματός μου, καὶ μετὰ συν-

Ματθ. 24: 9. δὲ· „Πιστεύω Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀ-
πίστῳ. Θέξμανον τὴν πίσιν μου, καὶ ποιή-
σον αὐτὴν ὡς τὸν κόκκον τῆς σινάπης,
ἵνα δι' αὐτῆς εὐαρεστήσας σοι, τύχω τῆς
ἐλέους σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.
Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΕΝ Τῇ ΕΚΤῇ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Εἰς πᾶσαν ἐπιστολὴν αὐτῆς ὁ Θεόπνευστος Παῦλος προοιμιάζει μὲν ἀπὸ εὐχῆς, εὐ-
χόμενος συντόμως καὶ εὐλογῶν ἐκείνους πρὸς
ὧς ἐξελλε τὴν ἐπιστολὴν, μετὰ δὲ τὴν
εὐχὴν ἐκφράζει δόγματα πίστεως, μετὰ
δὲ τὸν περὶ πίστεως λόγον γράφει ἡθικὴν
διδασκαλίαν, ἔπειτα ἐπιλογεῖ ἀσπαζό-
μενός τινας κατ' ὄνομα, καὶ εὐχόμενος τὰ
πρὸς σωτηρίαν. Ὅσα ἐκ τῆς πρὸς Ῥω-
μαίους ἐπιστολῆς αὐτῆς ἀνεγνάθισαν κατὰ
τάς προλαβέσας τέσσαρας Κυριακὰς ἡ-
μέρας περιεῖχον τὰς περὶ πίστεως ὑποθέ-
σεις, τὰ δὲ σήμερον ἀναγινωθέντα ἐκ τῆς
αὐτῆς ἐπιστολῆς διδάσκουσιν τῆς χρηστο-
θείας καὶ ἀρετῆς τὰς νόμους. Ἰνα δὲ μη-
δεὶς ὑποπτευθῇ ὅτι ὅσα λαλεῖ περὶ τῆς
ἡθικῆς νομοθεσίας εἰσὶ τῆς νοῦς αὐτῆς ἐφ-
ερέματα, καὶ ἐπομένως νομίζων ὅτι εἰς
ἕχει χρέος φυλάττειν αὐτὰ, ἀμελεῖ τὴν
τέττων ἐκπλήρωσιν, ἐφανερώσεν εὐθύς ἐν
τῇ ἀρχῇ τῶν ἡθικῶν αὐτῆς ἐντολῶν,
ὅτι ἐκ αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς
φωτισμῆς τῆς δοθείσης αὐτῷ θείας χά-
ριτος ἐδίδασκε τῆς ἡθικῆς τὰς κανόνας.
„Λέγω γὰρ, εἶπε, διὰ τῆς χάριτος τῆς Ῥωμ. 12.
„δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν. Ὁ- 3.
μοίως δὲ, ἵνα μηδεὶς βλέπων ἐν αὐτοῖς
μόνον τὸν ἀποστολικὸν καὶ ἀπλὸν καὶ ἀπε-
ρίεργον τῆς συντάξεως χαρακτήρα, περι-
φρονῇ τὰ ἀναγινωσκόμενα ὡς ἀμαθὲς νο-
οὺς γεννήματα, μετήλθε τὰ γραμματικὰ
τῆς ἐλληνικῆς συντάξεως σχήματα, καὶ

Ὁ ῥ οἶκμ.
ἐν κ. 12.
τῆς πρὸς
Ῥωμ. ἐπισ.

Ῥωμ. 1.
14.

ἔτω κατέστησεν εἰς σοφὴς καὶ ἀμαθείας ἀ-
φελίμον τὴν διδασκαλίαν αὐτῷ κατὰ τὸ
ἑαυτῷ ἐπαγγελμα, περὶ ὃ ἔλεγεν „Ἐλ-
„λησίτε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀ-
„νοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. Ἐπειδὴ ἔν δι-
πλᾷ χαρίσματα ἔχει ἡ σήμερον ἀναγνω-
θεῖσα διδασκαλία, τὸν ὠραϊσμόν δηλο-
νότι τῆς θείας χάριτος, καὶ τὰ κάλλη
τῆς χολαστικῆς σοφίας, διὰ τῆτο διπ-
λὴν ἀφιερῶσατε προσοχὴν πρὸς κατα-
νόησιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐπεφρανίων νοη-
μάτων.

Ῥωμ. 12.
6.

Ἀδελφοὶ, ἔχοντες χαρί-
σματα κατὰ τὴν χάριν τὴν
δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴ-
τε προφητείαν, κατὰ τὴν
ἀναλογίαν τῆς πίσεως.

Ὅταν ἀρχὴν ἔλαβεν ἡ σύστασις τῆς
τῆ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τότε πολλὰ καὶ
διάφορα χαρίσματα ἔδωκεν αὐτὸς εἰς τὴς
πιστὰς, ἔπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἦσαν ὅξιοι τῶν
μεγάλων αὐτῷ χαρισμάτων, καὶ τὰ τοι-
αῦτα δὲ χαρίσματα ἀναγκαῖα ἦσαν διὰ
τὴν αὐξησιν τῆς πίσεως. ὅσον δὲ θερμο-
τέραν πίσιν εἶχεν ὁ πιστὸς, τόσον μείζον
καὶ ἐνδοξότερον ἐλάμβανε τὸ χάρισμα. τῆτο
δὲ σημαίνει ὁ λόγος, κατὰ τὴν ἀναλο-
γίαν τῆς πίσεως. ὅσοι δὲ ἐλάμβανον τῆς

προφητείας τὸ χάρισμα ἔμουν προε-
λεγον τὰ μέλλοντα γενέσθαι, ὡς προε-
πεν ὁ Ἀγαβὸς τὸν μέγαν λιμὸν τὸν ἐπὶ
Κλαυδίου Καίσαρος· ἀλλ' ἐγνωρίζον καὶ
τὰ μουσικὰ καὶ ἀπόκριφα, καθὼς ὁ Πέ-
τρος τὴν μουσικὴν ἱεροσυλίαν τῇ Ἀνανίᾳ
καὶ τῆς Σαπφέρας. Ἀλλὰ διὰ ποῖον
τέλος ὁ Ἀπίστολος ἀνέφερε κατ' ἔνομα
τὰ διάφορα χαρίσματα τῶν τότε πιστῶν,
ἵνα βεβαιώσῃ ὅτι οἱ πιστοὶ εἰσιν ἐν σώμα
συγκείμενον ἐκ διαφόρων μελῶν βοιθούν-
των ἀλλήλοις· αὐτὸς προλαβὼν συγκρίνας
τὸ σῶμα τῶν μετὰ τῆς ἐκκλησίας,
εἶπε καθὼς εἰς ἐν καὶ τὸ οὐτὸ σῶμα
τῶν ἔχομεν πολλὰ μέλη, ἔποιεσι δὲ
πάντα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔργον, ἀλλὰ κα-
θὲν μέλος ἔχει ἔργον ἴδιον ἔτω καὶ τὸ
πνευματικὸν σῶμα, ἦγεν ἡ τῆ Χριστοῦ
Ἐκκλησία ἔχει πολλὰ μέλη, καθὲν δὲ
τέτων ἔχει ἴδιον ἔργον πρὸς βοήθειαν τῶν
ἄλλων μελῶν καὶ σερέασιν ὅλη τῆ σώ-
ματος. „Καθάπερ γὰρ, εἶπεν, ἐν ἐνὶ
„σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ
„μέλη πάντα ἐκ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶ-
„ξιν ἔτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἐσμεν
„ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθ' ἑς ἀλλήλων
„μέλη. Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐπαριθμεῖ πρὸς
βεβαίωσιν τῆ λέγει αὐτῷ τὰ ἔργα, τε-
τέσι τὰ διάφορα χαρίσματα τὰ ὑπὸ Θεοῦ
διανεμιθέντα εἰς τὴς πιστὰς πρὸς ἀμοι-
βαίαν ὠφέλειαν καὶ πρὸς καταρτισμὸν

Πράξ. 11.
28.

Πράξ. 5.
3, 9.

Ῥωμ. 12.
4, 5.

τῷ ὅλῳ σώματι τῆς Ἐκκλησίας. Σημείωσαι δὲ ὅτι μετέρχεται τὸ χάρισμα τῆς ζευγματος καὶ τῆς ἐλλείψεως· διότι τὸ μὲν „ἔχοντες, λαμβάνει ἀπὸ κοινῆς, σιωπῇ δὲ τὸ ἀνταποδοτικὸν ῥῆμα, ἦγεν

^{Ρωμ. 12. 3.} τὸ, „Μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δὲ φρονεῖν. ἔχοντες, λέγει, χαρίσματα διὰ Φορα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ὑμῖν, μὴ ὑπερηφανεύεσθε· εἴτε ἔχοντες τῆς προφητείας τὸ χάρισμα, μὴ ὑψηλοφρονεῖτε· τὰ αὐτὰ δὲ χάριματα βλέπετε καὶ εἰς τὰ ἐξῆς.

^{Ρωμ. 12. 7. 8.} Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει

Τὸ ὄνομα, διακονία σημαίνει μὲν καὶ

^{Πεφ. 6. 4.} τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως κατὰ τὸ, „ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ „τῷ λόγῳ προσκαρτερήσομεν· ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Ἀπόστολος μετὰ τὴν διακονίαν προβάλλει ἐξῆς τὴν διδασκαλίαν, τῆς δὲ διδασκαλίας πρῶτον ἔργον ἐστὶ τῆς πίστεως τὸ κήρυγμα, φανερὸν ἐστὶν ὅτι διακονίαν ἐνομάζει πᾶσαν ὑπηρεσίαν γινομένην πρὸς κοινὴν τῶν ἀδελφῶν ὠφέλειαν. Τοιαύτη ἦν ἡ ὑπηρεσία τῶν ἐπὶ τὰ Διακόνων, τῶν

διακονούντων ἐν τῇ καθημερινῇ τραπέζῃ, καὶ τῇ Πάυλου ὅσις συνήγαγε καὶ μετεκρίμιζεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ τὸ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἔλεος, καὶ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις πρεσβύτεροι οἱ ὑπηρετῶντες εἰς τὰς τῶν πτωχῶν χρείας, πρὸς ἧς οἱ Ἀντιοχεῖς ἐξείλαν τὴν συναχθεῖσαν ἐλεημοσύνην

„Διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σάουλ. Πα- ^{Πράξ. 11. 30.} ράκλῃσιν δὲ λέγει τὴν προτροπὴν εἰς τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα, ἐτι δὲ καὶ τὴν παρηγορίαν τῶν λυπημένων. Καὶ πάντες μὲν οἱ Ἀπόστολοι διὰ λόγον, τινὲς δὲ καὶ διὰ γραμμάτων προέτρεπον τὰς πιστὰς πρὸς τὴν ἀρετὴν, καὶ παρηγόρουν αὐτὰς διὰ τὰς θλίψεις ὅσας τότε ἔπαχον ὑπὸ τῶν ἀπίστων. Βλέπε δὲ πῶς ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα καὶ διὰ τὴν κατανύξιν τῶν προκειμένων λόγων ἀναλάβῃς τὸ, ἔχοντες, καὶ ἀναπληρώσῃς τὸ, μὴ ὑψηλοφρονεῖτε· εἴτε, λέγει, ἔχετε τῆς διακονίας τὸ χάρισμα, μὴ ὑπερηφανεύεσθε ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ὑπηρεσίας ὑμῶν· εἴτε ἔχει τις τὸ δῶρον τῆς διδασκαλίας, μὴ ὑπερηφανεύεσθω διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν δύναμιν τῶν διδασκτικῶν αὐτοῦ λόγων· εἴτε ἔχει τις τὴν χάριν τῆς προτρέψεως εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ παρηγορεῖν τὰς τεθλιμμένους, μὴ ὑψηλοφρονεῖτω, βλέπων τὸν καρπὸν τῶν προτρεπτικῶν καὶ παρηγορητικῶν διδασκαλιῶν αὐτοῦ. Τοιαυτοτρόπως δὲ ἐρμηνευόμενα ταῦτα τὰ ἀποστολικά λόγια συμφω-

1. Βασ. 2^ο
10.

νῆσι μετὰ τῶν λόγων τῆς προφητίδος
Ἀννης, ἣτις προσευχομένη, ἔλεγε· „Μὴ
„καυχάσθω ὁ φρόνιμος ἐν τῇ φρονήσει
„αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ δυνατὸς ἐν
„τῇ δυνάμει αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ
„πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ. Ἡ ὑπε-
ρηφάνεια ἐκ ἔχει τόπον, ἐπειδὴ ταῦτά
εἰσι Θεοῦ χαρίσματα, διδόμενα κατὰ τὸ
μέτρον ἐκ τῆς χάριτος τῶν ἔργων, ἀλλὰ
τῆς θερμοῦτος τῆς πίστεως.

Ρώμ. 12
8.

Οὗ μεταδιδὼς, ἐν ἀπλότη-
τι ὁ προϊστάμενος, ἐν παρ-
οῦ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρό-
τητι.

Οὗ μεταδιδὼς φαίνεται ὅτι ἔδεν
διαφέρει τὸ ἐλεῶντος· διατί ἐν ὁ Ἀπό-
στολος χωρίζει τὸν ἕτερον τῶν ἑτέρων, καὶ
εἰς μὲν τὸν μεταδοτικὸν παραγγέλλει
τὴν ἀπλότητα, εἰς δὲ τὸν ἐλεήμονα, τὴν
ἰλαρότητα; ἀλλ' ὡς κατὰ μὲν τὸ βλε-
πόμενον ἔργον ἔδεν διαφέρουσιν· διότι ἐν καὶ
τὸ αὐτὸ φαίνεται τὸ ἔργον αὐτῶν, ἦγεν
ἢ μεταδόσις· κατὰ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν
τῆς ψυχῆς διάθεσιν ἔχουσιν ὁ μικρὰν τὴν
διαφορὰν. Οὗ μεταδοτικὸς ἐκ ἔχει πάν-
τοτε ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τῆς ἐλεημοσύ-
νης, ἦγεν τῆς συμπαθείας καὶ εὐσπλαγ-
χνίας τὴν διάθεσιν· διότι ἄλλοτε μὲν
ἐνεργεῖ ἵνα κερδήσῃ τὴν ἀγάπην καὶ

φιλίαν τῶν ἐνεργετημένων, ἄλλοτε δὲ
ἵνα ἐνεργηθῇ καὶ αὐτὸς ἐν καιρῷ χρείας,
ἄλλοτε δὲ ἵνα τιμᾶται ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων ὡς μεταδοτικὸς καὶ φιλόδορος· ὁ-
θεν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἐκ εἰς ἀπλῆς, ἀλ-
λὰ πολύμορφος καὶ πολυποίκιλος· ὁ δὲ
ἀληθινὸς ἐλεήμων πάντοτε συμπαθεῖ καὶ
εὐσπλαγχνία κινούμενος, ἀγαθοποιεῖ τῆς
χρείαν ἔχοντας, μηδεμίαν ἀντάμειψιν
ἐπίγειον περιμένων, καὶ ἕνα σκοπὸν μό-
νον ἔχων, τῆς ἐντολῆς τὴν εκπλήρωσιν·
διὰ τῆτο ἐν ὁ πάνσοφος τῶ Κυρίου Ἀ-
πόστολος εἰς μὲν τὸν μεταδοτικὸν παραγ-
γέλλει τὴν ἀπλότητα, διδάσκων αὐτὸν,
ἵνα ὅταν ἐνεργηθῇ, ἕνα μόνον καὶ ἀπλῆν
σκοπὸν ἔχῃ, τὴν παρηγορίαν καὶ κυβέρ-
νησιν τῶν δεομένων· εἰς δὲ τὸν ἐλεήμονα
παραγγέλλει τὴν ἰλαρότητα, διδάσκων αὐ-
τὸν, ἵνα ἐλεῇ ὡς ὑπὸ τῆς ἐντολῆς
ἀναγκαζόμενος καὶ λυπώμενος, ἀλλ' ὡς
ἐξ ἰδίας προαιρέσεως μετὰ γαληνότητος
καὶ χαρᾶς ποιῶν τῆς ἐλεημοσύνης τὸ
ἔργον· διὸ καὶ πρὸς τῆς Κορινθίους περὶ
τῶν ἐλεῶντων ἔγραφεν· „Ἐκαστος καθὼς
„προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ μὴ ἐκ λύπης καὶ
„ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ
„Θεός. Εἰς δὲ τὸν προεσῶτα διορίζει ἐξό-
χως τὴν σπερδὴν, ἦγεν τὴν προθυμίαν
καὶ ἐργήγορσιν· διότι ὅταν αὐτὸς ἀμελῇ
καὶ νυσάζῃ, τότε ὁ ἐχθρὸς σπέρει τὰ
ζιζάνια εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὑπ' αὐτοῦ

Κορ. 9 7.
Ματθ. 13.
25.

ποιμανομένων λογικῶν προβάτων, „Καὶ
 Γ'ωάν. 10.
 12. „ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει
 „τὰ πρόβατα. Ὅσις μεταδίδωσι, λέγει,
 ποιῶν τὴν μετάδοσιν ἐν ἀπλότῃ καρ-
 δίας, ἓνα μόνον ἀπλὸν σκοπὸν ἔχων, τὸν
 τῷ ἐλέει. Ὅσις ἐστὶ προσωπώδης, ἐκεῖνος ἐκ-
 πληρῶν μετὰ σπλάγχνα καὶ προθυμίας
 τῆς προεδρείας τὸ ἔργον ὅσις ἐλεῖ, ἐλε-
 εῖτω μετὰ ἰλαρᾶς καρδίας.

Ρ'ωμ. 12.
 9. **Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος ἀπο-
 συγνυντες τὸ πονηρὸν, κολλώ-
 μενοι τῷ ἀγαθῷ.**

Τότε κατανοεῖς πληρέστατα ποία ἐστὶν
 ἡ ἀνυπόκριτος ἀγάπη, ἔταν καταλάβ-
 βης ποία ἐστὶν ἡ ὑποκριτικὴ ὅταν λέγω
 μὲν διὰ λόγον ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, διὰ
 δὲ τῶν ἔργων παραβαίνω τὰς ἐντολὰς
 αὐτῆς, τότε ἡ ἀγάπη μου ἐστὶν ὑποκριτι-
 κή διατί; διότι ἐκεῖνος ἀληθῶς ἀγαπᾷ
 τὸν Θεόν, ὅσις φυλάττει τὰς ἐντολὰς
 αὐτῆς. „Ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου, καὶ
 Γ'ωάν. 14.
 21. „τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν
 „με. Ὅταν λέγω, ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν,
 μισῶ δὲ τὸν πλησίον μου, τότε ἡ ἀγά-
 πη μου ἐστὶν ψευδὴς ἢ ὑποκριτικὴ. „Εἰ
 1. Γ'ωάν. 4.
 20. „τις εἶπῃ· ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ
 „τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς μισῇ, ψεύσεως ἐστίν.
 Ὅταν λέγω διὰ λόγον, δεικνύω δὲ καὶ

διὰ παντός ἐξωτερικῶς χήματος ὅτι ἀγα-
 πῶ τὸν πλησίον μου, ἔπειτα εἰδὲ βοηθῶ,
 εἰδὲ ἐλεῶ αὐτὸν, τότε ἡ ἀγάπη μου ἐστὶ
 ψευδὴς καὶ ὑποκριτικὴ. „Ὁς δ' ἂν ἔχη
 „τὸν βίον τῷ κόσμῳ, καὶ θεωρῇ τὸν
 „ἀδελφὸν αὐτῆς χρεῖαν ἔχοντα, καὶ
 „κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς,
 „πῶς ἡ ἀγάπη τῷ Θεῷ μένει ἐν αὐτῇ;
 Ἐκ τούτου βλέπεις ποία ἐστὶν ἡ ἀγάπη
 ἡ ἀνυπόκριτος· ὅταν φυλάττῃς τὰς ἐν-
 τολὰς τῷ Θεῷ, καὶ ὅταν διὰ παντός
 τρέψῃς βοηθῆς ὅσον δύνασαι τὸν πλησίον
 σου, τότε ἡ ἀγάπη σου ἐστὶν ἡ ἀγάπη ἡ
 ἀνυπόκριτος ἡ ὑπὸ τῆς Πάυλου διδασκα-
 μένη. Βλέπε δὲ ὅτι καὶ τὸ μῖσος παρὰ γ-
 γέλλει ὁ τῷ Θεῷ Ἀπόστολος, ὡς ἔργον
 ἀρετῆς. „Ἀποσυγνυντες, λέγει, τὸ πο-
 „νηρὸν. Ἀληθῶς δὲ ἀρετῆς ἔργον ποιῶ-
 μεν μισῶντες καὶ ἀποσυρφομένοι τὴν α-
 μαρτίαν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας.
 Παρατήρησον δὲ καὶ τὸ, „Κολλώμενοι
 „τῷ ἀγαθῷ, διότι τούτο διδάσκει ἵνα
 μὴ μόνον πρὸς καιρὸν ἐργαζάμεθα τὰ
 καλὰ ἔργα, ἀλλ' ἵνα διαπαντός αὐτὰ
 ἐργαζόμενοι, διαμένωμεν ἀχάριστοι ἀπ'
 αὐτῶν. Εἰ δὲ παραβέλλῃς τὰ λόγια
 τῷ Δαβὶδ μετὰ τῶν λόγων τῷ Πάυλῳ,
 βλέπεις τὴν τελειότητα τῆς εὐαγγελικῆς
 νομοθεσίας. „Ἐκκλινον ἀπὸ κακῆς, εἴ-
 „πεν ὁ Δαβὶδ, καὶ ποιήσῃς ἀγαθόν. 14.
 „Ἀποσυγνυντες τὸ πονηρὸν, εἶπεν ὁ

1. Γ'ωάν. 3.
17.εἴ-
ψαλ. 33.
14.

„Παῦλος, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. Ὁ μὲν νόμος τὴν φυγὴν τῆς πράξεως τῆ κακῆ ἐδίδασκε· τὸ δὲ εὐαγγελικὸν κήρυγμα ἢ τὸ ἐσωτερικὸν μῖσος τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ κακὸν νομοθετεῖ· ὁ μὲν μωσαϊκὸς νόμος τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς ἐζητεῖ, ὁ δὲ εὐαγγελικὸς τὴν μετὰ τῆς ἀρετῆς ἀχώρισον καὶ ἀδιάσπασον ἔνωσιν καὶ συνάφειαν.

^{Ρ'ωμ. 12. 10.} **Τῇ Φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλή-
λους Φιλόσοργοι· τῇ τιμῇ
ἀλλήλους προηγόμενοι.**

Ἀγαπᾶτε, λέγει, ἀλλήλους, καθὼς ὁ ἀδελφὸς ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν· παραχωρεῖτε τὴν τιμὴν ὅς ἐστι πρὸς τὸν ἄλλον, τῷ ἐξ ὧν σπευδάτε προτιμᾶν ἀλλήλους· τότε δὲ καθεὶς ἀποδίδωσι τὴν τιμὴν εἰς τὸν ἄλλον, ὅταν ταπεινοφρο-
νῶν νομίζῃ τὸν ἄλλον ἀνώτερον ἑαυτοῦ.

^{Φιλιπ. 2. 3.} **Τῇ ταπεινοφροσύνῃ, λέγει ὁ αὐτὸς
„Ἀπόστολος, ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέ-
χοντας ἑαυτῶν. Βλέπε δὲ, ὅτι τὸ μὲν
πρῶτον τῶν τῶν δύο παραγγελμάτων
ἔχει θεμέλιον τὴν ἐντολὴν τὴν δευτέραν·**

^{Ματθ. 22. 39.} **„Ἀγαπήσεις τὸν πλησίόν σου ὡς σεαυ-
τόν. Τὸ δὲ δεύτερον τὴν παραγγελίαν τῆ
Κυρίου τὴν λέγουσαν· „Ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν**

^{Ματθ. 20. 27.} **„ὕμιν εἶναι πρῶτος, ἔσω ὑμῶν δεῖλος.
Καρποφορεῖ δὲ τὸ ἐν τῷ ἑτέρῳ ἀμοι-**

βαίως ἐκ τῆς ἀγάπης ἢ τιμῆς· διότι ὁ ἀγαπᾷς, ἐκείνον καὶ τιμᾷς· ἐκ δὲ τῆς τιμῆς ἢ ἀγάπης· διότι ὁ τιμώμενος ἀγα-
πᾷ τὸν τιμῶντα αὐτόν.

^{Ρ'ωμ. 12. 11.} **Τῇ σπευδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ
πνεύματι ζέοντες τῷ Κυ-
ρίῳ δελέουντες·**

Παρήγγειλε τὴν σπευδὴν πρῶτον μὲν
εἰς τὰς προεσώτας, εἰπὼν· „Ὅς προεσώμε-
νος ἐν σπευδῇ. Ἐπειτα κοινῶς εἰς πάν-
τας, λέγων· „Τῇ σπευδῇ μὴ ὀκνηροί.

Μηδεὶς, λέγει, ἔσω ἀμελείας καὶ ὀκνη-
ρός εἰς τὰ ἔργα τῆς σωτηρίας, τὰ ἄξια
πάσης ἐπιμελείας καὶ σπευδῆς. Βλέπε δὲ,
ὅτι ὁ μὲν Προφήτης Ἱερειῶν κατηγά-
σατο τὸν μετὰ ἀμελείας ποιῶντα τῆς
ἀρετῆς τὰ ἔργα· „Ἐπικατάρατος, εἶπεν,
„ὁ ποιῶν τὰ ἔργα Κυρίου ἀμελῶς. Ὁ δὲ
Κύριος ἡμῶν ἤλεγξε τὸν κρύψαντα τὸ τά-
λαντον ὃ μόνον ὡς δεῖλον πονηρόν, ἀλ-
λὰ καὶ ὡς ὀκνηρόν καὶ ῥάθυμον· „Πο-
νήρὸς δὲ εἶπε, καὶ ὀκνηρὸς. Ἐδίδάξε
δὲ ὁ Θεόφρων Παῦλος καὶ τὸν τρίτον
δι' ὃ διώκομεν τὴν ὀκνηρίαν· „Τῷ πνεύ-
ματι, λέγει, ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δε-
λέουντες. Ὅπως θερμότης καὶ μάστις
ζέσις, ἐκείνη κίνησις, ὅπως δὲ κίνησις,
ἐκείθεν φέυγει ἡ ὀκνηρία, ἥτις ἐστὶν ἀ-
κίνησία, καὶ ἔρχεται ἡ σπευδὴ ἥτις ἐστὶ
κίνησις. Ἡμοῖς ὅπως ὑπερησία τῆ Κυρίου

καὶ ἐργασία τῶν ἐντολῶν αὐτῶν, ἐκείνῃ τῇ Θεῷ ἡ χάρις ὅπως δὲ χάρις Θεῷ, ἐκείθεν φυγαδένεται τῆς ὀκνηρίας ἢ ἀμαρτίας. Ἐὰν ἔν μὴ σβέσωμεν τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγαπήσεως, ὃ ἔβαλεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ὁ Θεάνθρωπος, δαλένουμεν δὲ τῷ Κυρίῳ, μακρύνεται ἀπὸ ἡμῶν ἡ σατανικὴ ὀκνηρία, καὶ διαμένει μεθ' ἡμῶν ἡ σπεδὴ ἡ ψυχωφελὴς καὶ σωτήριος.

- Ῥωμ. 12. ^{12.} Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες. τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες.
- ^{13.} Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Ἐυλογεῖτε τὰς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.

Εἶπε προλαβὼν, ὅτι ἡ ζέσις τοῦ πνεύματος διακεί τὴν ὀκνηρίαν, καὶ ποιεῖ ἡμᾶς προθύμους εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν· νῦν δὲ διδάσκει, ποῖά ἐσιν τὰ ἔργα τὰ διαφυλάττοντα τῆς ψυχῆς ἡμῶν τὴν ζέσιν ἢ χαρὰ, λέγει, ἡ προξενιμένη ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἢ ὑπομονὴ εἰς τὰς θλίψεις,

ἢ ἐπιμονὴ εἰς τὴν προσευχὴν, ἢ μετὰδοσις εἰς τὰς χρείαν ἔχοντας εὐσεβεῖς, ἢ φιλοξενία, ἢ ἀνεξιμακία καὶ ἢ ἐνέργεια τῶν ἐχθρῶν. σημείωσαι δὲ ὅτι παραγγέλλει ὁ μόνον, τὴν ἀπλῶς καὶ ὡς εὖτυχε κατόρθωσιν τέτων τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὴν τέτων κορυφὴν καὶ τελειότητα. ἐκ εἴπεν ἀπλῶς, ἐλπίζοντες τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ „Τῇ ἐλπίδι χαίροντες. Τὸτο δὲ σημαίνει τὴν βεβαίαν καὶ τελείαν ἐλπίδα· διότι ὅσις ὀλίγον ἐλπίζει, φοβεῖται μᾶλλον ἢ χαίρει. ὅσις δὲ πολὺ ἐλπίζει, καὶ εὐδύως ἀμφιβάλλει, ἐκεῖνος χαίρει διὰ τὴν τῶν ἐλπιζομένων ἀπόλαυσιν. Ὁμοίως ὁ λέγει ἀπλῶς, ὑπομένοιτες, ἀλλὰ „Τῇ θλίψει ὑπομένοντες. Διότι εἰς τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ἡ θλίψις περικυκλοῖ πανταχόθεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν, τότε φεύγει ἡ ὑπομονή· διὸ ὅσις ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῆς θλίψεως ὑπομένει γενναιοφρόνως, ἐκεῖνος ἔχει τὴν ἀληθινὴν καὶ τελείαν ὑπομονήν· ὁ λέγει ἀπλῶς προσεύχεσθε, ἀλλὰ „Τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες. Διότι ἔχ' ὅσις σήμερον προσεύχεται καὶ αὔριον ἀμελεῖ τὴν προσευχὴν, ἀλλ' ὅσις ἐπιμένει εἰς τῆς προσευχῆς τὸ ἔργον καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχεται, ὡς ἀλλαχῇ ^{1. Θεσσα. 5.} εἶπεν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ^{17.} τέλειος εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς προσευχῆς.

οἶκμ.
Λ'ντ.

καὶ αὐτὴ δὲ ἡ συγκοινωνία εἰς τὰς
χρείας τῶν Ἀγίων, ἤγεν τῶν ἀδελφῶν
τῶν Χριστιανῶν, τὴν ὑπεροχὴν σημαίνει
τῶ ἔργῳ τῆς ἐλεημοσύνης· διότι τότε
συγκοινωνῶ εἰς τὰς χρείας τῶν Ἀγίων,
ὅταν συμπάχω καὶ σενοχωρῶμαι ὡς καὶ
αὐτοὶ οἱ πάχοντες καὶ ὑπὸ τῆς χρείας
σενοχωρῶμενοι· ὅταν δὲ τοις τοτρόπως συμ-
πάχων, πλυσιοπαρόχως αὐτὸς ἐλεῶ,
τότε ἀληθῶς ἀγαπῶ τὸν πλησίον μου ὡς
ἐμαυτὸν, τότε ἀληθῶς ἐκπληρῶ τὴν ἐν-
τολὴν τῆς ἀγάπης, ἥτις ἐστὶ τὸ πλήρω-
μα τοῦ νόμου, καὶ ἐπομένως τῆς ἀρετῆς ἢ τελει-
ότητος· ἀλλὰ καὶ ἕτος ὁ λόγος, „Τὴν Φιλοξενίαν
„διάκοντες, τῆς Φιλοξενίας τὸ τέλειον δηλο-
ποιῶ. Μὴ περὶ μέρους, λέγει, ἵνα ὁ ξένος ἐλθὼν
εἰς τὴν οἰκίαν σε παρακαλέσῃ σε, ὅπως
Φιλοξενήσῃς αὐτόν· ἀλλὰ σὺ ἰδὼν αὐτόν,
δράμε ὡς ὁ Δῶπ, καὶ παρακάλεσον καὶ

βιάσον αὐτόν, ἵνα ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν
σε, δείξῃς ἐπ’ αὐτῷ πᾶσαν Φιλοξενίαν.
ὅταν ταῦτα ποιῇς, τότε τρέχεις ὀπίσω
τῆς Φιλοξενίας καὶ γίνεσαι τέλειος Φιλό-
ξενος. Ἐὰν εἰδὲ καταρῶμεθα, εἰδὲ κακο-
λογῶμεν τὸς διώκοντας ἡμᾶς, ἀρετὴν ἐρ-
γαζόμεθα μεγάλην· ἀλλ’ ὅταν ἀντὶ κα-
τάρας εὐχὴν, καὶ ἀντὶ κακολογίας εὐλο-
γίαν παρέχωμεν εἰς τοὺς διώκτας ἡμῶν,
τότε ἡ ἀρετὴ ἡμῶν ἀναβαίνει εἰς τὸν
βαθμὸν τῆς τελειότητος. Τῆτο δὲ ἐστὶ τὸ
παραγγέλημα τοῦ Παύλου. „Εὐλογεῖτε
„τοὺς διώκοντας ἡμᾶς· εὐλογεῖτε καὶ μὴ
„καταρᾶσθε. Βλέπομεν ὅτι φανερὰ ὅτι
ταῦτα τὰ ἀποστολικὰ παραγγέλματα ὑπε-
ρυψῶσι τοὺς Φιλάσσοντας αὐτὰ εἰς ἐκεί-
νην τὴν θαυμασίαν τελειότητα, εἰς ἣν
ἀνέβη αὐτὸς ὁ τρισμακάριος Παῦλος ὁ
ταῦτα διδάξας.

Ο Μ Ι Λ Ι Α
Μ Ε Τ Α Τ Η Ν Π Ρ Ο Σ
Ρ Ω Μ Α Ι Ο Υ Σ Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Η Ν Τ Ο Υ Π Α Υ Λ Ο Υ
Τ Η Ν Α Ν Α Γ Ι Ν Ω Σ Κ Ο Μ Ε Ν Η Ν Τ Η Ε Κ Τ Η Κ Τ Ρ Ι Α Κ Η

Ἀπορίαν μεγάλην προξενέσιν εἰς τὸν
νῦν πάντος εὐσεβῆς ἀνθρώπου τὰ σήμε-
ρον ἀναγνωθέντα τῷ Θεοφόρῳ Παύλῳ
ἱερὰ καὶ Θεοδιδασκὰ λόγια· αὐτὸς πρῶτον
μὲν ἰσόρηκεν, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν αὐτῷ
διάφορα χαρίσματα ἔχον οἱ Χριστιανοὶ δο-
θέντα αὐτοῖς διὰ τῆς Θεῆς χάριτος, ἔ-
πειτα δὲ ἠρίθμησεν αὐτὰ, διορίσας εἰς
τὸ καθὲν αὐτῶν ὅρον καὶ κανόνα· τὰ δὲ
ὑπ' αὐτῷ ἀριθμηθέντα χαρίσματά εἰσι
ταῦτα· ἡ προφητεία, ἡ ἐκκλησιαστικὴ δια-
κονία, τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ὁ
παρηγορητικὸς λόγος, ἡ μετάδοσις, ἡ
προεδρικὴ ἐπιστοσία, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ
ἀγάπη, ἡ φιλαδελφία, ἡ ταπείνωσις,
ἡ σπουδή, ὁ ζῆλος, ἡ ὑποταγή, ἡ ἐλ-
πίς, ἡ ὑπομονή, ἡ προσευχή, ἡ συμ-
πάθεια, ἡ φιλοξενία, ἡ ἀμνησικαλία.
Τίς δὲ ὃ γνωρίζει, ὅτι ταῦτα πάντα,
ἐκτὸς τῆς προφητείας, εἰσὶν ἀρεταί; Φα-
νερὸν ὅτι ἐστὶν ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἀπο-

στολικὴν διδασκαλίαν αἱ ἀρεταὶ εἰσι Θεῶ
χαρίσματα· ἀλλ' εἰδὼν ὅτι ἡ ἀρετὴ ὑπάρχει
Θεῶ χάρισμα, λοιπὸν αὐτὴ ὅτι ἐστὶν ἔρ-
γον μὲς· „Εἰ δὲ χάριτι, λέγει ὁ αὐτὸς
„Ἀπόστολος, ὅτι ἐκτὸς ἔξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ ^{Ῥωμ. ιβ.}
„Χάρις ὅτι ἐστὶ γίνεται χάρις. Ἐὰν δὲ
ἡ ἀρετὴ ὑπάρχει ἔργον μὲς, ὅτι ἐστὶ χά-
ρισμα· ἐπειδὴ εἰδὼν χάρισμα, τὸ ἔργον
μὲς ὅτι ἐστὶν ἔργον· „Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, ὅτι
„ἐστὶ ἐκ χάρις· ὅτι τὸ ἔργον ὅτι ἐστὶ
„ἐστὶν ἔργον. Ἐὰν αἱ ἀρεταὶ λογίζονται
Θεῶ χαρίσματα, διατί ὁ Θεὸς νομοθε-
τεῖ περὶ αὐτῶν, καὶ ζητεῖ αὐτὰς παρ'
ἡμῶν, καὶ σώζει μὲν τὸν κατορθόντα
αὐτὰς, κολάζει δὲ τὸν ἀμελήσαντα τὴν
τῶν κατορθώσεων; ὁ Θεὸς ὅτι ἔδωκέ μοι,
παραδείγματος χάριν, τῆς ἀγάπης τὸ
χάρισμα, διατί ὅτι ζητεῖ παρ' ἐμοῦ τὴν
ἀγάπην, καὶ νομοθετεῖ ἵνα ἀγαπῶ αὐ-
τὸν ἐξ ὅλης μου ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ ^{Λευ. ιθ.}
ἰχθύος καὶ διανοίας, τὸν δὲ πλησίον μὲς ^{27.}

ὡς ἐμαυτὸν; διατί εἰν Φυλάξω τέτρε
τῆς δὴ ὅρας τῆς ἀγάπης, κληρονομῶ
τὴν αἰώνιον αὐτῆ Βασιλείαν, εἰν δὲ ἀ-
θετήσω αὐτὸς, καταδικάζομαι εἰς τὰς
ἀτελευτήτας βασάνας;

Τῆς ἀπορίας ταύτης ἔυκολα εὐρί-
σκομεν τὴν λύσιν, εἰν μετὰ ἀκριβείας
σοχαθῶμεν τῶν πραγμάτων τὴν κατὰ-
ξασιν. ἡ ἀρετὴ, ἀγαπητοί με ἀδελφοί,
εἰς καὶ ἔργον τῆ ἀνθρώπου καὶ χάρισμα
τῆ Θεῶ. τῆτο φαίνεται παράδοξον καὶ
ἐναντίον εἰς τὰ λόγια τῆ Παύλου, ὅμως
εἰν ἄληθες καὶ σύμφωνον τῇ ἀποστολι-
κῇ αὐτῆ διδασκαλίᾳ· δὴ εἰς τῆς ἀρε-
τῆς τὰ εἶδη, ἀρετὴ κατὰ φύσιν, καὶ
ἀρετὴ κατὰ χάριν· ἡ κατὰ φύσιν εἰν
ἔργον τῆ ἀνθρώπου, ἡ κατὰ χάριν εἰς

Γεν. 1.26. δῶρημα τῆ Θεῶ. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος
ἐπλάσθη „Κατ' εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοίωσιν
„Θεῶ, καὶ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆ

Γεν. 8.21. προπάτορος „Ἐγχεταί ἡ διάνοια τῆ ἀν-
„θρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ
„νεότητος αὐτῆ, ἔμεινεν ὅμως εἰς αὐτὸν
καὶ ἡ γνώσις τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ κατορ-
θωτικὴ αὐτῆς δύναμις, αἱ ἀπ' ἀρχῆς ἐν
τῇ τέτρε φύσει ἐμφυτευθεῖσαι· ὑπὸ τῆ
φωτὸς ἐν τῆς φυσικῆς γνώσεως ὁδηγέ-
μενος ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὑπὸ τῆς ἐν τῇ
φύσει δυνάμεως δυναμέμενος κατορθοῖ ἀ-
ρετῆς ἔργα. Βλέπομεν τῆτο εἰς τὰς ἐθ-
νικὰς φιλοσόφους· ὁ Κλείνιος ὁ τῆ Πυ-

θαγόρου μαθητῆς διὰ τῆς τῆ νοὸς αὐτῆ
διακρίσεως γνωρίζει πόσον σέβας χρεοθε-
μεν εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῇ
δυνάμεως ἐνισχυθεῖς, εἴργει τῶν ταλάν-
των ζημίαν, ἵνα μὴ ὁμόση τῆ Θεῶ αὐ-
τῆ τὸ ὄνομα· ὁ μὲν Διογένης καταφρονεῖ
πᾶσαν σωματικὴν εὐπείθειαν, καὶ κατο-
κεῖ εἰς ἐν σενόχωρον πιθάριον· ὁ δὲ Κρά-
της ῥίπτει πάντα τὸν πλῆτον αὐτῆ εἰς
τὴν θάλασσαν· ὁ μὲν Σωκράτης μετὰ
μεγάλης πραότητος καὶ καρτερίας ὑπέ-
μεινεν ἐκεῖνον ὅσις τοσῶτον σφοδρῶς ἐρ-
ράπισε τὸ πρόσωπον αὐτῆ, ὥστε ἐξώγκω-
σεν αὐτῆ· ὁ δὲ Περικλῆς τόσην ἀνεξικα-
κίαν ἔδειξεν εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀγορᾶν ἄν-
θρωπον, ὅσις ὑβρίζει αὐτὸν ὅλην τὴν
ἡμέραν, ὥστε τὴν ὑλτα, ὅτε τέλος πάν-
των πάσας τὰς ὑβρεῖς ἐμελλεν ἀναχω-
ρῆσαι ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτῆ, παρεπέμ-
ψεν αὐτὸν μετὰ λαμπάδος· βλέπομεν δὲ
ἕως τῆς σήμερον εἰς τινὰ γένη, νόμον
Θεῶ μὴ ἔχοντα, ἐξόχως δὲ εἰς τὸ τῶν
Ἰνδῶν ἔθνος τινὰς ἀνθρώπους καὶ σώφρο-
νας, καὶ πράγας, καὶ φιλοδικαίους, καὶ
ἐγκρατεῖς, καὶ διαφόροις τρόποις σκλη-
ραγωγούμενους καὶ τὰ ἴδια πάθη χαλινα-
γωγέμενους. Πόθεν δὲ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ εἰς
τε τὰς παλαιὰς ἐκείνας, καὶ εἰς τὰς
ἄχρη τῆς σήμερον βλέπομένους; ποῖος νό-
μος ὠδήγησε τότε ἐκείνας, ὁδηγεῖ δὲ τὴν
σήμερον τέτρε πρὸς τὴν κατόρθωσιν τῶν

190 Ομιλία μετὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολὴν τῷ Παύλῳ

τοιούτων ἀρετῶν; καὶ ποῖος ἄλλος, εἰμὴ ὁ νόμος τῆς Φύσεως; „Ἐῖθι τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τῷ νόμῳ ποιῶν, ἔσται νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος.

Ῥωμ. 2.
11.

Ῥωμ. 12.
6.

Ὅτι δὲ καὶ πᾶσα ἀρετὴ ἐστὶ χάρισμα Θεοῦ δωρεόμενον τοῖς ἀνθρώποις, βεβαιῶσιν ἡμᾶς ὁ μόνον τὰ σήμερον ἀγνωσθέντα θεόπνευστα λόγια τῷ Παύλῳ, ὅσις χαρίσματα Θεοῦ ὠνόμασε τὰς ἀρετάς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποδεικτικὸς λόγος· διότι τί ἄλλο ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, εἰμὴ ἔργον ἀγαθόν; τίς δὲ ἄλλος ἔχει φυσικῶς ἀπειρον καὶ ἀμετάβλητον τὴν ἀγαθότητα, εἰμὴ εἷς καὶ μόνος ὁ Θεός; ποῖον δὲ ἄλλο τὸ κύριον τῆς ἀγαθότητος ἰδίωμα, εἰμὴ ἡ μετὰδοσις; ἐξ αὐτοῦ ἔν τῷ ὄντως ἀγαθῷ Θεῷ, ὡς ἐκ πηγῆς ἀενάου πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ ἐκχεόμεναι, μεταδίδονται εἰς τοὺς ἀξίους ἀνθρώπους. ἐν τούτῳ ὁ μὲν Ἰάκωβος ἔλεγε· „Πᾶσα δόσις ἀγαθῇ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθέν ἐστὶ „καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων. Ὁ δὲ Παῦλος ἐκήρυττεν· „Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

Ἰακ. 1.
17.

Ῥωμ. 55.

Πολλὰ μεγάλη ὅμως ἡ διαφορὰ ἡ μεταξὺ τῆς κατὰ Φύσιν ἀρετῆς καὶ τῆς κατὰ χάριν ἡ κατὰ Φύσιν ἐστὶν ἀτελής καὶ ὑπὸ τῶν παθῶν ἡμῶν μεμολυσμένη

ἡ κατὰ χάριν ἐστὶ τελεία καὶ ἀπὸ παντὸς πάθους καθαρὰ καὶ ἀμίαντος· ὅσοι διὰ μόνης τῆς φυσικῆς δυνάμεως ποιῶσι τὴν ἀρετὴν, ἐκεῖνοι ἢ μολύνουσιν αὐτὴν διὰ τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς, ἢ ἀμαυρῶσι τὴν λαμπρότητα αὐτῆς διὰ τῆς καπνῆς τῆς φιλοδοξίας· καλὴ τῆς σωκράτους ἡ πραότης καὶ ἡ ὑπομονή, πλὴν ἐμίανεν αὐτὴν τῆς ἐκδικήσεως τὸ πάθος. διότι αὐτὸς ἐσηλίτευσε τὸν ῥαπίσαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, γράψας τὸ ἐκεῖθεν ὄνομα καὶ τὴν πρᾶξιν ἐν τῷ ἰδίῳ μετώπῳ· ἐσωικετὴ ἡ μεγαλοψυχία τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἐσβεσε πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ λαμπρότητα τῆς φιλοδοξίας τὸ σκότος· διότι αὐτὸς ἀφ' ὃ ἐῤῥύμπε τὸν πλεόντα αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, περιήρχετο κραυγάζων, ὁ Κράτης ἠλευθέρωσε τὸν Κράτητα. Ὅσοι δὲ τῇ δυνάμει τοῦ δοθέντος αὐτοῖς θεοῦ χαρίσματος ἐργάζονται τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα, ἐκεῖνων ἡ ἀρετὴ ἐστὶ καθαρὰ παντὸς ἐμπαθοῦς μολυσμῆ, λαμπρὰ ὡς τὸ ἡλιακὸν φῶς, καὶ ἀπασφάπτουσα ὡς τῆς θρανῆς οἱ ἀσέρες· οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι οἱ παρὰ Θεοῦ λαβόντες τῶν ἀρετῶν τὴν χάριν ὁ μόνον ἐδεμίαν ἐκδικήσιν ἐποίησαν κατὰ τῶν διωκόντων αὐτοὺς, ἀλλὰ ὑβρίζοντες ἐυλόγησαν τοὺς ὑβρίζοντας· διωκόμενοι, ἐπέφερον τοὺς διώκτας· βλασφημώμενοι, παρεκάλεσαν τοὺς βλασφημῶντας, ἵνα διορθωθῶσιν. ὁ Παῦλος κα-

1. Κορ. 4.
12.

Φιλ. 3. 8. τεφρόνησε πάντα τὰ ἐγκόσμια πράγμα-
τα, καὶ ἐλογίσατο αὐτὰ σκύβαλα, τό-
σον δὲ μακρὰν ἀπέχεν ἀπὸ τῆς Φιλο-
δοξίας, ἥγυν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς τι-
μῆς τῆς προσφερομένης ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων πρὸς τὰς ἐργάτας τῶν μεγάλων ἀ-
ρετῶν, ὥσε περιερχόμενος ἐκήρυττε καὶ
ἔγραφεν, ὅτι ἐς ἡμεῖς πάντων τῶν
ἀμαρτωλῶν, καὶ ἀνάξιος τῷ Ἀποστολι-
κῷ ὀνόματος.

1. Τιμ. 1.
15.
1. Κορ. 15.
9.

Τόση ἐστὶν ἡ διαφορὰ ἡ μεταξὺ τῆς
ἀρετῆς τῆς ὑπὸ Θεοῦ δωρεμένης, καὶ
τῆς ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς φύσεως κα-
τορθωμένης, ὥσε ἡ δευτέρα χωρὶς τῆς
πρώτης ὡς εἶδεν λογίζεται. „Καὶ γὰρ
„τις ἡ τέλειος ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων, τῆς
„ἀπὸ σοφίας ἀπάσης, εἰς εἶδεν λο-
„γιθήσεται. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ σοφὸς
Σολομών περὶ τῆς ἀρετῆς ἣτις ἐστὶν ἡ
ἀληθινὴ σοφία, ὅτε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ
τὴν προσευχὴν αὐτῆς ἐξέχει. καὶ ἔχης
ολὴν τὴν πίσιν, ὅσην ἡ δύναμις τοῦ νοῦς
σε γεννᾷ, εἰ μὴ λάβῃς τὸ χάρισμα
τῆς πίσεως τὸ ὑπὸ Θεοῦ δωρεόμενον, ἡ
πίσις σε εἰς εἶδεν λογιθήσεται καὶ ἔχης
ἔλιν τὴν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης, ὅσην ἡ
φύσις γεννᾷ, εἰ μὴ χυθῇ εἰς τὴν καρ-
δίαν σε ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, εἰς εἶδεν λο-
γιθήσεται ἡ ἀγάπη σε. Ἀκούοντες οἱ
Ἀποστόλοι τὴν ἐπαράνιον διδασκαλίαν τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ βλέποντες τὸ πλῆθος

τῶν ἐξαισίων αὐτῶν θαυμάτων, ἐπιστευσαν
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος
πλὴν γνωρίζοντες ὅτι ἡ τοιαύτη πίσις
αὐτῶν ἦν ἐλλειψὴς καὶ ἀτελής, ἐζήτησαν
παρ' αὐτοῦ προδύκην εἰς τὴν πίσιν αὐ-
τῶν, τὴν προδύκην δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ τῆς
πίσεως χαρίσματος. „Πρόδεις, ἔλεγον πρὸς
„αὐτὸν, ἡμῖν πίσιν. Ἐλάβον δὲ καὶ τῶν
τοῦ χαρίσματος, ὅτε κατήλθεν ἐπ' αὐτὸς τὸ
Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ζηλωτὴς ἦν ἐκ φύσεως
ὁ Παῦλος, πλὴν τόσον ἐμπαθὴς ἦν ὁ
ζήλος αὐτοῦ, ὥσε ἐδίωκε τὴν Ἐκκλησίαν
τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐσπένδαζεν ἀφανίσαι τὰς
εἰς αὐτὸν πιστεύοντας. ὅτε δὲ ὁ Θεὸς ἐξα-
πέστειλεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ τὸ ζῆλον
τὸ χάρισμα, τότε ἤσπραψε τὸ φῶς τοῦ
ἀπαθὸς καὶ ἀγίου ζήλου, τότε εἶδεν ὁ
κίσμος ποῖός ἐστιν ὁ ζήλος ὁ ἀληθινὸς καὶ
τέλειος.

Ἀλλ' εἰ ἡ ἀρετὴ, λέγεις, τῆς
φύσεως εἰς εἶδεν λογίζεται, ὅταν λείπῃ
ἡ ἐκ τῆς χάριτος, περιττὴ λοιπὸν ἐστὶν
ἡ ἐκ τῆς φύσεως, ἐπομένως περιττὴ καὶ
ἡ ὑπὲρ αὐτῆς σπερδὴ καὶ ἡ ἐπιμέλεια.
Ἀλλ' εἰ ἀνέεις, ὅτι εἴπῃς ἀπλῶς,
εἶδεν ἐστὶν, ἀλλ' εἰς εἶδεν λογιθήσεται;
διὰ τὰς δὲ ἐφάνερωσεν, ὅτι καὶ αὐτὴ
καθ' ἑαυτὴν διὰ τὸ ἀτελὲς αὐτῆς λογι-
ζεται μὲν εἰς εἶδεν, εἰ ἐστὶν ὅμως εἶδεν.
Ἀλλὰ διατί; διότι προετοιμάζει ἡμᾶς,
καὶ κατασκευάζει τὰς καρδίας ἡμῶν σκέυ-

ἡ ἐπιτήδεια πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν
 θεῶν χαρισμάτων κατὰ τὸτο δὲ ἀνάγκη
 ἐστίν, ἵνα παντὶ τρόπῳ ἐπιμελώμεθα
 τὴν αὐξάνειν αὐτῆς καὶ τὴν σερέωσιν αὐτῆς
 καθ' ἑαυτὴν εἰς ὅθεν λογιζήσεται διὰ
 τὸ ἀτελὲς αὐτῆς, εἰς ὅπως ἔχωμεν αὐ-
 τήν, δίδοται ἡμῖν ὑπὸ Θεοῦ ἡ προσθή-
 κη, ἡ γὰρ τὸ θεῖον αὐτῆς χάρισμα, δι-
 ὅτι φθάνομεν εἰς τῆς καθαρᾶς καὶ τελεί-
 ας ἀρετῆς τὸ ὕψος. „Οἷς γὰρ ἔχει,
 „εἶπεν ὁ Κύριος, δοθήσεται αὐτῷ καὶ
 „περιστευθήσεται. Οἷς καλλιέργησας
 τὰ ἐν τῇ φύσει αὐτῆς σπέρματα τῆς
 ἀρετῆς, ἔχει τῆς φυσικῆς ἀρετῆς τὰς
 βλαστὰς, εἰς ἐκείνον ὁ Θεὸς δίδωσι καὶ
 τὰ χαρίσματα τῆς ἀρετῆς. Οἷς δὲ
 οὐκ ἔχει, καὶ ὁ οὐκ ἔχει ἀρθθήσεται ἀπ'
 αὐτῆς. Οἷς δὲ ἐγκαταλείψας ἀκαλλιέρ-
 γητα τὰ ἐν αὐτῷ σπέρματα τῆς ἀρε-
 τῆς, οὐκ ἔχει τὰ βλαστήματα αὐτῆς, ξη-
 ραίνονται ἐν αὐτῷ καὶ αὐταὶ αἱ κατὰ
 φύσιν δυνάμεις, δι' αὐτὴν ἡ ἀρετὴ κατορ-
 θῆται. Εἰ μόνον προβάλλῃ ἐν σοὶ τὸ
 φυτὸν τῆς πίστεως, ὁ Θεὸς δίδωσί σοι
 ἐνθὺς τὸ ἐπιδράνιον τῆς πίστεως δῶρον.
 Εἰ τέττε ἡ πίστις σε γίνεται τότε θερμὴ
 ὡς ὁ κόκκος τῆς σπένδης, καὶ θαυμα-
 τεργὸς ὡς ἐκείνη τῶν θαυματεργῶν Ἀ-
 γίων. Εἰ μόνον φανῶσιν ἐν σοὶ τῆς ἐλ-
 πίδος τὰ ἴχνη, ὁ Θεὸς δίδωσί σοι ἐνθὺς
 τὸ θεῖον τῆς ἐλπίδος χάρισμα. ὅθεν τί-

σον σερεὰ γίνεται σοὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν
 ἐλπίς, ὡς εἰς ὅθεν πρᾶγμα ἀνθρώπι-
 νον ἐλπίζεις, εἰς μόνον δὲ τὸν Θεὸν ἀ-
 φιεροῖς πᾶσάν σε τὴν ἐλπίδα, καθὼς
 πάντες οἱ τὸν κόσμον καταλείψαντες
 πανσεβάσμοι ὅσοι πατέρες. Εἰ μόνον
 προκύψωσιν ἐν σοὶ οἱ τρυφεροὶ τῆς ἀγάπης
 βλαστοί, ὁ Θεὸς ἐκχέει ἐνθὺς εἰς τὴν
 καρδίαν σε τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγαπήσεως,
 ὅθεν τόσον ἰχυρὰ γίνεται ἡ ἀγάπη σε,
 ὡς δι' ἀγάπην Θεοῦ καὶ τὴν ζωὴν σε
 προδίδως εἰς θάνατον, καθὼς τὰ πλή-
 θη τῶν πανευδόξων καὶ καλλινίκων Μαρ-
 τύρων. ὅταν ἡ προαίρεσίς σε κλίνη εἰς
 τὰ ἀγαθὰ ἔργα, τότε ὁ Θεὸς δίδωσί
 σοι τῆς ἀρετῆς τὰ χαρίσματα. „Τῷ
 „γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ πε-
 „ριστευθήσεται. Μαθ. 25.
 29.

Εἰ τῶν συμπεραίνωμεν τῆς προει-
 ρημένης ἀπορίας τὴν λύσιν. Ζητεῖ μὲν
 παρ' ἡμῶν ὁ Θεὸς τὴν ἀρετὴν τῆς φύ-
 σεως, ἵνα δάσῃ ἡμῖν τῆς ἀρετῆς τὸ χά-
 ρισμα, ὅπως δι' αὐτῆς ὑψωθῶμεν εἰς τῆς
 ἀρετῆς τὴν τελειότητα. νομοθετεῖ δὲ τὰ
 περὶ τῆς ἀρετῆς, ἵνα καὶ τὰς φυσικὰς
 δυνάμεις διεγείρῃ πρὸς τὴν κατόρθωσιν
 τῆς κατὰ φύσιν ἀρετῆς, καὶ τὴν προθυ-
 μίαν τῆς θελήσεως αὐξήσῃ πρὸς τὴν
 ἐργασίαν καὶ ἐκπλήρωσιν τῆς κατὰ χά-
 ριν διδομένης καὶ δοξάζει μὲν τὸν λαβόν-
 τα τὰ θεῖα τῆς ἀρετῆς χαρίσματα,

ἐπειδὴ αὐτὸς καλλιεργήσας τῆς Φυσιῆς ἀρετῆς τὰ σπέρματα, ἐγένετο ἄξιος τῆς ὑποδοχῆς αὐτῶν· καταδικάζει δὲ τὸν λαβόντα αὐτὰ, ἐπειδὴ ἀμελήσας τῆς κατὰ Φύσιν ἀρετῆς, ἐσερήθη καὶ τῆς κατὰ χάριν.

Ἡμεῖς λοιπὸν, ἀδελφοί, ἐσμὲν ἀναπολόγητοι ὅταν ἀμελῶντες τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα, πίπτομεν εἰς τῆς ἀμαρτίας τὰ βάραθρα· ὁ Θεὸς ἔδωκεν ἡμῖν νόον, αὐτὸς ὡς σοφὸς κριτῆς διακρίνει πῶς καὶ ποῖα ἢ ὠφέλεια τῆς ἀρετῆς, πῶς καὶ ποῖα ἢ βλάβη τῆς ἀμαρτίας· ἐπλασεν ἐν ἡμῖν συνείδησιν, αὐτὴ ὡς καλὸς σύμβουλος συμβελεύει τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν Φυγὴν τῆς ἀμαρτίας, ἐπαινεῖ καὶ ἀναπαύει ἡμᾶς ὅταν πράττωμεν τὴν ἀρετὴν, ἐλέγχει καὶ βασανίζει ὅταν ποιῶμεν τὴν ἀμαρτίαν· ἐφύτευσε δυνάμεις εἰς τὴν Φύσιν ἡμῶν, αἵτινες εἰσιν ὑπηρέται καὶ ὄργανα τῆς ἀρετῆς· παρέδωκε νόμους, οἵτινες εἰσὶ λύχιοι καὶ φῶς πρὸς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς· ἐφάνέρωσε Προφήτας, οἵτινες εἰσὶ διδασκαλοὶ τῶν ἀρετῶν· ἐξαπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ φῶς τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, τὸ πρωτότυπον παράδειγμα τῆς τελειότητος τῶν ἀρετῶν, ὁ παντοδύναμος συνεργὸς πρὸς τὴν ἐργασίαν πάντων τῶν καλῶν ἔργων· ἀνέδειξεν

Ἀποστόλους, αὐτοὶ δὲ εἰσὶ Φωστῆρες Φεγγαβολῶντες καὶ ὁδηγῶντες πρὸς τῆς ἀρετῆς τὰ κατορθώματα· ἐκήρυξεν Εὐαγγέλιον, αὐτὸ δὲ ἐστὶν ἡ σάλπιγξ ἡ μεγάλη ἡ σαλπίζουσα τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν αἰχμὴν καὶ κόλασιν τῆς ἀμαρτίας.

Θεέ μου πανοικτίρμων, ἀληθῶς ἀπείρος ἐστὶν ἡ πρὸς πᾶν ἄνθρωπον ἀγάπη σου, ἅμετρος καὶ ἀπέραντος ἡ Φιλανθρωπία σου· ἔδωκας εἰς ἡμᾶς βοηθήματα πρὸς κατορθώσιν τῆς ἀρετῆς καὶ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, καὶ σωματικὰ καὶ πνευματικὰ, καὶ ἐπίγεια καὶ ἐπεράνια· ἔχεις δὲ πάντοτε καὶ τὴν χάριν σου ἑτοίμην πρὸς βοήθειαν ἡμῶν, εἰ μόνον κλῖνῃ ἡ προσέλευσις ἡμῶν πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀγίων σου ἐντολῶν· ποῖα ἔν ἡ ἀπολογία ἡμῶν, ὅταν περιφρονῶντες πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός, ἵνα πράττωμεν τὴν ἀρετὴν, ἡμεῖς δὲ αὐτῆς ποιῶμεν τῆς ἀμαρτίας τὰ ἔργα; ποῖα ἢ ἐλπίς τῆς σωτηρίας ἡμῶν; ποῖον καταφύγιον ἔχομεν εἰ ἀπηλπισμένοι ἀμαρτωλοὶ; μία μόνη ἐστὶν ἡ ἐλπίς, ἐν καὶ μόνον τὸ καταφύγιον· ἡ ἐλπίς δηλονότι τῆς ἐπιστροφῆς καὶ τὸ καταφύγιον τῆς μετανοίας. Εἰ μὴ ἡ καρδιά ἡμῶν κλῖνῃ ἐν ἀληθείᾳ πρὸς τὴν ἐπιστροφήν, καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν πρὸς τὴν μετάνοιαν, ὁ Θεὸς ἐξαποστέλλει ἡμῖν τῆς ἐπιστροφῆς καὶ τῆς

μετανοίας τὸ χάρισμα· δι' αὐτῆς δὲ λα-
βόντες τῶν προημαρτημένων τὴν συγχώ-
ρησιν, τρέχοντες δὲ εἰς τὸ ἐξῆς ἀόκνως

τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον, καταντῶμεν εἰς
τὴν αἰώνιον τῆ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ Βα-
σιλείαν. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΕΒΔΟΜῃ ΚΤΡΙΑΚῇ.

1. Πίτερ. 4. 8. **Ἡ** ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

1. Κορ. 13. Χωρὶς τῆς ἀγάπης πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ ἐ-
1. 3. Ματθ. 22. σὺν ἐξέν. Ἐκ τῆς ἀγάπης κρέμονται

25. Ρωμ. 13. ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται. Ἡ ἀ-

10. Γ'ωάν. 13. γὰρ ἐστὶ τὸ πλήρωμα τῆ νόμου. Ἡ ἀ-

35. 1. Κορ. 13. γὰρ ἐστὶ ὁ χαρακτήρ τῶν μαθητῶν τῆ

13. Χριστοῦ, ἣν ὁ χαρακτήρ καὶ τὸ γνώ-
ρισμα τῶν σωζομένων. Ἡ ἀγάπη ἐστὶν ἀ-
ρετὴ μείζων καὶ αὐτῆς τῆς πίστεως καὶ
τῆς πρὸς Θεὸν ἐλπίδος. Ὅστις ἔ' χωρίζε-
ται ἀπὸ τῆς ἀγάπης, ἐκείνος ἠνωμένος
ἐστὶ μετὰ τῆ Θεοῦ, ἢ ὁ Θεὸς ἔ' χωρίζε-

1. Γ'ωάν. 4. 16. ται ἀπὸ αὐτοῦ. „Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ·

„καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ
„Θεῷ μένει, ἢ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἀλ-
λὰ πῶς ἀράγε δύναμεθα ἡμεῖς θησαυρί-
σαι τοιοῦτον ἀτίμητον θησαυρὸν; ποία ἢ
ἐξουσία; ποῖος ὁ τρόπος; ποῖον τὸ μέσον;

Τῆτο περιέχει ἡ διδασκαλία τῆ θρηγό-
ρα Πάυλου, ἣν σήμερον ἠκούσαμεν δεικ-
νύει τὴν ὁδὸν, δι' ἧς φθάνομεν· διδάσκει
τὸν τρόπον, δι' ἧς θησαυρίζομεν· δηλοῖ
ποῖα τὸ μέσον, δι' ἧς ἐπισηριζόμεθα εἰς
τὴν μακαρίαν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης· ἀ-
φεν μαθητὰ ἐστὶ πλῆρες πάσης σοφίας
καὶ γνώσεως, μάθημα φωτίζον πάντα
ἄνθρωπον πρὸς τὴν αἰώνιον σωτηρίαν· πλη-
ροφθεῖτε περὶ τῆς, εἰς μετὰ προ-
σοχῆς ἀκούετε τῶν ἀναγνωθέντων λόγων
τὴν ἐρμηνείαν.

Ἀδελφοί, ὀφείλομεν ἡμεῖς ^{Ρωμ. 15. 1.}
οἱ δυνατοὶ τὰ ἀδυνήματα
τῶν ἀδυνάτων βασιλεύειν,
καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.

Πῶς ἔσερξεν ὁ Παῦλος ἐπαρινέσαι αὐτὸς ἑαυτὸν, λέγων· „Ἡμεῖς οἱ δυνα-
 „τοί; ἄραγε ἀμνημόνησε τῆ παραγγέλ-
 Παροιμ. 27. 2. ματος τῆ λέγοντος· „Εἴγνωμαζέτω σε ὁ
 „πέλας, καὶ μὴ τὸ σὸν σῶμα· ἀλλό-
 „τριος, καὶ μὴ τὰ σὰ χεῖλη; Ἦναγ-
 κάθη ὁ τῆ Θεοῦ ἄνθρωπος ὁμολογήσαι
 ὅτι ἐστὶ δυνατός, ἵνα πείσῃ τὰς ἀκόν-
 τας ὅτι τὰ ὑπὸ αὐτῆ διδασκόμενα ἔκ-
 εἰσιν ἀδύνατα· Εἰάν ἔλεγεν, οἱ δυνατοὶ
 χρέος ἔχετε βασιάζειν τὰ ἀδυνήματα
 τῶν ἀδυνάτων, καθὼς ἀπεκρίνετο πρὸς
 αὐτὴν, καὶ τίς ἐστὶν ὁ δυνατός; καὶ ἔτω
 παρηγῆντο πάντες τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς
 ἀποστολικῆς ἐντολῆς· βλέπε ὅμως πόσον
 ἐμετρίασε τὸν ἑσῶνον, συγκαταμίξας
 ἑαυτὸν τοῖς ἄλλοις, καὶ εἰπὼν πληθυν-
 τικῶς· „Οὐφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοί;
 Κατὰ τί δὲ ἦν αὐτὸς δυνατός; καὶ τί-
 νες εἰσιν οἱ δυνατοί, καὶ τίνες οἱ ἀδύνατοι;
 καὶ ποῖά εἰσι τὰ ἀδυνήματα τῶν ἀδυνάτων;
 καὶ πῶς βασιάζουσιν αὐτὰ οἱ δυνατοί, εἰάν
 μὴ ἀρέσκωσιν ἑαυτοῖς; Δυνατὸς ἦν ὁ
 Παῦλος [κατὰ τὴν ὑπὸ Θεοῦ δοθεῖσαν
 αὐτῷ σοφίαν καὶ χάριν, καὶ κατὰ τὴν ἐν
 αὐτῷ περισσίαν τῆς ἀρετῆς. Δυνατοὶ δὲ
 εἰσι καὶ πάντες οἱ τέττα μιμηταί, οἱ εἰς
 ὕψος ἀρετῆς ἀρθέντες καὶ ἐσηριγμένοι ἐν
 αὐτῇ. Αἰδύνατοι δὲ εἰσιν ὅσοι ἐδὲ ἐφθα-
 σαν εἰς μέτρα ἀρετῆς, ἐδὲ ἐσηρίχθη-
 σαν ἐπὶ τὴν πέτραν τῶν θεῶν ἐντολῶν.]

Αἰδυνήματα δὲ εἰσι τὰ τῶν σφάλμα-
 τα καὶ τὰ ἐλαττώματα. Βασιάζουσι δὲ
 αὐτὰ οἱ δυνατοί, ὅταν μὴ μισῶντες μηδὲ
 ἀποστρεφόμενοι αὐτὰς, ὑποφέρωσι σπυ-
 δάζοντες παντοιοτρόπως ὑπὲρ τῆς τῶν
 διορθώσεως, καθὼς ἐποίησεν ὁ Παῦλος, 1. Κορ. 9.
 διὸ καὶ ἔλεγεν· „Εἴγενομένην τοῖς ἀδυνέ- 22.
 „σιν ὡς ἀδυνήτης, ἵνα τὰς ἀδυνεῖς κερ-
 „δήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα,
 „ἵνα πάντως τινὰς σώσω. Ἐκείνοι δὲ
 βασιάζουσι τῶν ἀδυνάτων τὰ ἀδυνήματα,
 ὅσοι ἔκ ἀρέσκουσιν ἑαυτοῖς, τετέστιν ὅσοι
 ἔκ εἰσὶ Φίλαυτοι· διότι ὁ Φίλαυτος μό-
 νον ἑαυτὸν ἀγαπῶν, ἐδὲν ὑποφέρει ἐναν-
 τίον τῆς ἰδίας αὐτῆ ἀρεσκείας, ἐδὲ φρον-
 τίζει ὅπως περὶ ἄλλου τινός, εἰμὴ περὶ
 ἑαυτῆ μόνου. Εἰάν ἔν βασιάζωμεν τὰ ἀδε-
 νήματα τῶν ἀδυνάτων, φεύγει ἀφ' ἡ-
 μῶν ἡ Φιλαυτία, καὶ ἔρχεται πρὸς ἡ-
 μᾶς ἡ μακαρία ἀγάπη, ἥτις ἐστὶ τῆ νό-
 μου τὸ πλήρωμα· διὸ ἔλεγεν ἀλλαχῇ ὁ
 πανένφυμος Παῦλος· „Ἀλλήλων τὰ Γαλ 6. 2.
 „βάρεθ βασιάζετε, καὶ ἔτως ἀναπληρω-
 „σατε τὸν νόμον τῆ Χριστοῦ. Ἰδὲ ἔν ἡ
 ὁδὸς ἡ φέρουσα ἡμᾶς πρὸς τὴν ἀγάπην
 καὶ ὁ τρόπος καὶ τὸ μέσον, δι' ὃ σερι-
 ζόμεθα ἐν αὐτῇ. Βλέπε δὲ πᾶς παραγ-
 γέλας, ἵνα μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκωμεν, ἐφα-
 νέρωσεν εἰς ποῖον πρέπον ἐστὶν ἵνα ἀρέσω-
 μεν, καὶ κατὰ τί, εἰπὼν·

Ρ'ωμ. 15.
2. **Εκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλη-**
σίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγα-
θὸν πρὸς οἰκοδομήν.

Κατὰ δύο τρόπους γινόμεθα ἀρεοί· εἰς τὰς ἀνθρώπους, ἢ συμβοηθῆντες αὐτοῖς ἵνα ἐκπληρώσωσι τὰς πονηρὰς αἰτιῶν ἐπιθυμίας, ἢ συνεργῆντες ἵνα τελειώσωσι τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν θελήματα· διὰ τοῦτο δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐκ. εἶπεν ἀπλῶς, ἕκαστος ἡμῶν ἀρεσκέτω τῷ πλησίον, ἀλλὰ προσέθηκε, τὸ „Εἰς τὸ ἀγαθὸν „πρὸς οἰκοδομήν. Περὶ τῆς δὲ πρὸς τὰς Κορινθίους γράφω· προβάλλει τὸ ἑαυτὸ παραδείγμα, λέγων. „Καθὼς καὶ γὰρ πάν-

1. Κολ. 3.
33.

„τα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμὸν „τῷ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, „ἵνα σωθῶσι. Ἐὰν ἔν σπῆδαζης γενέ-
σθαι ἀρεστὸς εἰς τὸν πλησίον σε σκοποῦν ἔχων ἵνα πείσῃς αὐτὸν κατορθῶσαι τὰ ἀγαθὰ ἔργα πρὸς οἰκοδομήν καὶ ὠφέλειαν αὐτοῦ, τότε ἐκπληροῖς τὴν ἀποστολικὴν ἐντολήν. Ἐὰν δὲ γίνεσθαι ἀρεστὸς εἰς τὸν πλησίον σε, συμβοηθῶν καὶ συνεργῶν αὐτῷ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν πονηρῶν αὐτοῦ βλαβερμάτων, παραβαίνει τὴν ἀποστολικὴν ἐντολήν, ἔχ' ὑπερτετεῖς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ γίνεσθαι συγκοινωνὸς τῶν τῷ πλησίον σε ἁμαρτημάτων περὶ ταύτης τῆς ἐπιβλαβέως ἀρεσκείας ἔλεγεν

Γαλ. 1. 10. ὁ αὐτὸς Θεὸς Ἀπόστολος. „Ἡ ζητῶ

„ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ γὰρ ἐπὶ ἀν-
„θρώποις ἤρεσκον. Χριστὸς δὲ ὅλος ἐκ. ἀν-
„θρώπων. Καὶ παρήγγελλε δὲ, ἵνα μὴ μό-
νον ἀπέχωμεν ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀρεσκείας, ἀλλὰ καὶ ἐλέγχωμεν τῆς ἁμαρ-
τίας τὰ ἔργα. „Μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς
„ἔργοις τοῖς ἀκάροις τῷ σκότει, μᾶλ- Ε' φ. 2. 11.
„λον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Ἐπιβεβαιωτοῦ δὲ
τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν αὐτὸς διὰ τοῦ
παραδείγματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγων

Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς ἔχ' ἑαυ- Ρ'ωμ. 15.
τῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς 3.
γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν
ὀνειδίζοντων σε ἐπέπεσον ἐπ'
ἐμέ.

Καὶ ἐν τέτοις μετέρχεται ὁ Θεὸς Παῦλος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ συνήθειαν τὸ ἡῆμα τῆς ἐλλείψεως· ἵνα δὲ κατανοή-
σῃς τὸ νόημα, ἀναπλήρωσον τὰ προκεί-
μενα λόγια ἔτω. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς ἔχ' ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλ' ὀνειδίθη, καθὼς γέγραπται. Ἀλλὰ πῶς ὁ Χριστὸς ἔχ' ἑαυτῷ ἤρεσεν; εἰς αὐτὸν ὡς ἀνθρώπον ἔδδ' οἱ ὀνειδισμοὶ ἤρεσκον, ἔδδ' ὁ θάνα-
τος· διὸ παρακαλῶν ἔλεγε· „Νῦν ἡ
„ψυχὴ μου τετάρακται· καὶ τί εἶπω; Ἰωάν. 12.
„Πάτερ· σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. 27.
„Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω

Ματθ. 26. ἡ ἀπ' ἐμὲ τὸ ποτήριον τῆτο. Καὶ δὲ ἐκ
 39. ἤρεσεν αὐτῷ τὸ ποτήριον τῶν ὀνειδισμῶν
 καὶ τῆ θανάτου, ὅμως ἐσερξεν αὐτὰ διὰ
 τὴν σωτηρίαν ἡμῶν. „Πλὴν, εἶπεν, ἔχ
 Ἰωάν. 12. 7. ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ, Ἀν-
 Εἰς 12. 2. „τί τῆς προκτιμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέ-
 „μενε σαυρόν. αἰχύνῃς καταφρονήσας.
 Φανερόν δέ ἐστιν ὅτι ἀνείδισαν αὐτὸν οἱ
 Ἰουδαῖοι, πότε μὲν λέγοντες. „Τί ὅτι
 Μαρκ. 2. 16. ἡμετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
 Λουκ. 7. 39. „ἐδίει καὶ πίνει; πότε δέ. „Εἰ ἦν
 „Προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποτα-
 „πὴν ἢ γυνὴ ἥτις ἀπτεται αὐτῷ. ἔτι
 Ματθ. 9. 34. ἡ ἁμαρτωλὸς ἐστιν. Ἄλλοτε δέ. „Ἐν τῷ
 „ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαι-
 „μόνια. Καὶ ἄλλοτε πάλιν. „Οὐ καλῶς
 „λέγομεν, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ
 „δαιμόνιον ἔχεις; Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ και-
 ρῷ τῆ πάσης, καὶ ὅταν ἐκρέματο ἐν τῷ
 Μαρκ. 15. 29, 31. ξύλῳ τῆ σταυροῦ. „Καὶ οἱ παραπορευόμε-
 „νοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, Καὶ οἱ Ἀρ-
 χιερεῖς μετὰ τῶν Γραμματέων ἐνέπαιζον
 Ματθ. 27. 44. αὐτὸν, „Καὶ οἱ λησαῖοι οἱ συσταυρωθέν-
 „τες αὐτῷ ὠνειδίζον αὐτῷ. Σημείωσαι δὲ
 ὅτι τὴν περὶ τῶν ὀνειδισμῶν προφητείαν
 ἐμελεῶδῃσεν ὁ Δαβὶδ ὡς ἐκ προσώπου τῆ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, λαλῶντος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πα-
 Ψαλ. 68. 9. τέρα καὶ λέγοντος ὡς πᾶτερ. „Οἱ ὀνει-
 „δισμοὶ τῶν ὀνειδίζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ'
 „ἐμέ. Ἀληθῶς δὲ τὸν Θεὸν ὠνειδίζον οἱ
 ὀνειδίζοντες τὸν Χριστόν, ἐπεὶ υἱὸς Θεοῦ

καὶ Θεός ἐστιν ὁ Χριστός, ἐν μετὰ τῆ
 Πατρὸς αὐτῆ κατὰ τὸν λόγον τῆς ἐνιστά-
 εως τῆς Θεότητος, ὡς αὐτὸς ἐδίδασκεν,
 εἰπών. „Εγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἐσμεν. Ἰωάν. 10. 30.
 Καθὼς δὲ ὁ δεχόμενος τὸν Ἰησοῦν Χρι-
 στόν, δέχεται καὶ τὸν ἀποσείλαντα αὐτόν
 κατὰ τὸ, „Ὅς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχε-
 „ται τὸν ἀποσείλαντά με. ἔτω καὶ
 ὁ ὀνειδίζων τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὀνειδίζει
 τὸν ἀποσείλαντα αὐτόν Θεὸν καὶ πατέ-
 ρα αὐτοῦ. ἄκουσον δὲ καὶ τὸ διὰ ποῖον
 λόγον ἀνέφερεν ὁ Ἀπόστολος τὴν περὶ
 τῶν ὀνειδισμῶν τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ προ-
 φητείαν.

Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν
 προεγράφη ἵνα διὰ τῆς ὑ-
 πομονῆς καὶ τῆς παρακλή-
 σεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλ-
 πίδα ἔχωμεν.

Ἀνέφερον, λέγει, τὰ λόγια τῆ προ-
 φητείας Δαβὶδ, δι' ὧν προεφί-
 τευσε περὶ τῶν ὀνειδισμῶν τῆ Χριστοῦ,
 ἐπεὶ ὅσα ἐγράφησαν εἰς τὰς ἀγίας
 γραφὰς πρὶν ἢ τελεσθῶσι, προεγράφη-
 σαν πρὸς διδασκαλίαν καὶ νουθεσίαν ἡ-
 μῶν προεγράφησαν, ἵνα βλέποντες ἡμεῖς
 ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς τὰς ὑπὸ τῶν

Προφητῶν προῤῥηθέντας ὀνειδισμὰς ὅσας ὁ Χριστὸς διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην αὐτῷ ὑπέμεινεν, ὑπομένωμεν καὶ ἡμεῖς πᾶσαν θλίψιν καὶ ὀνειδισμόν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ τοῦ πλησίον, παρηγορούμενοι δὲ ὑπὸ αὐτῶν τῶν λόγων τῶν θεῶν Γραφῶν, ἔχωμεν πᾶσαν τὴν ἐλπίδα ἡμῶν πρὸς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

Ῥωμ. 15.
5. Οὗ δὲ Θεοῦ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ σώματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχεται ὁ πανσέβαστος τῷ Κυρίῳ Ἀπόστολος τῶν Ῥωμαίων πρὸς ὃς ἔγραφε, δι' αὐτῶν δὲ καὶ πάντας τῶν εἰς Χριστὸν πιστεύοντες, ἵνα ὁ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως ἐξαποστείλῃ εἰς τὸν νῦν αὐτῶν τὸ αὐτὸ φρόνημα, ὥστε μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ πάντες ἅμα δι' ἐνὸς σώματος δοξάσωσι τὸν Θεόν, καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τί ὠνόμασε τὸν Θεόν, Θεὸν τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλή-

σεως; Ἡ καὶ ὅτι μακροθυμῶν ὑποφέρει τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀγαπῶν δὲ τῶν δικαίων παρηγορεῖ αὐτούς· ἡ καὶ ὅτι αὐτός ἐστι ὁ δοτὴρ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρηγορίας· ἡ καὶ ὅτι κατοικεῖ ἐν τοῖς ἀνθρώποις οἵτινες ἔχουσιν τὴν ἀρετὴν τῆς ὑπομονῆς, καὶ εὐρίσκουσιν ἐν ταῖς ἀγίαις γραφαῖς τὴν ἐν πάσαις ταῖς περιστάσεσιν αὐτῶν δραστήριον παραμυθίαν. Τὸ αὐτὸ δὲ φρονέμεν, ὅταν τὰ νοήματα ἡμῶν ὑπάρχωσι σύμφωνα, καὶ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔχοντα· βλέπε δὲ, ὅτι ἐκ ἑπὶ μόνον, „Τὸ αὐτὸ φρονεῖν, ἀλλὰ προσέθηκε καὶ τὸ, „Κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν διότι πολλάκις συμφωνῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκὶ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐναντίον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, σύμφωνα δηλαδὴ εἰσὶν οἱ ἄπιστοι εἰς τὴν ἀπιστίαν, οἱ αἱρετικοὶ εἰς τὰ αἱρετικά αὐτῶν φρονήματα, οἱ χισματικοὶ εἰς τὰς γνώμας τοῦ χίσματος, οἱ λησαὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀρπαγῆς καὶ δυνατείας. Ταῦτα δὲ πάντα ἐξώρισεν ἀπὸ τῆς ὁμοφροσύνης ὁ Ἀπόστολος ἐπὶ τὸ, „Κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν διότι ὅσοι ἔχουσιν φρονήματα καὶ διαλογισμὸς ἀρετῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐκείνων ἢ ὁ νῦν ἐλεύθερός ἐστι καὶ καθαρὸς ἀπὸ πάσης δυσσεβείας, καὶ τὰ ἔργα ἀμόλυντα ἢ ἀγνὰ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἀλλὰ πῶς οἱ πολλοὶ, πολλὰ ἔχοντες σό-

ματα δύνανται ἐνὶ σῶματι προσφέρειν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν δοξολογίαν; Ὅταν οἱ πολλοὶ τὸ αὐτὸ Φρόνημα καὶ νόημα ἔχωσι, τότε ἐν καὶ τὸ αὐτὸ νόημα ἔχει καὶ ἡ τέτων δοξολογία· ὅθεν ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ἐστὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν, ὥς ἐξ ἑνὸς σώματος προσφερομένη λογίζεται, καὶ ὑπὸ πολλῶν σωματῶν ἐκφωνῆται καὶ προσφέρεται. Μετὰ τὴν τοιαύτην εὐχὴν, ἐπαναλαμβάνει πάλιν ὁ Ἀπόστολος τὸν λόγον περὶ τῆς ἀνοχῆς τῶν σφαλμάτων τῇ πλησίον, καὶ περὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ Φροντίδος τῆς περὶ τῆς τέτῃ σωτηρίας.

Ῥωμ. 15.
7. **Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν Θεῶ.**

Προλαβὸν εἶπεν, ὅτι χρέος ἔχομεν βασιλεῖν τὰ ἀδελφώματα τῶν ἀδυνάτων καὶ ὅτι πρέπον ἐστὶν, ἵνα καθεὶς ἀρέσκη εἰς τὸν πλησίον αὐτοῦ, σκοπὸν ἔχων τὴν τέτῃ ὠφέλειαν· ἔπειτα εὐχήθη ἵνα ἐξαποστείλῃ ὁ Θεὸς πρὸς αὐτοὺς τὴν ὁμοφροσύνην, ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς πηγάζει ἡ ἀγάπη, ἐκ δὲ τῆς ἀγάπης ἡ ἀνοχὴ τῶν ἐλαττωμάτων τῇ πλησίον, καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ Φροντίς, διὰ δὲ τῶν προκειμένων λόγων πάλιν τὸ αὐτὸ ἐπιβεβαίωσεν· „Διὸ προσλαμβάνετε,

λέγει, ἀλλήλους. Ἀλλὰ πῶς προσλαμβάνομεν ἀλλήλους; „Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς. πῶς δὲ προσελάβετο ἡμᾶς ὁ Χριστὸς; Αὐτὸς ἐκ ἀπεσράφῃ ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐβάσασεν αὐτάς, καὶ ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα διὰ τῆ πάθους αὐτοῦ ἰατρείῃ τὰ ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τραύματα. „Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, „καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾷται. Αὐτὸς δὲ ^{ἡ σ. 53.} ^{4, 5.} ἔτραπευσε διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, „καὶ μεμαλάκισεν διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, „παιδεῖα εἰρήνης ἡμῶν ἔπαυτο αὐτὸν, τῷ „μᾶλιστα αὐτὸς ἡμεῖς ἰαθήμεν. Ὅταν ἔν καὶ ἡμεῖς ἐκ ἀποστροφῆς τοῦ πλησίον ἡμῶν διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἀλλ' ὑποφέροντες αὐτὸν πάσχομεν καὶ παντὶ τρόπῳ ἀγωνιζόμεθα, ἵνα θεραπευθῇς ἀπὸ τῶν πληγῶν τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ τύχῃ σωτηρίας, τότε προσλαμβάνομεν αὐτὸν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμῶν. Σημείωσον δὲ ὅτι τὰ ἔργα τῆ τῷ ἐστὶ δόξα τῇ Θεῷ. διότι, προσελάβετο, λέγει, ἡμᾶς ὁ Χριστὸς εἰς δόξαν Θεῶ. ἀληθῶς δὲ καὶ διὰ τῆς ἐνσάρκου οικονομίας γενομένη σωτηρία τῶν ἀνθρώπων δόξα Θεῷ ἐστὶ· διότι οἱ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωθέντες, αὐτοὶ διαπαντὸς προσφέρουσιν εἰς τὸν Θεὸν τὴν εὐχαριστήριον δοξολογίαν.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΕΒΔΟΜῃ ΚΥΡΙΑΚῃ

Ὄταν ἐπλησίασεν ἡ ὥρα τῆς ζωηφόρου πάθους, τότε ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὑψώσας εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ ὄμματα, ἐπεκαλέσθη τὸν Θεὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ, ἵνα πάντες οἱ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες ὥσιν ἔν. „Πάτερ ἅγιε, 17. 20. 23. ἡ εἶπε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ἵνα ᾧσιν ἔν. Οὐ περὶ τέτων δὲ ἐρωτᾷ, μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πισευόντων, διὰ τῆς λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ. Ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὰ σὺ, πάτερ, ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἔν ᾧσι. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς ἵνα ὥσιν ἐν, καθὰ ἡμεῖς ἐν ἐσμεν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσι τετελειωμένοι εἰς ἔν. Παρατηρῶ τὴν ἔπαρσιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Κυρίου Ἰησοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν ἐπικλήσιν τῆς Θεῆς καὶ Πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τὸν λόγον, ἵνα ὥσιν ἐν, πεντάκις ἐπαναληφθέντα ἐν ταύτῃ τῇ προσευχῇ αὐτοῦ, ὅθεν εὐλογοφανῶς συμπε-

ραίνω ὅτι μετὰ πολλῆς θερμότητος ὑπὲρ τῆς παρεκάλεσεν ὁ Θεάνθρωπος· ἀλλὰ κατὰ τῖνα τρόπον δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι γενέσθαι ἐν; κατὰ τὸ σῶμα; τὸ ἐστὶν ἀδύνατον. Κατὰ τὴν ψυχὴν; ἐμοίως καὶ τὸ ἀδύνατον ἐστὶν ἐφάρωσεν ἡμῖν τὸν τρόπον ὁ Θεόπνευστος Παῦλος διὰ τῶν λόγων τῆς προσευχῆς αὐτοῦ. „Ὁ δὲ Θεὸς, εἶπε, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ σώματι δοξάζετε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τῆς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἰδὲ ὁ τρόπος, ὅστις συνάπτει ἡμᾶς εἰς ἐν, ἡ ὁμοφροσύνη. Ὄταν φρονώμεν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, ἡγῶν ὅταν ἔχωμεν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατὰ Χριστὸν γνώμην, τότε ἐσμεν ἐν, τότε πάντα τὰ σώματα ὡς ἐξ ἐνὸς μόνου σώματος μίαν λατρευτικὴν δοξολογίαν προσφέρουσιν εἰς τὸ ἐνὶαῖον καὶ ἀδιαίρετον κράτος τῆς τριςυποστάτου Θεότητος. P.ωμ. 15. 5, 6.

Ρ' αμ. 13.
10.
Ματθ. 22.
40.

Ἀλλὰ διατὶ μετὰ τοσαύτης προ-
θυμίας καὶ ζήσεως παρεκάλεισεν ὁ Θεάν-
θρωπος ὑπὲρ ταύτης τῆς ὁμοφροσύνης
καὶ ὁμονοίας ἡμῶν; διότι ἡ ὁμόνοια ἐστὶν
ἡ πηγὴ ἐξ ἧς πηγάζει, καὶ ἡ βάσις
ἐν ᾗ ἐπιστηρίζεται ἡ ἀγάπη, ἥτις ἐστὶ
τὸ πλήρωμα τῆς νόμου, καὶ ἐξ ἧς κρέ-
ματα ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται. ὅ-
ταν ἔχωμεν σύμφωνα τῶ νοὸς ἡμῶν τὰ
φρονήματα, ἦγον ὅταν ἐκεῖνο ὃ ἐγὼ συλ-
λογίζομαι ὅτι ἐστὶν ἀληθὲς καὶ δίκαιον,
τῷτο αὐτὸ καὶ σὺ ἀληθὲς καὶ δίκαιον
νομίζεις, τότε τὸ ἐνιαῖον τῆς γνώμης συ-
νάπτει εἰς ἓν καὶ τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ
τὰς θελήσεις. καθὼς δὲ ἔχομεν οἱ δύο
μίαν γνώμην, ὥτως ἔχομεν καὶ μίαν θέ-
λησιν. ὅθεν ὃ ἐγὼ θέλω καὶ ἐπιθυμῶ, τῷτο
αὐτὸ καὶ σὺ θέλεις καὶ ἐπιθυμῇς ἢ ταυτότης
δὲ τῆς γνώμης, καὶ τῆς διαθέσεως τῆς καρ-
δίας, καὶ τῆς θελήσεως γεννᾷ τὴν μεταξὺ
ἡμῶν ἀληθινὴν καὶ εἰλικρινὴ ἀγάπην· διὸ ἐν
ὅσῳ μένει ἐν ἡμῖν ἡ ὁμοφροσύνη, διαμένει
ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἡ ἀγάπη ἀσάλευτος καὶ
ἀμετάβλητος· ὅταν δὲ φύγῃ ἡ ὁμογνωμοσύ-
νη, φεύγει ἐκθὺς καὶ ἡ ἀγάπη· ὅταν ἐγὼ
σοχάζωμαι, ὅτι τῷτο ἐστὶν ἀλήθεια, σὺ δὲ
συλλογίζεσθαι ὅτι τῷτο αὐτὸ ἐστὶ ψεῦδος· ὅ-
ταν ἐγὼ φρονῶ ὅτι τῷτο ἐστὶν ὠφέλιμον,
σὺ δὲ φρονῇς ὅτι ἐστὶ βλαβερὸν, τότε ἔκ
ἐσμέν ὁμόφρονες, ἀλλ' ἑτερόφρονες, ἔκ
ἐσμέν σύμφωνοι, ἀλλ' ἀσύμφωνοι· ἡ δὲ

ἑτεροφροσύνη καὶ ἡ ἀσυμφωνία προξενεῖ εἰς
τὰς καρδίας διαθροσεις καὶ θελήσεις ἀντιμαχο-
μένας· ἐκ τῆς ἐγείρονται αἱ διχόνοια καὶ
αἱ φιλονεικίαι καὶ αἱ διαθροσεις τῶ μίσους,
αἵτινες μαραίνουσιν, ἢ παντελῶς ξηραίνου-
σι τὰ θεάρεστα τῆς ἀγάπης Φυτὰ.

Ἄλλος μὲν τῶν Κορινθίων ἔλεγεν, ἐγὼ
εἰμι μαθητὴς καὶ ἀκόλουθος τοῦ Παύλου· ἄλ-
λος δὲ, ἐγὼ τοῦ Ἀπολλῶ· ἄλλος δὲ, ἐγὼ
τῶ Κηφᾶ· καὶ ἄλλος, ἐγὼ δὲ τῶ Χριστοῦ. τί
ἐστὶ τῷτο; τῷτο ἔδεν ἄλλο ἐστὶν, εἰμὴ ἑτερο-
φροσύνη· αὐτοὶ δὲ φρονῶσι τὸ αὐτὸ, ἀλλ'
ἄλλο μὲν ὃ εἰς, ἄλλο δὲ ὃ ἕτερος· τί δὲ
ἐκ τῆς ἐγεννήθη; διχόνοια καὶ φιλονεικία.
„Εἰδηλώθη γάρ μοι, ἐγράφε πρὸς αὐτὸς ὁ
„Παῦλος, περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ
„τῶν Χλόης, ὅτι ἐρίδες ἐν ὑμῖν εἰς ἡ γνώ-
ρίζων δὲ ὁ παμμακάριστος, ὅτι ἐκ τῆς ψυ-
χραίνεται ἡ ἀγάπη, καὶ ἀκόλουθοις ἀμε-
τρα σκάνδαλα καὶ ἐλεεινὰ σχίσματα, ἐπα-
νακαλῶν αὐτοὺς πρὸς τὴν ὁμόνοιαν, ἔλεγε·
„Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶ
„ὀνόματος τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Λ' αμ. 10.
„ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἡ ἐν
„ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν
„τῶ αὐτῷ νοῷ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.

Δύο πανσέβαστοι ἀπόστολοι τρέχουσιν
ὁμῶς εἰς διαφόρους πόλεις καὶ χώρας κηρύτ-
τοντες τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας τὸν λό-
γον, κατὰ πάντα σύμφωνοι, ἐντελῶς ἡγα-
πημένοι, συνημμένοι καὶ ἀχώριστοι, ὁ Παῦλος

Β β

δηλαδή καὶ ὁ Βαρνάβας. ἔπειτα ὁ μὲν Βαρνάβας νομίζει συμφέρον, ἵνα λάβῃ μετ' αὐτῷ τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον· ὁ δὲ Παῦλος κρίνει ἔυλογον, ἵνα μὴ συμπαραλάβῃ αὐτὸν· ἄλλο περὶ τῷ Μάρκῳ φρονεῖ ὁ Βαρνάβας, καὶ ἄλλο ὁ Παῦλος, τρεῖς ἐκ ἔχουσι περὶ τῷ Μάρκῳ τὸ αὐτὸ φρόνημα, ἀλλ' εἰσὶν ἀσύμφωνοι· τί δὲ ἠκολούθησεν ἐκ ταύτης τῆς ἑτεροφροσύνης; εἰδὲ μῖσος ἠκολούθησεν, εἰδὲ ἔχθρα, εἰδὲ θυμὸς, ἐπειδὴ ἦσαν ἀκακοὶ καὶ ἅγιοι· ἠκολούθησεν ὁμῶς παροξυσμὸς, μετὰ δὲ τὸν παροξυσμὸν χωρισμός. ^{Πραξ. 15. 29.} Ἐγένετο ἔν παροξυσμῷ, ὥς ἡ χωρῖσθαι ἀπ' ἀλλήλων. Ἀκούετε τί συμβαίνει καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀγίας ἀνδρας ὅταν φύγῃ ἀπ' αὐτῶν ἡ ὁμοφροσύνη καὶ ἡ συμφωνία;

Πόθεν ἐγενήθησαν τόσαι αἱρέσεις, ὅσας ἀναγινώσκουμεν εἰς τὰς ἰστορίας; ἐκ τῆς ἑτεροφροσύνης, ἦγαν ἐκ τῆς ἀσύμφωνίας τῶν φρονημάτων· ὁ Ἀρειὸς εἰ φρονεῖ τὸ ὀρθὸν καὶ κοινὸν πάντων τῶν πιστῶν φρόνημα, ὅπερ ἐστὶν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καθὼ Θεὸς ἐστὶν ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ, ἀλλ' ἔχει ἄλλο ἴδιον φρόνημα διεσραμμένον καὶ βλάσφημον, τρεῖς πεῖθεται ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ ἐστὶ Θεὸς ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ, ἀλλ' ἑτεροούσιος αὐτῷ· ὁ Μακεδώνιος εἰ φρονεῖ τὸ κοινὸν καὶ ἀποστολικὸν φρόνημα, ὅπερ ἐστὶν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐστὶ Θεὸς, ἀλλ' ἔχει ἄλλο φρόνημα ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐξελθόν,

ἦγαν πιστεύει ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐστὶ κτίσμα· ὁ Σαβέλλιος εἰ φρονεῖ περὶ τῆς Παναγίας Τριάδος τὸ κοινὸν καὶ θεοπαράδοτον δόγμα, ἀλλ' ἔχει ἄλλο φρόνημα ἴδιον ἐκ τῆς παραλογίας αὐτοῦ προελθόν· εἰ πιστεύει μίαν Θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἀλλὰ μίαν Θεότητα καὶ ἐν πρόσωπον ἔχον τρεῖς ὀνόματα· ὁ Ἀπολλινάριος ἀθετεῖ τὸ κοινὸν καὶ ἅγιον πάντων τῶν ἐυσεβῶν φρόνημα, καὶ ἐναγκαλίζεται ἄλλο, γέννημα τῆς παραφροσύνης αὐτοῦ· οἱ μὲν ἐυσεβεῖς ὁμοφρόνως πιστεύουσιν ὅτι ὁ υἱὸς καὶ Λόγος τῷ Θεῷ σαρκωθεὶς ἀνέλαβεν ὅλην τὴν τῷ ἀνθρώπῳ φύσιν, ἦγαν καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα· αὐτοὺς δὲ ὁ ἀνόητος ἐφρόνει ὅτι ὁ σεσαρκωμένος Λόγος σῶμα μόνον ἀνέλαβεν ἀνθρώπινον, ἐχὶ δὲ καὶ ψυχὴν, ὅθεν ἦν ἀψυχος· ὁ Νεστόριος ἀπεξόριψε τὸ περὶ τῆς παναγίας παρθένου Μαρίας κοινὸν καὶ ὀρθόδοξον δόγμα, καὶ προσεκολλήθη εἰς ἄλλο ἴδιον βλάσφημον γεννηθὲν ἐκ τῆς διαβολικῆς ὑπεριφανείας τῷ ἐσκοτισμένῳ νοῷ αὐτοῦ· οἱ μὲν ὀρθόδοξοι πάντες ὁμοφρόνως πιστεύουσιν, ὅτι ἡ τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ γεννήσασα ἀειπαρθένος, μήτηρ Θεῷ ἐστὶ καὶ Θεοτόκος, αὐτοὺς δὲ ὁ παράφρων καὶ φρενόληπτος ἀρνέμενος τῷτο ἐφρόνει καὶ ἐκήρυττεν, ὅτι ἐστὶ Χριστοτόκος· πάντες οἱ αἱρετικοὶ κατεφρόνησαν τὸ κοινὸν καὶ ἅγιον τῶν ἐυσεβῶν φρόνημα, καὶ ἐφρόναν ἴδια ἀλλόκοτα καὶ ἀντίθετα φρονήματα· ἐκ ταύτης

δὲ τῆς ἀσυμφωνίας τῶν Φρονημάτων ἐξωρίθη ἐκ τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἡ ἀρετὴ τῆς ἀγάπης· ἐκ τούτου δὲ πόσας Φιλονεικίας αὐτοὶ ἐξήγειραν, καὶ πόσας ἐχθρας καὶ διωγμὸς καὶ καταδυναστείας καὶ πολέμους, καὶ πόσον αἷμα ἀγίων ὁμολογητῶν ἔχυσαν, καὶ πόσα πάνθεν καὶ ἐλεεινὰ κακὰ ἐποίησαν, γνωστὰ εἰσὶν εἰς ὅσας ἀναγινώσκουσι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τὰ βιβλία. Ἐὰν αὐτοὶ πάντες ἦσαν ὁμόφρονες καὶ ὁμογνώμονες τοῖς εὐσεβέσι κατὰ τὴν προσευχὴν τῇ Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ τὴν δέησιν τῇ Ἀποστόλῃ Παύλῃ, ἢ μόνον εἰδὲν τῶν τοιούτων κακῶν ἐφαίνετο, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ἐπέλαμπεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ μακαρία καὶ σωτήριος ἀγάπη, καὶ τῇ πλησίον ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ σωτηρία.

Ἄλλ' ἐὰν ὑπὲρ τῆς ὁμοφροσύνης, λέγεις, ἐδεήθη ἢ μόνον ὁ Παῦλος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, φανερὸν ἐστίν, ὅτι αὐτὴ ἐστὶ χάρισμα ὑπὸ Θεοῦ ἄνωθεν πεμπόμενον εἰς ἐκείνας τὰς ἀνθρώπους εἰς ὅσας αὐτὸς εὐδοκήσῃ· ἐπειδὴ ἔν ἡ κατὰ Χριστὸν ὁμολογία ἐστὶ δῶρον Θεοῦ, ἐγὼ εἰδὲν χρεώσῃ ποιῆσαι ὑπὲρ τῆς τέττα κτήσεως. Ἐὰν ὁ Θεὸς φωτίσῃ τὸν νῦν, ἵνα φρονῇ τὸ φρόνημα τῶν ὀρθοδόξων, εἰμὶ ὀρθόδοξος· ἐὰν δὲ μὴ ἐξαποσέλῃ μοι τῆς μετ' αὐτῶν ὁμοφροσύνης τὸ δῶρον, γίνομαι κακόδοξος. Ἐὰν ὁ Θεὸς πείσῃ

με ἵνα φρονῶ ὅσα φρονῶσιν οἱ ἐνάρετοι, γίνομαι ἐνάρετος· ἐὰν δὲ μὴ ἐξαποσέλῃ μοι τῆς μετὰ τέττων ὁμογνωμοσύνης τὸ δῶρον, γίνομαι παμπόνητος. Ἀληθῶς δῶρον Θεοῦ ἐστὶν ἡ κατὰ Χριστὸν ὁμοφροσύνη καὶ πᾶν ἄλλο ἀγαθόν· πλην ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐστὶ δίκαιος, ἢ ἐξαποσέλλει τὰ δῶρα αὐτοῦ, εἰμὶ εἰς ἐλέους, οἵτινες γίνονται τῶν δῶρων αὐτοῦ ἄξιοι. Βλέπε δὲ τὸν Θεὸν ἀπόστολον πῶς πρὶν ἢ δεηθῇ τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῆς ὁμοφροσύνης, ἔδωκε παραγγελίας, δι' ὧν προκατασκευάζομεν καὶ προετοιμάζομεν ἑαυτοὺς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τέττα τῇ μεγάλῃ χαρίσματος. „Οφείλομεν, εἶπεν, ἡμεῖς οἱ ἰσχυροὶ τὰ ἀδυνάτα τῶν ἀδυνάτων ἰσχυροὶ, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. Ἐκείνος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομὴν. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς παραγγελίας ἐχρησθεῖς, εἶπεν· „Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ἡμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. Ἐὰν ἔν ἡμεῖς βασιάζωμεν τὰ ἀδυνάτα τῶν ἀδυνάτων, καὶ ἀρέσκωμεν ἑχὶ ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῷ πλησίον ἡμῶν πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἀπαρτισμὸν αὐτοῦ, ὁ Θεὸς βλέπων ἡμᾶς ἐτοίμους καὶ ἄξιους τῶν ἑαυτοῦ δωρεῶν, ἐξαποσέλλει ἡμῖν τῆς ὁμοφροσύνης τὸ μέγα χάρισμα.

Ὁ Θεὸς Παῦλος ἵνα πείσῃ ἡμᾶς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς σωτηρίας αὐτοῦ

Ρωμ. 15. παραγγελίας, προβάλλει ἡμῖν τὸ πα-
 3. ράδειγμα τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. „Καὶ γὰρ ὁ
 „Χριστὸς ἔχ' ἑαυτῷ ἤρεσε, λέγει, ἀλ-
 „λὰ, καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν
 „ὀνειδίζοντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. Ἀντι-
 νίζω ἔνι εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Σω-
 τῆρά μου, καὶ βλέπω ὅτι οἱ μὲν Ἰουδαῖοι
 ὑβρίζουσιν αὐτὸν, κραυγάζοντες παρρη-

Γωάν. 8. σία· „Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σα-
 48. „μαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; Ἀν-
 τὸς δὲ μετὰ πάσης πραότητος ἀποκρι-
 νόμενος νεθετεῖ αὐτὸς καὶ διδάσκει τὰ πρὸς
 τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν βασιάζω ἄραγε ἐγὼ
 τοιοῦτοτρόπως τὸ ἀθέλημα, ἦγαν τὸν
 θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τῷ ὑβρίζοντός με;
 καί μοι, ἐγὼ φλογίζομαι ὑπὸ τῷ θυμῷ,
 ὅταν ἀκέσω τὰς ὑβρεῖς μου, καὶ ἀντιυβρί-
 ζω, καὶ ἐὰν τύχη δέξω καὶ τραυματίζω
 τὸν ὑβριστήν μου· οἱ Φαρισαῖοι ἀνυποσώλως
 συκοφαντοῦσι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐνώπιον

Ματθ. 19. πάντων· „Οὗτος, λέγουσιν, ἐν ἐμβάλ-
 24. „λει τὰ δαιμόνια, εἰμὴ ἐν τῷ Βεελζε-
 „βὲλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων· αὐτὸς δὲ
 ἀποκρινόμενος σπεύδει ἵνα διὰ διαφόρων
 ἀποδείξεων ἐλευθερώσῃ αὐτὸς ἀπὸ τῆς
 πλάνης, καὶ ὁδηγήσῃ πρὸς τὴν κατανόη-
 σιν τῆς ἀληθείας· βασιάζω ἄραγε ἐγὼ
 κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ σφάλμα,
 ἦγαν τὸν Φθόνον ἢ τὸ μῖσος τῆς προαι-
 ρέσεως τῷ συκοφάντῃ μου; καί μοι, ἐγὼ πλέ-
 κω κατ' αὐτὸν συκοφαντίαν βαρυτέραν,

καὶ σκάπτω λάκκον ἵνα καταθάψω αὐτὸν
 ἐκεῖ· ὁ Ἰσκαριώτης Ἰούδας παρέδωκε τὸν
 Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς θάνατον· αὐτὸς δὲ ὅταν
 εἶδεν αὐτὸν ἐρχόμενον, ἵνα διὰ τῷ Φι-
 λήματος παραδώσῃ αὐτὸν, εἶπε· Φίλε-
 50. μα, διὰ ποίαν αἰτίαν παρίζουμαι ἐνώ-
 πιον μου; „Ἐταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; Ἀ-
 ράγε ὑποδέχομαι ἐγὼ κατὰ τὸν αὐτὸν
 τρόπον τὸν προδότην μου; λέγω ἄραγε
 καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ πρὸς με,
 Φίλεμα, διατὶ παρίζουμαι ἐνώπιόν μου; καὶ
 μοι, ἐγὼ ῥάπτω κατ' αὐτὸν ὡς ἔπαι-
 βηλὴν, καὶ ἐτοιμάζω πᾶσαν παγίδα καὶ
 βρόχον.

Βλέπε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ πό-
 σης ἀνεξικακίας βασιάζει τῶν κριτῶν αὐ-
 τῷ τὴν ἀδικοκρισίαν, τῶν σερατιωτῶν τὰ
 περιπαίγνια, τοῦ λαοῦ τὰ ἐμπτύσματα,
 τὰς κολαφισμὰς, τὰ ῥαπίσματα, τῶν
 σαυρωσάντων αὐτῶν τὴν ἀσπλαγχνίαν· ἔ-
 μόνον μετὰ ἀνεικάσε συμπαθείας ἐβά-
 σασε πάντα, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ
 σαυρῷ κρεμνόμενος, παρεκάλεσε τὸν Θε-
 ὸν καὶ πατέρα αὐτῷ ἵνα συγχωρήσῃ τὰ
 τῶν πταισμάτων· „Πάτερ, εἶπεν, Λυκ. 23.
 „ἄφες αὐτοῖς· ἔτι γὰρ οἶδασι τί ποιῶσι.
 34. Τρισάθλιοι ἡμεῖς, ἔτι ἓν ἑνατικὸν λό-
 γον βασιάζομεν, ἔτι ἓν αὐστηρὸν ἢ περι-
 πακτικὸν χῆμα τῷ πλησίον ἡμῶν ὑπο-
 φέρομεν· ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβάσασε πᾶ-
 ὅς καὶ σαυρὸν καὶ θάνατον ἀναμάρτητος

ῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλευθέρωσῃ ἐκ τῆς κολάσεως· ἡμεῖς ἔδὲ ὀλιγώτατον κόπον ἐργόμεν, ἔδὲ βραχυτάτην ἐνόχλησιν ὑπομένομεν, ἵνα τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν ἐνεργετήσωμεν· ἡμεῖς πεπληρωμένοι ὄντες ἀμαρτημάτων, ἔ μόνον τὰ ἀσθενήματα τῶν ἐνοχλούντων ἡμᾶς ἔ βασιάζομεν, ἀλλ' ἔδὲ τὰ ἀσθενήματα τῶν μηδεμίαν ἐνόχλησιν προξενούντων ἡμῖν συμπαθεῖμεν· βλέπομεν τὰς ἀδελφούς ἡμῶν ἀμαρτάνοντας, καὶ ἔ μόνον ἔκ ἐπιμελεμέθα περὶ τῆς διορθώσεως αὐτῶν, ἔ μόνον ἔ καλύπτομεν τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν, ἀλλὰ περιερχόμενοι ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν καταλαλῶντες καὶ κατακρίνοντας αὐτοὺς, κοινολογεῖμεν καὶ καταθλατρίζομεν τὰ τῶν σφάλματα.

Πῶς ἔν δυνάμεθα, τοιοῦτοι ὄντες, γενέσθαι μέτοχοι τῆς θείας δώρεα τῆς ὁμοφροσύνης, περὶ ἧς ἐδεήθη ἔ μόνον ὁ Παῦλος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς; καθὼς ἡμεῖς ἔδὲ εἰς τὰ συντετριμμένα ἔδὲ εἰς τὰ ἐρεσπυμέα σκέυη βάλλομεν τὸ πολίτιμον μῦρον ἕως ἔδὲ ὁ Θεὸς βάλλει τὰ ἀτίμητα αὐτῷ δῶρα εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀσυμπαθῶν τῶν μὴ θελούντων βασιάζειν τῷ πλησίον αὐτῶν τὰ σφάλματα· ἐκ τῆς ἐξερημένοιο μένομεν τῷ ἔρανίῃ τῆς ὁμοφροσύνης χαρίσματος· ἐκ τῆς ἔδὲ εἰς τὰς πόλεις, ἔδὲ εἰς τὰς οἰκίας, ἔδὲ εἰς τὴν συγγένειαν, ἔδὲ εἰς τὰ ἱερὰ καταγῶγια βλέψεις ὁμόνοιας· πανταχῶς βασι-

λεύει ἡ διχόνοια, πανταχῶς ἑτεροφροσύνη καὶ ἀσυμφωνία· ἐξ αὐτῶν δὲ προέρχονται τὰ σκάνδαλα, αἱ ἀλλήλομαχίαι, οἱ πόλεμοι, καὶ τὰ μύρια καὶ πάνδενα δυσυχήματα.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἡ ἀποστολικὴ ἐντολή, ἣν σήμερον ἠκούσατε, ἐστὶν ὠφέλιμος ἔ μόνον εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ σῶμα, ἔ μόνον οἰκοδομεῖ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν, ἀλλὰ σηρίζει καὶ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν· κραταῖα καὶ ἀνεσιβέλευτος ἐκείνη ἡ πόλις, ἧς οἱ πολῖται βασιάζουσιν ἀλλήλων τὰ βάρη· εἰρηνικὴ καὶ εὐοδαμένη ἐκείνη ἡ οἰκία καὶ ἡ ἀδελφότης καὶ ἡ συζυγία, ἐν ἧ ὁ εἰς ὑποφέρει τῷ ἄλλῳ τὸ ἐλλάττωμα· πανευτυχὴς πᾶσα ἐμήγυρις, ἐν ἧ φυλάττεται τῷ τοῦ ἀποστολικῶν παράγγελμα· ἡ τῆς ἐκπλήρωσις περιθάλπει καὶ ἐπισηρίζει εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὴν μεγάλην ἀρετὴν τῆς ἀγάπης· ἐξ αὐτῆς δὲ πάντα τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, ἐξ αὐτῆς καὶ ἡ αἰώνιος σωτηρία. Μνημονεύετε ἔν διαπαντός τὸ ἀποστολικὸν παράγγελμα· „Ὁφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βασιάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. Ἐχετε πάντοτε ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ταύτην τὴν ἀγίαν ἐντολήν· διότι ἐὰν φυλάττητε αὐτήν, δι' αὐτῆς ἀναπληρῆτε τὸν νόμον τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. „Ἀλλήλων τὰ βάρη βασιάζετε, καὶ ἕως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τῷ Χριστῷ.

Ρωμ. 15.

1.

Γαλ. 6.2.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΟΓΔΟΗ ΚΤΡΙΑΚΗ.

Πόλις τῆς Ἀχαιῆς ἐστὶν ἡ Κόρινθος, πλεσιωτάτη μὲν εἰς τὰς παλαιὰς καιροὺς διὰ τὰ ἐν αὐτῇ γινόμενα μεγάλα τῶν πραγματευτῶν ἐμπόρια, πολλὰς δὲ ἔχουσα τότε τοὺς ἐγκατοίκους καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἐπιδημούντας· μεταξὺ δὲ αὐτῶν πολλοὶ ἦσαν καὶ σοφισταὶ καὶ ῥήτορες καὶ φιλόσοφοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Περίανδρος εἰς τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος· ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἐπισημοτάτῃ πόλει ἐλθὼν ὁ Παῦλος ἔσπειρε πρῶτος τῶν Ἐυαγγελικῶν δογματικῶν τὰ θεῖα σπέρματα· ἐπίσπευσε δὲ εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὁ Κρίσπος ὁ τῶν Ἰουδαίων ἀρχισυνάγωγος.

Πρὸς 18.
8. „Σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκρόντες ἐπίσπευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Κατ' ἐπιταγὴν δὲ τοῦ Κυρίου ἔμεινεν ἐκεῖ ὁ Παῦλος διδάσκων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἑνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ· διότι ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς φανείς αὐτῷ ὁ Κύριος, εἶπε πρὸς αὐτόν· „Μὴ φοβῆ,

„ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ σιωπήσῃς· διότι „λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Μετὰ δὲ τὴν τέττα ἀναχώρησιν ἀπὸ τῆς Κόρινθος ἔγραψε ταύτην τὴν πρὸς τὰς Κορινθίους πρῶτην ἐπιστολὴν αὐτῷ, ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς ἣν αὐτοὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, προβάλλοντες αὐτῷ ζητήματα περὶ παρθενίας καὶ γάμου, ὡς φαίνεται ἐκ τέττων τῶν ἀποκριτικῶν αὐτῷ λόγων. „Περὶ δὲ ὧν ἔγραψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπεισθαι. Καὶ ἔγραψε μὲν ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ὁ Παῦλος ἐν Μακεδονίᾳ ἐυρισκόμενος, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ, λέγων· „Ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι. Περιέχει δὲ ἡ ἐπιστολὴ καὶ μόνον τὴν ἀποκρίσιν εἰς τὰ πρὸς αὐτόν γραφέντα, ἀλλὰ καὶ πολλὰς θαυμαστικὰς νουθεσίας περὶ διαφόρων ὑποθέσεων, καὶ ἐλέγχους δὲ καὶ ἐπιτίμια κατὰ τῶν ὁρισμάτων καὶ τῶν

1. Κορ. 7.
1.
1. Κορ. 16.
5.

ἁμαρτημάτων τῶν ἀναφανέντων ἐν Κορινθίῳ, ἀφ' ὧν αὐτὸς ἐκεῖθεν ἀνεχώρησε. καὶ πρῶτον μὲν, κατὰ τὴν αὐτῆς συνήθειαν, ἔγραψεν εὐχαὶς καὶ ἐπαίνους, ἑπειτα μετὰ πολλῆς ἐμφάσεως ἀρχεται τῆς νουθεσίας, λέγων·

1. Κορ. 1.
10. Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς ὀνόματος τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν χίσματα, ᾗτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῷ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.

Καθὼς οἱ ἀποσελλόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιγείας Βασιλείας ἵνα κηρύξωσι τὸ τέτταρτον πρόσταγμα, πρὸς πείσωσιν τῆς λέγουσας δηλοποιῶσι πρὸς τὰς ἀκροατάς, ὅτι ἐξ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως κηρύττουν τὰ ὑπὲρ αὐτῶν λεγόμενα· ἔτω καὶ ὁ Θεοῦ ῥήμων Παῦλος ὁ ὑπὸ τῆς ἐπεφανίας Βασιλείας ἀποσταλὴς κήρυξ καὶ διδάσκαλος τῶν ἐντολῶν αὐτῆς, ἵνα ἐπιβεβαιώσῃ πᾶσαν τὴν οἰκωμένην, ὅτι ὅσα διδάσκει, εἰσὶ πρόστάγματα Θεοῦ, λέγει ὅτι ἐξ ὀνόματος τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ παρακαλεῖ. „Παρακαλῶ ὑμᾶς, λέγει, διὰ τῆς ὀνόματος τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τί δὲ παρκαλεῖ; ἵνα πάντες λέγωσιν ἐν καὶ τὸ αὐ-

τὸ, καὶ ἵνα μὴ λέγῃ ὁ μὲν τέτο, ὁ δὲ ἐκεῖνο, καὶ ἔτω χίζοντα καὶ διαχωρίζοντα ἀπ' ἀλλήλων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὑποκριταὶ ἄλλα μὲν λέγουσιν, ἄλλα δὲ φρονοῦσι, καὶ εἰδὲ τὰ νοήματα εἰδὲ τὰς γνώμας ἔχουσι συμφωνίας τοῖς λόγοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τῆς σόματος αὐτῶν, διὰ τέτο εἰ μόνον εἶπεν· „ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, ἀλλὰ προσέθηκε καὶ τὸ, „Ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῷ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ, ἥτις ἔχετε τελείαν συμφωνίαν καὶ κατὰ τὰ νοήματα καὶ κατὰ τὰς γνώμας· ὅπερ ἐστίν, ἵνα καὶ τὰ λόγια τῆς σόματος καὶ τὰ νοήματα καὶ αἱ γνώμαι τῆς διανοίας αὐτῶν ἔχουσι τελείαν συμφωνίαν· βλέπε δὲ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐδίδασκε εἰ μόνον τῆς Κορινθίους, ἀλλὰ καὶ τῆς Ῥωμαίους. Πρὸς ἐκείνους μὲν ἔλεγεν· „Ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῷ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. Πρὸς τῆς δὲ, „Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις. Πρὸς ἐκείνους· „ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν χίσματα. Πρὸς τῆς δὲ· „ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ σόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ διατὶ πρὸς μὲν τῆς Ῥωμαίους ἔγραφε ταῦτα εὐχετικῶς, πρὸς δὲ τῆς Κορινθίους παρακαλεστικῶς; διότι οἱ μὲν Ῥωμαῖοι τὸ αὐτὸ ἔλεγον καὶ τὸ αὐτὸ ἐφρόνουν· ὁ δὲ διὰ τῆς εὐχῆς προεφύλαττε καὶ ἐπεσφύρι-

Ρωμ. 15.
5.

Αυτ. 6.

ζεν αὐτὲς. Πρὸς δὲ τὰς Κορινθίους ἐγραφε παρακαλεστικῶς ἅμα καὶ προσεκτικῶς, ἐπειδὴ γνωστὸν ἐγένετο εἰς αὐτὸν, ὅτι εἶχον Φιλονεικίας καὶ ἀσυμφωνίαν μεταξὺ ἀλλήλων καὶ χίσματα.

1. Κορ. 1.
11, 12.

Εἰδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἐρίδες ἐν ὑμῖν εἰσὶ. Λέγω δὲ τῆτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει ἐγὼ μὲν εἰμὶ Πάυλος, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶν, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστῆς.

Ρωμ. 16.
10, 11.

„Ὑπὸ τῶν Χλόης, σημαίνει ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς οἴκου, ἢ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Χλόης, ἢ τις ἴσως ἦν γυνὴ Κορινθία. καθὼς καὶ, τὰς ἐκ τῶν Ἀριστοβέλ, καὶ τὰς ἐκ τῶν Ναρκίσσας σημαίνει τὰς ἐκ τῆς οἰκίας τῆς Ἀριστοβέλ καὶ τῆς Ναρκίσσας. καὶ τὸ μὲν „λέγω δὲ τῆτο, σημαίνει τὸ, λόγῳ χάριν, παραδείγματος χάριν. Τὸ δὲ „ἕκαστος ὑμῶν τὸ, εἰς ἕξ ὑμῶν, ἄλλος τις ἐξ ὑμῶν. Κηφᾶν δὲ λέγει ἔχι τὸν Πέτρον, ἀλλὰ τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτῶν· διότι εἰδὲς ἰσόρησεν, ὅτι ὁ Πέτρος ἐκήρυξεν εἰς τὴν Κορινθίαν τῆς Εὐαγγελίας τὸν λόγον· παρατήρησον δὲ μετὰ πόσεως σοφίας ὁ Παῦλος

ἐλέγχει τὰς Κορινθίους· πρῶτον μὲν γλυκαίνει τὴν πικρότητα τῆς ἐλέγχου διὰ τῆς γλυκύτητος τῆς ἀδελφικῆς ὀνόματος. Ἀδελφοί μου, λέγει. δεύτερον σμικρύνει τὸ βάρος τῆς ἁμαρτημάτων, ὀνομάσας αὐτὸ ἐρίδας· τρίτον σιωπῇ μὲν τὸ ὄνομα τῆς ἀνθρώπου, ὅστις ἐφάνερωσεν εἰς αὐτὸν τὰ τῶν Κορινθίων ἁμαρτήματα, ἵνα μὴ ὑποβάλλῃ αὐτὸν ὑπὸ τὴν τῶν ὀργῶν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν· ἵνα δὲ ὁ λόγος αὐτῶν ἔχῃ τὸ ἀξιόπιστον, καὶ λαλεῖ πάντῃ ἀορίστως, ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὠρισμένως, λέγων ὅτι οἱ ἐκ τῆς οἰκίας τῆς Χλόης ἐφάνερωσαν αὐτῷ ταῦτα· διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν ὁ Παῦλος προέταξεν ἑαυτὸν καὶ μόνον τῶν Ἀπολλῶν καὶ τῶν Κηφᾶ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ἡ ὑπὸ αὐτῶν πλεχθεῖσα τῶν ὀνομάτων σειρά προβαίνει ἔχι ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων εἰς τὸ κατώτερον, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κατωτέρων εἰς τὸ ἀνώτατον· ὅθεν καὶ πρῶτον ἔθετο τὸ ὄνομα αὐτῶν, ὑπερον ὅμως λογίζεται διὰ τὴν τῶν προσώπων ἀκολοθίαν τοιαυτοτρόπως δὲ ἐπλεξε ταύτην τὴν σειράν, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἔχαστοι ἦσαν οἱ λέγοντες ὅτι ἦσαν μαθηταὶ τῶν Χριστῶν, καὶ ἔτιως ἐλεγχθῶσι σφοδρότερον τῶν Κορινθίων αἰ διαφωνία. Ἀδελφοί μου, λέγει, ἐφάνερωσάν μοι περὶ ὑμῶν οἱ ἐκ τῆς οἴκου τῆς Χλόης, ὅτι ἔχετε Φιλονεικίας· λόγῳ χάριν, ὅτι ἄλλος μὲν ἐξ ὑμῶν λέγει, ἐγὼ

Χρυσ.
ωφ.δ.
Οἰκ.μ.
Θεοφ.
Α'ντ.

ἐγὼ εἰμι μαθητὴς καὶ ἀκόλουθος τῷ Παύλῳ· ἄλλος, ἐγὼ δὲ τῷ Ἀπολλῷ· ἄλλος, ἐγὼ δὲ τῷ Κηφᾶ. ἄλλος, ἐγὼ δὲ τῷ Χριστῷ. Λέγουσι δέ τινες, ὅτι οἱ Κορίνθιοι ἐκωνόμαζον ἑαυτοὺς μαθητὰς τῷ Παύλῳ, ἐδὲ τῷ Ἀπολλῷ, ἐδὲ τῷ Κηφᾶ, ἀλλ' ἄλλων τινῶν διδασκάλων, ὁ δὲ Παῦλος

1. Κορ. 4. 6. μετεχρημάτισε ταῦτα, ὡς αὐτὸς λέγει, εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν Ἀπολλῶ, πρῶτον μὲν ἵνα μὴ καταιχύνῃ τὰς τοιούτους διδασκάλους, καὶ ἐπομένως ἐκζητιάσῃ αὐτοὺς δεύτερον δὲ ἵνα παραστήσῃ τὸ ἄτοπον βαρύτερον. διότι ἐὰν ἡμάρτανον ὀνομάζοντες ἑαυτοὺς μαθητὰς τῶν ἀληθινῶν διδασκάλων αὐτῶν, ἤγαν τῷ Παύλῳ, ἢ τῷ Ἀπολλῷ, ἢ τῷ Κηφᾶ, πολλῷ μᾶλλον ἡμάρτανον ὀνομάζοντες ἑαυτοὺς μαθητὰς ἀνθρώπων, οἵτινες ἐδὲ ἀπεσαλμένοι ἦσαν ὑπὸ Θεοῦ, ἐδὲ ἔχον τῷ εὐαγγελικῷ κηρύγματι τὸ χάρισμα. διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον συνηρίθμησε καὶ τῷ Χριστῷ τὸ ὄνομα, ἵνα δείξῃ δηλονότι πῶς μεγάλην ἀτοπίαν ἐποίουν συντάσσοντες τὸν δεσπότην μετὰ τῶν δούλων. Ἐὰν δὲ νοήσῃς, ὅτι ὁ λόγος τῷ Παύλῳ ἐκ ἑστὶ μετεχρηματισμένος, ἀλλ' ἀπλῆς, ἐκ ἑστὶν ἐδὲ ἐσφαλμένον, ἐδὲ ἀπείσανον τὸ νόημα. διότι ἀληθῶς ὁ μὲν Παῦλος πρῶτος ἐδίδαξε

Πραξ. 18. τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν Κόρινθον, μετ' αὐ-

Πραξ. 19. τὸν δὲ ὁ Ἀπολλῶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἡ

1. σὺν αὐτῷ μαθηταὶ τινες ἴσως τῷ Πέτρῳ.

Ὅθεν οἱ μὲν ὑπὸ τῷ Παύλῳ διδασκόμενοι καὶ πιστεύσαντες, ἔλεγον ὅτι εἰσὶ τῷ Παύλῳ· οἱ δὲ ὑπὸ τῷ Ἀπολλῷ, ὅτι εἰσὶ τῷ Ἀπολλῷ· οἱ δὲ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῷ Κηφᾶ, ὅτι εἰσὶ τῷ Κηφᾶ. ὅσοι δὲ ἐκ ἐχρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἕμειναν σύμφωνοι, ἐκεῖνοι ἔλεγον ὅτι εἰσὶ μαθηταὶ τῷ Χριστῷ. 1. Κορ. 1. 13. σφριζέτω δὲ τῷ Παύλῳ τὰ λόγια· το τὸ νόημα ταῦτα τῷ Παύλῳ τὰ λόγια· 13. «Μὴ Παῦλος ἐσαυρώθῃ ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλος ἐβαπτίσθητε; Τίς ἐν τῷ Παύλῳ, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ 1. Κορ. 3. 5. 6. «διάκονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάτω ὡς «ὁ Κύριος ἔδωκεν; Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἤρξατο. Τὸ δὲ, «Μετεχρημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ σημαίνει, ὅτι ἐσιώπησε πάντα τὰ τῶν ἄλλων διδασκάλων ὀνόματα, μεταρρημίσας αὐτὰ εἰς τὸ ἑαυτῷ ὄνομα καὶ τὸ τῷ Ἀπολλῷ. Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐπιφέρει ἐνθὺς τὸ ἄτοπον τὸ ἐξ ἀνάγκης ἐπομένον ἐκ τῶν τοιούτων φιλονεικῶν καὶ χισμάτων.

Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ 1. Κορ. 1. Παῦλος ἐσαυρώθῃ ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλος ἐβαπτίσθητε;

Πολλάκις ἡ ἐρώτησις ἔχει δυνάμιν βεβαιώσεως. Ὅθεν τὸ ἐρωτηματικὸν τῷ το

Γ γ

λόγιον „Μιμέρισαι ὁ Χριστός ; ἰσοδυναμεῖ μετὰ τῆ β.βαιωτικῆς, ἤγεν τῆ Μεμέρισαι ὁ Χριστός. ἐμερίθη, λέγει, ὡς Κορίνθιοι ὁ Χριστός ἐν μέρεσιν ὑμῶν. Ἀλλὰ τίς ὁ τέτατος λόγος ; „Πάντες οἱ πιστοὶ εἰσι
 1. Κορ. 12. 27. „Σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐν μέρεσιν. Εἴπει-
 δὴ ἐν οἱ Κορίνθιοι ἐχρίσθησαν ἀπ' ἀλλή-
 λων, καὶ ἐχώρησαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆ σώ-
 ματος τῆ Χριστοῦ, λέγοντες ὅτι εἰσὶ τῆ
 Πάυλου, ἢ τῆ Ἀπολλῶ, ἢ τῆ Κηφᾶ,
 διὰ τὸτο ὅσον τὸ κατ' αὐτοὺς ἐμερίθη ὁ
 Χριστός, ἤγεν τὸ σῶμα τῆ Γησοῦ Χριστοῦ,
 τετέστιν ἢ ἐκκλησίᾳ. Μετὰ δὲ τῆτον τὸν
 ἑλεγχον ἐπιφέρει λόγον ἀποδεικτικὸν τῆς
 παραλογίας τῆ ὁρίσματος αὐτῶν. ἐπειδὴ
 αὐτοὶ ἔλεγον ὅτι εἰσὶν ὑπαδοὶ καὶ ἀκόλη-
 θοι τῆ Πάυλου, αὐτὸς ἀποκρίνεται πρὸς
 αὐτοὺς ἔτω Μήπως ὁ Παῦλος ἐσαυρώθη
 ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὑμῶν ; ἢ μήπως ἐ-
 βαπτίσθητε εἰς τὸ ὄνομα τῆ Πάυλου ; ἐν
 τέτῳ Φανερός γίνεται ὁ παραλογισμὸς
 αὐτῶν. διότι ὁ Χριστός ἐσαυρώθη ὑπὲρ
 αὐτῶν καὶ ὑπὲρ πάντων. εἰς τὸ ὄνομα
 τῆ Γησοῦ Χριστοῦ αὐτοὶ ἔλαβον τὸ σωτή-
 ριον βάπτισμα. Ὅθεν τῆ Γησοῦ Χριστοῦ
 ἦσαν καὶ δέλοι καὶ ἀκόληθοι καὶ υἱοὶ καὶ
 μέλη τῆ σώματος αὐτοῦ. παραλόγως ἔν
 ἔλεγον ἄλλοι μὲν ὅτι εἰσὶ τῆ Πάυλου,
 ἄλλοι δὲ τῆ Ἀπολλῶ, καὶ ἄλλοι τῆ
 Κηφᾶ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι ἐδένα
 1. Κορ. 1. 14. ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰμὴ Κρίσ-
 15. πον καὶ Γαίον ἵνα μή τις εἴποι
 16. ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπ-
 τισα. Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν
 Στεφανά οἶκον λοιπὸν ἐν
 οἷδα εἶτινα ἄλλον ἐβάπτισα.

Ὁ μὲν Κρίσπος Ἀρχισυνάγωγος ἦν
 τῆς ἐν Κορίνθῳ συναγωγῆς. ἐκεῖ δὲ εἰς
 τὴν Κέρωντον ἐβάπτισεν αὐτὸν ὁ Παῦλος
 „Σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Τρεῖς δὲ Γαῖοι
 Πραξ. 18. 8. ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν ἱερῶν βιβλίων ὁ
 Μακεδὼν, ὁ συνέκδημος τῆ Πάυλου εἰς
 τὴν Ἐφεσον· ὁ Θεσσαλονικεὺς, ὁ ἀκο-
 10 29. ληθίσας αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας· καὶ ὁ ξε-
 Πραξ. 20. 4. νος, ἤγεν ὁ ξενοδόχος τῆ Πάυλου, καὶ
 16. τῆς Ἐκκλησίας ὅλης. Ἐπειδὴ δὲ λέγει,
 Ρωμ. 16. 23. Οὐδένα ὑμῶν, ἤγεν ἐδένα ὑμῶν τῶν Κο-
 ρινθίων ἐβάπτισα, εἰμὴ Κρίσπον καὶ Γαίον,
 Φανερόν ἐστιν ὅτι καὶ ὁ Γαῖος Κορίνθιος
 ἦν καθὼς καὶ ὁ Κρίσπος· ἐν τέτῳ ἔπεται,
 ὅτι ἐδὲ περὶ τῆ Μακεδόνος ἐδὲ περὶ τῆ
 Θεσσαλονικέως λαλεῖ, ἀλλ' ἐνδεχομένως
 περὶ τῆ Γαίᾳ, ὃν ὠνόμασε ξένον, ὡς ξε-
 νοδοχήσαντα αὐτὸν τε καὶ πάντας τὰς ἐπι-
 16. 32. δημῶντας πεισῆς, ὅτε ἐν Κορίνθῳ διέτρι-
 βε. Στεφανάς δὲ ἐστὶν ὁ δεσμοφύλαξ, ὃν
 ὁ Παῦλος ἐβάπτισεν σὺν πᾶσι τοῖς μετ'
 αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει Φιλιππῶν. Βλέπε δὲ

πῶς ἀποδεικνύει ὅτι ἔκ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτῆς, μαρτυρῶν ὅτι ἔδενά ἄλλον ἐβάπτισεν, εἰμὴ τὰς τρεῖς προειρημένους. Ἀλλὰ διατί προσφέρει εὐχαρίσιν εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ἔδενά ἐβάπτισεν, εἰμὴ Κρίσπον καὶ Γάιον καὶ τὸν Στεφανά οἶκον; Ἀποδίδωσιν αὐτὸς τὸν ὑπὲρ πάντων λόγον. Εὐχαρισῶ, λέγει, τῷ Θεῷ, ὅτι προνοητικῶς ὠκονόμησεν, ἵνα μηδένα πλὴν πάντων βαπτίσω, ὅπως μηδεὶς τῶν ποιούντων τὰ ὀνόματα λαβὼν ἀφορμὴν, λέγει ὅτι ἐβάπτισα εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα. ἐπειδὴ δὲ εἶπεν, „Οὐκ οἶδα εἴτινα ἄλλον ἐβάπτισα, ἵνα μηδεὶς συλλογιθῇ, ὅτι ἄς μικρὸν ἔργον σοχαζόμενος τὸ βάπτισμα, ἐδὲ καὶ ἐμνημόνευεν, εἰάν ἐβάπτισεν ἄλλον τινά, διὰ τῆτο ἐφάνερωσε διὰ ποῖον λόγον ἔκ ἐβάπτισεν, εἰπών.

Οὐ γὰρ ἀπέσειλέ με Χριστὸς βαπτίζαν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι ἔκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁσαυτὸς τῷ Χριστῷ.

Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπίσης παρήγγειλε τοῖς Ἀποστόλοις, ἵνα καὶ κηρύττωσι τὸ Ἐυαγγέλιον, καὶ βαπτίζωσι τὰς πιστεύοντας. „Πορευθέντες ἔν, εἶπε, μαθη-
 19. „τέυσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ

„Τῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέσει-
 λεν αὐτὸν ἔχ' ἵνα βαπτίζῃ, ἀλλ' ἵνα κηρύττῃ τὸ Ἐυαγγέλιον, φανερόν ἐστιν ὅτι αὐτὸς κατ' ἰδίαν ἔλαβε τῆτο τὸ πρό-
 σαγμα, ἵσως ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδει-
 ξεν εἰς αὐτὸν ὅσα ἀνάγκη ἦν ἵνα πάθῃ κη-
 ρύττων τὸ ὄνομα αὐτῆς, καθὼς ἐφάνερω-
 σεν εἰς τὸν Ἀνανίαν, εἰπών, „Εγὼ ὑπο-
 „δείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ὀνό-
 „ματός με παθεῖν. Ἐνεχείρισε δὲ εἰς αὐ-
 τὸν τὸ δυσκολώτερον ἐπάγγελμα, ἐπειδὴ
 αὐτὸς ἦν „Σκεῦος ἐκλογῆς, ἱκανὸν τῷ
 „βασάσαι τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐνώπιον ἔθνων
 „καὶ Βασιλέων, υἱὸν τε Ἰσραὴλ. Δυσκο-
 λώτερον δὲ ἀληθῶς τὸ ἐπάγγελμα τῷ
 κηρύγματι, τῆς ἱερωγίας τῆς βαπ-
 τίσματος· διότι ὁ μὲν Ἀπόστολος ὁ κη-
 ρύττων τὸ Ἐυαγγέλιον πρὸς τὰς ἀπί-
 στας ὑπέκειτο εἰς διωγμὸς καὶ παθή-
 ματα καὶ θανάτου κινδύνους· ὁ δὲ Ἀπόστολος
 ὁ βαπτίζων τὰς πιστεύοντας, ἔδεν τῶ-
 των ἔπαχεν. Ἀλλ' εἰάν ἔκ ἀπεσάλλῃ ἵνα
 βαπτίζῃ, διατί ἐβάπτισε τὸν Κρίσπον
 καὶ τὸν Γάιον καὶ τὸν Στεφανά τὸν οἶκον;
 Διότι εἶχε καὶ τὴν χάριν τῆς βαπτίζαν
 καὶ τὸ ἐπάγγελμα τῷ κηρύγματι, κα-
 θὼς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι πλὴν
 ἐπειδὴ περὶ τῷ κηρύγματι ἔλαβεν ἰδιαι-
 τήτην παραγγελίαν ὑπὸ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ,
 ὅθεν καὶ ἔλεγεν, „Οὐ γὰρ ἀπέσειλέ-

Πραξ. 9.
16

Αυτ. 15.

Γ γ 2

1. Κορ. 9.
17.
„με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελί-
„ζεσθαι. Διὰ τῆτο ἐβάπτιζε μὲν, ἔταν
αἱ περιστάσεις ἠνάγκαζον, ἐκήρυττε δὲ
ἀδιαλείπτως, λογιζόμενος τὸ κήρυγμα
ἰδιαίτατον αὐτῷ ἐπάγγελμα. Ὅθεν καὶ
„ἔσι μοι κἀνχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπικει-
„νται. Οὐαὶ δέ μοι ἐσιν, ἐὰν μὴ εὐαγγε-
„λίζωμαι. Βλέπε δὲ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅσιν
ἔδωκεν αὐτῷ ἰδιαιτάτην παραγγελίαν πε-
ρὶ τῷ εὐαγγελικῷ κηρύγματος, αὐτὸς
ἐδίδαξεν αὐτὸν καὶ τὸν τρόπον τῷ διδάσκειν
τὸ Ἑυαγγέλιον. „Οὐκ ἐν σοφίᾳ, λέγει,
„λόγῳ, Ἦγεν ἔχι διὰ λόγον διὰ τῆς χο-
λασικῆς σοφίας καὶ τῆς τῶν Σοφιστῶν
τέχνης κατεσκευασμένῃ, ἔχι διὰ λόγον
συγγεγραμμένῃ διὰ τῆς κοσμικῆς σοφίας.
τοιχοτρόπως δὲ ὁ Θεὸς ἄρτισεν, „ἵνα μὴ

„κενωθῇ ὁ σαυρὸς τῷ Χριστῷ, τῷ τέσειν ἵνα
μὴ ἐξευτελισθῇ καὶ ὡς ἔθεν λογιστῇ τῷ
σαυρωθέντος Χριστοῦ ἡ δύναμις. ἐκὼν ἡ διδα-
χὴ τῶν Ἀποστόλων ἔχε τῆς εὐφραδίας
τὰ κάλλη καὶ τῆς κοσμικῆς σοφίας τὰ
θέλητρα, καθεὶς ἐνόμιζεν ὅτι τῆς χο-
λασικῆς ἐπισήμης ἡ δύναμις ἔλκυτε καὶ
ὑπέταξε τῆς ἀνθρώπου εἰς τὴν εἰς Χρι-
στὸν πίσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπαίθετο, ὅτι ἡ δύ-
ναμις τῷ σαυρωθέντος Χριστοῦ ἐνήργησε
πρὸς τὴν ὑποδοχὴν καὶ αἰξήσιν αὐτῆς.
ἐπομένως δὲ πάντες ἄς ἔθεν ἐλογίζοντο
τῷ σαυρῷ τὴν χάριν καὶ δύναμιν. ἀκού-
τες δὲ τὴν ἀπλότητα τῷ κηρύγματος,
καὶ βλέποντες τὸν πολυπλασιασμόν τῶν
πισευόντων, ἐπαίθοντο ὅτι τῆς δυνάμεως
καὶ χάριτος τῷ σαυρωθέντος Χριστοῦ ἔρ-
γον ἐσὶν ἡ εἰς Χριστὸν πίσις.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΤΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΟΚΤΩῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Εἰς τὴν θεωρίαν τῆς κηρύγματος τῆς πί-
 σεως ἀναβιβάζει τὸν νῦν ἡμῶν ἢ σήμε-
 ρον ἀναγνωθεῖσα διδασκαλία τῆς θεω-
 ρήμονος Παύλου. Αὐτὸς μαρτυρεῖ ὅτι ὁ
 Ἰηθεὺς Χριστὸς ἀπέστειλεν αὐτὸν ἵνα κη-
 ρύτῃ τὸ Εὐαγγέλιον, πλην ἔρχι δια-
 λόγῃ κοσμικῆς σοφίας, „Οὐκ ἐν σοφίᾳ
 „λόγῳ. Ομοίως ἐπιμαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Θεὸς
 διὰ τὸ ἔργον τῆς κηρύγματος τῆς πίσεως
 ἐξελέξατο τὰ μωρὰ καὶ τὰ ἄφρονά καὶ
 τὰ ἀγενῆ τῆς κόσμου καὶ τὰ ἐξεδινημένα,
 καὶ τὰ μὴ ὄντα. ἐπιφέρει δὲ καὶ τὸ διὰ
 ποῖον λόγον ὁ Θεὸς ἐποίησε ταῦτα. „ἵνα
 „μὴ κενωθῇ, λέγει, ὁ σωτὴρ τῆς Χριστοῦ.
 „ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώ-
 „πιον αὐτῆς. Ὅς προσηλώσει τὸν νῦν
 εἰς τὴν κατανίησιν τέτων τῶν λόγων,
 παρατηρήσει δὲ τῶν Προφητῶν τὰς
 προρρήσεις καὶ τὴν ἰσορίαν τῆς εὐαγγε-
 λικῆς κηρύγματος, ἐκεῖνος πείθεται καὶ
 ὁμολογεῖ ὅτι ἢ εἰς Χριστὸν πίσις, ἐσὶν
 ἢ πῶσις ἢ ἀληθινὴ καὶ θεοπαραδότος.

Ἐὰν ἀνοίξῃς τῶν Προφητῶν τὰ βί-
 βλία, βλέπεις ὅτι αὐτοὶ πολλὰς αἰῶνας
 πρὸ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ προεῖπον φανερά τὰ πε-
 ρὶ τῆς εὐαγγελικῆς κηρύγματος. Περίτω ὁκ-
 τακόσια ἔτη πρὸ Χριστοῦ εἶπεν ὁ Προφήτης
 Ἡσαίας. „Ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, ^{Ἡσ. 2. 3.}
 „καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. Τὸ αὐτὸ
 διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων προηγόρευσε μετ' ὀλί-
 γον καιρὸν καὶ ὁ Προφήτης Μιχαίας. „Ὅτι ^{Μιχ. 4. 2.}
 „ἐκ Σιών, εἶπεν, ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος
 „Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. Προεῖπον δὲ καὶ
 τὰ κατορθώματα τῆς νόμου καὶ τῆς λόγου,
 ὅς ἐμελλεν ἐξελθεῖν ἐκ τῆς Σιών, ἦγον
 ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ. „Καὶ κρινεῖ, εἶπεν ὁ ^{Ἡσ. 2. 4.}
 „Ἡσαίας, ἀναμέσον τῶν ἔθνων, καὶ ἐ-
 „ξελέγξει λαὸν πολύν. Καὶ κρινεῖ, εἶπεν
 „ὁ Μιχαίας, ἀναμέσον λαῶν πολλῶν, καὶ ^{Μιχ. 4. 3.}
 „ἐξελέγξει ἔθνη ἰχυρὰ ἕως εἰς μακράν. Ἀ-
 κισσον δὲ τί περὶ τέτων ἰσορεῖ ὁ Μάρκος
 ὁ Εὐαγγελιστής. „Ἐκείνοι δὲ, λέγει, ἦ-
 „γον οἱ Ἀπόστολοι, ἐξελεθόντες γινώσκον δὲ ^{Μαρκ. 16. 20.}
 ἐσὶν ὅτι ἐκ τῆς Σιών καὶ ἐκ τῆς Ἱερουσα-
 λὴμ ἐξελεθόντες, Ἐκήρυξαν. Τί δὲ ἄλλο

ἐκήρυξαν, εἰ μὴ τὸν λόγον ἢ τὸν νόμον τὸν
 εὐαγγελικόν; ἰδὲ ὅτι πῶς ἐκ τῆς Σιών ἐξῆλθεν
 ὁ νόμος, ἢ ὁ λόγος τῷ Κυρίῳ ἐξ Ἱερουσα-
 λὴμ, ὡς προηγήρευσαν οἱ Προφῆται. Πῶς
 δὲ ἐκηρύχθη ὁ νόμος ἢ ὁ λόγος ἐκ τῆς
 Ἱερουσαλὴμ ἐξελθάν; ὁ μὲν Προφήτης
 εἶπεν· Ἔως εἰς μακράν· ὁ δὲ Ἐυαγγε-
 λιστὴς ἰσόρησεν ὅτι ἐκηρύχθη πανταχῶς.
 Ἐκεῖνοι δὲ ἐξερχόμενοι ἐκήρυξαν πανταχῶς.
 ἀληθῶς δὲ ὁ εὐαγγελικὸς λόγος καὶ νό-
 μος ἐκηρύχθη ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ μό-
 νων ἐγγύς, ἦγεν εἰς μόνην τὴν Παλαι-
 στίνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς
 Ἀσίας καὶ εἰς τὴν Ἑυρώπην καὶ εἰς τὴν
 Ἀφρικὴν. αὐτὸς δὲ ὁ εὐαγγελικὸς λόγος
 καὶ ὁ νόμος ἔκρινεν, ἦγεν κατέκρινε τὴν
 ἀσέβειαν τῶν ἔθνικων καὶ τὰς ἀμαρτί-
 ας ἀναριθμητῶν λαῶν. αὐτὸς ἠλεγξεν ἔθ-
 νη ἰσχυρά. Διότι ἡ ἀλήθεια τῷ Ἐυαγγε-
 λιστῇ ἠλεγξε τὴν ἀπάτην τῶν τότε ἰχυ-
 ρῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν τῶν Σκυθῶν καὶ
 Πάρθων καὶ Ἰνδῶν, καὶ τῶν πανταχῶς
 τῆς οἰκουμένης κατοικούντων ἐθνῶν. ὥστε ὁ
 Παῦλος ἀνυποσώλως ἔγραφε πρὸς τὰς
 Ῥωμαίους, λέγων· Ἐυχαισθῶ τῷ Θεῷ με-
 ,, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι
 ,, ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ
 ,, τῷ κόσμῳ. Πόθεν οὗτοι οἱ Προφῆται
 τίσας αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ ἐγνώρισαν, καὶ
 τόσον φανερά προκατήγγειλαν τὰ περὶ
 τῷ εὐαγγελικῷ κηρύγματος; πόθεν ἄλλο-

θεν, εἰ μὴ ἐκ Θεοῦ; πόθεν τόσα ἔθνη
 τόσον μακρὰν ἀπὸ ἀλλήλων, καὶ τόσον
 διαφέροντα ἀλλήλων κατὰ τὸ γένος,
 κατὰ τὴν γλῶσσαν, κατὰ τὰς τρόπους
 τῆς θρησκείας, κατὰ τὰς νόμους, κατὰ
 τὰ ἥθη, κατὰ τὰς συνηθείας, εἰς το-
 σάτον ὀλίγον διάστημα καιρῷ ἐπίστευσαν εἰς
 τὸν Ἰησοῦν Χριστόν; ἐξετάσατε καὶ ἴδετε,
 εἰς δυνάμεις ἀνθρώπινος συνέτριξε καὶ ἐβοή-
 θησεν εἰς τῷτο τὸ θαυμασιώτατον καὶ
 ἐξαισίον ἔργον.

Τέσσαρες εἰσιν οἱ τρόποι δι' ὧν οἱ ἄν-
 θρωποι σύρσι τὰς ἀνθρώπους πρὸς τὸ
 θελημα καὶ τὴν ὑπακοὴν αὐτῶν. Οἱ δύο
 εἰσὶ καλοὶ καὶ ἐπαινετοί, ἔτι εἰσιν ἡ
 μαρτυρία καὶ ἡ ἀποδείξις· δύο δὲ εἰσὶ
 κακοὶ καὶ ἐπίμεμπτοι, ἔτι εἰσιν ἡ
 δυναστεία καὶ ἡ ἀπάτη. δυνατοὶ εἰσιν ἔτι
 οἱ τρόποι, πλὴν αὐτοὶ ἐδόλως ἐνήργη-
 σαν εἰς τὸ κήρυγμα τῷ Ἐυαγγελίῳ. οἱ
 πιστεύσαντες εἰς τὸ Ἐυαγγελικὸν κήρυγμα,
 ἐπίστευσαν μὴδὲ ὑπὸ τῆς τῶν πολλῶν μαρ-
 τυρίας πειθέντες, μὴδὲ ὑπὸ τῶν ἀποδεί-
 ξεων πληροφορηθέντες, μὴδὲ ὑπὸ τῆς
 δυναστείας νικηθέντες, μὴδὲ ὑπὸ τῆς ἀπά-
 της πλανηθέντες.

Ἡ σύμφωνος τῶν πολλῶν μαρτυρία
 περὶ τίνος ὑποθέσεως, πείθει πολλὰς ὅτι
 ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρημένη ὑπόθεσις. ὅσον
 δὲ περισσότεροί εἰσιν οἱ μάρτυρες, τόσον
 περισσότεροί εἰσιν οἱ πιστεύοντες. ἢ σύμ-

Φωνῆς μαρτυρία τῶν πολλῶν καὶ ἡ ἐπισημονικὴ ἀπόδειξις ἔχουσι σχεδὸν τὴν αὐτὴν δύναμιν. Τίς ἀμφιβάλλει, παραδείγματος χάριν, ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ὁ ἱσαπόστολος πρότερον ἢν εὐδωλοάτρης, ἔπειτα ἐπίστευσεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν; ἢ τίς διαζέει ὅτι ὁ Ἰβλιανὸς ὁ παραβάτης Χριστιανὸς ὢν, ἠθέτησε τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, καὶ ἐλάτρευσε τὰ εἰδωλα; εἰδείς, ἀλλὰ διατί; διότι πληθεύς πολυέσθρων ταῦτα συμφώνως μαρ-

Λυκ. 10.

1.

τυροῦσι. Δώδεκα ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς οἱ Ἀπόστολοι. „Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ „Κύριος καὶ ἑτέρας ἐβδομήκοντα. Πάντες ἦν οἱ κηρύττοντες καὶ μαρτυροῦντες τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦσαν ὁδοῦντες καὶ δύο. ἀριθμὸς μαρτύρων πολλὰ ὀλί-

Αὐτ. 2.

γος ὡς πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκωμένην. διὸ καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς ὁ Σωτὴρ „Οἱ μὲν θε- „ρισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. Ἐάν ὅμως αὐτοὶ πάντες ὁμοῦ περιήρχοντο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἡ σύμφωνος μαρτυρία ὁδοῦνται καὶ δύο ἐπειθε τινὰς, ὅτι τὰ ὑπὸ αὐτῶν κηρυττόμενα ἦσαν ἀληθῆ. ἀλ-

Αὐτ. 1.

λὰ πρῶτον μὲν ὁ διδάσκαλος αὐτῶν „Α- „πέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου „αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον. Ἐπειτα μετὰ τὴν εἰς ἑρανὸς ἀνάληψιν αὐ- τοῦ, εἰ μόνον ἀνὰ δύο, ἀλλὰ καὶ εἰς μόνος περιερχόμενος ἐδίδασκε τὸ Εὐαγγέλιον.

Πείθει ἐνίοτε καὶ εἰς μόνος πολλὰς. Ἀλλὰ πότε τῆτο συμβαίνει; ὅταν λαλῇ

λόγον ἀποδεικτικόν, τεχνικόν, πειθα- νόν· ἐκ τούτου δὲ βλέπομεν, ὅτι πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὰ φιλοσοφούμενα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, καὶ ὠνομάθησαν Πλατωνικοί· πολλοὶ ἠκολούθησαν τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ σύστημα, καὶ ἐλέγοντο Ἀριστοτελικοί· πολ- λοὶ τέσον πολλὰ ἐπίστευσαν εἰς τὰς ἀπο- δείξεις τοῦ Πυθαγόρου, ὥστε εἰ μόνον ἐκα- λῆντο Πυθαγόρειοι, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ ἀ- ποδείξεως ἔλεγον τὸ „Αὐτοὺς ἔφα. ἐκ τέ- τε βλέπομεν ὅτι πολλοὶ οἱ μὲν Δημοσ- θένους τῇ δυνάμει τῆς ἀποδεικτικῆς αὐτοῦ εὐφραδίας ἔπεισε τὰς Ἀθηναίους, ὁ δὲ Κικέρων τῇ πειθῇ τῆς ῥητορικῆς αὐτοῦ τέχνης ἐπληροφόρησε τὰς Ῥωμαίους. ποί- αν δὲ ἡ μαθηματικὴ ἀπόδειξις, ἡ σο- φιστικὴ τέχνη, ἡ διαλέκτις εὐφράδειαν, ἡ ῥητορικὴ ἐπιτιμώματα εἶχεν ὁ λόγος τοῦ κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων; αὐτοὶ εἰ Πρξ. 4. 13. μόνον ἦσαν ἰδιῶται καὶ ἀγράμματοι, καὶ ἐπομένως ἀνεπιτήδαιοι παντελῶς πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἔλαβον καὶ πρόσαγμα πα- ρὰ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν, ἵνα μὴ κηρύτ- τωσιν „Εἰ σοφία λόγος, τούτοις διὰ λό- γου σοφίας κοσμητῇ κατεσκευασμένα, „ἵνα 1. Κορ. 1. 17. „μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' ἄραγε εἶχον τὰ ὑπὸ αὐτῶν διδασκόμενα τὴν κοσμητὴν πειθανότητα; ποίαν πειθα- νότητα εἶχεν εἰς τὸν λίθινον νῆον τῶν Ἑβραίων ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, ὅστις καθ' ὑπερβολὴν ἐσκανδαλίζεν αὐτοὺς, καὶ ὅτι

21. ἐπίσειον, „ὅτι κενυμένοι ἐσὶν ὑπὸ Θεοῦ
 23. „πᾶς ὁ κρεμνόμενος ἐπὶ ζύλῳ; Ποίαν πει-
 θανότητα εἶχε τῶν Ἀποστόλων τὸ κήρυγ-
 μα εἰς τὸν σαρκικὸν νῦν τῶν Ἑλλήνων,
 οἵτινες ἀκούοντες ὅτι ὁ Ἀποστολικὸς λόγος
 ἐστὶν ἀπλὸς καὶ ἀνεπιτήδευτος, καὶ γυμ-
 νὸς τῆς κοσμητικῆς σοφίας, ἐνόμιζον μω-
 ρίαν τὰ ὑπὸ αὐτῶν διδασκόμενα; σκάνδα-
 λον εἰς τὰς Ἰουδαίας, μωρία εἰς τὰς ἐθ-
 νικὰς ἐλογίζετο τῇ Εὐαγγελίᾳ τὸ κήρυγ-
 μα. ὅμως, „Ἡμεῖς, ἔλεγεν ὁ Παῦλος,
 23. „κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσαυρωμένον, Ἰουδαί-
 „οις μὲν σκάνδαλον, Ἑλλήσι δὲ μωρίαν.

Ἡ βία καὶ ἡ δυναστεία ἀληθῶς
 εἰ πείθουσι τὸν νῦν, πλὴν κάμπτουσι
 τὴν κεφαλὴν, κερδαίνουσιν ὅλον τὸν
 ἔξω ἄνθρωπον, αἰχμαλωτίζουσιν ὅπως-
 δήποτε τὴν τέττε προαίρεσιν, καὶ ἐπομέ-
 νως ποιοῦσιν αὐτὸν δούλον πάντων τῶν τῇ
 τυράννῃ θελημάτων. εἰ ἐνατενίσῃς εἰς
 τὰ τρία μέρη τῆς γῆς, βλέπεις ὅτι ὁ
 φόβος τῆς γεγυμνωμένης σπάθης καὶ τὰ
 ὅπλα τῆς δυναστείας ἀπανθρωπίας ἐβί-
 σταν πλῆθος δυσάριστον ἀνθρώπων δεχ-
 θήναι τὸ ψεῦδος ὡς ἀλήθειαν, πιστεύου-
 δηλονότι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ παμπόνη-
 ρος καὶ παγκάκιστος ἦν ἀπεσταλμένος ὑπὸ
 Θεοῦ, καὶ ὑπέταξαν αὐτὸς εἰς τὰς ὑπὸ
 αὐτῷ διδασκόμεντας παραλόγους καὶ ἐπιβλα-
 βὰς νέμους. Βλέπεις ὅμως ὅτι αὐτὰ τὰ
 ἐξ ἀρχῆς δυναστευθέντα καὶ πεισθέντα

γέννη ἦσαν ἀμαθῆ, ἀπαίδευτα, ἄνομα,
 ἄπρακτα, ἀπολίτευτα, νομαδικὰ, βάρ-
 βαρα, ἀμαξόβια. εἰς ποίαν δὲ ἰσορίαν
 εὐρίσκες, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἐβάσταζον ὅπ-
 λα εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐφοβέριζον θά-
 νατον, ἢ καὶ ἐφόνευσον τὰς μὴ πειθομέ-
 νους εἰς τὴν διδαχὴν αὐτῶν; εἰς ποίαν
 ἰσορίαν ἀναγινώσκεις, ὅτι ἐποίησαν καὶ
 μικροτάτην βίαν εἰς μικρὸν ἢ μέγαν, εἰς
 ἰδιώτην ἢ ἄρχοντα, ἢ εἰς ὅποιον δή πο-
 τε καταστάσεως ἀνθρώπων; εἰδὲς τὸ
 ἰσόρησεν, εἰδὲς εἶπεν, εἰδὲ ἐξ αὐτῶν τῶν
 ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως.
 Ἀληθῶς δὲ ποίαν δυναστείαν ἢ βίαν ἠδύ-
 ναντο ποιῆσαι δύο ἢ τρεῖς ἄνθρωποι ἄο-
 πλοι, πτωχοὶ, ξένοι, ἀγράμματοι ἐναν-
 τίον εἰς πόλεις ὁλοκλήρους, εἰς Ἀρχοντας
 καὶ Ἡγεμόνας, εἰς Δυνάστας καὶ Βασιλεῖς,
 εἰς λαὸς σοφῆς καὶ πεπολιτευμένους, ὅποι-
 οὶ ἦσαν τότε οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι,
 πρὸς οὓς ἐρχόμενοι οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυττον
 τῆς εὐσεβείας τὸν λόγον; βλέπεις δὲ μά-
 λιστα τὸ ἐναντίον, βλέπεις ὅτι οἱ Ἀπό-
 στολοι ἐβιάζοντο καὶ ἐδυνατεύοντο ὑπὸ τῶν
 διωκτῶν καὶ τυράννων, ἵνα σιωπήσωσι μὲν
 τὸ κήρυγμα, προσκινήσωσι δὲ τὰ εἰδωλα.
 βλέπεις αὐτὰς ἐν ὁδοιπορίαις καὶ κινδύνοις,
 „Ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολ-
 „λάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηθείαις
 „πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. Τί βρι-
 ζον αὐτὰς οἱ τύραννοι, ἐδίωκον, ἐβλασφῆ-

2. Κορ.
11. 27.1. Κορ.
12. 13.

μεν, ἐβασάνιζον, εἰς θάνατον παρεδί-
δοσαν.

Η' ἀπάτη πλανᾷ τὸν νῦν, καὶ ὑ-
ποσκελίζει τὴν θέλησιν, καὶ ὑποτάσ-
σει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πλάνην τὸ θέ-
λημα· ἔδεν δὲ ἅπαντά· τόσον ἔυκολα τὸν
νῦν τῷ ἀνθρώπῳ ὅσον ὁ λόγος ὅστις ἔχει
τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκὸς τὸ ἀπατη-
λὸν δέλεαρ. ἐὰν ὑποχέσθῃς εἰς τὰς ἀν-
θρώπινους πλᾶτον, δόξαν, ἐξουσίαν, ἀνά-
παυσιν, ἡδονὴν, κερδαίνεις ἐνθὺς τὸν
νῦν αὐτῶν καὶ τὴν καρδίαν, καὶ ὡς
ὑποχειρίζῃς σε σύρεις αὐτὰς εἰς πάντα
τὰ θελήματα· τὰς Ε' πικρὰς τὸ σύ-
σημα, καὶ πολλὰ ἄτοπον καὶ παράλο-
γον, ἐπλάνησεν ὁμῶς, καὶ ἔτι πλανᾷ
πολλὰς ἕως τῆς σήμερον, ἐπεὶ διδάσ-
κει τὸ, „Φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὐρεῖον
„γὰρ ἀποθνήσκομεν. Τὸτο τὸ μάθημα
κολακεύει καὶ ἀναζωοποιεῖ τὰ πάθη· τὰ
πάθη σκοτίζουσι τὸν νῦν· ὁ νῦν ἐσκοτισ-
μένος πείθεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ λογι-
κός, ὁ σοφός, ὁ ἐπιστημονικός ἐστὶ θνη-
τόψυχος, καὶ ἔδεν διαφέρει τῶν ἀλό-
γων ζώων. Ἐὰν ἐξετάσῃς τῶν Ἀποστόλων
τὸ κήρυγμα, βλέπεις ὅτι αὐτοὶ ἐδίδασ-
κον ἔχον τὰ ἀρετὰ εἰς τὰ πάθη, ἀλλὰ
τὰ ἐναντία, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν ὅσα νε-
κρῶσι τῆς σαρκὸς ἡμῶν τὰς ἐπιθυμίας.
αὐτοὶ ἔχον ὑπέχοντο πλᾶτον, ἀλλ' ἐδί-
δασκον πτωχεῖαν· „Πάντα, ἔλεγον, ὅσα

ἔχεις πάλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς.
Οὐκ ἐκήρυττον ὅσα τρέφουσι τῆς ὑπερη-
φανείας τὰς λογισμὰς, ἀλλ' ἐνομοθέτην
ὅσα καταμαραίνουσι τῆς ὑψηλοφροσύνης
τὴν φλόγα· „Εἴτε θέλει, ἐκήρυττον,
„πρῶτος εἶναι, ἔσθαι πάντων ἔχατος καὶ
„πάντων διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυ-
„τὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπει-
„νώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Αὐτοὶ ἔκ-
ἔλυσαν τὸν χαλινὸν τῆς σαρκικῆς ὁρμῆς,
ἀλλ' ἐχαλίνεον αὐστηρῶς πᾶσαν σαρκικὴν
ἐπιθυμίαν, καὶ ῥιζοῦσιν ἀπέκοπτον τῆς
σαρκὸς τὰ θελήματα. „Εἴ τις θέλει, ἐλε-
„γον, γενέσθαι μαθητὴς τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ,
„ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν
„σαυρὸν αὐτοῦ. Πρὸς ταῦτοις αὐτοὶ αἵ ἐκ
προσώπων τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ λαλῆντες,
προέλεγον τὰ φοβερά παθήματα καὶ
τὸν διὰ μαρτυρίας θάνατον τὸν περιμέ-
νοντα τὰς πιστεύσαντας. „Παραδάσκει
„γὰρ ὑμᾶς, ἔλεγον, εἰς Συνέδρια, καὶ
„ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαρτυρεῖ-
„σιν ὑμᾶς. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀ-
„δελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατήρ τέκνον·
„καὶ ἐσθνασθήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς,
„καὶ θανατάσθουσιν αὐτοὶ. Καὶ ἔσεσθε
„μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομα
„μου. Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύ-
„ριον

Μαρκ. 9.
35.
Ματθ. 23.
12.

Ματθ. 16.
24.

Ματθ. 10.
17.
21, 22.

Λευκ. 21.
13.

1. Κορ. 15.
32.

Λευκ. 18.
22.

Δ δ

Μετὰ ταῦτα εἰπάτωσαν οἱ ἄπιστοι
διὰ ποίας ἀνθρώπινης δυνάμεως ὁ Πέτ-

ρος ὁ πτωχὸς καὶ ἀγράμματος ἄλιεύς μετὰ τοσαύτης παρρησίας ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐκήρυξε τὴν Θεότητα καὶ τὴν σάρκασιν καὶ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὅπσιον τῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ συναθροισθέντων Παρθίων, Μήδων, Ἑλαμιτῶν, Μεσοποταμίων, Καππαδοκῶν, Ποντικῶν, Ἀσιασίων, Φρύγων, Παμφυλίων, Αἰγυπτίων, Λιβύων, Ῥωμαίων, Ἰουδαίων, Κρητῶν, Ἀράβων; εἰπάτωσαν, ποία ἡ μαρτυρία πολλῶν, ἡ λόγος σοφίας ἡ τυραννικὴ δυνατεία, ἡ δολερὰ ἀπάτη, ἐπέδωκαν ἐξ αὐτῶν εὐθὺς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ἤκουσαν αὐτὸν διδάσκοντα,

Πρὸς 2. „Ψυχὰς ὡσεὶ τριχίλιας, καὶ μετὰ χα-

41.

„ραῖς ὑποδεχάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν; Εἰπάτωσαν οἱ ἄπιστοι, διὰ ποίας ἀνθρωπίνης δυνάμεως ὁ Πέτρος ὁ εὐτελής καὶ ἀπαίδευτος ἄλιεύς μετὰ τοσαύτης παρρησίας ἐδίδασκεν ὅλον τὸ

Πρὸς 3. πλῆθος τοῦ λαοῦ τὸ συνεληθόν. „Ἐπὶ τῇ

11.

„σοῦ τῇ καλεσμένῃ Σολομώντες; Καὶ ποία δυνάμει ἡ διδαχὴ αὐτοῦ ἐπέσειψε τότε εὐθὺς πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν

Πρὸς 4. 4. „Ὡσεὶ χιλιάδας πέντε ἀνδρῶν; Εἰπάτω-

Πρὸς 18.

σαν οἱ ἀπιστῶντες διὰ ποίας δυνάμεως ὁ

Πρὸς 17.

18, 22.

Παῦλος ὁ Ἑβραῖος, ὁ πτωχὸς, ὁ σκηνοποιὸς ἐδίδασκεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηναίων τοῖς Ἑπικυρίαις καὶ Στοικῶς Φιλοσόφαις; Ποία δυνάμει ἐβάβη ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅπως ἐκάθηντο

οἱ σοφώτατοι τῶν τότε ἀνθρώπων, καὶ ἐξελέγξας τὴν εἰδωλολατρείαν αὐτῶν, ἐκήρυξε τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν; ἡ ποία ἀνθρωπίνη δύναμις ἔπεισε τὸν Διογύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην, καὶ τὴν Δόμαρον καὶ αὐτ. 34 ἄλλους ἄνδρας, ἵνα πιστεύσωσιν εἰς ὅσα ἐδίδασκεν ἐκείνος, ὃν ἐκεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας 18. κας πρὸ ὀλίγου ὠνόμαζον σπερμολόγον;

Ἄνθρωποι νομιζόμενοι μαρτοί, ἄνθρωποι ἀθεοεῖς καὶ ἀγενεῖς, ἄνθρωποι ἐξθενημένοι, καὶ μὴ ὄντα ὡς πρὸς τὴν φαντασίαν τοῦ κόσμου, διδάσκοντες σοφίας, ἰσχυρῶς, ευγενεῖς, τοπαίρχους, Ἀρχοντας, ἡγεμόνας, Βασιλεῖς διδάσκοντες δὲ αὐτοὺς δόγματα δυσχώρητα εἰς τὸν ἀνθρώπινον νῆν, καὶ μαθήματα ἀντιφροσύναι εἰς τῆς σαρκὸς τὰ θελήματα πίσειν, λέγουσιν, ὅτι ὁ Χριστὸς, ὃν ὡς καθεργὸν ἐσαύρωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἐστὶ Θεὸς ἀληθινός, ποιητὴς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ οὖν τὰς θεάς σε, καὶ προσκύνει Χριστὸν ἐσαυρωμένον; ἀρνήθητι διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ τὴν πατροπαράδοτον σε πίσιν, τὰς νόμους τῆς πατρίδος σε, τὰς συνηθείας τοῦ γένους σε, τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς σε, τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σε νέκρωσον τὴν σαρκικὴν ἡδονὴν, καὶ σαφρόνησον πάντα τὰ μέλη σε διάνειμα τὸν πλεόν σου εἰς τὰς πένητας, καὶ γίνεσθαι πτωχὸς καταφρόνησον τὴν ἀρέσκειαν τοῦ φάρυγγος, καὶ ἀγάπα τὴν νηστείαν κίμι

ζε σκύβαλα πάντα τὰ ὁρατὰ ἀγαθὰ τῷ κόσμῳ, καὶ ἀφιέρωσον τὸν νῦν σε εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀγοράτων τῶν ἑβραίων ἀγαθῶν· γίνε· ἑτοίμος δι' ἀγάπην Χριστοῦ ἐγκαταλιπεῖν Φίλους, συγγενεῖς, ἀδελφούς, γονεῖς, γυναῖκα, τέκνα· γίνε· ἑτοίμος ὑπομένειν κινδύνους, διωγμούς, θλίψεις, παντὸς εἶδους παιδευτήρια· ἑσὺ ἑτοίμος παρὰ θανάτου καὶ εἰς θάνατον διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν καὶ ἀγάπην ταῦτα ἐκήρυττον καὶ ἐδίδασκον οἱ Ἀπόστολοι. Τί ἐν λέγεις; βλέπεις εἰς ὅσα εἵπομεν ἢ πρᾶγμα φυσικόν, ἢ βοήθειαν ἀνθρωπίνην, ἢ δύναμιν κοσμικὴν πείθουσιν ἢ ἀναγκάζουσιν τὰς ἀνθρώπους ὑποδεχθῆναι τοιαύτην πίσιν καὶ τοιαύτην νομοθεσίαν; καὶ ὅμως χιλιάδες χιλιάδων καὶ μυριάδες μυριάδων ἀνθρώπων πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως ἔμεινον ἐπίστευσαν καὶ ἐδέχθησαν ταύτην τὴν νομοθεσίαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάσης ἀκριβείας ἐφύλαξαν τὰ νομοθετηθέντα, καὶ ὑπέμειναν πολυποικίλους βασάνους, καὶ θανατηφόρα παιδευτήρια, καὶ τὸ ἴδιον αἷμα ἐξέχεαν, καὶ τὸν θάνατον ἔσερχαν, ἵνα μὴ τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν ἀθετήσωσιν. ὅστις εἰς τὰ τοιοῦτον ἔργον ἔβλεπε μίαν ὑπερφυσικὴν δύναμιν ἐνεργῶσαν εἰς τὸ κήρυγμα πῶν Ἀποστόλων, καὶ πείθουσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκροάτων καὶ ἔπειθεται, ὅτι αὐτὸς ὁ τῶν ἀπαίωντων δεσπότης συνήρ-

γει καὶ ἐβοήθει, ἐπιβ-βαίων διὰ τῶν ἐξαισίων θαυμάτων τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων, καθὼς ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς ὁ ¹⁶ ^{20.} Ἰσχυρὸς Μάρκος, εἰπὼν „Ἐκεῖνοι δὲ „ἐξερχόμενοι ἐκήρυξαν πανταχῶς, τῷ „Κυρίῳ συνεργήσαντες, καὶ τὸν λόγον βεβαίωσαν, διὰ τῶν ἐπακολοθηθέντων σημείων. Ὅστις, λέγω, ταῦτα εἶδὲ βλέπει εἶδὲ διακρίνει εἶδὲ πιστεύει, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἐσκοτισμένης φαντασίας αὐτοῦ πλανώμενος λέγει, ὅτι δι' ἀνθρωπίνης δυνάμεως ἀπλώθη τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα, ἐκεῖνος τυφλὸς ἐστὶ καὶ ἀνήκτος, ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ Θεοῦ, καὶ πάντῃ ἀναίσθητος.

Κύριε Ἰησοῦ, Φῶς αἰώνιον ἐκ τῆς αἰωνίου φωτός, Θεὲ ἀληθινὲ ἐκ Θεοῦ ἀληθινῶ, υἱὲ μονογενοῦς, ἀπάναγλασμα τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, σὺ λόγε σεσαρκωμένε πρῶτος ἐδίδαξας τὸν κόσμον τῆς ἀληθείης πίστεως τὰ δόγματα, σὺ παντοδύναμε ἐνίσχυσας τὰς Μαθητάς σε κηρύττειν τὴν ἀλήθειαν τῆς εἰς σὲ πίστεως εἰς τὴν οἰκουμένην, σὺ φωτοπάροχε ἐφώτισας τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροάτων τὸ κήρυγμα αὐτῶν, καὶ ἐβεβαίωσας τὸν λόγον σε διὰ τῶν μεγάλων θαυμάτων, ὅσα ἐποίησεν ἡ σαρκοτελής χεὶρ σου· σὺ φιλήνθρωπε καὶ πανοικτίρμων ἔδωκας ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις τὸ ἐσπεράκιον καὶ πανυπέρτιμον δῶρεν τῆς ἀληθείης πίστεως, ἐξ ἧς προχέονται πάν-

Παροιμ.
23. 26.

τα τὰ θεῖα καὶ σωτηριώδη χαρίσματα. Τί ἔν ὑπὲρ τῆς ἀνταποδώσομέν σοι ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί; Ἡμεῖς οἶδαμεν καὶ ἐπιστεύσαμεν, ὅτι τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν ἔχρεια ἔχεις, ἀλλὰ τὴν καρδίαν ἡμῶν ζητεῖς. „Δός μοι, λέγεις, υἱὲ σὴν καρδίας. Αὐτὴν ἔν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ ὡς ὁλόκαυτον θυσίαν προσφέροντές σοι, ἐκτενῶς παρακαλεσμέν σε καὶ δεόμεθά σε θερμῶς, ἵνα διαφυλάξης ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας πλάνης τῶν ἀπίστων καὶ

κακοδόξων καταξιώσης δὲ ἕκασον ἡμῶν καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆ θανάτου καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐσχάτῃ ἡμῶν ἀναπνοῇ ἐκφωνήσῃ τὴν σωτήριον ὁμολογίαν τῆς πίστεως, καὶ εἰπῇ· Πιστεύω Κύριε καὶ ὁμολογῶ, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τῆ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ λυτρωτὴς τῆ κόσμου καὶ ἔτω πάντες θαυμάσαντες εἰς τὸ ἄπειρον ἔλεος τῆς εὐσπλαχνίας σε παραδώσομεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς τὰς παναχράντους καὶ ἁγίας σε χεῖρας. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΕΝΝΑΤΗ ΚΤΡΙΑΚῃ.

Εἰς πᾶσαν μὲν ὑπόθεσιν ἡ ἀσυμφωνία βλάβην ἐξαίσιαν προξενεῖ εἰς τὰς ἀνθρώπους· ἡ δὲ εἰς τὰ περὶ πίστεως ἀσυμφωνία καὶ ὀλεθρου παντελῇ ἐπιφέρει εἰς τὰς τῶν πειθευόντων ψυχάς. διὰ τῆτο, ὅταν ὁ θεόπνευστος Παῦλος ἔμαθεν ὅτι οἱ Κορινθιοὶ ἐσχίσθησαν εἰς διάφορα κόμματα, πολλὰ ἔγραψε πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν χισμάτων αὐτῶν, ἀγωνιζόμενος ἵνα ὁλο-

κλήρως ἐκσπάσῃ τῶν χισμάτων τὰς ῥίζας. καὶ πρῶτον μὲν παρέστησεν εἰς αὐτοὺς, ὡς ἠκέσαμεν τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν, ὁποίαν ἁμαρτίαν ἐποίεν αὐτοὶ, ἄλλοι μὲν λέγοντες ὅτι εἰσὶ τῆ Πάυλου, ἄλλοι δὲ τῆ Ἀπολλῶ, ἄλλοι δὲ τῆ Κηφᾶ. ἔπειτα πολλὰς ποιήσας παρεμβάσεις, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὸν πρῶτον σκοπὸν, καὶ ἐλέγχει αὐτοὺς ὡς σαρ-

τῆς πίστεως τὸν λόγον, ἀκολουθεῖ τὴν μεταφορὰν λέγων· „Θεὸς γεώργιον, Θεὸς οἰκοδομῇ ἐσέ. Ὑμεῖς, λέγει, ὡς Κορινθιοί, ἐσέ γεώργιον Θεὸς, τριτέσι Φυτεῖα ἣν ἐφύτευσεν ὁ Θεός, ἢ ὡς εἶπεν ὁ Ἡσαΐας, „Φύτευμα Κυρίου εἰς δόξαν. Οἰκοδομῇ Θεὸς ἐσέ, καθότι ὑμεῖς ἐσέ ἢ ὑπὸ αὐτῷ οἰκοδομηθεῖσα Ἐκκλησία. Βλέπε δέ, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα, γεώργιον καὶ οἰκοδομῇ, ἐλέγχουσι τὴν τῆ ἁμαρτίας αὐτῶν παραλογίαν. Ἐὰν σὸ Φυτόν χιθῆ, ξηραίνεται· ἐὰν ἡ οἰκοδομῇ χιθῆ, συντρίβεται. ἐπειδὴ ἦσαν καὶ γεώργιον Θεὸς, καὶ οἰκοδομῇ Θεὸς, παραλόγως ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἔλεγον ὅτι εἰσὶ τῆ Παύλου, ἄλλοι δὲ τῆ Ἀπολλῶ· ἄλλοι δὲ τῆ Κηφᾶ. παραλόγως ἐσημνούντο καὶ ἐκαυχῶντο ὀνομάζοντες ἑαυτοὺς διὰ τῆ ὀνόματος τῶν συμεργῶν καὶ διακόνων, καὶ ἔτι διὰ τῆ ὀνόματος τῆ ἀρχιερεὶς καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐπειδὴ δὲ ὀνόμασεν αὐτοὺς οἰκοδομῇ Θεὸς, τὸν περὶ τῆς οἰκοδομῆς λόγον ἀκολουθεῖ, λέγων.

1. Κορ. 3. 10. Κατὰ τὴν χάριν τῆ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλέπεται πῶς οἰ-

κοδομεῖ. Θεμέλιον γὰρ ἄλλον εἰδὲς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

Μὴ νομίσης ὅτι ὁ Παῦλος ἐπαινᾷ ἑαυτὸν, λέγων, ὅτι ἐστὶ „σοφὸς ἀρχιτέκτων. διότι αὐτὸς ἐκ ἀναφέρει τὸν ἐπαινον εἰς ἑαυτὸν, ἀλλ' εἰς τῆ Θεοῦ τὴν χάριν. „Κατὰ τὴν χάριν, λέγει, „τῆ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι. Ἡ χάρις, λέγει, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Θεός, αὐτὴ ἐσφιστέμε, αὐτὴ κατέστησέ με σοφὸν ἀρχιτέκτονα, καὶ ὡδηγήσέ με ἵνα βάλλω θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς, ἥγεν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τριτέσι τὴν εἰς Χριστόν πίσιν καὶ ὁμολογίαν. αὐτὸς δὲ ὁ Χριστός πρὸ τῆ Παύλου ἔβαλε τῆτον τὸν θεμέλιον εἰς τὴν ἀγίαν αὐτῆς Ἐκκλησίαν. διότι ὅταν ὁ Πέτρος ὡμολόγησε ἢ εἶπε· „Σὺ εἶ ὁ Χριστός ὁ υἱὸς τῆ Θεοῦ Ματθ. 16, 18. „τῆ ζῶντος, τότε ὁ Χριστός ἀποκριθεὶς εἶπε· „Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ „τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω με τὴν ἐκκλησίαν, ὅπερ ἐστὶν, αὐτὴ ἡ ὁμολογία σε ἔσεται τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας. ἄλλον, λέγει ὁ Παῦλος, θεμέλιον πλὴν τούτου, ὅστις ἐστὶν ἢ εἰς Χριστόν πίσιν καὶ ὁμολογία, εἰδὲς, τριτέσι εἰδὲς ἄνθρωπος εἰδὲς ἄγγελος δύναται θε-

νομ. Εἰν βάλλης ἄλλον θεμέλιον πλὴν
 τέτθ, ἦγεν ἐάν ᾧ διδαχὴ σε ἔχῃ ὑπάρ-
 χη θεμελειωμένη ἐπάνω εἰς τέτθ τὸ
 δόγμα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐστιν ὁ υἱὸς
 τοῦ Θεοῦ, ἵ,τι ἂν διδάξης ἐκ ἐστὶν εὐσε-
 βές, ἀλλὰ τῆς εὐσεβείας ἀλλότριον, καὶ
 ξένον τῆς ἀληθείας καὶ ψυχόλεθρον. ἐγὼ
 μὲν, λέγει, ἐβαλλον τέτθον τὸν θεμέ-
 λιον ὑπὸ τῆς δοθείσης μοι χάριτος φωτι-
 σθείς, ἄλλος δὲ, ἦγεν ἄλλος εὐσεβῆς δι-
 δάσκαλος καὶ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ
 μυσαγωγός, „Εἰποικοδομεῖ, εἶπεν ἐπὶ
 τῷ θεμέλιῳ τέτθῳ σφριζόμενος σαφηνίζει
 καὶ διδάσκει τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 δόγματα. „Εἰκασος δὲ βλέπέτω πῶς ἐποικ-
 οδομεῖ. Καθεῖς δηλονότι τῶν Γεροκηρύ-
 κων, ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα προσέχη καὶ μετὰ
 πάσης ἀκριβείας παρατηρῇ τὰ ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ διδασκόμενα, ὅπως ἡ διδασκαλία αὐ-
 τοῦ καθαρῆν ἀπὸ τῶν ζηζανίων πασῶν
 τῶν αἱρέσεων καὶ πάσης δεισιδαιμονίας,
 ὑπάρχῃ δὲ σύμφωνος τῷ λόγῳ τῆς
 ἀληθείας.

1. Κορ. 3.
12.

Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ
 τὸν θεμέλιον τέτθον, χρυ-
 σόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους,
 ξύλα, χόρτον, καλάμην.
 13. Ἐκάσθ τὸ ἔργον φανερόν
 γενήσεται ἡ γὰρ ἡμέρα δη-

λώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκα-
 λύπτεται καὶ ἐκάσθ τὸ ἔρ-
 γον ὁποῖόν ἐστι, τὸ πῦρ δο-
 κιμάσει. Εἴτινος τὸ ἔργον 14.
 μένει ὃ ἐποικοδόμησε, μι-
 θὸν λήφεται. Εἴτινος τὸ 15.
 ἔργον κατακαήσεται, ζημι-
 ωθήσεται. αὐτὸς δὲ σωθήσε-
 ται, ἔτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

Τινὲς μὲν τῶν παλαιῶν ἐκλαμβά-
 νουσι ταῦτα τὰ δυσνόητα ἀποσολικά λό-
 για ὡς ἀναφερόμενα πρὸς τὰς διδασκά-
 λας καὶ πρὸς τὰ εἶδη τῆς τέτθων ἱερο-
 δόξας καὶ σωτηριώδους, ἢ κακοδόξας καὶ
 ψυχοφθόρας διδασκαλίας. Τινὲς δὲ λέγου-
 σιν, ὅτι ἀναφέρονται πρὸς πάντας τὰς
 πεισθας, καὶ πρὸς τὰ εἶδη τῶν ἀρετῶν, ἢ
 τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν πρὸς κατα-
 νόησιν δὲ πάντων τῶν προκειμένων λόγων
 ἀνάγκη ἐστὶν, ἵνα κατὰ μὲν τὴν γνώμην
 τῶν πρώτων νοήσωμεν ὅτι ὁ μὲν χρυσοῦς
 καὶ ὁ ἄργυρος καὶ οἱ λίθοι οἱ τίμιοι ση-
 μαίνουσι τὴν λαμπράν καὶ θεόδοτον καὶ
 πανέντιμον τῆς ὁρθοδόξας πίστεως διδασκα-
 λίαν τὰ δὲ ξύλα καὶ ὁ χόρτος καὶ ἡ
 καλάμη, τὰ ἀκαρπὰ καὶ εὐτελῆ καὶ ὀλέ-
 θρια τῶν αἱρετικῶν μαθημάτων τὸ δὲ
 „Ἡ γὰρ ἡμέρα διλώσει, τὸν καιρὸν ὃ-

βάσ. ἐν κ.
 ἑ. Ἡσ. καὶ
 Α. Μ. β. ἐν
 κ. 3. τῆς
 πρὸς Κο-
 ρινθ. Ω-
 ργ. ἐν ὁ-
 μιλ. 6. εἰς
 τὴν ἐξα-
 ημ. καὶ ἱε-
 ρών. ἐν 8.
 1. κατὰ
 Ἰωβ. καὶ
 Χρισ. Θε-
 οδ. οἰ-
 κημ. Θεο-
 ολ. ἐν κ. 3.
 τῆς πρὸς
 Κορινθ.

σις δηλοποιεῖ τὰ πρᾶγματα καὶ ἀποκαλύπτει ποῖα εἰσι τὰ ἀγαθὰ καὶ ποῖα τὰ πονηρὰ, καθὼς τὸ πῦρ, ποῖα σώματά εἰσι δύσφλεκτα, καὶ ποῖα εὐκολόκαυσα· ὁ δὲ λόγος, „Τὸ πῦρ δοκιμάσει, τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ φωτισμὸν τῆ παναγίᾳ πνεύματος τῆ ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν δοθέντος, δι' ἧς οἱ εὐσεβεῖς διακρίνῃσι τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν ἀπὸ τῆς διεσραμμένης. Τὸ δὲ, „Ὡς διὰ πυρὸς, τὴν θλίψιν ἣν προξενεῖ εἰς τὰς Αἰρετικὰς ὁ ἔλεγχος τῆς Ἐκκλησίας. ἐπειδὴ ὡς πῦρ καίει ἡ θλίψις κατὰ τὸ, „Διήλθον διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος. Εἰς δὲ τὸ, „Σωθήσεται, ἀνάγκη εἶναι ὑπονοήσωμεν, τὸ, ἐὰν μετανοήσῃ, καθὼς ὑπονοεῖται καὶ εἰς τὸ, „Παραδέναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ἐλεῖθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆ Κυρίας Ἰησοῦ. Κατὰ δὲ τὴν γνώμην τῶν δευτέρων νόησον ἀντὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθων τιμίων, τὰς κατὰ νόον καὶ λόγον καὶ ἔργον κητορθωμένας ἀρετάς· ἀντὶ δὲ ξύλων καὶ χόρτου καὶ καλάμης, τὰ ἐν διανοίᾳ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τελέμενα ἁμαρτήματα· ἀντὶ δὲ τῆ, „Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς κρίσεως, ἣτις ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, „Καθότι Ποταμὸς πυρὸς, „εἴλκεν ἔμπροσθεν αὐτῆς, Ἦγεν τῆς κριτῆς, ὡς εἶπεν ὁ μέγας Προφήτης Δαβὶδ. ἀντὶ δὲ τῆ πρὸς τῆ δοκιμάζοντος

ἐκάστη τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὴν τῆ Θεοῦ δικαιοκρισίαν νόησον. „Ἐν γὰρ τῷ πυρὶ ^{Ησ. 66. 16.} „Κυρίᾳ, λέγει ὁ Ἠσαΐας κριθήσεται, „πᾶσα ἡ γῆ. Ἀντὶ δὲ τῆ, Σωθήσεται, „ἔτι δὲ ὡς διὰ πυρὸς, Μὴ νοήσῃς τὸ, σωτηρίας ἀπολαύσει, ἔτι δὲ ὡς διὰ πυρὸς, ἀλλὰ σώος διαφυλαχθήσεται, κατὰ τὸ, „Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς ^{Πραξ. 2. 40.} „τῆς σκολιᾶς ταύτης. Ἀφ' ὧν δηλονότι διαφυλαχθήσεται, ἔτι δὲ ἀφ' ὧν, ὥς φλέγεσθαι διὰ τῆ πυρὸς τῆς αἰωνίᾳ κολάσεως. Κατὰ τὴν τῶν πρῶτων ἐν γνώμην ταῦτα διδάσκει ὁ Θεὸς Ἀπίστολος· Ἐάν τις τῶν διδασκάλων ἐπ' αὐτῷ εἰς τῶν τοιοῦτον τὸν θεμέλιον τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως στηριζόμενος διδάσκει διδασκαλίαν εἴτε ὀρθόδοξον εἴτε κακὸδοξον, γνωσκέτω ὅτι τῆ καθενὸς ἡ διδασκαλία φανερωθήσεται ὅποια ἐστὶ διότι ἡ προαγωγή τῆ καιρῆ ἀποκαλύπτει αὐτήν· ὁ δὲ ζῆλος τῆ παναγίᾳ Πνεύματος καὶ ἡ διάκρισις τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐσεβῶν δοκιμάσει καὶ ἀνακρίνει τὸ πότερον ὀρθὰ εἰσιν ἢ διεσραμμένα τὰ ὑπ' αὐτῆς διδασκίμενα, καὶ ἐὰν μὲν ἡ διδασκαλία αὐτῆς μετὰ τὴν δοκιμὴν καὶ ἐπίκρισιν τῆς Ἐκκλησίας διαμενῇ ἀκατάκριτος καὶ ἀκατηγόρητος, ἀπολαύσει μισθῶ, τῆς παρὰ Θεοῦ δηλονότι ἀνταποδόσεως καὶ τῆ ἐπαίνου τῆς Ἐκκλησίας· ἐὰν δὲ ἡ Ἐκκλησία κρινῇ αὐτὴν αἰρετικὴν καὶ κακὸδοξον, αὐτὴ μὲν

ἡ διδαχὴ ζημιωθήσεται, τῷ τῷ κατα-
κριθήσεται καὶ καταδικασθήσεται, αὐτὸς
δὲ σωθήσεται ἔχι διὰ πυρὸς, ἀλλ' ἔ-
τως ὡς διὰ πυρὸς, ἦγεν διὰ τῆ ἐλέγχου
καὶ τῶν ἐπιτιμιῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐάν
δηλαδὴ μετανοήσῃ. Κατὰ δὲ τὴν διυτέ-
ραν γνώμην ὁ Ἀπόστολος διδάσκει τὰ
ἑξῆς· ἐάν τις τῶν πιστῶν θεμελιόμενος ἐπὶ
τῷ θεμελίῳ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ
διὰ τῆ νοῦς καὶ διὰ τῆ λόγου καὶ διὰ τῶν
ἔργων αὐτῷ ἐποικοδομῇ, ἦγεν πράττει
εἴτε τῆς ἀρετῆς εἴτε τῆς ἁμαρτίας τὰ
ἔργα, γνωσκίτω ὅτι αἱ προζῆς τῆ κα-
θενὸς φανερωθήσονται διότι ἡ ἐσχάτη ἡ-
μέρα τῆς κρίσεως παρρησιαζομένη μετὰ
τῆ πυρὸς τῆς θείας δικαιοσύνης ἀνακα-
λύπτει πάντα· αὐτὸ δὲ τὸ πῦρ, ἦγεν αὐ-
τῇ ἡ τῆ Θεῶ δικαιοκρασία διακρίνει ὁ-
ποῖόν ἐστι τὸ ἔργον ἐκάστω, ἀγαθὸν δηλα-
δὴ ἢ πονηρὸν. Ἐάν δὲ μετὰ τὴν δοκιμα-
σίαν καὶ κρίσιν τῆ Θεῶ τὸ ἔργον τῆ
ἀνθρώπου μένη ἀκατάκριτον, λήφεται μι-
θὸν, τῷ τῷ τῶν ἑρῶν Βασι-
λείαν· ἐάν δὲ τὸ ἔργον αὐτῷ κρι-
θῇ ἄξιον πυρὸς, ἐκείνο μὲν ζημιωθήσεται,
ἦγεν ἐξεδενωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθή-
σεται, τῷ τῷ σῶος διαφυλαχθήσεται,
ἵνα παραδοθῇ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς κο-
λάσεως. Βλέπετε δὲ πῶς πρῶτον μὲν
ἠλεγξε τοὺς ἀπ' ἀλλήλων χωρίζοντας
Κορινθίους, ὡς ἠκέσαστε ἐν τῇ παρελ-

θῶσιν Κυριακῇ, ἔπειτα ὡς περ ὑποστυ-
όμενος μήπως καὶ αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι αὐ-
τῶν εἰσὶ τῶν χωρισμάτων παραίτιοι, ἐνθιέτη-
σε καὶ αὐτοὺς καὶ ἐφοβέρισε διὰ τῶν προ-
κειμένων λόγων. μετὰ δὲ ταῦτα κατεσ-
κέυασε καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν, δι' ἧς πάλιν
ἐλέγχει τοὺς χωρίζοντας, λέγων.

Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς Θεῶ ἐ-<sup>1. Κορ. 3.
16.</sup>
στὲ, καὶ τὸ πνεῦμα τῆ Θεῶ
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴ τις τὸν να-
ὸν τῆ Θεῶ φθείρα, φθε-^{17.}
ρεῖ τῆτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ να-
ὸς τῆ Θεῶ ἅγιός ἐστιν, οἵτι-
νές ἐσε ὑμεῖς.

Προλαβὼν εἶπε· „Θεῶ οἰκοδομὴ ἐστὶ
Ἐφάνερωσε δὲ καὶ ποῖόν ἐστι τὸ θεμέλιον
ταύτης τῆς θείας οἰκοδομῆς, εἰπὼν· „Θε-<sup>1. Κορ. 3.
9, 11.</sup>
μέλιον γὰρ ἄλλον ἑδῆς δύνανται θεῖναι
„παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ
„Χριστός. Νῦν δὲ λέγει, ὅτι αὐτὴ ἡ οἰ-
κοδομὴ, ἡ ἔχουσα θεμέλιον τὸν Ἰησοῦν
Χριστόν, ἐστὶ ναὸς τῆ Θεῶ, καὶ ὅτι αὐτὸς
ὁ τῆ Θεῶ ναὸς εἰσιν αὐτοὶ οἱ εἰς Χριστόν
πιστεύσαντες. „Οὐκ οἶδατε, λέγει, ὅτι
„ναὸς Θεῶ ἐστὲ, καὶ τὸ πνεῦμα τῆ Θεῶ
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ὁ γὰρ ναὸς τῆ Θεῶ ἅγιός
„ἐστιν, οἵτινές ἐσε ὑμεῖς. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ <sup>1. Κορ. 37.
27.</sup>
οἱ Προφῆται εἶπον, καὶ αὐτὸς ὁ μονογε-

Ε ε

226 Εἰς τὴν Α΄. πρὸς Κορ. ἐπισ. τῷ Πάυλ. τὴν ἀναγ. τῇ Θ΄. Κυριακ.

νῆς τῷ Θεῷ υἱός. διότι ὁ μὲν Προφήτης
 Γεζακίηλ ὡς ἐκ σήματος τῷ Θεῷ ἐδίδαξε,
 λέγων, „Καὶ ἔσαι ἡ κατασκήνωσίς μου ἐν
 „αὐτοῖς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς Θεός, καὶ αὐ-
 „τοὶ ἔσονται μοι λαός. Οὗ δὲ Ἰησοῦς Χρι-
 στός εἰς τὸν ἀγαπῶντα αὐτὸν ὑπεχέσθη,
 λέγων, „Καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσέμεθα,
 „καὶ μονὴν παρ’ αὐτῷ ποιήσομεν. Σιω-
 πεῖ δὲ τὸ συμπέρασμα ὁ Ἀπόστολος,
 ἐπειδὴ ἐστὶ φανερόν· διότι εἰς ἡσαν ναὸς
 Θεῷ, καὶ τὸ Πνεῦμα τῷ Θεῷ κατέκει-
 ἐν αὐτοῖς, ἐπειδὴ εἰς ἐστὶν ὁ Θεός, ἀνάγ-
 κη ἦν ἵνα καὶ αὐτοὶ μὴ χιζῶνται ἀπ’
 ἀλλήλων, ἀλλὰ μένωσιν ἀδιάσπαστοι ἀ-
 πό τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως. σιωπεῖ τὸ
 συμπέρασμα, ἵνα ἐπιφέρει τὸν φοβερισ-
 μόν, καὶ δι’ αὐτῶ ἐκρίζωσας τὸ ὄψωμα,
 ἐνώσῃ τὰ κεχωρισμένα μέλη. „Εἴ τις τὸν
 „ναὸν τῷ Θεῷ φθείρει, φθερεῖ τῶτον,
 „λέγει, ὁ Θεός. Κατὰ δύο τρόπους δὲ
 φθείρομεν τῶτον τὸν ἅγιον ναὸν, ἢ
 φθείροντες τὸν θεμέλιον αὐτῶ, τῆς δι-

δάσκοντες κακόδοξα δόγματα ἀντὶ τῶν
 ἐρροδόξων καὶ δεισιδαιμονίας ἀντὶ τῆς ὁρ-
 θῆς πίστεως· ἢ φθείροντες αὐτὴν τὴν οἰ-
 κοδομήν, τῆς ἐν ἐργαζόμενοι τὰς θεου-
 γεῖς ἀμαρτίας ἀντὶ τῶν θεοφιλεσάτων
 ἀρετῶν. Εἰ δέ τις τοιωτοτρόπως φθεί-
 ρῃ τὸν ἅγιον τῷ Θεῷ ναὸν, τῶτον φθε-
 ρεῖ, ἢ γὰρ ἀπολέσει καὶ ἐξαφανίσει ὁ
 Θεός. ἔδωκε δὲ ὁ Θεός περὶ τῆς πα-
 ράδειγμα φρικτὸν τὸν Ἀρειὸν καὶ τὸν Ἰῆδαν.
 αὐτοὶ ἐφθείραν τὸν ναὸν τῷ Θεῷ τὸν
 ἅγιον, ὁ μὲν Ἀρειὸς διδάξας τὸν Ἰησοῦν
 Χριστὸν ἑτεροδόξιον τῷ Πατρὶ αὐτῶ· ὁ δὲ
 Ἰῆδαν ἐποικοδομήσας ἐν αὐτῷ φιλαργυ-
 ρίαν καὶ προδοσίαν κατὰ τῷ Ἰησοῦ Χριστῶ.
 διὸ ὁ μὲν Ἀρειὸς ἐφθάρη ἐκρεύσας πάν-
 τα τὰ ἐγκατα καὶ τὰ σπλάγχνα καὶ πᾶ-
 σαν τὴν ἔσω ἐστίαν αὐτῶ σὺν τῇ μιαιφῶ
 αὐτῶ ψυχῇ. ὁ δὲ παρανομὸς Ἰῆδαν,
 ἐκασίως ἀπαγχονισθεὶς· διότι ἅφ’ ὃ πα-
 ρέδωκε τὸν Χριστὸν, „Ἀπελθὼν ἀπήγ-
 „ξατα.

Ἰωάν. 23.

Ματθ. 27.
5.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΤΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΕΝΝΑΤῃ ΚΤΡΙΑΚῃ.

Νοήματα δυσνόητα περιέχουσιν αἱ ἐπιστολαὶ τῷ θεηγόρῃ Παύλῃ ὡς ἐμαρτύρησεν ὁ θεομακάριστος Ἀπόστολος Πέτρος. οἱ δὲ ἁμαθεῖς, λέγει, καὶ ἀσήρικτοι ἄνθρωποι διασρέφουσιν αὐτὰ, „Ὡς ἡ τὰς
2. Πέτρ. 3.
16. „λοιπὰς Γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. Βλέπομεν γὰρ εἰς ταῦτα τῷ
1. Κορ. 3.
15. Παύλῃ τὰ λόγια. „Αὐτὸς δὲ σωθήσεται, ἔτι δὲ ὡς διὰ πυρός. Τῶν τῶν λόγων τὸ νοήμα τινὲς, εἴτε ἐπειδὴ ἦσαν ἁμαθεῖς τῶν θείων Γραφῶν, εἴτε ἐπειδὴ ἦσαν ἀσήρικτοι εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν, μὴ κατανοήσαντες ἐσβέβλωσαν καὶ διέσρεψαν κακῶς, φανταζόμενοι ὅτι τὸ πῦρ περὶ ᾧ ἐλάλησεν ὁ Παῦλος ἐστὶ καθαρτήριο, καθαρίζον τὰς ψυχὰς ὅτι τῶν ἁμαρτιῶν καθὼς καθαρίζει καὶ τὸ χρυσίον ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας. ἐκ τούτου ἐπλασαν τὸ κερδαλέον πλάσμα, ἐνομοθέτησαν δηλαδὴ, ὅτι μετὰ θάνατον πάντος ἀνθρώπου ἢ μετανοήσαντος μὲν, ἀρπαγέντος δὲ ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ἐ-

πομένως μὴ προφθάσαντος τελέσαι τῆς μετανοίας τὰ ἔργα, ἵνα δι' αὐτῶν καθαρῇ· ἢ μὴ μετανοήσαντος ἔλθῃ διὰ τὰς συγνώμης αὐτῷ ἁμαρτήματα, ἢ ψυχὴ ἐρχεται εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐστὶν αὐτὸ τὸ καθαρτήριο πῦρ, ἐκεῖ δὲ φλογιζομένη τόσον διάστημα καιρῷ, ὅσον ἐστὶν ἀνάλογον τῷ βάρει τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῷ, ἐξέρχεται ἔπειτα ἐκείθεν καθαρὰ πάσης κηλίδος, καθὼς τὸ χρυσίον ἐκ τῆς καμίνου, καὶ ἀπολαμβάνει τῆς θείας δόξης καὶ μακαριότητος. δροσίξῃσι δὲ, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, τὴν δριμύτητα τέττε τοῦ πυρός, ἔτι δὲ καὶ συντέμνουσι τὴν τῷ καιρῷ περὶ τὰς αἱ προσευχαί καὶ ἐλεημοσύνας, ἐξέχως δὲ αἱ ἱερουργαὶ αἱ ὑπὲρ τῶν ἐκεί καιομένων τελεόμεναι. ἐκ τούτου τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἐκεῖ ὅπου ἐξέρχεται πῦρ ἐστὶ φλογίζον, κάτω δὲ εἰς τὴν γῆν γίνεται πηγὴ ῥέουσα ἀργύριον πολὺ ἢ κέρδος μέγα. διότι πᾶς ὁ δεχόμενος τέτοιο τὸ ἁμαρτημένον σύστημα, ἵνα δροσίξῃ τὴν

Φλογα τὴν Φλογίζουσαν τὴν ψυχὴν τῷ πατρὶ, ἢ τῆς μητρὸς, ἢ ἄλλου τινὸς συγγενὸς ἢ φίλου, ἢ ἵνα ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ταχύτερον τῆς οὐδυνῆς ἐκείνης βασάνου, μετὰ χαρᾶς γεμίζει τῶν τοιούτων ἱερουργῶν τὰς χεῖρας.

Τῷτο τὸ πλάσμα τῶδες σύστημα, τὸ ὑπὸ ἐκείνων ἐφευρισθὲν τῶν καὶ ἄλλα καινοτομήματα τέττε χεῖρωνα καινοτομησάντων. Φαίνεται μὲν βλαστὸς ἀλλόκοτος τῆς αἰρετικῆς γνώμης τῷ Ὁριγένει, ὅσις παραλογῶν ἔλεγεν ὅτι ἔχει τέλος ἢ ἀτελευτήτος καὶ αἰώνιος κόλασις· περιέχει δὲ σφάλματα πολλὰ καὶ μεγάλα, μηδὲν ἔχον θεμέλιον, μηδὲ ἐκ τῶν Θεῶν Γραφῶν, μηδὲ ἐκ τῶν Θεοφύρων πατέρων. Πρῶτον μὲν ὑποτίθουσιν, ὅτι τὰ ἔργα τῆς μετανοίας τῷ ἀνθρώπῳ, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀρετὴ αὐτῷ καθαρίζει τὰ τέττε ἁμαρτήματα. Τῷτο δὲ ἐστὶ φρόνημα κακὸδοξον. διότι ἡ ἀρετὴ, μᾶλλον δὲ πᾶσαι ὁμῶς αἱ ἀρεταὶ ἐδύνανται καθαρῶσαι καὶ μόνον τὰς πολλὰς, ἀλλ' ἐδὲ καὶ μίαν μόνην ἁμαρτίαν. Ὅταν ἁμαρτάνωμεν, περιφρονῶμεν πρόσωπον τιμῆς ἀπέρι, τετέστιν, αὐτὸν τὸν Θεόν. διὰ τῷτο τῆς ἁμαρτίας τὸ βάρος ἐστὶν ἄπειρον. ἡ δὲ ἀρετὴ, μᾶλλον δὲ πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ ἡμῶν εἰσὶν ἡσ. 64. 6. ὡς τὸ ἐδὲν ἐνώπιον τῷ Θεῷ, εἰσὶν, „Ὡς „ῥάκος ἀποκαθιμένης, λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. διὸ ἐδέποτε ἰσοδυναμεῖ ἡ ἀξία τῆς

ἀρετῆς τῷ βάρει τῆς ἁμαρτίας. Ὅθεν ὁ Θεὸς δίκαιος ὢν, ἐκκαθαρίζει τὸν ἁνθρώπον ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δι' ἀντιμιθίαν τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν. εἰ ἡ ἀρετὴ ἐκκαθαρίζει τὴν ἁμαρτίαν, πάντες καὶ οἱ πρὸ νόμου καὶ οἱ ἐν νόμῳ καὶ οἱ μετὰ τὸν νόμον δίκαιοι ἦσαν καθαροὶ καὶ ἀπὸ τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας καὶ οἱ Θεοὶ καὶ κληρονόμοι τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἐπομένως περιττὴ ἦν καὶ ἡ σάρκωσις καὶ τὸ πάθος καὶ ὁ πόνος καὶ τὸ αἷμα καὶ τὸ ἰδῶν καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ.

Μόνη ἡ ἀρετὴ τῷ Θεανθρώπῳ, ὡς ἀρετὴ προσώπου ἀπέρι τιμῆς καὶ ἀξίας, ἐξήλειψε τὴν ἁμαρτίαν. αὐτὸς ἐτελείωσε τὴν ἱκανοποίησιν, ἡγῆντο τῆς μετανοίας τὰ ἔργα ὑπὲρ πάντων τῶν ἁμαρτωλῶν. αὐτὸς διὰ τῷ ἀνθρώπῳ τὴν παρακοὴν ἐγένετο ὑπὸς ἡμῶν μέχρι θανάτου, διὰ τὴν ὑπερήφανον φαντασίαν τῆς ἰσοθείας ἐφύρεσε σέφανον ἀκάνθινον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τὰς ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως ἀπλωθείσας χεῖρας ἡπλωσε τοὺς χεῖρας ἐν τῷ ξύλῳ τῷ σταυρῷ. ἐγυμνάθη διὰ τὸ ἔνδυμα τῶν δερματίνων χιτῶνων, ἐγεύθη τῆς χολῆς διὰ τὴν ἡδονὴν τῆς γένσεως τῷ κερπῷ, ἐλογχέυθη τὴν πλευρὰν διὰ τὴν ἐκ τῆς πλευρᾶς ληφθεῖσαν καὶ ἀπατηθεῖσαν πρᾶμῆτορα. „Αὐτὸς ἐτραυματίθη διὰ

„τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμλῶμεθα
„διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Αὐτὸς ἐβάστασε
τὴν διὰ τὰ ἀμαρτήματα ἡμῶν τιμω-
ρίαν, καὶ εἰρήνευσεν ἡμᾶς μετὰ τῷ

Θ. „Παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐστὶν αὐτόν.
Αἱ πληγαὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν
αὐτοῦ ἐθεράπευσαν τὰ τραύματα τῶν
ἀνομιῶν ἡμῶν, „Τῷ μῶλοπι αὐτοῦ ἡμεῖς

1. Ιωάν. 1. „ἐλάθημεν. Τὸ αἷμα τὸ ἐκ τῆς πλευρᾶς

17. αὐτοῦ ἐξεληθὲν καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ παν-
τὸς ἀμαρτήματος. „Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ

„τῷ ὕδατι αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πά-
„σης ἀμαρτίας. Τὸ ὕδωρ τὸ ἐκ τῆς πλευ-

ρᾶς αὐτοῦ ἐκρεῖσαν ἐκπλύνει τῆς ψυ-
χῆς τὰς ἀκαθαρσίας, καὶ δωρεῖται τὴν
σωτηρίαν. „Ὁ πισεύσας καὶ βαπτισθεὶς

Μαρκ. 16. „σωθήσεται. Αὐτὸς δὲ εἰς ὃν ἐδόθη Πα-

16. „σα ἐξουσία ἐν ἔρανῳ καὶ ἐπὶ γῆς, ἔδω-
κεν εἰς τὰς μαθητάς αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν

Μαρκ. 28. τῷ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰς τῶν ἀνθρώπων

18. ἀμαρτίας. „Λάβετε, εἶπε, Πνεῦμα ἀ-

Γαλ. 20. „γιον. Ἄν τιων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας,

22, 23. „ἀφίενται αὐτοῖς ἄντιπῶν, κρατῆτε, κε-

„κράτηνται. Αὐτὴ δὲ ἡ ἐξουσία μεταδίδο-

ται ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὰς ἀληθεῖς καὶ

νομίμως διαδόχως αὐτῶν ἕως τῆς συντε-

λείας τῷ αἰῶνι. διὰ ὃ μὲν Ἰερεὺς ἐκφω-

νεῖ κάτω εἰς τὴν γῆν πρὸς τὸν ἐξομολο-

γηθέντα τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ τὴν δεσπο-

τικὴν Φωνήν, „Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ

Μαρκ. 2. „ἀμαρτίαι σε, ἄνω δὲ ἐν ἔρανῳ ὁ πα-

τὴρ τῶν οἰκτιρμῶν λύει πάσας τὰς ἀ-
μαρτίας τῷ ἀληθῶς μετανοήσαντος καὶ κα-
θαρίζει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ἀνο-
μίας.

Ἀλλὰ κατὰ τῆτον τὸν λόγον πε-
ριττὰ εἰσι, λέγεις, τῆς μετανοίας τὰ ἔρ-
γα, ἡ λεγομένη δηλαδὴ ικανοποίησις, ἡ
κανὼν, ὁ ὑπὸ τῷ πνευματικῷ πατρὸς
διοριζόμενος. Οὐκ εἰσὶ περιττὰ, ἀλλὰ χρή-
σιμα καὶ ψυχωσθήρια. αὐτὰ ἐκ εἰσὶ τὰ
ἀγία τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν· διό-
τι ταύτην ἡμῖς λαμβάνομεν εὐθὺς μετὰ
τὴν ἐξομολόγησιν καὶ τὴν συγχωρητικὴν
εὐχὴν διὰ τὴν ικανοποίησιν ἣν ἐποίησεν
ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, καὶ διὰ τῆς
χάριτος τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκχυθέντος πα-
νυπερέτιμος αὐτοῦ αἵματος· εἰσὶ ὅμως οἱ
καρποὶ τῆς μετανοίας, καὶ ἡ ἀποδείξις
τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐπιστροφῆς ἡμῶν εἰσὶν
ἔργα ὑπακοῆς ἀντὶ τῆς παρακοῆς ἣν ἐποι-
ήσαμεν ἀμαρτήσαντες, εἰσὶ χαλινὸς ἐμ-
ποδίζων τὰ εἰς τὴν ἀμαρτίαν ἐπιανακυ-
λίσματα. Ὅθεν ὅστις ἐκασίως ἐκ ἐκπληροῦ
αὐτὰ, ἐκεῖνος παρακαλεῖ τῆς Ἐκκλησίας,
καὶ περιφρονεῖ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ χάριν
τῷ ἁγίῳ Πνεύματι.

Δεύτερον δὲ, τὸ τοιῆτον σύστημα προ-
σάπτει μεμφρὴν ἀδικίας εἰς τὸν Θεόν. ἀκκ-
σον πῶς. ἀληθῶς, ἄλλοτε μὲν ἡ ψυχὴ
διὰ τῶν πονηρῶν αὐτῆς λογισμῶν ἐγείρει

τὸ σῶμα πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, ἄλλοτε ὁμως τὸ σῶμα διὰ τῶν σαρκικῶν αὐτῆς ἐπα-
ναστάσεων διεγείρει τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν
ἐκπλήρωσιν τῆς ἁμαρτίας· πλὴν εἴτε
ἡ ψυχὴ ἐγείρει τὸ σῶμα, εἴτε τὸ σῶ-
μα τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ δύο ὁμῶς πράτ-
τεσι τὴν ἁμαρτίαν. Ἐδέποτε δὲ ἔδδ' ἡ
ψυχὴ ἁμαρτάνει χωρὶς τῆς συναισθήσεως
τῆς σάρκτος, ἔδδ' τὸ σῶμα χωρὶς τῆς
συγκαταθέσεως τῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ δὲ κα-
τὰ τῆτο τὸ σύστημα ὁ Θεὸς εὐθὺς μετὰ
τὸν τῆς ἀνθρώπου θάνατον, τὴν μὲν ψυ-
χὴν αὐτῆς τὴν ἀζιαν τῆς καθαρτηρίας πυ-
ρὸς παιδεύει ὥσον καιρὸν πρέπει κατα-
φλέγων αὐτήν, τὸ δὲ σῶμα τὸ ὑπό-
δικον τιμωρίας ὡς συναμαρτήσαν τῇ ψυ-
χῇ, ἔ' μόνον ἀφίησιν ἀπαίδευτον μετα-
βάλλον αὐτὸ εἰς ἀναίδιτον χεῖν, ἀλλὰ
καὶ συνδοξάζει τῇ ψυχῇ μετὰ τὴν ἐκ νε-
κρῶν ἀνάστασιν· Φανερόν ἐστιν ὅτι τῆτο τὸ
καθαρτήριο πυρὸς ἔ' μόνον φλογίζει τὰς
ψυχὰς, ἀλλὰ καταναλίσκει καὶ τὴν ἀπει-
ρον τῆς Θεῆς δικαιοσύνης. Ἐάν δύο ἄνθρω-
ποι ὁμῶς κατεφρόνουν ἰεώσεως τὸν αὐτὸν
νόμον ἐνὸς ἐπιγίει Βασιλέως, ὁ δὲ Βασι-
λεὺς τὸν μὲν ἕνα ἐπαίδειεν εὐθὺς, τὸν δὲ
ἕτερον ἔ' μόνον ἐκ ἐπαίδευεν, ἀλλὰ με-
τὰ παρέλευσιν καιρῶ ἐπίμα καὶ ἐδόξαζε,
πόσῃν ἀδικίαν ἐποίησε ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος;
τοιαύτην ἀδικίαν ἐποίησε ὁ Θεός, ἔάν
ἀληθεῖς ᾖν τῆς καθαρτηρίας πυρὸς τὸ φάν-

τασμα· ποῖον δὲ ἄτοπον τέττα τῆς ἀτό-
πει ὑπέρτερον;

Τρίτον ἡ ψευδοῦπόθεσις τῆς καθαρ-
τηρίας πυρὸς καταργεῖ δόγμα πίσεως· ἡ-
μεῖς οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ πιστεύομεν ὅτι
ὁ Θεὸς ὥρισεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μετὰ πά-
σης δικαιοσύνης μέλλει κρίναι πάντας τῆς
ἀπ' αἰῶνος ἀνθρώπους, μηδενὸς ἐξαιρη-
μένον. Τῆτο ἐμαθήτευταν ἡμεῖς οἱ Θεοδί-
δακτοι Ἀπόστολοι, εἰπόντες· „Ἐσησεν ἡμέ-
ραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίναι τὴν αἰκισμένην
ἐν δικαιοσύνῃ. Τῆτο αὐτὸ ἐδίδαξεν ἡμεῖς
αὐτοὺς ὁ μοιογενὴς υἱὸς τῆς Θεῆς, εἰπὼν·
„Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τῆς ἀνθρώπου ἐν τῇ
„δύξει αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι Ἀγ-
„γελοι μετ' αὐτῆς, τότε καθίσει ἐπὶ
„θρόνον δόξης αὐτῆς. Καὶ συναχθήσονται
„ἐμπροσθεν αὐτῆς πάντα τὰ ἔθνη. Τῆτο
ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν διὰ τῆς ἱερᾶ Συμβόλης
τῆς πίσεως, λέγοντες· „Καὶ πάλιν ἐρ-
„χόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ
„νεκρούς. Τί ἔν; ἔσονται ἄραγε τότε μέ-
ρη τῆς κρινομένης αἰκισμένης καὶ οἱ διὰ
τῆς καθαρτηρίας πυρὸς διελθόντες, ἡ σῆ-
σονται ἀνά μέρος κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν
ἄλλων τῶν κρινομένων; συναχθήσονται
ἄραγε καὶ αὐτοὶ μετὰ πάντων τῶν ἐθ-
νῶν ἐνώπιον τῆς κριτῆς, ἡ ἐγκαταλειφθή-
σονται; ἐνὶ λόγῳ κριθήσονται ἄραγε καὶ
αὐτοὶ τότε, ἡ ἔ; ἔάν τὸ πρῶτον, ἐ-
πειδὴ προλαβὼν ἐκρίθησαν, ὅτε δηλαδὴ

Πραξ.
17. 31.

Ματθ. 25.
31, 32.

κατεδικάσθησαν εἰς τὴν φλέγα τῆ καθαρτηρίας πυρός, Φανερόν ἐστίν, ὅτι πάντες μὲν οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι ἅπαξ κριθήσονται, δηλονότι μόνον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· αὐτοὶ δὲ δις, πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης κατ' ἴδιον, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μετὰ πάντων τῶν ἄλλων. Ἐπειδὴ δὲ φοβερά ἐστίν ἡ κρίσις τῆ Θεῷ, αὐτοὶ μὲν δις δοκιμάζουσι τὰ τρομερὰ τῆς κρίσεως φόβητρα, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ἅπαξ καὶ μόνον· ἀλλ' ἐστὶν ἄραγε τῆτο κατάλληλον τῇ Θεῷ δικαιοσύνῃ; ἐὰν δὲ ὑποτεθῇ τὸ δεύτερον, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, ὅτι ἡ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀριθεύσα κρίσις τῆ Θεῷ ἔκ ἐστιν οἰκουμενικὴ καὶ καθολικὴ, ἀλλὰ μερικὴ καὶ ἰδιάζουσα· ἐὰν δὲ εἴπῃς, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἐνθὺς μετὰ θανάτου κρίνεται καὶ ἀπολαμβάνει ἢ τὸ τέλειον τῆς δόξης ἢ τὸ τέλειον τῆς κολάσεως, τῆτο ἔ μόνον ἐστὶν ἐναντίον τῶν ἐμφαντικῶν λόγων τῶν ἀγίων γραφῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποδείκνυσιν ματαίαν τὴν ὑπὸ Θεῷ διωρισμένην κοινὴν κρίσιν· διότι ἐὰν ὁ καθείς ἐκρίθῃ, καὶ ἔλαβε τὴν τελείαν ἀνταπόδοσιν, ποία χρεῖα ἐστὶ δευτέρας κρίσεως; οἱ ἄνθρωποι ἀναγκάζουσι καὶ δις καὶ τρίς καὶ πολλάκις, ἐπεὶ δὲ ἀτελεῖς ὄντες κατὰ τὸν νῦν, λαμβάνονται· ὁ δὲ Θεὸς πανυπερτέλειος ὢν καὶ ἀλάνθαστος, ἑδεμίαν ἔχει χρεῖαν, ἵνα ἅπαξ καὶ δις αἰακρήνῃ.

Τέταρτον, ἐπεὶ δὴ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως αἰφνιδίως παρρησιάζεται· „Ἡ ἡμέρα Κυρίου, λέγει ὁ Θεὸς Ἀπόστολος, ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ, ἔτως ἔρχεται. „Ἐν ἡ ὥρᾳ, εἶπεν ὁ Κύριος, ὃ δοκεῖ· „τε ὁ υἱὸς τῆ ἀνθρώπου ἔρχεται. Πολλοὶ τότε ἐυρεθίσονταί μὴ ἐπτελέσαντες τὴν τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν ἱκανοποίησιν, καὶ πολλοὶ ἀμετανόητοι ἐκ τῶν συγγνωσῶν αὐτῶν σφαλμάτων, πολλοὶ δηλονότι ἄξιοι ἐχθὴ τῆς αἰωνίης κολάσεως, ἀλλὰ τῆ προσκαίρου καθαρτηρίας πυρός. τί ἐν ποιήσει τότε ὑπὲρ τούτων ὁ Θεός; ἄραγε ἀναβάλλει τὸν ἀπ' αἰῶνος διοριθεύοντα καιρὸν τῆς κρίσεως καὶ ἀποφάσεως ἕως ἄν αὐτοὶ καθαρισθῶσιν ὑπὸ τῆ καθαρτηρίας πυρός; ἀλλ' ἐν τοσούτοις ἄλλοι ὅμοιοι αὐτοῖς γίνονται, καὶ ἐφεξῆς ἄλλοι ἕως ἃ ὑπάρχει τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Ἐπομένως δὲ ἐμποδίζεται διαπαντός ἡ πρὸ τῶν αἰώνων ὑπὸ Θεῷ ὀριθεύσα ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς κρίσεως. Ἄραγε κρίνει καὶ καταδικάζει εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ἐκείνους οἵτινες ἦσαν ὑπόδομοι μόνον τῆ προσκαίρου πυρός, ἦσαν τῆ καθαρτηρίας; Ἀλλὰ τίς ἐ βλέπει, ὅτι τῆτο ἐστὶν ἀδίκημα; Ἄραγε εἰσάγει αὐτοὺς εἰς τὴν αἰώνιον Βασιλείαν ἀκαθάρτους καὶ βερυσωμένους; Ἀλλ' ὅσοι ἔκ ἐχουσιν ἐνδυμα γάμος, ἦσαν καθαρότητα καὶ ἀγιωσύνην, ἐκεῖνοι ἐμβάλλονταί ἐξω τῆ Θεῷ

νυμφῶνος. Ἀράγε συγχωρεῖ πρῶτον τὰς τῶν ἁμαρτίας, ἔπειτα εἰσάγει αὐτὸς εἰς τὴν ἀτελεύτητον δόξαν; ἀλλὰ τὸ ἐστὶ προσωποληψία. διότι ἄλλες μὲν τὰ αὐτὰ πράξαντας πρότερον κατέφλεξεν, ἔπειτα ἠλέησε, τῆς δὲ ἀφλέκτες ἐδόξασε.

Πρὸς τέτοις, πόθεν ἔτοι οἱ καινοτόμοι ἀφορμὴν λαβόντες, ἔπλασαν τὸ το σκανδαλωδέστατον σύστημα; ποῖα θεόπνευτος Γραφὴ, ποῖος Προφήτης, ποῖος Ἀπόστολος, ἢ ποῖας τῶν ἀληθῶς Ἀγίων ἐλάλησε περὶ καθαρτηρίῃ πυρὸς; ἰδὲ, λέγουσιν, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέ-

1. Κορ. 3. 15.
2. Πέτρ. 3. 16.
γει „Αὐτὸς δὲ σωθήσεται, ἔτι δὲ ὡς „διὰ πυρὸς. Ἀλλὰ τὸ ῥητὸν τῆτο περιέχει τὰ Δυσνόητα, ὡς εἶπεν ὁ Πέτρος. Οὐδεὶς δὲ τῶν θείων Πατέρων τῶν διερμηνευσάντων αὐτὸ, ἐφαντάσθη καθαρτηρίῃ πῦρ, ἔδὲ καὶ ἐν τῶν λοιπῶν ὅσα περὶ τῆ πυρὸς τῆς ἔπλασαν οἱ νεοφανεῖς ἔτοι πλάσαι. ἔπειδὴ δὲ πρὸ τῆ ῥητῆς τῆς εἶπεν ὁ Παῦλος, „Εἰκά-

1. Κορ. 3. 13.
„σε τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ „ἡμέρα δηλώσει· Φανερόν ἐστὶν ὅτι ἡγάγασε πάντας πεισῶμαι, ὅτι λαλεῖ περὶ τῆς Φοβερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως, ἐν ᾗ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα φανερωθήσονται. Βλέπε δὲ ὅτι ἐκ εἶπε διὰ πυρὸς, ἀλλ' αὖς διὰ πυρὸς. Τίς ἂν ἐυσεβὴς καὶ τὸν Θεὸν φοβέμενος ἐπάνω

εἰς θεμέλιον τοσούτον ἀσαφὲς καὶ ἀμφίβολον οἰκοδομεῖ τὴν ὑποθετικὴν οἰκοδομήν, νεοφανῇ καὶ ἀνείκελον εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν, καὶ πλάττει τόσα πλάσματα, ἐξ ὧν συμπεραίνονται τόσα ἄτοπα καὶ παράλογα μᾶλλον δὲ βλάσφημα, καὶ διδάσκει καὶ ἀγωνίζεται πᾶσαι τὰς ἄλλας, ἵνα πεισύνωσι καὶ ὑποδεχθῶσιν αὐτά; περὶ μὲν τῆ πυρὸς τῆς αἰωνίᾳ κολάσεως ἐλάλησεν ὁ Θεὸς φανερὰ ἐν ταῖς θείαις Γραφαῖς, ὀνομάσας αὐτὸ, πῦρ ἄσβεστον, πῦρ καμινιαῖον, Πῦρ αἰώνιον, Πῦρ γεννῆς, Πῦρ φλογερὸν, Πῦρ λιμναῖον καίόμενον ἐν τῇ θείᾳ. Πῦρ δὲ καθαρτηρίῃ ἐδὲ φαίνεται, ἐδὲ ἀκέεται, ἐδὲ εἰς τὰς θείας Γραφάς, ἐδὲ εἰς τὰς τῶν ἁγίων Συνόδων διατόξεις, ἐδὲ εἰς τὰς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικὰς ἰσορίας, ἐδὲ εἰς τὰ συγγράμματα τῶν θεοφόρων Πατέρων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρροδόξος Ἐκκλησία, λέγει, προσφέρει ὑπὲρ τῶν κοιμημένων ὁρροδόξων καὶ τὰς ἀναιμάκτους θυσίας, καὶ ἐλεημοσύνας εἰς τὰς πτωχὰς, καὶ κηρὲς καὶ θυμιάματα καὶ προσευχὰς καὶ δεήσεις. Τὸ ἐστὶν ἀληθές, πλὴν ἄλλο ἐστὶ τὸ ἔργον τῆτο, καὶ ἄλλο τὰ περὶ τῆ καθαρτηρίῃ πυρὸς μισολογήματα. ἄκουσον δὲ πῶς θεμελιῖται τὸ το ἅγιον τῆς Ἐκκλησίας ἔργον. ὁ μὲν Προφῆταξ Δαβὶδ εἶπεν, ὅτι οἱ δίκαιοι

Ματθ. 3.
12 καὶ 13.
42. καὶ 18.
8. καὶ 25.
41 καὶ 8 9.
Ἀποκ. 19.
ο.

περιμένεσι τὴν ἀνταπόδοσιν ἕως ἧς ἡ αὐ-
 ψαλ. 141. τὸς λάβῃ αὐτὴν. „Ἐξάγαγε, εἶπεν, ἐκ
 7. „Φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου, - τῷ ἐξομολο-
 „γήσασθαι τῷ ὀνόματί σου. Ἀλλὰ διατί
 τῷτο; Διότι, „Ἐμὲ ὑπομενεῖς, λέγει,
 „δίκαιοι ἕως ἧς ἀνταποδώσῃ μοι. Ὁ δὲ Θεο-
 πῆσιος Παῦλος ἐσαφηνίσει τῷτο, εἰπὼν
 περὶ τῶν δικαίων. „Καὶ ἔτοι πάντες ἔκ
 Εβρ. 11. 39, 40. „ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν; Διατί; Διότι,
 ἐυδίκησε, λέγει, ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἵνα
 μὴ ἐκείνοι χωρὶς ἡμῶν ἀπολαύσωσι τὸ
 τέλειον τῆς δόξης. „Τῷ Θεῷ περὶ ἡμῶν
 „κρεῖττον τι προβλεψαμένους, ἵνα μὴ χω-
 „ρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν. Ἀκούομεν δὲ
 καὶ τὸν Θεομακάριστον Πέτρον μαρτυροῦ-
 ντα, ὅτι ἔ μόνον οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀλλ' ἔ-
 δὲ οἱ Δαίμονες μεθ' αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοὶ μέλ-
 λουσι συγκολληθῆναι, ἔλαβον τὸ τέλειον
 2. Πέτρ. 2. 9, 4. τῆς κολάσεως. „Οἶδε γὰρ, λέγει αὐτοῖς
 „περὶ τῶν ἁμαρτωλῶν, εὐσεβεῖς ἐκ πει-
 „ρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν
 „κρίσεως κολιζομένους τηρεῖν. Περὶ δὲ τῶν
 Δαιμόνων λέγει „Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς Ἀγγέ-
 „λων ἁμαρτησάντων ἔκ ἐφείσατο, ἀλ-
 „λὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας, παρέ-
 „δωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένους. Ἐν τούτων
 ἔνδεξις δύναται ἀμφιβάλλειν ὅτι ἔδὲ
 οἱ δίκαιοι ἔδὲ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἔλαβον τὸ
 τέλειον τῆς ἀνταποδόσεως, περιμένεσι
 δὲ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ἵνα μετὰ τὴν
 κρίσιν λάβῃ ὁ καθέκαστος τὸ τέλειον ἀντα-

πόδωμα. „Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγάνισ- 2. Τιμ. 4.
 „μα, ἔγραψεν ὁ Θεὸς Παῦλος, τὸν 7. 8.
 „δρόμον τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα.
 „Λοιπὸν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης
 „ἑφάνος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν
 „ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής.
 Ἀκούεις; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει,
 ὁ δίκαιος κριτής. Ἰα δὲ μὴ νομίσης,
 ὅτι περὶ ἑαυτοῦ μόνον λαλεῖ, ἐπιφέρει
 εὐθύς. „Οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ
 „πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐ-
 „τοῦ. Ἐπειδὴ ἔνδεξις ἐκρίθησαν οἱ κηκοι-
 μημένοι, ἐπομένως ἔδὲ ἔλαβον τὴν τελεί-
 αν ἀντάμειψιν, εἰς τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ
 Θεοῦ θαυμάσια ἡ Ἐκκλησία δέεται ἵνα
 ἐλεήσῃ τὰς ἁμαρτωλούς.

Ὅτι δὲ ἡ Ἐκκλησία ἐξ ἀποστολικῆς
 παραδόσεως τῷτο παρέλαβε, φανερόν ἐστι,
 πρῶτον μὲν ἐκ τῆς κοινῆς καὶ συμφώνου
 περὶ τούτου γνώμης πάντων τῶν Χριστιανῶν.
 διότι, εἰ ἐξέλης τινὰς νεωτεριστάς, πάν-
 τες, καὶ αὐτοὶ δηλονότι οἱ ἀπὸ τῆς Ἐκ-
 κλησίας χωθέντες καὶ ἴδια κόμματα συ-
 σήταντες, ἔκ ἐπαυσαν τῷτο ποιῶντες.
 δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ἀλληλοδιαδόχου μαρ-
 τυρίας τῶν παλαιῶν ἁγίων Πατέρων. ὅτι
 δὲ οἱ Θεοφόροι Ἀπόστολοι ἔ μόνον ἐγγράφως,
 ἀλλὰ καὶ ἀγράφως πολλὰ παρέδωκαν εἰς
 τὰς πειρὰς, παραγγέλαντες ἵνα φυλάττωσιν
 αὐτὰ, μαρτυρεῖ ὁ παμμακάριστος Παῦλος,
 λέγων. „Ἀρα ἔν, ἀδελφοί, σήκετε, καὶ 2. Θεσ.
 2. 15.

Ὁρ. λαογ.
 Διακρίσι.
 περὶ τῶν
 κηκοιμ.

234 Ο'μιλ. μετὰ τὴν Α'. πρὸς Κορ. ἐπισ. τῆ Παύλ. τὴν ἀν. τῇ Θ'. Κυρ.

„κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε
 „ἢτε διὰ λόγου, ἢτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. ἔχο-
 „μεν δὲ καὶ παλαιὰν ἰσορίαν τὸ ἔργον τῆτο ἐπι-
 „βεβαιῶσαν, ἰσορίαν δεκτὴν τοῖς πᾶσι, ἡ
 „μόνον τοῖς Χριστιανοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἑβραίοις,
 „τὴν περὶ τῶν Μακκαβαίων δηλονότι ἰσο-
 „ρίαν ἐν αὐτῇ ἀναγινώσκουμεν, ὅτι ὁ Ἰέ-
 „δας ὁ Μακκαβαῖος συνέλεξε δύω χιλιά-
 „δας δραχμὰς ἀργυρίᾳ, καὶ ἀπέστειλεν αὐ-
 „τὸ εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, ἵνα ἐκεί προσ-
 „φέρωσι θυσίαν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τῶν
 „ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθανόντων. „Ποιησάμε-
 „μενίς τε, λέγει, ἡ ἰσορία, κατ' ἀνδρολο-
 „γίαν κατασκευάσματα εἰς ἀργυρίᾳ δραχ-
 „μὰς διχιλίας, ἀπέστειλεν εἰς Ἰερουσαλήμ
 „προσαγαγεῖν περὶ ἁμαρτίας θυσίαν. Ταῦ-
 „τα εἰπὼν ὁ Ἰσορικός, καὶ πολλὰ ἐπα-
 „νέσας τῆτο τὸ ἔργον, ἐπάγει „Ὅθεν
 „περὶ τῶν τεθνηκότων τὸν ἐξιλασμὸν ἔποι-
 „ήσατο, τῆς ἁμαρτίας ἀπολυθῆναι.

Πάτες ἔν ἡμεῖς οἱ τὸν λόγον τῆς
 ἀληθείας ὀρθοτομῶντες καὶ κρατῶμεν, καὶ
 φυλάττομεν, καὶ ἐνεργῶμεν τὰ περὶ τῶν
 κεκοιμημένων εὐσεβῶν μνημόσυνα, ὡς ἐκ
 τῶν Ἀποστόλων παραδοθέντα, ὡς ἐκ πά-
 σης τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπ' ἀρχῆς
 καὶ φυλαττόμενα καὶ ἐνεργούμενα, ὡς ἐπι-
 δεκτικὰ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης,
 ὡς ἀρετὰ εἰς τὸν Θεόν, ὡς ἐπωφελέσα-
 τα καὶ ψυχοσωτήρια. τὸ δὲ σύστημα τῆ
 πλασῆ πυρὸς τῆ λεγομένης καθαρτηρίας,
 καὶ τὰ ὅμοια τέτω καينوτομήματα, τὰ
 ἐκ τῆς κοιλίας τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων
 ἐξερευχθέντα καὶ πλαθέντα, ἀποσρεφόμεθα
 καὶ περιφρονῶμεν, συντάσσοντες αὐ-
 τὰ εἰς τὰς „Βεβήλας καὶ γραῶδεις μύ-
 „θους, καὶ εἰς τὰς μωρὰς ζητήσεις, πε-
 ρὶ ὧν ὁ Παῦλος ἔγραψε πρὸς τὸν Τι-
 μίθεον καὶ τὸν Τίτον.

2. Μακ.
 12. 43,
 45.

1. Τιμ.
 4. 7.
 Τιτ. 3. 9.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Πικρότατον ἢ πληκτικώτατον πρᾶγμα ἐστὶ τῶν προεσώτων ὁ ἔλεγχος. αὐτὸς ἔμῃ μόνον βυθίζει τὴν ψυχὴν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς λύπης, ἀλλὰ πολλάκις τοσῶτον παροργίζει τὸ πνεῦμα, ὥς ἄγρια διεγείρει κατὰ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ θυμῷ τὰ κύματα. ἡ σενοχωρία τῆς λύπης ἐκνευρίζει τῆς λογικῆς δυνάμεως τὸν τόνον, τῷ θυμῷ τὰ κύματα πνίγῃσι τοῦ νοῦς τὴν διάκρισιν. ἐκ τῆς ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ αὐσηροὶ ἔλεγχοι βλάβην προξενῶσιν ἀντὶ ὠφελείας. διὰ τῆτο, καθὼς οἱ ἐπισήμονες τῶν σωμάτων ἰατροὶ ἀναμιγνύοντες τὰ ἄνοσα φάρμακα μετὰ τινων νοσίμων ἄρτυμάτων, μετριάξῃσι τὴν τέτων ἀνδρίαν, ἢ κατασκευάζῃσι μίγμα δεκτὸν μὲν εἰς τὴν γεῦσιν, θεραπευτικὸν δὲ τῆς ἀρρώστιας· ἔτω ἢ οἱ σοφοὶ τῆς ψυχῆς ἰατροὶ συγκρινόντες τὸν αὐσηρὸν ἔλεγχον μετὰ τῶν ἀπαλωτέρων λόγων, μετριάξῃσι τὴν τέττε πικρίαν, ἢ συνισῶσι κρᾶμα λόγῳ ἢ εἰς τὸν νῦν εὐπρόσδεκτον ἢ τῶν τῆς ψυχῆς ἀρρώσθημάτων θεραπευτήριον. εἰς

τὴν κατασκευὴν τοιῆς μίγματος εἰδὲς σοφώτερος τῷ Πάულῃ, ἐπειδὴ εἰδὲς ἡξίαθη τῆς τοιαύτης χάριτος πλὴν ἐκείνου. τὰ σήμερον ἀναγνωθέντα λόγια τῆς ἐπιστολῆς αὐτῷ ἔλεγχον περιέχουσιν αὐσηρότατον κατὰ τῶν Κορινθίων. Μετὰ τοσούτης ὅμως σοφίας ἢ ἐπισήμης συνεκράσεν ὁ πάνσοφος διδάσκαλος τὸ σκληρὸν μετὰ τῷ ἀπαλῷ ἢ συνέμιξε τὸ πικρὸν μετὰ τῆς γλυκύτητος, ὥς κατεσκευάσεν μίγμα λόγῳ, ὥς εἰδὲς ἀμφιβάλλει, ἢ εὐάρεστον εἰς τὸν νῦν ἢ θεραπευτικὸν τῆς ἀμαρτίας τῶν Κορινθίων. Πρόσεχε, ὦ ἀκροατὰ, εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀναγνωθέντων λόγων, ἵνα καταλάβῃς τὴν ἐν αὐτοῖς ἐπεράνιον τῷ Θεῷ σοφίαν, ἢ θεραπεύσας τῆς ψυχῆς σε τὰ τραύματα, κατασολίσῃς αὐτὴν διὰ τῷ καλλωπισμῷ τῶν ἐναρέτων ἔργων.

Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς ἡμᾶς τῷ ^{1. Κορ. 4.} ^{9.} Ἀποστόλῃ ἐχάτης ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίς, ὅτι θέ-

1. Κορ. 4.
9. ατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ
καὶ Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.

Οἱ Κορινθιοὶ ἐφθάρησαν ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν ψευδαποστόλων. ὅθεν ἐπαρθέντες εἰς λογισμὸς ὑπερηφάνειας, ἐνόμιζον ὅτι ἐφθασάν εἰς τὴν τελειότητα πάσης ἀρετῆς καὶ εὐτυχίας. ἐκ τούτου δὲ ἐκαυχώτο καυχήματα μάταια, καὶ ἐκόμπαζον, ὀνομάζοντες ἑαυτοὺς διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν διδασ-

1. Κορ. 1.
12. κάλων αὐτῶν, „Εγὼ μὲν εἰμι Παῦλος, ἐγὼ „, δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐξ ὧ καὶ οἰσμοὶ ἐν αὐτοῖς ἐγένοντο. ὁ Παῦλος οὖν θέλων αὐτοὺς ἐξελέγξαι πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν, οὐκ ἐξονειδίζει τὰ ὑπερήφανα αὐτῶν φρονήματα διὰ γυμνῶν ἐλεγκτικῶν λόγων, ἀλλὰ πρῶτον μὲν προβάλλει εἰρωνικῶς ὅσα αὐτοὶ περὶ ἑαυτῶν ἐφαντάζοντο, λέγων „Ἦδη κεκορυσμένοι ἐσθε, „

1. Κορ. 4.
8. „ἤδη ἐπλητίσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε καὶ ὁφελόν γε ἐβασιλεύσατε ἵνα „καὶ ἡμεῖς συμβασιλεύσωμεν. Ἐπειτα περιγράφει τὴν περιπεφρονημένην καὶ κινδυνώδη τῶν Ἀποστόλων κατάστασιν. Ἐὰν ὑμεῖς, λέγει, ἀληθῶς πλήρεις ἐσθε πάσης ἀρετῆς, καὶ πλείοι, καὶ ἐβασιλεύσατε χωρὶς ἡμῶν τῶν διδασκάλων ἡμῶν, ἐγὼ „Δοκῶ, ἵνα νομίζω, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέδειξεν ἡμᾶς τῆς Ἀποστόλης ἐχάτης πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὥς ἐπιθανατίς, τρεῖς ὡς ὠρισμένους μόνον διὰ σφαγὴν

καὶ θάνατον. „Δοκῶ, ὅτι Θεάτρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Θεάτρον μὲν εἶπεν ἀντὶ τῆς θεάματος κόσμου δὲ τὸν ἀόρατον καὶ τὸν ὁρατόν. Πάντες οἱ Ἀγγελοὶ, λέγει, καὶ οἱ ἄγαθοὶ καὶ οἱ πονηροὶ ἐφ' ἡμᾶς τῆς Ἀποστόλης ἐπιβλέψουσιν οἱ μὲν ἄγαθοι, βοηθῶντες καὶ χαίροντες οἱ δὲ πονηροὶ, ἦσαν οἱ Δαίμονες, πειράζοντες καὶ λυπόμενοι. Πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ πῖσοι καὶ οἱ ἄπιστοι, εἰς ἡμᾶς βλέψουσιν, οἱ μὲν πῖσοι, συμπάσχοντες οἱ δὲ ἄπιστοι, τυραννῶντες καὶ καταδιώκοντες. μετὰ ταῦτα ἀποκρίσας ἐπὶ τὸν ἐλεγκτὸν διὰ τῆς αὐτῆς ἐχηματισμένης λόγῃ, παραβάλλει τὴν τῶν Ἀποστόλων κατάστασιν μετὰ τῆς νομιζομένης τῶν Κορινθίων κατάστασεως, λέγων.

Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ. ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροὶ ὑμεῖς ἐνδοξοὶ, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι.

1. Κορ.
4. 10.

Ἡμεῖς, λέγει, οἱ Ἀπόστολοι διὰ τὴν ἀγάπην τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τὸν ζῆλον τῆ Εὐαγγελικῆς κηρύγματος νομιζόμεθα μωροί. ἀληθῶς δὲ μωρὸν ἀνόμασεν ὁ Φῆσος τὸν Παῦλον, κραυγάζων μετὰ τῇ φωνῇ „Μαίνῃ Παῦλε τὰ πολ- Πραξ. 26.
24. „λά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπεις. Ὑμεῖς δὲ οἱ Κορινθιοὶ λογίζεσθε φρόνιμοι

ἐν Χριστῷ, ἦγαν ἐν τῇ εἰς Χριστὸν πίσει,
ἢ ἐν τῇ τῇ Χριστῷ Ἐκκλησίᾳ. Ἡμεῖς οἱ
Ἀπόστολοι ἐσμεν ἄθνητες, ὡς μηδεμίαν
1. Κορ. 2. 8. ἔχοντες κοσμικὴν δύναμιν. „Καὶ ἐγὼ ἐν
„ἀθηνείᾳ καὶ ἐν Φόβῳ καὶ ἐν τρέμῳ πολ-
„λῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. Οὕτω πρὸς
τὰς αὐτὰς Κορινθίους ἔγραφεν ὁ αὐτὸς
Ἀπόστολος. Ὑμεῖς δὲ οἱ Κορινθιοὶ δυνατοὶ
ἐσθε, ὡς πλεόντων ἔχοντες καὶ κοσμικὰς ду-
νάμεις. Ὑμεῖς οἱ Κορινθιοὶ ἐσθε ἐνδοξοὶ,
σοφοὶ λογιζόμενοι καὶ ἐπισήμονες. Ἡμεῖς
δὲ οἱ Ἀπόστολοι ἄτιμοί ἐσμεν ὡς περιφρο-
νέμενοι, καὶ σπερμολόγοι ὀνομαζόμενοι.
ἀληθῶς δὲ σπερμολόγον ἀνόμασαν τὸν Παῦ-
λον εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ Ἐπικέρειοι καὶ οἱ
Πραξ. 17. 18. σοῖκοι φιλόσοφοι, λέγοντες. „Τί ἂν θέ-
„λοι ὁ σπερμολόγος ἔτος λέγειν; Μετὰ
τὴν παράθεσιν ταύτην περιγράφει τὰς τα-
λαιπωρίας καὶ κακώσεις τῶν Ἀποστόλων.

1. Κορ. 4. 11. 12. „**Ἀχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώ-
μεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύ-
ομεν, καὶ κολαφίζόμεθα, καὶ
ἀσατεύμεν. Καὶ κοπιῶμεν ἐρ-
γαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν.**

Τὸ μὲν Γυμνητεύομεν σημαίνει τὸ,
ὑπερέμεθα τῶν πρὸς ἀνάπαυσιν ἐνδυμάτων,
ὀλίγα καὶ εὐτελεῖ ἔχοντες, μόνον δηλαδὴ
ἐκεῖνα τὰ τὴν γύμνωσιν σκεπάζοντα· τὸ
δὲ Κολαφίζόμεθα, τὸ, ὑπομένομεν παν-

τοῖς πειρασμοῖς. καθὰς καὶ τὸ, „Ἐδόθη
„μοι σκόληψ τῇ σαρκὶ ἄγγελος Σατάν, 2. Κορ. 12.
„ἵνα με κολαφίζῃ. Τὸ δὲ Ἀσατεύμεν, τὸ 7.
ἀκαταπαύτως περιερχόμεθα μεταβαίνοντες
ἐκ τόπου εἰς τόπον διὰ τὸ εὐαγγελικὸν
κήρυγμα, καὶ μὴ ἔχοντες οἰκίαν ὅπου σα-
τεύοντες ἀναπαυθῶμεν. Σκηνοποιὸς δὲ ὢν
ὁ μακάριος Παῦλος, ἰδίαις χερσὶ ῥάπτων Πραξ. 18.
σκηνάς, διὰ τούτων τῶν ἐργοχείρων αὐτοῦ 3.
ἔτρεφεν ὁ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς
σὺν αὐτῷ, ὡς ἔλεγε πρὸς τὰς ἐν Ἐφέ-
σῳ πρεσβυτέρους. „Αὐτοὶ δὲ γινώσκετε ὅτι
„ταῖς χεραῖς μὲ καὶ τοῖς ἴσιν μετ' ἐμεῖ Πραξ. 20.
„ὑπηρετήσαν ἀνὰ χεῖρας αὐτῶν. Οὐ διηγῆμαι 34.
ὑμῖν, λέγει, παθήματα παρελθόντα,
ἀλλ' ἐκεῖνα ὅσα πάχομεν ἕως τῆς ὥρας
ταύτης. „Καὶ πεινώμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ
„γυμνητεύομεν, καὶ κολαφίζόμεθα, καὶ ἀσατεύ-
„μεν. Καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις
„χερσίν. Διὰ τούτων μὲν τῶν λόγων ἐφάνερωσεν
ὁ τῷ Θεῷ Ἀπόστολος τὴν ἀνδρείαν καὶ ὑπομο-
νήν, διὰ δὲ τῶν ἐξῆς δηλοποιεῖ τὴν ἐπι-
τελειωτέραν τῶν Ἀποστόλων ἀρετήν.

**Λοιδορέμενοι, ἐυλογεμένοι δι-
ακόμενοι, ἀνεχόμεθα. Βλασ- 1. Κορ. 4.
Φημέμενοι, παρακαλεμένοι 12. 13-5**

„Ἀγαπᾶτε τὰς ἐχθρὰς ὑμῶν,
„ἔπεν ὁ Κύριος, ἐυλογεῖτε τὰς κα- Ματθ. 5.
„ταρωμένας ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τὰς 44.

„μισῶντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ
 „τῶν ἐπηρεαζόντων ἢ διωκόντων ὑμᾶς. Ἰδὲ
 πεπληρωμένα ταῦτα τὰ θεῖα προσάγμα-
 τα ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων οἱ μὲν ἄπιστοι
 ὑβρίζον τὰς Ἀποστόλους, οἱ δὲ Ἀπόστο-
 λοι ἐυλόγησαν τὰς ὑβρίζοντας ἄπιστους. „Λαι-
 „δοξόμενοι, ἐυλογῶμεν. Οἱ μὲν τύραννοι
 παντὶ τρόπῳ ἐδίωκον τὰς Ἀποστόλους, οἱ
 δὲ Ἀπόστολοι ἀνδρείοφρονως ἐβάσταζον καὶ
 τὰς διωγμὸς καὶ τὴν κακίαν τῶν διωκόν-
 των. „Διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα. Οἱ ἁσε-
 βῆς ἐβλασφήμουν τὰς Ἀποστόλους, οἱ
 Ἀπόστολοι παρεκάλουν τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς
 σωτηρίας τῶν βλασφημούντων αὐτῶν.
 „Βλασφημῶμενοι παρακαλῶμεν. Ὅσις ὑ-
 πομένει τὰς ὑβρίζοντας, τὰς διώκοντας,
 τὰς βλασφημούντας αὐτὸν, καὶ μηδεμίαν
 ἐκδίκησιν ποιῇ, ἐκείνος ἐργάζεται ἀρετὴν
 μεγάλην ὅσις δὲ ἔσθ' ὁ μόνον ὑπομένει καὶ
 ἑδεμίαν ποιῇ ἐκδίκησιν, ἀλλὰ καὶ ἐυ-
 λογῇ αὐτὸς, καὶ εὐχεται ὑπὲρ αὐτῶν,
 ἐκείνος ἀναβαίνει εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν ἀν-
 ῥάρεαν διὰ τῶν ἐν τῶν λόγων φανερώ-
 σας ὁ Παῦλος τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς
 τῶν Ἀποστόλων, διὰ τῶν ἐξῆς ἐδηλοποίησε
 πόσον εὐτελεῖς ἐλογίζετο αὐτὸς ὁ κόσμος.

1. Κορ. 4.
13.

**Ὡς περικαθάρματα τῆς κόσ-
 μος ἐγενήθημεν, πάντων πε-
 ρίφημα ἕως ἄρτι.**

Τί εὐτελέστερον τῶν περικαθαυμάτων,
 ἦγαν τῶν ἀποκαθάρσεων τῶν ῥιπταμέ-
 νων ἔξω τῆς οἰκίας ἅφ' ἧς σαρώσωμεν; τί
 καταφρονητότερον τῆς περιψήματος, τῆς
 τέσε τῆς ἀποσπογγίσματος τῶν ἀκαθαρ-
 σιῶν; ἔσθ' ὁ μόνον πρότερον, εἰς τὰς ἀρχὰς
 δηλονότι τῆς κηρύγματος, ἀλλ' ἄχρι τῆς
 ὥρας ταύτης, λέγει, ἐσμὲν ἐνώπιον τῶν
 ὀφθαλμῶν τῆς κόσμου ὡς περικαθαύμα-
 τα, καὶ ὡς περίφημα πάντων τῶν ἀν-
 θρώπων. Ἀλλὰ διατί ὁ τῆς Θεῆς Ἀπό-
 στολος μετὰ τοσαύτης ἐμφάσεως περιέ-
 γραψε καὶ τὰ παθήματα καὶ τὰς ἀ-
 ρετὰς καὶ τὴν ἐσχάτην εὐτέλειαν τῶν
 Ἀποστόλων; Πρῶτον μὲν ἵνα ταπεινώσῃ
 τῶν Κορινθίων τὴν ὑψηλοφροσύνην. διότι
 καὶ σιωπῇ τὸ ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν συμ-
 πέρασμα, ἵνα μὴ παροργίσῃ, αὐτὸ ὁμῶς
 ὑπονοεῖται καὶ ὑπκάζεται καὶ τρόπον τι-
 νὰ κρυφαίνει, λέγων ἑὰν ἡμεῖς, οἱ Ἀ-
 πόστολοι, οἱ ὑπὸ Θεῆς ἐκλελεγμένοι, οἱ τῶν
 χαρισμάτων τῆς ἀγίας Πνεύματος πεπλη-
 ρωμένοι, οἱ διδάσκαλοι ὑμῶν πάχομεν τό-
 σα παθήματα, καὶ τοσῶτον ἀγωνιζόμεθα
 ὑπὲρ τῶν κατορθωμάτων τῆς ἀρετῆς,
 καὶ τοσῶτον εὐτελεῖς λογιζόμεθα ὑπὸ τῶν
 ἀνθρώπων, πῶς ὑμεῖς μαθηταὶ ὄντες
 ἀρχαῖοι τολμᾶτε νομίζειν ἑαυτὰς καὶ
 φρονίμους καὶ δυνατὰς καὶ ἐνδόξους καὶ πα-
 νευχεῖς; δεύτερον δὲ, εἶπε ταῦτα, ἵνα
 περιγράψῃ τὰ ἔργα καὶ τὸ πολίτευμα

τῶν Ἀποστόλων πρὸς παράδειγμα ἀρετῆς καὶ τελειότητος πάντων τῶν εἰς Χριστὸν πίσειόντων. ἐπειδὴ δὲ καὶ μετὰ ἐπιτιθεότητος καὶ μεγάλης ἐπισήμης ἔλεγξε τὴν τῶν Κορινθίων ἑπαρσιν, εἶχεν ἕως ὁ λόγος αὐτῷ πληξὶν καὶ πικρότητα πολλήν, διὰ τὸτο χαλαρὰ τὸν τόνον τῆς πικρότητος τῷ λόγῳ, μεταβάλλων τὴν πικρίαν τῷ ἐλέγχῳ εἰς γλυκυτάτην νεθεσίαν.

1. Κορ. 4.
14. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα με ἀγαπητὰ νεθετῶ. Ἐὰν γὰρ
15. μυρίους παιδαγωγὸς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' ὅτι πολλὰς πατέρας. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τὸ Ἐυαγγελίον ἐγὼ ὑμᾶς
16. ἐγέννησα. Παρακαλῶ ἔν ὑμᾶς, μιμηταὶ με γίνεσθε.

Πρόξ. 18.
1. 8. Πρῶτος ὁ Παῦλος ἐκήρυξε τὸν λόγον τῆς πίσεως εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου καὶ πολλὰ ὑπέμεινε παθήματα ὑπὸ τῶν ἐκ

Πρόξ. 19.
1. Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, ὅπου „Καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Μετὰ δὲ τὸν Παῦλον καὶ ὁ Ἀπολλῶς καὶ ἄλλοι κήρυκες τῆς πίσεως ἦλθον εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐδίδαξαν.

καὶ τέττας μὲν ὀνομάζει παιδαγωγούς, καθότι καὶ αὐτοὶ ἐπεσῆριζαν αὐτὸς πρὸς τὴν εὐσέβειαν. ἑαυτὸν δὲ ὀνομάζει πατέρα, καθότι αὐτὸς πρῶτος κηρύξας αὐτοῖς τὸ Ἐυαγγέλιον, καὶ ἐπιστρέψας αὐτὸς ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως, ἀνεγέννησεν αὐτὸς, καταστήσας ἀνθρώπους πνευματικὸς ἀντὶ σαρκικῶν, καὶ ἐπερانیας ἀντὶ ἐπιγίμων. Γράφω ταῦτα, λέγει, ἦγαν γράφω τέττας τὰς ἐλέγχους πρὸς ὑμᾶς, ὡς Κορίνθιοι, ἔχ' ἵνα καταιχύνω τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἀλλ' ἵνα νεθετήσω ὑμᾶς ὡς τέκνα με ἡγαπημένα. διότι καὶ μυρίους ἔχητε παιδαγωγούς, ἐκ ἔχετε ὅμως πολλὰς πατέρας, δυναμένους μετὰ τοσαύτης παρρησίας καὶ ἀγάπης ἐλέγχειν τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν, καὶ νεθετῆσαι ὑμᾶς ἀνυποσώλως, διότι ἐγὼ μόνος εἰμι ὁ κατὰ πνεῦμα πατὴρ ὑμῶν, ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα, διδάξας ὑμᾶς τὴν εὐαγγελικὴν πίσιν. ἐπειδὴ ἔν ἔχω δικαίωμα πατρός πρὸς ὑμᾶς, διὰ τὸτο παρακαλῶ ὑμᾶς, „Μιμηταὶ με γίνεσθε. Μιμηθῆτε τὴν ἐμὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, τὴν ἐμὴν ἀγάπην, τὴν ἐμὴν ταπείνωσιν, τὴν ἐλπίδα με, τὸν ζῆλόν με, καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς. μίνος δὲ ὁ Παῦλος, καὶ εἴ τις ἄλλος ἔφθασεν εἰς τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς αὐτῷ, δύναται μετὰ θάρρους εἰπεῖν ὡς αὐτὸς τὸ, „Μιμηταί με γίνεσθε.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΔΕΚΑΤῃ ΚΤΡΙΑΚῃ.

Τὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθόντα Ἰησοῦν Χριστὸν προβάλλει ἡμῖν παράδειγμα ὁ θεσπέσιος Πέτρος, ἵνα ἔχοντες αὐτὸν ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς ἡμῶν, μιμηταὶ γενώμεθα τῆς ἐπερρανίᾳ ζωῆς αὐτοῦ καὶ πολιτείας. „Χριστὸς ἔπαθε, λέγει, ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ. Ἐπιβεβαιωθὲ δὲ, ὅτι τὰ τὸ ἐστὶ τὸ πρωτότυπον παράδειγμα πάσης ἀρετῆς καὶ τελειότητος. Παράδειγμα ἀναμαρτησίας.

1. Πέτρ. 2. 21. „Ὅς ἀμαρτίαν ἔκ ἐποίησε· Παράδειγμα ἀληθείας καὶ εὐληθείας. „ Οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ. Παράδειγμα ταπεινοφροσύνης, μακροθυμίας, πραότητος, ἀνεξιλικίας.

Α' υτ. 22. „Ὅς λοιδορούμενος ἔκ ἀντε- „λοιδορεῖ, πάχων ἔκ ἡπίλει. Παράδειγμα τῆς πληρώματος τῆς δικαιοσύνης, καθότι ἐκαστὸς παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς θάνατον, ἵνα πληρωθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Θεοῦ καὶ πατρὸς αὐτοῦ, ὅσις ἔκρινε δικαίως, ὅτι πρόπον ἐστὶν ἵνα αὐτὸς ἀποθάνῃ ὑπὲρ

τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας. „Παρεδίδωκεν τῷ κρίνοντι δικαίως. Παράδειγμα ὑπερτελείας ἀγάπης καὶ εὐπλαγχνίας. „Ὅς Α' υτ. 24. „τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον. Ποῖον ἄλλο παράδειγμα ἢ βεβαιότερον, ἢ τελειότερον, ἢ ὠφελιμώτερον τῶν τῆς παραδείματος; ἐὰν ἔν προσηλώσωμεν τὸς νοερεῖς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς ἡμῶν εἰς τὰ τοῦ πανυπερέτετον ἀρχέτυπον, ἀναμφιβόλως ὁδεύσομεν θεοπρεπῶς τῆς τελειότητος τὸν δρόμον. διότι καθὼς καὶ ὁ ζωγράφος, καὶ ὁ τέκτων, καὶ ὁ οἰκοδόμος, καὶ πᾶς ἄλλος τεχνίτης ὅσον τελειότερον παράδειγμα ἔχει ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, τίσον τεχνικώτερον κατασκευάζει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ. ἔτω καὶ ὁ πιστὸς ἄνθρωπος ὅσον ἀγιώτερον παράδειγμα ἔχει ἔμπροσθεν τῆς νοῦς αὐτοῦ, τίσον θεοπρεπέστερον ἐργάζεται τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ τὸ ἔργον.

Πῶς ὅν ὁ παναοίδημος Παῦλος τολμήσας ἀντεκατέστησεν ἑαυτὸν παράδειγμα ἀντὶ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰπὼν· Μιμηταί με γίνεσθε; Διὰ τὴν παραγγελίαν, καθὼς ὁ Πέτρος τὴν μίμησιν τῆς ἀρχετύπης, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἀλλὰ τὴν τῆς ἀντιγράφου, ἥτις ἐστὶν αὐτός; Ποῖος ἀγνοεῖ ὅτι τὸ ἀντίγραφον ἐδέποτε ἐξισάζει κατὰ πάντα τὸ πρωτότυπον; ὅσῃ ἀγιωσύνη καὶ τελειότητα νοήσης εἰς τὰ ἔθνη καὶ εἰς τὸ πολίτευμα τῆς Παύλου, ἐδόλωσεν αὐτὴ φθάσαι εἰς τὸν πανυπερτέλειον βαρβάρων τῆς ἀγιωσύνης καὶ τελειότητος τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι ὁ Παῦλος ἐστὶν μόνον ἄνθρωπος, ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστός, Θεὸς ἐμὲ καὶ ἄνθρωπος. διὰ ποίαν ὅν αἰτίαν ὁ Παῦλος ἐσρεψεν τὰ ὄμματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς ἑαυτὸν, ἥγαν ἀπὸ τῆς τελειότερης εἰς τὸ ἀτελέστερον παράδειγμα; Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι τὰ λόγια τῆς Ἀποστόλου Παύλου εἰσὶ λόγια Θεοπνευστα, ἰσοδύναμα ταῖς λοιπαῖς Θεοσδότοις Γραφαῖς καὶ ἰσότιμα. διὸ καθὼς πάντα τὰ λοιπὰ αὐτοῦ λόγια, ἔτω καὶ τὸ, „Μιμηταί με γίνεσθε, λόγον

1. Κορ. 4-16.

ἔχει πνευματικὸν καὶ σωτήριον. Καὶ πρῶτον μὲν παρατηρῶ, ὅτι ἐ μόνον ἐκ ἐσιώπησε τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ παράδειγμα, ἀλλ' ὅτι καὶ παρέστησεν αὐτὸ ὡς πρῶτον ἀρχέτυπον, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι καὶ αὐτός ἐπ' αὐτὸ ἐπέβλεψε, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔλαβε πάσης ἀρετῆς τὸ ὑπόδειγμα. „Μιμηταί με, εἶπε, γίνε-

„θε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστός. Δεύτερον δὲ βλέπω, ὅτι ἔτως ἐλάλησεν ὁ τῆς Θεοῦ ἄνθρωπος, ἵνα δείξῃ ἔυκολον τῆτο τὸ κατόρθωμα, καὶ προτρέψῃ περισσότερον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, καὶ ἐπομένως ὠφελήσῃ τὰς διδασκομένους. ἀκυσον δὲ πᾶς ὁ λόγος ἔτος „Μιμηταί με γίνεσθε, καὶ προτρέπει καὶ ὠφελεῖ τὰς ψυχὰς τῶν πεισιπόντων.

Ὅσον περισσότερα τῶν αἰδιρίσεων ἡμῶν κοινωνῶσιν εἰς τὸν νῦν τῶν πραγμάτων τὰς ιδέας, τόσον περισσότεραν πληροφορίαν λαμβάνει ὁ νῦν περὶ τῆς τῶν πραγμάτων ὑπάρξεως διὰ τῆτο ἔυκολώτερον περὶ τοῦ εἰς ὅσα καὶ βλέπομεν καὶ ἀκούομεν καὶ ψηλαφῶμεν, ἢ εἰς ὅσα μόνον ἀκούομεν. ἐκ τῆτος ὁ μὲν Πέτρος ὁμοῦ καὶ ὁ Ἰωάννης μετὰ τοσαύτης παρότρυνσας ἔλεγον ἐνώπιον τῆς Συνοδοῦ. 4. 20. „Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἀλλ' ἔδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλῆν. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἔγραψεν „Ὁ ἀκούομεν, ὁ ἔω- 1, 3. „ράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἔθεα- „σάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψη- „λάφησαν περὶ τῆς λέξεως τῆς ζωῆς. Ὁ „ἔωράκαμεν καὶ ἀκούομεν, ἀπαγγε- „λομένον ὑμῖν. Οἱ Κορινθιοὶ ἤκουσαν μὲν τὰ περὶ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅμως ἐδὲ αὐ- τὸν, ἐδὲ τὰ θαυμάσια, ἐδὲ τὰς ἀρε- τὰς αὐτοῦ εἶδον ὅταν δὲ ὁ Παῦλος ἐλ-

Η η

Θῶν εἰς τὴν Κέρνθον ἐδίδαξεν αὐτὸς, τότε καὶ εἶδον καὶ ἤκισαν αὐτὸν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν ἐψιλάφισαν, ἵν' ἔτως εἴπω τὴν τέττε ζῶν καὶ τὸ πολίτευμα. εἶδον καὶ τὰς ἀγῶνας καὶ τὰ δεσμά καὶ τὰς θλίψεις ὅσα ὑπὲρ τῆ κηρύγματος τῆς πίστεως ἐκεί ὑπέμεινε, καὶ πάσας τὰς ἀρετάς αὐτῆ καὶ τὰ θαυμάσια κατορθώματα. εαυτὸν ἔν προβάλλει εἰς αὐτὸς, ὡς παράδειγμα ὁρατὸν καὶ γνωστὸν καὶ ψηλαφητὸν, καὶ ἐπομένως δυνάμενον προτρέψαι αὐτὸς πρὸς τὴν τῶν ἀρετῶν κατόρθωσιν. Μιμηθεῖτε, λέγει, τὴν πίσιν, τὴν ἀγάπην, τὴν ἐλπίδα, τὸν ζῆλον, τὰς ἀγῶνας ὅσας ἐν ἐμοὶ εἶδατε καὶ ἐγνώκατε καὶ ἐπληροφορήθητε. ἰχυρὸς ἐστὶν ἔστος ὁ λόγος, ἐπειδὴ πολλὰ ἰχέει τὸ βλέπομενον παράδειγμα. ἔπειτα ἵνα μηδεὶς νομίσῃ ὅτι ὑπερηφανεύομενος ἔλεγε ταῦτα, προβάλλει τὸ ἀρχέτυπον παράδειγμα. „Μιμηταί με, λέγει, γίνεσθε, ὡς καὶ ἐγὼ Χριστῷ. Ὡς περ ἂν εἰ ἔλεγεν· ὅσις ἐμὲ μιμεῖται, ἐκεῖνος μιμεῖται τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. διότι ἔν ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτῆ γέγονα τοιοῦτος, ἀλλὰ τὸν Χριστόν μιμησάμενος κατεστάνην παράδειγμα μιμήσεως ἄξιον.

Οὕτως ὁ ἀποστολικὸς λόγος, ἀγαπητοί με ἀδελφοί, ἀρπάζει ἀπο τῆ σόματος ἡμῶν τὴν πρόφασιν, δι' ἧς προφασιζόμενοι φεύγομεν τὸν δρόμον τῆς

ἀρετῆς καὶ τελειότητος. ὅταν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας με βλέπω τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν δεσποτὴν πάσης τῆς κτίσεως, ὡς δὲ λον περιεζωσμένον τὸ λέντιον, καὶ βάλλοντα ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ κλίνοντα τὰ γόνατα ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτῆ, καὶ πλύνοντα τὰς πόδας αὐτῶν, καὶ ἐκμάσσοντα αὐτὸς „Τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διεζωσμένος, θαυμάζω τὸ ὑπερβάλλον τῆς ταπεινώσεως αὐτῆ, καὶ κατανύγομαι καὶ κλαίω, καὶ ἡ συνειδήσις με δὲ τότε κινεῖ με πρὸς τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης· ἀλλ' ὁ παμπόνηρος ὁ νῆς με ὁ ὑπὸ τῆς ὑπερηφανείας διεφθαρμένος εὐρίσκει προφασιολογίας ἀφορμὴν τῆ Ἰησοῦ Χριστῷ τὴν θεότητα. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, λέγει μοι ὁ νῆς με, Θεὸς ὢν πανυπερτέλειος, ὑπερτελείαν εἶχε καὶ τὴν ταπεινώσιν· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὢν ἀτελής, ἔδυνασαι μιμητῆς αὐτῆ γενέσθαι, ἔδυνασαι ταπεινώσθαι ὅσον αὐτὸς ἐταπεινώθη· ἡ τοιαύτη δὲ προφασιολογία πάυει τῆς συνειδήσεώς με τὴν κίνησιν καὶ τὴν προτροπὴν πρὸς τὴν ταπεινώσιν. Ὅταν ἐγὼ διὰ τῶν νοερῶν με ὀφθαλμῶν βλέπω τὸν Ἰησοῦν Χριστόν τὸν πλάσιν με καὶ Κύριον σεβόμενον εἰς τὰ κριτήρια, περιπατῶμενον ὑπὸ τῶν σρατικῶν, ἐμπτυόμενον καὶ ῥαπιζόμενον, φορῶντα κάλαμον εἰς τὴν δεξιάν, καὶ σέφανον ἀκάνθινον ἐπὶ

1. Κορ 11
1.

Ιωάν. 13.
5.

τὴν κεφαλὴν. σαυρέμενον ἐν μέσῳ δύο
λησῶν, βλασφημώμενον ὑπὸ τῶν παρα-
πορευομένων, χλευαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀρ-
χιερέων, ὀνειδιζόμενον ὑπὸ τῶν συσαυ-
ρωθέντων λησῶν, καὶ ἐν πᾶσι τέτοις ὡς
ἀμύνει ἀκακίαν μὴ ἀνοίγοντα τὸ σῶμα αὐ-
τῷ, θαυμάζω ἁληθῶς καὶ ἐξίσταμαι ὁ-
ρῶν τὴν ὑπερβολικὴν ὑπομονὴν αὐτῷ καὶ
τὴν μακροθυμίαν. πλήττομαι δὲ τότε
ὑπὸ τῆς καρδίας μου, καὶ προτρέπομαι
ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς μου πρὸς κατόρθω-
σιν τέτων τῶν μεγάλων ἀρετῶν. πλὴν
ὁ ὑπὸ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς θυμῷ διεφ-
θαρμένος νῦν μου προφασιολογεῖται διὰ
τῆς θεότητος τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. αὐτὸς,
λέγει μοι ὁ νῦν μου, ὡς Θεὸς ἀπαθὴς,
ὑπερτελείαν εἶχε καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς
ὑπομονῆς καὶ τῆς μακροθυμίας. σὺ δὲ
ὡς ἄνθρωπος ἐμπαθὴς, εἴ δύνασαι μι-
μητὴς αὐτῷ γενέσθαι, εἰδὲ ὑπομέναι ὅσα
αὐτὸς ὑπέμεινεν. ἡ τοιαύτη δὲ προφα-
σιώδης ἀπολογία μαραίνει τῆς συνειδήσεώς
μου τὴν προθυμίαν. ὅταν δὲ ἀναβαίνω
νοερῶς εἰς τῷ Γολγοθᾶ τὸ ὄρος, καὶ βλέ-
πω ἐκεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀναμάρ-
τητον σωτῆρά μου ἐπὶ σταυρῷ κρεμάμενον,
καὶ ὑπὸ τῆς ὀδύνης τῶν πληγῶν καὶ
τῶν πόνων τῷ σταυρῷ καταθλιβόμενον,
καὶ ἀκούω ὅτι δικαιολογεῖ τὰς ἐχθρὰς
αὐτῷ, καὶ παρακαλεῖ ὑπὲρ τῶν σαυ-
ρωσάντων αὐτὸν, λέγων, «Πάτερ ἄφες

αὐτοῖς· ἔγὼ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι· θαυ-
μάζω καὶ ἐκπλήττομαι καθορῶν τὴν
ἀπειρον ἀνεξικακίαν αὐτῷ καὶ εὐσπλαγ-
χνίαν, ἔρχονται δὲ δάκρυα εἰς τὰς ὀφ-
θαλμίδας μου, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ συνειδήσις μου
διδάσκει με τότε, λέγουσα· συγχώρησον καὶ
σὺ τὰς ἐχθρὰς σου καθὼς ὁ λυτρωτὴς καὶ
δεσπότης σου. πλὴν ὁ ὑπὸ τῷ μίσους καὶ
τῆς φιλαυτίας διεφθαρμένος νῦν μου εὐρί-
σκων λόγον προφάσεως τὴν τῷ Ἰησοῦ
Χριστῷ Θεότητα, λέγει μοι ἐνθὺς· ὁ Ἰη-
σοῦς Χριστὸς Θεὸς ὢν, καὶ ἀπείρους ἔχων
τὰς τελειότητας, ἀπειρον ἔχει καὶ τὴν
ἀνεξικακίαν καὶ τὸ ἔλεος, σὺ δὲ ἄνθρωπος
ὢν, ἀτελέστατος ὑπάρχεις καὶ ἐμπαθέστα-
τος, ὅθεν εἴ δύνασαι μιμητὴς αὐτῷ γενέ-
σθαι, εἴ δύνασαι γενέσθαι τὸσον ἀνεξι-
κακος καὶ εὐσπλαγχνος, ὅσον αὐτὸς ἐγένε-
το. διὰ ταύτης δὲ τῆς προφάσεως ψυ-
χράνεται τῆς ψυχῆς μου ἡ ζέσις, καὶ
τῆς συνειδήσεώς μου ἡ προτροπή. πᾶς
Χριστιανὸς συλλογιζόμενος τὰς ἀρετὰς τῷ
Ἰησοῦ Χριστῷ θαυμάζει καὶ ἀπορεῖ, κατα-
νύγεται καὶ θέλει μιμητὴς αὐτῷ γενέσθαι,
πλὴν σοχαζόμενος ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς
ἐστὶν εἰ μόνον ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ Θεός,
προφασίζεσθαι καὶ παραιτεῖ τὸ τοιοῦτον
ἐπιχείρημα.

Ἀλλ' ὅταν βλέπῃς εἰς τὸν Ἀπόστο-
λον Παῦλον τέσσην ταπεινώσιν ὅσην ἐφα-
νέρωσεν ὀνομάσας ἑαυτὸν ἀποσάρωμα τῷ

244 Ομιλία μετὰ τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν τῆ Παύλου

κόσμος καὶ σπένγισμα τῆς ἀλαθαρσίας
 πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων· „Ὡς
 1. Κορ. 4.
 12. „περικαθάρματα τῆ κόσμος ἐγενήθημεν,
 „πάντων περίφημα ἕως ἄρτι· Σὺ δὲ ἄφρων
 τὰς ὀφρῦας καυχᾶσαι ἐπὶ τῇ ἀρετῇ σε,
 ἢ ἐπὶ τῇ εὐγενείᾳ σε, ἢ ἐπὶ τῷ πλε-
 τῶ σε, ἢ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ σε καὶ τοῖς
 ἀξιώμασί σε, ποίαν πρόφασιν ἔχης; ὁ
 Παῦλος ἐκ ἦν θεάνθρωπος, ὡς ὁ Ἰησοῦς
 Χριστός, ἀλλ' ἄνθρωπος μόνον ὥσπερ καὶ
 Πρξ. 9.
 15. σὺ. Πῶς ἔν αὐτὸς καὶ Σκεῦος ἦν ἐκλο-
 γῆς, καὶ διδάσκαλος τῆς οἰκισμένης, καὶ
 2. Κορ. 12.
 2, 4. „πάντος τῆ κόσμος Φωστὴρ, καὶ ἀνέβη
 „ἕως τρίτης οὐρανῆ, καὶ ἤκυσεν ἄρρη-
 „τα ῥήματα, ἐδυνήθη καταβῆναι εἰς
 τόσον βάθος ταπεινώσεως· σὺ δὲ ἄνθρω-
 πος ὢν καθὼς καὶ ἐκείνος, ὑψηλοφρονεῖς,
 καὶ μὴ ἔχης τὰ χαρίσματα ἐκείνου, ἀ-
 πορεζόμενος τὴν μεγάλην ἀρετὴν τῆς τα-
 πεινοφροσύνης; ποίαν πρόφασιν εὐρίσκει
 ὁ νῆς σε περὶ τούτου; ποίαν ἀπολογίαν
 ἔχω ἐγὼ, ὅταν ἐνατενίζω εἰς τὸν Παῦ-
 λον, βλέπω αὐτὸν πενῶντα, διψῶντα,
 2. Κορ. 4.
 11, 12. γυμνιζέμενον, κολαφίζόμενον, ἄσατέντα,
 κοπιῶντα, ἐργοχειρῶντα διὰ ἀγάπην
 τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ σωτηρίαν τῆ πλε-
 σίων· ἐγὼ δὲ ἐ μόνον πέναν καὶ δίψαν
 ἔχ ὑποφέρω, ἀλλ' ἐδὲ ἐγκράτειαν ὀλί-
 γων τροφῶν εἰς τὸν καιρὸν τῆς νηστείας·
 ἐ μόνον γυμνῶσιν ἐ σέρω, ἀλλ' ἐδὲ ἐνα-
 ρισθεῖμαι εἰς τὰ μέτρια καὶ ταπεινὰ ἐν-

δύματα· ἐ μόνον ἐ δέχομαι τὰς ὑπὸ τῶν
 ἀνθρώπων κολαφισμὸς, ἀλλ' ἐδὲ ἐνα ψυ-
 χρὸν λόγον τῆ ἀδελφῆ μου ὑπομένω, καὶ
 ἐξ ἀπροσεξίας ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆ σῶματος
 αὐτοῦ· ἐ μόνον φεύγω τὴν ἐνόχλησιν τῆς
 ἐκ τόσων εἰς τόπον περιφορᾶς, ἀλλ' ἐδὲ
 καὶ πρὸς ὥραν ἐγκαταλείψω θέλω τὴν
 τρυφὴν τῆς ἀναπαύσεώς με δι ἀγάπην
 τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆ
 πλεσίον μου; ποίαν προφασιολογίαν ἔχομεν,
 ὅταν βλέπωμεν ὅτι ὁ Παῦλος ἐυλογεῖ
 τὰς ὑβρίζοντας καὶ ὑποφέρει τὰς διώ-
 κοντας καὶ συγχωρεῖ τὰς βλασφημίας
 αὐτὸν, ἡμεῖς δὲ τὰς καὶ μικρὰν βλάβην
 ἀποξενήσαντας ἡμῖν ἐπιβελούμεν καὶ παν-
 τὶ τρόπῳ βλάπτομεν καὶ καταδιώκομεν
 ἕως θανάτου; ὁ Παῦλος ἄνθρωπος ὥσπερ
 ἡμεῖς, τὴν αὐτὴν σάρκα φορῶν καὶ τὰ
 αὐτὰ παθήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας ὅσας
 καὶ ἡμεῖς, τὸν αὐτὸν κόσμον κατοικῶν
 ὢν καὶ ἡμεῖς, πρὸς τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ
 ἐξουσίας, καὶ πρὸς τὰς αὐτὰς „Κοσμο-
 κράτορας τῆ σκότης τῆ αἰῶνος τέτης,
 „καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ πνευματικὰ τῆς πο-
 νηρίας ἐν τοῖς ἐσθρανίοις ἀκαταπαύστως
 παλαίων ὥσπερ καὶ ἡμεῖς· καὶ αὐτὸς μὲν
 νικᾷ καὶ θριαμβεῖ καὶ μιμητὴς τῆ Χριστοῦ
 γίνεται, ἡμεῖς δὲ νικώμεθα καὶ κατατρο-
 πώμεθα, καὶ γινώμεθα μιμηταὶ τῆ διαβό-
 λου· ποίαν ἔν ὑπὲρ τούτου ἔχομεν ἀπολο-
 γίαν ἢ πρόφασιν;

1. Κορ.
 4. 12,
 13.

Εφ. 6. 12.

Ἀδελφε, εἰ δύνῃσαι, λέγεις, ἄνθρωπος ὢν γενέσθαι μιμητὴς τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐπειδὴ αὐτὸς εἷς ἐστὶ μόνον ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ Θεός. πῶς δὲ ὁ Παῦλος ἄνθρωπος ὢν, καθὼς καὶ σύ, ἐμιμήθη τὰς ἀρετὰς τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ; εἰ δύνῃσαι, λέγεις, ἀκολοθεῖσθαι τοῖς ἵχνεσι τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐστὶ Θεάνθρωπος· ἀκολουθεῖ ἔν τοις ἵχνεσι τῷ Παύλῳ, ὅσις ἐστὶ μόνον ἄνθρωπος, καθὼς καὶ σύ. βλέπετε πόσῃ ἐράνιον σοφίαν ἔχει ἕτος ὁ ἀποστολικὸς λόγος, „Μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὼ Χριστῷ; Βλέπετε πῶς ἀρπάζει ἀπὸ τῆς καρδίας ἡμῶν πᾶσαν ἀφορμὴν προφάσεως, καὶ ἐξοδενῶν πᾶσαν ἔνστασιν, ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ἀναπολόγητον; Ἐὰν εἰ δύνῃσαι, ὡς λέγεις, μιμηθῆναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐπειδὴ ἐστὶ Θεάνθρωπος, μιμηθήσῃ τὸν Παῦλον, ὅσις ἐστὶ μόνον ἄνθρωπος· εἰ δὲ μιμηθῇς τὸν Παῦλον, αὐτὸν μιμήσῃ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. διότι ὁ Παῦλος τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἐστὶ μιμητὴς. „Μιμηταὶ με γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ „Χριστῷ.

Ἀλλ' ἐγὼ, λέγεις, εἰ ἔχω εἰδὲ τὴν γνώμην εἰδὲ τὴν προαίρεσιν τῷ Παύλῳ, εἰδὲ τὴν χάριν, ἢ αὐτὸς ἔλαβε· δύνῃσαι ὅμως, εἰάν θέλης, ποιῆσαι καὶ τὴν γνώμην σε καὶ τὴν προαίρεσίν σε ὁμοίαν τῇ τῷ Παύλῳ, καθότι ἐπλάσθη ὑπὸ Κυρίου τῷ Θεῷ σε

αὐτεξέσιος καὶ αὐτοπροαίρετος. εἰδὲ ὁ Παῦλος ἔχει πρῶτον τὴν γνώμην καὶ προαίρεσιν ἣν ἀνέλαβεν ὕπερον. Πρῶτον ἦν δικίκης τῷ Χριστῷ, ἔπειτα ἐκήρυττεν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Πρῶτον ἐφθίρε τὴν Χριστῷ Ἐκκλησίαν, ἔπειτα ὠκοδόμη καὶ ἐστήριξεν αὐτήν. Πρῶτον ἦν πολέμιος ἀσπονδος τῶν Χριστιανῶν, ἔπειτα ἐγένετο φίλτατος ὑπερασπιστὴς αὐτῶν. πρῶτον ἐσκότιζε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, κηρύττων τὸν Ἰουδαϊσμόν, ἔπειτα ἐφάτιτε πᾶσαν τὴν οἰκημένην διδάσκων τὸν Χριστιανισμόν. εἰάν ἔν ἔχῃς γνώμην καὶ προαίρεσιν κακὴν, μετάβαλε αὐτήν εἰς τὸ ἀγαθόν· ἔτω δὲ ποιήσας, ἔχῃς τὴν γνώμην καὶ προαίρεσιν τῷ Παύλῳ. τότε δὲ λαμβάνεις καὶ τὴν χάριν ἣν ἔλαβεν ὁ Παῦλος. „Οὐ γὰρ ἐστὶ προσωποληψία παρ' ὧν. 2. „ὅτι τῷ Θεῷ. Εἰς. Θεὸς καὶ Πατὴρ ^{II.} εἰς. 4. 6. 7. „πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, „καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν. Ἐπίσης πάντας ἀγαπᾷ, ἐπίσης θέλει πάντας σωθῆναι, ἐπειδὴ πάντων ἐπίσης ἐστὶ δημιουργὸς καὶ σωτὴς. μεταδίδωσι δὲ τὰ θεῖα αὐτοῦ χαρίσματα κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀγαθότητος τῆς ἡμῶν προαιρέσεως. „Ἐνὶ δὲ „ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ „μέτρον τῆς δωρεᾶς τῷ Χριστῷ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΔΕΚΑΤῃ ΠΡΩΤῃ ΚΤΡΙΑΚῃ.

Τότε καταλαμβάνομεν ἔντελως τὰ σήμερον ἀναγνώθεντα λόγια τῆ θεωρήσεως Πάυλου, ὅταν θεωρήσωμεν καὶ τὰ ἐν τῷ προλαβόντι ὀγδὼ κεφαλαίῳ ὑπ' αὐτῆς ῥημένα. αὐτὸς ἐν αὐτῷ τῷ κεφαλαίῳ λαλῶν περὶ τῶν ἐδωλοθύτων, ἡ διδάσκων τὸ κατὰ τῆ σκανδάλου μάθημα, εἶπεν ὅτι ὅταν τὸ ἔργον ἡμῶν σκανδαλίζῃ τὸς ἀδελφούς, τότε πρέπον ἐστὶν ἵνα ἀπέχωμεν ἀπ' αὐτῆς, καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐδενά νόμον καταφρονῇ. περὶ δὲ τῆς προβάλλει τῆς κρεωφαγίας τὸ παράδειγμα, λέγων „Διόπερ εἰ βρωμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, εἴ μὴ φάγω κρέας εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐπιβεβαιοῖ καὶ διὰ τῆ παραδείγματος τῆ σήμερον ἀναγνώθεντος ἐν τῇ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς περικοπῇ. Διότι δι' αὐτῆς πρῶτον μὲν πληροφορεῖ ὅτι ἐστὶν Ἀπόστολος, ἡ γὰρ κήρυξ ἡ διδάσκαλος τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως· ἔπειτα ἀποδεικνύει ὅτι ἡ

ὁ ἀνθρώπινος λόγος ἀπαρτίζεται, ἡ δὲ Μωσαϊκὸς νόμος διορίζει, καὶ ἡ εὐαγγελικὴ διάταξις συγχωρεῖ, ἵνα οἱ διδάσκοντες τρέφονται ὑπὸ τῶν διδασκόμενων· μετὰ ταῦτα δὲ λέγει, ὅτι καὶ κατὰ τῆς νόμου εἶχεν ἐξουσίαν ζητεῖν παρὰ τῶν Κορινθίων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ὅμως ἐκ ἑκείνου εὐλογον ἐνεργῆσαι ταύτην τὴν ἐξουσίαν, ἐδὲ ἠθέλησε ζητῆσαι ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον τῆ εὐαγγελικῆς κηρύγματος, ἐσερξε δὲ πᾶσαν κακῆχίαν, ἡ προέκρινε πάντα κόπον, φοβόμενος μήπως σκανδαλίσῃ, ἐκ δὲ τῆ σκανδάλου ἐμποδιστῇ ὁ καρπὸς τῆς εὐαγγελίας. Ὅστις μετὰ προσοχῆς ἀκῆσει τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἀναγνώθεντων λόγων, ἐκείνος βλέπων ἐν αὐτοῖς τὸ ὕψος καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς τῆς Πάυλου, μανθάνει πόσον ἀναγκαῖός ἐστιν ὁ ζῆλος, ἵνα φεύγωμεν τὰ προξενῶντα τὸ σκάνδαλον, ἡ ἐμποδίζοντα τῆς πίστεως τὸν πολυπλασιασμόν καὶ τῆς ἀρετῆς τὴν αὐξήσιν.

1. Κορ. 8
13.

ὁ γὰρ τὸν
οἶκον
αὐτ.

1. Κορ. 9
2. Ἀδελφοί, ἡ σφραγὶς τῆς ἐ-
μῆς Ἀποστολῆς ὑμῖν ἐστὶ ἐν
Κυρίῳ.

Διατί ὁ Παῦλος μετὰ τοσαύτης ἐμ-
φάσεως ἀποδεικνύει ὅτι ἐστὶν Ἀπόστολος.
πρὸ τῶν προκειμένων λόγων εἶπεν, Οὐκ
1. Κορ. 9. 1. „εἰμὶ Ἀπόστολος; ἢ εἰμὶ ἐλεύθερος; ἢ χι
„Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρα-
„κα; Ἵνα δὲ πιστοποιήσῃ τὸν λόγον αὐτῆ.
αὐτὸς τὰς Κορινθίους ἀνακαλεῖ μάρτυρας
τῆ ἀποστολικῆ αὐτῆ ἔργου, ἐρωτᾷ αὐ-
τὰς καὶ λέγων· Οὐ τὸ ἔργον μὲ ὑμεῖς
ἐστὶ ἐν Κυρίῳ; Καὶ εἰς ἄλλους, λέγει,
ἢ ἐκήρυξα τὸ Ἐυαγγέλιον, ἃ δὲ ἐγενόμην
αὐτοῖς Ἀπόστολος, εἰς ὑμᾶς ὅμως ἐκήρυ-
ξα αὐτὸ, καὶ ἐγενόμην εἰς ὑμᾶς Ἀπό-
στολος. „Εἰ ἄλλοις ἢ εἰμὶ Ἀπόστολος,
„ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμὶ. Τελευταῖον δὲ ἐπι-
σηρίζει τὸν λόγον αὐτῆ διὰ τῶν προκει-
μένων λόγων. Ὑμεῖς, λέγει, ὦ Κορινθιοί,
ἐστὶ ἡ σφραγὶς, ἡ γὰρ ἡ βεβαίωσις καὶ
ἡ ἀποδείξις ὅτι ἐγὼ εἰμὶ Ἀπόστολος διὰ
τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου. „Ἡ σφραγὶς τῆς
„ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμῖν ἐστὶ ἐν Κυρίῳ. Ἀλ-
λὰ τίς ἡ χρεια τέτων τῶν λόγων; τίς
τῶν Κορινθίων ἢ ἐγίνωσκεν, ὅτι ὁ Παῦ-
λος πρῶτος ἐκήρυξεν εἰς τὴν Κορινθίαν τὴν
εἰς Χριστὸν πίσιν; Διατί ἂν ἔγραφε ταῦ-
Γαλ. 2. τα πρὸς αὐτούς; Ἐν τῷ καιρῷ τῶν Ἀπο-
14. σόλων ἦσαν τινὲς Ἰουδαῖζοντες, ἔγαν καὶ

εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πιστεύοντες, καὶ τὰ
ἔθιμα δὲ τῆ μωσαϊκῆ νόμου φυλάττοντες.
ἐπειδὴ δὲ ὁ Παῦλος πλεον τῶν ἄλλων
Ἀποσώλων ἐκήρυττε τὴν τῶν νομικῶν ἔρ-
γων κατάργησιν, ὅθεν καὶ τὸν Πέτρον ὡς Ἀντ. 16.
ἀναγκάζοντα τὰ ἔθνη ἰσθαίρειν ἤλεγξεν,
αὐτοὶ κατ' αὐτῆ ἀντιφερόμενοι, ἔλεγον ὅ-
τι ἢ ἐστὶ γνήσιος Ἀπόστολος, καθότι ἃ δὲ
εἶδε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἃ δὲ ἀπεσάλη ὑπὸ
αὐτῆ εἰς τὸ κήρυγμα καθὼς οἱ λοιποὶ
Ἀπόστολοι. ἀνάγκην ἂν εἶχεν ἀποδείξει
ὅτι ἐστὶν ἀληθινὸς Ἀπόστολος, Ἵνα ἐνοδώ-
ση τὸν σκοπὸν αὐτῆ ἀποδείξας, ὅτι καὶ
ἐξουσίαν εἶχεν ὡς Ἀπόστολος λαμβάνειν
τὰ πρὸς τὴν χρείαν αὐτῆ ὑπὸ τῶν ὑπὲρ
αὐτῆ διδασκομένων Κορινθίων, ὅμως Ἵνα
μὴ σκανδαλίση, ἐκήρυξεν αὐτοῖς ἀδιάπα-
νον τὸ Ἐυαγγέλιον· τοιαυτῶς ἂν ἀπο-
δείξας ὅτι ἐστὶν Ἀπόστολος, λέγει·

Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ 1. Κορ.
ἀνακρίνῃσιν αὕτη ἐστὶ. 9. 3.

Τοιαυτῶς, λέγει, ἀπολογῆμαι
ἐγὼ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετάζοντες καὶ
πολυπραγμονῶντες τὰ κατ' ἐμὲ, λέγου-
σιν ὅτι ἢ εἰμὶ Ἀπόστολος. Ὑμᾶς τὰς Κο-
ρινθίους προβάλλω μάρτυρας, καθότι Ὑ-
μεῖς ἐστὶ ἡ βεβαίωσις καὶ ἡ ἀποδείξις ὅτι
εἰμὶ Ἀπόστολος· διότι ἐν ὑμῖν ἔπραξα τὰ
τῆ Ἀποστολῆς ἔργα, τῇ εἰς Χριστὸν πί-
σιν διδάξας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς πολλὰ ὑπο-

μείνας παθήματα, καὶ πολλὰς ἐξ ἑμῶν εἰς Χριστὸν ἐπιστρέψας. μετὰ δὲ ταύτην τὴν ἀποδεικτικὴν ἀπολογίαν μεταβαίνει εἰς τὴν ἀποδείξιν τὴν ἐξουσίας ἣν εἶχεν ὡς Ἀπόστολος πρὸς τὸ λαμβάνειν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τῶν Κορινθίων.

1. Κορ. 9.

4.

Μὴ ἐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν ;

Τί ἐν; ἄραγε ἐκ ἐτρωγεν, εἰδὲ ἐπινεν ὁ Παῦλος; Ναί, ἀληθῶς καὶ ἐσπείνα καὶ ἐδίψα, καθὼς πρὸς τὰς αὐτὰς Κορινθίους ἔγραφε, λέγων „Ἀχρεί τῆς ἄρτι ὥρας „καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν. Πλὴν εἰ τῷτο λέγει, ἀλλὰ διὰ τῶν λόγων τέτων δηλοποιεῖ, ὅτι εἰδὲ τροφὰς εἰδὲ ποτὰ ἐλάμβανε παρὰ τῶν ὑπὸ αὐτῷ διδασκομένων Κορινθίων, καὶ ἐξουσίαν εἶχεν ὡς Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ζητεῖν παρ' αὐτῶν ταῦτα, ἀλλ' ἐτρέφετο ἐργαζόμενος „Ταῖς ἰδίαις χερσὶ, τῇ τέσει ῥάπτων σκητὰς.

1. Κορ.

4. 11.

Αὐτ. 12.

Περσ. 18.

3.

1. Κορ. 9.

5.

Μὴ ἐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς;

Κημ.

Α' λεξ. 16.

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι αἱ μετὰ τῶν Ἀποστόλων συμπεριφερόμεναι γυναῖκες ἦ-

σαν σύζυγοι αὐτῶν. περιέφερον δὲ αὐτὰς μετ' αὐτῶν οἱ Ἀπόστολοι ἔχ' ὡς σύζυγες, ἀλλ' ὡς ἀδελφάς· ἵνα ἐκεῖναι μὲν ὑπηρετῶσιν αὐτοῖς, αὐτοὶ δὲ διαμένωσι προσηλωμένοι ὅλως δι' ὅλα εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἐυαγγελικοῦ κηρύγματος. δι' αὐτῶν δὲ τῶν γυναικῶν χωρὶς τινος κακῆς ὑποψίας καὶ κατηγορίας εἰσῆρχετο ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου καὶ εἰς αὐτοὺς τὰς τῶν γυναικῶν θαλάμους. οἱ αὐτοὶ δὲ λέγουσιν ὅτι ὁ Παῦλος, καὶν εἶχε σύζυγον, ἣν καὶ προσαγορεύει ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, ὅμως εἰ περιέφερον αὐτὴν διὰ τὸ εὐσαλὲς, ἦγεν τὸ πρόσχειρον καὶ ἐμετάβατον τοῦ κηρύγματος. Ἀλλὰ σημείωσον, ὅτι καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἔγραψε „Καὶ ἐρωτῶ σε καὶ σε σύζυγε γνή- „σιε· Καὶ καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνατίος ἐν τῇ πρὸς τὰς Φιλαδελφεὺς ἐπιστολῇ αὐτοῦ συντάσσει τὸν Παῦλον μετὰ τῶν προσομιλησάντων γάμῳ ἀπέθανον ὅμως φαίνεται, ὡς καὶ πολλοὶ τῶν διερμηνευτῶν ἐπιβεβαιῶσιν, ὅτι ὁ Παῦλος ἦν συνευγμένος γυναικί. διότι ἐὰν εἶχε γυναῖκα, πῶς συνέταπτεν ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἀγάμων καὶ τῶν χηρευσῶν, καὶ ἔγραφε πρὸς τὰς αὐτὰς Κορινθίους „Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς „χήραις καλὸν αὐτοῖς εἶναι, ἐὰν μένωσιν „ὡς καὶ γὰρ; Ἐπεὶ δὲ ἐκ εἴπε γνήσια σύζυγε, ἀλλὰ γνήσιε σύζυγε, φανερόν ἐστιν ὅτι εἰ περὶ γυναῖκος ἐλάλει, ἀλλὰ περὶ

6. 3. ερμ. ἀρ. 6.

Φιλιπ. 4.

3.

Χρυσ. ἐν κεφ. 4. τῆς πρὸς Φιλιπ. Θεοφ. αὐτ.

Οἰκμ. αὐτ. Θεοφ. αὐτ.

1. Κορ. 7. 8.

ἄνδρες ὀνομαζομένους Συζύγοι. ἕτος δὲ ἴσως ἦν ἀδελφὸς ἢ σύζυγος μιᾶς τῶν ὑπὸ αὐτῷ ἀναφερομένων γυναικῶν, τέτῳ τῆς Εὐωδίας ἢ τῆς Συντύχης. ἢ σίζυγον ἀνόμασεν Φίλον τινὰ γνήσιον, ὥς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ζυγὸν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ὄντα, ὑφ' ὃν καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος. περὶ δὲ τῆς τῷ Ἰγνατίῳ μαρτυρίας ὑποψία ἐστὶ, μήτι τὸ τῷ Παύλῳ ὄνομα προσετέθη ἐν αὐτῇ ὑπὸ τινος ἢ αἱρετικῆς, ἢ καὶ ὁρϑοδόξου σπαθάζοντος βεβαιῶσαι, ὅτι ὁ Παῦλος εἶχε γυναῖκα. Περὶ δὲ τῶν μετὰ τῶν Ἀποστόλων συμπεριλαμβανόμενων γυναικῶν πολλῶν πειθανοτέρα ἐστὶν ἢ γνώμη τῶν παρασημειωθέντων διερμηνευτῶν· οἵτινες

Εἰς οὗς καὶ Ἀμβρόσιος.

λέγουσιν, ὅτι τινὲς πιστὰ καὶ σεβασμίαν γυναῖκες ἐύλαβία φερόμεναι ἠκολούθησαν τοῖς Ἀποστόλοις ὑπηρετῆσαι αὐτούς. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐνεμπόδιζον τὴν θεόρετον αὐτῶν προσημίαν, ἀφορῶντες εἰς τὸ τῷ διδασκάλῳ αὐτῶν παράδειγμα, ὅσις ὑπὸ πολλῶν γυναικῶν ὑπηρετήθη ἐν Ἱερουσαλὴμ· „Αἱτι-

Λευκ. 8. 3. ναικῶν ὑπηρετήθη ἐν Ἱερουσαλὴμ· „Αἱτι-
„νες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων
„αὐτῶν. Διὰ δὲ τῶν προκειμένων λόγων ὁ Παῦλος λέγει· Μήπως οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ἵνα περιφέρω μετ' ἐμοῦ γυναῖκα εἰς τόπον ἀδελφῆς, ἵνα ὑπηρετῇ μοι, καθὼς τέτοιο ποιεῖσιν οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῷ Κυρίῳ, ἦσαν ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Σίμων καὶ ὁ Ἰδίας, οἱ τῷ Γωσῇ υἱοὶ, ὃ μόνον δὲ ἔτοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κηφᾶς, ἦσαν ὁ Πέτρος;

Ματθ.

23. 55.

Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τῷ μὴ ἐργάζεσθαι;

1. Κορ. 9. 6.

Ὡς φαίνεται ὁ μόνον ὁ Παῦλος εἰδὲν ἐξῆται παρὰ τῶν Κορινθίων, εἰδὲ ἤθελε συμπεριφέρειν γυναῖκα πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτῷ, ἀλλ' ὑπηρετεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν, καὶ διὰ τῷ ἐργοχείρῳ αὐτῷ ἔτρεφεν ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ πανεύφημος Βαρνάβας τὰ αὐτὰ ἐποίει. ὣθεν μετὰ εὐκρινεῖς καρδίας ὁμολογεῖ τέτοιο ὁ Παῦλος, λέγων· μήπως οὐκ πάντων τῶν Ἀποστόλων ἐγὼ μόνος καὶ ὁ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν „Τῷ μὴ „ἐργάζεσθαι, ἦσαν οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀρῆναι ἀπὸ τῶν ἐργοχείρων, καὶ μὴδὲν ἐργόχειρον ἐργαζομένους ὑπηρετῆσαι καὶ τρέφεσθαι ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἡμῶν; δείξας δὲ ὅτι κατὰ λόγον ἐξουσίας καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων δίκαιόν ἐστιν ἵνα καὶ τρέφεται καὶ ὑπηρετῇται ὑπὸ τῶν ὑπὸ αὐτῷ διδασκομένων, δείκνυσιν ἄλλιν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τῶν ἐπιτηδεύματων τῷ βίῳ καὶ τῶν κανόνων τῆς συνηθείας λέγων.

Τίς σρατεύεται ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τῷ καρπῷ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνιον, καὶ τῷ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

1. Κορ. 9. 7.

Βλέπε, ὅτι καὶ τὰ ἀνθρώπινα παραδείγματα τὰ ὑπ' αὐτῶν προβαλλόμενα, ἦγαν ἡ σρατιὰ καὶ ὁ ἀμπελὼν καὶ ἡ ποίμνη σύμβολά εἰσι τῆς Ἐκκλησίας. ἡ σρατιὰ, καθότι οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σρατιώται εἰσι, σρατιηγὸν ἔχοντες τὸν ἐν αὐτῇ προεσῶτα, καὶ σρατευόμενοι καὶ παλαίοντες „ Πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς „κοιτοκράτορας τῶν σκίτων τῶν αἰῶνων τῶν „τῶν, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας „ἐν τοῖς ἐπερανοῖς. Ὁ δὲ ἀμπελὼν, καθότι αὐτός ἐστιν ἡ ἀμπελος τριτίσιν ἡ Ἐκκλησία, περὶ ἧς ὁ Προφήτης προσευχόμενος ἔλεγεν „Οὐ Θεὸς τῶν δυνάμεων „ἐπίσρεψον δὴ, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανό, καὶ „ἴδε, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἀμπελον ταύτην, καὶ κατάρτισται αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου. Ἡ δὲ ποίμνη, καθότι ἡ Ἐκκλησία ἐστὶν ἡ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ ποίμνη, περὶ ἧς αὐτὸς εἶπε „Καὶ ἄλλα πρέβητα ἔχω ἃ ἐν ἐσὶν ἐν τῇ „αὐλῇ τῆς τάτης καὶ ἐκείνῃ με δεῖ ἀγαγεῖν „καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσῃ καὶ γενήσεται „μία ποίμνη, εἰς ποιμήν. Ἀληθῶς δὲ εἰδὲς εἰδὲς σρατιηγὸς εἰδὲς σρατιώτης τρέφεται διὰ τῶν ἰδίων, καὶ ἔχει διὰ τῶν ἐκ τῆ κοινῆς σιτηρεσίῳ. εἰδὲς εἰδὲς ἀμπελῶνα φυτεύει, καὶ ἐκ ἐσθίει ἐκ τῆ καρπῆς, εἰδὲς ποιμνήν ποιμαίνει, καὶ ἐκ τρώγει ἐκ τῆ γάλακτος. σημείωσαι δὲ πρῶτον, ὅτι ταῦτα τὰ παραδείγματα προβάλλει, ἵνα

δείξῃ ὅτι ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα οἱ τῆς Ἐκκλησίας προεσῶτες ἔχωσι καὶ ἀνδρείαν σρατιώτη καὶ ἐπιμέλειαν γεωργῶ καὶ φροντίδα ποιμένων. δεύτερον δὲ, ὅτι ἐκ εἰπεν ἐσθίει τὸν καρπὸν, ἀλλ' ἐκ τῆ καρπῆς. εἰδὲς εἰπεν, ἐσθίει τὸ γάλα, ἀλλ' ἐκ τῆ γάλακτος, ἵνα φανερώσῃ ὅτι οἱ τὴν Χριστῶ Ἐκκλησίαν γεωργῶντες καὶ ποιμαίνοντες ἔχωσι δικαίωμα λαμβάνειν ἐκ τοῦ ὅλου τὸν καρπὸν εἰδὲς ὅλον τὸ γάλα, ἀλλὰ μέρος ἐξ αὐτῶν μόνον ὅσον αὐτοῖς ἀναγκαῖον. ἰδὲ δὲ καὶ ἄλλην προβάλλει ἀποδείξιν ἐκ τῶν βιβλίων τῆ νόμου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ἢ ἔχει καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως νόμῳ γέγραπται „ ἐφωμώσεις βῆν ἀλοῶντα „ μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;

Τινες φιλόργυροι ὄντες ἔβαλον κημὸν, ἦγαν δεσμὸν εἰς τὰ σώματα τῶν ἀλοῶντων βοῶν, ἵνα μὴ τρώγῃσι τὰ ἐν τῇ ἄλλῃ σπέρματα. ὁ δὲ τῶν ὅλων Θεὸς ἔδωκε περὶ τῆς πρόσαγμα, εἰπὼν „Οὐ φωμώσεις βῆν ἀλοῶντα, ἦγαν μὴ δέσης τὸ σῶμα τῆ βοῆς ὅσας ἀλοῶ, ἀλλ' ἄφες αὐτὸν ἐλεύθερον ἵνα μετέχη τῶν σπερμάτων ὑπὲρ ὧν κοπιᾷ. Τῆτον τὸν νόμον μετέρχεται ὁ Παῦλος, ἵνα ἀποδεί-

1. Κορ. 9. 8.

9.

Δευτ. 25. 4.

αὐτὸ τὸν καρπὸν. Παρατήρησον δὲ τὴν ἀποστολικὴν σοφίαν. ἐπειδὴ εἶπε· „Μετέχειν τῆς ἐλπίδος αὐτῆ· ἵνα μηδεὶς νομίσῃ, ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἔχει μόνην τὴν ἐλπίδα τῆς σωματικῆς ἀπολύσεως, προσέθηκε τὸ, „Ἐπ' ἐλπίδι, εἰπὼν· τῆς ἐλπίδος „αὐτὴ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι· ἵνα διὰ τῆς φανερώσεως, ὅτι δίκαιόν ἐστιν ἵνα ἀπολαμβάνῃ μὲν τὸν ἐπίγειον μισθὸν αὐτῆ, ἔχει ὅμως καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπερανίς μισθαποδοσίας. μετὰ δὲ ταύτην τὴν ἐλπίδα νόμον ἀπόδειξιν, καὶ ἄλλην προβάλει ἐξαχθεῖσαν ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν πνευματικῶν καὶ σαρκικῶν πραγμάτων, λέγων τὰ ἑξῆς.

1. Κορ. 9. 11. **Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικά καὶ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θερύσομεν;**

Τὰ πνευματικὰ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων σπειρόμενα ἦσαν τὸ διδασκόμενον κήρυγμα τῶν δογμάτων τῆς πίστεως καὶ ἡ νομοθεσία περὶ τῆς ἀποχῆς τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τῆς ἐργασίας τῶν ὁρετῶν. καρπὸς δὲ τούτων τῶν πνευματικῶν σπερμάτων ἡ κληρονομία τῆς αἰωνίης δόξης καὶ βασιλείας. σαρκικά δὲ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων θερύζομενα ἦσαν ἡ ἀναγκαία τροφή καὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἡ ὑπηρεσία, πράγματα ὀλίγα καὶ μικρὰ καὶ φθαρ-

τὰ καὶ πρόσκαιρα, καὶ κατὰ τῆτο δὲ μόνον ζητούμενα, καθὼς ἦσαν ἐνδεικτικὰ τῆς εὐχαρίστη προαιρέσεως τῶν ἐνεργετημένων, ἅμα δὲ καὶ κατασκευαστικὰ τῆς εὐοδώσεως τοῦ εὐαγγελικῆς κηρύγματος. διότι λαμβάνοντες ταῦτα οἱ Ἀπόστολοι ὑπὸ τῶν πεισίων, καὶ μηδὲν ὑπὲρ αὐτῶν περισπούμενοι, ὅπως δι' ὅλα ἐφρόντιζον περὶ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως. Σημείωσαι δὲ πρῶτον μὲν ὅτι πᾶσαν τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἐξέθετο ὁ Θεὸς Ἀπόστολος διὰ τοῦ ὁμήματος τῆς ἐρωτήσεως, ἵνα μᾶλλον ἰσχυροποιήσῃ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου, καὶ δηλοποιήσῃ τὴν βεβαιότητα τῶν πραγμάτων· δεύτερον δὲ, ὅτι προάγει τὴν μεταφορὰν ἕως τέλους, ἀροτῆρας καὶ ἀλοητῆρας εἰπὼν τοῖς Ἀποστόλοις σπώρον, τὸν θεῖον λόγον· θέρους, τὸν μισθόν. ἐποίησε δὲ τῆτο κατὰ μένησιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου, ὅσις ἐξομοίωσε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῷ σπόρῳ, εἰπὼν· „Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων ὁ σπείρων τῶν σπείρων τὸν σπώρον αὐτῆ. ἔχει δὲ ἡ προκειμένη ἀπόδειξις δύναμιν ἰσχυρὰν καὶ μεγάλην. εἰ ἡμεῖς, λέγει, οἱ Ἀπόστολοι μετεδώκαμεν ὑμῖν τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, δηλαδή τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, τὸν εὐαγγελικὸν νόμον, τὰ ἅγια μυστήρια, τὴν εἰσοδὸν τῆς αἰωνίης σωτηρίας· „Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν· Μέγα ἄραγε ἀνταπόδομά ἐστιν, εἰ ἡμεῖς ἀντὶ τούτων λάβωμεν ἐξ ὑμῶν τὰ σωμα-

Λεκ. 8. 5.

τικά, ἤγαν ὀλίγην τροφήν καὶ εὐτελές ἱμάτιον καὶ μικράν ὑπηρεσίαν; „Μέγα ἐ
„ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θερύομεν; Πα-
ραστήσας ἔν ὅτι ἀληθῶς ἦν Ἀπόστολος,
καὶ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ἀποδείξας
ὅτι καθὼς Ἀπόστολος ἐξουσίαν εἶχε λαμβά-
ναι ἐξ αὐτῶν τὰ πρὸς τὴν σωματικὴν
χρείαν, ἀνακαλύπτει τὸν σκοπὸν τῶν το-
σέτων ἀποδείξεων, δηλοποιῶν ἅμα καὶ τὸν
λόγον δι' ὃν ἐκ ἡθέλησε μετελθεῖν ταύτην
τὴν ἐξουσίαν.

Ι. Κορ. 9.
12. **Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν
μετέχουσιν, ὃ μᾶλλον ἡμεῖς;
ἀλλ' ἐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξου-
σίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα σέ-
γομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα
δῶμεν τῷ Ἐυαγγελίῳ τῷ
Χριστῷ.**

Ἄλλως λέγει ἔτι τὰς Ἀποστόλους.
Αὐτ. 5. ἔδὲ τὰς ἀδελφούς τῷ Κυρίῳ, ἔδὲ τὸν
Κηφᾶν, ὅς πρότερον ἀνέφερον, ἀλλ'
ἄλλως τινὰς ψευδοδιδασκάλους ἢ ἀπατεῶ-
νας, περὶ ὧν ἔγραφε πρὸς τὰς αὐτάς
Κορινθίους· „Ἀνέχεσθε γὰρ εἴτις ὑμᾶς κα-
„ταδουλοῖ, εἴτις κατεδίδει, εἴτις λαμβάνει,
„εἴτις ἐπαίρεται, εἴτις ὑμᾶς εἰς πρόσω-
„πον δέρει. Διὰ τοῦτο ἐκ εἶπε λαμβάνου-
σιν, ἀλλὰ „Τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχου-

σιν, ἤγαν ἐξουσιάζουσιν ὑμᾶς, καὶ ἀσ-
θεντικῶς καὶ δυναστικῶς παρ' ὑμῶν ζη-
τῶσιν ἐκ τούτων δὲ τῶν λόγων καὶ ἄλ-
λο κατασκευάζει ἐπιχείρημα. Ἐὰν ἄλλοι
τινὲς, λέγει, ψευδοδιδάσκαλοι καὶ ἀπα-
τεῶνες μετὰ ἐξουσίας καὶ δεσποτείας λαμ-
βάνουσιν ἐξ ὑμῶν ὅσα ζητῶσι, πολλῶ
μᾶλλον δίκαιόν ἐστιν, ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀλη-
θῆς Ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι ὑμῶν λαμ-
βάνωμεν ἐξ ὑμῶν τὰ πρὸς τὴν χρείαν.
ταῦτα δὲ εἰπὼν δηλοποιεῖ εὐθὺς διὰ ποῖ-
ον σκοπὸν αὐτὸς ἐκ ἐλάμβανε, λέγων·
καὶ ὑπάρχω ἀληθῆς Ἀπόστολος, καὶ
ἔχω ἐξουσίαν τῷ λαμβάνειν, καὶ ἄλλοι
μετ' ἐξουσίας λαμβάνουσιν, ἐγὼ ὅμως
ἐκ ἡθέλησα μετελθεῖν ταύτην τὴν νόμι-
μον ἐξουσίαν. ἵνα δὲ μηδεὶς εἴπῃ, ἐκ εἰ-
χες χρείαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκ ἐλάμβαν-
ες, ἐπιφέρει τὸ „ Ἀλλὰ πάντα σέγο-
„μεν, ἤγαν ὑπομένω καὶ πείνω καὶ
δίψω καὶ γύμνωσιν καὶ τὸν τῷ ἐργο-
χείρῳ κόπον καὶ πᾶσαν ἄλλην κακῆ-
ρίαν. ἔγω δὲ πολιτεύομαι, λέγει, „ἵνα
„μὴ ἐγκοπὴν τινα δῶμεν τῷ Ἐυαγγελίῳ
„τῷ Χριστῷ. Διὰ ποῖον δὲ λόγον ἐγένετο
ἐμπόδιον καὶ παρανοπή τῷ εὐαγγελικῷ
κηρύγματι, εἰ ἂν αὐτὸς ἐλάμβανε ἐκ τῶν
Κορινθίων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα;
αὐτὸς, καὶ ἐκ ἐζητεῖ μισθὸν διὰ τὸν κό-
πον τῷ κηρύγματι, ἐλάμβανε ὅμως τὰ
πρὸς αὐτὸν αὐτοπροαιρέτως προσφερό-

254 Εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορ. ἐπίς. τῷ Παύλ. τὴν ἀναγ. τῇ ΙΑ'. Κυρ.

μενα, ὅταν ἐγνώριζεν ὅτι λαμβάνων αὐ-
τὰ ἔμνον ἐδὲνα σκανδαλίζε, ἀλλὰ
καὶ ὠφελεῖ τὸς προσφέροντας. Τῷτο
Φιλιππησίους, λέγων. „Ὅτι καὶ ἐν Θεσ-
σαλονίκη καὶ ἅπασι καὶ δις εἰς τὴν
„χρείαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχ ὅτι ἐπιζη-
„τῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρ-
„πὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.
„Πεπλήρωμαι δεξιόμενος παρὰ Εὐαφ-
„ροδίτη τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμήν εὐωδίας,
„θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. Ο-
μοίως καὶ ἐξ ὧν πρὸς αὐτοὺς τὸς Κοριν-
θίους ἔγραφεν. „Ἄλλας, ἔλεγεν, Εὐκλι-
„σίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον, πρὸς τὴν
„ὑμῶν διακονίαν. Βλέπομεν δὲ ὅτι καὶ
τὴν τράπεζαν τῷ δεσμοφύλακος μετὰ
χαρᾶς ἐδέξατο, καὶ τὸν Ὀνησιφόρον εὐ-

λόγησε διὰ τὴν περιποίησιν ἣν ἔδειξε ^{2. Τιμ. 1. 16.}
πρὸς αὐτόν. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Κόρινθον
καὶ Ἑβραῖοι καὶ Ῥωμαῖοι καὶ φιλόσοφοι
διαφόρων συστημάτων καὶ σοφιστῶν πολ-
λοὶ κατῴκουν, πάντες δὲ ἐκδοτοὶ ἦσαν
εἰς τὰ τῆς γῆς καὶ τῆς σαρκὸς, διὰ τῷ-
το ὁ Παῦλος γνωρίσας ὅτι εἰς ἐδέχε-
το παρ' αὐτῶν τὰ πρὸς τὴν χρείαν αὐ-
τῷ, πονηροὶ ὄντες ἐλάμβανον ἀφορμὴν
συκοφαντίας, καὶ ἔλεγον ὅτι κηρύττει
τὸ Εὐαγγέλιον, ἵνα προσπορίζηται τὰ
πρὸς τὴν ἰδίαν χρείαν καὶ ἀνάπαυσιν. τῷ-
το δὲ ἐσκανδαλίζε τὸς ἀκούοντας, ἐκ δὲ
τῷ σκανδάλῳ παρεκώπτετο ἡ πρόοδος καὶ
ἡ αὐξησις τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως· ἵνα
μηδὲ μικρὰν προζενήσῃ σκανδάλῳ ἀφορ-
μὴν, ἐδὲν ἠθέλησε λαβεῖν ἐκ τῶν Κο-
ρινθίων.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΤΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΠΡΩΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Μεγάλῃς ἀρετῆς παράδειγμα τὸ ἐν τῇ
πόλει τῶν Κορινθίων ἔργον τῆ Θεοφύρου
Πάουλ· αὐτὸς γὰρ εἶχε πολλὰ καὶ μεγάλα
δικαιώματα, γὰρ εἶχεν ἐξουσίαν δεδομένην
αὐτῷ ὑπὸ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσις εἶπεν·

Ματθ. 10.
10.

„Ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆ μισθοῦ αὐτοῦ·
καὶ ἐπικεκυρωμένην ὑπὸ τῆ πρακτικῆς πα-
ραδείκματος τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, εἰς
τὸ λαμβάνειν ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτῆ διδασ-
κομένων Κορινθίων πάντα τὰ πρὸς τὴν
χρείαν αὐτοῦ, ὅθεν ὅμως ἠθέλησε λαβεῖν
ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἐξέρξε πῶσαν τάλαιπω-
ρίαν καὶ κόπον, ἵνα μὴ ἀκλεσθῇ
ἐν μικρὸν ἑμπαρόδιον εἰς τὴν Ἐυαγγελίαν
τὸ κήρυγμα. „Ἰνα μὴ, λέγει, ἐγκοπὴν

1. Κορ.
9. 12.

„ἵνα δῶμεν τῷ Ἐυαγγελίῳ τῆ Χριστοῦ. Τί
δὲ ἄλλο δηλοποιῶσι ταῦτα τὰ λόγια,
εἰμὴ ζῆσιν ψυχῆς μεγάλῃν ὑπὲρ τῆς αὐ-
ξήσεως καὶ τῆ πολυπλασιασμῆ τῆς εἰς
Χριστὸν πίστεως, ταῖς τῆς δόξης τῆ Θεοῦ
καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας; τὸτο

δέ ἐστιν ἐκείνη ἡ μεγάλη ἀρετὴ, ἡ πασῶν
τῶν μεγάλων ἀρετῶν μήτηρ, ἡ ἐν ταῖς
καρδίαις τῶν ἐκλεκτῶν κατοικῶσα, ἥτις
ὀνομάζεται ζῆλος. Περὶ αὐτῆς ἐν τῇ
ἀρετῇ προσκαλεῖ ἡμᾶς λαλῆσαι ἢ σή-
μερον ἀναγνωθεῖσα περικοπὴ τῆς πρὸς
Κορινθίους ἐπιστολῆς τῆ Θεορρήμονος Πάουλ·

Ὁ ζῆλος γεννᾶται ἐν τῇ ἀγάπῃ,
διευθύνεται ὑπὸ τῆς διακρίσεως, καὶ ση-
ρίζεται ὑπὸ τῆς ἐπιμονῆς καὶ σαφεινότη-
τος. πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου ἔχει τὴν δύ-
ναμιν τῆς ἀγάπης ὑπὸ Θεοῦ ἐμπεφυτευ-
μένην ἐν αὐτῇ, καθὼς πάντα τὰ σώμα-
τα ἔχουσι τὸ πῦρ ἐσπαρμένον εἰς πάν-
τα τὰ μέρη αὐτῶν ὑπὸ τῆ τῶν ὄλων
δημιουργοῦ. ὁ δὲ ψυχὴ ἐστὶν ὁμοίως ἀγάπης,
ὁ δὲ σῶμα πυρὸς ἀμέτοχον. καθὼς δὲ τὸ
πῦρ τὸ ἐν τοῖς ἀψύχοις σώμασιν ἐμφω-
λιῶν ἐδιδόκειν αὐθιγὴν ἐνέργειαν ποιεῖ,
ἐὰν μὴ διὰ τῆς τριβῆς συναχθῇ καὶ συ-
νεκδιῇ· ἔτω καὶ ἡ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν

ἀγάπη εἰδὲν ὁρατὸν ἔργον ποιεῖ, εἰ μὴ διὰ τῆς θείας χάριτος αὐξήσῃ καὶ μεγαλυνθῇ. ἀφ' οὗ τὸ ἐν τοῖς σώμασι πῦρ διὰ τῆς τριβῆς συνενωθῇ, γεννᾷ τὴν φλόγα. ἀφ' οὗ ἡ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀγάπη διὰ τῆς χάριτος αὐξυνθῇ, γεννᾷ τὸν ζῆλον. καθὼς δὲ ἡ φλόξ καὶ θερμαίνει καὶ καίει· ἔτω καὶ ὁ ζῆλος καὶ ὠφελεῖ καὶ βλάπτει· ὁ μὲν διακριτικὸς ὠφελεῖ, ὁ δὲ ἀδιάκριτος βλάπτει.

Ὅταν μετὰ πολλῆς ζήσεως καὶ σφοδρότητος ὁρμῶμεν ἵνα πράξωμεν ἔργα ἄνομα καὶ ἄδικα, μὴ διακρίνοντας ὅτι εἰσὶ τοιαῦτα, ἀλλὰ νομίζοντες ὅτι εἰσὶ νόμιμα καὶ δίκαια, τότε ὁ ζῆλος ἡμῶν ἐστὶν ἀδιάκριτος. τοιοῦτον ζῆλον εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς περὶ αὐτῶν ἐμαρτύρησεν ὁ Παῦλος, λέγων· „Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Τοιοῦτον ζῆλον εἶχε καὶ ὁ Παῦλος ὅτε ἦν Σαῦλος, ἦγον πρὶν ἢ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Χριστόν. βλέπε αὐτὸν, φυλακίζει καὶ δέρει τὰς πισεύοντας, συνευδοκῇ εἰς τὸν λιθασμὸν τῶ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἐμπνέων δὲ φοβερισμῶν καὶ φόνων εἰς τὰς Μαθητὰς τῷ Κυρίῳ τρέχει εἰς τὴν Δαμασκὸν, ἵνα ὅσους ἔνερξ ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας πιστεύοντας εἰς τὸν Χριστόν, φέρει δεδεμένους εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. ζῆσις ἐστὶ τῷτο καὶ ὁρμὴ ψυχῆς μεγάλη, ὅπερ ἐστὶ ζῆλος. ζήλος ἐστὶν,

ἀλλ' ἀδιάκριτος, καὶ ἐπομένως βλαβερώτατος. οὗ διέκρινεν ὁ Παῦλος ποῖον τὸ νόμιμον καὶ ποῖον τὸ ἄνομον, ποῖον τὸ δίκαιον καὶ ποῖον τὸ ἄδικον, ποῖον τὸ ἀρετὸν καὶ ποῖον τὸ μισητὸν εἰς τὸν Θεόν. ὅθεν κατεδίωκε τὴν χριστιανικὴν πίσιν, καὶ ἐζήτηε ἐξαλεῖψαι τὰς εἰς Χριστόν πισεύοντας, νομίζων ὅτι τῷτο τὸ ἔργον ἐστὶ καὶ νόμιμον καὶ δίκαιον καὶ εὐάρεστον τῷ Θεῷ. εἶχε ζῆλον πολὺν καὶ μέγαν, ἀλλὰ γυνόν τῆς διακρίσεως. ὅτε δὲ ἐβράνθον προσηκαλέσας αὐτὸν ὁ υἱὸς τῷ Θεῷ, ἐβόηκεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῆς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ὁρθὴν τῶν πραγμάτων διάκρισιν, τότε ὁ ζῆλος αὐτῆς ἐγένετο διακριτικὸς, καὶ ἐπομένως ὠφελιμώτατος. ὅθεν ἔτρεχεν „Ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τῷ Ἰλλυρικῷ, κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον, διδάσκων τῆς πίστεως τὰ δόγματα, εὐαγγελιζόμενος τῶν ἀγαθῶν ἔργων τὰ νομοθετήματα, καταργῶν τὴν ἀπιστίαν, οἰκοδομῶν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιστρέφων τὰς ἀπίστους, σιηρίζων τὰς πεισένοντας. ζῆλος ἦν καὶ ὁ πρῶτος, καθὼς αὐτὸς ἐμαρτύρησεν, εἰπὼν· „Ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν με παραδόσεων. Ζῆλος καὶ ὁ δεύτερος, ὡς ὁ αὐτὸς ἐπιβεβαιοῖ, λέγων· „Ζηλωτῶ γὰρ ὑμᾶς Θεῷ „ζήλω. Ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος ἐπειδὴ ἦν ζῆλος χωρὶς διακρίσεως, κητέκαμεν, ἦγον ἐβλάπτει καὶ ἐξηφάνιζεν ὁ δὲ δεύτερος

Ρωμ. 15. 19.

Γαλ. 1. 14.

2. Κορ. 11. 2.

ἐπειδὴ ἦν πλήρης διακρίσεως, ἐθέρμαινε, τρεῖς ἡμέρας προεξέειπε καὶ σωτηρίαν αἰώνιον. ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι ἡ διάκρισις διευθύνει τὸν ζῆλον, μεταρρυθμίζουσα αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐρημίας τῶν πονηρῶν ἔργων, εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀγαθῶν πράξεων.

Χρεῖαν ὅμως ἔχει ὁ διακριτικὸς ζῆλος ἐπιμονῆς καὶ σαφερότητας, ἐπειδὴ χωρὶς αὐτῆς ἔστι διαρκεῖ πολὺν καιρὸν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον σβέννυται καθὼς τὸ πῦρ τὸ διὰ συμπίεσιν ἀναπτέμενον, ἢ δι' ἀχρῆς. ἡ δὲ ἄλλης τινὸς ὕλης λεπτοῦς καὶ ἐμπρήστ. ὁ ζῆλωτὴς ἄνθρωπος ἀντιμάχεται κατὰ παντὸς εἶδους ἀνομίας, ἀγωνιζόμενος καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ παντὶ τρόπῳ, ἵνα ἐξαλείψῃ ῥιζιδίον τὴν κακίαν, ἀντ' αὐτῆς δὲ ἐμφυτεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀρετὴν. „Ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ἡ κακία πολλή, ἡ ἀρετὴ πολλὰ ὀλίγη. ἔχει δὲ ἡ κακία προσάτας ἰχυρεῖς καὶ ἀναριθμήτους. ἐκ τούτου ἄλλοι μὲν περιφρονεῖσι τὸν ζῆλωτὴν ἄνθρωπον ὅταν νεθετηῇ καὶ διδασκῇ ὡς ἀδόλεχρον καὶ Φλύα-

1. Γωσφ.
5. 19.

Πραξ. 17.
18.

Πραξ. 26.
24.

ρον. „Τὶ ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος ἔτος; ἔλεγον περὶ τοῦ Παύλου οἱ Ἐπικέρειοι καὶ οἱ σοῖκοι Φιλόσοφοι, ὅταν ἐδίδασκεν εἰς τὰς Ἀθήνας. ἄλλοι κατηγοροῦσιν αὐτὸν ὡς μωρὸν καὶ ἀσύνητον. „Μαίνῃ Παῦλε, „τὰ πολλάσε γράμματα εἰς μανίαν πε-

„ριτρέπει, ἱκραύγαζε μεγαλοφώνως ὁ Φῆσος κατὰ τοῦ Παύλου. ἄλλοι συνοφάντῃσι τὸς ζῆλωτὰς ὡς ταρασσοντας τὴν ἡσυχίαν τῶν πόλεων. „Οὗτοι αἱ ἄνθρωποι-Πραξ. 16.
20.
„ποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, ἔλεγον περὶ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλου οἱ κύριοι τῆς παιδείας τῆς ἐχέσης τὸ πνεῦμα τοῦ Πύθωνος. ἐκεῖνοι μὲν ἐλέγχουσιν αὐτοὺς ὡς φθορεῖς τῆς γνώμης καὶ τῶν ἡθῶν τοῦ λαοῦ. „Εἰ σὺ εἶ αὐτὸς ὁ 3. Βασ.
18. 17.
„διασρέφων τὸν Ἰσραὴλ; Οὕτως ἐξωνείδισεν ὁ Ἀρχαῖβ τὸν ζῆλωτὴν Ἡλίαν. ἔ-
τοιοι δὲ φοβερίζουσιν αὐτοὺς θάνατον. „Τὰ 3. Βασ.
19. 2.
„δε ποιήσαι μοι ὁ Θεὸς καὶ τὰδε προφάνη, „ὅτι ταύτην τὴν ὥραν αὐρεῖον θήσομαι „τὴν ψυχὴν σε. Τοιοτοτρόπως ἐφοβέριζε τὸν αὐτὸν Προφήτην ἡ παμπένης Ἰεζάβελ. πόσους δὲ διωγμὸς ἐγείρουν αἱ τύραννοι, καὶ πόσα παιδευτήρια ἐτοιμάζουσι κατὰ τῶν ζῆλωτῶν ἀνθρώπων, μαρτυροῦσι τοῦ Γωσφὴ καὶ Φυλακῆ, τοῦ Ἡσαΐου ὁ πρίων, τοῦ Μιχαίου τὰ ῥαπίσματα, τοῦ Ἰερεμίου ὁ βόρβορος, τοῦ Δαυιδ οὗ λαλῶν, τῶν τριῶν παίδων ἡ καμίνος, τοῦ Παύλου τὰ δεσμά, τῶν Ἀποστόλων τὰ πολυάριθμα παθήματα μαρτυροῦσι τῶν Ὁμολογητῶν οἱ ἁγῶνες, τῶν Μαρτύρων οἱ ἄθλοι, καὶ πάντων τῶν ζῆλωτῶν ἀνθρώπων τὰ πειρατήρια. ἐκ τούτου καθεὶς βλέπει, ὅτι τὸσον ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ σαφεινότης διὰ τὴν σερέωσιν

I,

τῷ ζήλῳ, ὥς ἐάν λείψῃ, μεταβάλλεται ὁ ζήλος εἰς φόβον, καὶ ὁ ζηλωτὴς γίνεται δειλὸς, καὶ παντὸς ἀγαθῆ ἔργου ἀργὸς καὶ ἀπρακτός.

Οἷσι δὲ ἔχει ζῆλον ὀδηγούμενον ὑπὸ τῆς διακρίσεως, καὶ σφριζόμενον ὑπὸ τῆς σαφερότητος, ἐκεῖνος ποιεῖ τὰ μεγάλα καὶ θαυμασὰ ἔργα. τοιοῦτον ζῆλον εἶχεν ὁ μεγαλάνωμος Ἡλίας. ὁ ζήλος αὐτῷ ἦν ζήλος κατ' ἐπίγνωσιν. διότι ἐζήλωσεν ὑπὲρ τῆς λατρείας τῷ ἀληθινῷ Θεῷ. „Ζηλῶν „ἐζήλωκα, ἔλεγε, τῷ Κυρίῳ παντο- „κράτορι· ὅτι ἐγκατέλειπόν σε οἱ υἱοὶ „Ἰσραὴλ· τὰ θυσιαστήριά σε κατέσκαψαν „καὶ τὰς Προφῆτας σε ἀπέκτειναν ἐν „ῥομφαίᾳ. Κατ' ἐπίγνωσιν ὁ ζήλος αὐ- „τῷ, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ὠδήγει αὐτὸν εἰς πάν- „τα τὰ ἔργα ὅσα ἐποίει. ἀλλὰ καὶ ἐπί- „μονος καὶ σαφεροῦς ὁ ζήλος αὐτῷ. διότι ἔδεδ' αἱ ἐπιβελαιὶ τῶν ψευδοπροφητῶν ἔδεδ' οἱ ἑλεγχοὶ τῷ Ἀχαάβ, ἔδεδ' οἱ Φο- „βερισμοὶ τῆς Ἰεζάβελ ἔσβησαν τῷ Θεῷ αὐτῷ ζήλῳ τὴν φλόγα. καὶ δὲ ὡς ἄν- „θρωπος ἐφοβήθη τῆς Ἰεζάβελ τὰς θα- „νατηφόρους ἐπιβελὰς, καὶ ἀνεχώρησεν, ὁ ζήλος ὅμως τῆς ψυχῆς αὐτῷ ἔμενεν ἀκλόνητος καὶ ἀκμαῖος διαπαντός. ὅθεν μετ' ὀλίγον ἐπιστρέψας ἤλεγξεν αὐστηρῶς τὸν Ἀχαάβ διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῷ ἀμ- „πελῶνος καὶ διὰ τῷ Ναβευθαὶ τὸ ἀθῶον αἷμα. „Τὰδε λέγει Κύριος, εἶπε πρὸς

„αὐτὸν, ὡς σὺ ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονό- „μησας, διὰ τῷτο τὰδε λέγει Κύριος „ἐν παντὶ τύπῳ ὃ ἔλειξαν αἱ ὕες καὶ οἱ „κύνες τὸ αἷμα Ναβευθαὶ, ἐκῷ λείψουσιν „οἱ κύνες τὸ αἷμά σε, καὶ αἱ πόριαι „λίσσονται ἐν τῷ αἵματί σε. Πόσα δὲ θαυμασὰ ἔργα, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν θαυ- „μάσια, κατάρθωσεν ὁ ἅγιος ζήλος τῷ- „τα τῷ μεγάλῳ Προφῆτῃ; αὐτὸς ἵνα μὴ „πλανηθῇ ὁ λαὸς τῷ Θεῷ, καὶ προσκυ- „νήσῃ τῷ Βάαλ ἐδείχθη τῷ Θεῷ ἵνα μὴ „βρέξῃ· καὶ ὁ ἔρηνος ἐκλείδῃ, καὶ ἡ „βροχὴ ἔ' κατέβη „Ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυ- „τὸς τρεῖς καὶ μῆνας ἔξ. Αὐτὸς ἵνα „ἀποδείξῃ πλάνης τὰς Ἰερεῖς τῆς αἰχῆ- „νης, καὶ ἐπιστρέψῃ τὰς λατρεύσαντας τῷ „Βάαλ, κατήγαγε πῦρ ἀπὸ τῷ ἔρηνῳ ἐπὶ τὴν θυσίαν αὐτῷ. „Ἐπέσε πῦρ, λέ- „γει τὸ ἱερὸν λόγιον, παρὰ Κυρίῳ ἐκ „τῷ ἔρηνῳ, καὶ κατέφαγε τὰ ὀλοκαυ- „τώματα καὶ τὰς χιθὰνας καὶ τὸ ὕδωρ „τὸ ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ τὰς λίθους καὶ „τὸν χθὲν ἐξέλεξε. Τῷτο δὲ τὸ θαῦμα ἰδὼν ὁ λαὸς ἔπεσον πάντες ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν κραυγάζοντες· „Ἀληθῶς Κύριος „ὁ Θεὸς αὐτὸς ὁ Θεός. Ὅταν δὲ ὁ τῷ Θεῷ ἄνθρωπος εἶδε τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν πίσιν τῷ λαῷ, τότε διὰ τῆς προ- „σευχῆς αὐτῷ ἠνοιξε τὸν ἔρηνον· „Καὶ πάλιν προσήνυξάτο, καὶ ὁ ἔρηνος ὑετὸν ἔ- „δωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν

3. Βασ.
19. 16.

3. Βασ.

17. 1.

Γ' α. 5.

17.

3. Βασ.

18. 38.

Α' α. 3.

Α' α. 39.

Α' α. 45.

3. Βασ.
21. 19.

Γ' α. 5.

18.

„αὐτῆς. Καὶ διὰ μὲν τέτων τῶν θαυ-
μάτων ἐξωλόθρευσε τὴν προσκύνησιν τῇ
Βάαλ, ἀπέδειξε τίς ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς
Θεὸς, ἐσερέωσε τὰς πεισθῆς εἰς τὴν πρὸς
αὐτὸν πίσιν, ἐπέσρεψε τὰς ἀπισήσαντας
ἀπὸ τῆς ἀπιστίας. διὰ δὲ τῇ προφητικῇ
αὐτῇ ἐλέγχῃ εἰς τόσῃν μετάνοιαν ἔφερε
τὸν Ἀχαάβ διὰ τὸν ἄδικον Φόνον καὶ τὴν
ἀρπαγὴν τῇ ἀμπελῶνος τῇ Ναβεθαί,
ὥς, „Κατενύγη ἀπὸ προσώπου τῇ Κυρίου, καὶ
3. Βασ. 21. 27. „ἐπορεύετο κλαίων, καὶ διέρριξε τὸν χι-
τῶνα αὐτῇ, καὶ ἐζώσατο σάκκον ἐπὶ τὸ
σῶμα αὐτῇ, καὶ ἐνήρευσε.

Ὁ πρόδρομος Ἰωάννης ἔλαβε καὶ τὸ
πνεῦμα καὶ τὴν δύναμιν τῇ ζήλῃ τῇ προ-
φήτῃ Ἡλὶ κατὰ τὴν προφητείαν Ζα-
Λακ. 1. 17. χαρίῃ τῇ πατρὶς αὐτῇ· ὅθεν βλέπομεν
αὐτὸν προτρέπωντα πάντας πρὸς μετάνοιαν,
νεθιτῶντα τὰς ὀχλὰς, διδάσκοντα
τὰς τελῶνας, συμβεβλένοντα τὰς στρα-
τιώτας. ἔδὲ ἡ ἐξουσία τῶν Ἀρχιερέων,
ἔδὲ ὁ Φθόνος τῶν Φαρισαίων, ἔδὲ ἡ
κακία τῶν Γραμματέων συζέλλουσιν αὐτὸν
ἀπὸ τῇ κηρύγματος τῆς ἀληθείας. ὁμο-
λογεῖ παρρησίᾳ ἐνώπιον πάντων, ὅτι ἐκ
ἐστὶν αὐτὸς ὁ προσδοκώμενος Χριστός, δεικ-
νύει δὲ αὐτοῖς τίς ἐστὶν ὁ Χριστός, λέγων·

Ἰωάν. 1. 29. „Ἰδὲ ὁ ἀμνὸς τῇ Θεῷ ὁ αἴρων τὴν ἁ-
μαρτίαν τῇ κόσμῳ. Βαπτίζει παρρη-
σίᾳ πάντας τὰς πρὸς αὐτὸν προσερχο-
μένους βάπτισμα μετανείας καὶ προετοιμα-

σίας τῇ εἰς Χριστὸν Βαπτίσματος, καὶ κη-
ρύττει παρρησίᾳ· „Εγὼ μὲν βαπτίζω Ματθ. 3.
ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ἐπί-
11. σω με ἐρχόμενος, ἰχυρότερός με ἐστίν.
„ὃς ἐκ εἰμι ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βα-
ψάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύ-
ματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Πόσον δὲ ζῆλον ἔ-
δειξεν ἔτος ὁ ἐκ κοιλίας μητρός ἡγιασμέ-
νος ἄνθρωπος, ὅταν εἶδε τὴν ἀνομίαν τῇ
Ἡρώδῃ; ἐδόλως ἐφοβήθη ἔδὲ τὴν βα-
σιλικὴν αὐτῇ ἐξουσίαν, ἔδὲ τὴν ἀμότητα
τῆς ἀπανθρώπου αὐτῇ γνώμης, ἀλλ'
ἦλθε πρόθυμος, ἐσάθη ἐνώπιον αὐτῇ θαρ-
σαλαῖος, καὶ ἐνεθέτησεν αὐτὸν ἀνυποσό-
λως, καὶ ἀνὰ πρόβλεψιν τὴν περιμένουσαν
αὐτὸν φυλακὴν, καὶ τὴν ἀποτομὴν τῆς
ἰδίας αὐτῇ κεφαλῆς· „Οὐκ ἔξεσί σοι, Μαρκ. 6.
18. „εἶπεν, ὦ Βασιλεῦ, ἔχειν τὴν γυναῖκα
τῇ ἀδελφῇ σου. Μέγας καὶ τῇ Προ-
φήτῃ Νάθαν ὁ ζῆλος, ὑπερέχει ὁμοίως
αὐτὸν ὁ τῇ Βαπτιστῇ. διότι ὁ μὲν Νά-
θαν ἐνεθέτησε Βασιλέα ἐπιεικῇ καὶ ἁγίῳ·
ὁ δὲ βαπτιστὴς, Βασιλέα σκληρὸν καὶ κα-
κώτροπον.

Ἐνατένισον δὲ καὶ εἰς τὸν Παῦλον·
ἵνα καταλάβῃς τῇ θερμῇ καὶ διακριτικῇ
καὶ θαυρατῇ ζήλῃ τὰ κατορθώματα. Οὐ-
δὲν δύναται χωρίσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀ-
γάπης τῇ Χριστῷ, ἔτε θλίψις, ἔτε 5ε-ρ'ωμ. 8.
νοχωρία, ἔτε διωγμός, ἔτε λιμός, ἔτε 35, 38, 39.
γυμνότης, ἔτε κίνδυνος, ἔτε μάχαιρα,

ἔτε θάνατος, ἔτε ζωὴ, ἔτε Ἀγγελοι,
 ἔτε ἀρχαί, ἔτε δυνάμεις, ἔτε ἐνεσῶτα,
 ἔτε μέλλοντα, ἔτε ὑψωμα, ἔτε βάθος,
 ἔτε τίς κτίσις ἐτέρα. λαλεῖ ἐνώπιον Βα-
 σιλέων καὶ Ἡγεμόνων, Ἀρχόντων τε καὶ
 1. Κορ. 1.
 23. πολυμαθῶν, καὶ κηρύττει Χριστὸν ἐσαυρω-
 Φιλιπ. 3.
 8. μένον. νομίζει τὰ πάντα σκύβαλα, ἵνα
 Πραξ. 20.
 24. Χριστὸν κερδήσῃ. ἑδεμίαν Φροντίδα ἔχει
 Γ'ωμ. 9.
 3. περὶ τῆς ἰδίας ζωῆς, ἥδε λογίζεται αὐ-
 τὴν ἀξίαν περισσοτέρας τιμῆς τῆς ἐξαγγελ-
 λικῆς κηρύγματος. ὃ μόνον σέργει, ἀλλὰ καὶ
 εὐχεται, „ Ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ,
 ἥγαν χωριθῆναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἵνα
 σωθῶσιν οἱ Ἰσραηλίται. Ταῦτα δὲ τί ἄλ-
 λο εἰσὶν εἰμὴ Φλογερὲς ζῆλος ἔργα καὶ
 νοήματα; Περιτέμνει τὸν Τιμόθεον οἰκονομι-
 κῶς, „ Διὰ τὰς Ἰεδαίας δηλονότι τὰς
 3. „ ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις. Γίνεται
 1. Κορ. 9.
 20, 22. „ Τοῖς Ἰεδαίοις ὡς Ἰεδαῖος τοῖς ὑπὸ νό-
 „ μον ὡς ὑπὸ νόμον. Τοῖς ἀνόμοις ὡς
 „ ἄνομος, τοῖς ἀθενοῖσιν ὡς ἀθενής, τοῖς
 „ πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τιναὶ σώσῃ.
 Ταῦτα δὲ τί ἄλλο εἰσὶν, εἰμὴ ἔργα βα-
 θείας διακρίσεως θεῖα καὶ σωτήρια; ὑ-
 πομένει διωγμὸς, Φυλακὰς, δεσμὰ, ῥαβ-
 δισμὸς, λιθασμὸς, παντὸς εἶδους παθή-
 ματα, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐγγίζει εἰς
 τὰς πύλας τοῦ θανάτου, καὶ ἐν πᾶσι
 τούτοις διασώζει τὴν αὐτὴν τῆ ζήλου θερ-
 μότητα ὑπὲρ τοῦ εὐαγγελικῆς κηρύγμα-
 τος, ἕως ὅτε διὰ μαρτυρικῆς θανάτου παρέρ-

δωκε τὴν ἀγιωτάτην αὐτῆς ψυχὴν εἰς χεῖ-
 ρας τοῦ πλάσῃ αὐτὴ καὶ δεσπότη. Ταῦ-
 τα τί ἄλλο εἰσὶν, εἰμὴ ἔργα τῆς ἀκλο-
 νήτης καὶ ἀνάμπτου σαφεινότητος τῆς ἀ-
 δαμαντίνης αὐτῆς ψυχῆς;

Ἐὰν δὲ ἀπλώσῃς τῆ νοός σε τὴν
 θεωρίαν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκωμένην, βλέ-
 πεις ἐν αὐτῇ τὰ γενικώτερα τοῦ ζήλου
 κατορθώματα. ἐν αὐτῇ βλέπεις, ὅτι ἑδείς
 ἄλλος ἐσῆριξε τὴν θεοσέβειαν εἰς τὸ γέ-
 νος τοῦ Ἰσραὴλ, εἰμὴ τῶν Προφητῶν
 ὁ ζήλος. ἑδείς ἄλλος ἐπέσρεψεν ἀπὸ τῆς
 πλάνης τῶν εἰδάλων τὰ ἔθνη, καὶ εἰσή-
 γαγεν αὐτὰ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως,
 εἰμὴ τῶν Ἀποστόλων ὁ ζήλος. ἑδείς ἄλ-
 λος ἐξήλεγξε τῶν Αἰρετικῶν τὰς βλασ-
 φημίας, καὶ ἐκύρωσε τῆς ἐρθοδοξίας τὰ
 δόγματα, εἰμὴ τῶν θεῶν Πατέρων ὁ ζήλος.

Μεγάλῃ ἀρετῇ ὁ ζήλος, καὶ μεγά-
 λα τὰ τέτα κατορθώματα, πλην πολ-
 λὰ σπανίως εὐρίσκεται καθαρὸς ἀπὸ τῆς
 ἀδιακρισίας. ἵ' δὲ ἀδιακρισία φθείρει τὴν
 ἀρετὴν αὐτῆς, πολλάκις δὲ μεταβάλλει
 αὐτὴν εἰς κακίαν. ἔχω ζῆλον θερμὸν ὡς
 τὸ πῦρ διὰ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων,
 διὰ δὲ τὰ ἐμὰ ἁμαρτήματα ψυχρὸν ὡς
 χιόνα· τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
 τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἥγαν τὸ μικρὸν αὐτῆς
 σφάλμα φαίνεται μοι δοκός, τούτοις
 ἁμαρτήματα μέγα. ἡ δὲ δοκός ἡ ἐν τῷ
 ὀφθαλμῷ μου, ἔστιν τὸ μέγα ἁμάρτι-

μά μὲς φαίνεται μοι εἶδέν. Τῆτο δὲ ἐστὶ
ζῆλος ἀδιάκριτος. ὅθεν νομίζω ὅτι εἰμὶ
ζηλωτὴς, ἐγὼ δὲ εἰμι τέλειος ὑποκρι-
τῆς. ὅταν ἔχω ζῆλον διακριτικόν, πρῶ-
τον μὲν διακρίνω τὰ σφάλματά μὲς, καὶ
καθαρίζω ἀπ' αὐτῶν τὴν ψυχὴν μὲς,
ἐπειτα ἐπιχειρῶ τὴν διόρθωσιν τῶν ἄλ-
λων. 7. Ὑποκριτὰ, ὅπως ἐλέγχει τὸν ἀ-
5. „διακριτικὸν ζῆλόν μὲς ὁ Κύριος, ἐμβαλε
„πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τῆς ὀφθαλμοῦ σου,
„καὶ τότε διαβλέψας ἐμβαλεῖν τὸ κάρ-
„φος ἐκ τῆς ὀφθαλμοῦ τῆς ἀδελφῆς σου. Πό-
σοι ἔχου ζῆλον, ἀλλὰ μὴ διακρίνοντας
τὰ ἔντως καλὰ ἀπὸ τῶν κακῶν, ποιεῖς
ἁμαρτήματα μεγάλα, νομίζοντας ὅτι πρᾶτ-
τεσιν ἀρετὰς μεγάλας; παράδειγμα τέττα
οἱ χισματικοὶ καὶ ἐχισμένοι. αὐτοὶ ὑπὸ τῆς
ἀδιακρίτου αὐτῶν ζήλου σκοτιζόμενοι, βλέ-
πουσιν τὸν κώνωπα ὡς κάμηλον, καὶ πλάτ-
τοντες σφάλματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς
Χριστοῦ τὰ μὴ ὄντα σφάλματα ἀλλὰ καλ-
λωπίσματα, νομίζουσιν ἀρετὴν τὸν ἀπὸ
αὐτῆς χωρισμόν, ἤγουν τὸν τῆς ψυχῆς
αὐτῶν ἀφανισμόν. ὅθεν χρίζονται οἱ πα-
ναθήλιοι ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μακρυ-
νόμενοι ἀπ' αὐτῆς, συνισῶσι Πατρίδας καὶ
κόμματα φθοροποιὰ τῆς ψυχῆς αὐτῶν,
καὶ πάσης θεῆας χάριτος ἐστερημένα. πό-
σοι ἔχου ζῆλον, ἀλλὰ μὴ γνωρίζοντες
ὅτι εἰσὶ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀνυποτά-
ζουσι κατ' αὐτῶν τῶν προεστώτων ἐλέγ-

χοντες αὐτοὺς καὶ νομίζουσι ὅτι ποιεῖσιν
ἀρετὴν, ἐργάζονται δὲ κακίαν, ἤγουν πα-
ρακοὴν καὶ ἀνυποταξίαν; Πόσοι ἔχου
μὲν ζῆλον διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἀδελ-
φῶν, ἀλλ' ἔμετέρχονται αὐτὸν μετὰ
τῆς πρεπέους διακρίσεως, νεθετῶντες αὐ-
τοὺς καὶ καταρτίζοντες κατὰ τὴν ἀποστο-
λικὴν ἐντολὴν „Ἐν πνεύματι πραότητος, Γαλ. 6. 1.
„Σκοπῶντες μὴ καὶ αὐτοὶ πειραθῶσιν,
ἀλλ' ἐλέγχουσιν αὐτοὺς ἀδιακρίτως, καὶ
ἐξονειδίζουσι μετὰ ἀνυποταξίας, ὅθεν ἀντὶ
ὠφελείας προξενῶσι βλάβην, καὶ ἀντὶ
ἀρετῆς ποιεῖσιν ἁμαρτίαν.

Ὁ ζῆλος, ἀγαπητοὶ μὲς ἀδελφοί,
ἐστὶν ἀρετὴ μεγάλη, πολλὴν χρείαν ἔχει
μεγάλῃς διακρίσεως. φαίνεται δέ μοι, ὅτι
τῆτο σημαίνουσι ταῦτα τὰ λόγια τῆς Κυ-
ρίας „Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλιθιῆσεται καὶ 9.
„πᾶσα θυσία ἀλλ' ἀλιθιῆσεται. Διότι 49.
τὸ μὲν πῦρ τύπος ἐστὶ τῆς ζήλου, καθό-
τι θερμός ἐστιν ὁ ζῆλος καθὼς καὶ τὸ
πῦρ τὸ δὲ ἄλλας τύπος ἐστὶ τῆς διακρίσεως.
διότι καθὰς τὸ ἄλλας ἔμνον διαφυ-
λάττει τὰ ἀλιζόμενα ἀπὸ τῆς σήψεως,
ἀλλὰ καὶ ποιεῖ νοσίμους τὰς τροφάς,
ἔτω καὶ ἡ διάκρισις ἔμνον διαφυλάτ-
τει τὸν ζῆλον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἀλ-
λὰ καὶ ἅγια ποιεῖ πάντα τὰ τέττα ἐρ-
γα· ἐνώσας ἔν ὁ Κύριος ταῦτα τὰ δύο
ὀνόματα, ἤγουν τὸ πῦρ καὶ τὸ ἄλλας συ-
νέστησε μεταφορικῶς πῦρ ἀλμυρὸν, ἡ

πῦρ ἀλίζον, ἵνα δείξῃ ὅτι ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα ὁ ζήλος συντηγμένος ὑπάρχῃ πάντοτε μετὰ τῆς διακρίσεως· διὰ τῆτο δὲ εἶπε· „Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλιθίσεται, ἢ γὰρ πᾶς ἄνθρωπος γενέσθω ζηλωτὴς μετὰ διακρίσεως. „Καὶ πᾶσα θυσία ἀ- „λὶ ἀλιθίσεται, τῆτες καὶ πᾶσα ἀρετὴ ἐκ τῆς ζήλῃς τῆς ψυχῆς προσερχομένη, ἔσω ἡρτυμένη διὰ τῆς διακρίσεως. ταῦτα δὲ εἶπεν ἐπειδὴ ἡ ἀδιάκριτος ἀρετὴ ἔκ ἐστὶν ἐμπρόσδεκτος ἐνώπιον αὐτῆς. τῆτο φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν λόγων τῷ Θεῷ περὶ τῆς θυσίας τῷ Κρίν. ὁρθῶς προσέφερον ὁ Κρίν τὴν θυσίαν αὐτῆς, ἐπειδὴ προσέφερον αὐτὴν εἰς τὸν Θεόν· πλὴν ὃ διέκρινε καλῶς, ὅτι ἔπρεπεν ἵνα προσφέρῃ εἰς αὐτὸν τὰ ἐκλεκτότερα τῶν πραγμάτων αὐτῆς· διὸ εἶπε πρὸς αὐτὸν

Γεν. 4·7· ὁ Θεός· „Οὐκ ἐὰν ὁρθῶς προσενέγκῃς, „ὁρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἡμαρτες; Επει-
τα ἔδειξεν ὅτι ἔκ ἐδέχθη τὸ δῶρον αὐ-

τῆς, εἰπὼν· ἐπιστρέφω σοὶ αὐτὸ, „Πρὸς „σὲ ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆς. Ἔσω ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου τὸ δῶρόν σου, „Καὶ σὺ ἄρξεις „αὐτῆς.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱὲ τῷ Θεῷ τῷ ζῶντος, σὺ ἦλθες εἰς τὴν γῆν, ἵνα βάλλῃς εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν πῦρ καθῶς εἶπας· „Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν. Λυκ. 12. 49. Σὲ ἔν ἐπιμαλέμεθα, βάλλε εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τῆτο τὸ πῦρ τῆς ζήλῃς τῆς πίσεως καὶ τῆς ἀρετῆς, πλὴν μὴ ἀναλον, ἢ γὰρ ἀδιάκριτον, ἀλλ' ἁλατι ἡρτυμένον, ὡς εἶπας, τῆτες διακριτικόν· ἵνα δι' αὐτῆς θερμανθέντες ἅμα δὲ καὶ ἀλιθίντες προσφέρωμέν σοι πᾶσαν θυσίαν ἡμῶν ὃ μόνον ὁρθῶς, ἀλλὰ καὶ διακριτικῶς. Τοιούταις γὰρ θυσίαις εὐαρεσῆται τὸ ἔλεός σου ὡς ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλωσύνη καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν, εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΔΕΥΤΕΡᾳ ΚΤΡΙΑΚῃ.

Ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν ἐστὶ τὸ θεμέλιον πάντων τῶν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς πίσεως διδασκομένων. διότι εἰ οἱ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. εἰ δὲ ὁ Χριστὸς οὐκ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἄνωφελής καὶ ματαία ἐστὶν ἡ χριστιανικὴ πίσις. „Εἰ γὰρ, λέγει ὁ

Παῦλος, νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ

1. Κορ. 15. „Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγή-

16. 17. „γερται, ματαία ἡ πίσις ὑμῶν. Οἱ

ὅς. Λαίετ. Ἐπίκερς, τῆς καταπτύσεως ἡδονῆς τὸ ἀνδράποδον, λέγων ὅτι ἡ ψυχὴ ἐστὶ σωματικὴ καὶ θνητὴ, ἡρνεῖτο διὰ τῆς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν. περιεφέρετο δὲ εἰς τὴν Κόρινθον τὸ ὀλέθριον καὶ ψυχοφθόρον αὐτῷ σύστημα, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν τῶν λόγων τῆς ἐπιστολῆς τῷ Παύλῳ.

1. Κορ. 15. „Πῶς λέγουσιν οἱ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστα-

12. „σις νεκρῶν οὐκ ἐστίν; Ἐπειδὴ δὲ τῆς τὸ φρόνημα καταργεῖ πᾶσαν τὴν εἰς

Χριστὸν πίσιν, ἀναλαμβάνει κατὰ τὴν τὸν ἐνθερμον αὐτῷ ζῆλον ὁ τρισμακάριος

Παῦλος. διὰ δὲ τῆς θεοσδότου αὐτῷ σοφίας καὶ χάριτος γράφει περὶ τῆς πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἵνα καὶ τοὺς μὴ πλανηθέντας σιδηρῶς, καὶ τοὺς εἰς τὴν θανάτου φόρον ταύτην πλάνην πεισμένους ἀνορθώσῃ τε καὶ ἐπιστρέψῃ. καὶ πρῶτον μὲν διὰ τῆς τῶν πολλῶν μαρτυρίας ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. δεύτερον διὰ πολλῶν καὶ διαφορῶν λόγων πείθει ὅτι καὶ οἱ νεκροὶ ἀνίστανται. τὸ πρῶτον τῶν τῶν δύο περιέχουσιν τὰ σήμερον ἀναγνωσθέντα λόγια τῆς ἐπιστολῆς αὐτῷ. διευθύνει δὲ αὐτὰ πρὸς τοὺς ὑπὸ αὐτῷ κατηχηθέντας, λέγων·

Ἀδελφοί, γνωρίζω ὑμῖν τὸ 1. Κορ. 15. 1.

Εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισά-
μην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε,
ἐν ᾧ καὶ ἐσῆκατε·
Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λό- 2.

γὰρ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε.

Ὅτι μὲν ὁ Θεσπύσιος Παῦλος, ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Κόρινθον ἐδίδαξε τὰς Κορινθίους κατὰ βάθος καὶ πλάτος τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, ἡδεμία ἐστὶν ἀμφιβολία, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἔγραφε πρὸς αὐτὰς περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως, ἄρχεται, τὸν περὶ αὐτῆς λόγον ἀπ' αὐτῆς τῆς κατηχήσεως, δι' ἧς ἐδίδαξεν αὐτὰς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. Γνωρίζω ὑμῖν, λέγει, ἦγεν ἀναμνηστικῶς εἰς ὑμᾶς, ὡς ἀδελφοί, τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, ἣν ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ἐδίδαξα, ὑμεῖς δὲ αὐτὴν παρελάβετε, καὶ ἐν αὐτῇ διαμένετε σερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι, δι' αὐτῆς δὲ καὶ σώζεσθε, τῆς σωθῆναι δύνασθε. „Γνωρίζω ὑμῖν, εἶπεν ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην ὑμῶν „Τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην „ὑμῖν, ποίῳ δηλαδὴ θεμελίῳ καὶ βάσει ἐδίδαξα ὑμᾶς τὸ τοῦ Χριστοῦ Εὐαγγέλιον. ἔπειτα ἐπιφέρει, λέγων „Εἰ κατέχετε, ὅπερ ἐστὶν, εἰάν κρατῆτε τὸ τοῦ θεμελίου, τὴν ἀνάστασιν δηλονότι τῶν νεκρῶν κρατῆτε δὲ τὸ τοῦ ἀναμφιβόλως, „Ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε. Διότι ἐκτὸς τῆς τῆς δόγματος, ματαίως καὶ ἀ-

νωφελῶς ἐπιστεύσατε, ἐκτὸς τῆς ἀνωφελῆς καὶ ματαίας ἐστὶν ἡ πίσις ὑμῶν. τοιοτρόπως δὲ προοιμιάσας, ὅσα τότε κατήχησεν αὐτὰς, ἀναμνηστικῶς πρὸς αὐτὰς, λέγων.

Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφάς. Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς. 1. Κορ. 15. 3.

Παρα τίνος παρέλαβεν ὁ Παῦλος ὅσα περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παρέδωκε; Μήπως παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνανίου τοῦ βαπτίσαντος αὐτόν; ἢ παρὰ ἄλλων Χριστοῦ Μαθητῶν εὐρεθέντων ἐν τῇ Δαμασκῷ τότε, ὅταν αὐτὸς ἐκεῖ ἐβαπτίσθη; ἢ παρὰ τοῦ Πέτρου, ὅτε ἀνῆλθεν εἰς Ἱερουσόλυμα, ἵνα ἰσορήσῃ αὐτόν, καὶ ἐπέμεινε „Πρὸς αὐτόν ἡμέρας δεκαπέντε, ὥς καὶ τὸν Ἰάκωβον εἶδε τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου; ἔχι. διότι αὐτὸς ὁ Παῦλος ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἔπαρέλαβε παρὰ ἀνθρώπου τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δι' ἀποκαλύψεως. „Γνωρίζω ὑμῖν, εἶπεν, ἀδελφοί, τὸ Εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι ἔκ Γαλ. 1. 18, 19. Α' 12.

ἔστι κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον, ἕτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποδεικνύει τὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν, ἵνα μηδεὶς ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, προβάλλει τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ἀποδείξεις. πρῶτη δὲ ἀποδείξις ἐστὶν ἡ βεβαίωσις περὶ τοῦ ὅτι ἀληθῶς ἀπέθανε καὶ ἐτάφη διὰ τοῦτο ἂν λέγει, ὅτι ἐν πρώτοις παρ' ὧκεν εἰς αὐτὰς τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἐτάφη, ἔπειτα καὶ τὸ ὅτι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη. προβάλλει δὲ περὶ τούτων ἀποδείξεις δύο, τὴν παράδοσιν, λέγων, „Ὁ καὶ παρέλαβον. καὶ τὰς θείας Γραφάς, προσιθεὶς τὸ Κατὰ τὰς Γραφάς. Γραφάς δὲ λέγει τὰς ἁγίας Προφῆτας, τὰς προφητεύσαντας περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ περὶ μὲν τοῦ θανάτου αὐτοῦ προφήτευσεν ὁ με-

Ησ. 53. 8. γαλοφωνότατος Ἠσαΐας, ἑπὶ ὧν „Ὅτι „αἵρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ „τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ ἡ χθὴ εἰς θάνατον. Περὶ δὲ τῆς ταφῆς αὐτοῦ ὁ αὐτὸς

Ησ. 57. 2. Ἠσαΐας προεῖπεν „Ἔσθι ἐν εἰρήνῃ ἡ „ταφή αὐτοῦ, ἦσται ἐκ τοῦ μέσου. Τὴν δὲ ἀνάστασιν αὐτοῦ ὁ μὲν Προφητάναξ Δαβὶδ προκατήγγειλεν, αὐτὸν τὸν Χριστὸν παραστήσας λέγοντα „Οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην; εἰδὲ

„δάσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν ὁ δὲ Προφῆτης Ἰωάννης προετύπωσε διὰ τῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τριημέρου αὐτοῦ ταφῆς. Ὡς περὶ γὰρ ἦν Ἰωάννης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς „νύκτας· ὅπως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, „προεῖπεν ὁ Κύριος, ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς „γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς δύο ἀποδείξεις, ἐπάγει καὶ τρίτην, τὰς μάρτυρας δηλονότι τὰς ἰδόντας αὐτὸν μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν.

Ματθ. 12. 40.

Καὶ ὅτι ὥφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα. Ἐπειτα ὥφθη ἑπτά-
νω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς
ἐφ' ἅπαξ, ἐξ ὧν πλείους μέ-
νυσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ
ἐκοιμήθησαν. Ἐπειτα ὥφθη
Γαλιλαίᾳ εἶτα τοῖς Ἀποστό-
λοις πᾶσι.

1. Κορ. 15. 5, 6.

7.

Διατί προβάλλει πρῶτον τὸν Κηφᾶν, ἦγαν τὸν Πέτρον μάρτυρα τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως; Διότι αὐτὸς ἦν πρῶτος τῶν Ἀποστόλων· εἰς αὐτὸν δὲ πρῶτον ἐκ πάντων τῶν ἄλλων Μαθητῶν ἐφάνη ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅτε ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν λόγων, ὧν ἔλεγον με-

Ματθ. 10. 2.

Κ κ

ταξὺ ἀλλήλων οἱ ἐν Ἑρεσταλήμ συνα-
θροισθέντες ἑνδεκα Ἀπόστολοι καὶ οἱ μετ'
αὐτῶν, ὅτε ὁ Κλεόπας καὶ ὁ σὺν αὐ-
τῷ Μαθητῆς ἐπιστρέψαντες ἀπὸ Ἑμμαῶς,
Λουκ. 24. ἦλθον πρὸς αὐτάς. „Καὶ εὖρον, λέγει
33, 34. „ὁ εὐαγγελιστὴς Λευκάς, τὰς ἑνδεκα καὶ τὰς
σὺν αὐτοῖς, Λέγοντας· ὅτι ἠγέρθη ὁ
„Κύριος ὄντως, καὶ ἄφθι Σίμωνι. Ε-
πειδὴ δὲ ἑνδεκα ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι μετὰ
τὴν ἀνάστασιν τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθότι
ὁ Γεώργιος καὶ τῆς ἀποστολικῆς χάριτος ἐ-
Ματθ. 27. ζήτησε μετὰ τὴν προδοσίαν, καὶ „Ἀπελ-
5. „θῶν ἀπήγαγον, Διατί εἶπεν ὁ Παῦ-
λος, τοῖς δώδεκα; Διότι δώδεκα ἐποίη-
Μαρκ. 3. σεν ὁ Κύριος ἐξ ἀρχῆς. „Ἰνα
14. „ἄσι μετ' αὐτῶν, καὶ ἵνα ἀποσέλλῃ αὐ-
„τας κηρύσσειν. Τὸν ἀριθμὸν δὲ τῶν δώ-
δεκα τὸν ὑπὸ τῆ Κυρίου ὀρισθέντα, καὶ
ἑνδεκα ἦσαν τότε οἱ Ἀπόστολοι, ἀνέφε-
ρεν ὁ Παῦλος, καθὼς καὶ ὁ εὐαγγελι-
στὴς Ἰωάννης, εἰπὼν· „Θωμάς δὲ εἰς ἐκ
Ἰωάν. 20. „τῶν δώδεκα. Μήτι δὲ ὁ Κύριος ἐφάνη
24. καὶ εἰς τὸν Ματθαῖον κατ' ἰδίαν, καθὼς
Χρυσ. αὐτ. καὶ εἰς τὸν Παῦλον καὶ εἰς τὸν Ἰακώβον;
ἢ μήτι ὁ Ματθαῖος εἰς ἡν τῶν πεντακο-
σίων ἀδελφῶν, οἷς ἄφθι ὁ Κύριος; τί-
νες δὲ ἦσαν ἔτι οἱ πεντακόσιοι ἀδελφοί,
καὶ πᾶς ὡφθι ἐπάνω αὐτῶν ὁ Χριστός,
καὶ πῶς ἐφάνη, ἀνα μέρος εἰς τὸν καθ' ἕνα,
ἢ ὁμοῦ τοῖς πᾶσιν; εἰδὲν περὶ τῆς ἐ-
φανέρωσας εἰς τὰ εὐαγγέλια, εἰδὲ τῶν

Ἀποστόλων αἱ Πράξεις, μόνος δὲ ὁ Θεό-
σκηνος Παῦλος εἶπεν ὅτι ὡφθι ἐπάνω
πεντακοσίοις ἀδελφοῖς, καθὼς εἶπε καὶ
τὸ „Ἄφθι Ἰακώβω· εἴτα τοῖς Ἀπο- Α' υβροσ.
στολοις πᾶσιν, Ἀποστόλους ὀνομάσας εἰς Αὐτ.
τὰς δώδεκα καὶ ἀνωτέρω ἀνέφερεν, ἀλλ-
ὰ τὰς ἐβδομήκοντα Μαθητάς. ἐκ τῆς
δὲ λέγει τῶν πεντακοσίων ἀδελφῶν οἱ πε-
ρισσότεροι ζῶσιν ἄχρι τῆς σήμερον,
„Τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. Σὺ δὲ σημεί-
ωσον τὸ, Ἐκοιμήθησαν, περὶ τῶν Ἀγί-
ων λεγόμενον, ἀντὶ τῆ ἀπέθανον. Τῆτο
δὲ εἶπεν, ἵνα ἐτι μᾶλλον πληροφορηθῇ-
διότι εἰάν τις ἐδίδαζε περὶ τῶν ὑπὸ αὐτῶν
λεγομένων, ἡδύνατο ἐρωτῆσαι αὐτὰς τὰς
ἐτι ζῶντας καὶ ἰδόντας τὸν Κύριον μετὰ
τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτῶν ἀνάστασιν.

Ἐχατον δὲ πάντων, ὥσπερ 1. Κορ.
15. 8.
ἐκ τῶ ἐκτρώματι, ὡφθι
καὶ μοί· Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλά-
χιμος τῶν Ἀποστόλων· ὅς ἐτι
εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι Ἀπό-
στολος, διότι ἐδίωξα τὴν Ἐκ-
κλησίαν τῆ Θεοῦ. Χάριτι δὲ 9.
10.
Θεοῦ εἰμι ὁ εἰμι καὶ ἡ χάρις
αὐτοῦ καὶ εἰς ἐμὲ, καὶ μετὰ ἐ-
γενήθη, ἀλλὰ περισσότερον

11. αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· ἐκ
ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τῆ Θεοῦ
ἡ σὺν ἐμοί. Εἴτε ἐν ἐγὼ, εἴ-
τε ἐκ αἰνοί, ἔτω κηρύσσομεν,
καὶ ἔτως ἐπισεύσατε.

Βλέπε κλίμακα θαυμασίαν, δι' ἧς ὁ
Παῦλος πανσόφως ἅμα καὶ ἐπωφελῶς
καταβαίνει καὶ ἀναβαίνει. καὶ ὅταν μὲν
καταβάνῃ, φθάνει ταπεινόμενος ἕως αὐ-
τῆς τῆς ἐσχάτης τῶν ἀμαρτωλῶν κατα-
στάσεως. ὅταν δὲ ἀναβαίνει, συσέλλει ἐπι-
τιθεῖως καὶ σμικρύνει ταπεινοφρόνως τῆς
ιδίας ἀναβήσεως τὸ ὕψος. ἄκρσον τὰ τῆς
βαθυτάτης αὐτῆς ταπεινώσεως ῥήματα·
„Ἐχατον δὲ πάντων, λέγει, ὡς περὶ
τῷ ἐκτρώματι ὡφθῇ καὶ μοί. Ἐκτρώμα
ἐστὶ τὸ ἀτελὲς ἐμβρυον, τὸ πρὸ τῆς και-
ρῆς τῆς γεννήσεως αὐτῆς ἀποβαλλόμενον,
ἐπομένως ἐστὶ πρᾶγμα ἐντελὲς καὶ ἐπι-
δανὸν καὶ ἄχρηστον. τῷ ἐκτρώματι ἐν
παραβάλλει αὐτὸν, λέγων ὕπερον πάν-
των τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ἐφάνη καὶ
εἰς ἐμὲ ὁ Κίριος ὡς περὶ τῷ ἐκτρώμα-
τι, ὡς εἰς πρᾶγμα ἐντελέστατον καὶ ἐπι-
δανώτατον. ἐπιφέρει δὲ καὶ τὸν λόγον τῆς
αὐτῆς ἐντελείας καὶ ἐπιδανότητος. διότι
ἐγὼ εἰμι, λέγει, ὁ ὕψιστος τῶν Ἀποστό-
λων, καὶ ἐκ εἰμι ἄξιος τῆς ἀποστολικῆς
ὀνόματος, „Ὅς ἐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι

„Ἀπόστολος, καθότι ἐδίωξα τὴν Ἐκκλη-
σίαν τῆ Θεοῦ. Ἀληθῶς δὲ διώκτης τῆς
Ἐκκλησίας καὶ Ἀπόστολος εἰσὶ διὰ ὀνό-
ματα ἀντικείμενα, διό τὰς πρὸ τῆς ἐπι-
στοφῆς αὐτῆς διωγμὸς ὅσας ἐποίησε κατὰ
τῆς Ἐκκλησίας προβάλλει, ἵνα δείξας
ἑαυτὸν καὶ αὐτῆς τῆς ἀποστολικῆς ὀνο-
μασίας ἀνάξιον, ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ἕως
τῆς ἐσχάτης βαθμῆς τῆς ταπεινοφροσύνης.
Ἄκρσον δὲ καὶ τὰ λόγια τῆς ὑψώσεως
αὐτῆς, καὶ σημείωσαι πόσον συσέλλει καὶ
περικρύπτει αὐτήν, ἵνα πληροφορηθῇς
ὅτι ἐδὲ περισυτολογεῖ ἐδὲ μεγαλοῤῥήμο-
ναι, καὶ καταλάβῃς ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ
φαινομένη ὑψώσις ἐστὶ βαθυτάτη ταπεί-
νωσις· „Χάριτι δὲ Θεοῦ, λέγει, εἰμὶ ὁ
„εἰμι. Ἀκρεῖς; εἰς τὴν χάριν τῆ Θεοῦ,
καὶ ἐχὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς προθυμίαν ἀπο-
νέμει πᾶσας τὰς ἀρετὰς αὐτῆς. καὶ λέγει
δὲ τὸ τί ἐστίν, καὶ λέγει δηλονότι χάριτι
Θεοῦ εἰμι Ἀπόστολος, εἰμὶ τῶν ἔθνων δι-
δάσκαλος, εἰμὶ κήρυξ τῆς Εὐαγγελίᾳ,
ἀλλὰ λέγει μόνον, εἰμὶ ὁ εἰμι. Οὐδὲ λέ-
γει ὀνομασί τὰ θαυμάσια ἔργα, ὅσα ἡ
χάρις τῆ Θεοῦ ἐποίησε δι' αὐτῆς, ἀλλὰ
λέγει μόνον, ὅτι ἡ δοθεῖσα αὐτῷ χάρις
ἐκ ἐγένετο ἀκαρπὸς καὶ ἀτελεσφόρητος.
„Καὶ ἡ χάρις αὐτῆς ἡ εἰς ἐμὲ καὶ κενὴ
„ἐγενήθη. Συδὲ παρρησιαζει τὰς κέπας
αὐτῆς εἰδικῶς, ἀλλὰ μεγαλύνει μὲν αὐ-
τὴς γενικῶς, λέγων „Περισσότερον αὐ-

„τῶν πάντων ἐκοπίασα. Ἦγυν περισσώτερον καὶ τῷ Πέτρῳ καὶ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων καὶ τῶν πεντακοσίων ἀδελφῶν καὶ τῷ Γαλιλάῳ καὶ πάντων τῶν Μαθητῶν, ὅς ἀνωτέρω ἀνέφερον ἔπειτα εὐθὺς χαλᾷ τὴν δύναμιν τῆς ὑψώσεως αὐτοῦ πρῶτον μὲν ὁμολογήσας, ὅτι ἐκ αὐτὸς ἐκοπίασεν, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν αὐτῷ ὑπάρχουσα. „Οὐκ ἐγὼ δέ, λέγει, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. Δεύτερον δέ, ἀμφίβολον παρῆλθας καὶ ἐχὶ βέβαιον τὸ ὅτι αὐτὸς περισσώτερον πάντων τῶν ἄλλων ἐκοπίασε. Δίτι. ὡς ἀμφιβάλλων εἶπεν. „Εἴτε ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐκ οἷδα τις, ἐγὼ ἢ ἐκεῖνοι περισσώτερον ἐκοπίασαν. Ἀλλὰ διὰ τὸ Παῦλος ἀνέβιβασεν ἑαυτὸν εἰς τίσον ὕψος; Διότι ἀνάγκην εἶχε συστάσεως, ἐπειδὴ ἐμαρτύρει ὅτι ὁ Χριστὸς ἐφάνη εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστα-

σιν. τίσον δὲ περισσώτερον κύρος ἔχει ἡ μαρτυρία, ὅσον ἀξιοπιστότεροί εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες. τίσον δὲ ἀξιοπιστότεροι οἱ μαρτυροῦντες ὅσον περισσώτερον γνωστὰ εἰσι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν κατορθώματα, καὶ δὲ ἡ ναγκασίη καὶ ὑψώσις καὶ ἐπαινέσις ἑαυτοῦ, ἵνα ἡ μαρτυρία αὐτῷ ἔχῃ πᾶσαν τὴν ἰχὺν καὶ δύναμιν, ἐποίησεν ὅμως τῷ τοῦ διὰ τῶ θυμασίᾳ τῆς ταπεινώσεως τρόπῳ, ὃν ἠκέσασθε. τοιοῦτότερος δὲ συστήσας τὴν μαρτυρίαν αὐτῷ, ἐπιφέρει τῷ σκοπῷ αὐτοῦ τὸ συμπέρασμα, λέγων. „Εἴτε ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι περισσώτερον ἐκοπίασαν, ὅμως πάντες οὕτω κηρύσσομεν, Ἦγυν ὅτω συμφάνως διδάσκομεν τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. „Καὶ ὅτως ἐπιστεύσατε. Καὶ ὑμεῖς δὲ ὅτως ἐπιστεύσατε, ὡς ἡμεῖς ἐκηρύξαμεν, τῷ ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΤΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΥΡΙΑΚῃ

Διὰ τεσσάρων ἀποδείξεων ἀπέδειξεν ὁ πάνσοφος Παῦλος ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν· διὰ τῆς παραδόσεως ἣν αὐτὸς παρέλαβε παρ' αὐτῆ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν προφητικῶν λόγων τῶν θείων Γραφῶν, διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν μαρτυρησάντων ὅτι εἶδον τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν, καὶ διὰ τῆς πίστεως τῶν Κορινθίων, οἵτινες ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. διὰ τῶν δὲ ἀποδείξεων τὴν τῆ Χριστοῦ ἀνάστασιν, δι' αὐτῆς ἔπειτα καὶ δι' ἄλλων πολλῶν ἐπιχειρημάτων ἀπέδειξεν ὅτι κοινῶς πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐκ νεκρῶν ἀνίστανται. τῆτο δὲ ἦν τότε ὁ κύριος αὐτῆ σκοπὸς, ἐπεὶ τινὲς τῶν Κορινθίων φθαρέντες ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν

1. Κορ. 15.
12. Ἐπικερείων, ἔλεγον, „Ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν ἔτι ἔστιν. Ὁ ἄλλοις ἀληθῶς ἡ τότε φθορὰ, ὁλεθριώτερα ὅμως ἢ ἐν ταῖς κατ' ἡμᾶς ἡμέραις, ἐπεὶ δὲ ἡ τότε ἰ-

σως περιεκλείετο εἰς μόνην τὴν Κόρινθον, ἡ δὲ σημερινὴ περιέρχεται εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

Ἐφάνησαν ἐν ταῖς κατ' ἡμᾶς ἡμέραις ὑπὲρ ἄλλοτε ποτε ἄνδρες „Λα-Πραξ. 20.
30. „λῶντες, κατὰ τὴν προφητείαν τῆ Παύ-
„λῃ, διεσραμμένα, τὴν τῶν νεκρῶν ἀνά-
στασιν ἀρνούμενοι, καὶ πάντα τὰ πιτευ-
όμενα χλευάζοντες. ἄνθρωποι δὲ εἰσιν ἔτι παμπόνηροι, οἵτινες γνωρίζοντες ὅτι τὸ μὲν οἰκοδομῆσαι ἐπὶ δύσκολον, τὸ δὲ κρημνίσαι τὰ οἰκοδομηθέντα εὐκολον, καὶ βλέποντες ὅτι πᾶν ἄλλο σύστημα, πλην τῆ Χριστιανικῆς, ἐστὶν αυτοκατάργητον καὶ καταγέλασον, ἐδὲ ἀλλότριον ἔχουσι σύστημα, ἐδὲ ἴδιον κατασκευάζουσιν, ἀλλ' ἀκατασταῖντες, ἄλλοτε μὲν τῆτο, ἄλλοτε δὲ ἐκείνο ἐπαγγέλλονται, „Μὴ
1. Τιμ. 1. 19. „νοῦντες μήτε ἂ λέγῃσι, μήτε περὶ τί-
„νων διαβεβαίωνται. Ἄλλοτε μὲν ὁμο-
λογῇσι Θεὸν ποιητὴν τῶ παντός, πλὴν

λέγουσιν ὅτι εἰδὲ τὰς κακὰς παιδείας, εἰδὲ τὰς ἀγαθὰς ἐνεργεῖται, εἰδὲ προνοεῖ ὅλως ὑπὲρ τῶν κτισμάτων ὧν ἐπλασεν. εἶπεν φανερόν ἐστιν, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ὑπὸ τῆς φαντασίας αὐτῶν πλαττινόμενος, ἢ εἰ δύναται προνοεῖν, καὶ ἐπομένως ἐπὶν ἀδενῆς· ἢ εἰ θέλει καὶ ἐπομένως ἐπὶν ἢ φθονερὸς καὶ ἐπίβελος, ἢ ὑπερήφανος καὶ ἀκατάδεκτος, ἢ ναθρὸς καὶ ἀμελέστατος· τοιοῦτον Θεὸν πλάττει ἢ πεπλανημένη αὐτῶν φαντασία, τρεῖςιν ἁγέται καὶ ἀδενῇ καὶ ἐμπαθεῖ, καὶ ἐπομένως ἐτιδανώτερον καὶ αὐτῶν τῶν ψευδοθεῶν τῶν ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν πλαττινόμενων. Ἄλλοτε δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τῆ Θεῷ ἀρῶνται, τυφλοὶ καὶ κωφοὶ καὶ ἄλογοι καὶ ἀναίθνηται, εἰδὲ τὰ κτίσματα βλέποντες κηρύττοντα τὸν κτίστην, εἰδὲ τὴν φωνὴν τῆς φύσεως ἀκρόντες διηγούμενοι τῇ Θεῷ τὴν δόξαν, εἰδὲ εἰς τὸν λόγον ὑποτασσόμενοι τὸν ἐδηγῶντα πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς παντοδυναμίας ἀρχῆς, εἰδὲ εἰς τὴν αἰθέτησιν πειθόμενοι, ἥτις ἀναγκάζει πειθεῖσθαι δημιουργὸν τῶν αἰθετήτων πραγμάτων. Ἄλλοτε δὲ ὑποκρίνονται ὅτι εἰπὶν ἀκόλαστοι τῇ συζηήματος τῇ Πύρρωνος, καὶ ἐπομένως ἀμφιβόλλουσι περὶ πάντων καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας ὑπάρξεως, ὥσπερ ἂν εἰ εἴκ ἐγίνωσκον, ὅτι τὸ τοιοῦτον σύστημα περιπαύθη καὶ κατηργήθη καὶ παν-

τελῶς ἐξέλειπεν. ἔχουσιν ὅμως οἱ τοιοῦτοι ἀσεβεῖς ἰδίον ἰδιαίτατον ἀγῶνα, ἵνα τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν καταργήσωσιν.

Εἰ δὲ ἐρωτήσης αὐτὰς, διατί ἀναλαμβάνουσι τίσιν ζῆλον διὰ τὸν ἀφαισισμόν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀποκρίνονται ὅτι σκοποῦν ἔχουσι φωτίσαι τὰς ἀνθρώπους. ὅποιον δὲ φωτισμὸν ἔλαβον οὗτοι ἐκ τῆς ἀπιστίας αὐτῶν, μαρτυρεῖ ὁ βίος καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῶν. αὐτοὶ ὡς ψεύσαι καὶ ὁλοιοὶ ὑποκριταὶ ὑποχόμενοι ἐλευθερίαν καὶ ἰσότητά ἀπατῶσι πολλὰς, ἔπειτα ἄς λησάτω ἔνοπλοι καθαιρέσει μὲν τὰς νομίμους ἐξουσίας, ὑποτάσσουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν πόλεις καὶ ὁλοκληρῆς ἐπαρχίας, ἀρπάξουσι πάντας τὰς ἐν αὐταῖς θησαυροὺς, καὶ ποιῶσι τὰς ἐν αὐταῖς κατοικῶντας ἀντὶ ἐλευθέρων δέλτες αὐτῶν, καὶ ἀντὶ ἱππῶν ἐλευθερῶν καὶ τρισαθλίους μαρτυρεῖ ὁποῖος ἐστὶν ὁ φωτισμὸς αὐτῶν ἢ δυσχερᾶτη κατάσχεσις τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος· μαρτυρεῖ τὸ αἷμα τὸ ποταμηδὸν ἐκχυνόμενον ἐν πάσῃ κῆδὸν τῇ Ἑυρώπῃ. μαρτυρεῖ τὰ πάνδενα κακὰ ὅσα πάχουσι δυσάριθμοι ἀνθρώπων μεράδες, μαρτυρεῖ ἡ ἄλογος αὐτῶν πρόληψις ἢ περὶ τῆς πολιτικῆς διοικήσεως, ἥτις ἀναστατῶσαι σπευδάζει τὰς λαοὺς, καὶ διεγείρει τὸ ὑπήκοον κατὰ τῆς Ἀρχόντος, καὶ ἐκταράζει καὶ αὐτὰς τὰς βασιλικὰς θρόνους. ἐπειδὴ δὲ ἡ τῶν διδασκαλία κο-

λακύνει τὴν σάρκα καὶ ἐξεδενοῖ τὸ πνεῦμα, σβεννύει τῆς συνειδήσεως τὸν ἔλεγχον καὶ λύει τὸν χαλινὸν τῶν τυραννέων ἡμᾶς παθῶν, θεοποιεῖ τὴν σαρκικὴν ἡδονὴν καὶ ὠθεῖ τὸν ἀνθρώπων ὅπως ἡ διάνοια αὐτῆ ἐπιμελῶς ἐγχεῖται, Ἐκ νεότητος αὐτῆ, Ἦγαν πρὸς τὸν κριμινὸν πάσης αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας καὶ ἀπανθράπης πράξεως· διὰ τῆτο ἔυκολα μὲν μεταδίδεται καὶ πολυπλασιάζεται, δύσκολα δὲ ἰατρεύεται καὶ ἐξαλείφεται.

Γεν. 8.
21.

Ἐπειδὴ ὅμως αὐτοὶ λέγουσι πρὸς τοῖς ἄλλοις· Ἐὰν ἐβλέπαμεν ἓνα καὶ μόνον ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, ἢ μόνον ἐπιστεύομεν ὅτι οἱ νεκροὶ ἀνίστανται, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅσα ἡ χριστιανικὴ πίσις διδάσκει παρευθὺς ἐπειθόμεθα, διὰ τῆτο προβάλλομεν δύο ἐκ τῶν ἀποδείξεων τῆ Ἀποστόλου Παύλου περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τρεῖς τὴν ἐκ τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τὴν ἐκ τῶν μαρτύρων, ἐκφράζοντες αὐτὰς πλατύτερον καὶ ἀναπληρῶντες ὅσα ὁ Παῦλος διὰ τὸ σύντομον ἐγκατέλειπεν. ἀλλ' ὁ λόγος τῶν θείων Γραφῶν εἰδὲν ἰσχύει εἰς τὰς ἀπίστες, ἔπειδὴ νομίζουσιν αὐτὸν ἔχει λόγον Θεοῦ, ἀλλὰ κατασκευεῖν ἀνθρώπων. ἀλλ' εἰδὲ αἱ μαρτυρίαι πεῖθουσιν αὐτὰς, ἐπειδὴ ὑποπτεύονται ψεῦδος καὶ δολιότητος. Ἐὰν ἐβλέπαμεν, λέγουσιν, ἄνθρωπον ἀναστάντα ἐκ

νεκρῶν, ἐπιστεύομεν καὶ ἐπειθόμεθα. τῆτο αὐτὸ ἔλεγε καὶ ὁ πλάσιος πρὸς τὸν Ἀβραάμ. Ἦρωτῶ ἔν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν, ἤγαν τὸν ἀποθάνοντα Λάζαρον, εἰς τὸν οἶκον τῶ πατρὸς μου. Ἐχουσι Μωσέα, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀβραάμ, καὶ τὰς Προφῆτας. ἀκυσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ πλάσιος ἐπέμενεν ἰχυρογνωμονῶν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἔλεγεν· ἀλλ' εἴαν τις ἐκ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτὸς, μετανοήσουσιν. Εἰ Μωσέως, ἀπεκρίθη ὁ Ἀβραάμ, καὶ τῶν Προφητῶν ἢ ἀκυσσιν, εἰδὲ εἴαν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πειθήσονται.

Λευκ. 16.
27, 29,
30, 31.

Ἀλλὰ διατί, ὦ ἄπιστοι, ἄνθρωποι ὄντες διὰ τῆς λογικῆς δυνάμεως τετιμημένοι, παρασυμβάλλεσθε τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὁμοιοῦσθε αὐτοῖς; τὰ κτήνη ἔπειδὴ ἔκ ἔχουσι νῦν κινεῖνται καὶ ἔλκονται καὶ, ἵν' ἔτως ἔσσω, σύρονται ὑπὸ μόνων τῶν αἰσθήσεων. ὑμεῖς δὲ νῦν ἔχοντες καὶ συλλογιζόμενοι καὶ κρίνοντες καὶ διακρίνοντες, διατί μετέρχεσθε μόνην τὴν αἰσθησιν, καὶ εἰς αὐτὴν ἀφιερεῖτε ὅλην τὴν κρίσιν ὑμῶν καὶ τὴν ἀπόφασιν; πόσον παράλογόν ἐστιν, εἴαν ἔχοντες δῶν χεῖρας, δεξιᾶν καὶ ἀριστερᾶν, μετερχόμεθα εἰς τὰς ἐργασίας ἡμῶν μόνον τὴν ἀριστεράν, ἐγκαταλιμπάνομεν δὲ τὴν δεξιάν ἀνεργήτον καὶ ἀκίνητον ὥσπερ ἂν εἰ μὴ ἔχομεν αὐτήν; πόσον δὲ ἀτελὴ ἦσαν καὶ

ψαλ. 48.
12.

τὰ ἔργα τὰ διὰ μόνης τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς γινόμενα ; ἔχετε αἰδήσιν , ἀλλ' ἔχετε καὶ νῦν . ἡ αἰδήσις παρήσῃσιν εἰς τὸν νῦν τὰ αἰδιότα , ἀλλ' ὁ νῦν κρίνει καὶ διακρίνει αὐτά . πῶς ἔκιν αἰδιόανθε , ὅτι πρῶτον βάλλετε ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ νοῦς τὸ βλεπόμενον , ἔπειτα πείθεσθε ὅτι ἔτσι ἔχει καθὼς τὰ ὅμματα παρέστησαν , ἢ ἄλλως καθὼς ὁ νῦν κρίνει ; ἄραγε εἰ γνωρίζετε τὰς ἀπάτας τῶν αἰδιήσεων ; πιστεύετε ὑμεῖς , ὅτι τόσον ἐστὶ τῷ Ἡλίῳ τὸ μέγεθος , ὅσον αὐτὸ βλέπετε ; ἔχι ; ὑμεῖς πεπεισμένοι ἐσθε , ὅτι ἐστὶ μυριοπλασίως μείζον . Ἀλλὰ πόθεν τῆτο ; Ἐν τῶν συλλογισμῶν τῷ νοίς . Βλέπετε ἔν , ὅτι πείθεσθε εἰς τὸν λόγον τῷ νοίς μάλλον ἢ εἰς τὴν παράστασιν τῶν αἰδιήσεων . Διατί δὲ εἰς τὰς ἀποδείξεις τῆς θεωρητικῆς Γεωμετρίας καὶ τῆς Ἀριθμητικῆς εἰς ἀμφιβάλλει ; Διότι παραχωρεῖ ἐξ αὐτῶν ἡ παράστασις τῆς ἀπατάσεως ὁράσεως , καὶ δελεῖται μόνον ὁ λόγος ὁ τὸν νῦν καταπείθων .

Ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις τοῦ Παύλου , λέγετε , εἰδὲ λόγον ἔχει πείθοντα , ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν . ὦ εἰς τῆτο παραλογεῖτε προφανέστατα , ἢ μὴ διακρίνοντες τῷ λόγῳ τὴν δύναμιν διὰ τὴν τῷ νοίς ὑμῶν ἐμπάθειαν , ἢ μὴ γινώσκοντες ἐξ ἀμαθείας τίνες εἰσὶν οἱ λόγοι οἱ ἀποδεικτικοὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ

Χριστοῦ . Τὸ πρῶτόν ἐστι πάθος γεννώμενον ἐκ τῆς προκατάληψως , ἢ ἐκ τῆς ὑπερηφάνειας , ἢ ἐξ ἄλλων πολλῶν ὁμῶ παθῶν . ὅθεν εἰάν μὴ ἐκτινάξῃτε ἐκ τοῦ νοῦς ὑμῶν τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν τοιούτων παθῶν , εἰδέσθε δύνασθε γνωρίσαι τὴν ἀλήθειαν . τὸ δὲ δεύτερόν ἐστι πάθος εὐθεράπτευτον . διότι ἀφ' οὗ μάλιστα τὰς λόγους , φεύγει ἐξ ὑμῶν τῆς ἀμαθείας τὸ σκότος , καὶ ἐρχεται τῆς ἀληθείας τὸ φῶς .

Εἰάν ἐρευνήσῃτε τῶν ἁγίων Προφητῶν τὰ βιβλία , ἐν αὐτοῖς εὐρίσκετε τὰς λόγους , οἵτινες πείθουσι τὸν νῦν εἰ μόνον ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν , ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀληθῆ εἰσὶ πάντα ὅσα περὶ αὐτοῦ διδάσκουσι τὰ Εὐαγγέλια . ἀλλ' ὑμεῖς λέγετε , ὅτι τὰ προφητικὰ βιβλία ἔκ ἐγράφησαν κατὰ θείαν ἐμπνευσιν , ἀλλὰ κατεσκευάσθησαν κατὰ ἀνθρωπίνην ἐφεύρεσιν . ἠκίσσαμεν τὴν πρέτασιν ὑμῶν . ἀλλ' ἵνα καταπέσῃτε περὶ τῆτος καὶ ἐαυτὰς καὶ ἡμᾶς , ἀνάγκη εἶναι ἵνα ἀποδείξῃτε πρῶτον , ὅτι οἱ Προφῆται ἦσαν ἀνθρώποι ἀσεβεῖς , παγκάκιστοι , καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων πονηρότεροι . διότι εἰάν μὴ ἦσαν τοιοῦτοι , πῶς μετὰ τοσαύτης αὐθαδείας ἐλάλῃαν μὲν τὰ λόγια τῆς πονηρίας αὐτῶν , ἔλεγον δὲ Ταῦδε λέγει Κύριος ; ποῖον δὲ λόγον , ἢ ἀπόδειξιν , ἢ μαρτυρίαν ἔχετε περὶ τοῦ ὅτι οἱ Προφῆται ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ παμπόνηροι ;

ἐδεδίαν. ἡμεῖς δὲ διὰ τῆς μαρτυρίας τῆς
βίβης καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῶν κατορθωμά-
των αὐτῶν ἀποδεικνύομεν, ὅτι ἦσαν ἄν-
θρωποι εὐσεβέστατοι, ἀπροσωπόληπτοι,
Φιλαληθέστατοι, καὶ πάσῃ δικαιοσύνῃ καὶ
ἀρετῇ διακεκοσμημένοι. ἐκ τούτου δὲ ἔπεται,
ὅτι ἀδύνατον ἦν, ἵνα τοιοῦτοι ἄνθρωποι
πράξωσι τοιοῦτον δολερὸν καὶ πανουργὸν καὶ
ἀσεβὲς ἔργον. Δεύτερον δὲ, πρέπον ἐστὶν
ἵνα ἀποδείξητε, ἐν ποίᾳ δυνάμει ἔτοι οἱ
ἄνθρωποι, ὅποιοι καὶ ἂν ἦσαν, οἱ τοσά-
της αἰῶνας πρὸ τῆς παρυσίας τῆς Ἰησοῦ
Χριστοῦ συγγράψαντες τὰ ἑαυτῶν βιβλία,
προεῖπον τὰ περὶ αὐτῶν μετὰ τοσαύτης
ἀκριβείας, ὥστε ἂν εἰ ἐβλεπον αὐτὰ
ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Δαν. 9.
24. κτ. **Ε**ν ποίᾳ δυνάμει ὁ Προφήτης Δα-
νιὴλ διὰ τῶν ἑαυτοῦ ἐβδομάδων προεῖπε
μετὰ τοσαύτης βεβαιότητος τὸν καιρὸν,
ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐμελλε γεννηθῆναι;
ἐν ποίᾳ δυνάμει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας
προηγόρευσε τοσούτον φανερὰ τὰ περὶ τῆς
ἐκ παρθένου γεννήσεως τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ἡσ. 7. 14. εἰπὼν, „Διὰ τούτου δώσει Κύριος αὐτὸς
„ἡμῖν σημεῖον· ἰδὲ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ
„λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις
„τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐμμανὴλ; Ἔτι δὲ καὶ
τὰ περὶ τῆς δυνάμεως τῆς σαυρὸς αὐτῆς, καὶ πε-
ρὶ τῆς σκοπῆς τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, καὶ
περὶ τῆς μεγαλειότητος τῆς δεσποτίας
καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῆς, καὶ περὶ τῆς αἰῶ-

νίς αὐτῆς Βασιλείας. „Ὅτι παιδίον ἐγεν-
„νήθη ἡμῖν, εἶπεν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν,
„καὶ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τῆς ὥρας αὐτῆς,
„καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτῆς, μεγάλης
„βελῆς Ἀγγελος. ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τῆς
„ἄρχοντας καὶ ὑγίαν αὐτῶν. Μεγάλη
„ἡ ἀρχὴ αὐτῆς, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῆς
„ἐκ ἐσιν ὅριον ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ, καὶ
„τὴν Βασιλείαν αὐτῆς, κατορθώσεται αὐ-
„τὴν, καὶ ἀντιλαβέσθαι ἐν κρίματι καὶ δι-
„καιοσύνῃ, ἀπὸ τῆς ἰῆς καὶ εἰς τὸν αἰ-
„ῶνα. ὁ ζῆλος Κυρίου Σαβαώθ ποιήσει
„ταῦτα. Πρὸς τέτοις δὲ καὶ τὰ θαυμα-
„σια ἔργα ὅσα ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐποίησεν
εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ διατρι-
βῆς αὐτοῦ, „Πνεῦμα Κυρίου, λέγων ὡς ἐκ
„προσώπου τῆς Χριστοῦ, ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἐνεκεν
„ἐχριστέ μοι, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀ-
„πέσταλκέ με, ἰάσασθαι τὰς συντετριμμένας
„τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἀφε-
„σιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν. Ἐν ποίᾳ δυν-
νάμει ὁ Ἰερεμίας προεῖπε σαφέστατα καὶ
αὐτὸ τὸ θρηνητικὸν συμβαὶν τὸ ἐπὶ τῇ
γεννήσει τῆς Χριστοῦ, ἦγεν τὴν βρεφοκτο-
νίαν ἣν ἐποίησεν ὁ Ἡρώδης; „Φωνή, εἰ-
„πεν, ἐν Ῥαμᾷ ἠκᾶθη θρήνη καὶ κλαυθ-
„μὸς, καὶ ὄδυρμος. Ῥαχὴλ ἀποκλαίον-
„νη ἐκ ἧς ἐλε παῖσαθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς
„αὐτοῖς, ὅτι ἐκ εἰσίν. Ἐὰν σοχαθῆς τὰ
λέγια τῆς προφήτου Ζαχαρίας, φαίνεται
σοι ὅτι αὐτὸς ἐβλεπεν ἔμπροσθεν αὐτῆς τὸν

ἡσ. 9.
6, 7.

ἡσ. 61.
1.

ἡσ. 31.
15.

Α Λ

Γησὲν Χριστὸν ἐπὶ πῶλον ὄντα καθεζόμενον, καὶ
 εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσα-
 λὴμ· „Χαῖρε, ἔλεγε, σφόδρα θύγατερ Σιών,
 9. 9. „κῆρυσσε θύγατερ Ἱερουσαλήμ· ἰδὲ ὁ Βα-
 „σιλεὺς σε ἐρχεται· σὺ δὲ δίκαιος καὶ σώζων,
 „αὐτὸς πρᾶν, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑπο-
 „ζύγιον καὶ πῶλον νέον.

Ἄνοιξον τὸ βιβλίον τῶν ψαλμῶν τῷ Δα-
 βίδ, τὸ πολλῶ παλαιότερον τῶν βιβλίων
 τῶν εἰρημένων Προφητῶν. ἐν αὐτῷ ἀναγινώσ-
 κεις τὰς προφητείας καὶ τῶν παθῶν καὶ
 τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς εἰς
 68. 21. ἔρανθός ἀναβάσεως τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. „Ε-
 „δωκαν, λέγει ὁ Προφήτης, εἰς τὸ βρῶ-
 „μα με χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν με ἐ-
 „πότισάν με ὄξος. Ἄκουσον περὶ τούτου καὶ
 τὴν μαρτυρίαν τῷ Ἐυαγγελίῳ· οἱ δὲ σρα-
 27. 34. τιώται „Ἐδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ
 „χαλῆς μεμιγμένον. Ὁ μὲν Προφήτης
 21. 7. προεῖπε „Πάντες οἱ θεωρῶντές με ἐξε-
 „μυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χεῖλεσιν, ἐ-
 „κίνησαν κεφαλὴν· ὁ δὲ Ἐυαγγελιστὴς
 27. 39. 40. ἰσόρησεν „Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασ-
 „φήσαν αὐτὸν κινῶντες τὰς κεφαλὰς αὐ-
 „τῶν· Καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν
 „καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σώσον
 „σεαυτὸν· εἰ υἱὸς εἶ τῷ Θεῷ, κατὰβηθι
 „ἀπὸ τῷ σταυροῦ. Ὁ μὲν Προφήτης προ-
 21. 18. λέγων τὸ μέλλον γενέσθαι, εἶπε „Διε-
 „μερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ
 „τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον. Ὁ δὲ

Ἐυαγγελιστὴς καὶ αὐτόπτης τῷ πεπραγ-
 μένῳ, λέγει „Οἱ δὲ σρατιώται ὅτε ἐσαύ-
 19. 23, 24. „ρωταν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια
 „αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκά-
 „στω σρατιώτῃ μέρος) καὶ τὸν χιτῶνα· ἦν
 „δὲ ὁ χιτῶν ἄρραφος, ἐκ τῶν ἁνωθεν
 „ὑφαντός δι' ὅλης. Εἶπον ἕν πρὸς ἀλλή-
 „λους· μὴ οἰσώμεν αὐτόν, ἀλλὰ λαίχσωμεν
 „περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· Ἐθεντό με, εἶπεν
 87. 6. „ὁ Προφήτης, ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν
 „σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. Ὁ δὲ Ἰω-
 27. 59. 60. „σήφ, λέγει ὁ Ἐυαγγελιστὴς, λαβὼν τὸ
 „σῶμα τῷ Ἰησοῦ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδό-
 „νι καθαρᾷ, καὶ ἔθετο αὐτὸ ἐν τῷ κοι-
 „νῷ αὐτοῦ μνημεῖον. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως
 τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ὁ μὲν Προφήτης πρῶτον
 εἰσάγει αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, λέγον-
 15. 10. τα· „Ὅτι ἔκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν
 „μα εἰς ἄδην, ἔδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σε
 „ἰδεῖν διαφθοράν. Ὁ δὲ Ἐυαγγελιστὴς ἰσο-
 10. 17. ρεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εἰπόντα „Ὅτι Ἰωαν. 10.
 „ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν
 „λάβω αὐτήν. Ἐπειτα ὁ μὲν Προφήτης
 προσεύχεται καὶ παρακαλεῖ ὑπὲρ τῆς ἀνα-
 56. 8. στάσεως τῷ Χριστῷ, λέγων „Ἐξεγέρθητι ἡ
 „δύναμις μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ Κι-
 „θάρα. Καὶ μὴ νομίσης, ὅτι ἀπλῶς καὶ ὥς
 ἔτυχεν ὁ Προφήτης ἐξεφώνησε ταῦτα τὰ
 τρία· διότι ἐξέλαβεν αὐτὰ ὡς σύμβολα τῶν
 τριῶν θείων προσώπων, καὶ ὡς σημαντικὰ
 τῆς Θεότητος καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς σώματος

ἐκείνη ὑπὲρ ἧς ἐδέετο, ἵνα ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. εἰσακέεται δὲ ἡ προφητικὴ αὐτῆς προσευχή, καὶ ἀκούει Φωνὴν, λέγουσαν, „Ἐξεγερθήσονται ὄρθρῳ. Οἱ δὲ Ἐυαγγελιστὴς περιγράφων τὸν καιρὸν τῆς ἀναστάσεως τῷ Χριστῷ, λέγει, „Ὄρθρῳ βαθείᾳς ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημα, (αἱ Μυροφόροι δηλονότι) „εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τῆς μνημείας. Καὶ εἰσελθῶσαι εἰς τὸ εὗρον τὸ σῶμα τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ. Οἱ μὲν Προφῆταις προβλέπων τὴν εἰς ἔθραν ἐξουσίαν λαβὴν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐψάλλεν ἐν ἀγαλλιάσει. „Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, „Κύριος ἐν Φωνῇ σάλπιγγος. Οἱ δὲ Ἐυαγγελιστὴς ἐμαρτύρησε, λέγων, „Οἱ μὲν ἦν Κύριος, μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς, „ἀνελήφθη εἰς τὸν ἔθραν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐπιλήψαι με ὁ χρόνος, εἰάν θελήσω δηγηθῆναι ὅσα οἱ Προφῆται προεῖπον περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπ’ αὐτῷ ἔλαβον τὸ προφητευθὲν πέρας.

Εἴπατε ἔν, ὡς ἄπιστοι, κατὰ ποῖον Φυσικὸν λόγον, ἢ κατὰ ποίαν ἀνθρώπινον δύναμιν οἱ Προφῆται τοσάυτας αἰῶνας πρὸ τῆς ἐν κόσμῳ παρουσίας τοῦ Χριστοῦ προεῖδον καὶ προεῖπον μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας τὰ περὶ αὐτοῦ; τί ἀποκρίνεσθε; λέγετε ἴσως ὅτι τὰ προφητικά λόγια εἰσι πλάσματα τῶν Χριστιανῶν; ἀλλ’ ἐπισομίζουσιν ὑμᾶς οἱ Ἑβραῖοι. αὐτοὶ οἱ

ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, φυλάττεσι κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν τῶν Προφητῶν τὰ βιβλία, τὰ ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ αὐτῶν διαλέκτῳ γεγραμμένα, καὶ σέβονται αὐτὰ ὡς προφητικά, καὶ ὡς περιέχοντα Θεῶν λόγια. ἢ λέγετε, ὅτι οἱ Ἐυαγγελιστὰς κατεσκεύασαν τὴν εὐαγγελικὴν ἰσορίαν, ἀκολουθῆσαντες εἰς ὅσα πράγματι καὶ ἀληθεῖα συνέβησαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλ’ ὅσα περὶ αὐτοῦ εἶπον οἱ Προφῆται; Ἀλλ’ οἱ Ἀπόστολοι πρῶτον μὲν εἰς ἄλλον τινὰ τόπον, ἀλλ’ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐκήρυξαν τὸ Ἐυαγγέλιον. Πῶς ἔν ἐτόλμησαν λαλῆναι παρ’ ὁρῆσιν τοσούτον ψεῦδος ἐνώπιον τῶν κατοικούντων ἐν Ἱερουσαλὴμ, οἵτινες καὶ εἶδον καὶ ἤκουσαν τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Πῶς ἐτόλμησαν ἐνώπιον πάντων τοῦ Συνεδρίου, ἡγεμῶν ἐνώπιον Ἀρχόντων καὶ Πρεσβυτέρων καὶ Γραμματέων καὶ Ἀρχιερέων καὶ πάντων τῶν ἐκ τοῦ ἀρχιερατικοῦ γένους λέγειν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν περὶ τοῦ Χριστοῦ.

„Ὅν ὑμεῖς ἐσαυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἐκ νεκρῶν; ἢ πῶς ἠλπίσαν, ὅτι λαλῶντες τοσούτον ψεῦδος δύνανται πείσαι τοὺς ἀνθρώπους; ἢ πῶς τόσῃ χιλιάδῃ ἐξ αὐτῶν τῶν κατοικούντων τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀκούοντες τοῦ Ἀποστόλου λαλῶντος ἀναιχύντως τοσούτον σωρὸν ψεύδους; ἀ-

Λ λ 2

Πραξ. 4. 10.

Πραξ. 2. 42. 4. 4.

σῶσά τοι ἐν καὶ ἐτιδαναι εἶναι, ὡς ἀπί-
σοι, αἱ ἐσώσεις ὑμῶν. ἀναγκάζει δὲ ὑ-
μᾶς ἡ δύναμις τῆς λέξεως ἵνα πιστεύσητε, ὅτι
ἄλλη δύναμις πολλὰ ὑπερέρα τῆς φύσεως,
εἶπεν δύναμις τῆς παντοκράτειρας Θεῆς καὶ
τὸν νῦν τῶν Προφητῶν ἐφώτισε προκα-
τειδεῖν τὰ μέλλοντα, καὶ τὴν γλώτταν
διέειπεν λαλήσαι τὰ Μυστήρια, καὶ τὴν
χεῖρα ἐκίνησε γράψαι τὰ περὶ τῆς Χρι-
στῆς τοσάυτας αἰῶνας πρὸ τῆς Χριστοῦ. ἐπο-
μένως ἀληθῆ καὶ ἀναμφίβολά εἰσιν ὅσα
περὶ αὐτῆς οἱ Προφῆται προεκήρυξαν. ἐ-
πομένως ἀληθὲς καὶ ἀναμφίβολον, ὅτι ὁ
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ἰδὲ ἂν βλέπετε
εἷα ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα, βλέπετε δὲ αὐ-
τὸν καὶ διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν τῶν
πολλοῖς ἀπατώντων ἡμᾶς, ἀλλὰ διὰ
τῆς Φωτὸς τῆς ὁρθῆς λέξεως τῆς μηδέποτε
πλανῶντος, ἀλλὰ πάντοτε πληροφοροῦν-
τος καὶ ἔτος μὲν ὁ λόγος εἶναι ἐν τῶν
προτέρων, ἦγεν ἐκ τῶν λόγων τῶν ὑπὸ
τῶν Προφητῶν πολλὰς αἰῶνας πρὸ τῆς
Χριστοῦ ἀναστάσεως διακηρυχθέντων. ἀκῆτα-
τε δὲ καὶ τὸν λόγον τὸν ἐν ταῖς ὑσέρων,
τετέστι τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας τῶν με-
τὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς Χριστοῦ μαρτυρησάν-
των, ὅτι εἶδον τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν ἐκ
νεκρῶν αὐτῆς ἀνάστασιν.

Ἐρώτησον πρῶτον σεαυτὸν, εἰ καὶ διὰ
ἑνα ψευδὲς πλάνημα, ὃ σὺ ἐπλάσας καὶ
κατεσκεύασας, σέργης αὐτοπροαιρέτως

ὑπομένοναι πᾶσαν κακώσιν καὶ βλάβαν, καὶ
τὴν σέρησιν τέλος πάντων τῆς ἰδίας σε-
ζωῆς διὰ ἐξυτάτων βασανιστηρίων. ἐρώτη-
σον ἔπειτα καὶ ὅσας ἄλλας θέλεις, εἰ καὶ
σέργωσι ταῦτα πάντα διὰ ἐν γνωστὸν καὶ
μάταιον ψεῦδος. τί ἀποκρίνεσθαί σοι πρὸς
σεαυτὸν; τί ἀποκρίνεταιί σοι ὅστις ἂν ἐρω-
τηθῇ; λέγεις ἄραγε σὺ, ἢ λέγει ἄλλος
τις, καὶ, σέργω; οὐκ. διότι τὸτό ἐστιν οὐ
μόνον ἐναντίον παντὸς λόγου, ἀλλὰ καὶ
ἐναντίον τῆς νόμου τῆς φύσεως. μόλις σέρ-
γει ὁ ἄνθρωπος τὸν θάνατον διὰ τὸ δί-
καιον, διὰ τὸ συμφέρον, διὰ τὴν ἀλή-
θειαν. Δώδεκα Α' πόσοι, ἐβδομήκοντα
Μαθηταί, πεντακόσιοι ἀδελφοί, πάντες
σύγχρονοι, καὶ πάντες σύμφωνοι καὶ ὁμό-
φρονες κηρύττεσι, λέγοντες· εἶδομεν τὸν
Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτῆς
ἀνάστασιν. Τὸ Συνέδριον τῶν Ἰουδαίων με-
τὰ πολλῶν καὶ μεγάλων φοβερисμῶν πα-
ραγγέλλει εἰς τὰς ἀρχαίους αὐτῶν, ἦγεν
εἰς τὰς Α' πόλεις, λέγον· μηδέως κη-
ρύττετε, κλείσατε τὸ στόμα, μηδένα δι-
δάσχετε ἐν τῷ ὀνόματι τῆς Χριστοῦ. „Καὶ Πρὸς 4.
καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς 16.
„τὸ καθελεῖν μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσ-
„κειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Χριστοῦ. Αὐτοὶ
δὲ ἀποκρίνοντα ἐνώπιον παντὸς τῆς Συνε-
δρίας, λέγοντες· „Οὐ δύναμιθα γὰρ ἡμεῖς, 20.
„ἀ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν Καὶ 21.
οἱ μὲν τῆς Συνεδρίας πάλιν ἀντιτάτα

ἐφοβέρισαν αὐτές· Αὐτοὶ δὲ περισσότερον κηρύττοντες ἐμαρτύρουν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. „Καὶ μεγάλη δυνάμει „ἀπεδίδαν τὸ μαρτύριον οἱ Ἀπόστολοι τῆς „ἀνάστασεως τῇ Κυρίῳ Ἰησοῦ. Ταῦτα ἀκέ-
 σαντες οἱ τῷ Συνεδρίῳ, κατέλειψαν αὐ-
 τὰς εἰς τὴν φυλακὴν. ἐκείθεν δὲ διὰ θαύ-
 ματος ἐξελθόντας ἐράβδισαν ἀνιλεῶς. αὐ-
 τοὶ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἐκράυγαζον, ὁ Χρι-
 στὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. μετὰ ταῦτα ἐξελ-
 θόντες τῆς Ἱερουσαλὴμ, τρέχουσιν εἰς πᾶ-
 σαν πόλιν καὶ χώραν, κηρύττοντες τὴν
 τῷ Χριστῷ ἀνάστασιν, καὶ ἐπιβεβαιῶντες
 καὶ λέγοντες· „Ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλ-
 μοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖ-
 ρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου
 τῆς ζωῆς· ὃ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν,
 „ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν. Ὅτι περὶ τέτοις δὲ τῷ
 κηρύγματος ὑπομένουσιν πάντες, δίσταν,
 γύνωσιν, κολαφισμὸς, ὕβρεις, δι-
 ωγμὸς, βλασφημίας, ἀτιμίαν καὶ
 ἐξεδένωσιν, τελευταῖον δὲ καὶ βα-
 σανισμὸν θάνατον· Ὁ Στέφανος, ὁ Ἀνα-
 νίας καὶ ὁ Ἀρχιππος παρέδωκαν τὸ πνεῦ-
 μα, λιθοβοληθέντες· ὁ Ἀνδρέας, ὁ Πέ-
 τρος, ὁ Φίλιππος, καὶ ὁ Σίμων ὁ Ζη-
 λωτῆς ἐν ξύλῳ, σκωρῶντες· ὁ Μα-
 τθαῖος καὶ ὁ Βαρνάβας, πυρὶ κατακαυ-
 θέντες· ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου
 καὶ ὁ Τιμόθεος, ῥοπαλιωθέντες· ὁ Παῦλος,
 ὁ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἰωάννου ἀδελφός, ὁ

Ἀρίσταρχος, ὁ Πέδης, ὁ Τρόφιμος, τοὺς
 κεφαλὰς ἀποτμηθέντες. Πολλὰ ὀλίγοι ἐκ
 τῶν Ἀποστόλων καὶ Μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ
 ἐκ ἐγένθησαν τὸ μαρτυρικὸν τῷ θανάτῳ
 ποτήριον. Πῶς ἐξηγεῖται τὸ παραδοξό-
 τατον καὶ ὑπὲρ φύσιν φαινόμενον ἢ ψευ-
 δοφιλοσοφία τῶν ἀπίστων; τί λέγεται πε-
 ρὶ τέτοις οἱ ψευδοφιλόσοφοι οἱ ἄπιστοι;

Αὐτοὶ ἦσαν, ἀποκρίνονται, ἄνθρω-
 ποι φανατικοί, καὶ πόθεν μὲν παράγεται
 αὕτη ἡ λέξις, εἰδὲ αὐτοὶ οἱ ταύτην με-
 τερχόμενοι γινώσκουσιν. σημαίνει ὅμως παρὰ
 αὐτοῖς τὸ, βεβλαμμένοι τὴν φαντασίαν
 καὶ μωροί. Ἄλλὰ πεντακοσίων καὶ ὀγδοή-
 κοντα δύο ἀνθρώπων ἐβλάβη ἡ φαν-
 τασία εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν, καὶ
 ἔπαθε μίαν καὶ τὴν αὐτὴν βλάβην; πεν-
 τακόσιοι καὶ ὀγδοήκοντα δύο ἄνθρωποι
 μωροὶ κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μωρίαν καὶ
 κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν; καὶ τίς λόγος το-
 τοῦ πείθει; ἀλλὰ καὶ οἱ φανατικοὶ φοβε-
 ριζόμενοι καὶ ἐραβδιζόμενοι, ὅπως ἂν μὴ
 λαλῶσι τὰ τῆς μωρίας αὐτῶν, φοβέ-
 νται καὶ σιωπῶσιν· οἱ δὲ Μαθηταὶ τοῦ Χρι-
 στοῦ, φοβεριζόμενοι καὶ ἐραβδιζόμενοι καὶ
 μωρίας κακῆς καὶ τιμωρίας πάχοντες,
 πολλῶ μᾶλλον ἐκήρυττον, ὅτι ὁ Χριστὸς
 ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. μωροί; καὶ ἔχει τότε
 τυμφωσίαν καὶ ἀγάπην μεταξύ αὐτῶν,
 τότε φρόνητιν εἰς τὰ λόγια, τότε δι-
 καιοσύνην εἰς πᾶν ἔργον, τότε ἀρετὴν

εἰς πᾶσαν πρᾶξιν, τόσῃν ἀγιοσύνῃ εἰς τὰ ἥθη; μωροὶ καὶ ἄγιοι; τὸ τοῦ μαθημα διδάσκει ὑμᾶς ἡ ἄλογος φιλοσοφία ὑμῶν; καὶ τίς λόγος τὸ τοῦ πείθει; ἢ τίς ἄνθρωπος φρόνιμος εἰς τὸ τοῦ πείθεται;

Ἀλλ' ἔσω. αὐτοὶ μὲν ἦσαν μωροί. ἀλλὰ πῶς ἐμωράνθησαν τόσα πλήθῃ ἀνθρώπων εἰς τὴν Ἀσίαν, τόσα εἰς τὴν Ἑυράπην, τόσα εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἐπείθησαν, ὅτι ἀληθεῖς ἐσιν ἐκείνο ὅπερ οἱ μωροὶ ἐκήρυττον, ἵνα ὅτι ὁ σαυρωθεὶς καὶ ἀποθανὼν καὶ ταφείς, ἀνέστη ἐκ νεκρῶν; πῶς ἐπίστευσαν εἰς τῶν μωρῶν τὸ κήρυγμα οἱ ἐκ τῆς οἰκίας τῆ Καίσαρος εἰς τὴν Ρώμην, καὶ οἱ Ἀρεοπαγίται εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως τότε ἤκημαζον αἱ ἐπισήμαι, καὶ ἐπολιτεύετο ἡ ἀπόδειξις, καὶ ὁ νῦν ἐκ ἐπιλανατο ἔνκολλα; πῶς τόσα ἄμετρα πλήθῃ ἀνθρώπων ἐπείθησαν ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν μωρῶν, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι ὁ ἐν μέσῳ δύω ληψῶν ὡς κατὰ δίκην σαυρωθεὶς, καὶ ἐπὶ τῆ ζύλης τῆ σαυρῆ ἀποθανὼν, ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐστὶ Θεὸς ἀληθινὸς ποιητὴς τῆ ἐρανῆ καὶ τῆς γῆς; πῶς δὲ πείθοντες καὶ πιστεύσαντες εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγκατέλειπον τὴν τροπατορικὴν αὐτῶν θρησκείαν, καὶ τὰς πεπαλαιωμένας αὐτῶν συνηθείας, καὶ τὰς τῶν προγόνων αὐτῶν νόμους, καὶ μετὰ τούτης προθυμίας ἀπεστέφθησαν πᾶσαν σωματικὴν ἡδονὴν καὶ ἀνεσιν, ἔτρεχον εἰς τὰς κιν-

δύνας καὶ διωγμούς καὶ εἰς τὰ βασανιστήρια, ὅσα οἱ τότε τύραννοι ἐφοβέριζον παρρησία, καὶ ἀνυποσώλως ἐπραττον κατὰ ἐκείνην ἡμέραν κατὰ τῶν Χριστιανῶν; σὺ λέγεις, ὡς ἄπιστε, ὅτι οἱ τῆ Ἐυαγγελίας κήρυκες ἦσαν βεβλαμμένοι τὴν φαντασίαν καὶ μωροὶ, πρόθετες ὅμως τέτοις, ὅτι καὶ πάμπτωχοι ἦσαν καὶ ἄοπλοι καὶ γυμνοὶ καὶ ἀγράμματοι, καὶ ὅτι ἐδίδασκον πλῆθος καταφρόνησιν, κοσμικῶν ἐπιθυμιῶν ἄρνησιν, πάσης σαρκικῆς ἡδονῆς ἀποχήν, παθῶν ψυχοφθόρων σάυρωσιν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἀναγινώσκουμεν εἰς τὰ Ἐυαγγέλια. πῶς ἔν τοις τοῖς ἀνθρώποι διὰ τοιαύτης διδασκαλίας ἐσπράξαν τοιόντον θαυμάσιον καὶ ἐξαισίον κατόρθωμα, ἐποιοῦν ἐσιν ἢ εἰς Χριστὸν ἐπιστροφῇ τῆ κόσμου; ποία δυνάμεις; ποία τρόποι; ποία ἐξουσία; ὅστις ταῦτα συλλογιθῇ ἀπαθῶς, καὶ κρίνει ὀρθῶς καὶ δικαίως, ἐκείνος βλέπει ὅτι πᾶς λόγος πείθει πιστεῦσαι ὅτι ἐδεμία δύναμις κοσμικὴ προέτρεψε καὶ ἐνέχυσε τὰς κήρυκας τῆ Ἐυαγγελίας κηρύξαι τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. ἐδεμία δύναμις κοσμικὴ, ἐδὲ προσπάθεια σωματικὴ ἐπεισε τὰς ἀκροατὰς τῆ Ἐυαγγελικῆς κηρύγματος δεχθῆναι τὰ δόγματα καὶ τὰς νόμους τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως. ἀναγκάζεται δὲ ἐλθεῖν μετὰ τῆ Προφῆτε τὴν Φωνὴν τὴν ταῦτα προφητεύσαν. „Καὶ ἔπα, νῦν ἡρξάμην, αὕτη καὶ ἁλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τῆ ὑψίσεως.

Φιλιπ. 4.
22.
Πραξ. 17
34.

Ψαλ. 76.
10.

Οὐδείς δὲ, ὡς νομίζω φρόνιμος καὶ διακριτικός προβάλλει τὸ πλάσμα τῆς πλάνης τὸ ἐξ αἰῶνας μετὰ τὴν Χριστὸν ἀνάληψιν ἀρξάμενον, εἰδὲ λέγει, ἰδὲ αὐτὸ τὸ δίδαγμα, καὶ μὴ ἐκ Θεοῦ, ὅμως πολυπλασιάζει καὶ ἀπλάθει εἰς τοσαῦτα πλήθη ἀνθρώπων. διότι καθὲς γινώσκει, ὅτι αὐτὸ ἀπλάθει τῇ δυνάμει τῆς σπάθης, καὶ πολυπλασιάζει τῇ ἰσχύει τῆς καταδυναστείας καὶ τῆς μαχαίρας· καὶ γνωρίζει, ὅτι αὐτὸ ἀνοίγει θύραν εἰς τὰς σωματικὰς τρυφάς, καὶ συντρίβει τὰς χαλινὰς τῆς σωφροσύνης, καὶ ἀνταποδίδωσι κοσμικὰς ἀνταποδόσεις. ἔμαθε δὲ καθὲς, ὅτι ἐδέποτε ὑπὸ εἰδένος, εἰδὲ οἱ τῆτο κηρύξαντες, εἰδὲ οἱ τῆτο ὑποδεχθέντες ὑπέμειναν θανάτους, ἢ δυναστείας, ἢ διωγμούς, ἢ καὶ μικρὰν τιμωρίαν, καὶ ἤκουσεν ὅτι αὐτὸ κατὰ πρῶτον ἐκηρύχθη εἰς ἔθνη βάρβαρα, ἄνομα, ἀμαθέστατα, ὧν τὰ περισσότερα ἐδεμίαν εἶχον πίσιν ἐγγραφον εἰδὲ νομοθεσίαν.

Ἰωάν. 6. 44. Ἀλλ' ἄραγε πείθονται οἱ ἄπιστοι, ταῦτα ἀκούοντες; „Οὐδείς δύναται ἔλθειν πρὸς με, εἶπεν ὁ Κύριος, εἰ μὴ ὁ Πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν. Ἐὰν οἱ ἄπιστοι διώξαντες μακρὰν ἀπ' αὐτῶν τὰ πάθη τὰ σκοτίζοντα τὸν νῆν, καὶ δόντες τόπον εἰς τὴν δύναμιν τῆς λόγου, κατασταθῶσι σκέυη ἄξια τῆς ὑποδοχῆς τῆ

ἀτιμότητος μύρου τῆς πίστεως, ἐκ ἐγκαταλείψει αὐτὸς ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἔλκει τῇ δυνάμει τῆς Θείας αὐτῆς χάριτος, καὶ σηρίζει ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀληθείας πίστεως. ὕμεις δὲ, ὡς εὐσεβεῖς, ὅσοι ἠξιώθητε τῆς μεγάλης χαρίσματος τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, προσέχετε ἵνα μὴ ὑπ' αὐτῶν πλανηθῆτε. προσοχῆς μεγάλης ἔχετε χρέαν, μάλιστα εἰς τέττας τὰς καιρὸς ἐν οἷς ὑπὲρ ἄλλοτε ποτε „Κύρι-^{ψαλ. 11. 8.}
„λω οἱ ἄσεβεῖς περιπατῶσιν. Ἀπατηλὸν ἐστὶ τῆς ἀσεβείας τὸ δέλεαρ, ἐπειδὴ διδάσκει τὴν τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἀπόλαυσιν. „Φάγωμεν καὶ πῶμεν· αὐριοι^{1. Κορ. 15. 32.}
„γὰρ ἀποθνήσκομεν. Ὑμεῖς ἐσὲ ἀπλοὶ καὶ ἄκακοι, ἐκεῖνοι δὲ εἰσι δολεροὶ καὶ πανόργοι ὑμεῖς ἴσως ἀγύμναστοι εἰς τὰς ἀποδείξεις τῆς πίστεως, ἐκεῖνοι καταγεγυμνασμένοι εἰς τῆς ἀσεβείας τὰ σοφίσματα. ἀρέσκει εἰς τὰ πάθησθαι ἢ τέττων διδασκαλία, γλυκαίνει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς σε τῆς λίγης αὐτῶν ἢ ἀσέβεια. τὰ δὲ πάθη καὶ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ ἐχθροὶ, περὶ ὧν ὁ Κύριος εἶπε „Καὶ^{Ματθ. 10. 36.}
„ἐχθροὶ τῆς ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Αὐτοὶς ἔν τῆς ἐχθρῆς σε καθοσιάζουσι κατὰ σὲ οἱ ἄσεβεῖς, ἵνα θανατώσωσι τὴν ψυχὴν σε. „Τάφος ἀνεωγμένος ὁ^{ψαλ. 5. 9.}
„λάρυγξ αὐτῶν. Μάχαιρα ὀξεῖα ἡ^{ψαλ. 56. 4.}
„γλῶσσα, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη^{ψαλ. 13. 3.}
„αὐτῶν, ἰοβόλος ὁ λόγος αὐτῶν. κλεί-

τε ἔν τα' αὐτά, ἔταν αὐτοὶ λαλαῶσι τῆς ἀπειρίας τὰ ῥήματα, Φεύγετε τὰς ὁμιλίας αὐτῶν, ὡς Φεύγετε τὴν φλόγα τῆ πυρὸς καὶ τῆ λοιμῆς τὰ μολύσματα.

Παροιμ. I.
10, 11, 15.

„Τιὲ, μὴ σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς, ἔτω συμβαλέει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

„διὰ σώματος τῆ σοφῆς Σολομώντος, μη-
„δὲ βεβληθῆς, εἰς παρακαλέσωσί σε.
„Μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν,
„ἐκκλινον τὸν πόδα σε ἐκ τῶν τριβῶν
„αὐτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΔΕΚΑΤῃ ΤΡΙΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ἡ πίσις καὶ ἡ ἀγάπη εἰσὶ τὰ δύο ἀληθινὰ καὶ ἀκράδαντα τῆς σωτηρίας θεμέλια. ἔδεις χωρὶς πίσεως σάζεται, ἔδεις χωρὶς ἀγάπης σωθῆναι δύναται. ὅσις πιστεύει, ἀλλ' ἔν ἀγαπᾷ, ἐκένος ἔσάζεται. ὅσις ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἔ πιστεύει, ἐκένος κολάζεται. ἐκένος δὲ μόνον ἐστὶν ὁ σεσωσμένος καὶ ὁ δίκαιος καὶ ὁ ἅγιος ἐνώπιον τῆ Θεῆς, ὅσις ἔχων πίσιν ἀληθῆ ἔχει καὶ ἀγάπην πρακτικὴν. ὁ Θεογόρος Παῦλος διδάσκων τὰς Κορινθίους κατ' ἰδίαν, ἐδίδασκε κοινῶς πᾶσαν τὴν οἰκ-
μένην διὰ τῆτο, εἰς ἀκριβῆς σοχαθῆς

πᾶσαν τὴν πρώτην πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν αὐτῆς, βλέπεις ὅτι ὅλη αὐτὰ τὰ δύο μαθήματα περιέχει, τὸ μάθημα δηλαδὴ τῆς πίσεως καὶ τὸ μάθημα τῆς ἀγάπης. τῆτο αὐτὸ βλέπεις καὶ εἰς αὐτὰ τὰ τελευταῖα τῆς ἐπιστολῆς λόγια, τὰ σή-
μερον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθέντα. καὶ δι' αὐτῶν πίσιν σερεᾶν, καὶ ἀγάπην ἐ-
λικρινῇ παραγγέλλει. διότι καὶ οἱ ἁσ-
πασμοὶ τῆς ἀδελφότητος, καὶ ἡ σύ-
σασις ὑπὲρ τῆς περιποιήσεως τῶν ἀξιο-
τέρων, ἀγάπην πνέουσι, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ
εὐχή, ἡ ἀκροτελευταῖα σφραγὶς τῆς

1. Κορ. 16.
24. ἐπιστολῆς αὐτῆς, ἀγάπη ἐστίν. „Ἡ ἀγάπη
„μὲν, λέγει, μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χρι-
„στῷ Ἰησοῦ. καὶ δὲ ἀπλᾶ καὶ μηδεμιᾶς
ἐξηγήσεως δεόμενα φαίνονται τὰ ἀναγ-
νωθέντα λόγια, ὅσις ὅμως μετὰ προσο-
χῆς ἀκρίβειαν τὴν ἐφεξῆς ἐρμηνείαν, ἐκεί-
νος πολλὰν κερδαίνει τὴν ψυχικὴν ὠφέ-
λειαν.

1. Κορ. 16.
13. Αἱ ἀδελφοί, γρηγορεῖτε, σή-
κετε ἐν τῇ πίσει, ἀνδρίζε-
14. θε, κραταιεῖθε. Πάντα ὑ-
μῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

Κατ' ἐκείνας τὰς καιρὸς, ἐν οἷς ὁ
Παῦλος ἔγραφε πρὸς τὰς Κορινθίους, ἦ-
σαν καὶ ἀπατεῖνες, οἵτινες ἐπειθον τὰς

1. Κορ. 5.
12. πεισθῆς, „Ὅτι ἀνάσσεις νεκρῶν ἐκ ἑσ-
καὶ τύραννοι, οἵτινες ἐδυνάστευον αὐτὰς,
ἵνα ἀρνηθῶσι τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν· καὶ
σκανδαλοποιοί, οἵτινες ἐσκανδαλίζον τῶν
πιστῶν τὰ πλήθη, ἄλλοι μὲν τράγοντες

1. Κορ. 8.
13. τὰ εἰδωλίδεα, ἄλλοι δὲ διδάσκοντες τὸ,
1. Κορ. 1.
12. „Ἐγὼ μὲν εἰμι Πάυλος, ἐγὼ δὲ Ἀπολ-
λῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ. Κατὰ τῆς ἀπάτης
ἀναγκάσια ἐστίν ἡ προσοχή· διότι ὅταν
προσέχῃς, δυσκόλως σε ἀπατά ὁ πλά-
νος. Κατὰ τῆς δυναστείας ἀναγκάσια ἐστίν
ἡ ἐπιμονή, ἡ ἀνδρεία, τὸ κράτος· διότι
ὅταν ὑπάρχῃς ἐπίμονος καὶ ἀνδρείος καὶ
κραταῖος, εὐδὲν κατὰ σὲ δύνανται τῶν

τυράννων αἱ δυναστεῖαι. Κατὰ δὲ τῆς σκαν-
δαλῆς ἀναγκαιοτάτη ἐστίν ἡ ἀγάπη· διό-
τι ὅταν τῇ ἀληθείᾳ ἀγαπᾷς τὸν πλε-
σίον σου, εὐδὲν ποιεῖς προξενεῖν αὐτῷ σκαν-
δαλον. διὰ τῆς ἐν τρία παρήγγελσε τέ-
τε εἰς τὰς πεισθῆς ὁ Παῦλος, τὸ „Γρη-
„γορεῖτε, ἵνα μὴ πλανῶνται ὑπὸ τῶν
ἀπατεῶνων· τὸ „Στήκετε ἐν τῇ πί-
„σει, ἀνδρίζεθε, κραταιεῖθε, ἵνα μὴ
νικῶνται ὑπὸ τῆς δυναστείας τῶν τυράν-
„νων· καὶ τὸ „Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ
„γινέσθω, ἵνα μὴ τὰς ἀδελφὰς σκαν-
δαλίζωσιν· αὐτὰ δὲ τὰ τρία ὅπλα εἰσὶ
καὶ κατὰ τῆς Διαβίβης· διότι αὐτὸς ἐστὶ
καὶ τῆς ἀπάτης ὁ ἐφευρετής, καὶ τῆς
δυναστείας ὁ σύμβουλος, καὶ τῆς σκανδα-
λῆς ὁ συνεργός· ἐπειδὴ δὲ ἄχρι τῆς σή-
μερον καὶ ἀπατεῶνες περιέρχονται, θνη-
τοψυχίαν καὶ ἀσέβειαν διδάσκοντες· καὶ
τίτάννοι ἀναφαίνονται, δυναστικῶς τὰς
πεισθῆς ἀποσπᾶντες ἀπὸ τῶν ὁριθῶν τῆς
πίσεως δογματῶν καὶ σκανδαλοποιοὶ πλε-
λοὶ, παντὶ τρόπῳ σκανδαλίζοντες· καὶ ὁ
Διάβολος „Ὡς λέων ὠρυόμενος, περι-
„πατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ· διὰ τῆς-
το ἄχρι τῆς σήμερον ἀναγκαιοτάτη εἰς
πᾶσαν ψυχὴν ἡ παραγγελία τῆς Πάυ-
λῆς „Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίσει,
„ἀνδρίζεθε, κραταιεῖθε. Πάντα ὑμῶν
„ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Βλέπε δὲ πῶς διὰ
τῶν τῶν συντόμων λίγων ἀνακεφα-

Μ μ

1. Πέτρ.
5. 8.

λαιώσας ὕσα περὶ πίσεως καὶ ἀγάπης εἶπεν ἐν πάσῃ τῇ ἐπιστολῇ αὐτῇ, δέκνυσιν ἔπειτα καὶ τῆς ἀγάπης τὸ ἔργον, παρακαλῶν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν περιποιήσεως.

1. Κορ. 16.
15. **Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανῶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς. Ἰνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιτέτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργῶντι καὶ κοπιῶντι.**

Πραξ. 16.
33. Οὗτος ὁ Στεφανᾶς ἐστὶν ὁ δεσμοφίλαξ, ὃν ὁ Παῦλος ἐβάπτισε σὺν πασι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῇ ἐν τῇ πόλει Φιλίππων διὸ καὶ πρὸς τὰς αὐτὰς Κορινθίους ἔγραφεν, „Εὐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον. Καὶ Ἀχαΐαν μὲν ὀνομάζει τὴν Ελλάδα, καθότι ἐκπαλαί, ἐκ τῶν καιρῶν δηλαδὴ τῆς ἑμῆς, Ἀχαιοὶ ἐλέγοντο οἱ Ἕλληνες· ἀπασχῆν δὲ τῆς Ἀχαΐας τῆς Στεφανᾶ τὸν οἶκον,

1. Κορ. 1.
16. ἢ καθότι αὐτὸς κατῴκει τῇ πόλει Φιλίππων, ἥτις ἦν τότε „Πρώτη τῆς μεριδος τῆς Μακεδονίας πόλις, ἢ καθότι ἡ οἰκία τῆς Στεφανᾶ πρώτη ἐκ τῶν

Πραξ. 16.
12. ἢ καθότι αὐτὸς κατῴκει τῇ πόλει Φιλίππων, ἥτις ἦν τότε „Πρώτη τῆς μεριδος τῆς Μακεδονίας πόλις, ἢ καθότι ἡ οἰκία τῆς Στεφανᾶ πρώτη ἐκ τῶν

ἐλληνικῶν οἰκῶν ἐπίσεισεν ὅλη εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἢ καθότι οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς αἰκῆς ὑπερέχον εἰς τὰ κατορθώματα τῆς ἀρετῆς τὰς κατοικούντας ἐν ταῖς ἄλλαις οἰκίαις τῆς Ἀχαΐας· διὸ καὶ ἔλεγε περὶ αὐτῶν, ὅτι ἔταξαν, ἤγουν ἀφιέρωσαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἁγίων, ἤγουν τῶν πιστῶν, ἔς τὸ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχθὲν ὀνομάζει ἁγίους διὰ τὸ ἅγιον ἐπάγγελμα τῆς Χριστιανικῆς πίσεως, καὶ διὰ τὴν ἁγίαν αὐτῶν ζωὴν καὶ πολιτείαν. Βλέπε δὲ, μετὰ πόσης ἀγάπης συνίστησι τὸν Στεφανᾶν καὶ τὰς περὶ αὐτόν. Παρακαλῶ, λέγει, ἐπειδὴ γινώσκετε, ὅτι οἱ κατοικούντες τὴν οἰκίαν τῆς Στεφανᾶ εἰσὶ πρῶτοι τῶν ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ κατὰ τὴν πίσιν καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἀφιέρωσαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἁγίων, ἵνα καὶ ὑμεῖς δεικνύητε πᾶσαν ὑπακοήν, ὃς λέγει δὲ αὐτοῖς, ἀλλὰ „Τοῖς τοιτέτοις, ἵνα μηδὲς νομίσῃ ὅτι κατὰ προσπάθειαν παραγγέλλει τὴν πρὸς τὸν Στεφανᾶν καὶ τὰς οἰκιακὰς αὐτῆς ὑπακοήν καὶ εὐλάβειαν. ὅθεν καὶ ἐπιβεβαιοῖ τὴν γενικὴν καὶ καθολικὴν αὐτῆς σύνασιν, λέγων· „Καὶ παντὶ τῷ συνεργῶντι καὶ κοπιῶντι. Ὑποτάσσεσθε, λέγει, καὶ περιποιήσεσθε· μόνον τὸν Στεφανᾶν καὶ τὰς οἰκιακὰς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὅσους τοιτέτοις εἰσιν ὅποιοι οἱ περὶ τὸν Στεφανᾶν, ἐγὼ δὲ καὶ

πάντα ἄνθρωπον, ὅσις συμβοιθεῖ ἢ κο-
ποῖα εἰς τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα.

16. **Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρυσίᾳ**
17. **Στεφανά καὶ Φερτενάτε καὶ**
Ἀχαικῶ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑ-
ξέρημα ἔτοι ἀνεπλήρωσαν
18. **Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν**
πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπι-
γινώσκετε ἐν τῇς τοιούτοις.

Ἐκ τῶ ἀριθμοῦ τῶν ἐβδομήκοντα Ἀ-
ποστόλων εἰσὶν ὁ Φερτενάτος καὶ ὁ Ἀ-
χαικός. ὣς δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἐκ τῆς οἰ-
κίας τῆς Χλόης, περὶ ἧν ὁ Παῦλος ἐν
τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῶ ἔγραψεν·
„Ἐδηλώθη γάρ μοι, ἀδελφοί μου, ὑπὸ
τῶν Χλόης. Τούτοις δὲ σὺν τῷ Στεφά-
νῳ ἀπέστειλαν οἱ Κορινθιοὶ πρὸς τὸν Παῦ-
λον μετὰ ἐπιστολῆς, ἥτις περιεῖχε ζη-
τήματα περὶ γάμου καὶ παρθενίας καὶ πε-
ρὶ τῶν εἰδωλοθύτων. αὐτοὶ δὲ ἐλθόντες
πρὸς αὐτόν, ἐφάνερωσαν αὐτῷ τὰ με-
ταξὺ τῶν Κορινθίων χίσματα, καὶ τὰ
περὶ τῶ πορνέοντος, καὶ τὰ περὶ τῶν
λεγόντων, ὅτι οἱ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ἐπει-
δὴ ἔν ὃ Παῦλος δι' αὐτῶν ἀπέστειλε πρὸς
αὐτοὺς τὴν ἀποκρίσιν, ἥτις εἰ μόνον πε-
ριεῖχε τῶν ζητημάτων αὐτῶν τὴν λύσιν,
ἀλλὰ καὶ τὰς περὶ τῶν ἀμαρτημάτων
αὐτῶν ἐλεγκτικὰς νουθεσίας, φοβούμενος

μήπως λαβόντες παρ' αὐτῶν τὴν τοιαύ-
την ἀποκριτικὴν ἐπιστολὴν αὐτῶ, λυπήσω-
σιν αὐτοὺς, ὥς φανερώσαντας αὐτῷ τὰ
τέτων παραπτώματα, διὰ τῶτο συνέση-
σιν αὐτοὺς, λέγων· „Χαίρω ἐπὶ τῇ πα-
ρυσίᾳ Στεφανά καὶ Φερτενάτε καὶ Ἀ-
χαικῶ. Ταῦτα δὲ τὰ λόγια παραστατικὰ
εἰσι τῆς πρὸς τοὺς Κορινθίους μεγάλης αὐ-
τῶ ἀγάπης. διότι τότε χαίρομεν βλέπον-
τες τοὺς ἀπεσταλμένους, ὅταν πολλὰ ἀγα-
πᾶμεν τοὺς ἀποστείλαντας· χαίρομεν βλέ-
ποντες τοὺς ἀπεσταλμένους ὑπὸ τῶν ἡγα-
πημένων, ὥσπερ ἂν εἰ ἐβλέπομεν τοὺς
ἀποστείλαντας φίλους. τῶτο δὲ σημαίνει
ταῦτα τὰ λόγια· „Ὅτι τὸ ὑμῶν ὑξέρη-
μα ἔτοι ἀνεπλήρωσαν. Ἐξερέμεν, λέ-
γει, τῆς ἀπολύσεως ὑμῶν, ἥ δὲ τῶ-
τω παρυσίᾳ ἀνεπλήρωσε ταύτην τὴν ἐξ-
ησιν, καθότι βλέπων αὐτοὺς, ὑμᾶς ἐ-
βλεπον· „Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦ-
μα καὶ τὸ ὑμῶν. Ἀλλὰ πῶς ἔτοι οἱ
τρεῖς ἀπεσταλμένοι ἀνέπαυσαν τὸ πνεῦμα
καὶ τῶ Πάυλε καὶ τῶν Κορινθίων; ὁ
Παῦλος μαθὼν δι' αὐτῶν τὰ τῶν Κορινθίων
ἀμαρτήματα, καὶ νουθετήσας αὐτοὺς, ἀνέ-
παυσε τὸ πνεῦμα αὐτῶ, ἐπειδὴ ἐπλή-
ρωσε τὸ ἀποστολικὸν αὐτῶ χρέος. οἱ Κο-
ρινθιοὶ ἀναγνόντες τὴν ἐπιστολὴν τῶ Πάυ-
λε τὴν διὰ τῶν τριῶν ἀπεσταλμένων προ-
σενεχθεῖσαν αὐτοῖς, ἀνέπαυσαν τὸ πνεῦ-
μα αὐτῶ ἀπὸ τῶν ἐλέγχων τῆς ἐαυτῶν

Μ μ 2

συνειδήσεως, διορθωθέντες ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν, ὡς περὶ τέττα μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Παῦλος, λέγων· „Βλέπω γάρ, 2. Κορ. 7. 8. 9. ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὤραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς· Νῦν χαίρω, ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. Ἀκιστον δὲ πᾶς διὰ τῆς συμπεράσματος παραγγέλλει, ἵνα τιμῶσιν ὁ μόνον τῆς τρεῖς ἀπεσταλμένους, ἀλλὰ καὶ ὅσους ὁμοιοὶ εἰσὶν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐυσέβειαν καὶ ἀρετὴν. „Ἐπιγινώσκετε ὅτι, λέγει, τῆς τοιαύτης. Μετὰ ταῦτα γράφει τῆς ἀσπασμῶν τῶν ἀδελφῶν, λέγων·

1. Κορ. 16. 19. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίᾳ.

Τὰ λόγια ταῦτα παύσιν, ὅτι ὁ Παῦλος ἔγραφεν αὐτὰ ἐυρισκόμενος εἰς τὴν Ἐφεσον. καὶ ἤρξατο μὲν γράφειν τὴν πρὸς τῆς Κορινθίους πρῶτην αὐτῆς ἐπιστολὴν, ὅταν διέρχεται τὴν Μακεδονίαν, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ, λέγων· „Μακεδονίαν 1. Κορ. 16. 5. γὰρ διέρχομαι. ἔχων δὲ σκοπὸν ἐλθεῖν καὶ μένειν ἐν τῇ Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς, ὡς ὁ αὐτὸς ἐπιβεβαιοῖ, λέγων· „Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς

Πεντηκοστῆς· ἐλθὼν εἰς τὴν Ἐφεσον, τέ- Αὐτ. 8. λος ἐπέθηκε τῇ ἐπιστολῇ αὐτῇ. ἐκεῖ δὲ, ἦγον εἰς τὴν Ἐφεσον δι' αὐτὸν ἦλθον ἐνδεχομένως οἱ προεσῆτες τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Γαλατίας, τῆς Λυκαονίας, τῆς Φρυγίας, ἢ καὶ ἄλλων ἀσιατικῶν Ἐκκλησιῶν. ὅθεν ὡς ἐξ αὐτῶν ἀσπάζεται τῆς Κορινθίους. τὸν δὲ Ἀκύλαν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῆς Πρίσκιλλαν εὗρεν εἰς τὴν Κορινθον, ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν ἐκεῖ. „Καὶ διὰ τὸ Πραξ. 18. 3. ὁμότεχον εἶναι, λέγει ὁ ἱερὸς Λευκῆς, ἔμενε παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο ἦσαν γὰρ „σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. Οὗτοι ὅτι, ὡς φαίνεται, μετέβησαν ἐκ τῆς Κορινθοῦ εἰς τὴν Ἐφεσον, ὅπως ἦν τότε ὁ Παῦλος. διὰ τῆς καὶ ὡς ἐξ αὐτῶν ἀσπάζεται τῆς Κορινθίους. βλέπε δὲ πᾶς διὰ τῶν ἀσπασμῶν, καὶ τῶν κοινῶν τῶν τῆς Ἀσίας Ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν τῆς κατ' οἶκον Ἐκκλησίας τῆς Ἀκύλα συνδέει πάντας τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης. σημειῶσαι δὲ καὶ τὴν ἀρετὴν τέττων τῶν ἀγίων συζύγων, ἦγον τῆς Ἀκύλα καὶ τῆς Πρίσκιλλας, οἵτινες ἐποίησαν τὸν οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίαν, ὅπως οἱ πῖστοι συναγόμενοι προσήρχοντο, καὶ ἐτέλουν τὰ θεῖα Μυστήρια. Τοιαύτην δὲ Ἐκκλησίαν εἶχεν ὁ μόνον ὁ Ἀκύλας, ἀλλὰ καὶ ὁ Νυμφᾶς ἐν τῇ Λαοδικείᾳ, καὶ ὁ Φιλήμων ἐν ταῖς Κολασσαῖς. ἐσώζετο δὲ ἐν πεποιμ. τῆς πρ-6 Φιλ. ἐπισ. αὐτὸν τὸν πέμπτον ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα.

1. Κορ.
16. 20.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσατε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

Εἰπὼν πρῶτον, „Ἀσπάζονται ὑμᾶς, αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας, καὶ ἡ κατ' οἶκον Ἐκκλησία τῆς Ἀκύλα, ἔπειτα, καὶ πάντες οἱ ἀδελφοί, παρέστησε διὰ τῆς, ὅτι πάντες οἱ εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύοντες ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ ἐνότητα εἶχον μεταξύ ἀλλήλων. παραγγέλλει δὲ καὶ εἰς τὰς Κορινθίους, ἵνα καὶ μεταξύ ἀλλήλων ποιήσωσι τὸν ἀσπασμὸν. ἐπειδὴ δὲ εἰσι φιλήματα καὶ ὑποκριτικὰ καὶ δόλια, καθὼς τὸ τῆς Ἰσθῆς, καὶ αἰσχρὰ καὶ βέβηλα, καθὼς τὰ τῶν ἀσελγάντων. Φίλημα δὲ ἅγιόν ἐστι τὸ ἀνυπόκριτον καὶ τὸ ἐκ καθαρῆς ἀγάπης προερχόμενον, διὰ τῆς εἰ-
πεν ἵνα ποιήσωσι τὸν μεταξύ ἀλλήλων ἀσπασμὸν, ἐκ ἐν φιλήματι ἀσπλῶς, ἀλλ' „Ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἐπισυνάπτει δὲ καὶ τὸν ἴδιον ἀσπασμὸν, λέγων.

2. Κορ.
16. 21.

Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.

Ὁ Παῦλος μὲν ὑπεργόρευεν, ἄλλος δὲ ἔγραψε ὅλην τὴν ἐπιστολήν. ταῦτα δὲ τὰ λόγια, „Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ἰδίᾳ χειρὶ ἔγραψεν ὁ Παῦλος. ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀσπασμοὶ καὶ τὰ φιλήματα

τα, περὶ αὐτὸς λαλεῖ, ἔδεν ἄλλο σημαίνουσιν, εἰμὴ τὴν μεταξύ ἀλλήλων καθαρὰν καὶ εὐαγγελικὴν ἀγάπην. αὐτὴ δὲ συγὰτηρ ἐστὶ τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγάπης διότι „Πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γενήσαντα, 1. Γωάν. 5. 1. „ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Διὰ τῆς ἐπέφερε τὰ ἐξῆς.

Εἴτις ἐφιλεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἢ τὸ ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά.

Τὸ μὲν Ἀνάθεμα, παντελῇ χω-
ρισμὸν σημαίνει περὶ δὲ τῆς, Μαρὰν ἀ-
θᾶ, τινὲς λέγουσιν ὅτι ταῦτα ἐλ εἰσὶν
ὀνόματα τῆς Ἑβραϊκῆς, ἀλλὰ τῆς τῶν
Σύρων διαλέκτου πολλοὶ δὲ, ὅτι εἰσὶν Ἑ-
βραϊκά. ἄλλοι δὲ συγκεῖμένα ἐν τῆς Ἑ-
βραίων καὶ Σύρων φωνῆς, καθότι αὐταὶ
αἱ δύο διαλέκτοι συγγένειαν ἔχουσιν μετα-
ξύ ἀλλήλων. σημαίνει δὲ κατὰ μὲν τινὰς
τὸ, ὁ Κύριος ἦλθε κατ' ἄλλους δὲ, ὅταν
ὁ Κύριος ἔλθῃ, καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην
σημασίαν, ἢ ἐννοία ἐστὶν αὕτη Εἴτις ἐφί-
λεται τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν,
ὅστις ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, ἔσω κεχωρι-
σμένος ἀπ' αὐτοῦ κατὰ δὲ τὴν δευτέραν
ἐστὶν αὕτη Ὅστις ἐφίλεται τὸν Κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἔσω κεχωρισμένος
ἀπ' αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ κρῖναι ζῶντας καὶ
νεκρούς. καὶ τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι Ἑβραϊ-

Χρυσ. Οἱκ. εἰ ἔγραψεν αὐτὰ ὁ Παῦλος, ἵνα συντρίψῃ
 τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν Κορινθίων, οἵτινες
 ἐπαίροντο ἐπὶ τῇ εὐφραδίᾳ τῆς ἐλλη-
 νικῆς διαλέκτου, δείξας αὐτοῖς, ὅτι εἰς
 τὸ νόημα ἔχει δὲ εἰς τὴν φράσιν ἐστὶν ἡ
 δύναμις. ἐπεὶ δὲ ὅμως τρία εἶδη ἀφορισμῶν
 εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι, κατάραν, ἀνάθεμα,
 καὶ μαρὰν ἀθά· τὸ δὲ ἔχατον ἦν τὸ φο-
 βερώτερον καὶ παιδευτικώτερον, ἐλέγετο δὲ,
 ὅταν μετὰ τὴν κατάραν καὶ τὸ ἀνάθεμα ἔ-
 μανεν ὁ ἄνθρωπος ἀδιόρθωτος, μήπως ὁ
 Παῦλος ἔγραψε τῷτο ἔτις ὡς ἐλέγετο,
 ἵγυν μαρὰν ἀθά, διὰ περισσαστέραν τῇ
 λέγει ἔμφασιν. Διὰ τούτων δὲ τῶν λόγων
 πολὺν φόβον ἐνέσχεον εἰς τὰς καρδίας
 τῶν Κορινθίων, σπασάδων πῆσαι αὐτοὺς,
 ἵνα ἀγαπῶσι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐπομέ-
 νως δὲ καὶ ἀλλήλους, καὶ ἔτω πάντως
 τὰ μεταξὺ ἀλλήλων σκάνδαλα καὶ τὰ
 χίσματα, καὶ μηκέτι λέγοντες, „Εἰ
 ἡμεῖς εἰμι Παῦλος, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶν,
 „ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστὸς, ἀφιε-
 ρώσωσι πᾶσαν τὴν ἑαυτῶν ἀγάπην καὶ
 τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· ἐπει-
 δὴ δὲ τοσῶτον ἐφόβισε, διὰ τῷτο θαρ-
 σοποιᾷ αὐτοὺς διὰ τῶν ἐξῆς λόγων·

1. Κορ.
 16. 23.

24.

Ἡ χάρις τῷ Κυρίῳ ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστῷ μετ' ὑμῶν. Ἡ

ἀγάπη μετὰ πάντων ὑ-
 μῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

Περιέχει ἡ πρὸς Κορινθίους πρώτη
 ἐπιστολὴ τῷ Θεορρήμονος Παύλου καὶ ἀπο-
 δείξας τῆς πίστεως καὶ νοθεσίας καὶ ἐλέγχας
 καὶ φοβερισμὸς καὶ ἐπιτίμια, τὸ δὲ τέλος
 αὐτῆς εὐχή ἐστὶ καὶ δηλοποίησις τῆς πρὸς
 αὐτοὺς ἐνοικίης αὐτῷ διαθέσεως. εὐχομαι,
 λέγει, ἵνα ἡ χάρις τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰη-
 σοῦ Χριστῷ εἴη μετ' ὑμῶν. δηλοποιᾷ δὲ ὅτι
 πάντας αὐτοὺς ἀγαπᾷ ἀγάπῃ καθαρᾷ
 καὶ ἀγίᾳ, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀγάπη τὴν ἐνομο-
 θέτησεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός. ἡ κατὰ Χρι-
 στὸν ἀγάπη με, λέγει, ἐστὶ μετὰ πάντων
 ὑμῶν. „Ἡ ἀγάπη με μετὰ πάντων ὑμῶν
 „ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν. Ἐλθέτω δὲ Κύ-
 ριε καὶ εἰς ἡμᾶς ἡ χάρις ἣν ἤρξατο τοῖς
 Κορινθίοις ὁ Ἀπόστολός σε, ἵνα τῇ θείᾳ
 αὐτῆς δυνάμει ἀγαπήσαντες σε ἐξ ὅλης
 ψυχῆς καὶ καρδίας, ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ
 τῆς φοβερᾶς καταδίκης τῷ ἀναθέματος,
 μαρὰν ἀθά· μένωμεν δὲ ἀχωρίως συνη-
 νωμένοι μετὰ σοῦ τῷ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ
 ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, καὶ ἐν τῇ ἄρᾳ τῷ
 θανάτῳ, καὶ μετὰ θάνατον, καὶ ἔταν ἔλ-
 θης κρίναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΔΕΚΑΤῃ ΤΡΙΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ἦ' πρὸς τὰς Κορινθίους σύστασις τῆ Α' ποσόλης Παύλου περὶ τῆς οἰκίας τῆ Στεφανᾶ, ἢ ἡ παραγγελία αὐτῆ ὑπὲρ τῆ Φερτηνάτου ἢ τῆ Α'χαϊκῆ, ἐστὶ νομοθεσία κοινὴ περὶ τῆς ὑπὸ πάντων χρωσθεμένης περιποιήσεως καὶ ὑπακοῆς εἰς τὰς ἐργαζομένας τὰ θεάρεστα τῆς ἀρετῆς ἔργα. ὁ Στεφανᾶς ἢ οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆ ἦσαν ἀφιρωμένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πτωχῶν ἢ ἁγίων ἀνθρώπων, φιλεξενῶντες, συμβοιθῶντες, παντὶ τρόπῳ ὑπηρετῶντες αὐτοὺς εἰς πᾶσαν ἀνάγκην ἢ εἰς πᾶσαν περίρασιν, ὑπηρεσίας δεομένων. ὁ Φερτηνάτος ἢ ὁ Α'χαϊκὸς κήρυκες τῆς πίστεως ἢ διδάσκαλοι ὄντες ἀνέλαβον πρῶτον σὺν τῷ Στεφανᾶ ἢ τὸν τῆς ἀδοκτορίας κόπον, ἐλθόντες πρὸς τὸν Παύλον, ἵνα ἢ τῆ Παύλου ἢ τῶν Κορινθίων ἀπαύσωσι τὸ πνεῦμα ἐν τῇ ἐν ἀφορμῇ λαβάν. ὁ Παῦλος, παρήγγειλε γενικῶς, ἢ ἐνομοθέτησε τοῖς πᾶσι τὴν πρὸς τὰς ἐναρέτους ἀνθρώπους ἐπακοὴν καὶ εὐλάβειαν. διὰ τὸτο δὲ ἐκ

ἀλλ' ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑποτάσσημε τοῖς τοιούτοις· οὐδὲ εἶπεν, ἐπιγινώσκετε ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ἵνα ἐπιγινώσκετε ἐν αὐτοῖς, ἢ ἡμεῖς τοιούτους, ἢ ἡμεῖς τοιούτους τὰ ἀγαθὰ ἔργα ὡς ὁ Στεφανᾶς καὶ ὁ Φερτηνάτος καὶ ὁ Α'χαϊκός. ἵνα δὲ ἐπιβεβαιώσῃ, ὅτι ἐπὶ τὸ κοινὸν ἐπιβλέπει ὁ λόγος αὐτῆ, προσέθηκε τὸ, καὶ παντὶ τῷ συνεργῶντι ἢ κοπιῶντι, τελέσει τιμὰ καὶ ὑπατάσσει, ἢ μόνον εἰς τὰς τρεῖς εἰρημένους, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἀνθρώπον συμβοιθῶντα καὶ κοπιῶντα ὑπὲρ τῶν καλῶν ἔργων. ἡ παραγγελία αὕτη ἐκ ἔστιν ἐφέρεμα τῆ Παύλου, ἀλλὰ βεβαίη ἢ θέλημα τῆ ὑψίστης Θεῆ. διότι αὐτὸς ὁ Θεὸς ἢ διὰ τῆς παλαιᾶς ἢ διὰ τῆς νέας Διαθήκης, ἢ διὰ λόγον, ἢ διὰ παραδειγματῶν ἐδίδαξεν, ὅτι ἡ εὐλάβεια ἢ ἡ περιποίησις ἢ ἡ ὑπακοὴ πρὸς τὰς ἐναρέτους καὶ ἁγίους ἀνθρώπους ἐστὶν ἔργον πολλὰ ἀρετῶν εἰς αὐτὸν ἢ εὐπρόσδεκτον.

Τὸ ἀπαλαύτερον ἢ τιμιώτερον πάντων τῶν μελῶν τῆ σαρκὸς ἐστὶν ὁ ὁρ-

θαλμός· τῶν δὲ μερῶν ἐξ ὧν ὁ ὀφθαλμός συγκείται τὸ τρυφερώτερον καὶ χρησιμώτερον ἐστὶν ἢ ἡ κόρη τῆς ὀφθαλμοῦ. αὐτὴ ἔδεν ἄλλο ἐστὶν, ἐμὴ μικρὰ σρογγύλη τρύπα ἐν τῷ κερατοειδῇ τῆς ὀφθαλμοῦ χιτῶνι, ἐσκεπασμένη διὰ λεπτοτάτης ἀρχανειδῆς μεμβράνης· ἥτις διὰ τὴν ἀκριβὴν λεπτότητα καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτῆς ἀπαλότητα ἐδεμίαν ἐπιδέχεται ψηλάφησιν· ὅθεν ἐάν τις τολμήσῃ ψηλαφῆσαι τὴν κόρη τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς, ἐκεῖνος χίζει ἐνθὺς καὶ συντρίβει τὴν σκεπάζουσαν αὐτὴν ἀρχανειδῇ μεμβράναν. διὸ ἐκχῆται τὸ ἐν τῷ βολβῷ τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς ἔδωρ, παράττεται δὲ τὸ κυσαλλοειδὲς μέρος, καὶ ἡ καλεσμένη φακὴ, καὶ ἐν λόγῳ, διαφθείρεται ὅλος ὁ ὀφθαλμός· ἔθεν σκότος περικαλύπτει ἐνθὺς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, καὶ μένει διαπαντός τυφλός. ὁ Θεὸς ἵνα παραστή τὸ ὕψος τῆς ἀξίας καὶ τιμῆς τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων, καὶ τὸ πόσον ἀναγκαῖον ἐστὶν, ἵνα προσέχωμεν καὶ τιμᾶμεν αὐτοὺς, πόσον δὲ βλαπτόμεθα, ἐάν ἐνοχλήσωμεν αὐτοὺς, ἀποκάλυψε αὐτοὺς μετὰ τῆς κόρης τῆς ὀφθαλμοῦ, εἰπὼν ὑπὲρ αὐτῶν· „Ὁ ἀπτόμενος ὑμῶν ὡς ὁ ἀπτόμενος τῆς κόρης τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς. Ἀκούετε; Ὁ ἀπτόμενος ὑμῶν ὅστις ἢ δι' ἔργον, ἢ διὰ λόγον, ἢ δι' ἄλλαν ὁποιοδήποτε τρόπον περιφρονήσει ὑμᾶς τὰς δούλῃς μὲν, „Ὡς ὁ

ἀπτόμενος τῆς κόρης τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς, ἐκεῖνος γίνεται ὅμοιος τῷ ἀνθρώπῳ, ὅστις ψηλαφᾷ τὴν κόρη τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς, ἦγεν προξενεῖ ἑαυτῷ μεγίστην βλάβην καὶ ἀφανισμόν. ταῦτα δὲ ἐμὸν διὰ λόγον εἶπεν ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πραγμάτων ἐβεβαίωσεν.

Ἐν αὐτῷ λόγῳ μόνον ἐλάλησεν ἡ Μαριὰμ κατὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς τῆς Μωϋσέως.

„Μὴ Μωϋσῇ, εἶπε, μόνον ἐλάλησε Κύριος; ἔτι καὶ ἡμῖν ἐλάλησε; Καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς ἀνθρῶπος ὢν, „Πραὺς σφόδρα κατὰ πάντα τὰς ἀνθρώπους τὰς ὄντας καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐσιώπησε, καὶ μετὰ ὑπομονῆς ὑπέφερε τὴν ἀνιδόξου καὶ τὴν περιφρόνησιν τῆς Μαριὰμ. ὁ Κύριος ὅμως ὡργίσθη κατ' αὐτῆς· „Καὶ ἰδοὺ λέπρα λευκῇ ὡς χιτῶν πεπλήρωκε τὸ σῶμα αὐτῆς. Βλέπε ἔν πεπληρωμένον τὸν λόγον ὃν εἶπεν ὁ Θεός· „Ὁ ἀπτόμενος ὑμῶν ὡς ὁ ἀπτόμενος τῆς κόρης τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς.

Ὅταν ὁ Βασιλεὺς Ἱεροβοὰμ προσέφερε τὴν θυσίαν αὐτῆς εἰς τὸ ἐν Βαιθλ θυσιαστήριον, τότε ἐνεφανίσθη ἐκεῖ εἰς ἄνθρωπος τῆς Θεῆς, ὅστις σταθερῶς πλησίον τῆς θυσιαστηρίου προσφύετο τὴν ἐξεδένωσιν καὶ τὸν ἀφανισμόν ἐκεῖνος τῆς θυσιαστηρίου· ὁ δὲ Ἱεροβοὰμ ταῦτα ἀκούσας, ἠπλώσε τὴν χεῖρα αὐτῆς, καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν, πιάσατε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον. καὶ δὲ

2αχ. 2. 8.

12. 2. 3.

1α. 10.

2αχ. 2. 8.

ὁ ἄνθρωπος τῷ Θεῷ εὐδὲ ἀντίστη, εὐδὲ ἐλά-
λυσεν, ἐλθὺς ἱμῶς ἐξηράνθη τῷ ἱερο-
βοάμ ἢ χεῖρ, ὥς ἐκ ἡδυνήθη συσεῖλαι
αὐτὴν καὶ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν προτέραν
αὐτῆς κατὰσασιν, εἰμὴ ὅτε ἐδεήθη τῷ

3 Βασ. 13.
4. 6.

Θεῷ ἐκεῖνος ὁ ἅγιος ἄνθρωπος. „Καὶ ἰδὲ
„ἐξηράνθη ἡ χεῖρ αὐτῆς, ἣν ἐξέτεινεν
„ἐπ' αὐτόν· καὶ ἐκ ἡδυνήθη ἐπιστρέψαι
„αὐτὴν πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐδεήθη ὁ ἄν-
„θρωπος τῷ Θεῷ τῷ προσώπῳ Κυρίου,
„καὶ ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα τῷ Βασιλέως
„πρὸς αὐτόν, καὶ ἐγένετο καθὼς τὸ πρό-
„τερον. Βλέπεις τί συμβαίνει εἰς ἐκείνους
οἵτινες ἐκ ἐλαβῆνται τὰς δέλτας τῷ
Θεῷ; βλέπεις τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς λύγης ὅν

2αχ. 2. 8. εἶπεν ὁ Θεός; „Ὁ ἄπτόμενος ὑμῶν ὡς
„ὁ ἄπτόμενος τῆς κόρης τῆς ὀφθαλμῶ
„αὐτῆς. Ἀΐεσον δὲ καὶ ἄλλο παράδειγμα
θαυμασιώτερον.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνέβαινεν ὁ Προ-
φήτης Ἐλισσαῖος εἰς Βαιθλὴλ, τινὰ δὲ
μικρὰ παιδάκια ἐξερχόμενα τῆς πόλεως,
περιέπαιζον αὐτόν· παιδάκια ἦσαν αὐτὰ,
ὅπερ ἐστὶν εὐδὲ γυνῶσιν εἶχον, εὐδὲ φρόνη-
σιν ἀνδρὸς τελείας· ὁ δὲ λόγος ὅν εἶπον
κατὰ τῷ Προφῆτῃ ἐκ ἧν ὑβριστικός, ἀλ-
λὰ περιπαικτικός. παιδία μικρὰ εἶδον τὸν
Ἐλισσαῖον φαλακρόν, ἴσως δὲ ἐκ ἐγί-
νωσκον ὅτι ἐστὶ Προφῆτης, ὅθεν παίζοντα
ἔλεγον· „Ἀνάβαινε φαλακρέ, ἀνάβαινε.
Καὶ ὁμοῦς ἐλθὺς ἐξῆλθον ἐκ τῆς δρυμῆς

4. Βασ.
2. 23.

δύω ἄρκτοι, καὶ κατέσχισαν τεσσαράκον-
τα καὶ δύο ἐξ αὐτῶν. Ἵνα δὲ μηδεὶς νο-
μίσῃ ὅτι κατὰ συμβεβηκὸς αἱ ἄρκτοι ἐ-
ξῆλθον τότε ἐκ τῆς δρυμῆς, καὶ κατέσχι-
σαν τὰ παιδία ἐκεῖνα, συνεχώρησεν ὁ
Θεός, ἵνα πρῶτον ὁ Ἐλισσαῖος ὁ πρῶ-
τότατος καταραθῇ αὐτὰ ἐν ὀνόματι Κυ-
ρίου, ἔπειτα ἐξέλθωσιν αἱ ἄρκτοι ἐκ τῆς
δρυμῆς καὶ κατασχίσωσιν αὐτά. „Καὶ ἐξέ-
„νευσε, λέγει ἡ ἱερὰ ἱστορία, ὀπίσω αὐ-
„τῶν ὁ Ἐλισσαῖος, καὶ εἶδεν αὐτά, καὶ
„κατηράσατο αὐτοῖς ἐν ὀνόματι Κυρίου. καὶ
„ἰδὲ ἐξῆλθον δύο ἄρκτοι ἐκ τῆς δρυμῆς, καὶ
„ἀνέρριξαν ἀπ' αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο
„παιδας. Ἐὰν ἔν ὁ Θεὸς ἐπαίδευσεν ἐκεῖ-
να τὰ μικρὰ παιδάκια, τὰ διὰ τὸ ἀτε-
λὲς τῆς νοῦς αὐτῶν εἶα μόνον περιπαικ-
τικὸν λόγον εἰπόντα κατὰ τῷ Προφῆτῃ
Ἐλισσαίῳ, τί ἄραγε ποιήσει ὁ Θεὸς κατ'
ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες καὶ κα-
τὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ κατὰ τὴν φρόνη-
σιν τελειότεροι ὄντες τῶν παιδαρίων ἐκεῖ-
νων, ἐκ ἐλαβῆνται, ἀλλὰ κατακρίνσιν
καὶ περιφρονῶσι τὰς ἐνικρέτους ἀνθρώπους,
τὰς ἱερωμένους, τὰς διδασκάλους, τὰς συ-
νεργῶντας καὶ κοπιῶντας ὑπὲρ τῆς κοινῆς
τῶν πιστῶν ὠφελείας; Τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν
λέγουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπαίδευσεν ἐκεῖνα
τὰ παιδάκια, ἵνα λυπήσῃ τὰς γονεῖς αὐ-
τῶν, τὰς μὴ διδάξαντας αὐτὰ τὸ πρὸς
τῆς ἀγίας ἀνδρας χρεωσμένον σέβας.

Θεοδ. εἰπ.
ἐν τῇ δ.
τῶν βασ.

N v

ἀνάγκη ἔν ἐσίν, ἵνα πάντες οἱ γονεῖς ἔχον-
τες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τὸτο τὸ
φοβερόν παράδειγμα, διδάσκωσιν ἐπιμε-
λῶς τὰ ἴδια τέκνα, ἵνα προσφέρωσι τὴν
πρέπσαν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὴς
δόξης τῆ Κυρίας.

Ὁμοια παραδείγματα βλέπετε καὶ εἰς
τὰ βιβλία τῆς νέας Διαθήκης. ὁ Ἀνανί-
ας καὶ ἡ γυνὴ αὐτῆς Σαπφείρα ἐσυμφώ-
νησαν ἵνα ἀπατήσωσι τὴς Ἀποστόλους. αὐ-
τοὶ πωλήσαντες τὸ χωρίον αὐτῶν, μέρος
μὲν τῆς τιμῆς τῆ χωρίου ἔκρυψαν, μέ-
ρος δὲ προσέφερον τοῖς Ἀποστόλοις. καὶ ὁ
μὲν Πέτρος ἤλεγξε τὴν τῆς Ἀνανίας δολιό-
τητα, ὁ δὲ Ἀνανίας ἀκέσας τῆς Πέτρου
τὸν ἔλεγχον, „Πεσὼν ἐξέψυξε. Τὸτο αὐ-
τὸ ἔπαθε καὶ ἡ Σαπφείρα, ἥτις ἐρω-
τηθεῖσα ὑπὸ τῆς Πέτρου περὶ τῆς τιμῆς
τῆς χωρίου καὶ ψευθεῖσα ἐνάπιον αὐτῆς,
καὶ ἐλεγχθεῖσα ὑπ' αὐτῆς, „Ἐπεσε πα-
ραχρῆμα παρὰ τὴς πόδας αὐτῆς καὶ ἐξέ-
ψυξεν. Ὁ μὲν Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας
κατηχῶσι τὸν ἀνθύπατον Σέργιον Παῦ-
λον, ὁ δὲ Ἐλύμας ὁ μάγος καταθλί-
βει αὐτοὺς, ἐναντιόμενος αὐτοῖς, καὶ ζη-
τῶν διασφύσαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς
πίστεως. ὅθεν ὁ Παῦλος πλεθθεὶς ζήλος
καὶ Πνεύματος ἁγίου, ἐλέγχει καὶ κατα-
ρᾶται τὸν μάγον. „Καὶ νῦν ἰδὲ, εἶπε,
„χεὶρ τῆς Κυρίας ἐπὶ σέ· καὶ ἔσῃ τυφ-
λός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιρῆ·

„παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς
„καὶ σκότος. καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγός.

Ἀλλ' ἡμεῖς βλέπομεν, λέγετε, τίσον
πλῆθος διωκτῶν, τυράννων, παγκακίσων
ἀνθρώπων, οἵτινες καὶ περιεφρόνησαν καὶ
ἐτυράννησαν καὶ τέλος πάντων ἐθανάτωσαν
τόσα πλῆθη ἁγίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν,
καὶ ὅμως ἑδεμίαν ἔλαβον τιμωρίαν. καὶ
ἄχρι τῆς σήμερον δὲ βλέπομεν πολλὰς
ἐξβδεδυμένας τὴς ἐναρέτης, καὶ μηδεμίαν
λαμβάνοντας παιδείαν. ὑμεῖς λαλεῖτε ὡς
θνητοὶ ψυχοὶ, καὶ ὥσπερ ἂν εἰμὴ ἐπισέ-
ετε, ὅτι ἐστὶ μέλλουσα ζωὴ, καὶ κρίσις
κοινὴ, καὶ ἀνταπόδοσις τῶν ἔργων, ἂν
ἕκαστος ἑσπράξεν; εἰ πιστεύετε ὑμεῖς, ὅτι
ὁ καιρὸς τῆς παρῆσης ζωῆς ἔκ ἐστιν ὁ
καιρὸς τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀνταποδόσεως;
εἰ πιστεύετε ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐλεύσεται
πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς κρῖναι ζῶντας καὶ νε-
κρούς; ἐκοῖδατε ὅτι τότε ἕκαστος λαμβάνει τὴν
ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων αὐτοῦ; καὶ ἀκέ-
τε τὸν Θεὸν λέγοντα· „Φυλάσσεται δὲ ὁ
„ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κινήν· οἱ δὲ ἀσε-
βεῖς ἐν ἡμέρᾳ κινή ἐλθόντα; Τότε ἔν
οἱ διώκται καὶ οἱ τύραννοι καὶ οἱ παγ-
κάκιστοι ἄνθρωποι, οἱ τὴς Ἀγίας διαζαν-
τες, ἢ ἀποκτείναντες, ἢ περιφρόνησαν-
τες λαμβάνουσι τὴν πρέπσαν ἀνάλογον
τιμωρίαν. εἰ δὲ βλέπετε τινὰς ἐξ αὐ-
τῶν παιδευομένους εἰς ταύτην τὴν πρόσ-
καιρον ζωὴν, τὸτο λογίζεσθε οἰκονομίαν

Παροιμ.
16. 5, 3.

Θεὸς καὶ εὐσπλαγχνίαν. οἰκονομίαν μὲν, δι' ἡμᾶς ἵνα ἡμεῖς βλέποντες ἐκείνους τιμαρμένους, φεύγωμεν τῆς ἁμαρτίας τὴν μίμησιν· εὐσπλαγχνίαν δὲ, δι' ἐκείνους. ἐπειδὴ ἡ προσκαιρος παιδείυσις ἐπιφέρει εἰς αὐτοὺς τὸ ἔλεος. „Ἐπισκέψομαι, ἔπεν ὁ Θεός, ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιγι τὰς ἀδικίας αὐτῶν. Τὸ δὲ ἔλεός με εἰ μὴ διασκέδᾶσω ἀπ' αὐτῶν, εἰδ' εἰ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ με. Μὴ λέγετε ἔν ὅτι πλῆθος τῶν ἐξεδενέντων τὰς ἀγίας ἐδεμίαν ἔλαβον τιμωρίαν· διότι πάντες τιμωρῶνται, ἄλλοι μὲν προσκαιρῶς, ἄλλοι δὲ αἰωνίως, ὡς διορίζει ἡ ἀνωτάτω καὶ μισητικῆς Θεῖα πρόνοια.

Οὐ μόνον δὲ ἐτιμώρησεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν παρῶσαν ζωὴν τὰς καταφρονήτας τῶν ἐναρέτων, ἀλλὰ καὶ ἐυλόγησεν ἐκείνους οἵτινες ἐυλαβήθησαν καὶ ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς περιποιητικῶς. παράδειγμα φανερόν ὁ Λάβαν. αὐτὸς ἦκουσεν ὅτι ὁ Ἰακώβ ἐρχεται πρὸς αὐτὸν, ἔτρεξεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, καὶ ἐνιγκάλισεν αὐτὸν, καὶ ἐφίλησεν αὐτόν. „Καὶ εἰσήγαγεν αὐτόν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ὅταν δὲ ὁ Ἰακώβ ἐμελέτησεν ἀναχωρεῖσθαι ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ Λάβαν, τότε ὁ Λάβαν ὡμολόγησε φανερά τὴν εὐτυχίαν ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός, ἐπειδὴ ὑπεδέχθη τὸν Ἰακώβ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. „Εὐλόγησε γὰρ με

„ἔπεν, ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ σῇ εἰσόδῳ. Τὸ αὐτὸ ἀναγινώσκωμεν καὶ περὶ τῆς οἰκίας τοῦ Πετεφρῆ, ὅτε εἰσήγαγεν ἐν αὐτῇ τὸν Ἰωσήφ. „Καὶ ἐυλόγησε, λέγει ἡ Θεῖα „γραφὴ, Κύριος τὸν οἶκον τοῦ Αἰγυπτίου „διὰ Ἰωσήφ. καὶ ἐγενήθη εὐλογία Κυρίου „ἐν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ ἐν τῇ „οἰκῇ, καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Μακρόριος ἦν καὶ εὐτυχὴς ἐκείνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις σέβεται καὶ περιποιεῖται τὰς ἐναρέτους ἀνθρώπους.

Τὰ παραδείγματα ἄφωνα ἔντα, ἔχουσι φωνὴν παντὸς λόγου ἰχυροτέραν. ὁ Θεὸς ὁμῶς ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὴν πρὸς τὰς ἀγίας εὐλαβειαν, εἰ μόνον διὰ τῶν παραδειγμάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ λόγου ἐμ- Φαντικωτάτης καὶ τῆς Θεῖας αὐτῆς βελ- λῆς ἀποδεικτικῆς. „Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἔπε περὶ αὐτῶν, ἐμὲ δέχεται καὶ ὁ „ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποσείλαντά με. Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμὲ ἀκούει. καὶ ὁ ἀδελφεὺν ὑμῶν, ἐμὲ ἀδελφεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ „ἀδελφῶν, ἀδελφεῖ τὸν ἀποσείλαντά με. Τί σημαίνουσι ταῦτα; Καὶ τί ἄλλο, εἰμὴ ὅτι ὁ Θεὸς κατέστησε τὰς ἀγίας ἰσοτίμους αὐτῷ, καὶ τὸν τρόπον αὐτῆς ἐπέχοντας, καὶ ὡς ἐπιτρέπεις αὐτῇ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπομένως ὅτι ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ αὐτῆς κράτους; ἀληθῶς δὲ βλέπομεν, ὅτι πάντα τὰ κτίσματα προσφέρουσιν εἰς αὐτὰς πᾶσαν

ὑπακοὴν καὶ εὐλάβειαν. Εὐλαβήθησαν αὐτὲς τὰ ἄγρια τετράποδα. οἱ λέοντες ἐν τῷ λάκκῳ, καὶ πεινῶντες ἦσαν, καὶ μόνον εἰ κατ'ἑαγον, ἀλλ' ἐδὲ ἐβλαψαν Πραξ. 10. 5. ὅλως τὸν Δανιὴλ. Εὐλαβήθησαν αὐτὲς τὰ ἐρπετά. ἡ ἑχιδνα ἤψατο μὲν τῆς χειρὸς τῆ Παύλης, ἐδὲν ὅμως κακὸν ἐποίησεν αὐτῇ. Εὐλαβήθησαν αὐτὲς τὰ νηκτά. τὸ κῆτος κατέπιε μὲν τὸν Ἰωάνν, Ἰωάν. 1. 7. καὶ 2. 10. ἐφύλαξεν ὅμως αὐτὸν σῶον ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῇ. Τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, ἔπειτα ἐξέβαλεν αὐτὸν ζῶντα ἐπὶ τὴν ξηράν. Ὑπηρέτησαν αὐτὲς τὰ πετεινά. οἱ κόρακες ἔφερον εἰς τὸν Ἡλίαν, ἀρτεστὸ πρῶτον κρέας τὸ δέλης. Ἐσεβάσθη αὐτὲς τὸ πῦρ. ἡ φλόξ τῆς ἐπιταπλάσιως καυθείσης καμίνου ἐδὲ ἤψατο ἐδὲ παρηνόχλησε τὰς τρεῖς Παῖδας τὰς ἐσώτας ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἀλλ' ἐξῆλθον ἐκ μέσσε τῆ πυρὸς ἀβλαβεῖς. Ὑπήκυσαν εἰς αὐτὰς τὰ σοιχεῖα. τὴν μὲν αἶρα εἰς ψιλαφικτὸν σκότος καὶ γνόφον καὶ θύελλαν, τὸ δὲ ὕδωρ εἰς αἶμα, τὸ δὲ χῶμα τῆς γῆς εἰς σκνίφας μετέβαλεν ὁ Μωϋσῆς, τὸ δὲ ὀλίγον πῦρ τῆς καμινάδας αἰθάλης διὰ τῆς χειρὸς αὐτῆς διασκειάσας εἰς τὸν αἶρα, ἐπλήρωσε πληγῶν τὰς ἀνθρώπους καὶ τὰ τετράποδα πάσης τῆς Αἰγύπτου. Ὑπετάγησαν εἰς τὸν λόγον αὐτῶν τὰ νέφη. „Εἰ ἔσαι, εἶπεν „ὦ Ἡλίας, τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ

„ὑετός, ὅτι ἐμὴ διὰ σώματος λόγους. Καὶ ἐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν αὐτῆς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. Ὑπήκυσαν εἰς τὸ πρόσαγμα αὐτῶν ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη. „Στήτω ὁ Ἥλιος, εἶπεν ὁ „Ἰησὺς τῇ Ναυῇ, κατὰ Γαβριὴλ, καὶ „ἡ Σελήνη κατὰ Φάραγγα Αἰλῶν. Καὶ „ἔση ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη ἐν εἰρήσει „ἕως ἃ ἡμύνατο ὁ Θεὸς τὰς ἐχθρὰς „αὐτῶν. Γρη. 10. 12, 13.

Οὐ μόνον δὲ τὰ ὑλικά καὶ αἰσθητά, ἀλλὰ καὶ τὰ αὔλα καὶ νοερά κτίσματα εὐλαβῶνται καὶ ὑποτάσσονται εἰς τὰς ποιῶντας τῇ Κυρίῳ τὸ θέλημα. πνεύματα πονηρά εἰσιν οἱ Δαίμονες, ἀποσάται τῆς θείας ὑποταγῆς καὶ Βασιλείας, φθονεροὶ καὶ ἐπίβηλοι τῇ τῶν ἀνθρώπων γένει. ὅμως ὑποτάσσονται εἰς τῶν ἁγίων ἀνδρῶν τὸ πρόσαγμα. Ἐβεβαίωσαν τῇ-το ἐνώπιον τῇ Κυρίῳ οἱ ἐβδομήκοντα Ἀποστόλοι, εἰπόντες πρὸς αὐτόν „Κύριε „καὶ τὰ Δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν „τῷ ὀνόματί σου. Ἐμαρτύρησε τῆτο διὰ τῶν ἔργων τὸ πνεῦμα τῇ Πύθωνος. διότι ὅταν ἤκησε τῇ Παύλῃ τὸ πρόσαγμα, „Ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀπὸ τῆς παι- „δίσκης τῆς Μάντεως. Πνεύματα ἀγαθὰ εἰ- „σιν οἱ ἅγιοι Ἀγγελοι, Φῶτα Θεῶν αὔλα, λαμπρότητες δεύτεραι μετὰ τὴν πρώτην ὑπερέσιον λαμπρότητα, λειτουργοὶ εἰς τῆς ὑπεραρχίᾳ τρισυποστάτῃ Θεότητος, Πραξ. 16. 18.

καὶ οὗτοι ὁμως ὑπηρετοῦσιν ἐκείνους τὰς
 ἀδ' ὥπας, ὅσοι διὰ τὴν πίσιν καὶ τὴν
 Εβρ. 1. ἀρετὴν αὐτῶν μέλλουσι κληρονομήσαι τὴν
 14. ἐπαύριον τῷ Θεῷ Βασιλείαν. ἐπιβεβασι-
 τῷ οὗ ὁ θεηγόρος Παῦλος, λέγων, „Οὐ-
 „χὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα,
 „εἰς διακονίαν ἀποσελλόμενα διὰ τὰς
 „μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; βλέ-
 πε δὲ πόσῃν εὐλάβειαν καὶ ὑπακοὴν δείκ-
 νουσι πρὸς τὸν Ἰακώβ ὁ Ἀγγελος. αὐτὸς
 ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς εἶδος Θεῷ Φανείς
 πρὸς αὐτόν, ἐπαύλαμε μετ' αὐτοῦ. καὶ ὁ
 μὲν Ἀγγελος παρακαλεῖ τὸν Ἰακώβ.
 Γεν. 22. „Ἀπόσειλάν με, λέγει, ἀνέβη γὰρ ὁ
 26. „ὄρεθρος· ὁ δὲ Ἰακώβ ἀποκρίνεται πρὸς
 αὐτόν, „Οὐ μὴ σε ἀποσείλω, ἐὰν μὴ με
 Αὐτ. 29. „εὐλογήσης. Εὐλαβεῖται ὁ Ἀγγελος τῷ
 Ἰακώβ τὸ πρόσωπον, καὶ ὑπακῆσας
 αὐτῷ, „Εὐλόγησεν αὐτόν ἐκεῖ.

Ἀλλὰ διατὶ τόση τιμὴ, τόση ἐξ-
 σία, τόση χάρις εἰς τὰς ἐναρέτους ἄν-
 δρας; Διότι αὐτοὶ διὰ τὴν ὁρθὴν καὶ
 καλὴν χρῆσιν τῷ ἀντεξέσθαι αὐτῶν γίνον-
 ται εἰκόνες, τὸ καθ' ὁμοίωσιν τῷ Θεῷ
 ἔχουσαι, καὶ δεικνύουσαι ὅπως ἐπλάσθη
 ἀπ' ἀρχῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅποια ἡ
 εὐγένεια τῆς φύσεως αὐτῶν πρὸ τῆς πα-
 ραβάσεως αὐτοὶ διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀγά-
 πην εἰσὶ σάλπιγγες σαλπίζουσαι καὶ τὸν
 ἐν Σινᾷ νόμον καὶ τὸ ἐν Ἱερουσαλὴμ
 Ἑὐαγγέλιον καὶ τῷ Θεῷ τὰ μεγαλεῖα,

δι' ὧν ἡμεῖς σωζόμεθα· αὐτοὶ διὰ τὴν
 ἐν αὐτοῖς τελειότητα τῆς ἀρετῆς γί-
 νονται σκέυη χωρητικὰ τῶν μεγάλων
 τῷ Θεῷ χαρισμάτων, δι' ὧν ἡμεῖς βλέ-
 πομεν καὶ τὴν πρόγνωσιν αὐτοῦ ἐν ταῖς
 Προφητείαις αὐτῶν, καὶ τὴν παντοδυνα-
 μίαν αὐτοῦ ἐν τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐνεργουμένοις
 θαύμασι, καὶ τὰς λοιπὰς ὑπεραγίας τῆς
 θεότητος αὐτοῦ χαρακτηριστικὰς ἐν τῇ ἀγί-
 οτητι τῶν θαυμασίων αὐτῶν κατορθωμά-
 των. αὐτοὶ διὰ τὸν ἐν αὐτοῖς ζῆλον εἰσὶν
 οἱ ἀρχιστράτηγοι, δι' ὧν ὁ Θεὸς πολεμεῖ
 τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὰ ὄργανα δι' ὧν ση-
 ρίζει τὴν ἀρετὴν. αὐτοὶ ἔχοντες ἐν ἑαυ-
 τοῖς τὸ ὑπέρλαμπρον Φῶς τῆς ἀρετῆς,
 λάμπουσιν ὡς Φωστῆρες, καὶ περιεστράπτου-
 ντες τὸν νῦν ἡμῶν, διεγείρουσιν ἡμᾶς πρὸς
 αἴνεσιν τῷ Θεῷ καὶ δοξολογίαν διὰ τὸτο
 ὅτι δίδωσιν εἰς αὐτὰς ὁ Θεὸς τὴν ἐξ-
 σίαν καὶ χάριν διὰ τὸτο θέλει ἵνα ἡμεῖς
 τιμῶμεν καὶ εὐλαβεσθῶμεθα αὐτὰς διὰ τὸτο
 παιδεύει αὐστηρῶς τὰς μὴ τιμῶντας αὐ-
 τὰς. τί περισσότερον; πλὴν ἐστὶ καὶ ἔτι
 περισσότερον.

Ὅτι μὲν οἱ ἅγιοι ἄνθρωποι ἀγαπῶ-
 σι τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας
 καὶ ἰσχύος καὶ διανοίας κατὰ τὴν θείαν ἐν- Μαρκ. 12.
 τολήν, ἐδεμίαν ἐστὶν ἀμφιβολίαν διότι χω- 30.
 ρὶς τῆς τοιαύτης ἀγάπης οὐ μόνον οὐδεὶς
 γίνεται ἅγιος, ἀλλὰ χωρὶς αὐτῆς οὐδὲν
 ἐστὶν ἐνώπιον τῷ Θεῷ, „Ἀγάπην δὲ μὴ

ἐλεημοσύνης· πέμπτον, ἵνα ἐλέγξῃ τὰς ψευδαποστόλους, τὰς καὶ τὴν καθαρότητα τῆς πίστεως αὐτῶν μιάνοντας, καὶ αὐτὸν κατακρίνοντας· ἐξ ἧς ἀναγκάσθῃ διηγηθῆναι τὰ ἐξαίτια αὐτῶν κατορθώματα καὶ ταῖς θείας ἀποκαλύψεις καὶ ὁπτασίας. καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ καὶ θεία περιέχει ἡ ἐπιστολὴ, μᾶλλον δὲ πᾶσα λέξις ἐν αὐτῇ πλήρης ἐστὶν ἐπεφανίων νοημάτων ὁδηγούντων πρὸς τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. τοιαῦτα δὲ εἶσι καὶ τὰ σήμερον ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς ἀναγνωσθέντα λόγια. ἐπειδὴ δὲ χρεῖαν ἔχουσιν ἐρμηνείας, προβάλλομεν ταύτην, ἵνα ὑπὸ αὐτῆς ὁδηγηθέντες, καὶ τὸν νῦν εἰς τὸν ἔρανὸν ὑψώσαντες, τρέχητε ἀέκωνας τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας.

2. Κορ. 1.
21.

Ἀδελφοί, ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός· Ὁ καὶ σφραγίσας ἡμᾶς, καὶ δὲς τὸν ἀρραβῶνα τῷ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

2. Κορ.
1. 18.

Εἶπε προλαβόν· „Ὁ λόγος ἡμῶν, ἡ γεννὰ τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ ἔ, ἐκ ἐδιδάξαμεν δηλονότι ποτὲ μὲν τῆτο, ποτὲ δὲ ἄλλο, ἀλλὰ πάν-
Αὐτ. 19. ποτὲ ἐν καὶ τὸ αὐτό. „Ὁ γὰρ τῷ Θεῷ
„ὁ υἱὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, τῷ

τέσιν ὁ υἱὸς τῷ Θεῷ ὃν ἡμεῖς ἐκηρύξαμεν ναὶ καὶ ἔ, ἀλλ-
εἰς ὑμᾶς, „Οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ ἔ, ἀλλ-
„ἀλλ' ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονε τῷ Θεῷ πρὸς
„δόξαν δι' ἡμῶν. Ἡ ἀλήθεια, λέγει, τῆς
εἰς τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ πίστεως ἔκ ἐστι με-
ταβλητὴ καὶ ἀβέβαιος, ἀλλ' ἀμετάβλη-
τος καὶ βεβαία, δι' ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων κη-
ρυττομένη πρὸς δόξαν Θεῷ. μετὰ ταῦτα
ἐπισυνάπτει εὐθύς τὰ προκείμενα λόγια,
ἵνα διδάξῃ, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ὅσις βεβαίῳ
καὶ ἐπιστηρίζει τὰς Ἀποστόλους ἅμα δὲ καὶ
τὰς πιστὰς ἵνα πιστεύωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν
Χριστόν. αὐτὸς ὁ Θεός ἐστι, λέγει, ὅσις καὶ
ἔχριστε, καὶ ἐσφράγιτε, καὶ ἔδωκε τὸν ἀρ-
ραβῶνα τῷ ἁγίῳ Πνεύματος ἐν ταῖς καρ-
δίαις ἡμῶν. Ἀλλὰ πῶς ἔχρισεν ἡμᾶς;
καὶ τί σημαίνει τὸ, ἐσφράγιτε; καὶ τίς
ἐστὶν ὁ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀρραβὼν
τῷ Πνεύματος; Καθὼς πρὸ τῆς ἐναν-
θρωπήσεως τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἔχριεν ὁ Θεός
διὰ ὑλικοῦ ἐλαίου, ἐποίησε δὲ διὰ τῷ χρίσ-
ματος Βασιλεὺς καὶ Γερῆς καὶ Προφήτας·
ἔγω μετὰ τὴν ἐνταρξιν τῷ Γίῳ αὐτῷ οἰ-
κοομίαν, χρίει ἡμᾶς τὰς εἰς αὐτὸν πι-
στύνοντας διὰ τῷ νοερῷ χρίσματος τῆς θείας
αὐτῷ χάριτος, ποιῶν ἡμᾶς Βασιλεὺς καὶ Γερῆς
καὶ Προφήτας. Βασιλεὺς μὲν, βασιλεύον-
τας τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς ἡμῶν καὶ πά-
σης τῆς τῶν Δαιμόνων δυνάμεως. Τῆτο
δὲ σημαίνει ἔτος ὁ λόγος· „Γδὲ διδωμι
„ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τῷ πατεῖν ἐπάνω ὅ-

Λεκ. 19.
19.

„Φεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν
 „δύναμιν τῆ ἐχθρᾶ καὶ ἑδὲν ὑμᾶς ἔμῃ
 „ἀδικήσῃ. Οἱμοίως καὶ ἕτος· Ἰδὲ γὰρ ἡ
 „Βασιλεία τῆ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Ἐποίη-
 „σεν ἡμᾶς Βασιλεῖς, ἀνοίξας τὴν θύραν
 „τῆς Βασιλείας αὐτῆς. Διὸ „καὶ ἤξουσιν ἀ-
 „πὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ
 „καὶ νότου καὶ ἀνακληθήσονται ἐν τῇ
 „Βασιλείᾳ τῆ Θεοῦ. Ἰερεῖς δὲ ἐποίησε, δὲς
 „ἡμῖν χάριν καὶ δύναμιν, ἵνα προσφέρω-
 „μεν αὐτῷ τὰ σώματα ἡμῶν „Θυσίαν ζῶ-
 „σαν, ἁγίαν, ἑνάρξον τῷ Θεῷ. Προφή-
 „τας δὲ ἐποίησε, καταξιάσας ἡμᾶς λα-
 „λεῖν περὶ τῶν μελλόντων, „Ἄφθαλμός
 „ἐκ οὐδὲ, καὶ ἕς ἕκ ἡγήσατο, καὶ ἐπὶ καρ-
 „δίαν ἀνθρώπων ἐκ ἀνέβη. Ἐπειδὴ δὲ διὰ
 „τῆς σφραγίδος ἐπιβεβαιώμεν καὶ ὅσα ὑπε-
 „σχέθημεν καὶ ὅσα ἐδώκαμεν, διὰ τῆτο ὁ
 „Ἀπόστολος εἶπε τὸ, „Ἐσφραγίσεν, ἵνα
 „Φανερώσῃ ὅτι τὰ χαρίσματα τῆ Θεοῦ εἰσι
 „βέβαια καὶ ἀμετάβλητα, καθὼς καὶ ἄλ-
 „λαχθὲ τῆτο ἐβεβαίωσεν, εἰπών· „Ἀμετα-
 „μέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλη-
 „σις τῆ Θεοῦ. Ἀρράβων δὲ τῆ Πνεύμα-
 „τος ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς ἀπολαύσεως τῆς ἐ-
 „περανίας Βασιλείας. ὁ μὲν ἄπιστος ἑδεμίαν
 „ἔχει ἐλπίδα τοιαύτης ἀπολαύσεως· εἰς δὲ
 „τὴν καρδίαν τῆ πίστεως ἡ πίστις φέρει τὴν
 „χάριν τῆ Ἀγίας Πνεύματος, ἥτις φυτεύ-
 „ει εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῆς τὴν ἐλπίδα τῆς
 „αἰωνίας Μακαριότητος. Ἀρράβων δὲ ἀνό-

μασε ταύτην τὴν ἐλπίδα, ἔπειδὴ καθὼς
 ὁ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διδόμενος ἡμῖν ὑ-
 λικὸς ἀρράβων ἐπιβεβαίωσι ἡμᾶς περὶ τῆς
 ἀνταποδόσεως τῶν ὑποχρεθέντων ἡμῖν ὑλ-
 κῶν πραγμάτων, ἕτως ἡ ἐν ταῖς ψυχαῖς
 ἡμῶν ἐμφυτευομένη νοερὰ ἐλπίς ἐπιβεβαίωσι
 ἡμᾶς περὶ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ὑπὸ Θεοῦ
 ὑποχρεμένων ἡμῖν αἰωνίων ἀγαθῶν. Βλέ-
 πε δὲ πῶς διὰ τῶν προκειμένων λόγων καὶ
 τὸ τρισυπόστατον ἐδίδαξε τῆς ὑπεραρχίας
 Θεότητος, δηλοποιήσας τὸν μὲν Πατέρα
 διὰ τῆς Θεοῦ τὸν δὲ Υἱὸν διὰ τῆς Εἰς
 Χριστόν· τὸ δὲ πανάγιον Πνεῦμα διὰ τῆς
 Πνεύματος τοιοῦτοτρόπως δὲ τέλος ἐπι-
 θεῖς ἐπὶ τὸ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς προοίμιον,
 ἄρχεται τῆς ἀπολογίας ὑπὲρ τῆς ἰδίας
 αὐτῆς ὑποχρέσεως, λέγων·

Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν
 ἐπικαλέσμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-
 χὴν, ὅτι Φειδόμενος ὑμῶν,
 ἔκ ἔτι ἦλθον εἰς Κόρινθον.

2. Κορ.
1. 23.

Ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι ἔκ ἦλθε πρὸς
 αὐτοὺς, ὡς ὑπεσχέθη διὰ τῆς πρώτης αὐ-
 τῆς ἐπιστολῆς, ἐπικληῖται μάρτυρα τὸν
 καρδιωγνώστη Θεὸν, λέγων· ἔκ ἦλθον πρὸς
 ὑμᾶς „Φειδόμενος ὑμῶν, ἦγον ἀπέχων
 ἀπὸ τῆς διὰ τῆς ἀμαρτίας ὑμῶν πρε-
 πόσης ὑμῖν τιμωρίας, δι' ἧς ἔμελλον τι-
 μωρῆσαι ὑμᾶς, εἰάν παρεγενόμην τότε εἰς

Κορ. 16.
5.

τὴν Κόρινθον. καὶ φαίνεται μὲν ὁ λόγος ἔστος· „Εγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπι-
 „καλεῖμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν· ὅτι ἐστὶν
 ὄρκος, πλὴν ἔτι ἐστὶν ὄρκος, ἀλλὰ τρό-
 πος βεβαιωτικῆς μαρτυρίας συνήθους αὐ-
 ρωμ. 9. 1. τῷ, καὶ ὁμοίως τῷ· „Ἀλήθειαν λέγω ἐν
 „Χριστῷ, ὃ ψεύδομαι, συμμαρτυρήσης
 2. Κορ. „μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι
 11. 31. „ἀγίῳ· ὁμοίως δὲ καὶ τῷ· Ὁ Θεὸς καὶ
 „Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 „αἶδεν, ὃ ὡς ἐυλογητὴς εἰς τὰς αἰῶνας,
 „ὅτι ὃ ψεύδομαι. Ἐπειδὴ δὲ τὸ, Φειδέ-
 „μενος ὑμῶν, ἐμφασιν ἔχει ἀνθεντικὴν,
 καὶ λόγος ἐστὶν ἀνθρώπων ἐξουσίαν ἔχοντος
 καὶ συγχωρησάμην καὶ παιδεῦσαι· ἵνα μὴ οἱ
 τῷτον τὸν λόγον ἀκέσαντες, εἰπωσιν· Ἐ-
 πειδὴ ἐπιστεύσαμεν, κατεσάθηνμεν δὲλοι, οὖν
 δὲ κατεξουσιάζων ἡμῶν ὁ Παῦλος, λέγει
 ὅτι Φειδόμενος ὑμῶν, οὖν ἦλθε πρὸς
 ἡμᾶς, ὅπερ σημαίνει, ὅτι ἰὰν ἦρχετο,
 ἐπαιδεύειν ἡμᾶς διὰ τῷτο θέλων ἀρπάσαι
 καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ ἀπὸ τοῦ νοῦς αὐ-
 τῶν τὰ τοιαῦτα, ἐπιφέρει τὰ ἑξῆς.

2. Κορ. 1.
 24. Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
 τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί
 ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ
 γὰρ πίστι ἐσήκατε.

Ἔπουν ἐγὼ, λέγει, ὅτι Φειδόμενος ὑμῶν
 ἔτι ἦλθον εἰς τὴν Κόρινθον, ὃ κατὰ τῷτο,
 Ξ ξ

καθὸ δηλαδὴ κύριός ἐμι ὑμῶν τῆς πί-
 στεως, ἦγαν ἕνεκα τῆς πίστεως, ὅπερ ἐστὶν
 ὃ κατὰ τῷτο, καθὸ ἔχω ἐξουσίαν καὶ
 κυριότητα ἐφ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ ἐσε πιστοί·
 ἔτι ἐσμὲν ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι κύριοι ὑμῶν,
 ἐπειδὴ εἰς Χριστὸν ἐπιστεύσατε, ἀλλὰ συ-
 νεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, καθότι
 ἐμένατε σερεοὶ εἰς τὴν πίσιν. Πόσας δὲ
 χαρὰς ἦν συνεργός ὁ Παῦλος; Τῆς χα-
 ρᾶς τῆς πνευματικῆς, ἥτις ἐρχεται εἰς
 τὰς καρδίας τῶν πιστῶν, ὅταν φυλάτ-
 τωσι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. περὶ αὐτῆς
 δὲ τῆς χαρᾶς ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσ-
 μος· „Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ Ἰωαν 15.
 „χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μένῃ, καὶ ἡ χα-
 ρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. Πᾶς δὲ ὁ Παῦλος
 ἐγένετο συνεργός ταύτης τῆς πνευματικῆς
 χαρᾶς; διδάσκων τοῦ Θεοῦ τὰς νόμους,
 ζητίζων τὰς ἐναρέτους, ἐπιτιμῶν τὰς ἀ-
 μαρτάνοντας καὶ ἐπιστρέφων αὐτοὺς ἀπὸ
 τοῦ κρημνὸς τῆς ὁμαρτίας εἰς τῆς ἀρετῆς
 τὸν δρόμον. τὸ αὐτὸ δὲ νόημα φαίνεται
 ὅτι διαλαμβάνει καὶ τὰ ἀκόλουθα λόγια.

Ἐκρίνα δὲ ἑμαυτῷ τῷτο, 2. Κορ. 2.
 τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν ἐν λύ-
 πῃ πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ἐγὼ
 λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστὶν ὁ
 εὐφραίνωνμε, εἰ μὴ ὁ λυπῶ-
 μενος ἐξ ἐμοῦ;

Τῷτο, λέγει, ἔλθω ἐγὼ εὐλογον, ἵνα δηλαδὴ μὴ ἔλθω πάλιν πρὸς ὑμᾶς, Ἐν λύπῃ, ἦγαν πρὸς τὸ λυπῆσαι τὰς ἀμαρτήσαντας διὰ τῶν ἐπιτιμιῶν. Τὸ δὲ ἐξῆς, „Εἰ γὰρ ἐγὼ, Εἰέλαβεν ἀντὶ τῶ καὶ δὲ ἐγὼ, τῷτέσι καὶ δὲ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, τίς ἄλλος ἐστὶν ὁ εἰφραίνων με, εἰ μὴ ἐκεῖνος ὅστις ἐξ ἐμοῦ λυπῶται; Ἀλλὰ πῶς ὁ ἐξ αὐτῶ λυπώμενος ἔχαρῳ ποῖαι αὐτόν; Ὅστις ὑπὸ αὐτῶ ἐλεγχόμενος ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶ, ἐλυπῶτο συλλογιζόμενος τῆς ἀμαρτίας τὸ βάρος, ἐκεῖνος μετενοῖ καὶ ἐπέστρεφεν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρε-

^{2. Κορ. 7. τῆς.} „Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. Ἡ τοιαύτη ὅν μετάνοια ἔφερε μὲν σωτηρίαν εἰς τὸν ἀμαρτωλόν, ἡφρανε δὲ τὴν καρδίαν τῷ Παύλῳ.

^{2. Κορ. 2.} ^{3.} Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τῷτο αὐτό, ἵνα μὴ ἔλθων λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδα με χαίρειν. πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν.

^{2. Κορ. 1. 23.} Ποῖόν ἐστι τὸ, „Τῷτο αὐτό; Τὸ, „ὅτι Φειδόμενος ὑμῶν ἔτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. Ἐγραψε δὲ τῷτο ἢ μόνον ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτης τῆς ἐπιστολῆς, ἀλλὰ

καὶ ἐν τῷ τέλει αὐτῆς πλατύτερον. „Φοβέσθω γὰρ, εἶπε, μήπως ἔλθων ἔχων οἷος θέλω εὐρῶ ὑμᾶς, καὶ γὰρ εὐρε-

„Θα ὑμῖν οἷον ἢ θέλετε. Μὴ πάλιν ἔλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεὸς με πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλὰς τῶν προημικτηκότων, καὶ μὴ μετανουητότων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ἢ ἑσπράξαν. Ἐγραψα, λέγει, πρὸς ὑμᾶς τῷτο αὐτό, ἦγαν τὸν λόγον, δι' ὃν ἔκ ἡλθον πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἂν, ὅταν ἔλθω, μὴ θλίβωμαι βλέπων ἀμετανοήτους ἐκείνους, οἵτινες ὡς μαθηταὶ τῷ Χριστῷ ἔπρεπεν ἵνα διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν εὐφραίνωσι τὴν ψυχὴν μου. Βλέπε δὲ πῶς ὁ Παῦλος ἐχημάτισε τὸν λόγον αὐτῷ κατὰ τὸν λόγον τῷ Κυρίῳ. ὁ μὲν Κύριος εἶπε. „Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, ἢ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. ὁ δὲ Παῦλος λέγει. Ἐγραψα πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν, ἦγαν ἔγραψα ἔχων βεβαίαν ἐλπίδα εἰς πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ διὰ τὴν ἀρετὴν ὑμῶν χαρά μου, χαρὰ ἐστὶ πάντων ὑμῶν, ὡς ἐργαζομένων τῆς χαρᾶς τὰ ἔργα, τῷτέσι τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς. ἐπειδὴ δὲ ἐλύπησεν αὐτὸς διὰ τῶν ἐλέγχων καὶ ἐπιτιμιῶν τῶν περιεχομένων ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῷ ἐπιστολῇ, παρηγορεῖ αὐτὸς διὰ τῶν ἐξῆς λόγων.

^{2. Κορ. 12. 20. 21.}

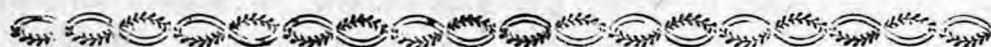
^{1. 11.}

2. Κορ. 2.4

Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ
συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑ-
μῖν διὰ πολλῶν δακρύων,
ἔχ' ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν
ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω
περισσότερος εἰς ὑμᾶς.

Μὴ νομίζετε, λέγει, ὅτι ἤλεγξα καὶ
ἐπετίμησα, ἵνα λυπήσω ὑμᾶς. διότι ἐγὼ
ἀναλογιζόμενος τὰς ἀμαρτήσαντας, ἔ-
γραψα τὰς ἐλέγχους καὶ τὰ ἐπιτίμια ἐκ
τῆς πολλῆς μεθ' ἐμοῦ θλίψεως καὶ τῆς συνοχωρίας
τῆς καρδίας μεθ' ἐμοῦ, ἐκχέων ὑπὲρ αὐτῶν
πολλὰ δάκρυα. καὶ ἔγραψα ταῦτα ἵνα
λυπηθῆτε, ἀλλ' ἵνα δι' αὐτῶν γνωρίση-
τε, ὅτι ὑπὲρ πάντων περισσὸν ὑμᾶς ἀγαπῶ.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΤΕΤΑΡΤῃ ΚΥΡΙΑΚῃ

Μετὰ βίας ἡ ψυχὴ τῷ ἀμαρτωλῷ αἰ-
δάνεται εὐρίσκει θλίψιν, ὅταν ἐννοῇ τῶν
ἀνομιῶν αὐτῆς τὸ βάρος. μετὰ βίας ἔρ-
χονται μικραὶ καὶ εὐλαὶ φανίδες δακ-
ρύων εἰς τὰς ὀφθαλμούς τῷ ἀμαρτωλῷ,
ὅταν ἀναλογισθῇ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῆς τὸ
πέλαγος. πῶθεν ἐν τίσῃ θλίψει καὶ συνο-
χωρίᾳ καρδίας εἰς τὸν Παῦλον διὰ τὰς
ἀμαρτίας τῶν Κορινθίων; πῶθεν προήρ-
χοντο εἰς αὐτὸν τὰ πολλὰ δάκρυα διὰ
τὰ ξένα ἀμαρτήματα; Ἐφάνερωσε τὸ

πῶθεν αὐτὸς ὁ παναοίδημος Ἀπόστολος.
διότι πρῶτον μὲν εἶπεν, ὅτι ἐκ πολλῆς
θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας καὶ διὰ πολ-
λῶν δακρύων ἔγραψε τὰ ἐπιτίμια τῶν
ἀμαρτιῶν τῶν Κορινθίων, ἔπειτα ὡμολό-
γησεν ὅτι ταῦτα ἦσαν καρποὶ τῆς πρὸς
αὐτὰς πολλῆς αὐτῷ ἀγάπης. „Ἐγραψα 2. Κορ. 2.4
ταῦτα, λέγει, ἔχ' ἵνα λυπηθῆτε,
„ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω
„περισσότερος εἰς ὑμᾶς. Ἐξ ἑλπίδος ψυχῆς
καὶ καρδίας ἠγάπα τὴν Θεὸν ὁ τρισμα-

κάριος, διὸ καὶ τὸν πλησίον αὐτῷ ὡς
ἑαυτὸν ἠγάπα. ὅθεν ὡς ἴδια λογιζόμενος
τῷ πλησίον τὰ ἀμαρτήματα, ἐθλίβετο
ὑπὲρ αὐτῶν καὶ κατενύγετο καὶ ἐξέχεε
κρυνὸς δακρύων. ἡμεῖς οἱ τάλανες πολλὰ
ὀλίγον ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, πολλὰ ὀλί-
γον τὸν πλησίον, διὰ τῷτο ὃ μόνον διὰ
τὰς ἀμαρτίας αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς
ἀνομίας ἡμῶν ἐδόλωσ, ἢ πολλὰ ὀλίγον καὶ
μετὰ βίας κατανυγόμεθα. ἐκ τῆς μαν-
θανόμεν, ὅτι ἡ κατάνυξις ἐστὶ θυγάτηρ
τῆς ἀγάπης, καὶ ἐπομένως συμπεραίνομεν
ὅτι ἐστὶ πολλὰ ἀρετὴ εἰς τὸν Θεόν, ὅθεν
καὶ βλέπομεν ὅτι καρποφορεῖ τῷ Θεῷ τὰ
ἐλέη καὶ τῆς ψυχῆς τὴν σωτηρίαν.

ἵνα δὲ πληροφορηθῇς ὅτι ἡ ἀγάπη
γεννᾷ τὴν κατάνυξιν καὶ τὰ δάκρυα, ἐρέ-
νησον τῆς καρδίας σου τὰ κινήματα. πα-
ρατήρησον πότε θλίβεσαι, ἔταν δυσυχῇ
ὁ φίλος σου, ἢ ὅταν δυσυχῇ ὁ ἐχθρὸς σου.
πότε ξενοχωρεῖται ἡ καρδία σου, ὅταν βλέ-
πῃς ὅτι θλίβεται ὁ ἠγαπημένος σου, ἢ
ὅταν καταλάβῃς ὅτι λυπεῖται ὁ ὑπὸ σὲ
μεμισημένος. πότε κλαίει, ὅταν βλέπῃς
βασανιζόμενον ἐκεῖνον ἐν ἀγαπῇ, ἢ ὅταν
θεωρῇς τρυκινόμενον ἐκεῖνον ἐν μισῇ· εἰ
ἐρευνήσῃς τὰ βάθη τῆς καρδίας σου, βλέ-
πεις καὶ πεθεσαι, ὅτι ὅσον περισσότε-
ρον ἀγαπᾷς τὸν συγγενῇ σου ἢ τὸν φίλον
σου, τόσον περισσότερον καὶ λυπεῖσαι καὶ

ξενοχωρεῖσαι καὶ κλαίεις διὰ τὰς ἐκεῖθεν
συμφορὰς καὶ δυσυχίας. Βλέπεις καὶ πε-
θεσαι, ὅτι διὰ μὲν τὰς συμφορὰς τῷ
ἐχθρῷ σου, χαίρεις· διὰ δὲ τὰ δυσυχί-
ματα ἐκεῖνον ὃν εὐδὲ ἀγαπᾷς εὐδὲ μισᾷς,
γίνεται ὡς ἀναισθητός, τῷτῃςιν εὐδὲ χαί-
ρεις, εὐδὲ λυπεῖσαι.

Βλέπω τὸν Βασιλέα τῷ Ἰσραὴλ πε-
πληρωμένον κατανύξεως. αὐτὸς ἐκ βάθους
ψυχῆς σενάζει βαρέως, καθ' ἑκάστην νύκτα
λέγει τὴν κλίνην καὶ βρέχει τὴν σρωμνὴν αὐ-
τῷ διὰ τῶν πολλῶν αὐτῷ δακρύων. „Εκο-
πίασα, λέγει, ἐν τῷ σαναγμῷ μου, λέ-
σω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου,
ἐν δάκρυσί μου τὴν σρωμνὴν μου βρέξω.
Ἐρευνᾷ ποῖον ἐστὶ τὸ ποιητικὸν αἷτιον, ἡ-
γεν πόθεν προέρχεται ἡ τόση κατάνυ-
ξις, καὶ εὐρίσκω ὅτι ἡ πηγὴ τῆς κα-
τανύξεως αὐτῷ ἐστὶν ἡ πολλὴ ἀγάπη ἣν
εἶχε πρὸς τὸν Θεόν. Ἀκῶ πῶς ἐκφρά-
ζει τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης αὐτῷ τὴν
φλόγα. „Ὁν τρόπον, λέγει, ἐπιποθεῖ ἡ
ἐλαφὸς ἐπὶ ταῖς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ὅ-
πως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σε ὁ Θεός.
„Εδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεόν
τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα· πότε ἤξω καὶ ὀφ-
θήσομαι τῷ προσώπῳ τῷ Θεῷ; βλέ-
πω δὲ ὅτι κλαίει, ἔπειδὴ ἀκῶ τὰς ἀ-
πίστας περιφρονήντας τὸν Θεὸν καὶ λέγον-
τας, πῶς ἐστὶν ὁ Θεός σου; „Ἐγενήθη τὰ αὐτ. 3.
„δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός,

„ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καὶ ἐκάστην ἡμέραν,
„ὡς ἐστὶν ὁ Θεός σου; Βλέπω ὅτι θλίβε-
ται καὶ κατανύγεται καὶ κλαίει, ἕπει-
δὴ γνωρίζει, ὅτι διὰ τῆς μοιχείας καὶ τῆς
φόνος παρώργισε τὸν Θεόν, καὶ ἕπειδὴ ἡ
ἀμαρτία αὐτῷ παρίσταται διαπαντός ἐνώ-
ψαλ. 50. πιον αὐτῷ. „Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ
3. γινώσκω, καὶ ἡ ἀμαρτία μου ἐνώπιόν μου
„ἐστὶ διαπαντός.

Ὁ Προφήτης Ἰερεμίας, λέγει ἡ
2. Μακ. 15. 11. ιερὰ ἰσορία, ἣν Φιλάделφος, ἡγὼν ἡγά-
πα πολὺ τὸν πλησίον αὐτῷ. Ὁθεν καὶ
μετὰ θάνατον ἐ μόνον ἐπρέσβευεν ἐνάπιον
τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῶ λαοῦ καὶ τῆς ἀγίας
πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐν ὀνείρῳ φαίεις εἰς
4. ὑτ. 16. τὸν Μακκαβαῖον Ἰσθδαν, εἶπε· „Λόβε τὴν
„ἀγίαν ῥομφαίαν, δῶρον παρὰ τοῦ Θεοῦ,
„δι᾽ ἧς θράύσεις τὰς ὑπεναντίας. Ὅταν
ἐν διὰ τῶν προφητικῶν αὐτῷ ὀφθαλμῶν
ἐβλεπε τῆς Ἱερουσαλὴμ τὴν αἰχμαλωσί-
αν καὶ τῆς Ἰσραηλιτικῆς λαοῦ τὴν συμφο-
ρὰν ὑπὸ τῆς ἀγάπης περισφιγγόμενος,
ἐζήτηε ἔχι δάκρυα ἀλλὰ δακρύων πηγὴν.

1. Ἰερ. 9. 1. „Τίς δώσει, ἔλεγε, κεφαλὴν μου ὕδωρ, καὶ
„ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; καὶ κλαύ-
„σομαι τὸν λαόν μου τῶτον ἡμέρας καὶ νυκ-
„τός, τὰς τετραυματισμένους θυγατέρας λαοῦ
„μου. Τόπον δὲ κατενύγετο καὶ ἐκλακν, ὥς
ἡλαττώθη τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν αὐ-
τῷ. „Ἐξέλεπον, ἐβόα, ἐν δακρύσιν οἱ
• ερην. 2. 11. ὀφθαλμοί μου. Καὶ ὁ Προφήτης δὲ δα-

νὴλ λογιζόμενος τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἱερου-
σαλὴμ, τὴν καταστροφὴν τῷ ναοῦ, καὶ τὴν
ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίαν τῷ γένει αὐ-
τῷ, ἐκ τῆς πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν πλη-
σίον αὐτῷ ἀγάπης εἰς τόσην κατανύξιν
ἔφθασεν, ὥς τρεῖς ὁλοκλήρους ἐβδομάδας
ἐθρηνηλόγει πικρῶς. „Ἐν ταῖς ἡμέραις δαν. 10. 2.
„ἐκείναις; λέγει αὐτός, ἐγὼ Δανιὴλ ἡμην
„πενθῶν τρεῖς ἐβδομάδας ἡμερῶν.

Ἐὰν ἀνοίξης τῆς νέας Διαθήκης τὰ
βιβλία, βλέπεις ὅτι ἔπε πολλὴ ἀγά-
πη, ἐκεῖ καὶ πολλὴ κατανύξις. Πόθεν ὁ
Πέτρος ἐξελθὼν ἔξω τῆς αὐλῆς τῷ Ἀρ-
χιερέως „Ἐκλαυσε πικρῶς; Ἐκ τῆς πολ-
λῆς ἀγάπης. ἡ ἀγάπη ἔφερεν εἰς τὴν
καρδίαν αὐτῷ τὴν κατανύξιν καὶ εἰς τὰς
ὀφθαλμούς αὐτῷ τὰ πικρὰ δάκρυα. Ἀλ-
λὰ ποίαν μαρτυρίαν ἔχομεν περὶ τῷ ὅτι
αὐτὸς ἡγάπα πολὺ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν;
Τὸ ἔργον αὐτῷ μαρτυρεῖ. διότι αὐτὸς ἀ-
Ματθ. 26. 75. φῆκε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠκολούθησε
τῷ Χριστῷ. Θέλησε καὶ ἄλλην μαρτυρίαν
ἰχυρωτέραν; Ἐχες τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τὸ
τρίτον ἐρώτημα. ἐγνώριζε μὲν ὁ Κύριος
ὡς καρδιωγνώστης τῷ Πέτρῳ τὴν ἀγάπην,
ἠρώτητε δὲ ἵνα ἀκέρση ὁ κόσμος αὐτὸν
ἐμολογῆντα καὶ λέγοντα δὲ· „Ναὶ Κύριε, Ἰωάν. 21 15. 16
„σύ οἶδας ὅτι φιλῶ σε, καὶ μάθῃ ἐκ τῆς
λύπης αὐτῷ τὴν παλλὴν αὐτῷ ἀγάπην.
διότι ὅταν ἦκσε τὸ τρίτον ἐρώτημα, τό-
τε ἐλυπήθη, νομίζων ὅτι ὁ Κύριος ἀμ-

Φιβάλλει περὶ τῆς ἀγάπης αὐτῆ δια τὴν
 Α' Κορ. 17 ἄρνησιν. „Ε'λυπήθη, λέγει, ὁ Πέτρος,
 „ὅτι ἔπεν αὐτῷ τὸ τρίτον Φιλῆς με;
 Ὁθεν αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκάλεσε
 μάρτυρα. „Κύριε, εἶπε, σὺ πάντα οἶ-
 „δας σὺ γινώσκεις ὅτι Φιλῶ σε. Πόθεν
 ἡ πόρνη ἐξέχεε τόσον πληθὺς δακρύων,
 ὥστε ἐπλυνε τὰς πόδας τῆ Ἰησοῦ Χριστῆ;
 Ἐκ τῆς πολλῆς ἀγάπης, ἣν εἶχε πρὸς
 τὸν Θεόν. ἐμαρτύρησε τῆτο αὐτὸς ὁ
 Θεάνθρωπος, εἰπὼν πρὸς Σίμωνα τὸν
 Λουκ. 7. Φαρισαῖον. „Οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφέν-
 47. „ται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί,
 „ὅτι ἠγάπησε πολὺ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
 ὁ τῆ κόσμος Σωτὴρ καὶ Κύριος ἔταν
 ἔδε τὴν Μαρίαν κλάεσαν διὰ τὸν θά-
 νατον τῆ ἀδελφῆ αὐτῆς, καὶ τὰς συνελ-
 Γ' Κορ. 11. θόντας Ἰουδαίους κλαίοντας, τότε „Ἐνε-
 33. 35. „βριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάρα-
 „ξεν ἑαυτὸν, καὶ ἐδάκρυσεν. Ἰνα δὲ
 πληροφωρισθῶμεν, ὅτι τὰ δάκρυα αὐτῆ
 ἦσαν δάκρυα ἀγάπης, ἐσημέωσεν ὁ
 Α' Κορ. 5. Ἐναγγελιστὴς ταῦτα τὰ λόγια. „Ἡγά-
 „πα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν, καὶ τὴν
 „ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ τὸν Λάζαρον.

Ἐπειδὴ ἐν ἐγῶ ὁ ἄθλιος ἔδε τὸν
 Θεὸν ἀγαπῶ ἔδε τὸν πλησίον μου, διὰ
 τῆτο ἔδε δάκρυα ἔχω ἔδε κατάνηξιν.
 διὰ τῆτο ἡ καρδιά μου εἰς σκληρὰ ὡς ἡ
 πέτρα αἰθάνομαι, ὅτι παροργίζω τὸν
 Θεὸν τὸν πλάστη μου, ἀφ' ὧν τὰς ἀγίας

αὐτῆ ἐντολάς, καὶ μὴ φυλάττων τὰς
 θεάς αὐτῆ νόμους, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ ἀγα-
 πῶ αὐτὸν. ἔδε κλαίω, ἔδε θλίβομαι
 ὅλως. Βλέπω τὰς ἀδελφάς μου παραπι-
 κραίοντας τὸν Θεὸν διὰ τῆς παραβά-
 σεως τῶν ἐντολῶν αὐτῆ, βλέπω τὴν πε-
 ριμένεσαν αἰτὰς αἰώνιον κέλασιν, ἀλλ'
 ἐπειδὴ ἔδε τὸν Θεὸν ἀγαπῶ τὸν ὑψ' αὐτῶν
 περιφρονέμενον, ἔδε αὐτὰς τὰς ἀδελφὰς τὰς
 τὸν Θεὸν περιφρονέσας, διὰ τῆτο ἔδε
 κλαίω ἔδε λυπῶμαι ἔδε καὶ σκυθρωπόζων
 πορεύομαι. εἰ μοι. καὶ πῶς δύναμαι σω-
 θῆναι; χωρὶς κατανύξεως ἐκ ἐστὶ μετάνοια,
 χωρὶς μετανόιας ἐκ ἐστὶν ἁμαρτη-
 μάτων συγχώρησις, χωρὶς συγχωρήσεως
 ἁμαρτιῶν ἐκ ἐστὶ σωτηρία. διότι τίς ἐστιν Γ' Κορ. 14.
 ἀναμάρτητος; „Τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται 4. 5.
 „ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' ἔδεῖς, ἐάν καὶ μία ἡ-
 „μέρα ὁ βίος αὐτῆ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ κατανύξις ἐστὶν ἡ κλεῖς ἡ ἀνοί-
 γουσα τὴν θύραν τῆ ἐλπίδος καὶ τῆς ευ-
 σπλαγχνίας τῆ Θεῶ. ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ ἐστὶ
 θυσία τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ὑπερέχει πᾶ-
 σαν ἄλλην θυσίαν, καὶ τοσῶτον εὐπρόσ-
 δεκτός ἐστιν εἰς τὸν Θεόν, ὥστε ἔδεποτε
 μένει ἀργή, ἔδεποτε γίνεται ἄπρακτος,
 ἀλλὰ πάντοτε ἐκπληροῖ τῆ προσφύροντος
 αὐτὴν τὸν σκοπὸν. ἐβεβαίωσε τῆτο αὐ-
 τὸς ὁ Θεὸς διὰ σώματος τῆ ἀγίας Προ-
 φῆτε Δαβὶδ, εἰπὼν. „Θυσία τῷ Θεῷ 17.
 „πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντε-

„τρεμμένην ἢ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς ἐκ
 „ἐξεδενώσῃ. Όταν κατανύξῃς τὴν ψυχὴν σου,
 καὶ ταπεινώσῃς τὴν καρδίαν σου, ἢ σα-
 λάξῃ τὸ δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν σου,
 τότε ἐκ ἐξεδενύτου ἢ δέησίς σου, ἀλλ'
 ἐκπληροῖ ὁ Θεὸς τὸ αἶτημά σου. ἡ θυ-
 σία τῆς κατανύξεώς σου, ἢ ἡ προσφο-
 ρὰ τῶν δακρύων σου τόσῃν δυνάμιν ἔχει,
 ὥστε μεταβάλλει καὶ αὐτὴν τῷ Θεῷ τὴν
 ἀπόφασιν.

Προσάσσει ὁ Θεὸς τὸν Προφῆτην
 Η'σαΐαν, λέγων πρὸς αὐτόν· ὕπαγε εἰς
 τὸν Ἐζεκιάν, ἢ εἰπέ πρὸς αὐτόν, ἵνα
 διατάξῃ περὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, διότι ἀπο-
 θνήσκει. ἔρχεται ὁ Η'σαΐας εἰς τὴν κλί-
 νην, ὅπου ὁ Βασιλεὺς Ἐζεκιᾶς ἀθενῶν κα-
 τέκειτο, ἢ λέγει πρὸς αὐτόν· Βασιλεῦ
 ἄκυσσον. „Τάδε λέγει Κύριος, ἐντείλει τῷ
 „οἴκῳ σου, ἀποθνήσκεις σὺ ἢ εἰ ζήσῃ.
 Ἀπόφασις ἔν τῷ Θεῷ ἐστὶν ἵνα ὁ Ἐζεκιᾶς
 ἀποθάνῃ. ἀλλ' ὁ Ἐζεκιᾶς ἀνέσας τῷ Θεῷ
 τὴν ἀπόφασιν κατανύγεται, προσεύχεται,
 ἢ ἐκχέει πολλὰ δάκρυα. „Ἐπέσρεψε πρὸς
 „τὸν τοῖχον, καὶ ἤνυξεν πρὸς Κύριον,
 „ἢ ἐκλαυσε κλαυθμῷ μεγάλῳ. Ἡ δὲ κα-
 τάνυξις ἢ ἡ προσευχὴ ἢ τὰ δάκρυα με-
 ταβάλλουσιν τὴν ἀπόφασιν τῷ θανάτῳ
 εἰς ἀπόφασιν ζωῆς. ἀποσέλλει πάλιν ὁ
 Θεὸς τὸν Η'σαΐαν, „Ἐπίσρεψον, λέγει,
 „ἢ ἐρεῖς πρὸς Ἐζεκιάν τὸν ἡγούμενον τῷ
 „λαῷ. Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Δα-

„βὶδ τῷ πατρός σου ἦκουσα τῆς προσευ-
 „χῆς σου, εἶδον τὰ δάκρυά σου· ἰδὲ ἐγὼ
 ἰάσομαι σε· τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναβύ-
 „σῃ εἰς οἶκον Κυρίου. Καὶ προσθήσω ἐπὶ
 „τὰς ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτη· καὶ
 „ἐκ χειρὸς Βασιλέως Ἀσσυρίων σώσωσε
 „καὶ τὴν πόλιν ταύτην. Καθὼς δὲ εἶπεν
 ὁ Θεός, ἔγω καὶ ἐγένετο· τὴν αὐτὴν
 δυνάμιν βλέπεις εἰς τὴν κατανύξιν, ὅταν
 μελετήσῃς τῆς Νινευὲ τὴν ἐπιστροφὴν.
 ἀπόφασιν Θεῷ ἐκήρυξεν ὁ Ἰωάννης εἰς τὰς
 Νινευίτας· „Ἐτι τρεῖς ἡμέραι, εἶπε, ἢ Ἰω. 3. 4.
 „Νινευὲ κατασραφήσεται. Οἱ Νινευίται
 πίσεύσαντες ὅτι ὁ λόγος τοῦ Ἰωάννου ἐστὶ λό-
 γος Θεοῦ, ταπεινῶσι τὴν ὑπερηφανίαν
 τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐνδύονται σάκκους,
 νηστεύουσιν ἀπὸ μεγάλης ἕως μικρῆς, κατα-
 νύγονται καὶ ζητοῦσι τῷ Θεῷ τὸ ἔλεος.
 ταῦτα δὲ τῆς κατανύξεως τὰ ἔργα με-
 ταβάλλουσιν εἰς εὐσπλαγχνίαν τὴν θείαν
 ἀγανάκτησιν. „Καὶ μετενόησεν ὁ Θεός, Ἀ'υτ. 10.
 „λέγει ἡ θεία Γραφή, ἐπὶ τῇ κακίᾳ
 „ἢ ἐλάλησε τῷ ποιῶσι αὐτοῖς, ἢ ἐκ
 „ἐποίησε.

Φρίκη περιλαμβάνει με ὅταν ἀναγι-
 νώσκω τὰς ἀσεβεῖς πράξεις καὶ τὰ τυ-
 ραννικὰ ἔργα τοῦ Βασιλέως Μανασσῆ. 4. Βασ. 21.
 μαγεῖαι παντὸς εἶδους, δυνατεῖαι πόλεως
 ἐφευρέσεως, διωγμοὶ τῶν πιστῶν, θάνα-
 τοι τῶν Ἀγίων, πλάνησις τῶν εὐσεβῶν, 2. παρ. 23.
 ἀνασήλωσις τῶν εἰδώλων, εἰ μὴ εἰς

πάντα τίπον τῆς Βασιλείας αὐτῆς, ἀλλὰ
 καὶ εἰς αὐτὸ τῷ Θεῷ τὸ θυσιάστηριον, ἀ-
 πείθεια καὶ περιφρόνησις τῆς Φωνῆς τῆς παν-
 τοκράτορος ὅσις προσωπικῶς ἐλάζεν αὐ-
 τὸν εἰς μετάνοιαν, ἁμαρτήματα δυσαρτίθ-
 μετα κατὰ τὸν ἀριθμὸν, βαρύτερα κα-
 τὰ τὸ βάρος ἦσαν τῷ Μανασσῇ τὰ ἔρ-
 γα. ὡργίσθη ἔν κατ' αὐτῇ ὁ Θεός, καὶ
 ἀπέστειλε τὰς ἀρχοντας τῆς δυνάμεως τῆς
 Βασιλείας Ἀσσορ, οἵτινες δῆσαντες αὐ-
 τὸν ἐν πένδαις, αἰχμαλώτον καὶ δέσμιον
 ἔφερον αὐτὸν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. ἐκεῖ ἤλ-
 θεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς ἡ κατάνυξις,
 ἥτις ἔφερεν εἰς αὐτὸν τὴν λύπην καὶ τὴν
 ταπείνωσιν καὶ τὴν προσευχὴν. „Καὶ ὡς ἐθ-
 „λίβη, ἐζήτησε τὸ πρόσωπον Θεῷ τῷ Κυ-
 „ρίῳ αὐτῇ, καὶ ἐταπεινώθη σφόδρα ἀπὸ
 „προσώπων Θεῷ πατέρων αὐτῆς. Καὶ προ-
 „σῆυξάτο πρὸς αὐτόν. Ἡ θυσία τῆς κατα-
 νύξεως αὐτῆς ἔθηκε τὴν θείαν ὀργὴν, καὶ
 μετέβαλε τὸν θυμὸν εἰς ἔλεος, καὶ τὴν τιμω-
 ρίαν εἰς ἐνεργεσίαν. „Καὶ ἐπήκουσε, λέγει ἡ
 „ἱερὰ Ἰσορία, αὐτῇ, καὶ ἐσώηκε τῆς βοῆς
 „αὐτῆς, καὶ ἐπέσρεψεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσα-
 „λήμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς. Ἦδὲ ἡ
 ἐκπλήρωσις τῆς λόγου ὃν εἶπεν ὁ Θεός.
 „Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συνετρίμμενον,
 „καρδίαν συνετρίμμενὴν καὶ τεταπεινωμένην
 „ὁ Θεὸς ἔκ ἐξιδενώται.

Κατάνυξις ἐν ἀρετῇ ἀγία καὶ ὑπερ-
 θάυμασε, σὺ μεταβάλλεις εἰς ἔλεος τῷ

Θεῷ τὴν δικαιοσύνην, καθὼς μετέβαλες
 τῷ Μανασσῇ τὴν τιμωρίαν εἰς ἐνεργεσίαν.
 σὺ ἐξίλεοις τὸν Θεόν, ὅταν διὰ τὸ πλῆ-
 θος τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν ἐντείνων τὸ τόξον
 αὐτῇ ἐτοιμάζῃ τῷ θανάτῳ τὰ βέλη,
 καθὼς ἐξίλεωσας αὐτὸν ὅταν ἐξεφώνησε
 τὴν καταστροφὴν τῆς Νινευὲ διὰ τὰς ἁ-
 μαρτίας τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων. σὺ
 γίνεσαι βάλσαμν τῶν ἀδενειῶν τῷ σώ-
 ματος, καὶ ἐπιφέρεις προδίκην ζωῆς,
 καθὼς ἴαμα γέγονας τῆς ἀρρώστιας τῇ
 Ἐζεκίῳ, καὶ προσέθηκες αὐτῷ ἔτι ζωῆς
 πεντεκαίδεκα. σὺ πλύνεις τὸν βόρβορον τῶν
 ἀκαθαρσιῶν τὰς ψυχῆς, καθὼς ἐπλυνας
 τῆς πόρνῃς τὴν ῥυπαρότητα τῆς ἀσελγείας
 καὶ καθαρῖεις τὴν ψυχὴν ἀπὸ πάσης ἁ-
 μαρτίας, καθὼς τῷ Πέτρῳ τὴν ψυχὴν
 ἀπὸ τῷ φοβερῷ τῆς ἀρνήσεως ἁμαρτή-
 ματος. ἀναβαίνεις ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν
 ἔθρονον, ἵσασαι ἐνώπιον τῷ θρόνῳ τῆς με-
 γαλοσύνης, καθικετεύεις ἐκεῖ, καὶ ἐπιτυ-
 χάνεις ὅσα ζητεῖς. τὰ δάκρυά σου γίνονται
 βάπτισμα καθάρσιον καὶ ἀγιάζον τὴν ψυχὴν.
 τὰ δάκρυά σου συντάσσουσίν με εἰς τὰς χορὰς
 τῶν Μακαρίων κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῷ
 Κυρίῳ μου, ὅσις εἶπε „Μακάριοι οἱ πενθεῖν-
 „τες ὅτι οὗτοι παρακληθήσονται. Μακά-
 „ριοι οἱ κλαίοντες νῦν ὅτι γελάσετε.

Ταῦτα, λέγετε, εἰς ἡ γνώσι. πάν-
 τες ταῦτα ἔτω πιστεύομεν, ὑπὸ τῶν ἀγί-
 ων Γραφῶν καὶ τῶν θειοτόκων Ἀποστόλων

καὶ τῶν θείων Πατέρων ἡμῶν διδασκούν-
τες· τὸν τρόπον δὲ ἀγνοοῦμεν δι' ἧς συνά-
μεθα γενέσθαι κατατυκτικοί. Θέλομεν πολ-
λάκις καὶ ἐπιθυμοῦμεν ἵνα κατατυκθώμεν
καὶ κλάυσωμεν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,
πλὴν εἰδὲ κατάνυξις ἐρχεται εἰς τὴν καρ-
δίαν, εἰδὲ ξανὸς δακρύων φαίνεται εἰς τὰς
ὀφθαλμούς ἡμῶν. Ἡ κατάνυξις, ἀδελφοί,
εἰς θυγάτηρ τῆς ἀγάπης, ἃς εἴπομεν,
διὸ ὅσον περισσότερον ὀγαπαῖτε τὸν Θεὸν
καὶ τὸν πλησίον, τόσον ἐυκολώτερα κατα-
νύγεσθε καὶ κλαίετε. προσκαλῶσι δὲ τὴν
κατάνυξιν καὶ φέρουσι τὰ δάκρυα οἱ κα-
τατυκτικοὶ σοχασμοί, ὁμοίως καὶ τὰ κα-
τατυκτικὰ λόγια. Πλὴν καθὰς ἐν καὶ τὸ
αὐτὸ ἱατρικὸν εἰ φέρει τὴν ὑγείαν εἰς
πάντα ἄνθρωπον, ἀλλὰ τῆτο μὲν ὠφε-
λεῖ τῆτον, ἐκεῖνο δὲ τὸν ἄλλον ἔτως
εἰδὲ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς σοχασμὸς, εἰδὲ εἰς καὶ
ὁ αὐτὸς λόγος προξενεῖ ἐπίσης εἰς τὸν κα-
θένα συντριβὴν καρδίας, ἀλλ' ἄλλος μὲν
κατανύγει τῆτον, ἄλλος δὲ ἄλλον. ἄλ-
λος μὲν κατανύγεται, βλέπων νοερώς εἰς
τὴν Γερουσαλήμ τὸν Ἰησοῦν τὸν Βασιλεῖα
τῆς δόξης, συρόμενον εἰς τὰ κριτήρια,
περιπαιζόμενον καὶ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν
ἀνέμων, καὶ ἐπάνω εἰς τὴν Γολγοθᾶ τὸ
ὄρος ἐπὶ σταυρῷ κρεμάμενον γυμνὸν καὶ ἡ-
μαγμένον· ἄλλος δὲ ἀναλογιζόμενος τῶν
ἀγίων Μαρτύρων τῆς ὁγῶνας καὶ τὰς δρι-
μυτάτας βασάνων. ἄλλος προσηλώσας τὸν

νόον εἰς τῶν Ἀγίων τὰς λαμπρότητας καὶ
εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἐπερανίως αὐτῶν δό-
ξης. ἄλλος ἐνατενίσας διὰ τῶν ὀφθαλμῶν
τῆς ψυχῆς αὐτῷ εἰς τὸν ἐπὶ θρόνον κρί-
σεως καθήμενον, καὶ κατιδὼν ἑαυτὸν ἐνώ-
πιον αὐτῷ κατὰδικον διὰ τὰς ἑαυτῷ ἁ-
μαρτίας καὶ πάντα ἀναπολόγητον. ἔτος με-
λετῶν τὴν ἄραν τῆ θανάτου, κλαίει·
ἐκεῖνος ἀναλογιζόμενος τῶν ἁμαρτιῶν αὐ-
τῷ τὸ πέλαγος, δακρυρροεῖ. ἄλλος ἀνα-
θεωρῶν τῶν κολαζομένων τὰ βασανιστήρια,
ἐκ βάθους καρδίας ξενάζει ἄλλος ἐννοῶν
τὴν ἄπειρον τῆ Θεοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ
τὰς ἀμέτρους αὐτῷ εὐεργεσίας, ἐκχέει
κρηνὸς δακρύων. Τῆτο αὐτὸ ἀληθεύει καὶ
διὰ τὰ κατατυκτικὰ λόγια. τῆτον μὲν
κατανύγει τὸ, „Εἰλήσόν με ὁ Θεὸς τῆ Παλ. 50.
„Δαβίδ. ἐκεῖνον τὸ, ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι 1.
„τῷ ἁμαρτωλῷ τῆ Τελών. Ἄλλον τῆ
„ληξὶ τὸ, Μήσθητί μου, Κύριε, ὅταν Δσκ. 18.
„ἐλθῇς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου. Ἄλλον τῆ 13.
„Πέτρος τὸ, Κύριε, σῶσόν με, καὶ ἄλλον δὲ Δσκ. 23.
ἄλλος ὁμοίως λόγος. καθὼς δὲ εἰδὲ ἡ αὐτὴ 42.
βοτάνη εἰδὲ τὸ αὐτὸ ἐμπλασερον φέρει πάντο- Ματθ. 14.
τε εἰς τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τὴν ὑγείαν, ἀλλὰ 30.
νῦν μὲν ἐκεῖνη ἡ βοτάνη καὶ ἐκεῖνο τὸ ἐμπλα-
σερον, ἄλλοτε δὲ ἄλλη, καὶ ἄλλοτε πάλιν
ἄλλο κατὰ τὴν διάθεσιν ἣν ἔχει τότε τὸ σῶ-
μα· ἔτως εἰδὲ ὁ αὐτὸς σοχασμὸς εἰδὲ ὁ αὐ-
τὸς λόγος φέρει πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν ἄν-
θρωπον τὴν κατάνυξιν, ἀλλὰ νῦν μὲν ἔτος,

ἄλλοτε δὲ ἄλλος κατὰ τὴν διάθεσιν ἣν ἔχει τότε ἡ ψυχὴ. διὰ τῆτο ὅταν θελῇς κατάνυξιν, δοκίμαζε πάντα κατασκευαστικὸν σοχασμὸν καὶ λόγον ἕως ἂν ἔυρης ἐκείνον ὅστις πλήττει εὐσώχως τὴν καρδίαν σου. εὐρών δὲ ἐπαναλαμβάνει αὐτὸν ἕως ἂν φέρῃ εἰς τὴν καρδίαν σου τὴν τελείαν κατάνυξιν, καθὼς ἐπαναλαμβάνεις καὶ τὸ ὠφελήσαν σε ἱατρικὸν ἕως ἂν προξενήσῃ σοι τὴν τελείαν ὑγίαν.

Ἰακ. 1. 17. Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐπεὶ δὴ ἡ κατάνυξις προξενεῖ τὴν αἰώνιον σωτηρίαν, χάρισμά ἐστι τῷ Θεῷ μέγα καὶ ὑπερέλειον. ἡμεῖς δὲ ἐδιδάχθημεν ὅτι „Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ

Πατρὸς τῶν Φώτων. Διὰ τῆτο, ἀδελφε, παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ζητεῖ τὴν κατάνυξιν. δός μοι, λέγει πρὸς αὐτὸν, Κύριε, κατανύξεως πόθον, δός μοι καρδίας συντριβὴν, δός μοι τῆς μετανοίας τὰ δάκρυα ἵνα δι' αὐτῶν πλύνω τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς μου, καὶ ἰατρεύσω τὰς πληγὰς τῶν ἁμαρτιῶν μου. ἐὰν δὲ πολλάκις τῆτο ἐκ καρδίας ζητῇς, λαμβάνεις αὐτὸ ἀναμφιβόλως. „Πᾶς γὰρ ὁ αὐτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρᾶντι ἀνοιγήσεται, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ ἡ λατρεία εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

Τῇ ψυχῇ θεολογίας μαθήματα διδάσκει ἡμᾶς διὰ τῆς σήμερον ἀναγνωθείσης ἐπιστολῆς ὁ θεηγόρος, Ἀπόστολος, ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν σάρκι οἰκονομίας τοῦ Τιῦ καὶ Λόγου τοῦ

Θεοῦ λαβὼν τὰς ἀφάρμακας. δύο φῶτα προβάλλει. ὁ ἐσπεράνιος ἄνθρωπος, τὸ φῶς τὸ κτιστὸν ὃ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν ἀρχῇ τῆς δημιουργίας, εἰπὼν „Γενήθητω φῶς“ καὶ ἐγένετο φῶς. Καὶ τὸ φῶς

Ἰωάν. 1.
1, 9.

τὸ ἄκτιστον ὃ ἦν ἐν ἀρχῇ, ἦγεν ἀπ' αἰῶνος ἅμα τῷ Πατρὶ, κατὰ τὸ, „Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Αὐτὸς δὲ ἦν τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν. Τὸ Φῶς τὸ κτιστὸν ἐκ τῆ μὴ ὄντος παρήχθη τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, τὸ Φῶς τὸ ἄκτιστον ἐκ τῆ Πατρὸς ἐγεννήθη πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. τὸ Φῶς τὸ κτιστὸν φωτίζει τὰ σώματα, τὸ Φῶς τὸ ἄκτιστον φωτίζει τὰ πνεύματα· ἐκένω ποιῆ ἔρατὰ τὰ ἀόρατα, τῆτο ποιῆ πεισὲς τὰς ἀπίστες. ἐκένω ὁ Θεὸς ὅστις ἔκτισε τὸ ὑλικὸν Φῶς πρὸς φωτισμὸν πάντων τῶν ὑλικῶν σωμάτων, αὐτὸς ἀπέπελε καὶ τὸ αὐλὸν Φῶς, τὸν μονογενῆ Τίον αὐτῆ καὶ Λόγον, ἀνθρώπων γενόμενον πρὸς φωτισμὸν πασῶν τῶν αὐλῶν ψυχῶν ἵνα δι αὐτῆ πάντες φωτισθέντες γνωρίωσιν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς Θεός. Τῆτον δὲ τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆ Θεῆ ἐνεθῆκεν ὁ Θεὸς εἰς σκεύη ἰσραήλ, ἦγεν εἰς τὰς καρδίας τῶν πτωχῶν καὶ ἀσόφων καὶ ἀδυνάτων Ἀποστόλων, ἵνα δι αὐτῶν φωτίσῃ πᾶσαν τὴν οἰκμένην. εἰς σκεύη ἰσραήλ ἐνεθῆκεν αὐτὸν, ἵνα πάντες πληροφωρηθῶσιν, ὅτι καὶ ἡ ἔκτασις καὶ τὰ κατορθώματα τέτε τῆ φωτισμῆ εἰς εἶν ἔργα ἀνθρώπων, ἀλλὰ θαύματα παραδόξα τῆς ἀπείρου δυνάμεως τῆ παντοδυνάμου Θεῆ. Ταῦτα σαφέστερα γίνονται καὶ τελειότε-

ρον κατανοῶνται διὰ τῆς ἐρμηνείας. διὰ τῆτο ὅστις προσεκτικῶς ἀκίσας αὐτὴν, κατανοήσῃ ἐντελῶς τὰ ἀποστολικά νοήματα, ἐκένω φωτίζεται ὑπὸ τῆ φωτισμῆ τῆ ὑπεραρχίας φωτὸς, ὅστις ἐστὶν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν^{2. Κορ. 4.} ἐκ σκότους Φῶς λάμψαι ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τῆ Θεῆ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Πρὶν ἢ κτισθῇ τὸ Φῶς, σκότος περιῆχε πᾶσαν τὴν γῆν. ὅθεν καὶ ἡ γῆ καὶ πάντα τὰ ἐπίγεια ἦσαν ἀφαιῆ καὶ ἀόρατα „Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ^{Γεν. 1. 2. 3.} „ἀκατασκεύαστος· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς „ἀβύσσου. Εἶπε δὲ ὁ Θεός· Γενηθήτω Φῶς· „καὶ ἐγένετο Φῶς. Ὅτε δὲ ἔλαμψε τὸ Φῶς, τότε ἔρατὰ γεγονᾶσι πάντα τὰ ἐπίγεια. Τί δὲ σημαίνει τὸ, „Ἐλαμψεν ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Αὐτὸ σημαίνει ὅτι διὰ τῆ σαρκωθέντος Τίῆ καὶ Λόγου, ἦγεν τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐστὶ „τὸ Φῶς^{Ιωάν. 1. 9.} „τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἀνθρώπων ἐρχόμενον εἰς τὴν κόσμον, ἔλαμψεν ἐν ταῖς ἐσκοτισμέναις καρδίαις τῶν ἀνθρώπων. Πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως

τῆς δόξης τῆ Θεῶ, τρεῖς ἵνα φωτισθῶντες οἱ ἄνθρωποι γνωρίσωσι ποία ἐστὶν ἡ δόξα τῆ Θεῶ. Διὰ τὴν δὲ ἐκ εἶπε, τῆς γνώσεως τῆ Θεῶ, ἀλλὰ τῆς γνώσεως τῆς δόξης τῆ Θεῶ; Διότι ὁ Θεὸς καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τῆ Τριῶ αὐτῆς ἦν παντελῶς ἀγνώριμος, καθότι

καλ. 75. ἦν Γνωστὸς ἐν τῇ Γεδαία, τῆ Θεῶ δὲ ἡ δόξα ἦν ἀγνώριμος. Διότι ἡ ὄντως δόξα τῆ Θεῶ ἐστὶν ἡ δὴ δημιουργία τῶν ἑτερο-
 βίων κτισμάτων, ἀλλ' ἡ γέννησις τῆ ὁμο-
 μοσίης Τριῶ καὶ ἡ ἐκπόρευσις τῆ ὁμοστίης Πνεύματος. δόξα τῆ Θεῶ ἐστὶ καὶ ἡ δημιουργία τῆ ἀοράτου καὶ ὁρατῆ κόσμου, πλὴν αὐτὴ ἐκ ἐστὶν ἡ ὄντως δόξα τῆ Θεῶ. Πατὴρ τῆ Τριῶ καὶ Προβολεὺς τῆ Πνεύματος, τρεῖς ἐστὶν ἡ ὄντως δόξα τῆ Θεῶ.

Εβρ. 1. 3. Θεῶ. ὁ Τίος ἐστὶν „Ἀπαύγασμα τῆς δό-
 Γωαν. 16. 26. ξης τῆς Θεότητος, αὐτὸς χαρακτὴρ τῆς „πατρικῆς ὑποστάσεως. τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορευόμενον ἐστὶν ἡ δόξα τῆς Θεότητος. διὸ περὶ αὐτῆς ἔλε-
 Α'στ. 14. γεν ὁ Τίος. „Εἰς ἐμὲ δοξάζεται. Πατέ-
 ρα δὲ καὶ Τίον καὶ Πνεῦμα ἅγιον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκήρυξεν εἰς τὸν κόσμον, εἰπὼν

ματθ. 28. 19. πρὸς τοὺς Ἀποστόλους αὐτῶ. „Πορευθέντες „ἐν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπ-
 „τίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῆ Πατρὸς „καὶ τῆ Τριῶ καὶ τῆ ἁγίας Πνεύματος. Ὁθεν αὐτὸς ἐφώτισε τοὺς ἀνθρώπους πρὸς κατανόησιν τῆς ὑπερεχέτης δόξης τῆ Θεῶ, ἥτις ἐστὶν ἡ προσκύνησις καὶ ἡ λατρεία

τῆς τρισυποστάτου καὶ ἐνιαίας Θεότητος. διὰ τῆτο δὲ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα αὐτῶ. „Εἰ γὰρ σε ἐδοξασα ἐπὶ τῆς Γωαν. 17. 4. „γῆς. Ἰδὲ δὲ τὸ νόημα τῶν προκειμένων ἀποστολικῶν λόγων. ὁ Θεὸς ὅστις εἶπεν εἰς τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας ἵνα ἐκ τῆ σκοτίας τῆ τὴν γῆν περικαλύπτοντος ἀ-
 ναφανῇ καὶ λάμπῃ τὸ αἰθέτητον Φῶς πρὸς φωτισμὸν τῶν κτισμάτων, αὐτὸς ὁ Θεὸς „Ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τῆ χρόνου ἐξ- Γαλ. 4. 4. „ἀπέστειλεν ἄλλο Φῶς τὸν Τίον αὐτῆς ἐν-
 ἀνθρωπήσαντα, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις ἐφώτισε τοὺς καρδίας ἡμῶν, ἵνα γνωρίσωμεν τὴν ἀληθινὴν δόξαν τῆ Θεῶ. Περὶ τῆς δὲ τῆς φωτισμοῦ δια-
 λαμβάνουσι καὶ τὰ ἐξῆς λόγια.

Εἴχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν 2. Κορ. 4. 7.
 τῆτον ἐν ὀσρακίνοις σκέυε-
 σιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς
 δυνάμεως ἡ τῆ Θεῶ, καὶ μὴ
 ἐξ ἡμῶν

Θησαυρὸν ὠνόμασε τὸν φωτισμὸν τῆς θεογνωσίας, ὃν ὁ μονογενὴς υἱὸς τῆ Θεῶ ἄνθρωπος γενόμενος ἐξέχεεν εἰς τοὺς καρδίας ἡμῶν, διδάξας τὸ ἐνιαῖον καὶ τρισυπόστατον τῆς Θεότητος. ἀληθῶς δὲ θησαυρὸς ἐστὶν ἀτίμητος ἔτος ὁ φωτισ-
 μός, ὡς πρόξενος τῶν ἐπερανίων ἀγαθῶν

Γωαν. 17.
3. τῆς αἰωνίᾳ ζωῇ. „Αὕτη δὲ ἐξω, εἶπεν
„ὁ Κύριος, ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσ-
„κωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ
„ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἔχομεν,
λέγει, τῆτον τὸν ἐπερχόμενον φωτισμὸν
τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ αἰωνίᾳ φωτὶ,
περιεχόμενον εἰς σκέπη πύλιναν, ἥγαν εἰς
φθαρτὰς καὶ ἀθηνεῖς ἀνθρώπους. τῆτο
δὲ ἔως ὠκονόμησεν ἡ πάνσοφος τῷ Θεῷ
πρόνοια, ἵνα πείσῃ ὁ κόσμος, ὅτι ἔχ
ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, ἀλλ' ἡ ὑπερβάλλου-
σα δύναμις τῷ Θεῷ ἐφήπλωσε καὶ πο-
λυπλασίασε τῆτον τὸν σωτήριον τῆς πί-
στεως φωτισμὸν. Τῆτο δὲ κατασκευάζει
καὶ διὰ τῶν ἐξῆς λόγων, ἀποδεικνύων
τὴν δύναμιν τῆς Θεῆας χάριτος ἐνεργῆσαν
ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ τῆς φύσεως πρὸς ἐκπλή-
ρωσιν τῶ τοιῶτε μεγάλῃ κατορθώματος.

2. Κορ. 4.
8. Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ'
ἐ σενοχωρόμενοι· ἀπορρέμε-
νοι, ἀλλ' ἐκ ἐξαπορρέμενοι·
Διωκόμενοι, ἀλλ' ἐκ ἐγ-
καταλειπόμενοι· καταβαλ-
λόμενοι, ἀλλ' ἐκ ἀπολλύ-
μενοι.

Βλέπε πῶς περιγράφει ὁ Θεὸς
Ἀπόστολος τὴν δύναμιν τῆς Θεῆας χάρι-
τος ἐνιχύσαν τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσε-

ως. „Ἐν παντὶ, λέγει, ἥγαν εἰς πάντα
καιρὸν καὶ τόπον καὶ περιστάσιν. „Θλι-
„βόμενοι· θλιβόμεθα μὲν ὡς ἄνθρωποι ὑ-
πὸ τῆς δυναστείας τῶν πολεμούντων ἡμᾶς
ἀπίστων, ὅμως ὑπὸ τῆς χάριτος δυναμέ-
μενοι, ἐ σενοχωρόμεθα, ἥγαν ἐ συελ-
λόμεθα, ἐδὲ κλείομεν τὸ σῶμα, ἐδὲ σιω-
πῶμεν τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως. „Ἀπο-
„ρρέμενοι· πίπτομεν εἰς ἀπορίαν περὶ τῆ
τι πρέπον ἐστὶ ποιῆσαι εἰς τὸν καιρὸν τῆς
κινδυνωδестаῆς καταδρομῆς, καὶ τῶν χα-
λεπωτάτων περιστάσεων. „Ἀλλ' ἐκ ἐξα-
„πορρέμενοι· Ἀλλ' ὑπὸ τῆς χάριτος τῷ
Θεῷ φωτιζόμενοι, ἐ καταντῶμεν εἰς τὸν
ἐχάτον ἀπελπισμὸν. ἀλλ' εὐρίσκομεν
πόρος καὶ τρόπος ἀπαλλαγῆς καὶ εἰς
αὐτὰς τὰς ἀπορίας περιστάσεις. „Διωκόμε-
νοι· διωκόμεθα μὲν ὑπὸ τῶν τυράννων,
ὅμως ἐκ ἐγκαταλείπει ἡμᾶς ὁ Θεός,
ἀλλὰ βοηθεῖ καὶ σκέπων, λυτρεται
τῶν διωγμῶν καὶ κινδύνων. „Καταβαλ-
„λόμενοι· καταπονέμεθα μὲν καὶ ἀτονέμεν
ὡς ἄνθρωποι, πλὴν Θεῆας δυνάμει κρα-
ταιέμενοι, ἐδὲ ἀφανίζόμεθα ἐδὲ φθει-
ρόμεθα.

Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τῷ 2. Κορ.
4. 10.
Κυρίῳ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ
ζωὴ τῷ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι

11. ἡμῶν φανερωθῇ. Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τῆ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν.

Τι σημαίνει ἡ νέκρωσις τῆ Κυρίᾳ Ἰησοῦ, ἣν περιέφερον ἐν τῷ σώματι αὐτῶν οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι; ἐπεὶ δὲ ὁ Παῦλος διηρημένευσεν τῆτο, ἡδεμία ἄλλη ἑρμηνεία ἔχει τόπον. αὐτὸς γνωρίσας ὡς φαίνεται ὅτι δυσνόητός ἐστιν ὁ λόγος, ἐξέφρασεν αὐτὸν εὐθὺς, ἐπ' αὐτὸν, „Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν. Ἀφ' οὗ ἔστιν κατανοήσις τῆτο, τότε καταλαμβάνεις καὶ τὸ τί σημαίνει ἡ νέκρωσις τῆ Κυρίᾳ Ἰησοῦ. ἄκουσον ἔν. οἱ θεοζήμονες Ἀπόστολοι εἰς πάντα τόπον περιερχόμενοι, ἐδίδασκον ἀκαταπαύτως Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήνας. εἰς τὰς Ἰουδαίας ἔλεγον, ὅτι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος τύπος ἦν καὶ σκιά τῆ ευαγγελικῆς κηρύγματος, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐδένει σάζει χωρὶς τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. εἰς δὲ τὰς Ἑλλήνας ἐκήρυττον ὅτι ἔστι Θεοὶ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρεᾶ καὶ λίθινα ἑόανα τὰ ὑπὸ αὐτῶν λατρευόμενα, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἔκινον τὸ σωθῆναι, εἰ μὴ ἐξεδενώσωσιν ἐκεῖ-

να, δεχθῶσι δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. ὅσοι ἔν. ἐκ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἐκταῶν ἀναξιοσύνην ἔκινον εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐκεῖνοι ταῦτα ἀκούοντες ὠργίζοντο καὶ ἐξεμαίνοντο κατὰ τῶν Ἀποστόλων, καὶ παντοιοτρόπως ἐζήτουν θανατῶσαι αὐτούς. ἄφευκτος ἔν. τῆ θανάτου ὁ κίνδυνος εἰς τὰς Ἀποστόλους διὰ τὸ τοιοῦτον κήρυγμα. αὐτοὶ ὅμως, καὶ ἄφευκτος ἦν τῆ θανάτου ὁ κίνδυνος, ἔκινον ἄλλ' ἀκαταπαύτως τὰ αὐτὰ ἐδίδασκον. φανερόν ἐστιν ὅτι πάντοτε παρεδίδουσαν τὴν ἰδίαν ζωὴν εἰς θάνατον δι' ἀγάπην τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ. τῆτο δὲ σημαίνει ἡ νέκρωσις τῆ Κυρίᾳ Ἰησοῦ ἡ ἐν τῷ σώματι αὐτῶν περιφερομένη, τὸν θάνατον δηλαδὴ σημαίνει εἰς ὃν καθ' ἡμέραν παρεδίδουσαν ἑαυτὴς. ὅθεν ὁ Παῦλος ἔλεγε, „Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω. Δι-
 1. Κορ. 15. 31.
 ατὶ δὲ περιέφερον τὴν νέκρωσιν τῆ Κυρίᾳ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι αὐτῶν; „ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τῆ Ἰησοῦ, λέγει, ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ τέττις, ἵνα μὴ μόνον διὰ λόγον κηρύττωμεν τὴν ζωὴν τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τῆ σώματος καὶ τῆς φθαρτῆς σαρκὸς ἡμῶν φανερωθῇ καὶ ἀποδεικνύεται ἡ ἀγιότης τῆς ζωῆς αὐτοῦ. διότι καθὼς αὐτὸς
 1. Ιωάν. 10. 18.
 παρέδωκεν ἑαυτὸν ἐκβρίως εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας παντὸς τῆ κόσμου, ἔτω καὶ ἡμεῖς αὐτοπροαιρέτως καθ' ἐκαστὴν πα-

παρὰ τοὺς αἰῶνες εἰς τὸ θάνατον τὰς κινδύ-
νες, ἵνα ἐδηγήσωμεν τὰς ἀνθρώπους πρὸς
τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. κατὰ τὸτο δὲ φανε-
ρεῖται ἡ ζωὴ τῇ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν.

2. Κορ. 4.
12.

Ὡς ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν
ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

Ἐχει ἄραγε οἰκειότητα τὸτο τὸ συμ-
πέρασμα μετὰ τῶν προειρημένων λόγων;
Ἐχει πολλήν. Οἱ Ἀπίστολοι ἐκινδύνουν
πᾶσαν ὥραν τῷ θανάτῳ τὸν κίνδυνον, ἵνα
ἀπλώσωσι τὴν εὐαγγελικὴν πίσιν, καὶ ὅτω
καταστήσωσι τὰς πισεύσαντας κληρονόμους
τῆς μακαρίας καὶ αἰωνίας ζωῆς. ἐπειδὴ δὲ
οἱ Κορίνθιοι, πρὸς τοὺς ἔγραψεν, ἐπίστευσαν
εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐπομένως κλη-
ρονόμοι ἦσαν τῇ αὐτῇ χάριτι τῆς αἰωνίας
ζωῆς, διὰ τὸτο εἶπεν ἡμεῖς οἱ Ἀπίστο-
λοι κηρύττοντες τὴν πίσιν, παραδιδόμεθα
εἰς θάνατον. „Ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐ-
νεργεῖται. Ὑμεῖς δὲ οἱ πιστεύσαντες κλη-
ρονομεῖτε διὰ τὴν πίσιν ὑμῶν τὴν αἰώνιον
ζωήν. „Ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Ἐπειδὴ δὲ
ἀνέφερε ζωὴν αἰώνιον, τὴν δὲ ζωὴν τὴν
αἰώνιον εἰ βλέπομεν διὰ τῶν ὑλικῶν ὀφ-
θαλμῶν τῷ σώματι, ἀλλὰ πιστεύομεν διὰ
τῶν νοερῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, διὰ τὸτο
ἐπιφέρει τὰ ἑξῆς, λέγων·

2. Κορ. 4.
13.

Ἐχοντες τὸ αὐτὸ πνεῦμα
τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγ-

ραμμένον ἐπίστευσα, διὸ ἐ-
λάλησα καὶ ἡμεῖς πισεύο-
μεν, διὸ καὶ λαλῶμεν. Εἰ-
δότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύ-
ριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ
Ἰησοῦ ἐγερᾷ, καὶ παραστή-
σει σὺν ὑμῖν.

Ἀλλὰ δύναται τις πρὸς ταῦτα ἀπο-
κριθῆναι, λέγων· πόθεν σὺ, ὦ Παῦλε, μετὰ
τοσούτοις θαρσύνεις καὶ ἀσφαλείας λαλῶν
περὶ τῆς αἰωνίας ζωῆς, λέγεις ὅτι ὁ Θεὸς
ὅστις ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν τὸν Κύριον Ἰησοῦν,
ἀναστήσει σε μετὰ πάντων τῶν πισευόντων
καὶ παραστήσει σε μετ' αὐτῶν; ὅτι μὲν
πάντες οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται, ὁ Ἰησοῦς Ἰωαν. 6.
40.
Χριστὸς τὸτο ἐδίδαξε· τὸ δὲ πᾶν παραστή-
σει, καὶ ἐσιώπησας, φανερὸν ὅμως ἐστίν, Ματθ. 25.
30.
ὅτι παραστήσει, λέγεις, διὰ τὴν ἀπόλαυσιν
τῆς θείας δόξης, ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπας·
„Ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Προφθάνει ταύτην
τὴν ἔνστασιν ὁ θεόπνευστος, προβάλλων τῶν
ἀγίων Προφητῶν τὸ παράδειγμα. ὁ Προ-
φήτης Δαβὶδ ἀφ' οὗ ἐλάλησε περὶ τῆς
χώρας τῶν ζώντων, ἦγεν περὶ τῆς ἀνω
Γερουσαλήμ, τῆς πατρίδος καὶ κατοικίας
τῶν αἰωνίως ζώντων παρὰ τῷ Θεῷ,
καὶ εἶπεν „Εὐαρεσθήσω ἐνώπιον Κυρίου ἐν ψαλ. 114.
9.
„Χάρα ζώντων· τότε ἐμαρτύρησεν, ὅτι

ἐλάλησε περὶ αὐτῆς ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς πίσεως· „Ἐπίσευσα, εἶπε, διὸ ἐλάλησα.

Ψαλ. 115. 1. Ὁ ὅν Παῦλος λέγει· ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι ἔχομεν τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίσεως, ἤγαν τὴν αὐτὴν χάριν καὶ τὸν αὐτὸν φωτισμὸν τῆς πίσεως ὃν εἶχον οἱ ἅγιοι Προφῆται, αὐτοὶ δὲ διὰ τῶν τοιούτων φωτισμῶν τῆς πίσεως ἐλάλησαν τὰ περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ ἀπολαύσεως, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐν τοῖς ψαλμοῖς γεγραμμένον· „Ἐπίσευσα διὸ ἐλάλησα· Ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐπίσευσamen εἰς τὰ λόγια τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, διὰ τούτου λαλοῦμεν καθὰς καὶ ἐκεῖνοι περὶ τῶν μὴ βλεπομένων ἀλλὰ πισυομένων πραγμάτων. λαλοῦμεν ἐπειδὴ διὰ τῆς πίσεως ἐμάθαμεν καὶ ἐγνωρίσαμεν, ὅτι ὁ Θεὸς ὅστις ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν τὸν Κύριον Ἰησοῦν καθὼς ἄνθρωπον, αὐτὸς διὰ τὴν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν πίσιν ἡμῶν ἀναστήσει ἡμᾶς τὰς Ἀποστόλους σὺν ὑμῖν τοῖς πιστοῖς, ἡ παραστήσει ἐνώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ, ἵνα αἰωνίως μετ' αὐτοῦ συζήσωμεν ἀπολαμβάνοντες τῆς θείας αὐτοῦ Βασιλείας καὶ Μακαριότητος.

Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ, διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσέυσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. 2. Κορ. 4. 15.

„Τὰ γὰρ πάντα. Ποῖα πάντα; Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ πάθος, ὁ θάνατος, ἡ ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασις, καὶ ὅσα ἄλλα διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν ἀκονόμησεν ὁ Θεός· πρὸς τέτοις, οἱ διωγμοί, οἱ κίνδυνοι, οἱ καὶ ἡμέραν θάνατοι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐπαθόν οἱ Ἀπόστολοι, ἵνα ἐπιστρέψωσι τὰς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πλάνης αὐτῶν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας· ταῦτα πάντα δι' ὑμᾶς, ἤγαν διὰ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν τῶν πισυόντων ἐγένοντο· ἐγένοντο δὲ, ἵνα δι' αὐτῶν δοθῇ ὑμῖν πλεονασμός τις ἢ χάρις, καὶ ὅτω περισσότεροι περισσότεραν προσφέρωσι τὴν εὐχαριστίαν αὐτῶν εἰς δόξαν καὶ αἰνεσιν τοῦ Θεοῦ τοῦ ταῦτα πάντα οἰκονομήσαντος διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΠΕΜΠΤῃ ΚΤΡΙΑΚῃ.

Ἄνδρες ἀδελφοί, ὅσοι φοβέμενοι τὰς ἐχθρὰς τῆς ἀρετῆς, ἢ ἐδόλως φροντίζετε περὶ αὐτῆς, ἢ ἄρχεσθε μὲν προθύμως τὴν ἐργασίαν αὐτῆς, ἔπειτα δὲ δειλιάσαντες, σρέφετε τὰ νῶτα καὶ ἐγκαταλείπετε αὐτήν, ἀκέσατε πόσον θαρσύνουσιν ὑμᾶς τὰ σήμερον ἀναγνωθῆντα λόγια τῆς ἐπιστολῆς τῆ Παύλ. „Εὐ παντὶ, λέγει, θλιβόμενοι, ἀλλ' ὃ σκενοχωρούμενοι ἀπορούμενοι, ἀλλ' ὃ ἐξαπορούμενοι διωκόμενοι, ἀλλ' ὃ ἐγκαταλειπόμενοι καταβαλλόμενοι, ἀλλ' ὃ ἀπολλύμενοι. Ἀληθῶς ἕως ἐς τῆς σαρκὸς ὁ πόλεμος· τὰ ὅπλα αὐτῆς εἰσὶν αἱ ἡδονικαὶ ἐπιθυμίαι. δι' αὐτῶν δὲ νύκτατε καὶ ἡμέραν γαργαλίζουσα, σπεύδει ἵνα ἀρπάσῃ τὸν θησαυρὸν τῆς σωφροσύνης, καὶ κατακρημνίσῃ εἰς τὸ βορβωρῶδες βόραθρον τῆς ἀσελγείας. ἀληθῶς ἀπατηλὸς καὶ δολίος ἐστὶν ὁ πόλεμος τῆ κόσμου. τὰ στρατεύματα αὐτῆς εἰσὶν ὁ πλῆθος, αἱ τρυφαί, τὰ ἀξιώματα, αἱ τιμαὶ, ἔχει δὲ καὶ μύρια μυρίων ἐπιτηδειότατα στρατηγήματα πρὸς ἀπάτην καὶ νέων καὶ γερόντων, καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ σοφῶν καὶ ἀμαθῶν, καὶ πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως ἀνθρώπων, καὶ αὐτῶν τῶν προβεβηκότων εἰς τῆς ἀρετῆς τὰ κατορθώματα· σπένδει δὲ διὰ τούτων ἵνα ἐξαλείψῃ τῆς ψυχῆς τὴν ἀσπλότητα καὶ ἀκακίαν, καὶ τυπώσῃ ἐν αὐτῇ πᾶν εἶδος κακίας καὶ δολιότητος. ἀληθῶς μέγας ἐστὶν ὁ πόλεμος τῆ Διαβολῆς· αὐτὸς ἔχει ἐπιτήδεια τόξα, ἔχει πεπυρωμένα βέλη, ἔχει πολυποικίλους παγίδας, ἔχει ἀναρίθμητα τεχνάσματα καὶ μηχανουργήματα, δι' αὐτῶν δὲ ἀκαταπαύτως ἀγωνίζεται, ἵνα παντοιοτρόπως βλάβῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. ἀληθῶς ταῦτα ἔως ἔχουσιν. ἀληθῶς αὐτοὶ μὲν οἱ τρεῖς ἐχθροὶ πόλεμον συγκροτῶσι καθ' ἑμῶν, ἡμεῖς δὲ ἐσμὲν στρατιῶται τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἔθεν ὁ Παῦλος ἔγραφε μὲν πρὸς τὸν Τιμόθεον· „Σὺ ἔν 2. Τιμ. 2. 3.

Π π

κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησὺς
 „Χριστὸς ἔδειξε δὲ εἰς πάντας τὰς στρα-
 τευομένους ποῖά εἰσι τὰ ὅπλα, δι' ὧν νι-
 κῶνται ἔσται οἱ ἐχθροί. „Στῆτε, ἔν, εἶπε,
 „περιζωσάμενοι τὴν ὀσφύν ὑμῶν ἐν ἀλη-
 „θείᾳ. Τὸτό ἐστὶ τὸ κατὰ τῆς σαρκὸς ὅ-
 „πλον. „Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς
 „δικαιοσύνης, Καὶ ὑποδυσάμενοι τὰς πό-
 „δας ἐν ἐτοιμασίᾳ τῆς Εὐαγγελίᾳ τῆς
 „εἰρήνης. Ταυτὰ εἰσι τὰ κατὰ τὴν κόσμῳ
 „ὅπλα. Ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυ-
 „ρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα
 „τὰ βέλη τῆς πονηρᾶς καὶ πεπυρωμένα σβέ-
 „σαι. Ἰδὲ καὶ τὰ κατὰ τῶν δαιμόνων
 „ὅπλα. Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τῆς σω-
 „τηρίας δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τῆς
 „πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ. Ἰδὲ καὶ
 τῆς νίκης τὰ βραβεῖα καὶ οἱ ἄφθαρτοι
 σέφανοι.

Ἐπειδὴ δὲ στρατιῶταί ἐσμεν τῆ ἐπὶ
 βασιλείᾳ Βασιλέως, παρατηρήσωμεν τῶν ἐ-
 πιγείων Βασιλέων τὰς στρατιώτας. αὐτοὶ
 ἐὰν ἔχωσι συμβοηθῆς πολλῶ ἰχυρωτέρους
 καὶ τεχνικωτέρους τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἔ-
 δόλως φοβῶνται τὰς ἐχθρὰς. ὅταν πλη-
 ροφορηθῶσιν ἵτι οἱ συμβοηθοὶ αὐτῶν εἰ-
 σὶν ἀκαταμάχητοι καὶ ἀκατανίκητοι, ἔδό-
 λως δειλιάζουσιν, ἀλλὰ καὶ καταβαίνουσιν
 ἐνψύχως εἰς τὸ σάδιον, καὶ πολεμῶσι καρ-
 τερικῶς καὶ ἀνδρείοφρόνως ἕως ἂν νικήσω-
 σι καὶ σεφανωθῶσι. Διὰ τὴν ὅτι σὺ μὲν φο-

βέμενος, ἔδόλως καταβαίνεις εἰς τῆς ἀ-
 ρετῆς τὸ σάδιον; σὺ δὲ ἐσελθὼν ἐν αὐ-
 τῷ, δειλιάζεις καὶ σρέφεις τὸ πρόσωπον,
 καὶ φεύγεις; ἄνθρωπε, τί φοβῆσαι;
 τῆς σαρκὸς τὴν πύρωσιν; τὴν κίσμη τὴν
 ἀπάτην; τὴν Δαίμονος τὰ ἐνεδρά; μὴ φο-
 βηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. διότι ἔχεις
 συμβοηθῆς ἀσυγκρίτως ἰχυρωτέρους καὶ ἐπι-
 τιθειοτέρους τῶν ἐχθρῶν τῶν πολεμούντων
 σε. αὐτοὶ φρίττουν τῶν συμβοηθῶν σε
 τὴν δύναμιν. Κακοπάθησον ὡς καλὸς στρα-
 τιώτης, ἵνα παντελῶς αὐτὰς κατατρο-
 πώσης. προξενῶσι μὲν αὐτοὶ θλίψεις,
 φέρουσιν ἀπορίας, διεγείρουσι διωγμούς,
 ἀλλ' ἔδόλως δύνανται, ἐν ὅσῳ ἀντιπολε-
 μεῖς αὐτὰς, τελειῶσαι κατὰ σὲ τὴν σκο-
 πῆ αὐτῶν τὸ ἔργον. ἀλλ' ἐκείνοι μὲν νι-
 κῶνται, σὺ δὲ λαμβάνεις τῆς νίκης τὸ
 τρόπαιον. ἐπιβεβαίωσι τὸ ὑπὲρ πάντας
 ἀγωνιζοίς τῆς ἀρετῆς τὸν ἀγῶνα, καὶ θαυ-
 μασίως νικήσας, καὶ ὑπερενδόξως σεφανω-
 θείς, ὁ πανυπερένδοξος ἀθλητὴς ὁ Παῦλος.
 „Ἐν παντί, λέγει, θλιβόμενοι, ἀλλ' ἔξενω-
 „χόμενοι ἀπορήμενοι, ἀλλ' ἐκ ἐξαπορήμενοι.
 „Διωκόμενοι, ἀλλ' ἐν ἐγκαταλειπόμενοι κα-
 „ταβαλλόμενοι, ἀλλ' ἐν ἀπολλύμενοι. Ὅταν
 εἰς τὰς θλίψεις ἐν αἰθανώμεθα σενοχω-
 ρίαν, εἰς τὰς ἀπορίας εὐρίσκωμεν πύρας, εἰς τὰς
 διωγμούς ἔχωμεν καταφύγια, εἰς τὰς πτώ-
 σεις ἔκταντῶμεν εἰς τὴν ἀπώλειαν,
 τί δειλιάζομεν, ἢ τί φοβόμεθα;

2. Κορ. 4.
8, 9.

Ε'φοβήθη ὁ Γεδεὼν τὸν πῦλον τῶν ἐχθρῶν αὐτῷ καὶ ἐχθρῶν παντὸς τῷ γένους αὐτῷ, ἦγεν τῶν Μαδιανιτῶν ἐπειδὴ ἐκεῖνοι μὲν „Ἦσαν, λέγει ἡ ἱερὰ ἱστορία, ὡς „ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ χεῖρας τῆς θαλάσσης „εἰς πλῆθος· αὐτὸς δὲ μίαν μόνην χιλιάδα εἶχεν ἀδυνάτων στρατιωτῶν. ὅθεν ὅταν ὁ Ἀγγελος ἀπέπεμψεν αὐτὸν, ἵνα πολεμήσῃ αὐτὸς, δισάζων καὶ φοβούμενος, „ἐλεγε πρὸς αὐτόν, „Ἐν τίνι σώσω τὸν „Ἰσραὴλ; ἰδὲ ἡ χιλιάς με ἠθέλησεν ἐν „Μανασσῇ, καὶ ἐγὼ εἰμι μικρότερος ἐν „οἴκῳ τῷ πατρὸς με. Ἀλλ' ὅταν ἦκεσε τὸν Ἀγγελον λέγοντα ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶ βοηθὸς αὐτῷ. „Κύριος ἔσται μετὰ σοῦ τότε ἀπερρίμψῃ πάντα φόβον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῷ, καὶ συνάξας τὸν λαὸν αὐτῷ, παρετάχθη θαρσαλέως κατὰ τῆς παρεμβολῆς Μαδιάμ. ὁ δὲ Κύριος ἵνα δέξῃ ὅτι ἔχει τῇ δυνάμει τῷ λαῷ αὐτῷ, ἀλλὰ τῇ βοήθειᾳ τῆς θείας χάριτος ἐμελλε θριαμβεῦσαι κατὰ τῶν Μαδιανιτῶν, ὥρισεν αὐτῷ, ἵνα ἐξαποσείλῃ πάντα τὸν λαὸν αὐτῷ εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, λάβῃ δὲ μετ' αὐτῷ μόνους τριακοσίους ἀνδρας, καὶ δι' αὐτῶν κατατροπώσῃ τὸς ἐχθρούς. „Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Γεδεὼν, „ἐν τοῖς τριακοσίοις ἀνδράσι τοῖς λάψασι σώτω ὑμᾶς, καὶ δάσω τὴν Μαδιάμ „ἐν χειρί σοι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς πορεύσονται ἀντὶ εἰς τὸν τόπον αὐτῷ. Οὕτως

εἶπεν ὁ Θεός, καὶ ὕτως ἐγένετο. ἐπατάξε δηλαδὴ ὁ Γεδεὼν τὸς Μαδιανίτας μετὰ μόνον τριακοσίων ἀνδρῶν, καὶ ἐφόβησε τὸς ἄρχοντας αὐτῶν, „Τὸν Ω'ρήβ Αὐτ. 25. „καὶ τὸν Ζήβ, καὶ τὸς Βασιλεῖς αὐτῶν, „τὸν Ζεβεὲ καὶ τὸν Σαλμανά. Τοσούτον δὲ ἐφθάρε τὸ γένος αὐτῶν, ὥστε ἐταπεινώθησαν, καὶ ἐκ ἐδυνήθησαν ὑψῶσαι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, ἀλλὰ συνεζήτησαν καὶ ἠσυχάσαν ἔτη τεσσαράκοντα. „Καὶ συ- Αὐτ. 28. „νεσάλη Μαδιάμ ἐνώπιον υἱῶν Ἰσραὴλ. „καὶ ἐπροσέθησαν ἄρα κεφαλὴν αὐτῶν „καὶ ἠσυχάσεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη „ἐν ἡμέραις Γεδεὼν.

Καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐδειλίασεν, ὅταν ὁ Θεὸς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἵνα ἀπελθὼν εἰς τὴν Αἴγυπτον λυτρώτῃ τὸν λαὸν αὐτῷ ἀπὸ τῆς δουλείας τῷ Φαραῷ. „Τίς ἐ- Εξ. 3. 11. „μι ἐγὼ, ἀπικρίθη πρὸς τὸν Θεόν, „ὅτι πορεύσομαι πρὸς Φαραῶ Βασιλέα „Αἰγύπτου, καὶ ὅτι ἐξάξω τὸς υἱοὺς „Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου; Ὑπαγε, εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Θεός, „Ὅτι ἔσομαι με- Αὐτ. 12. „τὰ σοῦ. Ὁ λόγος ὅτος ἐδίωξεν ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῷ καὶ τὸν δισχυμὸν καὶ τὸν φόβον. ἀδιστάτως ἔν ἤλθεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον, παρετάχθη ἀφόβως ἐμπροσθεν τῷ Φαραῷ, μεγαλοψύχως ἐφάνερωσεν εἰς αὐτὸν τῷ Θεῷ τὸ πρῶτα γ- μα· ἔπειτα ἐποίησε τὰ μεγάλα καὶ ἐξάίσια θαύματα, ἐξήγαγε τὸν Ἰσραηλι-

τικὸν λαὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ διαπεράσας αὐτὸν διὰ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἡλευθέρωσεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς Φαραωνίτιδος τυραννίας.

Μετὰ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα σὺ φοβόμενος τὰς ἐχθρὰς σε ἔχ ὑπακούεις εἰς τὸ Θεὸ τὰ προστάγματα, ἀλλ' ἀμελεῖς τῶν καλῶν ἔργων τὰ κατορθώματα; ὁ Γεδεὼν ἐκ ἐφοβήθη τὰς Μαδιανίτας, ἂν τὸ πλῆθος ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης· σὺ δὲ φοβῆσαι τῆς σαρκὸς σε τὸν πόλεμον, ἦτις ὅταν μὲν φεύγῃς τὰ σκανδαλίζοντα πρόσωπα, μαραίνει τὴν ζέσιν τῆς ποινηρᾶς αὐτῆς ἐπιθυμίας, ὅταν δὲ περιζώσῃς τὴν ὀσφύν σου διὰ τῆς νηρείας, τότε τρομαζούσα κατασέλλει καὶ νεκροποιεῖ τὰς ἰδίας αὐτῆς ἐπαναστάσεις; ὁ Γεδεὼν ἐπολέμησε καὶ κατετρόπωσε τὸ ἄμετρον καὶ ἰσχυρὸν πλῆθος τῶν Μαδιανιτῶν· σὺ δὲ διδάξεις ἀντιπολεμῆσαι τὴν κόσμῳ τὴν ματαιότητα, ἦτις ἐὰν σοχαθῇς τί ἐστίν,

1. Πέτρ. 1. 24. βλέπεις ὅτι „Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,

„καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος „αὐτὸ ἐξέπεσεν· Ἐὰν σοχαθῇς τί ἐστίν

2. Ἰωαν. 17. ὁ κόσμος, βλέπεις ὅτι „Ὁ κόσμος πα-

„ράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτῆς ὁ δὲ „ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν „αἰῶνα; Ὁ Μωϋσῆς ἐκ ἐφοβήθη καὶ δὲ τὴν τυραννικὴν γνώμην τοῦ Φαραῶ, καὶ δὲ

τὴν βασιλικὴν αὐτῆς ἐξουσίαν, καὶ δὲ τὴν ἀκαταμάχητον αὐτῆς δύναμιν· σὺ δὲ φοβῆσαι καὶ τρέμεις τῶν Δαιμόνων τὰς ἐπιβουλὰς, οἵτινες ἐὰν μόνον ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου καὶ σημειώσῃς τὴν σαρκεὶ τὸ κατὰ ἐξ. 17. 11. μα, ἐξαφανίζονται ἐκ προσώπου σου, καθὼς ἐξηφανίσθη ὁ Ἀμαλὴκ, ὅταν ὁ Μωϋσῆς ὑψώσας τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐχηματίσει τὸν τύπον τοῦ σαρκῆ;

Ἀλλὰ ποίαν, λέγεις, πληροφορίαν ἔχω ἐγώ, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶ μετ' ἐμῶ, καθὼς μετὰ τοῦ Γεδεὼν καὶ τοῦ Μωϋσέως, καὶ ὅτι βοηθεῖ μοι εἰς τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν μου μάχην, καθὼς ἐκείνους εἰς τὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν πόλεμον; ὡς περὶ τῆς μηδεμίαν ἔχε ἀμφιβολίαν· πρῶτον μὲν ἐπειδὴ τοσούτον καθαρώς περὶ τῆς λαλῆς ὁ ἅγιος προφήτης Δαβὶδ, ὥς μόνος ὁ ἀναίδητος ἐπείθεται ἀκροῦν τί λέγει αὐτός· „Ὅτι τοῖς Ἀγγέλοις ψαλ. 90. „αὐτῆς ἐντελεῖται περὶ σὲ, τὴν διαφυ- 11. 13.

„λάξασε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. Ἐπὶ „χειρῶν ἀρῆσί σε, μήποτε προσκώψῃς „πρὸς λίθον τὸν πόδας σου. Ἐπὶ Ἀσπίδα „καὶ Βασιλίσκου ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατή- „σεις Λέοντα καὶ Δράκοντα. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὁδὸς λέγει, καὶ τὰς ὁδὸς τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ τὰς ὁδὸς τῆς ἀρετῆς. διότι τότε ἔχεις τὸν Θεὸν συνοδοιπόρον, ὅταν περιπατῇς τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον· ὅταν δὲ τρέχῃς τῆς ἀπωλείας τὸν κρη-

νὸν, τότε μαρτύρεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ μένεις μόνος. ὁ δὲ λίθος τῶν ποδῶν προσκόμματος, τὴν ἁμαρτίαν σημαίνει. διότι καθὼς ἐκεῖνος ὅστις προσκίπτει πρὸς τὸν λίθον, πίπτει καὶ συντρίβεται ἔτω καὶ ἐκεῖνος ὅστις πρᾶττει τὴν ἁμαρτίαν, πίπτει καὶ ἀπολεῖται. τὰ κοινῶς δὲ περιφερόμενα περὶ τῆς Ἀσπίδος καὶ τῆς Βασιλίσκου ὡς ἀληθῆ μετελθὼν ὁ Προφήτης, διὰ μὲν τῆς Ἀσπίδος ἐσήμανε τὴν σάρκα, διὰ δὲ τῆς Βασιλίσκου τὸν κόσμον. διότι καθὼς ἡ Ἀσπίς κωφὴ ἐστίν, καὶ ἐμφράττει τὰ ἔαυτῆς, ἵνα μὴ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῶν ἐπαδόντων ἔτως ἡ σὰρξ κωφεύει, καὶ ἐμφράττει τὰς αἰσθητικὰς αὐτῆς δυνάμεις, ἵνα μὴ αἰσθάνηται τὸν νόμον τοῦ πνεύματος. καθὼς δὲ ὁ Βασιλίσκος διὰ τῆς ἐνατενίσσεως τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ βλάπτει τῶν ἀνθρώπων τὰ σώματα, ἔτω καὶ ὁ κόσμος διὰ τῆς μεταδόσεως τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ φθείρει τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς. ὅτι δὲ ὁ Διάβολος καὶ Λέων λέγεται καὶ Δράκων, διὰ τὴν ὑπὸ αὐτοῦ προξενουμένην βλάβην, μαρτυροῦσιν οἱ θεόπται Ἀπόστολοι, ὁ Πέτρος δηλαδὴ καὶ ὁ Ἰωάννης· ὁ μὲν κηρύττων,

1. Πέτρ. ὅτι „Ὡς Λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ, ζη-
5. 8. „τῶν τίνα καταπίει. Ὁ δὲ λέγων, „Καὶ
Ἀποκ. 12. „ὡς Δράκων μέγας πυρρὸς. Ἐπειδὴ ὅταν
3. ὁ ἅγιος τῷ Θεῷ Προφῆτις μαρτυρεῖ, ὅτι ὅταν περιπατῇ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρε-

τῆς, τότε οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι βασιάζοντες σε εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν διαφυλάττεσί σε ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας· ἐπιβεβαῖοι δὲ ὅτι ἐπιβήσῃ ἐπὶ Ἀσπίδα καὶ Βασιλίσκον, ἦγαν καὶ τῆς σαρκὸς τὰς ὀρέξεις ὑποτάξεις, καὶ τῷ κόσμῳ τὸν πειρασμὸν νικήσεις, καὶ καταπατήσεις Λέοντα καὶ Δράκοντα, τετῆσι κακατροπώσεις τὰς τῶν Δαιμόνων δυνάμεις. ὅταν ὅν παραταττώμεθα κατὰ τῆς παρεμβολῆς τέτων τῶν τριῶν ἐχθρῶν, τότε ἔχομεν συμβοηθῆς τὰς στρατίας τῶν ἐπερρανίων Δυνάμεων. οἱ ἐπερράνιοι Ἄγγελοι περιεκυκλῶσιν ἡμᾶς, ὅταν ἐργαζόμεθα τὰ καλὰ ἔργα. οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι σκέπῃσι καὶ διαφυλάττεσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς τῶν πολεμίων βλάβης. ματαίως λοιπὸν φοβόμεθα, ματαίως δειλιάζοντες φεύγομεν τῆς ἀρετῆς τὸν ἀγῶνα.

Δεύτερον δὲ, ἐπειδὴ ἄρπάζει ἀπὸ τῆς καρδίας πάντα δισαγμὸν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ τὸ θεῖον χάρισμα· αὐτὸς διὰ τὴν ἄμετρον αὐτοῦ ἀγαθότητα, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὴν εἰς αὐτὸν πιστεύοντας ἐξουσίαν καὶ κυριότητα κατὰ τέτων τῶν τριῶν ἐχθρῶν τῆς ἀρετῆς καὶ σωτηρίας. „Ἰδὲ, εἶπε, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τῷ
Λυκ. 10. 19.
„πατεῖν ἐπὶ ὅφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
„πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν καὶ ἔδωκεν
„ὑμᾶς ὅτι μὴ ἀδικήσῃ. Διὰ τῶν ὀφρων σημαίνας τὰς φαρμακώδεις τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας διὰ τῶν σκορπίων, τὰ ὀξύατα

τῆ κόσμου κέντρα· διὰ δὲ τῆς δυνάμεως τῆ
ἐχθρῆς, τὰς πειρασμὸς τῆ Διαβολῆς καὶ
ἐπιβεβαίωσας, ὅτι ἐδὲν τῶν κτισμάτων
δύναται βλάψαι τὰς ἐργαζομένους τὸ ἀγα-
θόν. ἐκ τούτου δὲ θαρσύνει οὗτος Παῦλος ἔλεγεν·

Ρ' ωμ. 8.
38, 39.

„Πέπεισμαι γὰρ ὅτι ἔτε θάνατος, ἔτε
ζωή, ἔτε Ἀγγελοι, ἔτε ἀρχαί, ἔτε
δυνάμεις, ἔτε ἐνεσῶτα, ἔτε μέλλοντα,
οὔτε ὑψωμα, ἔτε βάθος, ἔτε τίς
κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῆ Θεῆς. Ἀκῶσατε νῦν
καὶ τὴν Φιλανθρωποτάτην αὐτῆς ὑπόχε-
σιν ὑπόχεσιν, ἥτις ἐφαπλῆται καὶ εἰς
τὰς τότε πισεύσαντας, καὶ εἰς τὰς νῦν
πισεύοντας, καὶ εἰς τὰς ἕως τῆς συντε-
λείας τῆ κόσμου πισεύσοντας· ὑπόχεσιν,
ἥτις διώκονσα μακρὰν πᾶσαν ἀμφιβολίαν,
πληροφανεῖ πάντος ἀνθρώπου τὸν νῦν,
ὅτι νικητὴς γίνεται κατὰ πάντων τῶν
τῆς σωτηρίας αὐτῆς πολεμίων ὑπόχεσιν,
ἥτις καὶ θαρσύνει πρὸς τὴν εἰσοδὸν καὶ συ-
ρίζει πρὸς τὴν ἐπιμονὴν τῶν ὑπὲρ τῆς
ἀρετῆς ἀγώνων· „Καὶ ἰδὲ, ἐγὼ μετ' ὑμῶν
εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντε-
λείας τῆ αἰῶνος. ἀμήν. Ὡς Φιλανθρωπία
ἄμετρος, ὡς χάρις ἐξαισία, ὡς ἐνεργεσία
καὶ δόξα καὶ ἀσφάλεια ἀνέκφρατος.

Ματθ.
28. 20.

Κύριε Ἰησοῦ μου, σὺ ὁ παντοδύναμος
μετ' ἐμὲ ὑπάρχεις, ἐγὼ δὲ φοβέμενος
τὴν καταδυναστείαν τῶν πονηρῶν καὶ φθαρ-
τῶν ἀνθρώπων, ἀφαιτῶ τὰς θείους σε νό-

μους, καὶ περιφρονῶ τὸ ἅγιόν σε. Εὐαγ-
γέλιον; Κύριε Ἰησοῦ μου, σὺ ὁ παντε-
ξέσιος μετ' ἐμὲ πάσας τὰς ἡμέρας, ἐ-
γὼ δὲ παραβρίνω τὰς ἐντολάς σε, φο-
βέμενος μήπως θυμώσω ἕνα ματαιόφρο-
να ἀνθρώπων; σὺ Κύριε παντοκράτωρ,
ὁ καὶ αὐτὸς τὰς ὁρὰς τῆς φύσεως μετα-
βάλλων μετ' ἐμὲ ὑπάρχεις, ἐγὼ δὲ
δισάζω ἀντιστῆναι καὶ καταπολεμῆσαι τὴν
πολυχρόνιον τῆς ἁμαρτίας μου συνήθειαν;
σὺ ὁ δοτὴρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς υἰότητος ὁ
χορηγὸς μετ' ἐμὲ ὑπάρχεις πάσας τὰς
ἡμέρας, ἐγὼ δὲ ἐδὲ νηστεύω, ἐδὲ ἀγρυπ-
νῶ, ἐδὲ δελαγωγῶ τὴν σάρκα, ἐπειδὴ
φοβέμαι μήπως βλάψω τὴν υἰότητα μου
καὶ ἀποθάνω; σὺ Ἰησοῦ μου, ὅστις ἀνοίγεις
τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον
ἐνδοκίᾳ, μετ' ἐμὲ ὑπάρχεις, ἐγὼ δὲ
ἐκ ἐλεῶ τὰς πτωχεύς ἐκ τῶν ἀγαθῶν
ὧν μοι δέδωκας, ἐπειδὴ φοβέμαι μήπως
καταντήσω εἰς τῆς πτωχείας τὰς ἀνάγκ-
ας; σὺ, ὁ δημιουργὸς τῆς κτίσεως καὶ ὁ
δεσπότης τῶν ἀπάντων μετ' ἐμὲ ὑπάρ-
χεις πάσας τὰς ἡμέρας, ἐγὼ δὲ ἐ ποιῶ
τὸ θέλημά σου τὸ ἅγιον, φοβέμενος μή-
πως παροργίσω τὸν παράλογον κόσμον,
ἢ βλάψω τὸ θνητὸν τούτο σῶμα, ἢ ἐ-
ξεγέρω κατ' ἐμὲ τὰς πειρασμὸς τῆ
Διαβολῆς; τί ἐστὶ τούτο; καὶ τί ἄλλο, εἰ-
μὴ ὀλιγοπισία τῆς καρδίας μου, ἢ παρα-
λογία τῆ νοῆς μου, ἢ καὶ τὰ δύο ἐμὲ,

Ψαλ. 144.
16.

προσέτι δὲ καὶ ἀμεριμνία τῆς σωτηρίας μου· βλέπω πάντοτε κάτω εἰς τὴν γῆν ὡς περὶ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ εἰδέποτε ὡς λογικὸς ἄνθρωπος αἶρω τὰ ὄμματα ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν, κατὰ κειμαι πάντοτε εἰς τὸν βόρβον τῆς ἁμαρτίας μου, καὶ εἰδέποτε ἀνίσταμαι ἀπὸ τῆς τάφου τῶν ἀνομιῶν μου.

Ἡ ὑπόχρεσις τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἐστὶν ὑπόχρεσις ἀληθινή, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐστὶ Θεὸς ἀληθινὸς καὶ αὐτὴ ἡ αὐτοαλήθεια αὐτὸς ἐν ἐσὶ μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας ὡς ὑπέχετο. τῆτο δὲ ἐκβάλλει ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν πάντας τὰς φόβους ὅσοι περικυκλῶσιν ἡμᾶς ὅταν ἡ μελετῶμεν, ἢ καὶ ἐργαζώμεθα τὰ καλὰ ἔργα. διότι ὅταν ἔχῃς μετὰ σοῦ τὸν παντεξέχσιον, τὸν παντοκράτορα, τὸν παντοδύναμον, ὅταν ἔχῃς μετὰ σοῦ ἐκείνον ὃν φρίττει καὶ τρέμει τὰ σύμπαντα, τί δισάζεις, ἢ τί φοβᾶσαι; εἰ ποιεῖς τῷ Θεῷ τὸ θέλημα, εἰδὲ ἐργάζεσαι τὰ καλὰ ἔργα διὰ τὸν φόβον τῶν πολεμόντων τὴν ἀρετὴν; ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ εἰδὲ γ' ἐπιβελή τῆς σαρκὸς, εἰδὲ αἱ παγίδες τῆς κόσμου, εἰδὲ τῶν Δαιμόνων οἱ πόλεμοι δύνανται νικῆσαι σε, εἰν ἀνδρειοφρόνως πολεμῇς κατ' αὐ-

τῶν. „Πεσῆται ἐκ τῆς κλίτης σου χιλιάς, καὶ ^{Ψαλ. 97.} μυριάς ἐκ δεξιῶν σου, πρὸς σε δὲ ἐκ ἐγγισθῇ. Ὅταν πολεμῇς τέτρες τὰς ἐχθρούς, τότε πίπτουσι χιλιάδες μὲν ἐκ τῶν ἀριστερῶν σου, μυριάδες δὲ ἐκ τῶν δεξιῶν σου, εἰδὲ δὲ ἐξ αὐτῶν τολμᾷ εἰδὲ καὶ ἐγγίψαι σοι. ἐκ τέτων εἰν φανερόν ἐστιν ὅτι ἡμεῖς ἐσμεν ἀναπολόγητοι ὅταν ἐκ ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς. Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἡ ὥρα τῆς θανάτου ἐστὶν ἀδηλος, τὸ περιμένον ἡμᾶς κριτήριον φοβερώτατον, ὁ κριτὴς ἀλάσθαστος καὶ ἀδυσώπητος, οἱ γυμνοὶ τῆς ἐνδύματος τῆς γάμμου, ἡ γὰρ τῶν καλῶν ἔργων, διώκονται τῷ θείῳ νυμφῶνος, καὶ ἐκβάλλονται. „Εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτε- ^{Ματθ. 22.} ρον, ὅπερ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς ^{13.} τῶν ὀδόντων. Διὰ τῆτο μὴ γίνεσθε ὡς ^{Εφ. 5. 17.} φρονεῖς, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα „τῷ Κυρίῳ. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί, ὅσα ^{Φιλιπ. 4.} ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ^{8. 9.} ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα, εἴτις ἀρετὴ καὶ εἴτις ἔπαινος ταῦτα λογίζεσθε. Ταῦτα πράσσετε. καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΔΕΚΑΤῃ, ΕΚΤῇ, ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ὅταν ἀναγινώσκωμεν τῆς Θείας Γραφῆς τὰς ἱστορίας, θαυμάζομεν βλέποντες τὸσον πλῆθος ἀνθρώπων πεισεσάντων διὰ τῆ κηρύγματος τῶν Θεηγόρων Ἀποστόλων. τρία δὲ νομίζομεν ὅτι εἰσὶ τὰ αἷτια ταύτης τῆς πλυστικότητος πνευματικῆς καρποφορίας, ἡ δύναμις δηλαδὴ τῆς Θείας χάριτος, τὰ μεγάλα καὶ πολλὰ θαύματα, καὶ τὸ ἅγιον πολίτευμα ἐκείνων τῶν Θεοκηρύκων ἀνδρῶν ἔστιν ὅμως καὶ ἄλλο τέταρτον αἷτιον τῆ τοσούτης καρπῆς, ὁ ἀπλῆς μὲν, Θεωρητικὴ δὲ καὶ ἀμίμητος τρόπος τῆς τῶν Θείων Ἀποστόλων διδασκαλίας. βλέπομεν ἐκεῖνο ὅπερ λέγω εἰς τὴν σήμερον ἀναγνωθεῖσαν ἐπιστολὴν τῆ Θεοῦ ἡμονος Παύλου. δι' αὐτῆς ὁ τῆ Θεοῦ ἡμῶν διδάσκων τὰ περὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς, τρεῖς τρόπους μετέχειται, ἵνα πείσῃ τὸς ἀκούοντας ὑπόχεται βοήθειαν, παρακαλεῖ, καὶ προβάλλει τῶν ἀρετῶν τὸ παράδειγμα. τὸ πα-

ράδειγμα πείθει τὸν νέον, ἡ δέησις ἀπαλύνει τὴν καρδίαν, ἡ βοήθεια θαρρύνει τὴν ψυχὴν, καὶ ἐπομένως πᾶς ἀκροατὴς μετὰ χαρᾶς ὑποδέχεται τὸ κήρυγμα, καὶ μετὰ προθυμίας ἐκπληροῖ τὰ ἀκούμενα. ἐπειδὴ δὲ παράδειγμα ἀρετῆς προβάλλει τὰ ἴδια αὐτῆς ἔργα, διὰ τῆτο περιγράφει αὐτὰ μετὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος καὶ ταπεινοφροσύνης. προφέρει μὲν αὐτὰ διὰ πληθυντικῆς ἀριθμῆς, ἵνα ἀναφέρωνται κοινῶς εἰς πάντας τὰς Ἀποστόλους, μεταχρηματίζει δὲ εἰς νεθεσίαν, ἵνα περισσότερον ὠφελῇ τὰς ψυχὰς τῶν πισυνόντων. ὅσις μετὰ προσοχῆς ἀκούει τὴν τῶν ἑρμηνείαν, καὶ μετὰ εὐλαβείας βάλλει εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν, ἐκείνος ἢ μόνον θαυμάζει τὴν ἐν τῷ Παύλῳ σοφίαν τῆ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ καρποφορεῖ τῶν Θείων ἀρετῶν τὴν σωτήριον καρποφορίαν.

2. Κορ.
β. 1.

Ἀδελφοί, συνεργῶντες παρακαλῶμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τῷ Θεῷ δέξασθαι ὑμᾶς.

„Συνεργῶντες, λέγει, παρακαλῶμεν. Ἀλλὰ διὰ ποίων τρόπων οἱ Ἀπόστολοι ἐβοήθουν τὰς πισεύσαντας; Διὰ τῆς ἀγίας αὐτῶν ζωῆς, λάμποντες ὡς φωστῆρες, καὶ διὰ τῆς πρακτικῆς αὐτῶν παραδείγματος ὁδηγῶντες αὐτὰς πρὸς τὰ τῆς ἀρετῆς κατορθώματα. Διὰ τῶν Π' αμ. 1. 9. προσευχῶν αὐτῶν, δεόμενοι ἀδιαλείπτως Θεῷ. 1. 2. τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Διὰ τῆς ποιμαντικῆς φροντίδος, μεριμνῶντες κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ὑπὲρ αὐτῶν, νεφετῶντες, διδάσκοντες, ἐλέγχοντες, ἐπιτιμῶντες. διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ τρισμακάριος Παῦλος. „Τίς ἀθιενεῖ καὶ ἐν ἀθιενῷ; „τίς σκανδαλίζεται, καὶ ἐν ἐγὼ πυρῶμαι; Συμβουθεύμεν, λέγει, καὶ παρακαλῶμεν ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἡ χάρις τῷ Θεῷ ἦγεν τὸ χάρισμα τῆς πίστεως ὑπερ ἐλάβετε, διαμείνη ἐν ὑμῖν ἀκαρπὸν καὶ ἀτελεσφόρητον, „Μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τῷ Θεῷ δέξασθαι ὑμᾶς. Ἐν τέτῳ δὲ τῶν ἀποστολικῶν λόγων μαιθάνομεν πρῶτον, ὅτι ὁ Θεὸς πρὸς πάντας ἐξαποστέλλει τὴν χάριν αὐτῆς, ἢ μόνον δηλαδὴ εἰς ἐκείνους οἵτινες τῇ δυνάμει αὐ-

τῆς καρποφορεῖσι τὰ καλὰ ἔργα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐδέξατο καρπὸν ἀρετῆς φέρουσι καθὼς καὶ „Τὸν Ἠλίον Ματθ. 5. 45. αὐτὴ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηρὰς καὶ ἀγαθὰς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Δεύτερον δὲ, ὅτι καὶ αὐτὴ τῷ Θεῷ ἡ χάρις γίνεται κενή, ἦγεν αἰωφελῆς εἰς τὰς μὴ πράττοντας τὰ καλὰ ἔργα. Τῷτο δὲ αὐτὸ ἐδίδαξεν ὁ Κύριος διὰ τῆς Ματθ. 22. 15. παραβολῆς τῶν ταλάντων. εἰς πάντας μὲν ἔδωκε τάλαντα, ἢ πάντες δὲ ἐπολυπλασίασαν αὐτὰ, ἔδδ πάντες ἐξ αὐτῶν ἀφελίθησαν. Τρίτον δὲ μαιθάνομεν τίνι τρόπῳ πρέπον ἐστὶν ἵνα διδάσκωμεν τὰς ἀδελφὰς, ἢ μόνον δηλονότι διὰ τῆς νεφείας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς συμβουθείας τῷ καλῷ παραδείγματος, καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεως καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἐπιστάσεως. ἢ διὰ ἐλέγχων καὶ ὀνειδισμῶν, ἀλλὰ διὰ παρακλήσεως καὶ ἰκεσίας. Προστίθουσι δὲ καὶ τὸν λόγον δι' ὃν συνήργει καὶ παρεκάλει αὐτὰς, ἵνα μὴ ἡ τῷ Θεῷ χάρις φανῇ ἐν αὐτοῖς ἄπρακτος.

Λέγει γὰρ καιρῷ δεκτῷ ἐ- 2. Κορ. 6. 2. πῆμιθά σοι, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. ἰδὲ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδὲ νῦν ἡμέρα σωτηρίας.

P ρ

Λέγει γάρ. Ἀλλὰ τίς λέγει; ὁ Προφήτης Ησαΐας. αὐτὸς προφητεύων περὶ τοῦ καιροῦ, καὶ ὃν ὁ Υἱὸς ἢ Λόγος τοῦ Θεοῦ σαρκωθεὶς ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς αἰωνίου σωτηρίας, εἶπε ταῦτα τὰ λόγια· „Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σε, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. Ἐφάπλωσε δὲ διὰ τούτων, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ εὐπρόσδεκτος, καὶ ὃν ὁ Θεὸς μέλλει εἰσακῆσαι τὰς προσειχὰς τῶν δεομένων ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἐστὶν ὁ καιρὸς τῆς ἐν κόσμῳ παρυσίας τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἣν μέλλει βοηθεῖσαι καὶ σῶσαι τὰς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας, ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ. ἔκτοτε δὲ καὶ ἡ αἴτησις παντὸς πιστεύοντος εἰσακέεται, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἐβεβαίωσεν, εἰπὼν· „Ἰνα ὅ, τι „ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ ὑμῖν. Καὶ ἡ ἐπίκλησις τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ σώζει· τὰς ἐπικαλεμένας αὐτὸ, ὡς ὁ Προφήτης Ἰωὴλ προφητεύσας εἶπε· „Καὶ πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Προβάλλει ἔν τῳ Παύλῳ τὰ προφητικά λόγια τοῦ Ησαΐου, ἵνα δείξῃ ὅτι ἦλθεν ὁ προρρηθὲς εὐπρόσδεκτος καιρὸς καὶ ἡ προφητευθεῖσα ἡμέρα τῆς σωτηρίας. διὸ εἰπὼν, ὅτι ἐν τῷ εὐπροσδέκτῳ καιρῷ ἐπακεία ὁ Θεὸς καὶ βοη-

θεῖ καὶ σώζει, ὡς λέγει ὁ προφήτης Ησαΐας, ἐφάπλωσε τίς ἐστὶν ὁ καιρὸς, λέγων· „Ἰδὲ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδὲ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. Ἰδὲ, λέγει, νῦν, ἐπεὶ δὴ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐσαρκώθη καὶ ἔπαθε καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, νῦν ἐστὶν ὁ καιρὸς ὁ ἀρμόδιος διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ἡμέρα ἐν ἣ ἀπολαμβάνουσι τῆς σωτηρίας αὐτῶν οἱ πρὸς τὸν Χριστὸν προσηχόμενοι ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐπιφέρει τὰ σωτηριώδη ἔργα τῆς πίστεως, ὑφαίνων θαυμασίως τὴν ἡθικὴν διδασκαλίαν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος.

Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόν-^{2. Κορ. 6. 3.}τες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία.

Ποίαν ἀναφορὰν ἔχουσι ταῦτα πρὸς τὰ εἰρημένα; Ταῦτα ἀναφέρονται πρὸς τὸ, „Συνεργῶντες παρακαλεῖμεν. Τούτῳ ^{2. Κορ. 6. 1.}τῷ τρόπῳ, λέγει, συμβοηθῆμεν ὑμᾶς, μὴ διδόντες δηλαδὴ ἐν μηδεμίᾳ ὑποθέσει προσκοπὴν, ἥτις σκανδαλὸν ἀφορμὴν, ἵνα μὴ λάβῃ μέμψιν καὶ κατηγορίαν ἡ διακονία, τέτεις ἡ εὐαγγελικὴ ὑπηρεσία, ἥτις ἐστὶ τὸ κήρυγμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. ἀληθῶς δὲ μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἀκριβείας ἔφευγε πᾶσαν ἀφορμὴν σκανδαλίου. διότι καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀ-

πείχε τῶν ἐν τῷ νόμῳ διατεταγμένων,
 ὅταν ἐγνώριζεν ὅτι δύνανται προξενῆσαι
 Λευ. 6. 16. σκάνδαλον· ἐπέτρεπεν ὁ νόμος, ἵνα,, Οἱ
 „τὰ Ἱερεῖς ἐργαζόμενοι ἐκ τῆς ἱερᾶς ἐξου-
 1. Κορ. 9. 13. „σιν, Αὐτοὺς δὲ ἀδάπανον ἐκήρυττε τὸ
 Αὐτ. 16. Εὐαγγέλιον, φοβούμενος μήπως σκανδα-
 λίσῃ λαμβάνων τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν αὐ-
 τῶ ἐκ τῶν διδασκομένων. ἔλεγε δὲ καὶ τὸ
 1. Κορ. 8. 13. „Διότι περ εἰ βρώμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελ-
 „φόν μου, ἐμὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶ-
 „να, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλί-
 „σω. Διὰ τῆτο ἐν μετὰ τοσαύτης παρρη-
 σίας ἔλεγεν, ὅτι ἐδεμίαν ἀφορμὴν σκαν-
 δάλει ἐδωκέ ποτε ἐν ἐδεμιά ὑποθέσει, ἵνα
 μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ
 εἰς τὴν πρώτην αὐτῶ ἐπιστολὴν τὴν πρὸς
 Κορινθίους ἔγραφεν. „ Ἀλλὰ πάντα
 „σίγομεν, ἔλεγεν, ἵνα μὴ ἐγκοπῇν τινα
 „δῶμεν τῷ Εὐαγγελίῳ τῆς Χριστοῦ. Βλέπε
 δὲ ὅτι ἀρχεταί τῆς ἡθικῆς διδασκαλίας
 τὸ μάθημα ἀπὸ τῆς φυγῆς τῆς ἀμαρ-
 τίας, ἔπειτα διαλαμβάνει καὶ περὶ τῶν
 κατορθωμάτων τῆς ἀρετῆς κατὰ τὸ,
 Ψαλ. 33. 14. „Ἐκκλινον ἀπὸ κακῶ, καὶ ποιήσον ἀγα-
 „θόν. Συνεργήσαμεν, λέγει, ὑμᾶς, ἐμὸν
 Φεύγοντες πᾶσαν ἀφορμὴν σκανδάλου.
 2. Κορ. 6. 4. **Ἀλλ' ἐν παντὶ συνισῶντες**
ἑαυτοὺς ὡς Θεοὶ διάκονοι ἐν

ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν,
 ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν
 σενοχωρίαις· Ἐν πληγαῖς, ἐν
 5. Φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις,
 ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν
 νηθείαις.

Οὐ μόνον ἐν μηδεμίᾳ περιστάσει,
 λέγει, ἐδῶκαμεν ἀφορμὴν σκανδάλου,
 ἀλλ' εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν συνεστήσαμεν
 ἑαυτοὺς καὶ ἀπεδείξαμεν ὅτι ἐσμέν ὑπη-
 ρέται τῷ Θεῷ. ἀπεδείξαμεν δὲ τῆτο,
 ὑπομένοντες πᾶσαν κἀκωσιν. „Ἐν ὑπο-
 „μονῇ. Πρῶτην ἔταξε τὴν ὑπομονὴν,
 ἐπειδὴ διὰ τὰς διωγμῶς καὶ τὰ παθήμα-
 τα, ὅσα τότε ἔπαρχον οἱ Ἀπόστολοι κη-
 ρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον, τὸσον ἀναγ-
 καία ἦν ἡ ὑπομονή, ὥστε εἰς ἔλειπεν,
 ἔπαυε τὸ κήρυγμα· ἐκ εἰπε δὲ ἀπλῶς, Ἐν
 ὑπομονῇ, ἀλλ' „Ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐ-
 πειδὴ πολλὰ καὶ βαρέα ἦσαν τὰ πα-
 θήματα. ἐπαριθμῶ δὲ ὅσα ἐξ ἀνάγκης
 πολλὴν ἐζήτην τὴν ὑπομονήν· „Ἐν θλί-
 „ψεσι, λέγει, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς
 „(*), ἐν σενοχωρίαις· Ἐν πληγαῖς, ἐν
 „Φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις,
 „ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηθείαις. Καὶ τὰς μὲν

(*) Τὸ, ἐν διωγμοῖς, εἰς τὰς ἄλλας ἐκδόσεις ἐκείτης, εἰς τὰς παλαιὰς ἐδὲ εἰς
 τὰς νεωτέρας ἐρμηνευτάς, ἐδὲ εἰς τὰς μεταφράσεις.

2. Κορ. 1. Ἐλπίετε ὅσας ὁ Παῦλος ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ
 8. 19 2. 4. ἀλλὰ καὶ ὑπέμεινεν αὐτοὺς αὐτὰς περιέ-
 Εφ. 3. 13. γραψεν. ἰσόρησε δὲ ὁ Θεογόρος Λακῆς
 ὅσας ἀνάγκας καὶ σενοχωρίας ὑπέμεινεν ὁ
 Φιλιπ. 4. Παῦλος εἰς τὴν Δαμασκὸν ὑπὸ τῶν Ἰε-
 14. δαίων, καὶ ὅσας εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ
 Πραξ. 9. τῶν Ἑλληνιστῶν ὅσας πληγὰς καὶ Φυλα-
 24. 25. καὶ εἰς Φιλίππου τῆς Μακεδονίας ὑπὸ
 Πραξ. 16. 23. τῶν στρατηγῶν καὶ τῆ ἐλεῖ ὄχλου ὅσας δὲ
 ἀκαταστασίας, περιγράψας αὐτὸν ἐκτόπῃς
 τόπον διερχόμενον χωρὶς τινος καταστάσεως
 καὶ κόπης αὐτῆ, διηγηθεὶς ὅτι εἰς τὴν
 Πραξ. 18. Κόρινθον ἐτρέφετο ἐργοχειρῶν σὺν τῷ
 3. Αἰκύλᾳ καὶ ταῖς ἀγρυπνίαις, εἰπὼν, ὅτι
 παρέτεινε τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας αὐ-
 Πραξ. 20. τῆ „Μέχρι μεσονυκτίου καὶ ὅτι, „Τριε-
 7. 31. „τίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἔπαυσε νε-
 δεῶν τὰς Ἐφεσίους. Νηστείας δὲ ἐνταῦ-
 θα λέγει ὁ Παῦλος ἐχὶ τὰς διωρισμένας,
 ἔδδ τὰς μετὰ προσευχῆς γινόμενας, ἀλ-
 Πραξ. 17. λὰ τὰς „Εὐ λιμῶ καὶ δίψει, ἦγεν
 9. 14. 23. τὰς ἐν τῇ ἀπορίας τῆς τροφῆς καὶ
 2. Κορ. 11. τῆ ποτῆ. τὰς πρακτικὰς δὲ ἀρετὰς
 17. ἐπαριθμίσας, ὅσας ὑπὸ τῶν διωκ-
 τῶν ἀναγκάζόμενος κατάρθωσε, μεταβαί-
 νει εἰς τὰς θεωρητικὰς, ὅσας δηλονότι ἡ
 ψυχὴ αὐτῆ αὐτοκινήτως ἐκαρποφόρησεν.

2. Κορ. 6. 6. **Εὐ ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν
 μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι,**

**ἐν Πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγά-
 πῃ ἀνυποκρίτῳ.**

Ἀγνότητα μὲν λέγει τὴν τῆς ψυ-
 χῆς καὶ τῆ σώματος καθαρότητα ἀπὸ
 πάσης ἀμαρτίας. Γινώσκιν δὲ τὴν θεῖαν
 σοφίαν καὶ ἀποκάλυψιν. Διότι ἐκ ἐδιδασ-
 κεν „Εὐ πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λό- 1. Κορ. 2. 4.
 „γοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ
 „δυναμείας. Οὐ μόνον δὲ τὴν καθαρότητα
 ἔχε καὶ τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως θεῖαν σο-
 φίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν
 χρηστότητα. καὶ διὰ μὲν τῆς μακροθυμίας
 ὑπέφερε τὰς διώκτας διὸ λαιδορήμενος, ἡ-
 λόγει δικαιόμενος, ὑπέμεινε βλασφημίας 1. Κορ. 4.
 13.
 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

τῶ. ἔπε ἀγάπῃ καθαρά καὶ εἰλικριν-
ῆς ἔχῃ ἐν χάριτι φαινόμενη καὶ ἐν
λόγῳ μόνῳ ἰσαμένη, ἀλλ' ἐν πράγμα-
τι ἐνεργεμένη καὶ δι' ἔργων ἐκτελεμένη,
ἐκεῖ ἐστὶν ὁ Θεός. „Εάν τις ἀγαπᾷ με,
„εἶπεν ὁ Κύριος, τὸν λόγον μου τηρήσει
„καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ
„πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονήν
„παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ἀκούσον δὲ καὶ τὰς
λοιπὰς θαιμασίους αὐτῆς ἀρετάς.

2. Κορ. 6.
7. **Εἰν λόγῳ ἀληθείας, ἐνδυνάμει
Θεῶ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δι-
καιосύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀ-
ρισερῶν.**

Ἦσαν ἐν τῷ καιρῷ τῶν Ἀποστόλων
ψευδωπόστολοι καπηλεύοντες τὴν διδασκα-
λίαν τῆς πίστεως, περὶ ὧν ὁ Παῦλος ἔλε-

2. Κορ. 2. γεν' 17. „Οὐ γάρ ἐσμεν, ὡς οἱ πολλοί, κα-
„πηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· τῶν οἱ

Γαλ. 6. 12. μὲν ἡνάγκαζον τοὺς εἰς Χριστὸν πισεύσαν-
τας ἵνα περιτέμνωνται· οἱ δὲ ἔσπειρον με-
ταξὺ τῶν πιστῶν διχόνοιαν καὶ χάσματα,
πειθόντες ἵνα ὁ μὲν λέγει ἑαυτὸν μαθη-

1. Κορ. 1. 12. τὴν τοῦ Παύλου, ὁ δὲ τοῦ Ἀπολλοῦ, ὁ δὲ

Κολ. 2. 22. τοῦ Κηφᾶ, ὁ δὲ τοῦ Χριστοῦ· ἄλλοι δὲ ἐ-
δίδασκον ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν
ἀνθρώπων. Οὗτοι δὲ πάντες ἀνεμίγνυν
τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως μετὰ τοῦ ψεύδους
τῶν ἰδίων δεισιδαιμονικῶν. ὁ δὲ Παῦλος ἐ-

κήρυττεν „Εἰν λόγῳ ἀληθείας, ἦγεν ἐ-
δίδασκε τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ἁδο-
λον καὶ καθαράν ἀπὸ πάσης ἀνθρώπων
ἐφευρέσεως. „Αλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἐ- 2. Κορ. 2.
„λεγεν, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον τοῦ
„Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλῶμεν. Τὸ δὲ „Εἰν δυ-
„νάμει Θεοῦ, ἢ τὰ θαύματα σημαίνει
ὅσα αὐτὸς διὰ τῆς Θεᾶς δυνάμεως ἐποί-
ησεν, ἢ τὸ, ὅτι δυνάμει Θεοῦ καὶ τὸν
λόγον τῆς ἀληθείας ἐλάλει, καὶ τὰς ἀ-
ρετάς ἐποίει ὅσας ἐπαρίθμησεν. ὅπλα δὲ
δεξιὰ ὠνόμασε τὰ χαροποῦντά πράγματα,
ἀρισερὰ δὲ, τὰ λυπηρὰ, ὡς φανερόν ἐ-
στιν ἐκ τῶν ἐξῆς αὐτῆς λόγων· εἶπε δὲ,
ὅτι καὶ ταῦτα καὶ ἐκείνα εἰσιν ὅπλα δι-
καιосύνης, ἐπεὶ ὁ ἐυσεβὴς ἄνθρωπος καὶ
διὰ τῶν καὶ δι' ἐκείνων κατὰ τῶν ἀορά-
των ἐχθρῶν αὐτῆς μαχόμενος κατορθοῖ
τὴν δικαιοσύνην, ἦγεν πᾶσαν ἀρετὴν.

**Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 2. Κορ. 6.
δυσφημίας καὶ εὐφημίας ὡς 8.
πλάνοι καὶ ἀληθεῖς Ὡς ἀγ- 9.
γνοόμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμε-
νοι ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ
ἰδοὺ ζῶμεν ὡς παιδευόμενοι,
καὶ μὴ θανατούμενοι Ὡς λυ-
πέμενοι, ἀλλ' οὐδέ χαίροντες ὡς 10.
πτωχοὶ, πολλὰς δὲ πλετίζον-**

τες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

Ἡ δόξα, ἡ εὐφημία, ἡ ὑπόληψις ὅτι ἐσμὲν φιλαλήθεις, τὸ γνῶριμον καὶ ἐπίσημον, ἡ ζωὴ, ἡ χαρὰ, ὁ πλῆθος, ἡ ἐξουσία εἰς τὰ ὅπλα τὰ δεξιὰ· ἡ ἀτιμία, ἡ δυσφημία, ἡ ὑπόληψις ὅτι ἐσμὲν πλάνοι, τὸ ἄσημον καὶ ἀγνώρισον, ὁ θάνατος, ἡ τιμωρία, ἡ λύπη, ἡ πτωχεία, ἡ ἀπορία εἰς τὰ ὅπλα τὰ ἀριστερά. οἱ πῖστοι ἐδόξαζον, εὐφήμουν, ἐνόμιζον διδασκάλους τῆς ἀληθείας τῆς Ἀποστόλου, ἐγνώριζον αὐτὸς ὡς ἀπεσταλμένος ὑπὸ Θεοῦ, ἐξίσταντο βλέποντες αὐτὸς ζῶντας ἐν μέσῳ τῶν θανατηφόρων κινδύνων, καὶ μὴ ἀποθνήσκοντας ἐν ταῖς ἐπιθαναταίαις τιμωραῖς, ἐθαύμαζον ὁρῶντες αὐτὸς χαίροντας ἐν μέσῳ τῶν θλί-

ψεων, ἀπελάμβανον τὸ πλῆθος τῆς ἐνοικίσεως ἐν αὐτοῖς θείας χάριτος, παρεδίδοσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν πάντα ὅσα εἶχον, βάλλοντες αὐτὰ παρὰ τὰς πόδας αὐτῶν. Οἱ ἄπιστοι κατεφρόνουν καὶ ἐβλασφήμουν αὐτοὺς, ἐνόμιζον ὅτι εἰς πλάνοι καὶ ἄσημοι ἄνθρωποι, ἀπεφάσιζον κατ' αὐτῶν θάνατον, ἐπαίδευσαν διὰ βρυγμάτων τιμωριῶν, ἐθλίβον ὑπερβαλλόντως, ὡς πτωχεὺς καὶ ἀπόρους ἐλογίζοντο αὐτοὺς. ἐν μέσῳ τῶν τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν ὅπλων ευρισκόμενος ὁ θεῖος Παῦλος ἐξηλάθε νικηφόρος καὶ θριαμβευτής. ἐν τέτοις ἐθαυμασώθη, μὴδὲ ὑπὸ τῶν χαροποιῶν ὑπεραρθεῖς, μὴδὲ ὑπὸ τῶν λυπηρῶν καταβληθεῖς, ἀλλὰ καταστήσας καὶ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερά ὅπλα, δικαιοσύνης ὅπλα, ἤγαγεν πάσης ἀρετῆς ὄργανα.

Πραξ.
4. 37.

Γαλ. 4.
14, 15.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ Τῇ ΔΕΚΑΤῃ ΕΚΤῇ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Τὰ ἐναντία πράγματα, λέγουσιν οἱ σχολαστικοὶ φιλόσοφοι, εἰδέποτε ποιεῖσι τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. ὁ δὲ ἐσχατῆς φιλόσοφος ὁ Παῦλος διὰ τῆς σήμερον ἀναγνωθείσης ἐπιστολῆς αὐτῷ διδάσκει μάθημα ἐναντίον τῆς σχολαστικῆς διδασκαλίας. αὐτὸς λέγει ὅτι δύο πράγματα ἐναντία, τὰ δὲ καὶ τὰ ἀριστερὰ, ἔγινον αἱ εὐτυχίαι καὶ δυστυχίαι εἰσὶν ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, ταῦτάς ποιεῖσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ἔργον δηλονότι τῆς ἀρετῆς. Ποῖον δὲ ἀράγε τῶν τῶν δύο μαθημάτων ἐστὶ τὸ ἀληθές; τὸ ὑπὸ τῶν σχολαστικῶν διδασκόμενον, ἢ τὸ ὑπὸ τῷ Παύλῳ κηρυττόμενον; Καὶ τὰ δύο εἰσὶν ἐπίσης ἀληθινά. ἀλλὰ τὸ μὲν μάθημα τῶν Σχολῶν ἀληθεύει εἰς τὰ σωματικά, τὸ δὲ τῷ Παύλῳ εἰς τὰ πνευματικά. τὴν φροντίδα τῆς ἀποδείξεως τῷ Σχολαστικῷ μαθήματος ἐγκαταλείπομεν εἰς τὴν Σχολαστικὴν, ἀναλαμβάνομεν δὲ τὸν περὶ τῆς σιστάσεως τῆς διδασκαλίας τῷ Παύλῳ λόγον.

Ἐπὶ Κυρίως πέμπονται πρὸς τὴν ἀνθρώπου καὶ αἱ εὐτυχίαι καὶ αἱ δυσ-

χίαι. ὁ Θεὸς ὡς δημιουργὸς πάντων τῶν ἐπιγείων καὶ ἐσχατῶν κτισμάτων ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τὰ σύμπαντα, ὡς παντοκράτωρ κρατᾷ καὶ συνέχει τὰ πάντα, ὡς παντοδύναμος ποιεῖ ὅσα θέλει καὶ βέλεται, ὡς παντεπόπτης καὶ προνοητὴς βλέπει καὶ προνοεῖ ὑπὲρ πάντων. ἡ τοιαύτη δὲ ἐποπτεία καὶ πρόνοια αὐτοῦ διοικᾷ καὶ διορίζει, καὶ μόνον τὰ μεγάλα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ μικρότατα πράγματα. ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς περὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ μονογενῆ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ἐπὶ τῷ „Οὐχὶ δύο σφαίρα ἄσπασα, ἢ πωλεῖται, καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν καὶ πε-
 „σθῆται ἐπὶ τὴν γῆν ἀνευ τοῦ Πατρὸς Ματθ. 10
 „υἱῶν; Ἰμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κε- 29, 30.
 „φαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσὶν. Οὐ-
 „δὲς ἔν τῶν πισυνόντων ὅτι ταῦτά εἰσιν
 ἀληθῆ, ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ ὅτι ὁ Θε-
 ὸς ἐξαποσέλλει εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν ζωὴν καὶ
 τὸν θάνατον, καὶ τὸν πλῆτον καὶ τὴν
 πτωχείαν, καὶ τὴν ἀνάβασιν τῆς κατασχ-
 σεως καὶ τὴν κατὰ βασιν, καὶ τὴν χαρὰν καὶ

τὴν λύπην, καὶ τὴν ὑγίαν καὶ τὴν ἀ-
θάνειαν, ἐνὶ δὲ λόγῳ καὶ τὰ δεξιὰ ὄπλα
καὶ τὰ ἄρματα, ὡς λέγει ὁ θεορρήμων
Παῦλος. καθαρῶς καὶ ἐκπεφασμένως ἀνα-
γινώσκωμεν τὸτο εἰς τὰς θείας Γραφάς.

„Κύριος θάνατοῦ καὶ ζωογονεῖ, κα-
τάγει εἰς ἅδην, καὶ ἀνάγει. Κύριος

1. Βασ. 2.
6, 7, 8. „πτωχίζει καὶ πλετίζει, ταπεινοῖ

„καὶ ἀνυψοῖ. Ἀνίστα ἀπὸ γῆς πένητα, καὶ
„ἀπὸ κοπρίας ἐγέρει πτωχὸν, καθίσαι
„μετὰ δυνασῶν λαῶν, καὶ θρόνον δόξης κα-
„τακληρονομῶν αὐτοῖς. Αὐτὸς καθεῖλε
„δυναστεῖας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὑψωσε ταπεινούς.

Αβκ. 1.
52, 53. „Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλετῶν-
„τας ἐξαπέσειλε κενούς. Προχωρῶ ἔμπροσθεν.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρω-
πον εἰδὲ μέτρον ἔχει εἰδὲ πέραν. αὐτὸς
ἔπλασεν αὐτὸν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ καὶ κατ'
ὁμοίωσιν, κατέστησεν αὐτὸν Κύριον καὶ ἐξου-
σιαστὴν πάντων τῶν ἐπιγείων κτισμάτων,
„Καὶ ἐυλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, λέγων

Αὐτ. 28. „ἀυξάνετε καὶ πληθύνετε, καὶ πληρώσατε
„τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. καὶ
„ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ
„τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντων
„τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς. καὶ πάντων
„τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς

Γεν. 2. 3. „γῆς. Ὑπὲρ αὐτοῦ, Ἐφύτευσε ὁ Θεὸς πα-
„ράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἔθετο
ἐκεῖ αὐτὸν, ἵνα ἀπολαμβάνῃ πάσης ἀφ-
θόρου τροφῆς καὶ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως. ἀμ-

νήμων ὁ ἄνθρωπος τῶν μεγάλων τοῦ Θεοῦ
ἐνεργεσιῶν ἔκ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Θεὸν τὰ
λόγια, ἀλλ' ἀκέσας τὴν συμβαλὴν τοῦ
νοητοῦ ὁφθαλμοῦ, καὶ καταφρονήσας τὴν θείαν
ἐντολὴν ἀπεσάτησεν ἀπὸ τῆς ὑπακοῆς τοῦ
Θεοῦ. διὸ ἐξωρίσθη τοῦ παραδείσου, ἐγένετο
φθαρτός, ἐξερέθη τῶν θείων χαρισμάτων,
κατεδικάσθη ἵνα ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν καὶ
τριβόλων ἐν ἰδρᾷ τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἐσθίῃ τὸν ἄρτον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Φιλαν-
θρωπία τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ἀπειρος, ἐξαπέσει-
λεν ὁ Θεὸς τὸν Τίον αὐτοῦ εἰς τὸν κόσ-
μον, ἵνα ἄνθρωπος γενόμενος, διὰ τοῦ
παύλου καὶ τοῦ σαυροῦ καὶ τοῦ θανάτου αὐ-
τοῦ ἐξαναστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ ἐ-
λασίου πτώματος καὶ ἀναγάγῃ αὐτὸν εἰς
μόνον εἰς τὸ πρῶτον ἀζίωμα, ἀλλ' εἰς
κατάσασιν πολλῶν ὑψηλοτέρων, καταστή-
σας αὐτὸν υἱὸν καὶ κληρονόμον τῆς θείας
αὐτοῦ Βασιλείας. τὸτο δὲ ἐστὶ τὸ περισσὸν
τῆς ζωῆς περὶ ὃ ὁ θεάνθρωπος ἔλεγεν
„Ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ πε-
ρισσὸν ἔχωσι. Διὰ τῆς δὲ τοῦ ἔργου ἐ-
φανερώθη ἡ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὑπερ-
βάλλουσα ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. „Ἐν τῷ
„ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἔχ' ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσα-
„μεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπη-
„σεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέσειλε τὸν Τίον αὐτοῦ
„ἵλασμόν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἡ
τοιαύτη δὲ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔστι μερι-
κή, ἀλλὰ γενική καὶ καθολική· διότι ὁ

1. Γωαν. 10.
10.

1. Γωαν.
4. 10.

Θεὸς ἐκ ἀγαπᾶ ἐκείνον, μισθὲ δὲ τέτον, ἀλλ' ἀγαπᾶ πάντας, καὶ ἀγαπᾶ πάντας ἐπίσης, ἐπειδὴ πάντες ἐπίσης εἰσὶ πλάσματα αὐτοῦ, καὶ ἐπίσης ὑπὲρ τῆς σωτηρίας πάντων ὑπέμεινε σαυρὸν καὶ θά-

Ιωάν. 12. νατον. „Καὶ γὰρ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς,

32.

„πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Οὗτος ἦν ὁ σκοπὸς τοῦ σαυροῦ καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ σωτηρία δηλονότι πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς διοικεῖ καὶ ποιεῖ καὶ κατασκευάζει πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πράγματα ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἔσχατου, καὶ ἀπὸ τοῦ μεγίστου ἕως τοῦ ἐλαχίστου· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀγαπᾶ πάντας ἐπίσης καὶ θέλει ἐπίσης τὴν σωτηρίαν πάντων· ἐὰν ὁ πλεῖστος βλάπτῃ, ἡ δὲ πτωχεία ὠφελεῖ· ἐὰν ἡ εὐτυχία προξενῇ τὴν μέλλουσαν κόλασιν, ἡ δὲ δυστυχία τὴν αἰώνιον Βασιλείαν· πῶς ὁ Θεὸς τέτον μὲν ποιεῖ πλεῖσιον, ἐκείνον δὲ πένητα, τέτον εὐτυχῇ, ἐκείνον δὲ δυστυχῇ; πῶς ἐν μέσῳ τόσον ἀνίστα διαίτη μὲν σῶα ἢ ἰσότης τῆς ἀγάπης; πῶς θέλει ἐπίσης τὴν σωτηρίαν πάντων; μόλις εὐρίσκει ἐπὶ γῆς ἓνα πατέρα τὸν μὲν τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐνεργετῶντα, τὸν δὲ παιδεύοντα, καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι ὑπάρχουσιν ἐμπαθεῖς, καὶ τυφλὴ ὑπάρχει τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀγάπη. πῶς ὁ Θεὸς ἀπαθὴς ὢν, καὶ ὑπερτελεῖαν ἔχων τὴν

Σ σ

ἀγάπην καθὼς καὶ πᾶσαν ἄλλην τελειότητα, τὸν μὲν ἐνεργετῇ ἐγχειρίζων αὐτῷ τὰ ὅπλα τὰ δεξιὰ, δι' ὧν σάζεται τὸν δὲ παιδεύει, βάλλων εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τὰ ὅπλα τὰ ἀριστερά, δι' ὧν ἀπολείται;

Πρὸς τέτοις, ὁ Θεὸς ἐκ ἐξὶ μόνον Φιλάνθρωπος, ἀλλ' ἐστὶ καὶ δίκαιος. „Δί-Ψαλ. 10. „καὶ Κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, 7. „εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Δί-Ψαλ. 141. „καὶ Κύριος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐ- „τοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ἡ δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν ἀτελής, ἔτε ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι ἀτελεῖς ὄντες λαμβάνονται, μὴ διακρίνοντες τὸ δίκαιον ἀπὸ τοῦ ἀδίκου, ἔτε ἐπειδὴ ἐμπαθεῖς ὄντες, κρίνουν κατὰ τὴν ἀρεσκείαν τῶν ἰδίων παθῶν. „Μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀν-Ψαλ. 61. „θρώπων, ψευθεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων 9. „ἐν ζυγοῖς. Ταῦτα ἔλεγε περὶ τῆς δικαιοσύνης τῶν ἀνθρώπων ὁ προφητὴς Δαβίδ. ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς ἀπαθὴς ἐστὶ καὶ πανιπερτέλειος, διὰ τοῦτο ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐστὶν ἀλάνθαστος, εὐθυτάτη, διακριτικώτατη, ὑπερτελεῖα. „Ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μέ-Ψαλ. 110. „νει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Διὰ τῶν 3. τῶν λόγων παρέστη ὁ Ἱεροψάλτης τὸ ὑπερτέλειον τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἐὰν τὰ μὲν δεξιὰ ὅπλα συμβοηθῶσι, τὰ δὲ ἀριστερά ἐμποδίζουσι τῆς ἀρετῆς τὰ κατωρθώματα, καὶ ἐπομένως τῆς σωτηρίας

τὴν ἀπόλαυσιν, πῶς σώζεται ἡ ἀπειρος δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ; πῶς ὁ Θεὸς ἐστὶν ἀπειροδίκαιος, εἰς τὸν μὲν ἐγχειρίζῃ τὰ ὅπλα τὰ συμβουλευτικὰ, εἰς ἐκείνον δὲ τὰ ἐμπροσθεν τῆς ἀρετῆς καὶ σωτηρίας; πῶς σώζεται ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, εἰς αὐτὸς βάλλῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἀμαρτίας τὰ ὅπλα, ὥστε παιδεύει τὸν ἀμαρτάνοντα; ἐπεὶ δὲ ἐν ἡ τοιαύτῃ ὑπόθεσις ἀποδεικνύει ἀτελεῖ καὶ ἐπίμεμπτον καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ. ἐκ τούτου δὲ μύρια καὶ φοβερὰ ἀκολυθῶσιν ἄτοπα καὶ βλάβη, διὰ τοῦτο ἀναγκάζει ἡμᾶς καὶ ἡ πίστις καὶ ὁ ἔρως λόγος, ἵνα πισεύσωμεν καὶ πληροφρονηθῶμεν, ὅτι καὶ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ ὅπλα ἐπὶ πάντας γίνονται συνεργὰ τῆς ἀρετῆς καὶ σωτηρίας καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς θελήσεως ἡμῶν κρέματα, ἵνα ποιήσωμεν καὶ τὰς εὐτυχίας καὶ τὰς δυστυχίας ὅργανα τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας, καὶ προσάτας τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ τῆς ἀπωλείας. ἐπιβεβαιώσιν ταύτην τὴν ἀλήθειαν τὰ παραδείγματα.

Οἱ Ἀβραάμ κρατῇ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς τὸ ὄπλον τοῦ πλάττει. „Ἀβραάμ δὲ ἦν πλῆσιος σφόδρα κτήρετι, καὶ ἀργυρίῳ, καὶ χρυσίῳ. Τίνα δὲ ἐπολέμησεν αὐτὸς διὰ τούτου τοῦ ὅπλου; Τὴν φιλαργυρίαν ἐπολέμησε, καὶ τοσαῦτον ἐνίκησεν αὐτήν, ὥστε κατέστησε τὴν σικηνὴν αὐτῆς ξενοδοχεῖον. καὶ περιέμενε δὲ ὁ τρισμακά-

ριος ἵνα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν οἱ ξένοι, ἀλλ' αὐτὸς καθήμενος ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σικηνῆς αὐτῆς ἕως μεσημβρίας, περιέμενε τὰς ἐκείθεν διερχομένους, ὅπως φιλοξενήσῃ αὐτάς. ὅταν δὲ ἐβλεπεν αὐτάς, ἔτρεχεν εἰς συνάντησιν αὐτῶν, προσκυνῶν καὶ παρακαλῶν αὐτάς, ἵνα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀναπαυθῶσι. „Κύριε, ἔλεγεν ὁ Αὐτ. 3. 5. „ταν εἶδε τὰς τρεῖς ξένους διερχομένους, „εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐναντίον σου, μὴ „παρέλθῃς τὸν παῖδά σου. Ληφθήτω δὲ „ὑδὼρ, καὶ νιψάτωσαν τὰς πόδας ὑμῶν „καὶ καταψύξατε ὑπὸ τὸ δένδρον. Καὶ „λήψομαι ἄρτον, καὶ φάγεσθε. Πλῆστον Δευ. 16. 19. „εἶχε καὶ ὁ πλῆσιος τοῦ Εὐαγγελίου. „Ἄνθρωπος δὲ τις, λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, „ἦν πλῆσιος. Τί δὲ ἐποίει αὐτὸς διὰ τοῦ ὅπλου τοῦ πλάττει αὐτῆς; Ἐπολέμησε τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σωφροσύνην. „Ἐνεδίδυσκετο, λέγει, πορφύραν καὶ βύσσον, „εὐφρανόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Αὐτὸς διὰ τοῦ ὅπλου τοῦ πλάττει αὐτῆς ἐπολέμησε τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ τόσον ἐνίκησε καὶ τόσον μακρὰν ἀπεδίωξεν αὐτάς ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῆς, ὥστε ἐδόλως εὐσπλαγχνίζετο καὶ ἠλέει τὸν πτωχόν. Λάζαρον, καὶ ἐβλεπεν αὐτὸν κατακείμενον εἰς τὸν πυλῶνα αὐτῆς, τετραυματισμένον, καὶ ἐπισυμῆντα χορταθῆναι ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης αὐτῆς,

καὶ ἐβλεπε τὰς κύνας λείχοντας τὰς
τῶν τραυμάτων αὐτῆς πληγὰς.

Αναβίβασον νῦν τὸν νῦν σε ἐπάνω
εἰς τὸ ὄρος τῆς Γολγοθᾶ. βλέπε ἐκεῖ τὰς
δίω ληστὰς εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐλεει-
νοτάτην κατάσασιν καὶ ἐχάτην συμφορὰν
καὶ δυσυχίαν, γυμνὰς, ἐσανρωμένους, ψυ-
χορραγούντας· βλέπε δὲ πῶς ὁ μὲν ἐκ
δεξιῶν τῆς ζωοδότου Χριστοῦ ποιεῖ τὴν συμ-
φορὰν αὐτῆς ὅπλον σωτηρίας, ἐξομολογέ-
μενος τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς, καὶ λέγων πρὸς
τὸν σωτῆρα· „Μνησθιτίμη Κύριε, ὅταν
„ἐλθῇς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου· ὁ δὲ ἐξ
ἐναντίων ποιεῖ τὴν δυσυχίαν αὐτῆς ὄργα-
νον ἀπωλείας καὶ κολάσεως αἰώνιου, περι-
ράζων καὶ βλασφημιῶν τὸν δημιουργὸν τῆς
κτίσεως, καὶ κραυγάζων· „Εἰ σὺ εἶ ὁ
„Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ τὴν ἡμᾶς. Ε-
χὼς μύρια τοιαῦτα παραδείγματα εἰ-
μόνον εἰς τὰς θείας Γραφάς, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὰς κοσμικὰς ἱστορίας, καὶ εἰς αὐτὰ
τὰ ἄχρι τῆς σήμερον βλεπόμενα ἔργα τῶν
ἀγαθῶν καὶ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων. πρὸς
περισσότεραν ὁμως πληροφορίαν ταύτης
τῆς ἀληθείας προβάλλω ἕνα καὶ τὸν αὐ-
τὸν ἀνθρώπον, ὅστις ἐποίησε καὶ τὰ δεξιὰ
ὅπλα καὶ τὰ ἀριστερά, ἀρετῆς ὄργανα· ἕνα,
λέγω, καὶ τὸν αὐτὸν ἀνθρώπον, ὅστις κα-
θὼς εἰς τὰς μεγάλας εὐτυχίας αὐτῆς,
ἔτω καὶ εἰς τὰς ἐχάτας αὐτῆς δυσυχίας

κατάρθωσεν ἀρετὰς πολλὰς καὶ μεγάλας
καὶ θαυμασίας.

Ὁ Γῶβ ἦν ἄνθρωπος πλῆσιος. „Καὶ ὡβ. ι. 3.
„ἦν τὰ κτήνη αὐτῆς πρόβατα ἑπτὰμι-
„χίλια, κάμηλοι τριχίλια, ζεύγη βοῶν
„πεντακόσια, θήλειαι ὄνοι νομάδες πεν-
„τακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδ-
„ρα. Ἀνθρώπος ἐνδοξος καὶ ἀξιωματι-
„κός. „Καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ
„τῆς γῆς. Ἀνθρώπος ευγενὴς μεταξὺ
τῶν κατοικούντων τὰ ἀνατολικά μέρη·
„Καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος ευγενὴς τῶν
„ἀφ' Ἡλίου ἀνατολῶν. Εἶχε δὲ καὶ τὴν ὡβ. ι. 42.
εὐτυχίαν τῆς πολυτελείας, διότι ἐγέννη-
σεν υἱὸς ἑπτὰ καὶ θυγατέρας τρεῖς· πε-
ριττὸν δὲ ἐστὶν ἐπαριθμεῖσθαι πόσας καὶ
ποίας ἀρετὰς κατάρθωσεν ὁ ἄνθρωπος
ἕτος διὰ τῶν τῶν δεξιῶν ὅπλων, ἐπει-
δὴ αὐτὸς ὁ παντεπόπτης καὶ καρδιο-
γνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν, ὅτι εἶδεις τῶν
τότε ἀνθρώπων ἐνέβη τόσον ἐνάρετος καὶ
ἅγιος ὡς ὁ Γῶβ. „Προσέχε, ἔπε πρὸς ὡβ. ι. 5.
„τὸν Διάβολον, τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τῆς
„παιδός σου Γῶβ; ὅτι ἐκ ἑστὶ κατ' αὐ-
„τὸν ἐπὶ τῆς γῆς; ἄνθρωπος ἀμεμπτος,
„ἀληθινός, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ
„παντὸς πονηροῦ πράγματος. Ἀφ' οὗ ὁ
Θεὸς ἐδοκίμασε τὸν Γῶβ διὰ τῶν ὅπλων
τῶν δεξιῶν, ἐδόκησεν ἵνα δοκιμασθῇ καὶ
διὰ τῶν ἀριστερῶν, ὅπως καὶ δι' αὐτῶν
ἀριστεύσας, καὶ ἀρετῆς καθολικὸν πα-

παράδειγμα γενόμενος, λάβη τὸν ἁμαρτανικὸν τῆς θείας δόξης στέφανον· ὁ πολύτεκνος Γῶβ γίνεται ἄτεκνος· ὁ ὑπέρπλητος, πτωχότατος· ὁ ἐνδοξος καὶ εὐγενής καθίσταται „Ἐπὶ κοπρίας ἐξω τῆς πόλεως. Γίνεται προδήλη τῆς δυσυχίας αὐτῆς ἡ ἀσθένεια, πληγαὶ ὀδυνηραὶ καὶ σαυρία καὶ σκώλικες βασανίζουσιν αὐτὸν, ὥστε, „Ἐλαβεν ὄσρακον, ἵνα τὸν „ἰχῶρα ζῇ. Ἐρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φίλοι ἐχὶ πρὸς παρηγορίαν, ἀλλ' εἰς προδήλην θλίψεως καὶ ὀδύνης. διότι ἐ παρηγορεῖσιν, ἀλλ' ἐλέγχουσιν αὐτὸν ὡς ἁδίκον, καὶ ἐξονειδίζουσιν αὐτὸν ὡς ὑποκριτὴν καὶ πονηρόν· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ γυνὴ αὐτῆς αὐξάνει τὰς πειρασμὰς αὐτῆς, παροξύνουσα τὴν ψυχὴν αὐτῆς διὰ τῶν λόγων αὐτῆς, καὶ προτρέπουσα αὐτὸν ἵνα

Γωβ. 7.3. „βλασφημήσῃ. „Ἀλλ' ἐπὶ τὸν ῥῆμα, „ἔλεγε πρὸς αὐτὸν, καὶ τελεύτα. Ἀκροῦσον τὶ ἐποίησεν ὁ Γῶβ καὶ διὰ τῶν τῶν ἀρισερῶν ὅπλων. „Ἐν τέτοις πᾶσι „τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ ἔδεν ἡμαρτεν „Γῶβ ἐναντίον τῆς Κυρίου. Οὐ μόνον δὲ ἔδεν ἡμαρτεν, ἀλλὰ καὶ ἔδειξε μεγάλας „ἀρετάς· τὴν ταπείνωσιν, λέγων „Αἰ- „τὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς „με, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ· τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπακοήν „Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο· ὡς τὰ „Κυρίῳ ἔδοξεν, ἕτως ἐγένετο· τὴν πρὸς

Αὐτ. 9. „τὸν Θεὸν ἐυγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίαν. „Εἴη „τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον· τὴν ἀνδρείαν, τὴν μεγαλοψυχίαν, τὴν ἕως τέλους μακαρίαν ὑπομονήν.

Γωβ. 1. „Ἰδὲ ἂν ἀποδεδειγμένη ἡ ἀλήθεια τῶν λόγων τῆς Πάυλης. Ἰδὲ πᾶς τὰ ἐναντία πράγματα, ἦγον αἱ εὐτυχίαι καὶ δυσυχίαι ποιῶσι τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, τιτῆσι τὴν ἀρετήν. Ἰδὲ πῶς καὶ τὰ δεξιά εἰσιν ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, καὶ τὰ ἀρισερά. ὁ Γῶβ καὶ διὰ τῆς πλῆττε καὶ διὰ τῆς πτωχείας, καὶ διὰ τῆς δόξης καὶ διὰ τῆς ἀδοξίας, καὶ διὰ τῆς πολυτεκνίας καὶ διὰ τῆς ἀτεκνίας, καὶ διὰ τῆς υἱείας καὶ διὰ τῆς ἀρρώστιας κα- τάρθωσε τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα. τὰ θεόπνευστα ἂν τῆς Πάυλης λόγια ἀρπάζουσιν ἀπὸ τῆς σόματος ἡμῶν πᾶσαν ἀπολογίαν καὶ πρό- Φασιν. διότι ὅταν καὶ τὰ δεξιά καὶ τὰ ἀρισερά ὅπλα γίνονται ὄργανα δικαιοσύνης, ποῖαν ἀπολογίαν ἢ πρόφασιν ἔχει ἡ ὁ πλεῖσιος ἢ ὁ πτωχός, ἢ ὁ ἀξιωματικός, ἢ ὁ ἰδιώτης, ἢ ὁ υἱός, ἢ ὁ ἀρρώστος, ἐνὶ δὲ λόγῳ, ἢ ὁ εὐτυχὴς ἢ ὁ δυσυχὴς ὅταν ἐ πράττῃ τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα;

Αὐτ. 21. „Ματαίως λοιπὸν προφασίζεται ὁ πλεῖσιος, λέγων· αἱ πολλαὶ φροντίδες τῶν ὑπαρχόντων με ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τῆς προσευχῆς, καὶ ἀπὸ τῆς μετάνοίας καὶ ἐξομολογήσεως· ματαίως λέγει ἔδεν πε-

τὸν Θεὸν ἐυγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίαν. „Εἴη „τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον· τὴν ἀνδρείαν, τὴν μεγαλοψυχίαν, τὴν ἕως τέλους μακαρίαν ὑπομονήν.

Ἰδὲ ἂν ἀποδεδειγμένη ἡ ἀλήθεια τῶν λόγων τῆς Πάυλης. Ἰδὲ πᾶς τὰ ἐναντία πράγματα, ἦγον αἱ εὐτυχίαι καὶ δυσυχίαι ποιῶσι τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, τιτῆσι τὴν ἀρετήν. Ἰδὲ πῶς καὶ τὰ δεξιά εἰσιν ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, καὶ τὰ ἀρισερά. ὁ Γῶβ καὶ διὰ τῆς πλῆττε καὶ διὰ τῆς πτωχείας, καὶ διὰ τῆς δόξης καὶ διὰ τῆς ἀδοξίας, καὶ διὰ τῆς πολυτεκνίας καὶ διὰ τῆς ἀτεκνίας, καὶ διὰ τῆς υἱείας καὶ διὰ τῆς ἀρρώστιας κα- τάρθωσε τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα. τὰ θεόπνευστα ἂν τῆς Πάυλης λόγια ἀρπάζουσιν ἀπὸ τῆς σόματος ἡμῶν πᾶσαν ἀπολογίαν καὶ πρό- Φασιν. διότι ὅταν καὶ τὰ δεξιά καὶ τὰ ἀρισερά ὅπλα γίνονται ὄργανα δικαιοσύνης, ποῖαν ἀπολογίαν ἢ πρόφασιν ἔχει ἡ ὁ πλεῖσιος ἢ ὁ πτωχός, ἢ ὁ ἀξιωματικός, ἢ ὁ ἰδιώτης, ἢ ὁ υἱός, ἢ ὁ ἀρρώστος, ἐνὶ δὲ λόγῳ, ἢ ὁ εὐτυχὴς ἢ ὁ δυσυχὴς ὅταν ἐ πράττῃ τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα;

Ματαίως λοιπὸν προφασίζεται ὁ πλεῖσιος, λέγων· αἱ πολλαὶ φροντίδες τῶν ὑπαρχόντων με ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τῆς προσευχῆς, καὶ ἀπὸ τῆς μετάνοίας καὶ ἐξομολογήσεως· ματαίως λέγει ἔδεν πε-

ρισσύνει μοι ὑπὲρ τῆς Λαζάρου τῆς ἐπι-
 θυμῆντος τὰ ψυχία τῆς τραπέζης με,
 ἐπειδὴ ἡ συνήθεια τῆς κόσμου ἀναγκάζει
 με ἵνα καὶ τραπέζας ἔχω ἀβροδιαίτες, καὶ
 ἐνδύματα λαμπρά, καὶ ἀμάξας πολυ-
 τελεῖς, καὶ ἵππους πολλὰς, καὶ δούλους καὶ
 δαυλίδας. προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις εἰσὶν αἱ
 τοιαῦται ἀπολογία. ματαίως ὁ πτωχὸς
 λέγει· ἡ πτωχεία με βιάζει με ἵνα καὶ
 δολιεύωμαι καὶ ψεύδωμαι καὶ κλέπτω·
 ματαίως λέγει, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πολ-
 λὰ ποιεῖμεν κακά. προφάσεις εἰσὶ ταῦτα
 τὰ λόγια ἀνωφελεῖς καὶ παραλόγοι. πα-
 ραλόγως προφασίζεται καὶ ὁ χαίρων ὅ-
 ταν λέγει, ὅτι ἡ μεγάλη χαρὰ παρέ-
 φερεν αὐτὸν εἰς ἀτοπήματα· καὶ ὁ θλι-
 βόμενος ὅταν προβάλλῃ πρὸς δικαιολο-
 γίαν τῆς ἀγανακτήσεως αὐτῆς τὴν θλί-
 ψιν, λέγων· τὸ γὰρ πολὺ τῆς θλίψεως
 γεννᾷ παραφροσύνην. παραλόγως καὶ ὁ
 εὐτυχὴς προτείνει ὡς αἴτιον τῆς ἀσωτείας
 αὐτῆς τὴν εὐτυχίαν, καὶ ὁ δυστυχὴς ὡς

αἴτιον τῶν παραπτωμάτων αὐτῆς τὴν
 δυσυχίαν. ὁ πλῆσιος, εἰάν θέλῃ, χορτά-
 ζει τὸν πεινῶντα, ἐνδύει τὸν γυμνόν,
 φιλοξενεῖ τὸν ξένον, ἐλεᾷ τὰς χρεῖαν
 ἔχοντας. ὁ ἀξιοματικός, εἰάν θέλῃ, δι-
 καιοῖ τὸν ἀδίκον, κατακρίνει τὸν πται-
 σην, ὑπερασπίζεται τὸν ὀρφανόν, προ-
 σατέυει τῆς χήρας. ὁ εὐτυχὴς, εἰάν θέ-
 λῃ, μεταδίδωσιν εἰς πάντας τῆς ἐαυτῆς
 εὐτυχίας τὰς καρπὰς. ὁ πτωχὸς, ὁ τε-
 θλιμμένος, ὁ ἀθηνὴς, ὁ δυστυχὴς, εἰάν
 θέλῃ, γίνεται ἀνδρεὺς, μεγαλόψυχος,
 ὑπομονητικός, καὶ σεφανῆται μετὰ τῶν
 ἁγίων Μαρτύρων. ὁ Θεὸς ὁ Φιλανθρω-
 πότατος καὶ πανοικτίρμων ἔδωκεν εἰς ἅλ-
 λους μὲν τὰ δεξιὰ, εἰς ἄλλους δὲ τὰ ἀ-
 ριστερά ὅπλα, „Εὐκάσω κατὰ τὴν ἰδίαν ^{ματθ. 25.}
 δύναμιν, ἵνα ποιήσαντες αὐτὰ ὅπλα δι-
^{15.}καιοσύνης ἀξιοθῶμεν τῆς αἰωνίης δόξης καὶ
 Βασιλείας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ καὶ
 Σωτῆρι ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
 τος εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΕΒΔΟΜῃ ΚΥΡΙΑΚῃ

Υαλ. Ι. 12.

Ἐπειδὴ ἔκ ἀνθρώπου, ἀλλ' αὐτὸς ὁ
 τῷ Θεῷ Τίος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
 Χριστός, ἀπενάληψεν εἰς τὸν Παῦλον τὸ
 Εὐαγγέλιον τῆς ἀληθείας, καθὼς αὐτὸς
 μαρτυρεῖ λέγων. „Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ πα-
 „ρα ἀνθρώπων παρέλαβον αὐτό, ἐδὲ ἐ-
 „διδάχθην· ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ
 „Χριστοῦ διὰ τοῦτο ὁ λόγος τῷ κηρύγ-
 ματος αὐτοῦ ἐδεμίαν χρεῖαν εἶχε τῆς τῶν
 προφητικῶν λόγων μαρτυρίας καὶ ἐπιβε-
 βαιώσεως. Αὐτὸς ὅμως ὁ παμμακάριστος
 ἐπεσκήριζε τὴν διδασκίαν αὐτοῦ διὰ τῶν
 προφητικῶν προρρήσεων, δεικνύων ὅτι σύμ-
 φωνοί εἰσιν αἱ δύο Διαθήκαι, καὶ ὅτι
 εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Θεὸς ἐστὶν ὁ ποιητὴς καὶ
 τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας, καὶ ὅτι ἐκ
 ἄλλης διδασκαλίας κηρύττει, εἰμὴ αὐτὴν
 τὴν ὑπὸ τοῦ παναγίου Πνεύματος διὰ τῶν
 Προφητῶν προκηρυχθεῖσαν, καὶ διὰ πολ-
 λῶν συμβόλων προτυπωθεῖσαν. ἐκ τούτου
 βλέπομεν, ὅτι πᾶσα ἡ ἡθολογία, ἡ ἐν

τῇ σήμερον ἀναγνωθείσῃ ἐπιστολῇ αὐτοῦ
 θεμελιᾶται ἐπὶ τὰ διδάγματα τῆς πα-
 λαιᾶς Διαθήκης. δι' αὐτῆς δὲ μαρτυρούμεν
 ποῖα ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ἀγνοσύνη, καὶ ἀ-
 κέομεν τὸν τῷ Χριστῷ Ἀπόστολον διδάσ-
 κοντα καὶ λέγοντα, ὅτι τοιαύτην ἀγνοσύ-
 νην χρεωσθῶσιν ἐπιτελέσαι πάντες οἱ εἰς
 Χριστὸν πιστεύοντες. ἡμεῖς ἔν ἐκφράζομεν
 τὸ νήμα ταύτης τῆς ἐπεφανείας διδασκα-
 λίας, ὑμεῖς δὲ οἱ ἀκούοντες προσηλώτατε
 τὸν νῦν εἰς τὴν ταύτης κατανόησιν, ἵνα
 καταξιωθῆτε ἐπιτελέσαι τὴν νομοθετη-
 μένην ἀγνοσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐσὲ ναὸς 2. Κορ. 6.
 Θεοῦ ζώντος, καθὼς εἶπεν 16.
 ὁ Θεός· ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐ-
 τοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ
 ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐ-
 τοὶ ἔσονται μοι λαός.

Λευίτ. 26.
21, 12.

Εἰς τὸ βιβλίον τῆς Λευιτικῆς ἀναγι-
νώσκουμεν τὰ ἐξῆς: „Καὶ θήσω τὴν σκη-
νὴν μου ἐν ὑμῖν, καὶ ἐβδελύξεται ἡ
ψυχὴ μου ὑμᾶς, Καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν
ὑμῖν· καὶ ἔσομαι ὑμῶν Θεός, καὶ ὑ-
μεῖς ἔσεσθέ μοι λαός. Τὸ δὲ, Ἐσομαι

Γερ. 31.

33. 32.
38.

Γερ. 11.

20. 36.

28. 37.

27.
Ζαχ. 8. 8.

ὑμῶν Θεός, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι λαός,
προηγόρευσαν καὶ οἱ ἅγιοι Προφῆται,
ὁ Γερεμίας δηλονότι καὶ ὁ Γεζκιήλ καὶ
ὁ Ζαχαρίας. βλέπε δὲ πῶς ὁ Θεόφρων
Παῦλος διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἀποστολικῆς χά-
ριτος ἐκ κατὰ λέξιν, ἀλλὰ κατ' ἐκλο-
γὴν ἀρμοδίαν εἰς τὴν ἔννοιαν, ἐξέλαβε τῆς
Λευιτικῆς τὰ λόγια, ἐφαρμόσας αὐτὰ
εἰς τὰς πεισέοντας εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν
κατὰ τὸ ἀληθές αὐτῶν νόημα καὶ τὸν
σκοπὸν τῆς προσειπόντος αὐτὰ Θεοῦ. διὸ
ἀντὶ τῆς, „Εὐ ὑμῖν, ἔθηκε τὸ, Εὐ
αὐτοῖς, διερμηνεύσας τὸ, Θήσω τὴν
σκηνὴν μου, διὰ τῆς, Ἐνοικήσω, καὶ
σιωπήσας τὸ, Οὐ βδελύξεται ἡ ψυ-
χή μου ὑμᾶς, διὰ τῆς λόγου τὸ σύντο-
μον. παρατήρησον δὲ καὶ τὴν τῆς λόγου
κατασκευὴν προβάλλει πρῶτον ὡς πρό-
τασιν τὸ, „Ἔμεν ἐσὲ ναὸς Θεοῦ ζώντος.
Ἔμεν, λέγει, οἱ Χριστιανοὶ ἐσὲ κατοικη-
τήριον τῆς Θεοῦ, ἐχὶ Θεοῦ φθαρτὴ καὶ
θνητῆ, καθὰς οἱ τῶν εἰδωλολατρῶν
Θεοὶ, οἵτινες ἦσαν φθαρτὰ ξόανα καὶ
θνητοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ τῆς ἀφθάρτου καὶ
ἀθανάτου Θεοῦ, ὅστις ἐστὶ Θεὸς ζῶν καὶ

διαμένων εἰς τὰς ἀπεράντας αἰῶνας. με-
τὰ δὲ τὴν πρότασιν ἐπάγει ἐκθὺς καὶ
τὴν ἀπόδειξιν, λέγων· ὁ Θεὸς ἐβεβλῆ-
σε τῆτο, εἰπὼν, κατοικήσω καὶ ἐμπε-
ριπατήσω ἐν αὐτοῖς, ἦγεν ἐν τοῖς πι-
στεύουσιν εἰς ἐμὲ, καὶ ἔσομαι Θεὸς
αὐτῶν, αὐτοὶ δὲ ἔσονται ἡγαπημένος καὶ
ἐκλεκτός μου λαός. τὸ αὐτὸ δὲ ὑπεχέθη
καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἰς τὰς
ἀγαπῶντας αὐτόν. „Εἰάν τις ἀγαπᾷ με, ἰωάν. τ. 23.
ἔσπε, τὴν λόγον μου τηρήσει· καὶ ὁ
Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς
αὐτόν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐ-
τῷ ποιήσομεν. Εἶπε δὲ ὁ Θεός διὰ μὲν
τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, Θήσω τὴν σκηνὴν
μου καὶ ἐμπεριπατήσω, ἵνα φανερώσῃ
τὴν τῆς νόμου μετάθεσιν. διότι ματατίθε-
ται ἐκ τόπου εἰς τόπον καὶ ἡ σκηνὴ καὶ
ὁ περιπατῶν· διὰ δὲ τῆς νέας εἶπεν·
Ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν ποιήσομεν, ἵνα
δηλωσῇ τὸ ἀμετάθετον καὶ σερεὸν καὶ
μόνιμον τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας καὶ
τῶν εὐαγγελικῶν χαρισμάτων. Πῶς δὲ ὁ
Θεὸς κατοικεῖ ἐν ἡμῖν καὶ ἐμπεριπατεῖ;
Κατοικεῖ μὲν, φωτίζων, στηρίζων, ἐνδυ-
ναμαίν ἡμᾶς διὰ τῆς χάριτος τῆς πανα-
γίας αὐτοῦ Πνεύματος· ἐμπεριπατεῖ δὲ ἐν
ἡμῖν, ἀκολουθῶν καὶ ὁδηγῶν καὶ συνερ-
γῶν ἡμᾶς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. μετὰ
δὲ τὴν ἀπόδειξιν συνάγει ὁ Θεὸς Ἀπο-
στόλος τὸ συμπέρασμα ἐξ αὐτῶν

τῶν προφητικῶν προρρήσεων, λέγων·

2. Κορ. 6.
18. **Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσων αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος· καὶ ἀκαθάρτους μὴ ἅπτεσθε· καὶ γὰρ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱὸν καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.**

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας διδάσκων τῆς Ἰσραηλῖτας ἵνα σπένχωσιν ἀπὸ τῆς θρησκείας καὶ τῶν πονηρῶν πράξεων τῶν ἐν Βαβυλῶνι εἰδωλολατρῶν, εἶπε ταῦτα· „Ἀπόσιντε, ἀπόσιντε, ἐξέλθετε ἐκεῖθεν, καὶ ἀκαθάρτους μὴ ἅψασθε, ἐξέλθετε ἐκ μέσων αὐτῆς, ἀφορίσθητε οἱ φέροντες τὰ σκέπη Κυρίου. Καὶ ὁ ἐπισυνάγων ὑμᾶς Θεὸς Ἰσραὴλ. Προφητεύων δὲ περὶ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν ἐπιστροφῆς τῶν ἐθνῶν, ἐκήρυττε λέγων· „Ἄγε τῶς υἱὸς μου ἀπὸ τῆς πόρεως, καὶ τὰς θυγατέρας μου ἀπὸ ἀκρῶν τῆς γῆς. Ὁ δὲ προφήτης Νάθαν εἶπεν, ὡς ἐν προσώπῳ τῆ Θεοῦ πρὸς τὸν Δαβὶδ· „Εἰ γὰρ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν. Ταύτας τὰς προφητικὰς ῥήσεις ἐκφράζει ὁ Θεὸς Ἀπόστολος καθὼς προλαβὼν εἶπομεν καὶ παρα-

σιωπῆσιν μὲν τινα ἐξ αὐτῶν λόγια διὰ τὴν συντομίαν, μεθερμηνεύει δὲ τὸ „Καὶ ὁ ἐπισυνάγων ὑμᾶς Θεὸς Ἰσραὴλ διὰ τῆς „Καὶ γὰρ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Τίνας δὲ εἰσιν ἐκεῖνοι, περὶ ὧν λέγει, „Εξέλθετε ἐκ μέσων αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε; Οἱ ἀσεβεῖς εἰσιν ἔτοι καὶ οἱ πεισινευμένοι ἄνθρωποι. τῶν τὰς διδασκαλίας καὶ τὰς ὁμιλίας παραγγέλλει ἵνα φεύγωμεν καὶ ἀποσρεφώμεθα. διότι „Φέρονσι ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίας κακὰς. 1 Κορ. 15. 33. Ἀκαθαρσία δὲ ἐστὶν ἡ ἁμαρτία, καθότι μολύνει τὴν ψυχὴν. διὰ δὲ τῆς „Καὶ ἀκαθάρτους μὴ ἅπτεσθε, ἐσήμανε τὴν τελείαν ἀποχὴν ἢ μόνον τῆς πρόξεως, ἀλλὰ καὶ τῶν λογισμῶν τῆς ἁμαρτίας. ὅταν δὲ φεύγωμεν τὴν ἀπιστίαν, καὶ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ προσελθόντες πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καταξιωθώμεν διὰ τῆς θείας Βαπτίσματος τῆς μεγάλῃς τῆς υἱοθεσίας χαρίσματος, τότε αὐτὸς μὲν γίνεται πατὴρ ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ κληρονόμοι τῆς αἰωνίᾳ αὐτοῦ Βασιλείας.

Ταύτας ἔν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμῶς σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελῶντες ἀνιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. 2. Κορ. 7. 1.

- Ποῖαί εἰσιν αἱ ἐπαγγελίαι, ἦγαν αἱ ὑποχέσεις; Ἡ ἐνοίκησις τῷ Θεῷ ἐν ἡμῖν
2. Κορ. 6. 16. „Καὶ ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω. Ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα ὅσων ἔχει ὁ λαὸς τῷ Θεῷ. „Καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. Τὸ μέγα τῷ Θεῷ χάρισμα, ἦγαν ἡ υἰοθεσία
- Αὐτ. 18. „Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱὸν καὶ θυγατέρας, λέγει ὁ Κύριος παντοκράτωρ. Ταῦτα ὅλως ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἡμεῖς ἀκούσαντες τὸ θεῖον αὐτῷ πρόσαγμα ἐξερχόμεθα καὶ ἀποχωριζόμεθα ἀπὸ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἀποσρεφόμεθα παντελῶς τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἁμαρτίας. διότι ἔπεν
- Αὐτ. 17 „Ἐξέλθετε ἐκ μέσσω αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος καὶ ἀκαθάρτα μὴ ἄπτεσθε· καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Ὁ Παῦλος ἐν ἀνακεφαλαιῶν τὰ ὑπὸ αὐτῷ προει-
- ρημένα, λέγει· ἐπειδὴ ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς ἐκπληρᾶσαι τὰς τὰς ὑπὸ αὐτῷ δοθείσας ἡμῖν ἐπαγγελίας, εἰάν ἡμεῖς ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἀποσραφώμεν παντελῶς τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τῆτο καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης σαρκικῆς καὶ ψυχικῆς ἀκαθαρσίας, καὶ ἐπιτελῶμεν ἔργα ἅγια. Ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἵνα καταξιώθωμεν τῆς ἀπολαύσεως τῶν θεῶν ὑποχέσεων. Ἐπειδὴ δὲ τινὲς μὲν ποιεῖσι τὰ καλὰ ἔργα ἔχοντες διὰ τὸν φόβον τῷ Θεῷ, ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον τῆς τιμωρίας τῶν Ἀρχόντων· τινὲς δὲ ἔχοντες διὰ τὸν φόβον τῷ Θεῷ, ἀλλὰ διὰ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆτο ἔπεν, Ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἵνα φανερώσῃ ὅτι ἐκεῖνοι μόνοι ἐπιτελοῦσιν ἀγιωσύνην, ἦγαν γίνονται ἅγιοι, ὅσοι διὰ τὸν φόβον τῷ Θεῷ ποιεῖσι τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα.

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤῃ ΕΒΔΟΜῃ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ἄνδρες ἀδελφοί, μὴ νομίσητε ὅτι ἡ διὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς Θεηγόρου Παύλου κηρυχθεῖσα σήμερον διδασκαλία ἐστὶ μερικὴ, ἥ γὰρ ἀναφέρεται μόνον εἰς τὰς Μοναχὰς καὶ εἰς τὰς Ἀσκητὰς καὶ Ἐρημίτας. διότι αὕτη ἐστὶ γενικὴ καὶ καθολικὴ, καὶ ἀνίσταται πρὸς πάντας τὰς εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύοντας. „Ἀγαπητοί, λέγει. Ἀγαπητοὶ δὲ ἦσαν εἰς τὸν Παῦλον πάντες οἱ πιστοί. Ἦσαν διὰ τῆς ὀνόματος, Ἀγαπητοί, ἐδήλωσαν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, νέους καὶ γέροντας, Βασιλεῖς καὶ ὑπηκούς, Ἄρχοντας καὶ ἰδιώτας, πλεθροὺς καὶ πένιους, ἰερωμένους καὶ λαϊκούς, καὶ πάσης ἁγίας καὶ τάξεως καὶ καταστάσεως ἀνθρώπων. Τί δὲ δι' αὐτῆς διδάσκει ὁ Θεόπνευστος; Αὐτὸς διδάσκει τὴν ἀγιωσύνην, καὶ παραγγέλλει ἵνα πάντες κατασταθῶσιν ἅγιοι Πῶς; καὶ αὐτοὶ οἱ ἐν μέσῳ τῶν θορύβων τῆς κόσμου ζῶντες, καὶ αὐτοὶ οἱ βεβουλισμένοι εἰς τὰς κοσμικὰς φροντίδας καὶ περιπεπωλεγμένοι ὑ-

πὸ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, καὶ αὐτοὶ οἱ κρατῶντες τὰ ὄπλα, καὶ πολεμῶντες, καὶ τὰς ἰδίας χεῖρας εἰς τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν βάπτοντες, καὶ αὐτοὶ πρέπον ἐστὶν ἵνα φθάσωσιν εἰς τῆς ἀγιωσύνης τὰ ὕψη; Ναί, τῆτο διδάσκει. „Ταύτας ἔν ἔχοντες, λέγει, τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυ-

τὰς ἀπὸ παντὸς μολυσμῆ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελῶντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἐκ αὐτῆς ἑαυτῆς ἐδίδασκεν, ἀλλ' ὁ ἐν αὐτῷ ζῶν Χριστὸς διὰ σώματος αὐτῆς ἐλάλει, ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα καὶ πιστεύσωμεν καὶ ὑποταχθῶμεν εἰς τὸν λόγον αὐτῆς, καὶ νῦν ἡν ἡ ταύτη διδαχὴ καὶ ὑπὸ μόνου τῆ Παύλου κηρυττομένη. αὕτη ὅμως ἐκ ἑστὶ νῦν, ἀλλ' ἀρχαιοτάτη, ἐστὶ μόνου τῆ Παύλου παράγγελμα, ἀλλ' αὐτῆς τῆ ὑψίστης Θεοῦ πρόσαγμα. τρεῖς τῆτο ὁ Θεὸς ὥρισεν, ἵταν καταβαῖς εἰς τὸ Σινὰ ὄρος

2. Κορ. 7.

1.

Γαλ. 2.
20.

ἔδωκε τὸν νόμον αὐτῷ τοῖς ἀνθρώποις.

Λευτ. 11. 44. Πρῶτον ὅταν εἶπε, „Καὶ ἁγιασθήσεθε,

„καὶ ἅγιοι ἔσθε, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγώ

„Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Δεύτερον, ὅταν

Λευτ. 19. 2. ἔπερ πρὸς τὴν Μωϋσῆν. „Λάλησον τῇ

„Συναγωγῇ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς

„πρὸς αὐτούς, ἅγιοι ἔσθε, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγώ

„Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Καὶ τρίτον ὁμοίως

Λευτ. 20. 1, 7. „Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέ-

„γων. Καὶ ἔσθε ἅγιοι, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγώ

„Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Τί τέττε ἡ φα-

„νεράτερον, ἢ βεβαιότερον; Καὶ αὐτὸς δὲ

ὁ λυτρωτὴς καὶ σωτὴς τῆ κόσμου πρὸς

σευχόμενος τῷτο ἐζήτησε παρὰ τῷ Πα-

Γωαν. 17. 17. πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν. „Ἀγιάσον αὐτούς,

„εἶπεν, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Καὶ διὰ τῷ

το ἐθυσιάσεν ἑαυτὸν ἐπ' ἡμῶν εἰς τὸ ζῆλον

τῷ σαυροῦ, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα ἅγιοι.

Λευτ. 19. „Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιαζώ ἑμαυτὸν,

„ἵνα καὶ αὐτοὶ ὡσιν ἁγιασμένοι ἐν ἀλη-

„θείᾳ. Ὅστις ἔν περὶ τέττε ἀμφιβάλλει,

ἐκεῖνος ὁμοιάζει τῷ ἀμφιβάλλοντι περὶ

τῷ ὅτι φέγγει τὸ μεσημβρινὸν τῷ Ἡ-

λίε φῶς.

Ἔσω, λέγεις, εἰδὲς περὶ τέττε ἀμ-

Φιβάλλει. πᾶς ἄνθρωπος ὅμως καὶ ἀμ-

Φιβάλλει καὶ διαφέρει περὶ τῷ πῶς πά-

σης ταξέως καὶ καταστάσεως ἄνθρωπος

δύναται γενέσθαι ἅγιος. ὁ Θεοφύλακτος Παῦ-

Κορ. 7. 1. λος ἐδίδαξε καὶ τὸ πῶς. „Καθαρίσωμεν,

„εἶπεν, ἑαυτούς ἀπὸ παντὸς μολυσμῷ σαρ-

„κὸς καὶ πνεύματος. Σαρκὸς δὲ καὶ πνεύμα-

„τος εἶπεν, ἐπειδὴ εἰσὶν ἁμαρτήματα σαρ-

„κικὰ, καὶ ἁμαρτήματα ψυχικὰ. ἡ ἀσέλ-

„γεια, ἡ γαστριμαργία, ἡ μέθη, ὁ φό-

„νος, καὶ πᾶσα ἄλλη πονηρὰ πράξις εἰσὶν

ἁμαρτήματα τῆς σαρκὸς. ἡ ἀπιστία, ὁ

ἀπελπισμός, ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ μνησι-

„κακία καὶ πᾶς ἄλλος πονηρὸς λογισμὸς εἰ-

„σὶν ἁμαρτήματα τῆς ψυχῆς. ὅταν φο-

„βέμενος τὸν Θεὸν καθαρεύης ἀπὸ τῶν

ἁμαρτημάτων τῶν μολυνόντων τὴν ψυχὴν-

„σε, καὶ ἀπὸ τῶν παραπτωμάτων τῶν

„βορβορέντων τὸ σῶμά σου, τότε ὑπάρχεις

ἅγιος καὶ ἅγιος, τότε ἐπιτελεῖς

ἁγισμὸν ἐν φόβῳ Θεοῦ. τῷτο ἐστὶ τὸ

πᾶς, ἡ γὰρ ὁ τρόπος καὶ τὸ μέσον, δι-

„ὅτι κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῷ Παύλῳ γι-

„νόμεθα ἅγιοι. „Καθαρίσωμεν ἑαυτούς ἀπὸ

„παντὸς μολυσμῷ σαρκὸς καὶ πνεύματος,

ἐπιτελέοντες ἁγισμὸν ἐν φόβῳ Θεοῦ.

Ἀλλὰ τῷτο ἐστὶ, λέγεις, τὸ δύσκολον.

Οὐκ ἐστὶ τόσον δύσκολον ὅσον σοχαρίζεσθαι.

ἄριστον δὲ τὰ ἐξῆς, ἵνα καταλάβῃς, ὅτι

πολλὰ μικρά ἐστὶν ἡ δυσκολία.

Καὶν διὰ τὴν ἄκραν ἔνωσην τῆς ψυ-

„χῆς καὶ τῷ σώματος, καὶ τὸ σῶμα

μετέχει τῶν διαθέσεων τῆς ψυχῆς, καὶ

ἡ ψυχὴ τῶν ἐπιθυμιῶν τῷ σώματος.

καὶν ἄλλοτε μὲν ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς

„διαβαίνει εἰς τὴν ψυχὴν, ποιῇ αὐτὴν

„μητέρα τῶν πονηρῶν λογισμῶν, ἄλλοτε

„καὶ ἡ ψυχὴ ποιῇ τὸ σῶμα μητέρα τῶν

„πονηρῶν ἐργῶν. ὅταν οὖν ἡ ψυχὴ

„καταλάβῃ τὸν Θεόν, τότε καὶ τὸ σῶμα

καταλαμβάνει τὸν Θεόν. ὅταν οὖν ἡ

„ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα καταλάβῃ τὸν Θεόν,

„τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἅγιος καὶ

„ἁγισμένος. ὅταν οὖν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα

„καταλάβῃ τὸν Θεόν, τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος

„γίνεται ἅγιος καὶ ἁγισμένος. ὅταν οὖν ἡ

„ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα καταλάβῃ τὸν Θεόν,

„τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἅγιος καὶ

„ἁγισμένος. ὅταν οὖν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα

„καταλάβῃ τὸν Θεόν, τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος

„γίνεται ἅγιος καὶ ἁγισμένος. ὅταν οὖν ἡ

„ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα καταλάβῃ τὸν Θεόν,

„τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἅγιος καὶ

„ἁγισμένος. ὅταν οὖν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα

„καταλάβῃ τὸν Θεόν, τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος

δὲ πάλιν ἡ ψυχὴ διὰ τῶν πονηρῶν αὐ-
τῆς ἐνθυμήσεων διεγείρη τὸ σῶμα πρὸς
τὴν πράξιν τῆς ἁμαρτίας, ὡς καθὲς ἐν
ἐαυτῷ αἰσθάνεται· ἐπειδὴ ὅμως ἡ ψυχὴ
δίδωσι τὴν κίνησιν καὶ εἰς τὸ αἷμα καὶ
εἰς τὸ ζωτικὸν πνεῦμα, καὶ εἰς πάντα
τὰ μέλη καὶ μέρη τῆς σαρκὸς· ἐπειδὴ
ἡ ψυχὴ ἔξ μόνου διακρίνει τὰ αἰσθητὰ,
ἀλλὰ καὶ τὴν αἰσθησιν παρέχει εἰς τὰ
αἰσθητήρια· διὰ τῆτο ἐνίοτε καθαρὸν μὲν
ἐστὶ τὸ σῶμα πάσης σωματικῆς ἁμαρτίας,
πλήρης δὲ ἐστὶν ἡ ψυχὴ πάσης ἀκαθαρ-
σίας. ἑδέποτε δὲ συμβαίνει τὸ ἐναντίον,
ἢ γὰρ ἑδέποτε ἁμαρτάνει τὸ σῶμα, ὅταν
ἡ ψυχὴ καθαρῶς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐν-
νοιῶν, καὶ ἀντικρῆ καὶ ἀπωθῇ τὰς ἐπι-
θυμίας τῆς σαρκὸς. Ἀλλὰ διατί τῆτο;
Διότι ὁ νῦν ὁρᾷ καὶ ὁ νῦν ἀκροῖ, διὰ τῆς
δοκιμῆς δὲ γνωρίζομεν ταύτην τῆς Ἀλα-
θίας τὴν ἀλήθειαν. ὅταν προσηλώσωμεν
ὅλον τὸν νῦν εἰς τὴν θεωρίαν τινὸς πραγ-
ματος, τότε ἑδὲ τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλ-
μῶν ἡμῶν βλέπομεν, ἑδὲ τὸν ἦχον
τὸν πλησίον τῆς ἀκοῆς ἡμῶν ἀκροῖ, ἑδὲ
διακρίνομεν ἑδὲ τί ἐσφραϊνόμεθα, ἑδὲ
τί γευόμεθα, ἑδὲ τί ψηλαφῶμεν. ἡ ψυ-
χὴ ἔχουσα ἀφ' ἐαυτῆς κατὰ φύσιν τὴν
συλλογιστικὴν δύναμιν, συλλογίζεται καὶ δια-
κρίνει καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν χωρὶς
τῆς συμβοηθείας τῆς σαρκὸς· τὸ δὲ σῶ-
μα μὴ δυνάμενον ἀφ' ἐαυτοῦ κινηθῆναι ἑ-

δὲν, ἑδὲ ἀγαθὸν ἑδὲ πονηρὸν δύναται
πραῖσαι χωρὶς τῆς συνεργείας τῆς ψυχῆς.
ἔτω καὶ ὁ ἀρχιτέκτων καὶ τὸ ὄργανον αὐτοῦ. ὁ
μὲν ἀρχιτέκτων ἐνεργεῖ καὶ χωρὶς τοῦ ὄ-
ργανου, σχεδιάζων νοεῶς τὸ οἰκοδόμημα· τὸ
δὲ ὄργανον χωρὶς τοῦ ἀρχιτέκτονος ἑδὲν
δύναται τεκτονῆσαι. ἐκ τούτου ἀκολουθεῖ,
ὅτι ὅταν ἡ ψυχὴ καθαρῶς ἀπὸ παντὸς
πονηροῦ νοήματος, τότε καὶ τὸ σῶμα κα-
θαρὸν ἐστὶν ἀπὸ πάσης πονηρᾶς πράξεως.
διὰ τῆτο ἐν ἀκρόμεν τὸν Θεὸν νομοθε-
τῆντα καὶ λέγοντα· ἡ Πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ Δευτ. 4.
ἡ Φύλαξον τὴν ψυχὴν σου σφίδρα. Ἀφιε- 9.
ρῶσον, λέγει, ὅλην τὴν προσοχὴν σου,
ἵνα φυλάξης τὴν ψυχὴν σου καθαρὰν ἀ-
πὸ πάσης ἁμαρτίας. τῆτο δὲ προσέταξεν
ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἐὰν τῆτο κατεργάσῃς,
καθαροὶ διαμένεις καὶ ἀπὸ παντὸς σαρκι-
κοῦ μολυσμοῦ. διότι ἡ καθαρὰ ψυχὴ ἑδέ-
ποτε κινεῖ τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἀκαθαρ-
σίας τῆς ἁμαρτίας. βλέπεις ἐν ὅτι ὅλον
τὸ κατόρθωμα τῆς ἀγιωσύνης κρέμαται
ἀπὸ τῆς προσοχῆς.

Ἀλλὰ ποία προσοχή, λέγεις, δύ-
ναται ἐμποδίσαι τὸν λογισμὸν τῆς ἁμαρ-
τίας ἀπὸ τῆς νοῆς τῆς νέας, τῆς ἐν τῷ βρασμῷ
καὶ ἐν τῇ ἰσχύϊ τῆς νεότητος αὐτοῦ ὄντος,
ὅταν βλέπων τὸ κάλλος τῶν προ-
σάπων αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τῆς νόμης τῆς
ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ; Φεύγει μὲν ἴσως ὁ
τὴν πράξιν, ὁ δὲ λογισμὸς τῆς ἁμαρτίας

Ῥωμ. 17.
23.

ἐστὶν ἄφευκτος. τὰ αὐτὰ εἶπε καὶ περὶ τῆς
Φιλαργύρης διὰ τὸν λογισμόν τῆς ἐπιθυ-
μίας τῆς ἀργυρίας, καὶ περὶ τῆς μνηστικῆς
διὰ τὸν λογισμόν τῆς μίσους, καὶ περὶ τῆς
Φιλοδοξίας διὰ τὸν λογισμόν τῆς Φιλοδο-
ξίας, καὶ περὶ παντὸς ἀνθρώπου διὰ πάν-
τα ἄλλον πονηρὸν λογισμόν. Ὁ λογισμὸς,
ἀδελφε, προχωρεῖ βαθμηδὸν. πρῶτος ἐρ-
χεται εἰς τὸν νῦν ἐκεῖνος ἵσως ὀνομάζεται
προσβολή, καθὼς προσβάλλει καὶ κτυ-
πᾷ ὡς ὁ κατὰ τινος σώματος ῥιπτόμενος
λίθος, ἐξ ὅχως ὅταν τὰ ἀντικείμενα ἐνρί-
σκωνται ἐνώπιον τῶν αἰσθήσεων. ὅτος δὲ
ὁ λογισμὸς διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῆς ψυ-
χῆς μετὰ τῶν αἰσθητηρίων τῆς σάρκτος
ἐστὶν ἄφευκτος, πλὴν ἐστὶν ἀναμάρτητος.
διότι ἐὰν ἔσθῃ τὴν ψυχὴν σεραωμένην διὰ
τῆς προσοχῆς, ἔσθῃ τελεσφορεῖ, καθὼς
ἔσθῃ τὸ βέλος τὸ τοξευόμενον ἐπὶ τῶν σε-
ραῶν λίθων. διὸ διαμένει ἡ ψυχὴ σε ἀ-
μίαντος καθὼς καὶ πρὸ τῆς προσβολῆς.
ἐὰν ὅμως ἡ προσβολὴ ἐνέσθῃ τὴν ψυχὴν
γεγυμνωμένην τῆς προσοχῆς σαθρῇ ἐν αὐ-
τῇ, καθιδύει καὶ γλυκαίνει τὸν νῦν ἐκ
τῆς δὲ γεννᾶται ὁ λογισμὸς ὁ ὀνομαζό-
μενος συνηδυσμός. καὶ δὲ διαίξῃς αὐτὸν ἐν-
θῶς, ἐγκαταλείπει ὅμως τὴν ψυχὴν σε
κεκαυνισμένην, ὥς ὅπως εἶπω, διὰ τῆς
καπνῆς τῆς ἀμαρτίας. ἐὰν δὲ μένῃ καὶ
χρονοτερύξῃ ἐν τῇ διανοίᾳ σε, ὑποαργα-
λίζων διὰ τῆς γλυκύτητος αὐτῆς, ἐξυπ-

ναὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀμαρτίας. τότε δὲ
ἢ μὲν ἐπιθυμητικὴ δύναμις ἐπιθυμεῖ τὴν
ἀμαρτίαν, ἢ δὲ λογικὴ ἐναντιῆται. ἐκ
τῆς θέλει καὶ ἀπολεῖ, κατανέμει καὶ
ἀνακύνει τῆς πρᾶξι τὴν ἀμαρτίαν
καὶ ἐρεθίζει εἰς τὰ ὀπίσω. ὅτος δὲ ὁ
λογισμὸς λέγεται πάλῃ, ἐπειδὴ παλαιὰς
τότε ὡς ὁ ἀθλητὴς εἰς τὴν παλαίστραν.
καὶ δὲ ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πάλῃς νικητῆς,
μένει ὅμως ἡ ψυχὴ σε ἐκνευρισμένη κα-
θὼς τῶν ἀθλητῶν τὰ σώματα μετὰ τὰ
σωματικά παλαίσματα. ἐὰν δὲ νικηθῇς καὶ
ἀποφασίσῃς ποιῆσαι τὴν ἀμαρτίαν, τό-
τε ἐξέρχεται ἡ πάλῃ, καὶ εἰσέρχεται ὁ
λογισμὸς τῆς συγκατάθεσεως. ἡ δὲ συγ-
κατάθεσις ἐστὶν ἀμαρτία τῆς καρδίας. διό-
τι, «Πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπι-
θυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν»
«ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὴν συγ-
κατάθεσιν σχεδὸν πάντοτε ἀκολουθεῖ καὶ ἡ
σωματικὴ τῆς ἀμαρτίας πρᾶξις. τῶν
ἐν τῶν τεσσαύρων λογισμῶν ἡ μὲν προσ-
βολὴ ἀληθῶς ἐστὶν ἄφευκτος, τὰς δὲ λοι-
πὰς τρεῖς, ἡ γὰρ τὸν συνηδυσμὸν, τὴν
πάλῃν, καὶ τὴν συγκατάθεσιν ἐνκόλα φέυ-
γεις διὰ τῆς προσοχῆς. διότι ἐὰν προσέ-
χῃς, ἢ προσβολή, ἢ μήτηρ τῶν ἄλλων
τριῶν, ἔσθῃ προχωρεῖ ἔσθῃ καρποφορεῖ,
ἀλλὰ πίπτει ἀτελεσφόρητος καὶ ἄπ-
ρακτος. ἡ προσβολὴ ἐστὶν ἄφευκτος,
πλὴν ἐστὶν ἀναμάρτητος, ἐπειδὴ ἐκ ἐστὶν

28.

ἔργον τῆς θελήσεως, καθὼς ἐκ ἐστὶ τῆς θελήσεώς σε ἡ προσβολὴ ἡ γινομένη ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σε ὑπὸ τῆ πράγματος τῆ ἐμπροσθεν αὐτῶν. ἡμεῖς.

Τὰς τοιαύτας προσβολὰς ἡ ἀλλοτρίωσις ὀνομάζει νήπια τῆς βαβυλωνίως, ἔπειτα γινεῖ ὅτι μακάριός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὅστις διὰ προσέχεις σερεῖς ὡς ἡ πύτρα κα-
 9. ^{ψαλ. 136.} τεθαφίζει ἢ ἐξεδενόει αὐτὰ. „Μακάριος, ἢ λέγει, ὅς κρατήσει ἢ ἐθαφίει τὰ νήπιά σε, πρὸς τὴν πύτραν. Αἱ πρῶται προσβολαὶ τῆς ἀμαρτίας εἰσὶν ἀθηνεῖς ὡς τὰ νεογέννητα νήπια. ποῖαν δυσκολίαν δοκιμάζεις ἐμποδίσαι τὰ νήπια τὰ κρῶντα τὴν θύραν τῆς οἰκίας σε καὶ ζητῶντα εἰσελθεῖν ἐν αὐτῇ; ἐὰν προσέχεις, ἔδεμίαν. ὁμοίως, ἐὰν προσέχεις, μετὰ μεγάλῃς ἐνκολίας ἀποδιώκεις τὰς προσβολὰς τῆς ἀμαρτίας, ἔταν προβάλλωσιν εἰς τὸν νῦν σε, καὶ ζητῶσι προχωρῆσαι εἰς τὰ ἐσώτερα τῆς ψυχῆς σε ἐνδυμήματα. ἔρχεται εἰς τὸν νῦν σε ἡ προσβολὴ τῆς σαρκικῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ σὺ σρέψαι αὐτὸν ἐνθεὺς εἰς τὸν Ἰωσήφ, ἢ συλλογίζεσθαι ὅτι αὐτὸς εἰς αὐτὸ τὸ ἄνθος τῆς νεότητος αὐτῆς κατηδάφισε τὰς πολλὰς ἢ πυκνὰς προσβολὰς τῆς ἀναιχύντης Αἰγυπτίας, ἢ ὅτι ἐνθεὺς „Καταλιπὼν
 12. ^{Γεν. 39.} „τὰ ἱμάτια αὐτῆς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, ἐνέκρωσε τὰς προσβολὰς ἢ ἐφυγε τὴν ἀμαρτίαν. ἔρχεται εἰς τὸν νῦν σε ἡ προσ-

βολὴ τῆς ὑπερηφανείας τῆς πλέτης. ἢ τῆς δόξης, ἢ τῆς ἀξίας σε, προσήλωσον τὸν νῦν σε εἰς τὸν Ἀβραάμ· αὐτὸς ἢ πλῆ- ^{Γεν. 13. 2.}
 σιος σφόδρα ὡς ἔχων κτήνη πολλὰ ἢ ἀργύριον ἢ χρυσίον, ἢ ἐνδοξος ὡς νικη-
 τῆς τεσσάρων βασιλέων, ἢ ἀξιωματικὸς Ἄντ. 13.
 ὑπὲρ πάντας ὡς πρέσβυς πρὸς τὸν Θεὸν ^{Γεν. 14. 9.}
 ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἢ ἀναλέγισαι ταῦ-
 τα τὰ λόγια τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτῆς
 „Εἰ γὰρ ἐμὶ γῆ ἢ σποδὲς. Μελετήσον ^{Γεν. 18. 27.}
 αὐτὰ ἢ σρέψαι τὰς συλλογισμὰς σε πρὸς σιαυτὸν, ἢ μνημόσευσον ὅτι ἢ σὺ γῆ ὑπάρχεις ἢ σποδὲς. ἔρχεται εἰς τὸν νῦν σε ἡ προσβολὴ τῆς ἐκδικήσεως τῆς ἐχ-
 θρῆς σε, σὺ δὲ ἀφιέρωσον ἐνθεὺς τὸν νῦν σε εἰς τὸν Δαβὶδ. ποῖος ἐχθρὸς κατεδί-
 ωξεν ἐχθὴ τὸν ἐχθρὸν ἀλλὰ τὸν εὐεργέτην αὐτῆς, ὅσον ὁ Σαὺλ τὸν Δαβὶδ; ποῖος ἐχθρὸς ἔλαβε τόσῃν ἐνκολίαν, ἵνα ἐκδικηθῇ τὸν ἐχθρὸν αὐτῆς, ὅσον ὁ Δα-
 βὶδ τὸν Σαὺλ; ποῖος ἤκασε τόσον προ-
 τρεπτικὰ λόγια πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἐχθρῆς αὐτῆς, ὅσα κατὰ τῆς Σαὺλ ὁ Δαβὶδ, ^{1. Βασ. 24. 3.}
 ὅταν ὁ Σαὺλ εἰσῆλθε· μόνος εἰς τὸ σπῆλαιον ἔπα ἦν ὁ Δαβὶδ ἢ οἱ μετ' αὐ- ^{1. Βασ. 26. 7.}
 τῆς. ἢ πάλιν ὅτε ἔβρεν αὐτὸν κοιμώμενον ἐν τῇ παρεμβολῇ τῇ ἐν Χειλᾷ; πόσας προσβολὰς ἐκδικήσεως ἔφερον εἰς τὸν νῦν τῆς Δαβὶδ οἱ διωγμοὶ τῆς Σαὺλ; πόσας ἢ ἐνκολία τῆς ἐκδικήσεως, πόσας τῶν συστρατιωτῶν αὐτῆς τὰ προτρεπτικὰ λόγια;

ἀλλ' αἱ τοιαῦται προσβολαὶ πισθεῖσαι ἐπὶ τὴν σερεῖαν αὐτῆ προσοχὴν, κατε-
δαφίθησαν καὶ ἔδεν ἰχυσαν κατὰ τῆς
πραότητος αὐτῆ. ὅθεν μετὰ παρρησίας ἔ-
λεγε πρὸς τὸν Θεόν· „Μνύθητι Κίριε
„τῷ Δαβὶδ, καὶ πάσης τῆς πραότητος
„αὐτῆ. Ἐὰν ἑσάνικ προσβάλλῃ εἰς τὸν
νῦν σε ὁ λογισμὸς τῆς ἁμαρτίας, εὐθὺς
μετασφύρει αὐτὸν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν
παραδειγμάτων τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, ἡ
μὲν προσβολὴ τῆς ἁμαρτίας ἀφανίζεται,
σύ δὲ μένεις ἀδιάφορος. πλήρεις εἰσὶν
αἱ θεῖαι Γραφαί, πλήρεις αἱ ἐκκλησια-
σικαὶ ἱστορίαι παραδειγμάτων δυναμένων
σερεῶσαι τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐπὶ τὴν ὑπὲρ
τῆς σωτηρίας ὑμῶν προσοχὴν, καὶ πλη-
ροφῶσαι ἡμᾶς, ὅτι ἔδὲ ἀξία, ἔδὲ ἐ-
πάγγελμα, ἔδὲ τάξις, ἔδὲ καταστάσις ἢ
ὅποιαδήποτε δύναται ἐμποδίσαι ἡμᾶς ἀπο-
τῆ δρόμου τῆς ἀγιωσύνης. ἐπιβεβαίωσι τῶ-
το ἢ ἐξῆς εὐαγγελικὴ ἱστορία.

Λευκ. 3. 3. Ὅταν ὁ πρόδρομος Ἰωάννης ἐκέρυτ-
τε τῆς μετανοίας τὸ βάπτισμα εἰς τὰ
περίχωρα τῆ Ἰορδάνης, τότε ἐλθόντες
πρὸς αὐτὸν λαὸς πολὺς, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ
Μαρκ. 1. Ἱεροσολυμίται, ἠρώτων αὐτὸν τὰ περὶ
5. τῆς σωτηρίας, λέγοντες· „Τί ἔν ποιή-
„σμεν; Μεταξὺ τούτων πληθὺς ἦσαν
Λευκ. 3. ἀναμφιβόλως καὶ πλεῖστοι καὶ πένητες,
10. καὶ ἀξιώματι καὶ ἰδιῶται, καὶ πάσης
καταστάσεως ἄνθρωποι. ἐσημείωσε δὲ ὁ

Εὐαγγελιστὴς ῥητῶς, ὅτι ἦλθον πρὸς
αὐτὸν καὶ τελῶναι, καὶ στρατιῶται, ὁ-
μοίως καὶ αὐτοὶ ἐρωτῶντες αὐτὸν καὶ
λέγοντες· „Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν; Αὐτ. 14.
Καὶ ὁποῖαν μὲν ἀγιωσύνην καὶ χάριν,
ὁποῖον δὲ ζῆλον καὶ θερμότητα ὑπὲρ τῆς
ἀληθείας ἔχεν ὁ Ἰωάννης, γνωστὸν ἐστὶν
ἐκ τῆς τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτυρίας, ὅσις
ἐμαρτύρησε καὶ εἶπε περὶ αὐτοῦ· „Οὐκ Ματθ. 23.
ἐγγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων
21. „Ἰωάννης τῷ Βαπτιστῇ. Ἐὰν ἔν ὁ τοιοῦτος
ἄνθρωπος ἐγνωρίζεν ὅτι τὰ ἐπαγγέλματα
καὶ αἱ καταστάσεις τῶν ἀνθρώπων ἐμπο-
δίζουσι τὸν ἀγιασμόν τῆς ψυχῆς αὐτῶν,
ἐκ ἐκρυπτε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἔλεγε
πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτόν· ἐὰν θέλητε
καθαρότητα καὶ ἀγιωσύνην, ἐγκαταλεί-
ψατε τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὴν κατὰ-
στάσιν ὑμῶν, ἐξέλθετε ἐκ τοῦ κόσμου,
ὑπάγετε εἰς τὴν ἔρημον· ἔλεγεν ἀναμφι-
βόλως πρὸς τοὺς τελῶνας· ὡς τελῶναι
Φύγετε ἀπὸ τοῦ τελωνίου, διότι ἐν ὅτῳ
κάθησθε ἐν αὐτῷ, ἔν ἐστιν ὑμῖν σωτηρία·
ἔλεγεν ἀδυστάκτως πρὸς τοὺς στρατευομένους·
ὡς στρατιῶται ῥίψατε τὰ ὅπλα, διότι ἐν
ὅτῳ βασιάζετε αὐτὰ εἰς τὰς χεῖρας ὑ-
μῶν, μακρὰν ἀπέχετε ἀπὸ τῆς σωτη-
ρίας. ἔδεν ὁμοίως τοιοῦτον ἐξεφώνησεν ὁ
ἀγιώτατος τῷ Θεῷ ἄνθρωπος. ἀλλὰ
πρῶτον μὲν ἐδίδαξεν ὅλον ἑκάστον τὸ πε-
ρὶ τοῦ πληθὸς μᾶθημα κοινὸν, ἦγεν τὸ

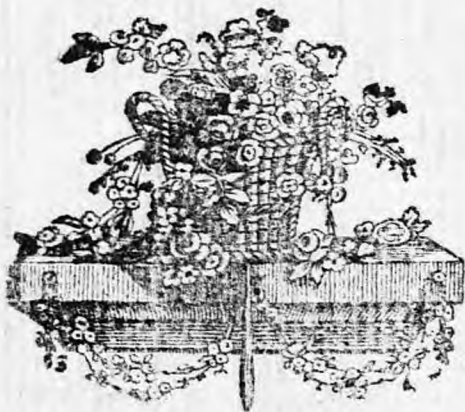
Λατ. 3. μαθήματα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλεημοσύ-
 νης. „Οἱ ἔχοντες δύο χιτῶνας, εἶπε,
 11. „μεταδότες τῷ μὴ ἔχοντι καὶ ὁ ἔχων
 „βρώματα ὁμοίως ποιέτω. Ἐπειτα στρα-
 Φεὶς πρὸς τὰς τελευτὰς ἔδωκεν εἰς αὐτὰς
 ἐντολὴν ἀνάλογον εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐ-
 Λατ. 12. τῶν, εἰπὼν πρὸς αὐτὰς. „Μηδὲν πλέον
 „παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.
 Ὅμοιος δὲ καὶ εἰς τὰς στρατιώτας πα-
 ρήγγειλε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ἑαυτῶν
 Λατ. 14. σωτηρίαν. „Μηδένα, εἶπε, διασείσητε,
 „μηδὲ σικοφαντήσητε καὶ ἀρκείθε τῆς
 „ὀψωνίοις ὑμῶν. Διὰ ταύτης δὲ τῆς δι-
 δασκαλίας ἐπληροφόρησεν ὁ παμμακάρι-
 στος πᾶσαν ψυχὴν, ὅτι εἰς ὁποῖαν κα-
 τάστασιν εὐρίσκεται ὁ ἄνθρωπος δύναται,
 εἰάν θελή, φυλάξαι τὴν ψυχὴν αὐτῇ
 ἀμολύντον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀ-
 γιάσαι αὐτὴν διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐρ-
 γασίας.

Ματαίως ὦν, ἀγαπητοί μου ἀδελ-
 Φοί, προφασίζεται ἐκεῖνος μὲν τὴν κέρ-
 τητα, ἔτος δὲ τὸ γῆρας· ἄλλος μὲν τὸν
 πλεόνον, ἕτερος δὲ τὴν πτωχείαν· ἄλλος
 τὸ ἀξίωμα καὶ ἄλλος τὴν ιδιωτικὴν κα-
 τάστασιν. ματαίως προβάλλει τὰς δυσκο-
 λίας ὅσας συναντῶσιν οἱ σπευδάζοντες ἀ-
 ναβῆναι τῆς ἀγιότητος τὴν θεῖαν κλίμα-
 κα. ὅσας δυσκολίας νοήσης, πᾶσαι εἰσι
 μικραὶ, εἰσὶν εὐτελεῖς, εἰσὶν πρόσκαιροι·
 ἡ δὲ περιμένεσα τὰς Ἀγίας ἀνταπόδοσις

ἐστὶ μεγάλη, ἀτίμητος, αἰώνιος. ἡ ἀμοι-
 βὴ ἀσυγκρίτως ὑπερβαίνει τὰς ὑπὲρ τῶν
 δυσκολιῶν κόπας. εἰάν ἐγὼ ἔχον δύναμιν,
 ἵνα ἀναβιβάσω ἑμαῖς εἰς τὸν ἔρανον, καὶ
 δεῖξω ὑμῖν ὅσα ἀγαθὰ περιμένουσιν ἐκ
 τῆς Ἀγίας, ἴσως ἐπαινεῖ ὁ καθεὶς τὰς
 προφάσεις, καὶ ἐφροντίζειν ἵνα καθαρῶς
 ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμῆ σαρκὸς καὶ
 πνεύματος, ἴσως ἐκοπιάζεν ὁ καθείς προ-
 θυμῶς, ἵνα ἐπιτελέσῃ ἀγιοσύνην ἐν φό-
 βῳ Θεοῦ, ὥπως ἂν ἀπολαύσῃ τῶν αἰώ-
 νιων ἐκείνων ἀγαθῶν. ἡ κατοικία τῆς ἐ-
 περανίως πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἑτοιμὸς ἐσιν
 ὑπὲρ τῶν Ἀγίων. εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην
 ἐδὲ δάκρυον βλέπεις, ἐδὲ συναγμὸν ἀ-
 κείας, ἐδὲ αἰδάνεσαι τί ἐσιν ἡ λύπη.
 ἐκὲ χαρὰ, ἀλλ' ἔχ' ὥς ἡ χαρὰ τῆ
 κόσμου τέττε, ἥτις πολλάκις μεταβάλλε-
 ται εἰς λύπην, ἀλλὰ χαρὰ ἦν „Οὐ· Ἰωάν. 16.
 „δεῖς αἶρει. Διότι ἐκείνη ἐστὶν ἡ χαρὰ 22.
 τῶν δέλων τῆ Κυρίου. Ἐκεῖ Φῶς, ἀλλ'
 ἔχ' ὥς τῆτο τὸ Φῶς, ὃ διαδέχεται τὸ Ματθ. 25
 σκοτός, ἀλλὰ Φῶς ἀνέσπερον καὶ ἀσ- 21.
 βεζον· διότι „Νῦν ἔκ' ἐσσι ἐκεῖ· καὶ
 „χρεῖαν ἔκ' ἔχουσι λύχνους καὶ φωτὸς Α' ποκ. 22.
 „Ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει αὐτὰς. 5.
 Ἐκεῖ ἰδοῦσα, ἀλλ' ἔχ' ὥς ἡ ἐγκόσμιος
 δόξα, ἣν φθονοῦσιν οἱ φθονεροί, καὶ ἐπι-
 βελεύουσιν οἱ ἐπίβηλοι, καὶ μαρᾶνει ὁ
 καιρὸς, καὶ ἀρπάζει ὁ θάνατος· ἀλλὰ
 δόξα ἀνεπίφθονος, ἀνεπιβέλευτος, ἀμά-

ραντος, ἀναφάρετος, δόξα βασιλική καὶ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαυρὸν ὑπομείνας
 αὐτ. αἰώνιος, „διότι βασιλεύουσιν οἱ Ἅγιοι εἰς καὶ θάνατον, καταξίωσιν ἡμᾶς διὰ τὸ
 „τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀδελφαὶ τὰ ἄπειρον αὐτῷ ἔλεος τῆς ὑπομονῆς
 1. Κορ. 2. ἀγαθὰ τῆς πόλεως ἐκείνης „Οὐφθαλμὸς σεως, τότε ἐκβράχυνεν τὰ λόγια τῷ Προ-
 9 „ἐκεῖ εἶδε, καὶ ἔς ἐκεῖ ἤκησε, καὶ ἐπὶ Φητάνακτο „Καθάπερ ἠκέσαμεν, ἔτω ψαλ. 47.
 „καρδίαν ἀνθρώπου ἐκεῖ ἀνέβη. Διὰ τῆτο „καὶ δομεν, ἐν πόλει Κυρίου τῶν δυ-
 γλῶσσαι ἀνθρώπων εἰ δύναται περιγράψαι αἰμεων, ἐν πόλει τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὁ
 αὐτά. εἰ δὲ ὁ σωτὴρ τῷ κόσμῳ ὁ Ἰ „Θεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὴν αἰῶνα.
 σῆς, ὁ δὲ ἡμᾶς τὰς ἀνθρώπους, 5 διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ:	Ημίσελ:	Στίχ:	Αντλ.	Α' ν' ά γ ν ω σ τ ο :
2	1	5	Γ'ωαν. 15 26.	άντικρ: τῷ 7. στίχ:
		6	Πραξ. 4 32.	άντικρ: τῷ 8. στίχ:
		7	Γ'ωαν. 17 22.	άντικρ: τῷ στίχ: 11.
	2	7	ἡ	ἡ
3	1	5	Ματθ. 14 27.	Ματθ. 11. 25.
		15	ἄχρη	Ἄχρη
	2	1	Λόγος,	λόγος,
		5	Λόγον	λόγον
		11	Λεκ. 13.	Λεκ. 1. 3.
		23	Γ'ωάν. 21, 25.	Γ'ωάν. 21 25.
4	2	3	καὶ ἄλλοι Κώδικ.	καὶ ἄλλοι κώδικ.
5	1	1	τῷ κόσμῳ,	τῷ κόσμῳ,
	2	10	Α'ντ. 26.	άντικρ: τῷ 8. στίχ:
		18	Λεκ. 24 42.	άντικρ: τῷ 19. στίχ: Λεκ. 24 39.
		19	Γ'ωάν. 20, 20, 22.	άντικρ: τῷ 20. στίχ:
		29	Λεκ. 24, 42.	άντικρ: 27. τῷ στίχ:
		30	Γ'ωάν. 21. 15.	άντικρ: τῷ 29. στίχ:
6	1	28	Θεηγορος	Θεηγορος
	2	9	Πότε	Πότε
		12	ἄλλον	ἄλλον
7	1	14	Οἰκεμ. Ο'υτ.	Οἰκεμ. Α'υτ.
	2	6	βαπτίζον	εἰς βάπτιστον
		12	Γ'ωάν. 13. 10.	άντικρ: τῷ 11. στίχ:
		15	Ε'υσ. Ι'σορ. 6. 3. κ. 11.	ε'υσ. Ι'σορ β. 3. Κ. 11.
		17	διαδόχῳ.	διαδόχῳ;
		18	εἰς βάπτιστε	εἰς βάπτιστε
		19	β. 2. καὶ 3.	β. 2. Κ. 3.
8	1	2	Ματθ. 10. 2.	Ματθ. 10. 1.
		5	Γ'ωάν. 20. 22.	Γ'ωάν. 20. 23.
	2	25	Θρόνον	Θρόνον
9	1	5	Λεκ. 14. 21.	Λεκ. 24. 21.
10	1	12	διότι	διότι
11	1	17	Σαμαρεία	Σαμαρεία,
	2	4	Ἰσραηλίτας,	Ἰσραηλίτας,
		11	πατέρες	πατέρες,
12	1	5	Ὅσα	ὅσα

Παρορματα.

Σελ.	Ἡμερομηνία:	Στιχ.	Αντ.	Α' ανάγνωσις.
13	2	4	Ματθ. 20. 1.	Ματθ. 28 1.
		6	Μαρκ. 16. 2. 9.	Μάρκ. 16, 2, 9.
14	2	17	ἡ πνευματική	ἡ πνευματική
15	1	2	Ψαλ. 117. 26. 27.	Ψαλ. 117. 24, 27.
		3	Κύριος	Κύριος.
16	1	1	τὸ συμμόλυσ	τὸ συμβόλυσ
		23	δικαίω.	δικαίαν.
17	2	6	Γω. ν. 20. 19. 26.	ἀντικρ: 7. τὸ στίχ:
		13	Γω. ν. 21. 1. 6. 9.	Γωάν. 21. 1, 6, 9.
18	1	17	Γωάν. 20. 19. 22.	Γωάν. 20. 19, 22.
	2	15	πιστεύσαντες δὲ,	πιστεύσαντες δὲ,
20	1	1	ἐάν	Ε' αν
		2	προφανεσάτη	προφανεσάτη
		3	Δαὲς;	Δαὲς,
	2	14	ἐκηρυξεν	ἐκηρυξεν
22	2	18	Πέτρος,	Πέτρος,
23	1	3	Ματθ. 9. 10.	Ματθ. 9. 20.
	2	1	Ἀποστόλων	Ἀποστόλων
		12	ἄγγελος.	ἄγγελος.
		17	οἵτινες	οἵτινες
25	1	23	ὅταν	ὅταν
26	2	17	Βάαλ	Βαὰλ
		28	Ἡλὶς	Ἡλὶς
27	1	13	ἡ δὲ,	ἡ δὲ,
	2	8	τῷ Βάαλ.	τῷ Βάαλ,
29	2	8	προσελθών	προσελθών
31	2	19	Θεσ. 5. 21.	1. Θεσ. 5. 21.
33	2	14	γυναικας.	γυναικας.
34	1	27	τὸ το	τὸ το
35	2	18	ἐξελεξαντο	ἐξελέξαντο
36	1	10	ἐδίδασκεν,	ἐδίδασκεν,
		24	Ἀποστόλων	Ἀποστόλων
	2	13	τὸν Βαρνάβαν	τὸν Βαρνάβαν
37	2	8	μέρη,	μέρη,
40	2	1	Παραξ. 4. 32.	Πράξ. 4. 32.
41	2	7	ἐν μέσῳ	ἐν μέσῳ
43	1	18	τελειότης.	τελειότης.
46	1	4	Γωάν. 14. 12.	Γωάν. 14. 12.
		19	μεγαλειότητες	μεγαλειότητος

Παρορματα.

Σελ.	Ημισελ:	Στίχ.	Αντί:	Ανάγνωθ.
56	2	29	ὑπερέθη	ὑπερέθη
57	1	10	ἢν ξαιεν,	ἢν ξαιεν,
	2	7	Πράξ. 8. 7.	Πράξ. 8. 1.
58	2	10	ἐν ἡ	ἐν ἡ
60	1	1	Πράξ. 11. 32.	Πράξ. 11. 22.
	2	23	τὴν	τὴν
61	2	15	εἰς τὸ 14 κ. τῶν	εἰς τὸ 13. Κ. τῶν
		24	ἐν ὧ	ἐν ὧ
62	1	9	Ἀποστόλων,	Ἀποστόλων,
		28	Πρα, 11. 26.	Πράξ. 11. 26.
	2	4	ἐπέτυχεν	Ε'πέτυχεν
64	1	3	τῷ Πνεύματος,	τῷ Πνεύματος,
		29	ιδε	δε,
65	2	18	ταυτην	ταύτην
66	1	14	τῆς,	τῆς
67	2	8	ἀνθρωπίνης	ἀνθρωπίνης
68	1	6	ἀρμόζει	ἀρμόζει
		9	ξύλον	ξύλον
		25	Ἡ κυριότης	Ἡ κυριότης
69	1	4	ἔλαβεν	ἔλαβεν
		27	εἰδῶλων.	εἰδῶλων.
	2	7	ἐξαποσέλλει	ἐξαποσέλλει
		22	Ματθ. 21. 19. 18.	Ματθ. 21. 21, 22.
70	1	3	Λεκ. 16. 19.	Λεκ. 10. 19. ἀντικ: τῷ: 22: σίχ.
		20	Ἀπ. 16.	Ἀποκ. 1. 6.
	2	26	Φυλιπ. 2. 9.	Φιλιπ. 2. 9.
71	1	1	Διὰ	Διὰ
72	1	15	ἐν ἡ	ἐν ἡ
	2	13	ἔ	ἔ
78	2	11	ἰχυρός,	ἰχυρός,
81	1	1	ἔλασεν,	ἔλασεν
		24.		ἀντικ: τῷ 4. 34. στίχ:
		5	τρέπεζαν,	τρέπεζαν,
83	2	25	ἡ	ἡ
85	2	8	κρίνη	κρίνη
87	2	11	ᾧ;	ᾧ,
		31	Διατί,	Διατί,
91	2	3	τὴν ἐν τη	τὴν ἐν τῇ
			Κυρ τῆς Σαμαρ.	Κυρ. τῆς Σαμαρ.
			ἐν τῷ τέλ.	ἐν τῷ τέλ.

Π α ρ ο ρ ά μ α τ α.

Σελ.:	Ημερομηνία:	Στίχ:	Αντί:	Ανάγνωσι.
92	1	18	Α'ποκ. 2. 1.	Α'ποκ. 2. 2.
		22	αὐτ. 20.	ἀντικρ. τῆ 23. στίχ:
		23	1. Τιμ. 1. 19. 20.	ἀντικρ. τῆ 25. στίχ:
		26	2. Τιμ. 2. 17. 18.	ἀντικρ. τῆ 27. στίχ:
95	2	12	Λεκ. 14. 14.	Λεκ. 14. 14.
100	1	26	1. Κορ. 2. 6.	1. Κορ. 2. 9.
	2	1	ἐπιθυμίαν	ἐπιθυμίαν
101	1	31	τελειοίς,	τελειοίς,
	2	30	ἔπεν	εἶπεν
103	1	5	λαμπρᾶ	λαμπρᾶ
	2	16	ἡμέραν	ἡμέραν
104	2	5	Πράξ. 1. 2.	Πράξ. 1. 26.
105	2	22	ἁγίον	ἁγίον
		31	κατελθάν.	κατελθάν.
106	1	3	ἔτοιμοι	ἔτοιμοι
107	1	4	ἐδίδο	ἐδίδο
		9	Μάρκ. 16.	Μάρκ. 16. 17.
		19	ἰδίᾳ	ἰδίᾳ
	2	2	εἰρή, 6. 5.	Εἰρήν. β. 5.
		15	ὁρ. Γ'ώσηπ 6. 2. σ. 163.	Ὅρ. Γ'ώσηπ. β. 2. σ. 163.
111	1	1	μία μία	μία
114	1	6	ἦσαν ἐδὲ πλάις	ἦσαν, ἐδὲ πλάις,
	2	21	Ματθ. 18. 19.	ἀντικρ. τῆ 24. στίχ:
		23	Η'σ. 6. 3.	Ματθ. 28. 19.
115	1	23	Λεκάν,	ἀντικρ. τῆ 26. στίχ:
117	1	8	τῆς	Λεκάν,
118	1	20	λεόντων	τῆς
	2	14	πάντες,	Λεόντων
11	1	7	4. Βασ. 2. 23.	πάντες,
	2	9	Γ'ωάννη	4. Βασ. 2. 23.
121	2	28	ἡμέρα.	Γ'ωάννη.
125	1	12	ἄλλην	ἡμέρα
126	2	1	Γ'ώβ	ἄλλην
127	2	21	ἡμῶν	Γ'ώβ.
		22	ἀκαταπάντως	ἡμῶν
128	2	25	ὁ κόσμος,	ἀκαταπάντως
130		27	Φαιερὺν ἐστίν	ὁ κόσμος,
131	1	13	πρώτη.	Φαιερὺν ἐστίν
				πρώτη

Παροράματα.

Σελ:	Ημισελ:	Στιχ:	Αντί:	Ανάγνωθ.
132	1	2	Εβραί - es.	Εβραίες,
133	1	10	νόμοι;	νόμοι;
	2	4	νόμοι. Α' es.	νόμοι λύει
134	5	9	λύσιν	λύσιν.
	2	11	ἀμαρτανή	ἀμαρτανή
		27	λογισμῶν.	λογισμῶν
135	1	19	ἀλλήλων	ἀλλήλων
	2	1	ἀπὸ τῆ	ἀπὸ τῆ,
		29	ἥ	ἥ
136	1	10	μέλη	μέλη,
137	1	25	Σερ. 44. 33.	ἀντικρ: τῆ 27. στίχ:
		29	Η' σ. 40. 6. 8.	ἀντικρ: τῆ 30. στίχ: Η' σ. 40. 6, 7.
	2	1	Ματθ. 5. 6.	ἀντικρ: τῆ 3. στίχ:
		14	Ρ' αμ. 2. 10.	ἀντικρ: τῆ 15. στίχ:
138	1	17	Ρ' αμ. 2, 10.	ἀντικρ: τῆ 18. στίχ:
	2	9	ἐσωτερικὴν	ἐσωτερικὴν
		15	ὑπερπλητῆση,	ὑπερπλητῆση,
139	1	8	Ψαλ. 37. 3.	ἀντικρ: τῆ 9. στίχ:
141	1	16	προσευχὴν καὶ	προσευχὴν καὶ
142	2	11	κατορθώσαν	κατορθώσαν
143	2	2	ἀναγκάσαι	ἀναγκάσαι
144	1	6	ἀνθρωπὸν,	ἀνθρωπὸν,
	2	1	τὸ	τὸ,
		21	σπέρματος	σπέρματος
		26	Ρ' αμ. 1. 22. 23, 24.	Ρ' αμ. 4. 22, 23, 24.
146	2	30	Στεφάνων	Στεφάνων
147	1	1	Στέφανον	Στέφανον
148	1	1	Ε' φ. 1. 13. 13.	Ε' φ. 1. 13, 14.
152	2	15	Γ' ωάν. 15. 25.	Γ' ωάν. 5. 29.
		24	(ὅτι	ὅτι
		31	Η' σ. 64. 6.	σελ. 153. ἀντικρ: τῆ 1. στίχ:
153	1	3	Ψαλ. 15. 2.	ἀντικρ: τῆ 5. στίχ:
		7	λατρεῖαν.	λατρεῖαν
154	1	3	Φύσιν	Φύσιν
		17	εἰρήνη	εἰρήνη
	2	29	Π' ωβ. 14. 4. 5.	Γ' ωβ. 14. 4, 5.
155	2	6	Ρ' αμ. 5. 10.	Ρ' αμ. 5. 10.
156	1	19	εἰς	εἰς
	2	12	αὐτῶν,	αὐτῶν

Παροράματα.

Σελ:	Ἡμιτελ:	Στίχ:	Ἀντί:	Ἀνάγνωθι.
158	1	15	Ματθ. 5. 6, 10.	ἀντικρ: τῆ 18. στίχ:
		20	Ματθ. 3. 4.	Ματθ. 3. 15.
		26	Ρ'ωμ. 6, 4, 6.	ἀντικρ: τῆ 28. στίχ:
	2	4	κ'	καί
159	1	6	δικαιοσύνη.	δικαιοσύνη.
162	2	17	διὰ	διὰ
164	1	21	Ἡ'λιθ	Ἡ'λιθ
	2	15	ἀνίστανται	ἀνίστανται.
		17	ἀληθῶς.	ἀληθῶς.
165	1	31	ἄνθρωποι:	ἄνθρωποι.
166	1	3	ὅτι	ὅτι
168	2	9	Στέφανος	Στέφανος
171	2	8	Φανερώση,	Φανερώση,
172	1	13	Ζήσεται	Ζήσεται
	2	11	,βαρεῖά	βαρεῖά
177	1	7	Φιλ. 2. 8.	ἀντικρ: τῆ 4. στίχ:
		12	Ρ'ωμ. 5. 19.	Φιλιπ. 2. 8.
		15	Ἰησοῦ	ἀντικρ: τῆ 7. στίχ:
		17	Γαλ. 3. 26.	Ἰησοῦ.
		21	Α'υτ. 27.	ἀντικρ: τῆ 13. στίχ:
		28	1. Κορ. 12. 27.	ἀντικρ: τῆ 17. στίχ:
	2	25	ἡμῶν.	ἀντικρ: τῆ 21. στίχ:
178	2	23	Γ'ωάν. 5. 3.	ἡμῶν,
				ἀντικρ: τῆ 21. στίχ:
179	1	3	Λεκ. 18. 27.	1. Γ'ωάν 5. 3.
	2	26	σθ'	ἀντικρ: τῆ 5. στίχ:
180	1	2	ἐν χόρμενος	σθ',
		9	σωτηρίαν	ἐν χόρμενος
	2	14	τά	σωτηρίαν.
183	1	21	βλεπόμενον	τά
	2	24	Κορ. 9. 7.	βλεπόμενον
		25	Ματθ. 13. 25.	2. Κορ 9. 7.
185	1	7	ἀχώριστον	ἀντικρ: τῆ 30. στίχ:
		10	Ρ'ωμ. 2. 10.	ἀχώριστον
191	2	8	Γαλ. 1. 4.	Ρ'ωμ. 12. 10.
		9	Γαλ. 1. 13.	ἀντικρ: τῆ 10. στίχ:
		31	ἡμῶν σκέυη	ἀντικρ: τῆ 12. στίχ:
193	2	6	αἰ χυῖν	ἡμῶν σκέυη
				αἰχμήν

Παροράματα.

Σελ.	Ημισελ:	Στίχ:	Ἀντί:	Ἀνάγνωθ.
194	1	3	Ματθ. 22. 25.	Ματθ. 22. 40.
		6	1. Κορ. 13. 13.	ἀντικρ: τῷ 9. στίχ.
195	1	18	δυνατός;	δυνατοί.
196	1	14	1. Κορ. 10. 33.	1. Κορ. 10. 33.
197	2	19	Γραφῶν	γραφῶν
200	2	15	ὁμοφροσύνη ὅταν	ὁμοφροσύνη ὅταν
201	2	4	μίστε,	μίστε,
		15		1. Κορ. 11.
		27	ἀπόστολοι	Ἀπόστολοι
202	1	29	ἀποστολικόν	Ἀποστολικόν
		1	πνεῦμα	Πνεῦμα
203	2	10	ἀπόστολον	Ἀπόστολον
205	1	1	ᾶν,	ᾶν,
	2	5	ἀποστολική	Ἀποστολική
		17	ἀποστολικόν	Ἀποστολικόν
206		2	ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ	ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ
	1	1	Ἀχάϊας	Ἀχάϊας
209	1	1	ἐγὼ	
	2	24	1. Κορ. 1.	1. Κορ. 1. 13.
210	1	2	ἤγεν τῷ	ἤγεν τῷ,
	2	15	Πράξ. 20. 4. 16.	Πράξ. 20. 4.
211	2	28	Ἀποστολοι	Ἀπόστολοι
214	1	21	Ρωμαίων	Ρωμαίων
	2	16	μαρτυρία καὶ	μαρτυρία καὶ
216	2	7	ἐτην	τὴν
		30	1. Κορ. 12. 13.	1. Κορ. 4. 12. 13.
219	2	19	λόγε	Λόγε
		21	παντοδύναμε	παντοδύναμε
221	1	15	τι	τι,
224	2	22	ἐκκλησιᾷ	ἐκκλησίᾳ
225	1	26	σωθήσεται,	σωθήσεται,
228	1	10	κακοτομησάντων.	κακοτομησάντων,
229	1	9	1. Γωάν. 1. 17.	ἀντικρ: τῷ 11. στίχ:
231	1	19	δόξης	δόξης
	2	18	γίονται,	γίονται,
232	2	15	Ἀποκ. 19. 0.	Ἀποκ. 19. 20.
233	1	22	κολιζομένους	κολαζομένους
248	2	1	6. 3. 590μ.	6. 3. 590μ.
249	2	27	ἐκ καὶ	καὶ ἐκ

Παροράματα.

Σελ:	Ἡμερομηνία:	Στίχ:	Ἀντί:	Ἀνάλυση.
250	1	17	ἦν.	ἦν
252	1	1	ἀπο σολικήν	ἀποσολικήν
256	1	13	Ρ'ωμ. 10. 2.	ἀντικρ: τῆ 18. στίχ:
		17	Πράξ. 22. 19. 20.	ἀντικρ: τῆ 21. στίχ:
		18	Πράξ. 9. 1, 2.	ἀντικρ: τῆ 28, στίχ:
	2	28	λέγον.	λεγων
257	1	13	ἀχύρε.	ἀχύρε,
260	1	9	Ρ'ωμ. 9. 3.	ἀντικρ: τῆ 12. στίχ:
265	1	16	τὸ	τὸ,
	2	21	Διατί	Διατί
266	2	4	Ἀμβροσ.	Ἀμβρόσ.
267	1	13	ἀναυασεως	ἀναβάσεως
269	2	18	1. Τιμ. 1.	1. Τιμ. 1, 7.
271	2	4	ἀποθάνοντα	ἀποθιόνοντα
274	1	1	πῶλε	πῶλε
282	2	5	Ἀ'χαΐαις	Ἀ'χαΐας
287	1	17	Πάυλε	Πάυλε
293	1	23	ἀντεξεσίε	ἀντεξεσίε
294	2	6	ἀθετῶν	ἀθετῶν,
297	1	22	αὐ τῶν	αὐ-τῶν
299	1	1	2. Κορ. 24.	2. Κορ. 2. 4.
303	2	28	δυνασειαι	δυνασειαι
304	2	14	τὰς ψυχῆς,	τῆς ψυχῆς,
		15	ἀσελγείας	ἀσελγείας
305	1	28	ἡμαγμένον	ἡμαγμένον
306	1	5	καρδίαν	καρδίαν
307	1	19	γνωρίσωσιν	γνωρίσωσιν
		25	ἐνεθήκεν	ἐτέθηκεν
	2	26	ἐλαμψεν	ἐλαμψεν
311	1	12	πιψεύσαντας	πιψεύσαντας
312	1	1	ἐλάλητε	ἐλάλησε
		11	ἡμεῖς	ἡμεῖς
		23	συζησωμεν	συζησωμεν
	2	10	Θεός.	Θεός
313	1	19	ἀσελγείας,	ἀσελγείας.
316	1	16	ὁσφύσε	ὁσφύσε
		17	τρομάξασα	τρομάξασα
318	2	6	παντοκράτωρ,	παντοκράτωρ,
319	1	11	εν	ἐν

Παροράματα.

Σελ:	Ημερομηνία:	Στίχοι:	Αντί:	Αναγνώσι:
320	2	6	ἀκούμενα.	ἀκούμενα.
321	1	1	2 Κορ. β. 1.	2. Κορ. 6. 1.
323	1	20	τῇ	τῆς
325	2	23	ἀγνοούμενοι,	ἀγνοούμενοι,
329	1	18	βλάβτῃ,	βλάβτῃ,
		24	σώα	σώα.
330	1	25	Ιν. 132.	Γεν. 13. 2.
		27	Χρυσίω	Χρυσίω.
		30	αὐτῇ	αὐτῇ
331	1	15	αἰώνις,	αἰώνις,
	2	13	Γ' αβ. 42. 12.	Γ' αβ. 42. 12.
		28	Γ' αβ	Γ' αβ
335	1	1	ἀναγινώσκοντες	ἀναγινώσκοντες
	2	10	Ἰωάν. 11. 23.	Ἰωάν. 14. 23.
339	1	27	Πάσης	πάσης
342	2	9	αὐτῇ	αὐτῇ
343	1	17	ἐπ' ἀγγελμα,	ἐπ' ἀγγελμα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

Αποστολή Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας